

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

THE
JOURNAL
OF
THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
VOLUME 34 PART 1 1904

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

¶ Tabula Rubricarum cuiuscuq; capituli singulorum librorum tam de Antiquitatibus q̄ de bello Iudaico secundum numerum librorum & cartharum.

¶ Incipit Liber primus.

- D**e creatione celi & terræ: & de operibus sex dierum: & requie diei septimi. cap. i. car. i.
 De plasmatione protoplastorum: & de plantatione Paradisi: & de introductione Adam & Euz in ipsum. cap. ii. car. ii.
 De transgressionem protoplastorum: & de eiectione eorum de Paradiso. cap. iii. car. ii.
 De interfectione Abel per Cain: & de poena qua mulctatus est Cain: & de duabus columnis lateritiis & lapideis: in quibus conscripserunt filii Adam omnem disciplinam rerum coelestium quam per se adinuenerunt. cap. iii. car. ii.
 De inundatione diluuii sup terrâ: & ubi Noe saluatus est cum generatiõe sua p arcâ. cap. v. car. ii.
 Noe post diluuium oblati domino hostiis. orat nullam aquarum inundationem ulterius induci super terram. cap. vi. car. iii.
 Deus annuit precibus Noe: atq; pluuialem designans ei in testimonium foederis. cap. vii. car. iii.
 De morte noe: & de filiis eius. cap. viii. car. iii.
 De Nêbroth filio cham: & de ædificatiõe turris: & de discordia diuersarū linguarū. cap. ix. car. iii.
 De dispersione gentium in uniuersas terras: post ædificationem turris. cap. x. car. iii.
 De filiis Iaphet filii Noe: & de gentibus quæ per eos institutæ sunt. cap. xi. car. iii.
 De filiis Cham filii Noe: & de gentibus per eos institutis. cap. xii. car. iii.
 Noe inebriatus: nudatus: irrisus: irrisorem filium maledictioni subditus: fratribus eius maledictum patris effugientibus. cap. xiii. car. iii.
 De filiis Sem filii Noe: seu de gentibus per ipsos institutis: & de ortu Abraz. cap. xiiii. car. iii.
 Abraam secundum præceptum domini de Chaldaea migrat in Chanaan. cap. xv. car. iii.
 Abraam fame opprimente Chanaanem: ægyptum ingreditur: ubi dignus & clarus habetur: disciplina arithmetica: & astrologia: contradens Aegyptiis: a quibus iterum regressus in Chanaan: partitur terram cum Loth cognato suo. cap. xvi. car. v.
 Sodomitarū congressi cum Assyriis prælio vincuntur: uicti captiui abducuntur: cum quibus Loth captiuus abducitur. cap. xvii. car. v.
 Abraam irruens in Assyrios: Loth & captiuos Sodomitarū eripuit: cui regresso occurrit rex Sodomitarū: & Melchisedech rex solymorū: deinde accepto pmissio diuino de posteritate: genuit Ismael: ipseque circumcisi sunt præcipiente domino: & Ismael totaq; domus eius. cap. xviii. car. v.
 De Abraam quomodo tres angelos suscepit: quibus audiuit & Saram filiū pituram: & Sodomitarum euerfionem: & de Loth: qui & ipse suscepit angelos hospitio: & de euerfione sodomorū: simul de erupione Loth cum lota domo eius: & quomodo uxor Loth conuersa est in statuam salis: cum respicit ciuitatem preuentem: & de commixtione filiarum eum patre. cap. xix. car. v.
 Quomodo Abraam migravit in Gerar: & Abimelech adamauit Saram uxorem Abraz: sed correptus a domino reddidit eam ipsi intactam: & de nativitate Ysaac. cap. xx. car. vi.
 Quo abraa monente sara: & precipiente domino emisit a se agar cum filio Ismaele. cap. xxi. car. vi.
 Abraam accepit mandatum a domino de immolatione Ysaac. cap. xxii. car. vi.
 De morte sara & sepultura ipsius: post cuius mortē abraa accepit Cetura uxore. cap. xxiii. car. vi.
 Quomodo Ysaac quadragenarius duxit uxorem Rebecca. cap. xxiiii. car. vii.
 Abraam moritur: & sepelitur in Ebron cum Sara coniuge sua. cap. xxv. car. vii.
 De conceptu uel partu Rebecca: & quo Ysaac pegrinatus est in Gerar: tpe famis: & quia cum senuisset: & caligarent oculi eius. benedixit Iacob cum putaret se benedicere Esau. cap. xxvi. car. vii.
 Iacob timens fratrem fugit ad Laban in Mesopotamiam: ubi filias Laban Lyam & Rachel accepit uxores: cum ancillis earum Bala & Zelpha: ex quibus filios. xii. genuit: & unā filiam: quæ regresso Iacob de Mesopotamia ad Chanaan: mulata est a Sichem filio Emor regis Sicionum: quare indignati fratres eius totam ciuitatem percusserunt in ore gladii. cap. xxvii. car. vii.
 Morit Ysaac in Ebron: & sepultura filiis suis: Rebecca uxore prius defuncta. cap. xxviii. car. ix.

¶ Incipit Liber secundus.

- ¶ Quomodo Esau & Iacob Ysaac filii habitacula diuiserunt: & Esau quidem Idumæam tenuit: Iacob autem Chanaanem. cap. i. car. ix.
 Quomodo Ioseph iunior filiorum Iacob somniis ei demonstrantibus sceleritatem futuram inuidiam sustinuerit fratrum. cap. ii. car. ix.
 Quomodo idem ipse in Aegyptum uenundatus a fratribus propter odium quod habebant in eum: factusque insignis & clarus: ubi fratres habuit subiectos. cap. iii. car. x.

4 DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Iacob audito quia Ioseph uisitet in Aegypto: & clarus ibi haberetur: descendit ad eum cum tota domo sua. cap. iiii. car. xiii.

De morte Iacob & de sepultura qua sepultus est in Ebron a filiis: de morte quoque Ioseph & fratrum eius. cap. v. car. xiiii.

De oppressione filiorum Israel in Aegypto per Pharaonem: & de natiuitate Moyfi quem educauit filia Pharaonis: & adoptauit sibi in filium: & de sacrorum scriba qui uoluit interficere puerum conculcantem coronam regis: quam puero rex imposuerat. cap. vi. car. xiiii.

Postquam creuit Moyfes iniunctum est ei bellum Aethiopicum: ubi copulata est filia regis Aethiopum in matrimonio. Vnde odium & inuidiam magnam contraxit Aegyptiorum. cap. vii. car. xv.

Moyfes cognitis insidiis regis Aegypti latenter effugit & ueniens in Madiam: habitauit cum Raquele sacerdote: cuius filiam accepit uxorem. cap. viii. car. xv.

De rubo qui uidebatur Moyfi quasi arderet: qui tamen non comburebatur: ubi audiuit mandatū diuinū ut reuertens in Aegyptum: liberaret filios Israel de oppressione Aegyptiorum. cap. ix. car. xy.

Moyfes regressus est in Aegyptum secundum mandatum domini: ubi faciens signa & prodigia maxima eduxit filios Israel de Aegypto in manu ualida. cap. x. car. xyi.

Quomodo Aegyptii poenitentia ducti quod dimisissent filios Israel insecuti sunt eos usque ad mare rubrum: quod diuisum uirga Moyfi praecipiente domino: ingressi sunt filii Israel: & sicco uestigio transierunt illud: Aegyptii autem persequentes ingressi sunt post eos: sed reuertente mare in se: ipsi suffocati sunt fluctibus. cap. xi. car. xyii.

Incipit Liber tertius.

Quomodo Moyfes populum ex Aegypto sumens duxit ad montem Syna: multo itinere fatigatum. cap. i. car. xyii.

Quomodo pugnañtes cum Hebrais Amalechitis & qui cum eis erant ueniunt: & Israel praedam hostium perceperunt. cap. ii. car. xyiii.

Quia socer suum Iethro Moyfes ad se uenientem ad montē Syna libere excepit. cap. iii. car. xix.

Quomodo persuaasit ei ut distribueret populum per millenarios & centenarios qui prius inordinatus erat. cap. iiii. car. xix.

Quomodo haec singula fecit Moyfes loco montente. cap. v. car. xix.

Quomodo Moyfes ascendit in Syna montē acceptasque a deo leges: Hebrais dedit. cap. vi. car. xix.

De tabernaculo quod fecit Moyfes in deserto ad honorē dei: ut templū esse uideretur. cap. vii. car. xx.

De arca qualiter facta sit in qua tabulas legis collocauit. cap. viii. car. xxi.

De mensa propositionis in qua omni septimana duodecim panes azimi ponebant. cap. ix. car. xxi.

De candelabro aureo: & altari interiori & exteriori. cap. x. car. xxi.

Quae sunt uestimenta sacerdotum & pontificis. cap. xi. car. xxi.

Quomodo Aaron eligitur in sacerdotem: & quomodo Moyfes purificauit tabernaculum & sacerdotes: & quemadmodum de festiuitatibus & singulis diebus fuerit constitutum. cap. xii. car. xxii.

Quia Moyfes procedens a Monte Syna cum populo: eduxit eum ad locum qui dicitur Eschiorth ubi murmurantibus filiis Israel pro desiderio carnis dominus immisit Coturnices: & de plaga quae secuta est esum carnis. cap. xiii. car. xxiii.

Quomodo exinde Moyfes duxit populum ad fines Chanaan: & unde misit exploratores: qui considerarent eorum regiones & ciuitates: qui reuersi post quadraginta dies: terrorem & metum incusserunt filiis Israel: quasi non possent expugnare Chanaan: unde illi in desperationem adducti consilio inito decreuerunt redire in aegyptum: Moyse & Aaron interceptoribus iratus non eos sed filios eorum terrore repromissionis iratos: ipsos autem per xl. annos in deserto praedixit esse morituros. cap. xiiii. car. xxiiii.

Incipit Liber quartus.

Bellum Hebraeorum absque noticia Moyse contra Chanaan: & gestum atque uenitum. cap. i. car. xxv.

Seditio Chore & plebis contra Moysem & fratrem eius de sacerdotio. cap. ii. car. xxv.

Quemadmodum Moyfes instituit decimas dare leuitis & sacerdotibus: & de morte Mariae & Aaron primi sacerdotis domini: cui successit Eleazarus filius ipsius. cap. iii. car. xxvii.

Quemadmodum commiserunt Seon & og reges Amorreorum bellum: uicitque eos Moyse & filii Israel: terras eorum & ciuitates tenentes & hereditate possidentes. cap. iiii. car. xxvii.

De Balach Moabitarum rege: seu de Balaam propheta cuius asina humana loquela usa est: qui post benedictiones quibus benedixit filiis Israel consilium dedit Balach qualiter seduceret populum per mulieres Madianitas: & de ultione quae secuta est: & seductos Hebraeos: & seductores Madianitas: et ubi Moyse Iosue successorem sibi constituit. cap. v. car. xxvii.

Moyse alloquitur populum ante montem suum: et tradidit ei librum legis: & quemadmodum ab hominibus est ablatum. cap. vi. car. xxix.

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

Incipit Liber quintus.

Quo Iesus duxit Hebræos exercitū: & dū pugnasset contra Chanaanæos: & deuicisset terram eorū: p̄ sortes funiculorū ē p̄tusi: & de morte ipsius ioseph: & p̄tificis Eleazari. cap. i. car. xxxiii.

Quo moriēte duce filii israel sciliciter aliquāto tpe pugnauerūt cōtra Chanaanæos. c. ii. car. xxxv.

Quo pducēte tempore israelitæ transcendētes patrias leges ad grandes ærūnas deducti sunt: & seditione facta adinuicem pugnauerunt huiusmodi causa pro qua delata est tribus Benjamin præter sexcentos uiros. cap. iii. car. xxxvi.

Quo post hanc afflictionē israelitæ rursus ipse agentes opprimunt a Chanaanæis: & a Cursato rege assyriorū: cui seruerūt ānis octo sed postea libertas eis restituta est p̄ Zenizē belli filiū principante ānis quadraginta: qui apud Phœnicas dicitur iudex. cap. iiii. car. xxxvii.

Quo rursus populus noster annis. x. & octo seruerunt Moabitis: & a quodā Aoth nōie seruitute priuatus sit eo principatum annis. lxxx. tenente. cap. v. car. xxxvii.

Quomodo Chanaanæis eos in seruitutē redigentibus p̄ annos. xx. liberati sunt p̄ Barachū & Delborā: qui eorū principes fuerunt. cap. vi. car. xxxvii.

Quo purgates Amalechitæ cōtra israelitas uicerūt: eorūq; provinciā afflixerunt ānis septē quos liberauit dominus p̄ Gedeon: q; sup̄ populū fuit annis quadraginta. cap. vii. car. xxxvii.

Quo Abimelech filius Gedeonis ex cōcubina mortuo patre a tripuit principatū: interfecit cūctis fratribus suis excepto uno: & de pœna quā exoluit p̄ fraterna cæde. cap. viii. car. xxxviii.

Quo israelitæ relinquētes legē dei opprimunt ab Ammonitis: quos liberauit dominus p̄ iepte Galaaditem qui tenuit principatū per sex annos. cap. ix. car. xxxviii.

Prænnunciatio natiuitatis Samson: & fortitudo eius: & quantorū malorum auctor fuerit Palæstinis. cap. x. car. xxxix.

Post mortē Sāson p̄fuit israelitis Heli sacerdos & de Noemi uxore Elimelech: seu de Ruth Moabitide: quā duxit uxore booz: pater Obed patris iesse: patris David. cap. xi. car. xli.

De ortu Samuel p̄phetæ: qui p̄dixit cladē israeliticæ: filiorū Heli sacerdotis p̄ditionē. c. xii. ca. xli.

Quo filii israel pugnātes cū Palæstinis cesi sunt: filii Heli sacerdotis in bello pereunt: arca dei capta abducis: ipse sacerdos cōpto qd factū est: de sella corruens: mortuus est: cū tenuisset principatum xl. annis. Continet hic liber tēpus annoꝝ quadringentorū septuaginta sex. cap. xiii. car. xli.

Incipit Liber sextus.

Interitus Palæstinorū & terræ eorū: per iram dei propter arcam quæ ab eis fuerat capta: & quem admodum eam remiserunt ad hebræos. cap. i. car. xli.

Quæadmodum Palæstinorū exercitus super eos uenerit: & de uictoria Hebræorum: quā ducatu Samuelis p̄phetæ adepti sunt. cap. ii. car. xli.

Quod Samuel pp̄ senectutem esset infirmus: suis filiis res despensandas iniunxit. cap. iii. car. xlii.

Quod dū illi principatū bene non regerent: populus per iram petiuit regem. cap. iiii. car. xlii.

Prælium Saul sup̄ Ammonitarū gentem: & uictoria hostiūq; uastatio. cap. v. car. xlii.

Quæadmodum denuo Palæstini pugnantes deuicti sunt ab hebræis. cap. vi. car. xliii.

Bellum & uictoria Saul cum Amalechitis. cap. vii. car. xliii.

Quia præuaricante Saul mandata p̄phetæ Samuel: alius rex David iubente deo latenter est factus. cap. viii. car. xlii.

Quæadmodum denuo pugnauerūt palæstini aduersus hebræos adhuc regnante Saul & monomachia David cū Goliath: q; palæstiorū erat eximi: cuiusq; p̄prio & defectio palæstinorū. c. ix. car. xlii.

Quæadmodū miratus Saul fortitudinem David: ei suā filiam copulauit. cap. x. car. xlii.

Quæadmodum post hæc suspectum David sibi rex Saul perimere festinauit. cap. xi. car. xlii.

Quia sæpius David per saul periculum mortis passus effugis: & secundo eum super se uenientem habens potestatem noluit interficere. cap. xii. car. xlii.

Quæadmodum castrametantibus palæstinis: iterū hebræi bello deuicti sunt: & rex eorū saul pugnando mortuus est una cum filiis. cap. xiii. car. xlii.

Incipit Liber septimus.

Quomodo dauid quidem super unam tribum in Ebron ciuitate regnauit: & super aliam multitudinem filius saul. cap. i. car. li.

Quia eo interfecto dolo amicoꝝ omne regnum dauid accepit. cap. ii. car. lii.

Quo obsidens hierosolymam dauid: & capiens ciuitatē: expulit quidem ex ea Chanaanæos: & iudeos in ea constituit: & de amicitia facta inter ipsum: & irā Tyri regem. cap. iii. car. lii.

Quod secundo pugnantes contra se palæstinos in hierosolymis uicit: & de arca dei de cariatua

rim in Hierosolymam deducta.

Pugna quā habuit dauid cōtra palæstinos & Moabitas: & Adrazarum regem: & damascenos: atq; uictoria: & de amicitia facta inter ipsum & Thou regem. cap. lili. car. lili.

Quō cōtra Ammonitas: & Mesopotamēnos pugnauerit ac prauauerit. cap. v. car. lili.

Quoniā dauid concubuit cū Bersabæ uxore Vriæ: & ipsum Vriam fecit occidi gladio filiorum Ammon: & de uerbo Nathan ad eū missi pro peccato quod cōmiserat. cap. vi. car. lili.

Quoniam Ammon filius dauid mixtus est sorori suæ Thamar: pro qua re Absolon frater eius in terfecit eum: & de fuga Absolon: & reuocatione ipsius ad patrem. cap. vii. car. lili.

Quō dauid domesticis cōtra eum seditionē facientibus a filio sit expulsus: dū uero pugnaret cōtra simul patrem Absolon cū exercitu suo deperit. cap. viii. car. lv.

Quō post mortē absolon dauid reuersus est ad regnū: & ad sedem regni hierosolymam: & de seditione quā mouit contra eum seba filius bochri. cap. ix. car. lvi.

De expiatione sceleris: quod cōmisit saul in Gabaonitas: cuius cā facta est fames in prouincia: & de filiis aduersus palæstinos foeliciter gestis: seu de fortibus dauid. cap. x. car. lvii.

Quomodo rex dauid iussit dinumerare populum contra mandatū domini: & de plaga: quæ secuta est transgressionem. cap. xi. car. lvii.

Rex dauid foeliciter uiuens in regno Salomoni filio mādauit de ædificatione tēpli & quantā materiā ei auri & argenti lapidūq; p̄ciosorū p̄parauerit ad tēpli ædificium. cap. xii. car. lviii.

Quomodo rex dauid senex factus & frigidus per adolefcētulam uirginē noīe Abisag calefactus est & de adonia filio danid qui usurpauit sibi imperium: & quoniā solomon unctus est in regem iubente dauid patre eius: cui rursus mandauit ædificationem templi: dans ei descriptionem & constructionem ædificii. cap. xiii. car. lix.

Rex dauid sciens se moriturū: & uocans filiū suum solomonē: plenius instruxit eū de obseruatione mandatorū dei: & de his quos nouerat p̄na dignos: post hoc mortuus est & sepultus a filio suo solomone: & multæ diuitiæ cum eo suar reconditæ. cap. xiv. car. lxi.

Incipit Liber octauus.

Quomodo solomon suscepit regnum: & peremit Adoniam iobab & semmel. cap. i. car. lxi.

De sapientia eius & intellectu: atq; diuitiis. cap. ii. car. lxi.

Quō primus in hierosolymis ædificauit templū: & de prauaricatione qua prauaricatus est circa senectutem: simul & de obitu ipsius. cap. iii. car. lxii.

Quō subiectorū quendam hieroboā fecerunt sibi regem decem tribus recedentes a domo dauid & in duabus tribubus regnauit filius salomonis Roboam. cap. iiii. car. lxvi.

Quia sesach ægyptiorum rex castrametatus est contra hierosolymam: & cinitate deuicta: diuitias eius transmigravit in ægyptum. cap. v. car. lxvii.

Bellum hieroboā regis israhel cōtra filium Roboā abiā: & triumphus abiæ. cap. vi. car. lxviii.

Quia generationē oēm hieroboā qdam noīe Baasa pimēns: ipse tenuit p̄cipatū. cap. vii. car. lxviii.

Bellū æthiopū cōtra hierosolymitas: regnāte sup eos ala: & cædes æthiopū. cap. viii. car. lxviii.

Quia gnatiōe Baasæ pemptas regnauit sup israelitas amari: & post eū fili⁹ ei⁹ achab. cap. ix. car. lxix.

Quomodo regnante achab prophetauit Helyas: & de signis quæ fecit: & quia discipulum elegit Elisæum. cap. x. car. lxix.

De morte Naboth & agri eius possessione iniusta: & qd Adath damasci & syriæ rex secundo Zhab pugnauit & uictus est: & de religiōe seu gloria iosaphat regis hierosolymorū. cap. xi. car. lxx.

Quō Achab cōtra syros pugnando deuictus est: & ipse disperit. cap. xii. car. lxxi.

Incipit Liber nonus.

Quæadmodum castrametatus est iosaphat contra Moabitas: & domino pugnante mirabiliter sine p̄lio uicerit eos. cap. i. car. lxxi.

De Ochozia rege israhelitarū: seu de mirabilibus Heliæ prophetæ: & qd sublatus ē ab hominibus relinquentis discipulum Heliæum. cap. ii. car. lxxii.

Rex iorā: rex iosaphat: & rex idumææ castra mouentes contra Moabitas: depopulati sunt terram eorū: & de morte iosaphat: deq; mirabilibus helysei prophetæ. cap. iii. car. lxxii.

Castra syrorū & damasci cōtra iorā regem israelitarū: & quō ipse obsessus in Samaria periculum famis & obsidionis inopinabiliter & mirabiliter euitauerit: & de morte Adezer regis damasci: cui successit Azahel seruus eius: qui multis malis affecit israel. cap. iiii. car. lxxiii.

Quō equocas regis israel iorā rex hierosolymorum: iterum apice positus post iosaphat & fratres & paternos amicos occiderit. qd faciente iniquitate: idumæa recessit ab eo: & irruentibus sup eū arabis: domus eius uxores & filii piter corruerūt: postquā calamitatem & ipse mortuus ē: cui successit fi

lius qui solus euaserat nomine ochozias.

cap. v. car. lxxlii.

Quia Ioram rex israel mortuus est a principe equitatus nomine Hicn intersectus simul & hierosolymorum rex Ochozias: qui Hicn mortuo Ioram regnavit in Samaria: & exterminavit domū Achab & culturam Baal cum sacerdotibus eius: quare accepit repromissum filios eius esse regnatos usque in quartam generationem.

cap. vi. car. lxxlii.

Quia achab regis filia noīe Athalia: post mortem filii sui Ochoziæ Hierosolymis imperavit: qua interficiens pontifex Ioiadas: filium Ochoziæ ioas constituit regem.

cap. vii. car. lxxv.

Castra Azahel regis Damascenorum: super israelitas: & quæadmodum uastata eorum provincia & ciuitate Samaria: rursus post breue tempus castrametatus contra hierosolymitas: multasq; pecunias ab eorum rege percipiens: remeavit in Damascum: & de morte Helisei propheta: seu de uirtute quæ ostendit post mortem: in mortuo suscitato.

cap. viii. car. lxxv.

Quia Amasias hierosolymorum rex castrametatus contra idumæos & Amalechitas: deuicit eos: & de contemptu ipsius in dominum.

cap. ix. car. lxxvi.

De uindicta quæ secuta est eum per ioas regem israelitarum: qui pugnans deuicit eum: & captum duxit hierosolymam: ubi destructa parte muri: & ablatis thesauris: regem a captiuitate resoluit: & regressus est Samariam.

cap. x. car. lxxvi.

Bellum hieroboæ regis israelitarum cōtra Syriam: & historia ionæ propheta: & de Ozia filio Amasie rege hierosolymorum: quō gentes in circuitu positas subiugauit: & quam clarus fuerit: qui tamē nē dicens sibi honorē pontificali lepra percussus est: & deficiens obiit.

cap. xi. car. lxxvi.

De malis quæ prouenerunt israelitis sub dineris regibus: & diuersis regibus Assyriorum: & de ioa thā Ozia filio rege hierosolymorum: & de prophetia Naum propheta.

cap. xii. car. lxxvii.

De malis quæ passus est rex Achaz a Rasin rege Syriæ: & Phaccia rege israel quare misit nūcios ad regem Assyriorum: petens ab eo solatiū: qui ueniens Damascū cepit: rasin regem eius occidit: damascenos transfudit: & assyrios in Damasco cōstituit israelitas quoq; grauiter afflixit.

cap. xiii. car. lxxvii.

Quia rex Assyriorum Oziam regē israel fecit sibi tributarium: & de Ezechia filio Achaz rege hierosolymorum: quī iustus fuerit & religiosus: & quia spreuit regem Assyriorum.

cap. xiiii. car. lxxviii.

Quomodo Salmanasar rex Assyriorum castrametatus contra Samariam annis tribus eam obsidens cepit: regē eius Oziam captū abduxit: decem tribus de terra israel transmigravit in Mediam & p̄da gentes alienigenas posuit in Samaria.

cap. xv. car. lxxviii.

Incipit Liber decimus.

Bellū regis Assyriorum Sēnacherib contra hierosolymā: & Ezechia regis opp̄ssio.

ca. i. car. lxxix.

Quæadmodum deperit assyriorum exercitus una nocte: & rex eorum domū reuersus. filiorum insidiis interemptus est.

cap. ii. car. lxxix.

Quomodo Ezechias infirmatus usq; ad mortē quindecim annis adiectis sibi a domo superuixit cum pace degens postea defunctus reliquit successorē regni Manassen.

cap. iii. car. lxxix.

Quia castrametati contra eū Chaldei & Babylonii reges: & captū agentes duxerunt in Babyloniam: & multo tempore ibidem retinentes: miserunt rursus eum in regnum & de iosia rege: quam religiosus & iustus fuerit.

cap. iiii. car. lxxx.

Quomodo ægyptiorum regem Nechaon agentem exercitum contra Babylonios: & per iudæ facientem prohibuit rex iosias: pugnaq; cōmissa uulneratus reductus in hierosolymam defunctus ē: cuius filium ioacham regem hierosolymitarum fecerunt.

cap. v. car. lxxxi.

Quæadmodum cōgressus est Nechaon contra Babyloniam: regē circa eufratē flumini: & reuertēs in ægyptum: uocatum ad se ioachā regem hierosolymorum filium. iosia uinctū duxit in ægyptum: fratre uero eius heliachim in Hierosolymis constituit regē: mutans ei nomē ioachī.

ca. vi. car. lxxxi.

Bellum Nabuchodonosor regis babyloniorum cōtra Nechao regem ægypti quo deuictus: & omni Syria sibi subiugata: quæ ante sub rege ægypti erat: uenit hierosolymam: & regem eius ioachim fecit sibi tributarium.

cap. vii. car. lxxxi.

Quomodo tertio āno post discessum regis Babylonis: ioachī denuo ægyptios ē secutus: cui pphetavit Hieremias de p̄ditiōe sua & ciuitatis futura p regē Babylōis: quæ & euenit: nā nō post multū tps Nabuchodonosor castrametatus cōtra eū: & susceptus intra citatē ioachī quē pemit filiū uero ei⁹ ioachī cōstituit regē: & multos captiuos duxit i babylonē: inter quos erat ezechiel ppheta. c. viii. car. lxxxi.

Quō p̄nia ductus rex Babylonis: eo quod ioachī fecisset regē: misso exercitu: eū in hierosolymis obse dit: & accepto iureiurandū: nā nihil pateret malis: nec ipse nec citas matrē & amicos tradidit obsides: sed rex Babylōis rupit iusiurandū: nā regē cū matrē & amicis: simul ēt cum omni iuuentute ciuitatis uictū pcepit ad se adducere: patruū uero eius Sedechiā regē constituit i hierusalē.

cap. ix. car. lxxxi.

Quomodo ēt hunc audiens ægyptiis p̄bere solatia: & amicitias cū eis habere castrametatus contra hierosolymam: fori eam obsessione cepit: & incenso tēplo Sedechiam & populū migravit i Babyloniam: in qua transmigratione fuerunt: Daniel: Ananias: Azarias: Misael: uala quoq; sancti: quæ erant in ministerio templi asportata sunt.

cap. x. car. lxxxi.

(DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quomodo Godoliam præfecit provinciæ rex Babylonis: quo percussio a quodam Ismaelertimæ
tes reliquæ israel regem Babylonis: intrauerunt ægyptum quod nõ cessit eis i prosperum: nam rex
Babylonis post tempus intrauit ægyptum cum manu ualida: & subuertit eam: iudæos uero qui illi
fugerant: captiuos duxit in Babyloniam. cap. xi. car. lxxxii.

Visio somniorum Nabuchodonoson: & interpretatio eorum per Daniele: trium quoq; pueros
in fornacem immissos: sed nulla lesio. cap. xii. car. lxxxiii.

Regum babyloniorum inuicem successio: & per mortē ablatō regni Babylonici sub Baltazare
per Cyrum & Darium subuersio. cap. xiii. car. lxxxiiii.

Daniel sub Dario in lacum leonum immissio: sed nulla lesio honor & claritas daniel & prophe-
tæ eius. cap. xiiii. car. lxxxv.

(Incipit Liber. XI.

Qualiter Cyrus persarum rex iudæos a Babylonia ad propriam redire terram: & templum re-
dificare præcepit: dans eis pecunias. cap. i. car. lxxxvi.

Quō prohibuerunt eos p̄sides regis: templum reedificare impediētes. cap. ii. car. lxxxvi.

Qualiter defuncto Cyro filius eius Cambyfes accipiens regnū interdixit omnino iudæis tēplū
reconstituere. cap. iii. car. lxxxvi.

Quia darius rex Persarum Hytaspis filius honorauit gentem iudæorum: & templum eius ædi-
ficauit. cap. iiii. car. lxxxvii.

Quia post ipsum filius eius Xerxes familiariter iudæos tractauit. cap. v. car. lxxxviii.

Quomodo regnate Artaxerxes: gens iudaica pene cuncta delata est. cap. vi. car. lxxxix.

Qualiter Vagofus dux Artaxerxis: iunioris multa in iudæos iniuriosa cōmisit. cap. vii. car. xcii.

Quanta iudæis rex Macedonū Alexāder bona fecit: postquā iudæam obtinuit. cap. viii. car. xcii.

(Incipit Liber. XII.

Ut Ptolemæus filius Lagi fraude uel dolis capiens hierosolymam uel iudæam multos migra-
uit ad ægyptum. cap. i. car. xciii.

Qualiter filius eiusdē Ptolemæi q̄ Philadelphus appellatus ē: leges iudæorū i græcā trāstulit lin-
guā: multosq; captiuos Eleazaro p̄cipi sacerdotū dōauit: & ornāmēta deo deuouit. cap. ii. car. xciii.

Quēadmodum honorauerunt reges asiæ gentē iudæorum: ciuesq; multos ex ipsis in subiectis su-
is ciuitatibus statuerunt. cap. iii. car. xcvi.

De infelicitate iudæorum quam postea emendauit iosephus filius Tobia: componens amicitias
cum Ptolemæo cognomine Epiphane. cap. iiii. car. xcvi.

De amicitia Lacedæmoniorū factis cum Onia p̄cipes sacerdotum iudææ gētis. cap. v. car. xcvi.

Seditio potentium inuicem iudæorum: quorum quidam trāsierunt ad Antiochum Epiphane
leges patrias relinquentes: ipse autem Antiochus exercitum ducens: & hierosolymam ciuitatem tē-
plūq; uastauit. cap. vi. car. xcvi.

Qualiter uetante Antiocho iudæos patriis uri legibus: Mathathias filius iohannis regem contem-
psit: & ducē Antiochi interemit. cap. vii. car. xcvi.

De morte Mathathia: qui ualde senex defunctus: filiis suis gubernationem reliquit: ex quibus iu-
das Machabens principatum adeptus: adiuuantibus fratribus inimicos a provincia expulit: trāsgres-
sore iudæos puniuit: terram suam ab omni malo purgauit. cap. viii. car. xcix.

Quēadmodum ducēs Antiochi apolonius & Seron congressi cum iuda: uicti interierūt: & quia
Antiochus Lysia cuidam gubernationem regni relinquens: ipse abiit in Persida congregare pe-
cunias. cap. ix. car. xcix.

Quēadmodum Gorgias uel Lysia exercitus contra iudam ueniens uictus perit: post quem tritū
phum iudas ingressus hierosolymam: templū purgauit: altare statuit: hostias deo immolauit: cum
iam tres anni p̄terissent uiolationis templi sub antiocho. cap. x. car. xcix.

Vt iudas bellū gerens cōtra idumæos & cōtra Ammonitas triūphās subiecit eos. cap. xi. car. c.

Qualiter Simon frater eius militās cōtra Tyron ac Ptolemaidē edomuit eos: & quia ipse iudas
bis congressus cū Timotheo duce antiochi fortiter triumphauit. cap. xii. car. c.

Qualiter Antiochus nomine Epiphanes apud Persas defunctus est. cap. xiii. car. c.

Quēadmodū antiochus eupator successit patri in regnū: q̄ militā cōtra iudæos cū Lysia pducēs
iudā in tēplo cōclusit. multoq; obsidionis tpe transacto: audita fama inuasionis regni sui p̄ Philip-
pum quēdam amicitias cum iuda fecit: & ita decenter ab iudæa discessit. cap. xiiii. car. c.

Demetrius Seleuci filius fugiens a Roma: & perueniēs Tyrum: imposuit sibi diadema: interfecit
Antiocho Eupatore: cum duce suo Lysia: & de Bachide quem misit Demetrius cum exercitu com-
prehendere iudam. cap. xv. car. c.

Qualiter dux nicanor post Bachidē destinatus aduersus iudā: cum exercitu p̄iit. cap. xvi. car. ci.

Iudas mīrēs Romā rogabat p̄ nūcios: Romanos sibi auxiliatores esse & amicos. cap. xvii. car. ci.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quod rursus post mortem Nicanoris ad iudæam Bachides transmissus triumphauit: & quem ad modum pugnant prostratus est. cap. xviii. car. cii.

Incipit Liber. XIII.

Qualiter Ionathas frater iudæ: defuncto eo ducatum suscepit. Et quemadmodum Bachidē de bellans: facere eum amicitias secum: & a prouincia coegit abscedere. cap. i. car. cii.

De alexandro Epiphanis antiochi filio ueniente a Syria ducere bellū cōtra demetriū. Et quāliter demetrius legationē ad ionathā trāsmittēs: cōponit cū eo amicitias: donaq; ei multa p̄buit. c. ii. car. cii.

Quomodo Alexander hæc audiens: & uincens Demetrium principem sacerdotum Ionathan ordinauit. cap. iii. car. ciii.

De amicitias Oniæ cum Philometore Ptolemæo: per idem factis tempus: & ut ædificauit templū quod Oniæ dicitur: secundum illud quod Hierosolymis erat. cap. iiii. car. ciii.

Quemadmodum Alexander. defuncto demetrio: accepit regnum Syriæ: iuncta sibi in matrimonium filia ptolemæi: & quia amicitias cum Ionatha faciēs magnifice eum honorauit. cap. v. car. ciii.

Vt demetrius demetrii filius: nauigans in Syriam a Creta cum exercitu conturbauit Alexandrū fama aduentus sui. Et de Apollonio duce alexandri: qui bellum mouit aduersum Ionathan: ipso tamen Ionathe triumphum obtinente. cap. vi. car. ciiii.

De insidiis quas Alexander parauit ptolemæo: quas depræhendens ptolemæus iratus ablata eius matrimonio filiam suam iunxit demetrio filio demetrii cum quo etiam duxit exercitum contra alexandrum: quo deuictio ipse quoque perit. Demetrio aliæ principatum obtinente: qui & amicitias fecit cum Ionatha: confirmans ei principatum sacerdoti. cap. vii. car. ciiii.

De Tryphone apameno: qui bellans contra demetrium: antiocho filio alexandri tradidit principatum componens amicitias cum Ionatha. cap. viii. car. cv.

Quemadmodum Tryphon demetrio a parthis capto: contra scædus fraudibus Ionathan comprehensens interfecit. Fratremque eius Simonem cui gens iudæorum principatum tradidit: fraudibus circumuenire uolens minime præualuit. cap. ix. car. cvi.

Quomodo Tryphon occiso Ionatha: perfidus existens antiocho alexandri filio: qui Theos nominabatur: ipsum interemit: & obrinuit principatum eius: cuius insolentiam declinans exercitus cōtulit se ad Cleopatram uxorem demetrii: quæ uiduata morte eius: fratrem ipsius antiochum qui pius dicebatur: ad nuptias suas & ad imperium inuitabat. cap. x. car. cvi.

Quomodo antiochus cognomento pius: positus nuptiis Cleopatræ uxoris fratris sui demetrii: & crescens indies: exercitum produxit aduersus Tryphonem: quem obsidens in dora castello: accepit auxilium & solatium a Simone principe sacerdotum: & de morte Tryphonis. cap. xi. car. cvii.

Quemadmodum Tryphone interempto: Antiochus oblitus beneficiorum Simonis Cēdebeum cum exercitu misit ad expugnandū eum: quem tamē simon pugnās fortiter deuicit. cap. xii. car. cvii.

Quod a genere Ptolemæi in conuiuio dolo peremptus est simon. Ptolemæus aurem uinciens uxorem: & duos filios eius: principatum ipse tenere conatus est. cap. xiii. car. cvii.

Vt nouissimus filiorum simonis Hyrcanus ducatum accipiens: obsedit multo tempore Ptolemæum in castello quod dagon uocatur. cap. xiiii. car. cvii.

Quemadmodum antiochus exercitum dicens contra Hyrcanum: castra soluit accipiens ab Hyrcano talenta recentia: & amicitias cū eo composuit. cap. xv. car. cvii.

De Hyrcani militia post mortem antiochi apud parthos defuncti contra Syriam: & quā multas potentes ciuitates obrinuit. cap. xvi. car. cvii.

De amicitias alexandri Zabine cognomine cū Hyrcano: & quō deuictus ab Hyrcano antiochus Cyzicenus amisit iudæā: & de scælicitate uel pace iudææ: Hyrcano principatū agente. c. xvii. car. cviii.

Quo defuncto Hyrcano: filius eius aristobulus suscipiens principatū: primus sibi diadema imposuit: traxibus suis præter antigonem in uincula coniectis: qui etiam matrem suam uinculis & penuria consumens: ipsum quoq; antigonū fratrem suum quem consortem regni habebat accusationibus inuidos alienatos ab eo iussit interfici. cap. xviii. car. cviii.

Quemadmodum defuncto aristobulo: frater eius alexander succedens in principatu: contra syriā & phœnicem: & arabiam exercitum ducens: multas gentes subegit: & de ptolemæi Latini contra alexandrum pugna & uictoria. cap. xix. car. cix.

Quō pugnant demetrius Ceraunus contra alexandrū: uicit eum. cap. xx. car. cx.

Antiochi q̄ liber pater dicebat militia contra iudæā: atq; filium arethæ regis contra alexandrū quē & deuincens: cū pactis a iudæa discessit: & de morte alexandri. cap. xxi. car. cx.

Quemadmodū post alexandri mortem uxor eius alexandra imperium per nouē annos rexit: & uiuens cū pace gloriāq; defuncta est. cap. xxii. car. cx.

Incipit Liber. XIII.

Quemadmodū post mortem alexandræ nouissimus eius filius aristobulus: contra Hyrcanū fratrem pro regno bellauit. cap. i. car. cx.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

- De antipatro patre Herodis qui iuuabat patrē Hyrcani: aduersus Aristobulū. cap. ii. car. cxi.
Cum suscepisset Hyrcanus exercitū: & contra Aristobulū produxisset: & in pugna uicisset: ad Hierosolyma eū persecutus est: ubi cum exercitu obsidebat ciuitatē. cap. iii. car. cxi.
- Qualiter Scaurē ab Armenia Magnus Pompeius ad partes Syriæ transmisiſit & q̄ legati uenientes Hyrcani & Aristobuli: auxilia petierunt. cap. iii. car. cxii.
- Quēadmodū Aristobulus cū intellexisset Pompei cōsiliū: ad sua discessit: aduersus quē indignatus Pōpeius exercitū p̄duxit: & Aristobulū in alexandriū castellū fugauit. cap. v. car. cxii.
- Quēadmodū aristobolus grauiter ferēs q̄ p̄ter spem sibi a Pompeio euenisset: bellū pauit sed poſtea poenitens pacē postulauit: pecunias offerens: quas tamen minime soluit. cap. vi. car. cxii.
- Qualiter irritatus Pōpeius aristobulū ligauit: & ad ciuitatē obsidēdā accessit. cap. vi. car. cxii.
- De modestia Pōpei & religiositate: q̄a nullatenus passus est tangere tēpli pecunias: licet multæ fuissent: & q̄a aristobulū romam uictū cū filiis perduxit. cap. viii. car. cxii.
- De modestia Pōpei & religiositate: q̄a nullatenus passus est tangere tēpli pecunias: licet multæ fuissent: & q̄a aristobulū romam uictum cū filiis perduxit. cap. ix. car. cxii.
- De Scauro q̄ militiā cōtra petrā urbē tunc regnū arabū abscentē produxit. cap. x. car. cxii.
- Quēadmodū aristobuli filius alexander fugiens Pompeiū ad iudæā puenit: ubi multo exercitu congregato: bellū contra Hyrcanū & antipatrū produxit. cap. xi. car. cxii.
- Quemadmodum cum flexisset alexandrum mater sua tradere se cum castellis: Gabinus alexandrum dimisit. cap. xii. car. cxii.
- De aristobulo qui cum a Romana ciuitate ad iudæam fugisset: tentus a Gabinio: rursus captiuus transmissus est. cap. xiii. car. cxii.
- De Crassi successoris Gabini contra parthos expeditione & ascensus eius in iudæam: pecuniarū q̄ templi de populatione. cap. xiii. car. cxii.
- Vt Cæsar Aristobulum soluere cupiens: & cum duobus agminibus in iudæam transmittere a Pōpeianis ueneno necatus est. cap. xv. car. cxii.
- Qualiter Scipio alexandrum aristobuli filium securi percussit. cap. xvi. car. cxii.
- De expeditione Cæsaris ad ægyptum: & quemadmodum auxilium ei Hyrcanus & antipater dedissent: iudæosq̄ auxiliatores ei fecissent. cap. xvii. car. cxii.
- Quemadmodum antipater cū bene pugnaſſet: amicitia Cæsaris acquisiuit. cap. xviii. car. cxii.
- Vt Cæsar antipatro tutelam iudææ credidit: & epistolæ cum senatus cōsulto de amicitia iudæorum directe sunt. cap. xix. car. cxii.
- Qualiter antipater filiis suis Hyrcano & Herodi gubernationē habēdā p̄misit. cap. xx. car. cxii.
- Quēadmodum Sextus Cæsar cognatus magni Cæsaris dona corpisset ab Herode duce Galilææ & maximum eum inferioris Syriæ principem ordinauit. cap. xxi. car. cxii.
- Vt Cassius defuncto Cæsare cum contra iudæam ascendisset: & provinciam deuastasset septingēta talenta ab eis exegit: & qualiter Herodes circa pactionē pecuniæ: Cassio studiosus apparuiſſet: & mors Malchi: qui contra Herodem seditionem excitauit. cap. xxii. car. cxii.
- De morte legatorum iudææ: qui cum ad Antoniū post uictoriam Macedonicam in Syriam uenissent: indignantem inuenerunt: q̄ Herodem accusarent. cap. xxiii. car. cxii.
- De expeditione Parthorum contra Syriam: per quam Aristobuli filius Antigonus regno restituitur. cap. xxiiii. car. cxii.
- Quemadmodum Herodes cum Romam uenisset: multasq̄ pecunias promississet: & a senatu uel Cæsare rex iudææ pronūciatus est. cap. xxv. car. cxii.
- De nauigatione Herodis ab Italia in iudæam: pugnaque contra Antigonom: militiaque Romanæ: & Syllano duce. cap. xxvi. car. cxii.
- Quēadmodū Hierosolymā Sossio uel Herode obsidētibus: Antigonus interiit. cap. xxvi. car. cxii.
- Incipit Liber. XV.
- Qualiter capta ciuitate per Sossium & Herodem: Antonius quidem Antigonom in Antiochia interemerit: Herodes autem quadragintaquinque ex amicis illius primates Hierosolymorum reuersus extinxerit. cap. i. car. cxi.
- Quomodo Hyrcanus primus rex iudæorum: & princeps sacerdotum a Parthorum rege Arsace dimissus: ad Herodem reuersus est. cap. ii. car. cxi.
- Quemadmodum Herodes aristobulum uxoris suæ Mariannæ fratrem: principem sacerdotum ordinauit: & paulo post occidit. cap. iii. car. cxi.
- De Cleopatra: aut iudæorum & arabum regnis insidiata: partem eorum ab antonio postulauit: & ad iudæam peruenit. cap. iii. car. cxi.
- Quemadmodum Herodes debellasset aretham tempore quo antonius a Cæsare in antiochia pugna deuictus est. cap. v. car. cxi.
- De terræmotu per iudæam facto: & intermitione hominum uel iumentorum: & de sermone Herodis quem ad iudæos de instauratione belli contra arabas fecit. cap. vi. car. cxi.

Quemadmodum Herodes necessario profecturus ad Cæsare uictorē: hyrcanū extinxit. c. vii. car. cxxiii.
Qualiter a Cæsare regnum accepisset: cui per Syriam in ægyptum eunti aduersus Antoniam & Cleoparram susceptionem parabat. cap. vii. car. cxxv.

Quemadmodum Herodes cū in ægyptum puenisset a Cæsare multipliciter honorat: & de interfectione uxoris suæ: & de genere Hyrcanī: & de miris constitutionibus: & de inuentionibus more gentilitio: quibus corrupit legem iudaicam. cap. ix. car. cxxv.

De fame p iudæā & Syriam facta: & ut seruauit populos & ciuitates Herodes: & rursus mira & clara opera eius seu sceleritas: & de Esseno quodā qui diuinationis habuit notitiam. cap. x. car. cxxvii.

Qualiter templum post sexcentos annos deposuit: & aliud duplum condidit. cap. xi. car. cxxviii.

Incipit Liber. XVI.

Quemadmodum Herodes filios suos alexandrū & aristobulū de Roma in domū suā reduxit: qui reuersi iudicare cogitabant mortē matris suæ in Salome & cæteris quoque accusatione mater eorum dānata fuit: & quia pater eorum hoc dissimulans: uxores nobilissimas eis iunxit. cap. i. car. cxxix.

Qualiter Herodes ad Agrippam ueniens: inuitauit eum ad iudæam uenire: & profectio Agrippæ ad Oniam. cap. ii. car. cxxix.

Quod herodes multis nauigationū circuitibus secūdo uenit ad Agrippam. cap. iii. car. cxxix.

Interpellatio iudæorum ad agrippā i Onia pñte herode: de quibus Græcos accusabāt. cap. iii. car. cxxx.

Quemadmodum agrippa confirmauit eis leges: Herodesque ad propria rediit. cap. v. car. cxxx.

Qualiter allocutus est herodes Hierosolymitas: & quantum partem eis fiscalium preteriti anni concessit. cap. vi. car. cxxx.

Vt perturbatio domus Herodis facta est: Alexander & aristobulus filii herodis indignationem habentes aduersus Salomen sororem regis: & Ferorā fratrem eius: propter mortem matris suæ: & illi e contra maliuolis in eos accusationibus utentes. cap. vii. car. cxxx.

Quemadmodum Herodes indignatus filiis alexandro & Aristobulo: praposuit eis antipatrum de priuata uxore genitum: ipsos autem ad Cæsarem deducens accusauit. cap. viii. car. cxxx.

De Alexandri satisfactione coram Cæsare: & reconciliatione cum patre. cap. ix. car. cxxxi.

Quemadmodum Herodes celebrauit quinquennale certamen in honorem Cæsaris: & mira uel clara opera eius. cap. x. car. cxxxi.

Oppressio iudæorum per asiam & Libyam: & legatio ipsorum pro hoc ad Cæsarem: exemplar quoque Cæsaris & agrippæ: quod pro ipsis ciuitatibus scripserunt. cap. xi. car. cxxxii.

Quemadmodum egens herodes pecuniis: descendit ad sepulchrum dauid: & terrore imaginum territus tumulum desuper statuit: & rursus de perturbatione magna domus herodis: qua etiam alexandrum filium suum iecit in uincula. cap. xii. car. cxxxii.

Vt archelaus rex Cappadociæ reconciliauit alexandrum patri: & ipse in Cappadociam: Herodes autem Romam profectus est. cap. xiii. car. cxxxiii.

Discessio habitantium Tracōnem a regno herodis & natiuitas p duces eius: & de transfugis qui de Tracōne puiscia ad arabiam recesserūt: quos recepit sylleus pcurator regis arabie. cap. xiiii. car. cxxxiiii.

Qualiter herodes a Roma reuersus in arabiam transfugas postulabat: quos cum non obtinisset exercitum contra eos produxit: arabas quoque debellauit. cap. xv. car. cxxxiiii.

Quemadmodum sylleus accusauit coram Cæsare herodem de incursione quam in arabia fecerat & q indignatus Cæsar dura uel grauiare scripsit ei: quare herodes placare uolens Cæsarem: misit romam Nicolaum damascenum. cap. xvi. car. cxxxiiii.

Criminationes Euryclis Lacædemonii contra filios ad patrē Herodem: & quia ligasset eos pater: & ad Cæsarem scripsisset. cap. xvii. car. cxxxiiii.

Vt per Nicolaum accusatione liberatus herodes est apud Cæsarem: Sylleus autem accusator herodis morti adiudicatus est. cap. xviii. car. cxxxv.

Qualiter Cæsare patrē p bēter cōcilio i Beryto habito accusauit filios herodes. cap. xix. car. cxxxv.

Mors inueniunt & sepultura corporum eorum in alexandrio. cap. xx. car. cxxxvi.

Incipit Liber. XVII.

Qualiter Antipater odio hñtus est ab oī gēte pp interfectionem fratrum suorum. cap. i. car. cxxxvi.

Qualiter Herodes rex filios Alexandri & Aristobuli filiorum suorum adoptans: filiam Feroræ illis desponsauit & antipatrum: & qualiter antipater persuasit patri desponsationem in suos transferre filios: & qualiter Herodes aduersus Tracōnitas uolens munitus existeret: Zamarim iudæum qui de Babylone discesserat: & in antiochia degebat euocans ibi constituit: & utebatur illo opposito aduersus Tracōnitas. cap. ii. car. cxxxvii.

Qualiter Antipater oblectabatur eos qui circa Ferorā erant: uolens per illos insidiari patri & qualiter agnoscens soror regis Salome clam denunciavit fratri: & de interfectione Phariseorum regi aduersantium. cap. iii. car. cxxxvii.

Qualiter rex Herodes prapcepit fratri suo Feroræ: ut excluderet uxorem suam: aut eius regno

(DE BELLO IYDAICO TABVLA

discederet: & qualiter antipater suspectus patri factus timens eū scribebat amicis in Roma: ut scriberent patri eius ac persuaderent ut mitteret eum ad Cæsarem cum pecuniis quod persuasum est Herodi filiumq; transmisit: & de morte Feroræ fratris Herodis. cap. iiii. car. cxxxvii.

Accusatio uxoris Feroræ a filiis Feroræ: q; ueneno perisset: & qualiter Herodes exquirens reperit contra se uenenu patris a filio antipatro: & pscrutatus antipatri cognouit insidias. cap. v. car. cxxxviii.

Nauigatio antipatri de Roma ad patrem: & qualiter a Nicolao Damasceno Herodis amico fuerit accusatus: p̄sidētib; in iudicio Varone q̄ntilio & ipso Herode cū amicis utrorūq; in quo iudicio antipater multisarie cōuincit de facta conspiratione in patrem intantū ut uenenu patri a filio p̄paratū in mediū p̄ferret qd ad expiētū iussu Varonis bibēs unus dānotogastari morit. cap. vi. car. cxxxviii.

Herodes antipatrum filiū misit in uinculas: & legatio missa ab herode ad Cæsarem de filio. c. vii. car. cxli.

De ægritudine Herodis: & seditione iudæorū: & q̄a desperans oēs optimates iudæorū p̄cepit occidi in hora mortis suæ & quia tpe illo deportatæ sunt ei litteræ ab legatis ad Cæsarem missis: habentes dānationem antipatri in arbitrio eius & uoluntate esse positam: & quia inualeſcente ægritudine malum purgans: cultro se interemisset si p̄uentus non fuisset. cap. viii. car. cxli.

Qualiter antipater putans Herodem defunctū locutus fuerit custodi corporis de dimissione suæ: & propter hæc antipatri peremptio. cap. ix. car. cxlii.

Testamentum Herodis ad Cæsarem: & distributio inter eius filios: & qualiter archelaum p̄fescit deinde mors ipsius. cap. x. car. cxlii.

Epistola Herodis ad exercitum: & admonitio fidei seruandæ circa filium eius archelaum qui statim eleuatur in regnum. cap. xi. car. cxlii.

Sepultura Herodis in Herodio castello: & factor archelai regis ad populum: & populi ad ipsum. cap. xii. car. cxlii.

Qualiter populus seditionem mouit aduersus archelaum in festiuitate azymorum: & qualiter archelaus tria milia ex eis interemit: ipse uero nauigauit ad Cæsarem: credens regnum Philippo fratri suo. cap. xiii. car. cxlii.

Qualiter archelao Romam ascendente: Sabinus qui erat in Syria Cæsaris curator ascendit in hierosolymam uolenter expetens herodis pecunias & castella a curatoribus archelai. c. xiiii. car. cxlii.

Qualiter persuaserūt curatores populo arripere arma: & occidere Sabinum uel Romanum exercitum in antonia constitutum. cap. xv. car. cxliii.

Qualiter Cæsar testamentum Herodi confirmauit: seruans filiis eius testamentum: & diuisio regni iudaici in Tetrarchias. cap. xvi. car. cxlv.

De eo qui se mentiebatur esse alexandrum Herodis filium: & qualiter fictio ista deprehensa sit: inuestigante Cæsare: & poena qua multatus est. cap. xvii. car. cxlv.

Qualiter archelaus accusatus est a iudæis apud Cæsarem: quem Cæsar indignatus: regno priuauit: & trusit in exiliū apud Viennā galliæ: & somniū uisum archelao & Glaphyræ. cap. xviii. car. cxlvi.

(Incipit Liber. XVIII.

Qualiter Cyrinus a Cæsare destinatus in Syriam iudæamq; censeret. cap. i. car. cxlvi.

Qualiter Copinius ex equestri ordine missus ē in iudæā: & quia Cyrinus uenit in iudæā uniuerſorū dep̄daturus substantias: & archelai redditurus pecunias: & quia iudæi moleste serētes: ad eū p̄sente Iozaro pontifice passi sunt descriptionē fieri substantiarum suarū. cap. ii. car. cxlvi.

Qualiter iudas gaulonites: & quidam alter persuaserunt multitudinē suā describi substantias paterentur. cap. iii. car. cxlvi.

Qualiter populi eorū cōsecuti: seditiōes & bella ciuilia: seu latrocinia exercuerūt. c. iiii. car. cxlvi.

Quātæ sint hæreses philosophorū apud iudæos: uel q̄libus teneant legibus. cap. v. car. cxlvii.

Qualiter herodes philippus ciuitates in honore Cæsaris fabricauerūt: & q̄liter Samaritæ ossa tuorum in tēplo iactantes cū festis azymorū imineret populū reddidere pollutū. cap. vi. car. cxlvii.

Mors Salomæ sororis herodis quondā regis iudæorū: mors et angustia romanorū secūdi impatoris. Successio Tyberi Cæsaris sub quo p̄tius pilatus mittit in iudæam. cap. vii. car. cxlvii.

Qualiter pontius Pilatus uoluit latenter intromittere in Hierosolymam statuas Cæsaris cognoscentes autem populus seditionem aduersus illum commonit: donec illas ab Hierosolymis in Cæsaream transmitteret. cap. viii. car. cxlviii.

(DE IESV CHRISTO.

De facto quod contigit Romæ in templo Isis: & quæ iudæis per illud tempus Romæ prouenerint omnibus urbe expulsi per Tyberium: & de seditione samaritici populi: uel oppressione eius p̄ pontium pilatum. cap. x. car. cxlviii.

Accusatio samareorū aduersus pilatum apud Vitellium: & qualiter Vitellius Romam eū ad Cæsarem ire compulsiuit ibi rationem eorū quæ contigerant redderet. cap. xi. car. cxlix.

Vitellius ascendens Hierosolymā magnificus ac munificus extitit in populos: & q̄liter Tyberius Cæsar scripsit Vitellio: ut amicitias cōponeret cū artabano p̄thorū impatore. cap. xii. car. cxlix.

Mors Philippi fratris Herodis iunioris: & qualiter Tetrarchia eius dispensationi syriæ regiminiq;

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

cōiuncta est: & de simulatione quæ contigit iter arethæ petreæ & herodem: quia elecit herodes filiâ arethæ: quam duxerat uxore: amore captus herodiadis: quâ subintrodixit loco uxoris: & quia Tyberius: puocatus scriptis herodis mādāt: Vitellio aduersus arethā pugnare. cap. xiii. car. cxlix.

De Ioanne baptista ab herode passō: & Vitellii præparatio in pugnam aduersus aretham secundū q̄ scripserat ei Tyberius: & quia Vitellius ascendēs hierosolymam fauorabiliter suscipitur a populo descriptio quoq; succincta de uniuersa maioris herodis prosapia. cap. xiiii. car. cxlix.

Multiformis calamitas & infelicitas quæ prouenit agrippæ: adeo ut apprio liberto Romæ accusatus: & conuictus in uincula a Tyberio sit iniectus mors Tyberii: successio Caii: solutio agrippæ de captiuitate: & coronæ impositio per Calum. cap. xv. car. cl.

Qualiter herodes Tetrarcha ueniens Romam: accusatus fuerit ab Agrippa: & in exilium missus cū Herodiade. cap. xvi. car. cliii.

Seditio iudæorū & gētiliū ī alexādria cōstitutō: & legatio utrorūq; ad Caiū. cap. xvi. car. cliii.

Accusatio iudæorum ab Appione legato patris alexandrinorum: propter quod statuam Cæsaris non haberent. cap. xviii. car. cliii.

Qualiter iratus Calus: mittit Petronium ducem ad Syriā cū huiusmodi mandatis: ut congregata manu pugnaret cum iudæis: si molles eius suscipere simulachrum. cap. xix. car. cliii.

Pestis quæ contigit iudæis in Babylonia cōstitutis p̄ asineū & anileū fratres. cap. xx. car. cliiii.

Incipit Liber. XIX.

Qualiter Calus Cæsar insidiis a Cassio Chærea extinctus est. cap. i. car. clvi.

Qualiter Claudius patruus eius coactus a militibus suscepit imperium: & seditio senatus & populi ad inimicū: & utriusq; partis. cap. ii. car. clx.

Legatio regis agrippæ ad senatū: & q̄liter cōsequētes milites q̄ erāt cū senatū: ad claudiū trāsire: & de morte chæreæ seu aliorum Caii interfectō: ipsi quoq; Claudio repugnantium. cap. iii. car. clxi.

Qualiter Claudius Cæsar reddit agrippæ omne regnum paternū: adiciens etiam illi Lysaniæ tetrarchiam: & libertas iudæorum: quæ prouenit eis sub Claudio: cum prius amisissent eam sub caio nauigatio quoque regis agrippæ in iudæam. cap. iiii. car. clxii.

Epistola Publii Petronii rectoris Syriæ ad doritras pro iudæis: & q̄liter rex agrippa hierosolymorū muros locupletius construens: studium suum imperfectum dereliquit: prohibente Cæsare: qui opus ipsum suspectum habuit. cap. v. car. clxii.

De honore quo Berityos honorauit: & de aduētū regum ad ipsū ī citate tiberiada. cap. vi. car. clxiii.

Qualiter processit de ciuitate cum regibus in occursum Marci: præfidis Syriæ uel quali modo uitam finierit: cum non dedisset honorem deo: populo sibi attribuyente honores diuinos & non humanos in theatro: quare confestim sensit plagam dei. cap. vii. car. clxiii.

Mortuo rege agrippa: Cæsarienses uel Sebasteni indecenter blasphemabant defunctū: statuas quoque filiarum eius diripientes: contumeliose tractauerunt. cap. viii. car. clxiii.

Post mortem Agrippæ: Claudius Cæsar Caspium Fadum mittit p̄fectū in iudæam: cui ēt iungit ultio exercēda in Cæsariēses: & Sebastenos pro defuncti Agrippæ contumeliis. cap. ix. car. clxiiii.

Incipit Liber. XX.

Quemadmodum Claudius post Agrippæ mortem: in Syriam misit successorem Marso Cassium Longinum: & quia Fadus missus procurator iudææ indignatus iudæis qui transfluum erant positis: quia præter uoluntatem suam contra Philadelfenos arma sumpserunt: tres uiros priores ipsorum comprehendens: unum occidit: duobus fugam immisit: & de Ptolemæo p̄ncipe latronum ad eum deducto & occiso. cap. i. car. clxiiii.

Quia Fadus procurator iudææ: & Cassius longinus præses Syriæ præceperunt iudæorum primoribus ut talarem tunicam & pontificalem uestem in Antonia constituerent sub potestate Romano: sicut & prius. cap. ii. car. clxiiii.

Quomodo Claudius Cæsar rogatus ab Agrippa senioris Agrippæ filio: concessit iudæis petiitis ipsorum: & Fado rescripsit. cap. iii. car. clxiiii.

Quemadmodum Herodes frater Agrippæ defuncti petiit a Claudio potestate templi & sacerdotum ordinationem: & impetrauit. cap. iiii. car. clxiiii.

Quemadmodum Helena Adiabenorū regina & eius filius Iazates solennitates & ritus zelati sunt iudæorum. cap. v. car. clxiiii.

De fame quæ apprehendit ciuitatem Hierosolymorum: & mitigata per Helenam reginam Adiabenorū & eius filium Iazatem qui de paganismo conuersus fuerat in iudaismum: & de Artabano rege Parthorum. cap. vi. car. clxv.

De Mago quodam q̄ prophetā se esse asserens plurimos iudæorum seduxit. cap. vii. car. clxvi.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quomodo Tyberius Alexander in Iudæam directus administrator filios Iudæ galilæi populum seducendo occidit. cap. viii. car. clxvi.

Quomodo Tyberio Alexandro Cumanus successit in Iudæa: & quia defuncto herode fratre regis agrippæ defuncti: Agrippa iuuenis eius huius principatui. Cæsare tibi claudio cōcedere. cap. ix. car. clxvi.

Quia aduentu Cumani præsidis in Iudæam a Cæsare destinatis sub eo multi usque ad .xx. milia Iudæorum perierunt quarta die azymorum. cap. x. car. clxvi.

Seditio Iudæorum contra Samaritas: & quia multi Iudæorum extincti sunt per Cumanum adiutorem Samaritas. cap. xi. car. clxvi.

Quia Numidius quadratus Syriæ præses audiens hæc: & ascendens in Iudæam primates Iudæorum atque Samaritanorum Romam iussit ascendere: pariter & Cumanum & Celerem: ut Claudio Cæsari deberent ex his quæ fuerant gesta reddere rationem: & quia quosdam Iudæorum ipse puniuit. cap. xii. car. clxvi.

Quia Claudius audiens inter eos Iudæos quidem absoluit a culpa: rogatus ab Agrippa rege: Cumanum vero exilio deportauit: Cellerem autem millenarium & Samaritanorum primates morte multauit. cap. xiii. car. clxvi.

Felix mittitur procurator in Iudæam: & quia præterea adiecta sit Agrippæ regi per Claudium. cap. xiiii. car. clxvi.

Moritur Claudius cui successit Nero qui matrem uxorem & alios multos generis sui interfecit. cap. xv. car. clxvii.

Quia Felix missus in Iudæam: & inueniens provinciam a latronibus nimis afflictam: prospexit ut illis interemptis pacem tribueret regioni: principem uero latronum Eleazarum uinctum direxit ad Cæsarem & de morte Ionathæ pontificis. cap. xvi. car. clxvii.

Quia ueniente ægyptio malefico: & multis Iudæorum ab eo seductis: Felix aggressus eos multos occidit. cap. xvii. car. clxvii.

Quemadmodum Iudæos & Syros pro æquitate ciuitatis in Cæsarea seditiose concertantes: Felix compescuit. cap. xviii. car. clxvii.

Quomodo Portio Festus in Iudæam missus pro successione Felicis: contigit provinciam sicariis commoueri. cap. xix. car. clxvii.

De porticu interiore templi: & quemadmodum eam exaltauerat Iudæi: & quia Festus ob hoc indignatus iussit opus destrui: sed Iudæis rogantibus: concedi sibi ob hoc legatos mittere ad Neronem: cōcessit miserunt nuntios: quos audiens Nero: ueniam gesti operis condonauit: & aedificium manere permisiuit: & quia moriente in Iudæa Festo: successor uenit Albinus. cap. xx. car. clxviii.

Quia sub eo a nece provincialium sicarii cessauerunt. cap. xxi. car. clxviii.

Quia Florus ueniens Albino successor: tantis malis Iudæos affecit: ut eos ad arma contra Romanos uenire compelleret. cap. xxii. car. clxviii.

¶ Iosephi Mathathie filii hebraei genere sacerdotis ex hierosolymis de antiquitate Iudæorum contra Appionem grammaticum alexandrinum. liber. i. car. clxx.

¶ Phlauri Iosephi de antiquitate Iudæorum ad Epaphroditum. liber. ii. car. clxx.

¶ Explicit Tabula Antiquitatis Iudaicæ.

¶ Rubricæ nuper editæ super libro Iudaico per Magistrum Franciscum Macerata ordinis minorum.

¶ Incipit Liber primus.

Q Valiter Antiochus qui cum Ptolemæo sexto in Syria bellum gerebat superauit ciuitatem munitionissimam: templum spoliavit occidit omnes ex optimatibus: deinde superato Bactride perpositum præsidis antiochi per Mathathiam: & occisores: exactisque ducibus Antiochi ex finibus Iudææ & mortuo antiocho: filius antiochi nomine congregatis militibus Iudæam iterum inuadit & superans Iuda primo natu ex filiis Mathathie & interfecit multis ex Iudæis Hierosolymam est profectus: & ibi relictis præsidibus in Syriam reliquos milites ad hyemandum tradidit. cap. i. car. clxxxiii.

Post discessum antiochi Iudas cum ducibus eius congregatis & tandem superat & moritur. cap. ii. car. clxxxiii.

Ionathas frater Iudæ reconciliatur antiocho: sed insidiis antiochi capitur: & iratus antiochus quia a Symone fratre Ionathæ fuisset superatus Ionathan interfecit. cap. iii. car. clxxxiii.

Simon frater Ionathæ iterum gerit bellum cum antiocho quo superato ob hoc pontifex creatus sed insidiis Ptolemæi generi sui captus moritur: capta coniuge cum duobus filiis Simonis Hyrcanus tertius filius us honorem patris defendens diu cum Ptolemæo bellum gessit & ob misericordiam matris: & fratrum tantum distulit ut annus feriatu ueniret: quo licebat dimitti bellum. cap. iiii. car. clxxxiii.

Antiochus iterum iratus propter ea quæ passus est a Simone inuit in Iudæam contra iohannem dictum hyrcanum quem trecentis talentis placauit. cap. v. car. clxxxiii.

Iohannes dictus Hyrcanus inuento tempore uindictæ quia Antiochus bellum gerebat contra Medos perrexit contra ciuitates antiochi & multas occupauit. cap. vi. car. clxxxiii.

(DE BELLO IYDAICO . TABVLA

Gentiles ob inuidiā in Ioannē coeperūt agere seditionem qui tandem deulsi sunt: & ipse rebus administratis per triginta tres annos moritur relinquens filios post se: hic princeps pontifex & propheta fuit: prädixit filios duos maiores non regnatos.

cap. vii. car. clxxxiii.

Aristobulus succedit in regnum patri: contendit cū matre quia eam dominā regē reliquerat Ioannes ipsam famē necauit deceptus uerbis matris suæ fratrem Antigonū interficere fecit: hoc audito tanto mēore confectus ut tandem moreretur.

cap. viii. car. clxxxiiii.

Alexander frater aristobuli rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona Theodori a quo oīa recuperant: & fere decē milia Iudæorū interficiunt: multas ciuitates occupat: cōgredit cū Obedio rege arabū a quo superato exercitus uix solus euasit: Hierosolymam petit nititur redire in gratiam cum subditis quos nullo modo sedare potuit.

cap. ix. car. clxxxv.

Iudæi petunt auxilium demetrii qui superat prælium: sed timore perterritus quia sex milia ex Iudæis se contulerant ad alexandrum discessit Messalim ciuitatem deuastat: mulieres earumq; filios coram matribus necabat: qua impietatis perterriti octo milia Iudæorum profugiunt eadem nocte in iudæam.

cap. x. car. clxxxviii.

Bellum gerit antiochus frater Demetrii cum Alexandro qui licet oppida multa diremisset & multos occidisset: non potuit tamen antiochum arcere: sed per regem arabum tandē deuictus est: Alexander in iudæam reuertitur qui moriens uxori reliquit principatum: hæc declarat filium hyrcanū pontificem aristobulum uero regē. hic fraude multos sibi deuiciens matre morbo laborāte castella multa occupat. mater uero miserata: Hyrcanū coniugem & filios aristobuli carcere conclusit: interī moritur alexander: reconciliat hyrcanus & aristobulus.

cap. xi. car. clxxxv.

Antipater hortat hyrcanū ut impiū repetat ad regem arabiz accedunt p auxiliis & aristobulum adit & supant mortuusq; esset nisi dux Romanorū soluisset obsidionē.

cap. xii. car. clxxxv.

Aristobulus prosequitur & resarcitis copiis congressus cum Hircano occidit supra sex milia eorū: Antipater & Hyrcanus ad Pompeium qui tunc erat in Damasco accedunt ut restituat Hyrcanū: Pompeius cum exercitu ad fines iudææ peruenit. Aristobulus alexandrium confugit: Pompeium alloquitur paccato Pompeio polcitationibus: audita morte Mithridatis perrexerit Hierosolymā: decepit Pompeium. eo q̄ ex promissis nihil est factum: iratus Pompeius aristobulum in custodiam collocat & ad ciuitatē tentat accedere ut euerat.

cap. xiii. car. clxxxv.

Hæsitante Pompeio quomodo urbem caperet orta est seditio inter eos qui in ciuitate erant: denique uicta est pars Aristobuli receptis Romanis in itis consiliis cum Hyrcano quomodo aliam partem quæ in locum tutissimum confugerat caperet tandem sine consilio & auxilio Pompei nihil esset factum.

cap. xiiii. car. clxxxvi.

Tentans pōpeius locū inuadere tertio mēse uix turrim unā euerferat.

cap. xv. car. clxxxvi.

Faustus Cornelius muros primus ascendit multi occidunt multi ex muris se proiciunt: Pompeius cū suis comitibus ingreditur: in templum ingressus neminē nisi pontificem uidit pcepit q̄ nihil aufereretur: postero die solēnia celebrauit: hyrcanūq; pontificē declarauit: Pompeius uero cū Scario dacens Aristobulum Romā profectus est.

cap. xvi. car. clxxxvi.

Scaurus in arabiam proficiscitur patitur multa ob asperitatem locorū: alexander aristobuli filius interim iudæam populatur timet Gabiniū: ppter ea loca arabiz munit: Gabinius pmissio Marco Antonio adiunctis aliis obuiam fit alexandro coactus alexander congredi cum Gabinio: uictus effugit Gabinius restaurat loca: perterritus alexander legatos ad eum misit pollicēs sibi omnia castella quæ ipse Gabinius eruit funditus.

cap. xvii. car. clxxxvi.

Gabinus Hierosolymam deducto Hyrcano reuertitur Aristobulus interim parato exercitu alexandrium occupat: sed tumultu Romanorū in Machærunta confugit sed tandem capitur & ad Gabiniū perducitur: alexander interim iudæam reduxit in discessionem: Romanos multos trucidare decreuerat Gabinius concordiam peruasit sed certantibus ipsis alexander fugatus disperit: Gabinius hierosolymam reuertitur.

cap. xviii. car. clxxxvii.

Crassus succedit Gabinio: suscipit Syriam: aufert aurū tēpli: perit transgresso Euphrate: Cassius Syriam deffendit: occidit Pisilaum colligentē seditiones aristobuli.

cap. xix. car. clxxxvii.

Antipater ex Arabis coniugem suscipit: sociat sibi regem arabum per affinitatem bellum uult gerere cum aristobulo: Cæsar mittit e roma aristobulum solutum uinculis in Syriam: perit ueneno & alexander eius filius occiditur: Ptolemæus aufert Antigonum & eius sorores a coniuge aristobuli: & minorem sibi coniugio copulat: Antipater mortuo Pompeio contulit se in clientelam Cæsaris & mittit dates cum antipatro uictores fiunt: & Pompeius tandem gratia antipatri pontificatum confirmauit Hyrcano.

cap. xx. car. clxxxvii.

Antigonus corā Cæsare crimīabant antipatrū sed Cæsar cognitis meritis antipatri hyrcanū confirmat & cuius uellit dignitatis pponit adoptionem: declarat ur procurator iudææ: sedat iudæā hyrcanū reddit in gratiam populis tandem phasclū filium maiorem pposuit territorio hierosolymorū: herodem minorem natu curatorem Galilææq; Ezechiam dephendit cum multis aliis ex hoc cognitis est Sexto Cæsari propinquo magni Cæsaris.

cap. xxi. car. clxxxvii.

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

Compellitur Herodes ab Hyrcano qui eum tam gloriosum euasisse oderat ut ad eum accedat ipse uero persuasus uerbis multorum qui inuiderant Herodi accessit: sed recessit Herodes non paratus obedire: Concitatur Hyrcanus iterum contra Herodem sed Herodes declaratur a Sexto Cæsare dux militum in Syria: Herodes Hyrcanum cogitat ex regno pellere sed uerbis patris & fratris mitigatur. cap.xxii.car.clxxxviii.

Oritur discordia inter romanos & ob diuturnitatem belli uenit Marcus successor Sexti Cæsaris qui mortuus fuit a Cæcilio Basso fauore Pompei. cap.xxiii.car.clxxxviii.

Tempore quo Marcus fit successor Sexto Cæsari: Cassius Syriam petit exactiones imponit: nascitur contra Malichum eius exactorem: Herodes fit carus Cassio: præficitur procurator Syriæ: Cassio cedente a Syria oritur seditio Hierosolymis Felix qdam uolens uindicare necem Mallii fratris congredditur cum Herode: Herodes potitur uictoria: Accusatur Herodes Antonio interfecto Cassio: pecunia eum pacauit ueniunt legati Antiochiæ centum uiri contra Herodē & Hyrcanum Messalla deficiente eos: terrarchas ambos declarat Antonius: legatos carceri cōpellit: maior tumultus fit Hierosolymis bellum gestū est cōtra alios legatos ab Antonio ita ut multos occidisset: Barzaphranes concilians iteꝝ Pacorum contra Hyrcanū: tandē ab Herode multi obtruncant die pentecostes in ciuitate ortū est bellum ita ut multi occisi ab Herode: multi fugati. cap.xxiiii.car.clxxxviii.

Admittitur arbiter pacis Pacorus: simulans Pacorus uolebat Antigonom adiuuare: cognitis insidiis missosq; ministro ad necem Herodis qui noluit admittere habens hmoi suspectos: audito q Phaselus frater eius fuisset corruptus ad Idumæam nocte pgit: cognitus a barbaris cogitur recedere præmissa matre & fratribus: ad Masada properabat decertans cum illis potitur uictoria: Iosepus frater Herodis obuiam Herodi uenienti ex Idumæa fuit paucis ex carissimis receptis alios dimisit: parti Hierosolymam ueniunt: constituunt regem Antigonū: Hyrcanū & Phaselū uerberantes: dentibus aurículas truncat Antigonus ne possit esse pontifex: Herodes cognita morte Phaseli fratris nix euadens Romā peruenit. Creat rex fauore oīum & fauore Antonii & Cæsaris. cap.xxv.car.clxxxix.

Antigonus inclusos tenet Iosepum & alios qui etiam exeuntes quandoq; uincebant quandoque aduerso casu reuertebantur: Venidius iterum festinat iosepo & aliis ferre auxilium: sed placatus munibus Antigoni discedit: Herodes ex italia reuertitur & contra Antigonom sumit exercitum: castris positis declarat populo uenisse bono populi & non recordaturus offensarum: detegitur corruptio Sydonis ab Herode q ipse uinum & oleum & omnia necessaria defferri scripserat in Hiericuntha: herodes occupat ciuitatem & quingenta cacumina montium: committit bellum: uictor reuertitur: herodes multos in speluncis occidit: pater septem filios cum matre occidit qui uolebant scdus intꝛe cum Herode: & septem etiam desuper occidit: reuertitur in Samariam contra Antigonom dimisso Ptolemæo præposito qui ab eis occidit: uocatis multis per herodem fertur q Iosepus eius frater in iudæa frangitur & moritur in Galilæa se confert: uulneratur Herodes: municipia multa occupat: in fugam uertit aciem inimicorum: ciuitatem ingreditur cladem fecit ex illis magnam: sed propter hyemis asperitatem non potuit Hierosolymam applicare: interim uxorem ducit & i Hierosolymam petit: iterum oritur discensio in ciuitate: Herodes iratus quoscunq; posset occidit: Antigonus ad pedes Cassi prostermitur: Herodes quærit pacare ciuitatem: & studiosos suos facere amicos: Antigonians neci tradere. cap.xxvi.car.cxc.

Cleopatra indignata q propinquus nullus ex sanguinitate esset: ad extraneos occupandos se conuertit: moliebatur ut herodes & Malichus interirent per Antonium qui noluit: insidiis periclitatur Herodes: ex hoc recreati Arabes pugnam repetunt: fugant militem herodis: ulciscuntur Arabes: interim alia calamitas occurrit herodi scilicet: terremotus infiniti ut triginta milia hominum interirent: incitatur hoc magis arabes: Herodes hortatur suos ad resistendum facto sacrificio congredditur & potitur uictoria: desideratur patronus illius gentis adiit Cæsarem herodes conquerens de Antonio: Herodem regem instituit & diadema imposuit in ægyptum proficiscitur Cæsar: & mortua Cleopatra & Antonio regnum auxit herodi: procurator Syriæ instituitur: constituit templa & multa in honorem Cæsaris fecit & Agrippæ: oritur discordia inter uxores herodis: ira concitatus Mariannem fecit occidere quem ualde pœnituit: irati filii ob matris mortem criminantur apud Cæsarem: Antipater interim succedit in regnum: curat mortem fratrum ex parte Mariannes: conciliat filios Cæsar patris: non cessat Antipater dolis & simulationibus fratres criminari consilio nouet: illorum uicibus ne scientibus: Alexander corumpit amicos regis: intruditur in carcerem: reconciliat Archelaus Alexandrum herodis: Eurycles accusat Alexandrum: uinciuntur filii & separatim custodiuntur: Mittit herodes litteras cum iudiciis ad Cæsarem. Saturninus & Volamnius fiunt duces offocantur tandem iussu herodis: pœnitet herodem mortis filiorum & nepotes amplectitur: & antipater irascitur patri herodi: oratur Antipater ab herode ut Romā reuertatur: cōuenit herodes antipatrū priuatur regno & nomine regio: incenduntur uici sophistæ & qui aquilam demiserunt ex muro: iubet multos ex iudæis occidere: feruntur litteræ a Cæsare de damnatione Antipatri occidit Antipatrum Herodes: moritur Herodes: legitur testamentum de institutione Archelai regis: fiunt exequiæ cū maximo apparatu ab Archelao: sepelitur in castello quod Herodion dicitur. cap.xxvii.car.cxcii.

Archelaus propterurbationes nouas cogitur proficisci Romam: multos occidit die festo qui pascha appellatur. relinquit Philippum procuratorem regni & curatorem familiarium rerum: ratione administrationis reddit Caesari Archelaus: accusatur Archelaus apud Caesarem quod nomine tantum Caesarem ostendisset regem non re ipsa: defenditur a Nicolao Archelaus: & ad pedes Caesaris se prosternit: Iudaei cum relictis ab Archelao congregiuntur: Varus res componit petunt Iudaei ut per iudices res administrarentur: Caesar non annuens his Archelaum tetrarcham fecit in media parte: pollicens regia dignitate donaturum: aliam medietatem regni aliis duobus filiis Herodis dimisit: donauit Caesar aliis muneribus ceteros filios & filias Herodis. cap. i. car. cci.

Iudaeus quidam interm simulat se esse Alexandrum ob similitudinem cum illo Romam uenit cognoscitur a Caesare: patefacit ipse Caesari dolum & fraudem: his ridens Caesar remigum numero isse ait: suam fore illius fraudis interfecit: ponuntur quaedam sectae philosophorum & eorum uita. cap. ii. c. cclii.

Decedente regno archelai Philippus & Herodes antipas regunt Tetrarchias suas: desertur imperium ad Tiberium post mortem augusti: Pilatus mittitur a Tyberio in Iudaeam: ob imagines Caesaris quas intulit in templa oritur discordia maxima: Caius Caesar nult deus appellari: eius imagines & statuas praecipit erigi: renitentibus illis minatur eis: moritur Caius: Claudius rapitur in regnum: mittit Agrippam ad senatum ut placeat eum esse regem: non admittit curia: remittitur Agrippa ad senatum nuntians pugnam aduersus eos. cap. iii. car. cciii.

Senatus uadit ad Claudium: offert uictimas deo: ipse donat Agrippam regio patrimonio: moritur Agrippa: Claudius regnum in provincia redegit: & herodes qui regnabat in chalcide moritur. c. iiii. car. ccv.

Post obitum herodis qui in chalcide regnauit: Claudius Agrippam filium agrippae regem instituit: Cumanus curam accipit alterius provinciae: unde inter Iudaeos oriuntur multi tumultus in die festi azymorum: populus in fugam se conuertit & propter egressum de constipatione. xxx. milia hominum consumpta sunt. cap. v. car. ccvi.

Insurgunt tumultus latrocinantium: unde quidam per Cumanum capiuntur: libri legis per militem quendam comburuntur: accensi Iudaei ex hoc conqueruntur apud Cumanum: adiudicatus est ille ad supplicium ex hoc populus quiescit. cap. vi. car. ccvi.

Conflictus oritur inter Galilaeos & Samaritanos: quidam Galilaeus ad festinitatem ascendens interficitur: Cumanus ad sedationem mittit praecatores: Hierosolyma audito homicidio uulgus in impetum in Samaritam irruit: Cumanus accurrit cum ala militum: multos interfecit principes Hierosolymae praecantur ut ab incepto desistant: Iudaei tandem eorum precibus acquiescunt. cap. vii. car. ccvi.

Fiunt his temporibus multa homicidia samaritarum primates accedunt ad Numidium Quadratum: conquirentes de huiusmodi latronibus: conueniunt & nobiles Iudaeorum defendentes: distulit Numidius iudicium: uictus uenit: audiens iteque querelas samaritanorum: quosdam percutit securi: quosdam releuauit: Cumanus uidet Romam proficisci: de reddenda ratione administratae provinciae apud claudium: sex samaritis tres interficiuntur: Cumanus iubetur ex urbe discedere. cap. viii. car. ccvi.

Nero succedit Claudio: fratrem matrem & uxorem interfecit: ad Histriionum opera se conuertit. cap. ix. car. ccvi.

Aristobuli filius regnat in Armenia: augetur regnum agrippae residuum inde: Felici creditur: Iudaei Eleazarum deprehendit mittitur Romam cum multis aliis: insurgit nouum genus latrocinantium: scilicet: facinoriorum: insurgunt quaedam sectae hominum qui consiliis & hypocrisis homines decipiant. cap. x. car. ccvi.

Aegyptus quidam pseudo propheta congregat. xxx. milia hominum: hierosolymam uult ascendere: Felix cum quibusdam armatis eos depellit & fugat: insurgunt quaedam magi qui tentant reuocare populum a seruitute Romanorum: insurgunt tumultus in Caesaria inter populum scilicet Iudaeum & Graecum: Felix nequius pacare ex utroque nobiles ad Neronem mittit: Succedit Festus felicique plurimos latronum interfecit. cap. xi. car. ccvii.

Albinus fit successor Festo qui fuit latronibus: & postea Caestius Florus qui ita se gessit ut multi coacti sint relinquere patriam ob publica latrocinia: & rapinas suas. cap. xii. car. ccvii.

Fit quaestio in Caesarea inter Iudaeos & Caesarienses de Synagoga Iudaeorum quia impediabatur ad illuc accessum: locundus qui erat praefectus equitum pergebat sedare tumultum: recedunt Iudaei in Nabata cum libris legis primates Iudaeorum ad florem accedunt conquaerentes: quos iubet uicini propter ablationem librorum legis: ex hoc oriuntur iurgia maxima apud hierosolymas: accusat Florus & eius timore populus effugit: Florus indignatus sedes per tribunali militibus praecipit ut florem uenialium diriperent: unde multi interfecti & spoliati & domus omnium dirute sunt. cap. xiii. car. ccviii.

Rex Agrippa alexandriam proficiscens inuenit germanam suam Beronicen: uidens iniquitatem militum misit ad florum ut a cede desineret: qui noluit immo peiora operatur uenit Hierosolymam & uota deo exoluit: regina uero Florum precatur. cap. xiiii. car. ccviii.

Multitudo clamat contra Florum: primates sedant multitudinem: Florus uidens multitudinem sedatam nouam querit insurgere discordiam: multi occiduntur per Romanos sed desperatione da-

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Atus populus irruit in Romanos: quos expulit ex urbe: uidens Florus nihil posse agere ab urbe digre-
ditur Cæsariam uenit. cap. xv. car. ccviii.

Florus non cessans: Iudæos apud Cæstium accusat de defectione dirigit tribunus Neapolitanus
ad hæc inuestiganda suscipitur a Iudæis benignissime: & conqueruntur de Floro cognita in huma-
nitate Floris uulgus uult legatos fieri ad Neronem de crudelitate Flori. cap. xvi. car. ccviii.

Aduocat contionem Iudæorum & constituit in suggestu Beronicem germanam rex Agrippa q
omnes hortatur Iudæos ad quietem & patientiam dicens hæc non placere Cæsari: neq; eos posse
Romanis obsistere: qui toti orbi iam dominantur tandem acquiescit populus: uolensque persuade-
re ut Floro obediant. quousque successor ueniat. accensa multitudo ex urbe pepulerunt: ipse in re-
gnum discessit. cap. xvii. car. ccix.

Quidam eo tempore insurgunt & Romanos omnes interficiunt Eleazarus dux militum prohi-
bet Romanos hostias immolare. Nobiles quidam hortantur ne id fiat ad Florum destinantur lega-
ti: & ad Agrippam ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem: diuiditur ciuitas i duas partes: quidam
nobilium & pontificum confugerunt quidam in cloacis latuerunt. cap. xviii. car. ccx.

Quintadecima die mensis augusti fit impetus in Antoniam & omnes obsessos in eo præsidio capi-
unt: post regem accedunt exurunt turrets: precantur Manaium ut liceat aufugere quibus concedit
relictis solum Romanis intus: qui confugiunt in turrets regias: illi uero qui cum Manaimo erantur-
mentes illa loca diripiente stratopedum incenderunt. cap. xix. car. ccxi.

Capitur Ananias pontifex & cum fratre Ezechia occiditur & insurgunt quidam contra Manai-
um: nolentes eum regem interficiunt sophista a populo interficitur Manaimus: per Romanos etiã
multi ex Iudæis occiduntur ita ut Cæsaria uacuata Iudæis remaneat. cap. xx. car. ccxi.

Iudæi diuisi uicos & loca alia inflammauerunt: mensa cædes fit ex Iudæis & aliis: Ciuitates etiam
omnes plenæ cadaueribus scythopolitæ cum Iudæis dimicant: clã tamẽ nocte dormiẽtes tertia: eos
inuadunt. xiii. milia interficiuntur ex Iudæis & eor; substantiam diripiunt. cap. xxi. car. ccxi.

Circũfusus Scythopolitis a Iudæis Simon quidam qui multos ex Iudæis quotidie truncauerat
educens gladium nullũ hostium interfecit & patrem & matrẽ & filios & uxorem interfecit præ indi-
gnatione hostiũ q; gloriaretur: & seipsum: cædes maxia fit in Scythopoli urbes & populi cõuicini
Iudæos oēs interficiunt: multæ ciuitates aliæ pepererunt eis miseratione moræ cap. xxii. car. ccxii.

In regno Agrippæ insurgit pñcies aduersus Iudæos: Varus multos ciues q ad Agrippã & Cæsti-
um uenerant poscendi pñditi gratia in itinere occidit: hũc Vag; Agrippa punire nõ audet summonit
eum e regione qua procurabat. cap. xxiii. car. ccxii.

Iudæi persuadent romanis ut deserant castellũ: tunc honoribus Iudæi in Alexandria quos Ale-
xander concesserat cõflictus continuus cũ Iudæis & Græcis fit. cap. xxiii. car. ccxii.

Alexandrini conueniunt ut largitionẽ ad herodem mittant: pñsentur Iudæi cum græcis in am-
phitheatro fit discordia maxima inter eos: Tyberius Alexander cohercuit eos hortationibus qui irru-
entes Tyberium contumeliis appetebant ille quasi omnes fecit interficere: domos diripere. Zabulon
ciuitas a Cæstio occupat: diripit domos & loca incendit. cap. xxv. car. ccxii.

Cæstius pñmittit exercitũ i Ioppẽ q capis: itẽdit eã & uiros oēs iterfecit. cap. xxvi. car. ccxii.

Cæstius mittit Gallum in Galilæam suscipiunt eum ciuitates qui uero non obtemperabant in se-
questur & trucidabat: progrediens multa loca inuadit: Iudæi ad diem festum Hierosolymam petie-
runt: qui auditis militibus uenientibus: dimissis solennitatibus in Romanos irruerunt: quorum mul-
tos occiderunt. cap. xxvii. car. ccxiii.

Quærit Agrippa uerbis Iudæos auertere ut disisteret: mittit Borcũ & Phœbũ ad Iudæos: pñmisit
Phœbus: Cæstius iducit exercitũ i oppidũ Iudæor; incenditq; pñte ciuitatis. cap. xxviii. car. ccxiii.

Quidam uocabant Cæstium patefacturi portas: q cogniti proiecti sunt ex muris: Cæstius tentat
muros ascendere & inuadere templum: repugnatur a Iudæis: recedit Cæstius & Iudæi insequuntur
dimittit quæ erant impedimento ad fugam: & nisi nox aduenisset totus exercitus periisset nocte au-
fugit: insequuntur Iudæi: ex Romanis mortui sunt quinq; milia & trecẽti peditũ: ex equitibus non-
ingenti & octuaginta. cap. xxix. car. ccxiii.

Post fugam Cæstii multi nobilium ex ciuitate fugiunt mittit quosdam ad Neronem nunciatu-
ros eius miseriam: Qui Cæstium fugauerant reuersi sunt in Hierosolymam: ex Romanis qui supere-
rant amicos sibi sociant: Eleazarus persuadet populo ut sibi pareat constituuntur diuersi diuersis lo-
cis præfecti: Iosephus unus ex præfectis subditos sibi quærit cõciliare: multos ex illis præponit & præ-
ficit regionibus galilææ sibi subditæ: munit loca omnia propter Romanos quos timet insurgit qui-
dam insidiator cum multis qui galileam depopulantur congregat pecunias: cogitabatque diuersa
in perniciem Iosephi. cap. xxx. car. ccxiii.

Quidam qui aggressi sunt procuratorem Beronicis & multa abstulerunt: quia Iosephus iussit ut re-
gibus restituerentur illa: contra eum tumultus maximos parant: accusantes eũ esse proditorem irru-
unt in eius domum: quærit placare illos uerbis: præualet aduersus eos: Ioannes quidã fraudẽ molit
contra Iosephum insidias: cognita fraude ut de iniuria uendicaret accedit cũ militibus ad Ioannem

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

hic aut emissis armatis iussit eū interfici : aufugit in lacū : resumptis uiribus Ioannes cogit aufugere
tentat aliud genus insidiarum aduersus iosephum.

cap. xxxi. car. ccxv.

Deseritur iosephus a suis: quos ipse punit: euocans oēs primates & astutia quadam utens scaphis
ducens secum in Tarichæas cuidam clamanti Clito noīe iubet manus abscidi ipseque sibimet dexte-
ram truncauit timore perterritus.

cap. xxxii. car. ccxv.

Incipit Liber tertius.

Sentiens Nero res gestas non prospere indignatur: mittit Vespasianum in syriam ad regendos
exercitus & ulciscendos iudæos rebellantes tandem ex iudæis .x. milia perimuntur: non cessant iu-
dæi uerum ascalonem petunt: sed antonius positus insidiis qua erant transitori super octo milia inter-
fici ceteri aufugiunt: Niger unus ex ducibus iudæorum in turrim se recipit quem Antonius succedit
ille uero saltu demissus euadit: uidentes iudæi illum gaudent quod dei providentia dux eorum im-
sterum sit seruatus.

cap. i. car. ccxvi.

Vespasianus Antiochiam cum exercitu uenit: Agrippam offendit fert opem Sephoris contra
iudæos.

cap. ii. car. ccxvi.

Dux sunt Galilææ optimæ abundantes: hoīes pugnaces sunt: continent hæ provincie diuersas
ciuitates quæ irrigant diuersis fluminibus quibusque finibus terminantur.

cap. iii. car. ccxvi.

Exercitus quem dederat sephoritis Vespasianus: diuiditur in duos: assidue ciuitates & loca illa icur-
sant depredando iosephus in Sephori impetum facit sed nihil efficit totam Galilæam igne & sangui-
ne repleuit.

cap. iiii. car. ccxvii.

Titus filius Vespasiani patrē suū reperit ptolemaide qui multas legiones cōparauerat multosque
cuiuscūque generis ad militiā uiros congregauerat.

cap. v. car. ccxvii.

Laudatur Romanorum prudentia instruētū seruos in militie disciplina: quāque sunt edocti instruē-
dis castris & quē ordinem seruant in bellicis rebus describitur.

cap. vi. car. ccxvii.

Vespasianus cū filio suo ordinat exercitum in ptolemaide Placidus interim maximā multitudi-
nem in Galilæa peruenit iotapata qui receptus cū suis. a iudæis illico sunt interfecti: ex iudæis uero
tres ceciderunt Placidus aufugit.

cap. vii. car. ccxviii.

Vespasianus cū armatis suis in Galilæam peruenit: timet oēs iosephus conspiciens non posse repu-
gnare in Tyberiade confugit.

cap. viii. car. ccxviii.

Vespasianus ciuitatē Gadarensiū capit iosephus mittit hierosolymā litteras: si cupiat sedus uel bellū
cū Romanis: si bellū mittat cōdignū exercitū ut possint repugnare Romanis.

cap. ix. car. ccxviii.

Vespasianus aggrediēs recidere iotapata mōrē ubi iudæi plurimi cōfugerant: ciuitatē circunuala-
re iubet per milites ipse pficiscitur ponit castra aggeres facit ad oppugnandū ciuitatē iosephus curat
ut muri ciuitatis altius p. xx. cubitos eleuent quod Romanos multū ptermit.

cap. x. car. ccxviii.

Vespasianus certans pluribus diebus uidens non posse capere ciuitatem statuit obsidere eam ut co-
gerent inopia rerum reddere uidens nolle eos reddere iterum ad certandū se conuertit iosephus co-
gitat de fuga cum suis: populus hortatur ne recedat: ipse dicit melius: quia parabit alium exercitum
quo reuocabit Vespasianum ab eis: statuit remanere: se parat ad prælium: aggreditur multis incusa-
tionibus Romanos egrediens: Vespasianus nollens cum desperatis congredi iubet ut armati decli-
nent impetum.

ca. xi. car. ccxix.

Admouet Vespasianus arietē muris: muri concutiunt machinis cogitat iosephus quō istus arietis
refellat: Romani cōtra aliud genus machinant: iosephus cum sociis igne concremarunt Romanorum
propugnacula & aggeres ita ut spatio unius horæ oīa sint concremata.

cap. xii. car. ccxx.

Quidam uir iudæus saxo subleuato & demisso caput arietis fregit: hic fixus est quinq; sagittarū
uulneribus decedit tandem alii duo uiri Romanorum aciem prupuerunt: iosephus uero & cetera multitu-
do incendit machinas romanis lugentibus.

cap. xiii. car. ccxx.

Vespasianus in planta pedis uulneratur totus exercitus turbatur superato dolore uulneris sœuius
bellū in iudæos incitant: pugnatur fortiter utrinque cedit murus istibus machinarum ad matutinas
uigilias illi uero munire partem illam.

cap. xiiii. car. ccxx.

Vespasianus parat exercitus & machinas: ad innadēdū urbē recreato prius exercitus: iosephus cogni-
to cōsilio Vespasiani ordinat milites ad resistēdū: p̄liat crudelissimo certamine.

ca. xv. car. ccxx.

Die. xx. mensis iunii iudæi quasi defessi quia nō haberent ppugnatores quos mitteret: cogitauerūt
oleo seruenti sup infuso Romanos oppugnare: ac foeno græco sup sparso ut inde Romani caderent: mi-
dens dux Vespasianus tot mala milites ppetit: eos a bello renocat & a p̄ena.

cap. xvi. car. ccxx.

Vespasianus tres turres ferro circūdatas erigi fecit plenas iaculatoribus & fundibulatoribus for-
tissimis: ita ut ex his q intra muros erant deferere defensionē muri cogantur.

ca. xvii. car. ccxxi.

Vespasianus mittit Traianū in Ephra ciuitatem congredit cum illis tandem superat ciuitatem om-
nesque præter infantes occidit.

cap. xviii. car. ccxxi.

b ii

DE BELLO IYDAICO, TABVLA

Ad Samaritas Cerealis mittitur a Vespasiano: quia eos pronos ad tumultū uidebat: inopiaq; quidam moriebant: quidam ad Romanos confugiebant: reliquos uero oēs nequiens per uisione placare occiderant aut undecim milia & sexcenti. cap. xix. car. ccxxi.

Ageres super altitudinē murorum iotapatenis efferuntur: quidam ad Vespasianum uenit profugus ex ciuitate: nuntians paucitatem ciuium & facilitatem capiendi: Vespasianus exercitū parat nocte hora qua ille ducuerat ciuitatem aggrediuntur: & custodes occidunt: ciuitatem ingrediuntur: quidam uero ne oppeterent per Romanos se ipsos interfecerunt: tandem Vespasianus incendi fecit ciuitatem uniuersam. cap. xx. car. ccxxi.

Iosephus ne a Romanis inueniretur in puteū se demisit lapidēq; supra imposuit ne uiderent: nocte exibat perscrutans si posset euadere: indicatur per quādam mulierē mittit ad eum Vespasianus cū fide de ueniastimebat uero iosephus in somnis simulachra ei apparēt deprecatur deū. in manus Romanorum se cōmittit: habita prius oratione ad socios. cap. xxi. car. ccxxii.

Iosephus dehortatur suos a cedere: nequiens reuocare a proposito: oēs se ipsos interfecerunt: ducit Iosephus ad Vespasianū iubet Vespasianus eū custodiri ut ad Neronē mitteretur: iosephus alloquit Vespasianum seorsum cū filio Vespasiani eūq; dominum & regē orbis prädicit: Vespasianus eū liberat muneribusq; uariis eum donat. cap. xxii. car. ccxxii.

Vespasianus in ptolemaida reuertitur multi clamant de excidio iosephi ipse nihil respondebat: legiones duas mittit hyemari Cæsaream: quasdam scythopolim. cap. xxiii. car. ccxxiii.

Quidam ex iudæis qui fugerant collecti in iope: fabricatus piratis nauibus inuium faciebant pelagus illarum partium Vespasiano uero illuc applicante per Romanos tū per uentos qui illorum naues in scopulos cōpellebant: quatuor milia & ducenta cadauera inuenta sunt. Ciuitatē incendunt dimittitq; Vespasianus equites qui loca ruerentur. cap. xxiiii. car. ccxxiii.

Audita captiuitate iotapate ab hierosolymis: maximus eos inuasit dolor: audito q; iosephus eēt cū Romanis ira in eum concitabant ita ut in Romanos sauius incitarent. cap. xxv. car. ccxxiii.

Vespasianus ad agrippam profiscitur: audit Tyberiada & Tarichæas rebellare: iratus mittit filiū suum illuc: appropinquantes ciuitati quidam ex senioribus ad Vespasiani pedes suppliciter accedūt is uero eis indulgit. cap. xxvi. car. ccxxiii.

Vespasianus præmittit Traianum in arcem an multitudo pacem cupiat: illi apertis portis eum liberatorem ac benemeritū proclamant: post ad Tarichæas profiscitur: castra ponit: superatis illis ad nauale bellum se contulerunt. cap. xxvii. car. ccxxiii.

Congregata multitudo prope ciuitatem in planitie uidēs Vespasianus filiū suū mitti: ipse uero patri nunciauit dicens opus esse pluribus auxiliis: suos deinde horrat. eorū genus & aium reminiscens ut strenue sint dimicaturi: Vespasianus mittit auxilia: gentem aggrediuntur: oēs fugant oppidum occupant: cunctos occidunt præter indigenas. cap. xxviii. car. ccxxiii.

Letatur Vespasianus audita uictoria filii: post aduersus eos qui ad lacum descenderant rates fabri cari iussit. cap. xxix. car. ccxxiii.

Declaratur natura lacus: & uertas & rerum uicinorū locorum. cap. xxx. car. ccxxiii.

Fabricatis ratibus insequitur illos per lacum Vespasianus: nemine remanente occisi sunt. paucis post diebus intolerabilis fetor ex cadaueribus in terrā a mari compulsi insurrexit: ut non solum uidētis sed Romanis miserabilis fuerit: totūq; aerem corripit. cap. xxxi. car. ccxxv.

Residet Vespasianus pro tribunali apud Tarichæas quidq; de supstitibus fiendum sit deliberat: tandem quosdā occidit: quosdā donat: quosdā uendit. cap. xxxii. car. ccxxv.

Incipit Liber quartus.

Excisus iotapatensis reliqui iudæi se dederunt Romanis propter quādam castella & ciuitates: quarū noīa ponuntur & earū conditio lacū quendam Gamala occupant intrantes Romanis domos hostium tecta oīa circūdant: ex quo multi Romani mortui recedereq; coacti sunt. cap. i. car. ccxxv.

Vespasianus cū paucis relinquit: his uero oppugnantibus resistit uidentes eius aium: quasi diuinū reputantes impetū remittunt ipse uero exiit castrum. cap. ii. car. ccxxv.

Vespasianus ad Romanos ueniens uisis aduersis casibus Romanos consolatur hortaturq; ad ulciscendos hostes Gamalenses quantum profuturū resistunt. cap. iii. car. ccxxvi.

Vespasianus quosdā qui itabyriū montē occupauerant inuadit ad eos mittit. placidū q; eos hortetur ad pacē: sed illis renitentibus: placidus congregitur fingens fugā: aduersus illos reuertitur multos occidit: multi confugiunt hierosolymam: reliqui montē Placido tradunt. cap. iiii. car. ccxxvi.

In Gamala tres milites nocte turrim effodiunt: decidit turris magno sonitu: oēs perturbati fugiebant quos Romani trucidabant: Titus urbem inuadit occidit multos: multi in arcē confugiunt: ita ut cruor effusus totum oppidum diluat. cap. v. car. ccxxvi.

Vespasianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quo confugerant qui supererant: eos

DE BELLO IYDAICO TABVLA

capitales quinque milia ex his de vertice se precipitant: per Romanos quatuor milia perempta: solum duae mulieres saluae factae sunt. cap. vi. car. cccxvi.

Mittitur Titus ad Giscala oppidum galilaeae quod restabat indomitum: Vespasianus ad recreandos alios Caesaream regreditur: quia restabat modo hierosolyma occupanda: Titus Giscalenos hortatur ut sedebant sine armis: appropinquant portis illi apertis ianuis clamant ipsam liberatorem: munit oppidum sicque tota galilaea liberata est. cap. vii. car. cccxvii.

Ex aduentu iohannis in Hierosolymam totus populus effusus percontatur quid agant Romani: significato excidio Giscalion: timor eos inuadit: imensus hortatur iohannes hierosolymas ad bellum: senes timebant excidium urbis ex hac re oriuntur multae praedationes & latrocinia in urbe contra multos fingeantur uaria in eorum perniciem: phana conculcantur: sitque maxima cotrouersia aduersus istos: sit bellum inter hos inuasores & populum: horum causa erat iohannes qui simulabat amorem: tamen & consilia populi aliis nocte apperiebat hic iurat fidem amicitiam: sit legatus populi ad Zelotas. cap. viii. car. cccxviii.

Mittuntur nuntii ad idumaeos per auxilium petendisse: eo quod ananus uellet Romanos introducere: Iesus increpat idumaeos & eos qui eos aduocauerunt tanquam latrones qui ciuitatem quotidie dissipant: hortaturque eos ut nil acturi sint: uel iudicent quantum sint factiosi homines uel recedant. cap. ix. car. cccxix.

Simon unus ex idumaeis indignatus responderi iratus contra Iesum & pontifices: accusans eos proditores contra illos qui eos uocauerunt: dicitque aduersus illos ituros. cap. x. car. cccxx.

Idumaei nocte dolo zelotarum apertis portis custodibus dormientibus intrant: interficiuntur cum stodes: insurgit populus idumaei eadem nocte octo milia quingentos interfecerunt: interficiuntur pontifices: quaeritur Iesus cum Anano qui interficiuntur omnibus in sepulchris. cap. xi. car. cccxxi.

Incipit Liber quintus.

Quaerunt idumaei per ciuitatem quot inueniunt totidem interficiunt Zachariam accusantque: dices uero serunt pro eo sententiam: indignantur idumaei contra iudeos: interficitur Zacharias: expelluntur iudices: idumaei recedunt: crescit Zelotarum insolentia cunctosque uel falsis criminatibus uel dolis aliis occidunt. cap. i. car. cccxxii.

Romani omnes praesertim duces Vespasianum incitant ad expugnandam ciuitatem: ipse noluit ducens esse melius quod sic ipsi inter se discordes paulatim consumuntur. cap. ii. car. cccxxiii.

Acquiescunt omnes dictis Vespasianis: multique ad Romanos confugiunt & solum his licebat qui soluebant uolentes fugere ad Romanos. cap. iii. car. cccxxiv.

Iohannes quaerit alius posse ducens sibi dodecus esse sibi parem: multique eum metu multi gratia consequuntur. cap. iiii. car. cccxxv.

Inuadunt sicarii oppidum quoddam munitissimum apud hierosolymam die azymorum: quando iudei celebrant festa pro redemptione eorum: ab aegyptiis interficiunt quot inueniunt: uicos & omnes partes conuicinas depopulantur. cap. v. car. cccxxvi.

Nuntiantur haec Vespasiano a transfugis quibusdam clam. n. quidam ad Romanos confugebant qui hortabantur Vespasianum ut ferret opem ciuitati: accedit prope hierosolymam: ingreditur Gadaram clam legati ad eum mittunt: occiditur Doleus ab aliis inimicis. cap. vi. car. cccxxvii.

Iubet Vespasianus Placido ut insequatur eos qui ex Gadaris fugerant: aduersus quem illi cum quibusdam ubi se receperint prosiliunt qui capta oportunitate a Placido interimuntur eosque ad iordanem insequuntur: coacti autem congregari placidus omnes occidit: quidam in iordanem se prociunt conuicinosque inuadit. cap. vii. car. cccxxviii.

Nuntiat Vespasiano quod Galatia motus quosdam fecerat: ipse magis incitatur ad bellum multa loca capit: restaurat quae destruxerat bello: munit loca omnia militibus: narratur quod nobilis sit regio hiericuntis. cap. viii. car. cccxxix.

Describitur natura Asphaltidis lacus: quem Vespasianus uoluit uidere. cap. ix. car. cccxxx.

Vespasianus collocat praesidia apud Hiericuta: mittit quosdam huius ciuitatis capiunt: mille iuuenes interficit: nomina dabantur flammis. cap. x. car. cccxxxi.

Nuntiat Vespasiano parati perficisci hierosolymam quod mortuus sit Nero: quod etiam Galba sit creatus imperator: & quidam alii post eum & de eorum discordia. cap. xi. car. cccxxxii.

Vespasianus expectat quid Galba ad eum de rebus bellicis agendis scribat: mittit filium suum Titum manigat rex agrippa ad Galbam: nuntiat in Achaia quod Galba sit interfectus & Otho sit creatus: agrippa statuit Romam pergere: Titus ad patrem nauigat Vespasianus cum Tito suspensi bellum negligunt. cap. xii. car. cccxxxiii.

In Hierosolyma exoritur nouum bellum per Simonem Giorz filium Simon cum Zelotis congregatur: multos occidit cum idumaeis etiam pugnat: Iacobus quidam perdere idumaeos cogitatus: idumaeam capit Simon totam regionem depopulatur: capitur uxor Simonis a Zelotis: perterriti tamen

more remittunt ei mulierem suam. cap.xiii.car.cccxlii.
 Præter bellum in iudæa in italia ciuile bellum fiebat perempto Galba: Otho imperator creatur:
 cum Vitellio pugnat: audita uictoria semenplum Otho occidit: qui biduum & tres menses impe-
 rium tenuit. cap.xiiii.car.cccxliii.

Vespasianus partes duas idumææ capit alteram & ciuitatē capit oēs interim: Simon quoq; ida-
 mææ reliquias prosequitur: oānes intus multas p̄dationes permittebat galilæis: uesciebantur libi dī
 ne: certant adinuicem Zelotæ cum iohanne & Simon cum illis. cap.xv.car.cccxliii.

Deliberant Simonē introducere & iohannē expellere: Simon loca oīa ciuitatis inuadebat: congre-
 ditur cum illis qui eum receperunt. cap.xvi.car.cccxliii.

Bella fiunt in italia p Vitelliū & suos milites: audiens hæc Vespasianus q Vitellius princeps sit: fa-
 ctus indignatur: milites Vespasianū hortant ut Romā accedat: eo q ipsum populus imperatorē con-
 stitueret: tenuit ipse ipsi cogūt uelle iperitū: cogitat quō rem efficere possit. cap.xvii.car.cccxliii.

Describitur qualitas portus alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberium Alexandrum ut esset si-
 bi adiumento: fama est q Vespasianus sit imperator: quasi omnes ad eum accedunt congratulan-
 tes & subicientes se eius imperio: recordatus Vespasianus quod ioseph prædixerat liberari iubet eū
 e uinculis. cap.xviii.car.cccxlv.

Vespasianus mittit Mutianū in Italiam: geritur bellum cū Cecilio ab Antonio: Cecilius uidens
 exercitum Antonii cogitat de prodicione: ad ipsum mittit Milites uolunt occidere Cæcilium: cerna-
 tur superatur exercitus Vitellii: Antonius in urbem ueniens cū Sabino Capitolium nocte occupat:
 Vitellius cum suis militibus eos inuadit: superat: Sabinus occiditur: Domitianus cum multis nobili-
 bus euadit Vitellius ingulatur a populo. cap.xix.car.cccxlv.

Mutianus urbem ingreditur cum exercitu Antonium cū aliis subleuat: occidit multos qui cōsen-
 serant cū Vitellio Domitianus filius Vespasiani: rector efficitur populus Vespasianum clamat impe-
 ratorē: ad Vespasianum qui alexandriā iam applicauerat ueniunt legati: intendit animum Vespasia-
 nus in reliquias iudææ: Titū mittit ad Hierosolymam. cap.xx.car.cccxlv.

Incipit Liber sextus.

¶ Titō existente adhuc apud alexandriam hierosolymis oritur trifaria seditio zelotarum Simōis &
 iōanis: inter eos congregiuntur ita ut templū uniuersum inundaretur sanguine. cap.i.car.cccxv.

Describitur discordia q inter eos fuit & scelera q iter eos cōmittebātur: post qualiter oēs q si Roma
 nos expectabāt: post quō Titus misit diuersas legiōes in hierosolymā. cap.ii.car.cccxvi.

Describitur ordo Titi & militū & oīum aliorum in eundo hierosolymā: peruenit Gophnā opidū
 quod Vespasianus coeperat: ciuitatē tentat adire: tandem coactus est si uoluit euadere irruere in ho-
 stes: ad suos saluum se recepit. cap.iii.car.cccxvi.

Titus ciuitati nocte appropinquat: castra ponit in monte oliuarū dicto: exeunt iudæi: in legiōne
 decimā irruunt fugantq Romanos: nunciatur Tito: fert auxilium: dimicatur utrinq; Titus tandem
 legiōnem liberat. cap.iiii.car.cccxvii.

Remissio aliq̄tisp bello orit discordia iter eos: in duas ptes seditio remanet: Titus ad ciuitatē ele-
 ctos milites mittit: explanare fecit oīa ita ut repletū sit quicquid cauū erat. cap.v.car.cccxvii.

Iudæi Romanos querunt decipere instituunt quosdā qui pacē simulant: Romanosq; uelle intro-
 ducere: Titus noluit quia suspecta erat ei talis inuitatio. cap.vi.car.cccxviii.

Quidā ex Romanis ad urbē usq; accedentes eo q crediderunt illis: interficiuntur: multi ferientes
 unde irascitur multū Titus pp inobedientiam eorū eosq; arguit. cap.vii.car.cccxviii.

Intercedunt cōmilites p illis apud Titū: admonens eos indulget illis: cogitat ulcisci iudæos:
 castra ponit ppe ciuitatē: ordinat legiōes circa ciuitatē: describitur situs ciuitatis & tēpli p Salomō-
 nē ædificati: & quō distigebat secundū loca sacerdotū & uiroꝝ & mulierū. cap.viii.car.cccxviii.

Describitur adhuc magnificentia ciuitatis & templi: eorū quæ continebantur in eo: quæ a diuer-
 sis fuerunt constituta. cap.ix.car.cccxix.

Quō Simon & iohannes diffidebant: & eos diuisa ciuitas sequebat: & quō unusquisq; partem ciui-
 tatis seorsum tenebat: Titus querit qua parte ciuitatē sit ingressurus: constituit agerem tripartitum
 exercitum circa ciuitatem: cogitant iudæi concordari aduersus Titum & Romanos: coeuntq; i unū
 corpus exeunt iudæi aduersus Romanos: fugantur in ciuitatem: quidam unus iudæorū capitur: sagit-
 ta demissa occiditur: inde iudæis luctus maximus oritur. cap.x.car.ccxl.

Concutitur timore exercitus Romanorū: eo q turris quædam lapsa sit nocte: & propter maximū
 sonitum timuerunt Romanis: credentes hostes castra inualisse: percutiunt muros illis machinis mu-
 rumq; uiciorum frangunt. cap.xi.car.ccxl.

Ingrediuntur Romani ea porta qua murus fractus erat: dimicatur postea unde iudæi audacia æ-
 sistebant: Romani uero belli peritia uincebant. cap.xii.car.ccxli.

(DE BELLO IYDAICO TABVLA

Iudæi sperant salutem: Romani uictoriam: unde ex iudæis quis fuisset promptior ad periculum
s primus erat ex Romanis uero: qui fortè se pferabat: quia Titus semp aderat. cap. xlii. car. ccxli.

Quidam Longinus in medios hostes irruit: duobusque interfectis ex mediis hostibus ad suos re
uertitur. cap. xliii. car. ccxli.

Castor quidam ex iudæis simulat uelle inire fedus cū Tito ut aliquantulum conquiescant: Simo
interim consulat de rebus occurrentibus: fingitque quosdā socios uelle pacem: quosdā non accensus
his Titus uehementius utebat arietibus: dirupitque muro cum militibus ingredit. cap. xy. car. ccxli.

Ingresso Tito: iudæi circūcludunt Romāos: multosque ex eis occidunt & nisi Titus tulisset opem:
nix euasissent: ad ultimū mu: sunt expulsi Titus ite: aggredit: ad illum mu: irruit: totamque partem
illam dirimit: præsidia ponit: munit turres & loca: alia parte ciuitatē aggredit: eosque hortatur ut uel
lent saluari & iosephus oratione patriasidem eos hortabatur. cap. xv. car. ccxli.

Iosephus circūciuit ciuitatem ea parte qua possit audiri: facilius iudæosque orat ne uelint Romanis resi
stere: persuadetque pluribus uerbis: illi uero conuicti eū afficiunt. cap. xvii. car. ccxlii.

Iosephus clamat aduersus iudæos adducens diuersa exempla maiorum: ut uelint reddere deumque
eis aduersum esse: propterea amplius ne uelint resistere. cap. xvii. car. ccxlii.

Clamante iosepho cum lachrymis ut uellent sedare non flexerunt animos: seditionis sed diu persi
stunt: ita ut cogerentur fame perire: Tantam famem perpeffi sunt ut matres ex filiorum ore cibum
raperent: seditionis illi domos ui irruerant ut cibum caperent summa miseria & summa crudelitas
describitur Simonis & iohannis. cap. xix. car. ccxliii.

Multi propter famem ciuitatem exeuntes capiebantur ex his multi incisi manibus ad Simonem
& iohannem mittebantur. Tito acclamante. ne tantam uellent pati miseria: ipsi conuicti Tito & pa
tri eius maledicebant. cap. xx. car. ccxliii.

Antiochus Epiphanes cum Macedonibus: amiraf Romanos que muros non adeant: ipse cum suis
muros adiit multi ex his fugiūt & multi interficiuntur: post a Tito aggeres fiunt: ad moris ad muros
Simon fossa intus facta submisso igne ageres diruit: & incēdunt: Simonque cū multis aliis proficiscit
in machinas illas: easque incendunt: cū Romanis cōgrediunt: ita ut non diiudicari possit amicus ab
inimico: quidāque ex Romanis corruptis machinis desperabāt ciuitatē captum iri. cap. xxi. car. ccxliii.

Consulit duces Titus quid faciendū: an aggredi muros debeant an aggeres struendū: aut permit
tendū que ipsi fame coacti ciuitatē sint tradituri: an circūdanda sit ciuitas ne exitum habeat: sicque dicit
Titus opus non paruum sed inextricabile Romanos esse facturos. cap. xxii. car. ccxliiii.

Exortatus Titus his uerbis duces iubet exercitus in opera distribui: murumque circa ciuitatem cum
castellis. ii. per suos cōstrui fecit mira celeritatis: nocteque quilibet suo ordine ac uigilia explorabat: ui
gileque somnos inter se fortiebantur. cap. xxiii. car. ccxliiii.

Ablata facultate exeundi fame omnes moriebantur: unus alium mori intuebatur: nō erat facultas
sepeliendi: latrones uero ex mortuis uestes usu expoliabant: multi ex muris in fossas proiciebantur:
quæ uidens Titus ingemuit. cap. xxiiii. car. ccxliiii.

Romani uidentes seditiones fame cruciari lætantur: copiam maximam frumenti iudæis ostendē
do ad maiorem dolorē: Titus etiā aggeres inchoabat ut uideret si uellent tradere ciuitatem: miserat
eosque calamitatem: seditionis uero non placabantur. cap. xxv. car. ccxlv.

Simon matthiam per quē ciuitatem obtinuerat peremit cum tribus filiis suis: corpora sepeliri p
hibuit: alios etiam nobiles occidi fecit. cap. xxvi. car. ccxlv.

Quidam ex iudæis qui custodiebat turrim a Simone sibi traditam: uidens tantam crudelitatem hu
mano consilio cum quibusdam ex turri Romanis signum dedit se traditurum turri nulli non credē
tes: cognito hoc a Simone illū ex turri in fossas proiecit: uidens hæc Titus: & iosephus saxo capite p
cutitur lætantur iudæi credentes eum mortuum esse: respuit iosephus uulnere: quo cognito seditiones
stupor inuadit: multi ad Romanos profugiunt: multi ex profugis ab Assyriis uentibus aper
tis occiduntur: eo que aurum ex uentre eorum per finem uentris exire cognouissent: Titus ue
ro hac iniustitia cognita omnes interfecisset nisi esset maxima multitudo noxiorum: increpat mili
tes Titus: sed occulte multi occidebantur ob insaniam propter hoc pauci ad Romanos amplius fu
giebant. cap. xxvii. car. ccxlv.

Iohannes ad sacrilegium se conuertit: Mannetus ad Titum fugit: narrat maximum numerū mor
tuo: famem ex eo que castra posuit: coactosque stercore uti pro cibo. cap. xxviii. car. ccxlv.

¶ Incipit Liber septimus.

¶ Aggeres struuntur a Romanis: quæruni iudæi incendere: cum autē nequissent: ad mouent Ro
mani aggeres cerratur utrinque: murus labitur ea parte qua iohannes suffodierat pro incendiendis ag
geribus: moxque alium murum struit quem nemo audebat ascendere eo que qui prius tentasset certissi
mum exitum tentasset. cap. i. car. ccxli.

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Hortatur Titus commilitones suos ad ascendendum murum: facta exhortatione Sabinus quidam Syrus se obrulit ascensurum: susceptaq; asta cum .xi. murum ascendit: hostes in fugam uertit ipse uero sagittis obrutus cecidit. cap. ii. car. ccxli.

Quidam ex custodibus aggerum Antoniam accedunt primos custodes occidunt: facto signo per buccinam caeteri fugiunt. Titus audito signo armat exercitum: pugnat ex utraq; parte ad septimam noctis horam: q; Romanis uisum est satis pro tunc Antoniam obtinere. cap. iii. car. ccxlvii.

Iulianus quidam uidens Romanos superari armatus irruit in hostes & ad templum usq; fugauit cumq; non haberet auxilium multis interfectis diu resistens obiit. Iudaei Romanos in Antoniam recluserunt. cap. iiii. car. ccxlvii.

Titus mittit ad Ioannem si uelit congredi & si uelit sacra intermissa celebrari per electos Iudaeos: consulit Iosepum Titus: hebraico sermone scripsit mandata Iosepus pro Caesare ad Ioannem hortatur ut se dedat: exempla inducens sed magis irritantur in eum ac capere quaerunt: multi ex Iudaeis ad Romanos fugiunt quos a Romanis occisos Iudaei dixerunt ne plures ad eos confugerent: Romani uero eos populo ostendebant propterea multi fugiunt. cap. v. car. ccxlvii.

Increpat eos Titus q; templum polluerint: polliceturque non passurum Romanos templum esse polluturos. cap. vi. car. ccxlviii.

Iosepus referebat dicta principis Iudaeis qui magis eleuabantur in superbiam: statuit iterum Titus bellum gerere contra Iudaeos ipso remanente in Antonia. exercitum misit in Iudaeos: Certaturq; a nona noctis hora: usque ad quintam diei Tiro spectante ab antonia: multi ex Iudaeis fortiter multi ex Romanis fortissime bellum gesserunt. cap. vii. car. ccxlviii.

Septimo die reliqua manus Romanorum submersis antoniae fundamentis uiam fecerunt latam ad templum: admovent aggeres ad angulum templi: qdā congregati pp famē: impetum fecerunt contra Romanos: cognito ipetu: eos p Romanos dimicatum ē undiq; fortiter in ualle quadā coacti sunt Iudaei: capiti qdā q ductus ad Titum interficit: curatq; Titus ut aggeres mature construant. c. viii. c. ccxlviii.

Porticus templi incendit: abruptum Romanis ad uiginti fere cubitos ex muro: mittuntq; ignem sanctissimis diebus quidā ex Iudaeis de Romanis inuitat si quis uelit certare: diuq; nemine uolente: quidam ex Romanis perosus illius audaciam cum illo certat & occidit: Romanos Iudaeus deridet ex Romanis quidam eum sagitta transfixit: clamor excitatur maximus. cap. ix. car. ccxlviii.

Iudaei implent lignis aridis summitate templi. fingunt fugam ex Romanis multi ascendentes templum: submissio igne p Iudaeos succensi sunt: Titus eos miseretur: morientibus satis erat remedii q; Titus dolebat: Iudaei uero quidam in porticu existentes obsessi oēs ceciderunt. cap. x. car. ccxlviii.

Iuuenis Romanus quidam qui euaserat incendium: oratur a Iudaeis ut ad eos descendat: ne militum Romanae tantum dedecus faciat sublato ense seipsum interfecit: incenditurq; porticus ea parte quae ad orientalem protendit: Moriebantur multi fame ita ut foenum calciamenta corrigias coacti sint comedere Iudaei. cap. xi. car. ccxlix.

Maxima multitudo erat eorum qui fame per ciuitatem peribant: qui inter se erant amicissimi propter cibum: si quem inuenissent: ad manus ueniebant: si quis moriebatur alii scrutabantur si quid cibi in sinu haberet: patiebantur ea comedere quae ne sordidissimum aliquod animalium comedisset: multa q; huiusmodi describuntur. cap. xii. car. ccxlix.

Mulier quaedam Maria nomine cum sublata fuissent sibi omnia per seditiosos filium suum fame comedit: cogitur ostendere latronibus quod parauerat pro cibo: cognito scelere tanto eos horror quidam inuasit uehementissimus: nunciatur Tito tanta calamitas: qui deum placare coepit dicens se uoluisse obliuisci iniurias eorum: sed illi noluerunt pollicetur q; tantum scelus non permittet impunitum. cap. xiii. car. ccxlix.

Admonere iubet aggeres cum ariete muris: nihil proficientes cum scalis tentant ascendere: unde multa caedes facta est ex Romanis: iratus Titus ignem portis subici fecit crescente igne consulit proceres suos de templo: quidam suadent ruinam templi: quidam ut seruetur: iubet restinguere ignem interim pugnatur: uidens Titus cum militibus electis Iudaeos profugatos in templum concludit omnes succendereq; templum parat. cap. xiiii. car. ccxlix.

Quidam ex militibus Romanorum ignem portat ad templum: succenditur templum: hoc audito Titus iubet extingui sed pro nimio clamore & quia multi simulabant audire eius praecipia & prohibitionem ipso inuito exurit templum. cap. xv. car. ccl.

Templum incenditur mense & die mensis conformi incendio templi Babylonis: in ipsa incensio ne etiam multae caedes fiebat de praehenforum: nec erat discretio puerorum nec mulierum cuiusque aetatis: clamor ingentissimus fiebat: duo in ignem se proiecerunt incendunt Romani diuersas porticus & loca ubi Iudaei res suas ac pecunias deposuerant quidam Pseudo prophetae persuaferat populo ut expectaret dei auxilium. cap. xvi. car. ccl.

Quaedam prodigia quae superuenerant Iudaeis describuntur: quae in eorum fortunam & auxilium interpretabantur: quidam uero sapientes haec esse ruinae prodigia iudicabant. cap. xvii. car. ccl.

DE BELLO IYDAICO TABVLA

In sacris libris erat q̄ cum templum quadratum redigeretur q̄ ciuitas erat destruenda. hi uero in citabantur ad prælum dicentes propter dictum quoddam ambiguum inuentum scilicet q̄ eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terre habiturus impenum: ex hoc dicto decepti sunt quasi proprium eorum iudicantes dictum conuenire.

cap. xviii. car. cclj.

Romani Titum imperatorem declarant in templo: iudæi prouocant Titum ad colloquium: ipse naturali humanitate eos recipit: alloquiturq̄ eos increpando: tandem in diligendo eos si uelint in pace uiuere nolluerunt: ipse cognita eorum nequitia eos militibus fieri prædam tradidit: interim ignis progrediebatur: quidam supplicat ut eis fidem Cæsar daret: suscipit ipse in custo diaq̄ eos reclusos tenet.

cap. xix. car. ccli.

Seditiosi in domum regiam confugiunt: Romanos pellunt: multi occiduntur ex popularibus: Titus uero militem quendam quia uiuus captus est ad ipsum rediens ex acie pepulit: quod grauius fuit illi morte.

cap. xx. car. cclij.

Romani conuersis latronibus in fugam: omnia igni tradidere: illi uero in superiorem ciuitatem recedebant: letantes q̄ nil essent relicturi hostibus & alacri uultu mortem expectabant: illi undique per ciuitatem capiebantur: mortuiq̄ canibus proiciebantur: spes quibusdam erat in cloacis latere: & ignis latitantes cremabat: & qui descendebant necabantur.

cap. xxi. car. cclij.

Cæsar prospiciens ciuitatem superiorem nō posse capi sine aggeribus distribuit milites operibus ad occidentalem partem: legiones munit hisdem diebus idumæi mittunt ad Titum q̄ ad eum uolunt confugere remittit legatos pollicens pacem: Simon hoc intellecto quosdam occidit: quosdam recludit: multitudo tamen maxima fugit.

cap. xxii. car. cclij.

Quidam sacerdotum promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga recessit: multa q̄ uasa pulcherrima donaria dedit.

cap. xxiii. car. cclij.

Perfectis aggeribus machinas Romani admovent: multi desperantes in cloacas demittunt: quidam in acram confugiunt: quidam Romanos applicantes arietes ad muros ulciscunt: Tyranni priuati spe sponte descenderunt de turribus: iudæi ad Siloam confugiunt: a custodibus recluduntur: Romani in muris signa ponunt: ingreditur Titus admirat q̄ tantas munitiones tyranni deseruissent: admirata altitudine & compagine lapidum præficit Frontonē custodiæ illorum: multos in ægyptum mittit: multos uendit: multos etiam bestiis denotandos tradidit.

cap. xxiiii. car. cclij.

Captiuorum numerus per omne tempus obsidionis numeratus fuit decies centena milia: Ioannes sempiternis uinculis seruator. Simon uero seruator triumpho.

cap. xxv. car. cclij.

Capitur Hierosolyma secundo anno principatus Vespasiani die octauo mēsis septembris: prius quinquies capta fuerat: Conditor primus eius fuit Chananzorū Rex: qui iustus fuit appellatus: Cæsar iussit ut turrets & pars quædam ciuitatis pro custodibus remanerent: reliquum explanarunt: laudat Cæsar exercitum suum ei q̄ gratias agit de eorum uirtute & fortitudine: & pro gestis rebus donat largitur & coronas & præmia multa singulis.

cap. xxvi. car. cclij.

Cæsar donatis omnibus secundum eorum merita: ad sacrificia se conuertit: deinde ad Cæsaream maritimam descendit: reponitq̄ in ea multitudinem manubiarum captiuosq̄ seruat: quia Hyemis tempus prohibebat in Italiam nauigare.

cap. xxvii. car. cclij.

Eo tempore quo Titus Cæsar Hierosolymis commoratur obsidionis causa Rhodum transmeat: Titus ex Cæsarea maritima reuersus: aduenit in Cæsaream Philippi celebrat ibi omnia spectaculorum genera.

cap. xxviii. car. cclij.

Inuenit Cæsar Simonem Gioræ filium: & quomodo captus sit declaratur seruator pro triumpho quod Romæ erat facturus Cæsar.

cap. xxix. car. cclij.

Cæsar inuenit multos iudæos apud Antiochiam inuidus Antiochus irruit multiq̄ cremantur ex his.

cap. xxx. car. cclij.

Declaratur noua calamitas quæ accidit iudæis: accusant iudæi ab Antiocho q̄ cremassent quadratū focū cū multis aliis: cognoscunt nō fuisse in culpa p̄ legatū Vespasiani.

cap. xxxi. car. cclij.

Accipit Cæsar litteras a patre quam desiderabilis ipse peruenit Romam & quo honore sit susceptus describitur.

cap. xxxii. car. cclij.

Describitur defectio Germanorum facta tempore quo Vespasianus erat in alexandria: qui credebant se posse liberari a ditione Romanorum: his auditis a Domitiano exercitus tendebat: tunc Germani se sponte subdiderunt.

cap. xxxiii. car. cclij.

Scythæ conueniunt cū Germanis in defectione: transgressi flumē Istrū multos ex Romanis inter quos Fronteiū Agrippā occiderunt: Vespasianus hoc audito Rubriū Gallū mittit q̄ multos occidit alii domū confugere: muniunt loca ne barbaris aplius def locus talia faciendi.

cap. xxxiiii. car. cclij.

Titus reuersus ex beryto spectacula per ciuitates Syriæ celebrat: Antiochenes expectant cum summo desiderio: petunt iudæos expelli qui non exaudiuntur: ad alias petitiones se conuenerunt: Titus inde Hierosolymam profiscitur: miseraturq̄ calamitatem ciuitatis curatq̄ captiuos in Italiam asportari: cupiens eos triumpho præterducere.

cap. xxxv. car. cclij.

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Venienti Tito Romam pater cum tota ciuitate obuiam prœdiuordinatur triumphus compus-
nis: & pompa triumphi declaratur: & modus exeundi in triumphum: quo ordine quæcunq; sint dis-
tributa & ostensa parantur conuiuia ab omnibus per totam ciuitatem: diesq; gratulationis celebra-
tuncum spe finis malorum ciuiliū: & foelicitatis principum. cap. xxxvi. car. cclv.

Vespasianus peractis triumphis decernit ædificari templum paci: donatq; templum muneribus
pigmentorum operibus oīa quæ fuerant iudæorū in eodem templo reposuit. cap. xxxvii. car. cclvi.

Lutius bassus in iudæam legatus mittitur: statuit bellum inferre Macheruntiis: describitur Heros
dii fortitudo: & situs inaccessibilis: ac Herode hoc castellum munitum est: nascitur in eius ualle her-
ba quædam mirabilis uirtutis: sunt balnea amenissima: castellum Lutius accepit: multos occiditq;
castellum tradiderunt dimisit. cap. xxxviii. car. cclvi.

Ad saltum qui appellatur Iarden ducit exercitum Lutius: militibus cingit: bellum committitur
nullus ex iudæis euasit: Iudas eorum cloacis latenter effugit. cap. xxxix. car. cclvi.

Scribit Cæsar ad Liberium procuratorem ut iudæam uendat iussitq; singulis annis q; iudæi om-
nes binas dragmas in capitolium ferrent. cap. xl. car. cclvi.

Accusatur antiochus apud Cæsarem a Cessennio Peto: q; deficeret a Romanis: mittit Vespasia-
nus ut quid uideatur Peto efficiat: Capitur antiochus post longam pugnam cum filiis suis: ducitur
Romam uinctus: Audiens Cæsar ligatū antiochū iubet uincula auferri. filii cogitant conciliaturos
patrem Cæsari: ueniunt Romam: cum patre adueto ex Lacædemone ibi manserūt. cap. xli. car. cclvii.

Scythæ his tpiibus cogitant Medicam terram inuadere: colloquuntur cum hyrcanorum rege: ad-
hibito aditu fines omnes populantur: ad armeniam usq; peruenere. cap. xlii. car. cclvii.

Mortuo Basso Flauius Siluius in administratione succedit: Castellum quoddam adhuc rebelle
superesse uidens mouit militem aduersus illud: princeps castelli erat Eleazarus cuius mores desc-
buntur: & sociorum eius. cap. xliii. car. cclvii.

Flauius Siluius aduersus Eleazarum uenit: castellum cingit licet difficillimus adeundi accessus
fuerat: per duo loca poterant accedere homines: declaratur difficultas accessus: admonet machinas
per unam uiam: fabricat arietem cum quo murū percutit: ignem ad muros ponit: letiq; Romani eus
stodiunt ne quis eorum ex castro fugeret. cap. xliiii. car. cclvii.

Eleazarus uidens nō posse euadere manus Romanorū hortatur ut omnes combusta urbe seipsos
interficiant magis q; seruituti subiciantur: quibusdam placuit: quidam uero molieres lachrymaban-
tur: iterat exhortationem Eleazarus præponens immortalitatem animæ: pulchrius esse pulchre mo-
ri q; turpiter uiuere. cap. xlv. car. cclviii.

Orantem Eleazarum omnes interpellant decernūtq; sibi mortem dare: omnes mortui sunt: unus
ultimus incensa regia: gladio se transfigens occubuit: clam cum quinq; pueris mulier latuit Romam
mane per scalas muros ascendunt: neminem uidentes admirant mulier illa ex cloacis exiēs Roma-
nis rem gestam aperuit. cap. xlv. car. cclix.

Peracto excidio Flauius filius cum exercitu in Cæsaream proficiscitur: quidam ex iudæis in Ale-
xandriam confugerant: hi nouas res tentabant ex quibus multi occisi sunt: morteq; potius pati ma-
luerunt: etiam pueriq; Cæsarem dominum appellare. cap. xlvii. car. cclix.

Lupus rector Alexandriæ hæc omnia Cæsari indicat ad quem Cæsar scribit ut templum iudæo-
rum destruat. cap. xlviii. car. cclix.

Onias unus ex pontificibus ex hierosolymis quodā fugatus alexandriam uenit: optinuitq; ut tē-
plū posset fabricare iuxta mortem patrum: hoc autem fuit prædictū per Esaiam q; in ægypto futu-
ra esset constructio templi. cap. xlix. car. cclix.

Lupus rector ad templum accedens ablatis denariis tēplum claudit Paulinus eius successor. nihil
reliquit: sacerdotibus cōmitatus ē: fecitq; ut ne uestigium qdē diuini cultus uideret. cap. l. car. cclix.

Ionathas quidam ex iudæis persuasit multis ut eum sequerentur: nunciatur Catullo rectori libyæ
compræhensus ipse cum multis aliis tribus milibus: qui pecunia diuites erant: non conscii tamen sce-
leris occiduntur: Curatque Catullus ut Ionathas omnes iudæos criminetur: etiam illos qui Romæ
habitant inter quos Iosephus erat: Vespasianus noluit ut aliud efficeretur. Catullus ob iniustitiam
morbo grauissimo laborauit: ita ut ipse non moreretur. cap. li. car. cclix.

FINIS.

Hieronymus Squarzaicus Alexandrinus. Raynaldo de Nouimaio impressoriae artis. op. f.

Hic e gratia in Italiam traieciſſem: Iosephiq; libros offendiſſem: quos antea quā hinc decederem librariis caſtigatiſſimos: & emendatiſſimos ſumma diligentia imprimendos eſſe demandaueram. Non ut quaestum conſequereris: ſed ut aliqua ex parte de lingua latina bene meritus eſſem & cognitiones multarum rerum propagarentur. Vidi opus eruditissi- mum nundum absolutum: & ut in annalibus ueterum facile de praebendi potest a Ruſſino aquiligiensi in linguam latinam transla- tos: opus egregii inquam auctoris: qui ſine titulo: ſine uita: & ſine elogio erat i lucem proditurus: quod cum animaduertiſſem hoc a me ſerendum minime putauit. Obiter ipſius uitam ex iuratiſſimis auctoribus elicitam ſubiecimus. Fuit enim Iosephus hieroſolymitanus: Mathathiae ſacerdotis filius tempore Tyberii Caſaris natus. Cum Ieſus eſſet cruci affixus: & uſq; ad traiani tempora conſenuit a Veſpaſiano cum Tito filio cum bellum in Hieroſolymam gereretur: captus fuit quidem litterarum: & multarum rerum peritus: ſacerdotio inſignitus: prophetarum ac ſomniorum interpres optimus: ac futurorum non ignarus: prodigia & multa expoſuit. Apud iudeos Nerone regnante: quae uisa fuere armatas acies. ſ. coelo currere: atq; aera ſubito nubiū igne collucere: & pluraq; alia multa quae in eius leguntur hiſtoria. Iosephus ad perniciem urbis futura affirmauit. Cui ſententiae uulguſ aſſentiens ab imperio romano deſſecere: occasione ſibi oblata. Propterea q; praefecti romani miſſi eſſent contra iudaicam religionem ut aquilas templo inferrent. Iudei romano ananias uexati eorū praefectos trucidarunt. Aquilas e templo deiecerunt: ipſamq; ciuitatem iugo Neronis leuarunt: prouincias muniunt: qui eis praefent creant: atq; ex tribus in qua eſt metropolis Hieroſolyma eiq; Samaria proxima. Tertia galilaea gētibus finitima Iosepho obuenit qui rei militaris belli impetum a romāis miſſum primo exciperet. Et cum igni ferroq; omnis prouincia deuſtaretur: in Iopatha montanam ciuitatem obſideretur. Tandem Iosephus perquiſitus a Veſpaſiano dum in puteo latitaret mulieris indicio cognoscitur: eo Nicanorem tertium tribunum militum miſit: cum priores milites ab Iosepho non audirentur: qui factum incenſarum metu perterritus deſiſſis focis. Nam & permulti iudeorum cum eo erant impoteſtatem romanorum peruenit. Quem imperator diligēti cuſtodia ſeruati iuſſit. Iſte autem Veſpaſiano ſemotis arbitris alioquitur ſibi & filio imperatores fore praedixit: quem Veſpaſianus non inuitus audiuit: quae omnia ut euenire Iosephū ab omni ſeruitute ſoluit: atq; ſummis laudibus tollit. Auguriis poſt euerſione Hieroſolymae praefecit ciuitate donatus: cum Tito: & Veſpaſiano patre uixit annis. xxvi. atq; cognomine flauiae familiae donatus. Nec etiā praetermittenda duxi: quae ex Hieronymo captim & ceſſimae deſt ſub epythomate collegi: quod ob ingentia eius illuſtria facinora: utpote uir ſingularis eruditione praeditus ut ex libris ſeptem iudaicae captiuitatis quos imperatoribus patri & filio obtulit exploratiſſimum fuit ſtatuae Romae meruerit: quodq; ſcripſerit alios. xxiii. antiquitatum libros ab exordio mundi uſque ad quartumdecimum annum Domitiani caſaris quodue archeotecos: id eſt conſictus aduerſus Appionem grammaticum alexandrinū. Aliaq; praecleara opera accuratiſſime conſcripta reliquerit: quae in manus noſtras praeterq. xx. uolumina antiquitatum: & Hieroſolymae captiuitatis ſeptem: & in Appionem duo recideret. Non ad commemorandum ſumus admodum curioſi: ſed a me hoc unum interpoſitum in ſummo ſtudio duxi in ignominia iudaicae prauitatis: quando uir egregius optime de Chriſto ſenſiſſe uideatur cum inquit. Eodem tempore ieſus uir ſapienſiſi tamen uerum oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum qui libenter uera ſuſcipiunt pluriſimos quoque tam de iudeis: quam de gentibus ſui ſectatores habuit & credebatur eſſe Chriſtus cumq; iuidia noſtrorum principum cruci cum Pilatus addiſſet: nihilominus qui eum dilexerant perſeuerauerunt.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

IOSEPHI MATHATHIAE FILII HEBRAEI GENERE SACERDOTIS EX HIERO-
SOLYMIS DE BELLO IYDAICO IN LIBROS SEPTEM PROLOGVS PER RVF-
FINVM AQ VILEIENSEM TRADVCTOS.

In hoc prologo assignatur causa scribendi operis & quid singulis partibus contineatur.

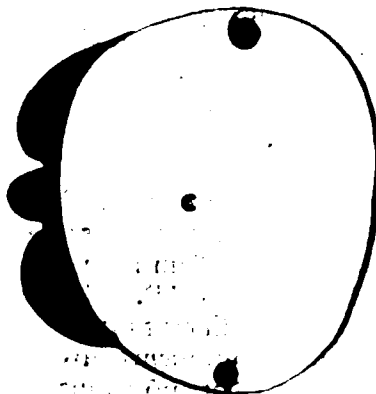
Voniam bellum quod cum Romanis gessere Iudaei omnium maximum quae
nostra aetas uidit quaeque auditu percepimus ciuitates cum ciuitatibus gentes.
ue commississe cum gentibus: quidam non quod rebus interfuerint: sed uana &
incongrua narrantium sermones auribus colligentes: oratorum more persci-
bunt: qui uero praesto fuerunt aut Romanorum obsequio aut odio Iudaeorum
contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio:
partim laudatio continetur: nusquam uero exacta fides reperitur historiae. Ic-
circo ego statui quae retro barbaris antea misi: patria lingua digesta. Graeca
nunc his qui Romano reguntur imperio exponere. Iosephus Mathathiae filius Hebraeus genere sa-
cerdos ex Hierosolymis qui & in initio cum Romanis bello conflixi: posteaque gestis quae necessi-
tas exigit interfui. Nam cum hic ut dixi motus exortus esset grauissimus Romanum populum do-
mesticus morbus habebat: Iudaeorum autem qui aetate ualidi & ingenio turbulenti erant manu si-
mul ac pecunia uigentes adeo temporibus insolenter abusi sunt: ut pro tumultus magnitudine hos
possidendarum spes illos amittendarum partium orientis metus innaderet. Quoniam Iudaei qui-
dem cunctos qui trans Euphraten essent gentes nostrae gentiles etiam suos secum rebellatores esse
crediderant. Romanos autem & finitimi Galathae irritabant: nec manus Celtica quiescebat: dissensi-
onumque erant plena omnia post Neronem: & multos quidem Reges tempus adhortabatur. Lucri
autem cupidine pars militaris mutationem praesentium desiderabat. Itaque indignum esse dixi ex-
rantem in tantis rebus dissimulare ueritatem: & Parthos quidem ac Babylonios Arabumque remotissi-
mos: & ultra Euphraten gentis nostrae incolae: itemque Adiabenos mea diligentia uero cognoscere
unde coepisset bellum quantisque cladibus constitisset: quo ne modo desisset. Graecos uero & Ro-
manos qui militiam secuti non essent figmentis siue adulationibus captos ista nescire: atque histori-
as audent eas inscribere qui praeter haec ut mihi quidem uidetur: quod nil sanum referunt etiam de
proposito decidunt. Nam dum Romanos uolant magnos ostendere Iudaeorum res extenuant &
in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo quoniam pacto magni esse uideantur qui parua su-
perauerint. Et neque longi temporis eos pudet quo bellum tractum est: neque multitudinis Roma-
norum quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis quorum profecto gloria mi-
nuetur: si cum multum pro Hierosolymis desudauerint rebus per eos gestis aliquid derogetur. Nec
tamen ego contentione Romanas res extollentium gentiles meos amplificare decreui: sed facta
quidem utrorumque sine ullo mendacio prosequar. Dicta uero de factis reponam: dolori atque affe-
ctioni meae in desolatis patriae cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euer-
sa: & templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudaeorum tyranni traxerunt: testis
est qui eam uastauit ipse Caesar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum quod a seditionis cu-
sto directum sepe autem consulto differri passus ciuitatis excidium: protracto obsidionis spatio: dum
belli poeniteret auctores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumque latrocinium accusatorie
putet loqui: uel patriae miseris ingementem calumniari praeter legem historiae: dolori ueniam tri-
buat. Ex omnibus enim quae Romano imperio parent: solam nostram ciuitatem contigit ad summum
foelicitatis gradum procedere eamque ad ultimos casus deponi. Denique omnium post condita saecula
res aduersas: si cum Iudaeorum calamitatibus conferantur superatum iri non ambigo. Et horum
auctor nullus externus est: unde nec fieri potest ut a questibus temperetur. Si quis autem durioris mi-
sericordiae sit iudex: res quidem tribuat historiae: lamenta uero scriptori: quamque merito Graecorum
disertos increpauerim: qui tantis rebus sua memoria gestis: quarum comparatione praeterita olim
bella exigua monstrantur. iudices resident aliorumque facundiae detrahentes. Quorum & si doctrina supe-
rant uoluntate uincuntur. Ipsi uero Assyriorum & Medorum gesta perscribunt ueluti minus recte a
scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eorum uiribus cedant: quantum sen-
tentiae. Erat enim unicuique studium quae uidisset scribere: quoniam interfuisset rebus gestis efficaci-
ter quod promittebat impleat: mentiri autem apud scientes inhonestum esse uidere. Eni uero noua quidem
neque aetate cognita memoriae tradere: sui temporis res commendare posteris: laude ac testimonio di-
gnum industrius autem habetur non qui alienam dispensationem atque ordinem transfert: sed qui no-

PROLOGVS

na dicendo etiam corpus proprium conficit historia. Sed ego quidem sumptu ac labore maximis qui cum essem alienigena Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsi autem indigenis ad questum quidem ora patent ac lites linguæque solutæ sunt. Ad historiam uero in qua uerum dicendum est: summaque ope negocia colligenda sunt obmutescunt: concessa infirmioribus neque scientibus licentia scribendi res a principibus gestas. Honoretur itaque apud nos historia ueritas: quæ a Græcis negligitur ab origine quidem Iudæos repetere: qui fuerint: quoque pacto ab Aegyptiis discesserint: quasque regiones errando peragruerint: & quas uel quoties incoluerint: & quemadmodum inde migrauerint: neque huius esse temporis: & præterea superuacuum existimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis uerissima composuerunt & nonnulli Græcorum quæ illi scripserant patriam uoce profecti non multum a ueritate deuiarunt. Ex inde autem historiae principium sumam quo scriptores eorum & nostri prophetæ deserunt: & bellum quidem meis temporibus gestum latius quaque potero diligentia referam. Quæ uero ætate maiora sunt: summe breuiter percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes deuictis penitus Hierosolymis cum per triennium sexque menses eam tenuisset ab Asamonei filiis expulsus est. De inde quod eorum posteri de regno diffidentes ad res suas occupandas populum romanum Pompeiumque traxerunt: quodque Herodes Antipatri filius eorum potentiam deposuerit auxilio Sossii: quomodo Herode mortuo & Octauiano Cæsare plebis in eos orta seditio est. Augusto quidem imperante romanis. Quintilio autem Varo in locis degente. Quodque bellum anno duodecimo post imperium Neronis erupit: quamque multa per Sossium accederint: quantaque ad primos impetus armis Iudæi paruaferint quoque modo accolæ præmunierint: & quod Nero propter Cessii peccata summæ rei metuens bello Vespasianum præposuerit: & quod is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit quantumque Romanorum exercitum ducens: quantaque manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitates quasdam uictoria corperit alias deditione. Vnde etiam Romanorum in bello disciplinam curamque rerum & utriusque Galilææ spacia: & naturam finesque iudeæ. Necnon & peculiarem terræ æqualitatem: lacusque & fontes captarumque ciuitatum mala: cum fide sicut uidi: aut pertuli expediam. Nec etiam miseras meas cælauerim: cum scientibus eas relaturus sim. Deinde quod iam fessis rebus Iudæorum Nero quidem mortem obierit. Vespasianus autem in Hierosolymam properans imperii causa retractus sit: quæque signa de hoc ei contigerint: Romæque mutationes: & quod inuitus a militibus imperator: declaratus sit: & quod eo disponendæ reipugratia in Aegypto digressus: Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quoque modo tyrannis succubuerint: eorumque inter se discordias mouerint. Et quod ex Aegypto Titus reuersus: bis Iudæorum fines ingressus sit: quoque modo exercitum: & quo in loco congregauerit: uel qualiter: & quotiens ciuitatem affecerit ipso præsentē seditione: aggressus numerosos & quantos erexit aggeres triumque murorum ambitum & magnitudinem siue mensuram & munitionem ciuitatis & fani templique dispositionem. ad hæc aræ spacium mensuramque diligentissime dicam festorum quoque dierum mores aliquos septemque lustrationes & munera sacerdotum. Itemque pontificis uestes: sanctaque templi cuiusmodi fuerint sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem. Romanorumque in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus ciuitatem simul ac templum seruire cupiens ad concordie fœdera dissidentes prouocauit. Discordiam uero populi & uulnera & calamitates quamque multa mala nunc bello: nunc seditionibus: nunc fame perpeffi postea capti sunt. Nec uero aut perfugarum clades aut captiuorum supplicia prætermittam uel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit: quamque multa sacræ opes flamma raptæ sint ac totius quæ reliqua erat ciuitatis excidium & quæ præcesserant portenta atque prodigia uel tyrannorum captiuitatem: uel qui seruitio abducti sunt multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt uicorumque munimina funditus eruerunt. Titus uero peragato territorio cuncta restituit eiusdemque reversionem in Italiam ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa perscripsi: ne quæ uituperationes rerum scientibus: & qui bello interfuerunt sustineam: uerum amantibus prout uerius potui cuncta explicauim. Narrandi autem initium faciam hoc ordine quo capitula sunt digesta.

RVFFINI AQ VILIENSIS TRADVCTIO IN IOSEPHVM HISTORIOGRAPHVM
CLARISSIMVM DE BELLO IYDAICO LIBER PRIMVS.

¶ Qualiter Antiochus qui cum Ptolomæo sexto in Syria bellū gerebat superauit ciuitatem mun-
tissimam: templa spoliat occidit oēs ex optimatibus; deinde superato Bachide pposito præfidiis a-
tiochi per Mathathiam: & occiso: exactisq; ducibus Antiochi ex finibus iudeæ & mortuo Antioch
filius Odii Antiochus noie congregatis militibus iudeam iterū innadit & superato Iuda primo nu-
tu ex filiis Mathathie & interfectis multis ex Iudeis Hierosolymam est profectus: & ibi relictis præ-
diis in Syriam reliquos milites ad hyemandum traducit. CAP.

Vm potentes Iudeorum inter se diffiderent: eo tempore quo de tot
Syria cum Ptolomæo sexto Antiochus qui Epiphanes dictus est am-
biebat. Erat autem illis contentio de potetia q̄ honoratus quisq; gr-
uiter ferret similibus subiugari Onias quidem de pōtificibus postq;
præualuit Tobie filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antio-
chum confugerunt petentes: ut semet cum ducibus in Iudeam irrun-
peret. Idq; rei persuasum est iam pridem sic animato. Quare cum m-
gnis militum copiis egressus: & ciuitatem fortiter expugnatam capit
& maximam eorum multitudinem: quibus Ptolomæus carior erat is
terfecit. Dataq; passim militibus prædandi licentia: ipse & templum
spoliavit: & quotidianæ religionis assiduitatem per annos tres sexq;
menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolomæum acci-

proq; ab eo in Heliopolitana regione solo ibi oppidum condidit Hierosolymis simile: templumq;
ædificauit: de quibus iterum oportune referemus. Verū tamen Antiocho neq; præter spem uicta ciui-
tas neq; populatione: tanta cedes satis fuisse sed intemperantia uitiorum: eorumq; memoria qua
in obsidione pertulerat Iudeos cogere coepit: ut abrogato more patrio: nec infantes suos circunci-
derent: porcosq; super aram immolarent: quibus omnes quidem aduersabantur: optimus uero qui
que propterea trucidabatur. Et Bachides præfidiis ab Antiocho præpositus ad naturalem crudelita-
tem suam præceptis impiis obsecundans omnimodam iniquitatem excoëcit: cum & singillatim ui-
ros honorabiles uerberaret: & communiter quotidie speciem captæ nobis exhiberet: donec eus atro-
citate incommodum qui ea patiebantur ad uindictæ audaciam irritauit. Deniq; Mathathias Asa-
monei filius unus ex sacerdotibus ex uico cui nomen est Moneir cum manu domestica. Nam quin-
que filios hebebat: sic his armatis Bachidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem
ueritus in montes refugit. Multis uero ex populo sibi sociatis recepta fiducia descendit. Cōmissosq;
p̄lio superatos duces Antiochi ex iudeæ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus su-
isq; uolentibus: ut ab alienigenis eos liberasset in imperans moritur relicto iudeæ principatu: qui filiorū
suorum natu maximus erat. Ille autem nec enim cessatum existimabat antiochum: & indigenarū
conflabat exercitum: & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochum Epiphanemq; iterū
sines suos ingredientem uehementissima percussit: plaga repressit. Adhuc autem seruente uictoria
in præfidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant habitosq; cōsistū: milites de superio-
ri ciuitate que pars sacra dicitur ad inferiorem compellit. Fano autem potius & locum purgavit
omnem muroq; cinxit: & nasa noua diuinis rebus curandis fabricata in templum intulit: ueluti prio-
ribus profanatis: aramq; aliam ædificauit: & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu uix ciuita-
ti reddito moritur quidem antiochus. Regni autem eius in iudeos filius Odii antiochus hæres exi-
git. Quare congregatis peditum militibus quinquaginta: equitum autē prope ad quinq; milia octo
ginta uero elephantes montana iudeæ per partes aggreditur. Et Besseron quidem municipium ca-
pit. In loco uero cui Bergazzaria nomen est: qua transitus erat angustior Iuda cum suis copiis occur-
rit. Et priusquam congredierentur agmina: Eleazarus frater eius prospecto præter alios excelso ele-
phante turniq; maxima: & munimentis aureis ornato illic antiochum esse ratus a suis procul excur-
rit: ruptaq; hostili acie ad Elephantem usq; peruenit. Sed illum quidem quem regem esse opinaba-
tur: contingere quod multum superemineret minime potuit. Beluam uero in aluo percussam super
se deposuit & obtritus interiit: nulla re alia gesta nisi q; magnum opus conatus aggredi post uitam
gloriam habuit. Qui tamen regebat elephantum priuatus erat. Et si casu fuisset antiochus nihil plus
Eleazaro præstitisset audacia: ut sola spe præclari facinoris mortem uideretur optasse. Hoc autem
fratri eius totius prælii præsagium fuit. Nam fortiter quidem iudei diuq; decertauerunt: sed a regis
secunda fortuna usi: numeroq; præstantibus superati sunt: multisq; interfectis Iuda cum cæteris in
Gnosniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus: ibique dies pau-
cos commoratus utensilium penuria inde dirigitur: relicto quidem ibi præfidio quod satis esse arbi-
trabatur: cætera uero multitudine ad hiemandum ducta in Syriam.

Post discessum antiochi: iudæ cum ducibus eius congregitur & tandē supat & morit. CAP. II.

Issessu autem regis iudæ non quiescebat: sed accensione mukor suæ gentis animatus. aggregatis etiam quos ex prælio receperat apud uicum Adasa cum Antiochi ducibus congregitur. factisque fortibus in prælio cognitus: multis hostibus interfectis occubuit. Et in diebus paucis frater eius Iohannes occiditur: insidiis eorum captus qui cum Antiocho sentiebant.

Ionatha frater iudæ reconciliatur antiocho: sed insidiis antiochi capitur: & iratus antiochus quia Symone fratre ionathæ fuisset superatus ionathā interfecit. CAP. III.

Um autem successisset ei frater eius ionatha & in aliis quæ ad indigenas pertinerent cautius sese aggeret: suamque potentiā Romanorū amicitia corroboraret: Antiochi quidem filio reconciliatur. Non tamen hoc ei quicquam profuit ad depellendū periculū. Namque Tryphon tyrannus antiochi quidem filii tutor: sed insidiis eum captans: & præter hæc amicis nudare cupiens ionathā cum ad antiochum paucis comitatus Ptolomaida uenisset dolo comprehendit. Eoque uincto contra iudæam mouit exercitum. Unde repulsus a Symone ionathæ fratre quodque ab eo superatus esset iratus eundem ionathā interfecit.

Symon frater ionathæ iterum gerit bellum cum antiocho quo superato ob hoc pontifex creatur: sed insidiis Ptolomæi generi sui captus moritur: capta coniuge cum duobus filiis Symonis hyrcanus tertius filius honorem patris defensus diu cum Ptolomæo bellum gessit & ob misericordiam matris & fratrum tantum distulit ut annus seriatu ueniret: quo licebat dimitti bellum. CAP. IIII.

Symon autem fortiter regendis rebus intentus Zachæ & iopā & iannā capit. Euerit autem & Acharā subactis insidiis: aduersus Tryphonem antiocho auxilium præbuit. quem doris ante militiam quā in Melos habuit obsidebat. Sed regis audiatem satiare non potuit quāquam neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Non multo. n. post Antiochus Cendebeū ex ducibus suis ad uastandā iudæam: opprimendūque seruitio Symonē cum exercitu misit. Ille autem quāquam senior erat bellū: tamen iuueniliter administrat. & filios quidem suos cum ualidissimis præmisit: parte uero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisque per multa loca insidiis etiam motana depositis in omnibus superat. Clarissimaque potius uictoria pontifex declaratur: & clxx. post annos iudæos liberata dominatione Macedonū: & hic moritur in conuiuio captus insidiis Ptolomæi generi sui: qui eius coniuge duobusque filiis in custodia conclusis certos misit qui iohannē tertium cui est Hyrcanus nomen fuit interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur adolescens ad ciuitatem properabat: multosque populo fretus & pro memoria paternæ uirtutis & iniquitatis Ptolomæi cunctis esset inuisa. Voluit autem Ptolomæus et alia porta ingredi ciuitatē: sed a populo reiectus est: qui maturius Hyrcanū susceperunt. Et is quidem statim recessit in quoddā ultra hiericūta castellum quod Dagon uocat. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis assecutus: postquā deo sacrificia reddidit uelociter: Ptolomæū petiit & matri simul & fratribus adiumento futurus: castellūque aggressus: aliis quidem rebus superior erat: iusto autem dolori cædebat. Ptolomæus. n. quotiens premeretur matrē eius fratresque in murū productos palam ut possent conspici flagellabat eosdemque precipitaturum: nisi quā primum recederet minabatur. Unde hyrcanum quidem plus timor ac misericordia quam iracundia commouebat. Mater uero eius nihil plagis aut intentata nece perterrita manus prætendens filium precabatur ne uel suis fractus iniuriis parceret impio. Sed quidem ipsa sibi mortem a Ptolomæo propositam immortalitate duceret meliorem: dummodo ille pœnas eorum quæ in domum suam contra sas admisisset expenderet. Iohannes autem nunc obstinationē matris cogitans ac preces eius audiens ad irruendū impellebat: modo uerberari eā lacerarique conspiciens effeminabat: totusque plenus doloris erat. Ob hoc autem diu tracta obsidiōe seriatu annus aduenit. Quē septimo quoque orbe apud iudæos cessare moris est: exemplo septimorumque dierū. Et in hoc Ptolomæus obsidiōis regem nactus fratribus iohannis una cum matre occisis ad Zenonē confugit: qui Cotila cognominatus est Philadelphiarum tyrannum.

Antiochus iterum iratus propter ea quæ passus est a Symone irruit in iudæam contra iohannem dictū Hyrcanum quē trecentis talentis placauit. CAP. V.

Antiochus autem ob ea quæ per Symonē passus fuerat iratus in iudæam ducit exercitum: ibique assidens Hierosolymis Hyrcanū obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro. Dauid qui regum diuissimus fuerat ablatique inde pecuniis plus quā tribus milibus talentorum & antiocho perinast: datis ei trecentis talentis ab obsidione recedere primusque iudæorum priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia.

Iohannes dictus Hyrcanus inuento tempore uindictæ quia antiochus bellum gerebat contra Medos: perrexit contra ciuitates Antiochi & multas occupauit. CAP. VI.

Ursusque tamen quando antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei uindictæ præbuit: confestim contra ciuitates perrexit: uacuas propugnatoribus esse ratus quod uerū erat. Medabam quidem & Samagā cum proximis necnon & Sicimā & Argarizī ipse cœpit: & super his Cutheorum genus adiacentia sano loca incolētū: exemplo eius quod est

Hierosolymis ædificato. Capit autem Idumæ non paucas alias ciuitates: & præterea Adoreon & Maresam. Samariam uero usq; progressus ubi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode Rege condita & omni ea parte concludit: filiosq; suos Aristobulū & Antigonum obsidioni p̄fecit. Quibus nihil retentibus ad hoc famis qui erant intra ciuitatem uenerunt: ut etiam insuetam carnem cogerent attingere. Igit̃ Antiochus adiutorē sibi aduocauit Spondium sibi cognominatū. Qui cū ei prompta uoluntate paruisset ab Aristobulo & Antigono supatur. Et ille q̄dem ad Scitopolim usq; p̄sequētibus cōmemoratis fratribus effugit hi uero ad Samariam reuersi & multitudinē tantam intra murg; conpellunt: & expugnata ciuitate ipsam quidem diruunt. Habitatores uero eius captos abducunt. Prospere autē ita cædentibus rebus alacritatem refrigerare non sinebant: sed cum exercitu Scitopolim usq; progressi: & ipsam persuaferunt: & agros intra Carmelum omnes intra se partiti sunt.

Gentiles ob inuidiam in Ioānē cœperant agere seditionē qui tandē deuicti sunt: & ipse rebus administratis per triginta tres annos moritur relinquens filios post se hic princeps pontifex & propheta fuit: prædixit filios duos maiores non regnāturos.

CAP. VII.

Secundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium concitauit: multiq; aduersus eos collecti non quiescebant: donec aperto bello deuicti sunt. Reliquum uero tempus Ioannes cum fortunatissime uiueret: & optime rebus per annos triginta & tres administratis: quinq; relictis filiis moritur. Vir plane beatissimus: & qui nullam dedisset occasionem: cur eius causa de fortuna quispiam quæreret. Deniq; tria uel maxime præcipua solus habebat. Nam & gentis princeps & p̄t̄ifex erat: & præterea propheta cum quo deus ita loquebatur: ut futurorum nihil penitus ignoraret. Quinetiam de duobus maioribus filiis suis q̄ rerum domini permansuri non essent: anteuidit atq; prædixit. Quorum uitæ qui fuerit exitus narrare non indignum uidetur: quantumcunq; a paterna foelicitate diuerterint.

Aristobulus succedit in regnū patri: contendit cum matre quia eam dominam regē reliquerat Ioannes: ipsam fame necauit: deceptus uerbis matris sue fratrem Antigonum interficere fecit: hoc audito tanto metore confectus ut tandem moreretur.

CAP. VIII.

Atre namque mortuo natu maior Aristobulus translato in regnum principatū diadema sibi primus imposuit quadringentis & .lxxx. annis ac tribus mensibus postq; populus in eam terram deuenit: seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrē uero a se secundū Antigonum nanq; illum diligere uidebatur: in honore pari producebat: alios uero uinctos custodiæ tradidit. Matremq; itidem colligauit. ausam aliquid de potestate contendere. Nāq; hanc regē dominam Ioannes reliquerat. Ea; crudelitas processit ut uinctam fame necaret. Horū autē facinoræ pœnas antigonus nihil crudelitus aristobulo fratri morte persoluit: quem plurimum amabat: quenq; regni participem habebat. Nam & hunc interemit adductus criminationibus p̄ maluiolos regni compositis. Itaq; primo q̄dem Aristobulus dictis fidem non habebat: quin ut fratrem pderet plerāq; fingi liuore arbitraretur. Sed cum antigonus ex militia clarus redisset: festiuius diebus quos tabernaculis positis deo celebrare mos patrius exigebat: euenit eodem tpe: ut aduersa ualitudo aristobulum corripere. Antigonus uero circa festorū solennium finem armatis comitatus ad eū adorandum q̄ maxime potuit: plusq; in honorem fratris ascendebat ornatus. Tūq; delatores nequissimi regem adeūtes: & armatorū pompam & antigoni arrogantiam priuata fortuna maiore esse criminabant. quodq; maxima multitudine stipatus ut illum interficeret eo uenisset. Nec enim perpeti honorem solum & regnū habere: cui ipsum liceat regnum obtinere. His paulatim: quis inuitus: tamen credit aristobulus. Ac ne uel suspicari quicq; uideretur prospiciens & ut incerta præcaueret: suosq; satellites in quendam subterraneum & tenebrosū locum trāsire iubet. Ipse autem iacebat in castello Bari ante: post aut̃ antonia cognominato ut & inermi quidem pacerent: occiderent aut̃ antigonū præcepit: si cum armis audirēt. Necnon & ipsi antigono qui p̄ciperent misit: ut inermis ueniret. Ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. Nanq; his q̄ ad eum missi fuerant psuadet: ut mandata quidem regia taceant dicant uero Antigono quod frater audisset: arma sibi: q̄ pulcherrima in Galilæa ornatumq; bellicosum fabricasse: quæ ne singillatim inspiceret morbiū impedimento fuisse: nunc aut̃ p̄sertim cum alio discessurus sit: libenter eum uideret armatum. His aut̃ antigonus (ne quid enim mali suspicaret̃ fratris suadebat affectus) cum armis uelut ostensurus se ueniens properabat. Sed ubi ad obscurum transitum qui Stratonis turris uocabatur accessit a satellitibus interemptus est: cæterumq; documentum præbuit. Omnem beniuolentiam iusq; naturæ criminationibus cedere: nullamq; optimarum regē affectionem tantum ualere: ut inuidiæ p̄petuo possit obistere. In hoc aut̃ etiam Iudam quis non recte miretur? Essæus erat genere qui nunq; diuinado peccauit neq; mentitus est. Is Antigono transeunte p̄ templum mox ut eum uidit ad notos qui aderant exclamauit. Non paucos aut̃ discipulos papas siue consultatores habebat. Nūc mihi pulchrum ex mori quando ante me ueritas interit: mearumq; prædictionum aliquod mendacium depræhensum est. Viuit enim iste antigonus qui hodie debuisset occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis turrim fato fuerat distributus: & ille q̄dem sexcentorū ab hinc stadiorum interuallo distat. Horæ uero diei sunt quatuor: sed uaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior mesto uultu & men-

te sollicita secū multa reputabat. Et paulopost Interfectus Antigonus nunciabatur in loco subterraneo: qui eodem noie quo maritima Cæsarea Stratonis turris appellabatur: & hoc fuit quod uatē sefellit. At uero aristobulo confestim sceleris poenitudine morbus ingrauescit semper facinoris cogitatione sollicitus: perturbato aīo tabescebat. Donec meroris acerbitate uisceribus laceratis subito sanguinem uomeret. Hunc ergo unus e seruulis eius ministerio destinatus foras efferens prouidētia diuinitatis errauit: & ubi antigonus erat: occisus sup extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit mire. Ululatu aut continuo sublaro qui puer: tanquam de industria sanguinē libasse conspexerant: clamor regis ad aures puenit: causamq; requirebat: & cum eam prodere nullus auderet ad rescindendum magis ardebat. ad extremum autem minitanti uimq; adhibenti uerum quod erat indicauerunt. atq; ille cū lachrymis opplesset oculos quantūq; poterat ingemuisset hæc dixit. Sperandū certe non erat ut maximū dei lumen facta mea nefaria laterent. Nam cito me ultrix cognatæ cædis iustitia persequit. Quatenus o corpus improbum fratri matriq; damnatam animā detinebis? Quādiu paulatim illis libabo sanguinem meum. Simul torū accipiant: neq; iam meorū uiscerum inferius fortunam derideant. His dictis illico moritur cum non plus anno regnasset.

Alexander frater aristobuli rex constituit: occidit fratrem pugnat cum ptolomæo: occupat bona Theodori a quo omnia recuperant: & fere decem milia Iudæorū interficiuntur: multas ciuitates occupat: congregitur cū Obedio rege Arabū a quo supato exercitu: uix solus euasit: Hierosolymam petit nitit redire in gratiam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. CAP. IX.

Xor uero fratrem eius uinculis dissolutis regem constituit alexandrum qui ætate maior erat & modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatem adeptus fratrem quidem alterū regna appetentem occidit: alteræ autem uita contentū ablatis rebus secū habebat. Præliū etiam cum Ptolomæo cognomēto Lathiūro commisit qui oppidū achobin cœperat: & multos qdem peremit hostium: sed uictoria in Ptolomæi parte propensior fuit. Postea uero quam ipse pulsus a matre Cleopatra discessit in Aegyptū: & Gadara oblidione capit alexander: & castellum Amathūnis omniū maximū: quæ trans Iordanem sita erat: ubi preciosissima quæq; bonorū Theodori filii Zenonis habebant. Repente autem Theodorus aggressus & propria receptus: & sarcinas regis auferet: Iudæorūq; fere decem milia interfecit. Vege hoc uulnere superior fit alexander. Conuerius namq; ad maritimas regiones Rafaim capit & Gazam itemq; anthedonem: quæ post a rege Herode agrippas nominata est. his aut seruitio domitus cōcitāt in eum festo die populus Iudæorū. Nā plarūq; epulæ leditiones accendūt. Nec uidebat insidias posse comprimere: nisi peregrinos haberet auxilio pilidas & Cilicas. Syros mercenarios respuebat pp ingeniā cum Iudæorū gente discordiam. Cæcis autē supra quā octo milibus ex turba rebellium arabie manus posito attulit. Ibiq; Sadamitis subiugum missis: tributoq; his imposito ad amathunta regressus est. Cūq; Theodorus metus secūdis eius successibus ptulisset: castellum sine præsidio repente funditus eruit. Mox autem congressus cū Obedio rege arabū qui locum fraudi oportunum in galensi regione præuenerat captus insidiis totum amisit exercitū in ualle altissima cōpulsū atq; obtritū multitudine camelorū. Ipse uero elapsus in Hierosolymam olim sibi gentē insensam ad nouæ rerum magnitudine cladis accendit. Fit aut etiam tunc superior crebrisq; pñdiis non minus. I. milibus Iudæorū per sex annos interfecit. Nequaquā tamen uictoriis lætabat: quoniam regni sui uires consumeret. Vnde armis omissis sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabat. Illi aut inconstantiam eius morūq; uarietatem tantomagis oderant: ut percontanti causam quoniam pacto eos sedare possent: dicerent si moreret. Nam uix etiam mortuo daturus ueniam qui multa scelera fecisset.

Iudæi petunt auxilium Demetrii qui superat prælio alexandrum: sed timore perterritus quia sex milia ex Iudæis se contulerant ad alexandrum discessit Messalim ciuitatem deuastat: mulieres earūq; filios coram matribus necabat: qua impietates pterriti octo milia Iudæorū profugiant eadem nocte in Iudæam. CAP. X.

Imul autem Demetrii auxilium cui cognomentum Acero fuit accersunt. Qui cum bis maiore spe facile paruisset: uenissetq; cum exercitu: miscens cum auxiliis Iudæi circa Sicimam. Utrosq; tunc alexander mille qdem equitibus: sex autem peditum mercenariorū milibus excepit: cum haberet ex Iudæis quoque prope ad decem milia bene sibi cupientium: aduersæ aut partis essent equitum tria milia: peditūq; milia. xl Et priusquam ueniretur ad manus intercedentibus nuntiis & præconibus regis transfugia tentabant. Demetrius quidem Alexandri mercenarios: Alexander autem Iudæos: & Demetrium dum sequeretur obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neque Iudæi sacramenta neque fidem Græci contemnerent armis iam comminus decertabant. Superatq; prælio demetrius: quamuis alexandri mercenarii uirtutem suā multis & animi & manus operibus demonstrassent. Finis aut pugne præter spem cædit utring. Nam neq; uincētem Demetrium qui eius auxilium petierant expectare uoluerunt: & immutatæ fortunæ misericordia sex Iudæorū milia se ad Alexandrum qui in montes effugerat contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed alexandrum iam quidem collectis uiribus bello idoneum esse ratus: omnem uero gentem ad eum cōmeare mox inde digressus est. Non tamen reliqua

multitudo abscessu auxiliorum simultates deposuit: bello aut assiduo tādū cum Alexabat: donec plerisq; interfectis ceteras in Mesalim ciuitatem coegit: atq; uastata ī Hieronos abduxit. Verum imoderata eius fecit iracundia: ut crudelitas eius ad impietatem uiret. Ostingentos enim captiuos in media ciuitate cruci suffixos: mulieres earumq; filios: etu matrum necauit: atq; hoc potās: & cum suis concubinis recubans prospectabat. Tanti pulum terror inuasit: etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo milia hominum tam iudæam profugerint. Quorum exulum mors Alexandri finis fuit. Cum eiusmodi facta ægregeq; regni otium quæsisset ab armis requieuit.

Bellum gerit Antiochus frater Demetrii cū Alexandro qui licet oppida multa diremisset: eos occidisset: non potuit tamen Antiochum arcere: sed p regem arabum tandē deuictus est: der in iudæam reuertitur qui moriens uxori reliquit principatum: hæc declarat filium Hyponiticem Aristobulum uero regem. hic fraude multos sibi deuinciens matre morbo laborante multa occupat: mater uero miserata Hyrcanū coniugem & filios Aristoboli carcere conterim moritur Alexander: reconciliantur Hyrcanus & Aristobolus.

CAP.

Rursus autem fit ei turbatum initium Antiochus: qui etiam Dionysius dictus De quidem frater: sed eorū nouissimus qui Seleucum generis auctorem habebant. enim timens Arabas paratum bellum pulsare: totum quidem super Antipatrida: tibus proximum: & iter iopes littora spaciū: fossa & altissima ualle diremit. Antiochus uero murum ædificauit excelsū: turresq; ligneas: ut faciles aditus obstrueret. canit nec tamen antiochum arcere ualuit. Exustis enim turribus fossisq; repletis cum suis copiis gressus est. Vindictaq; post habita qua deberet in eum a quo prohibitus erat ulcisci: protinus condit in arabas. Horum autem rex in locis suæ nationis cōmodioribus agens ad pugnam: deinde ipe cum equitatu reuersus: habebat autem numerum decem milium ex hinc imparatos: ex impuiso antiochi milites inuadit. Forti autem prælio depugnato quādiu quidem superaret antiochus durabat eius exercitus: quāuis eum passim arabes trucidarent. Vbi uero procubuit succurrēdo enim uictus semper in periculis erat. omnes terga uerterunt: maximaq; pars eorum: tum in acie: tum in fuga consumitur. Reliquos autem in uicum anna delapsos alimentorū: penuria perire contigit præter paucos. Hinc Damasceni Ptolomæo Mene filio insensū arechea sibi sociant: Syriæ Coeles regem constituunt. Qui bello illato inde postquam pugnauit alexandri pactione discessit. Alexander autem Pella capta Geras petiuit: rursus opum Theodori cupidus triplici ambitu circumdatis defensoribus locum pugnando cœpit. nec non & Gaulenem & Seleuciam quæ antiochi Pheranex dicitur sub iugum mittit. Ad hæc aut Capto Gamala castello ualidissimo eiusq; rectore Demetrio multis criminibus inuoluto in iudæam regreditur: expleto in militia triennio. Latiusq; a gentilibus ob res prospere gestas excipitur. Belli autem requiem securum est morbi principium. Et quoniam quantanū se brium circuitionibus fatigabatur: depulsum iri ualitudinem credens si rursus animū negociis occupasset in tempestiuis militiæ laboribus sese dedit: & ultra uirum efficaciam corpus impellens iter ipsos tumultus trigesimo & septimo post regni anno moritur: idq; alexander coniugi suæ reliquit: iudæos eius uel maxime dicto obediētes fore non dubitans: quod longe ab eius crudelitate discrepans & iniquitati resistens beniuolentiam sibi populi comparasset. Nec spes eum fefellit. Nanque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe morem gentis probe norat patrium: & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur: Hyrcanum alexandra mater regem constituit: cū autem duos filios alexandro generatos haberet natu quidem maximum Hyrcanum & propter ætatem declarat pontificem: & quod præterea segnior esset quam ut potestate regia molestus cuiquam uideretur regem cōstituit. Minorem autem aristobulum priuatum uiuere maluit: q; feruentioris esset ingenii. Iungit autem se eiusdem mulieris ditioni quoddam iudæorum collegium: Pharisei qui præter alios pietatem colere putarentur: & peritas leges exponere. ob eam causam proprius eos aspiciēbat. Alexandra diuinæ religioni superstitione deferuiens. Illi autem paulatim fœminæ simplicitate decepti: omnes pro sua libidine sum mouendo: deponendo: itemq; uinciendo ac soluendo quos uellent iam procuratores habebantur: Proxus ut ipsi quidem regis commodis fruerentur expensas uero ac difficultates alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta duplicem conflauit exercitum neq; pauca peregrinorum parauit auxilia quibus non modo statum suæ gentis roborauit: sed etiam metum reddidit externæ potentie. Imperabat autem aliis uerum Phariseis ipsa ultro parebat. Deniq; diogenem quendam insignem uirum qui alexandro fuerat amicissimus interficiunt eius factum consilio criminati: ut ostingenti quos supra memoraui regis iussu tollerentur in crucem. Nihilominus autem alexandræ suadebant ut & alios quibus auctoribus alexander in eos fuisset excitatus occideret: Cunque his nimia superstitione nihil abnuendum putaret: quos sibi libuisset ea spē trucidabant: donec optimatum quisque ad aristobolum confugerit: quorum periculum agebatur. Atque ille matri persuasit: ut his propter dignitatem parceret: ciuitate autem pellebat quos nocentes existimaret. Illi quidem data sibi copia p

agros dispersi sunt. Alexandra vero in damasco cōmisso exercitu quoniam Ptolomæus sine intermissione ciuitatem p̄mebat illam quidem nulla re memorabili gesta suscepit. Regem autem armeniorum Tygranem qui admoto Ptolomaidi milite cleopatram circūsedebat pactionibus donisq; sollicitabat. Sed illum domesticarum turbarum metus ingresso in armeniam Lucullo iādudum inde traxerat. Inter hæc. Alexandra morbo laborante minor eius filius Aristobulus cum seruis suis quos multos habebat omnesq; pro ætatis feruore fidissimos uniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hoc miserata querelas Hyrcani mater coniugem aristobuli cum filiis includit apud castellum quod a septentrione sano adiacens Baris antea uocabatur ut diximus postea uero Antonia cognominata est impetrante Antonio quemadmodum Augusti & Agrippæ nomine Sebastæ & agrippæ aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antea tamen Alexandra mortuamquam in aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias uindicaret: quem deiici regno curauerat quod ipsa nouem annos administrauit & hæres quidem oīum sit Hyrcanus cui regnum etiam uita cōmiserat. Verum aristobulus uiribus atq; auctoritate p̄stabat. Habito aut̄ inter eos circa Hiericūta de rerum summa cōflictus: p̄terq; Hyrcano relicto transeunt ad aristobulum: Hyrcanus autem cū reliquis fugiens peruenit castellum antoniarum: ibiq; salutis obsides nactus: erat aut̄ cōiunx aristoboli cum filiis: priusquam græue quid fieret ea lege in concordiam rediit: ut regnum quidem aristobulus haberet. Hyrcanus uero excederet quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hos modoin sano reconciliati cum in conspectu circūstantis populi benignissime alter alteri ualere iussissent. Domos permutant: & aristobulus qd̄em recedit in regiam: Hyrcanus aut̄ in aristobuli domo. Metus uero & alios eius inimicos præter spem dominationis occupat: & maxime Antipatrum iamdudum aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus & nobilitate ac diuitiis aliarumque rerum copia gentis suæ princeps.

Antipater hortat Hyrcanum ut implūm repetat ad regē arabiz accedunt pro auxiliis & in aristobulum nadūt & superant mortuusq; esset nisi dux romanorū soluisset obsidionē. CAP. XII.

Sigitur & Hyrcanum ut ad aretham regē arabiz confugeret eiusq; auxilio regnum repeteret hortabatur: & ipse arethæ ut Hyrcanum susciperet atq; in regnum deduceret sua debat: multa detrahens aristobuli moribus multisq; Hyrcanum laudibus prædicis. Simulq; admonebat quod eum decet regno clarissimo præsentem iniquitate oppressis manum porrigere. Hyrcanum aut̄ iniuriam pati qui principatu iure successionis sibi debito caruisset. Sic instructis & p̄paratis ambobus nocte cū Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoque cursu in oppidum quod Petra dicitur saluus euasit. quod regni sedes esset arabiz. Ibi postquā Hyrcanum in manu regis arethæ tradidit multis diuitis multisq; muneribus ut auxilium p̄beret quo i regnum deduceretur Efficit. Erant aut̄ peditum equitūq; milia. cl. quibus nequaquā restitit aristobulus. Sed primo impetu superatus hoc temporibus imminens soluit obsidionē. Namq; is ex armenia qd̄em in Syriā missus erat a Pōpeio magno qui cum Tygrane bellum gerebat. Sed ubi damascum uenit reuens a Metello & Lolio captam reperit: his inde summotis cognitoq; in iudæa quid ageretur illuc uehit ad quæstū cucurrit. Deniq; mox ut fines ingressus est legati ad eum ueniunt a fratribus utroq; sibi ut potius adiumento esset oratibus. Sed trecentis talēis quæ aristobulus ei miserat iustitia possē habita est. Tot. n. acceptis Scaurus ad Hyrcanū & arabas legatos dirigit. Romanorū eis & Pompeii nomen intentas: nisi obsidione desisterent. Itaq; & arethas ex iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus & Scaurus damascum rediit.

Aristobulus prosequitur & resarctis copiis congressus cum Hyrcano occidit supra sex milia eorū antipater & Hyrcanus ad Pompeium qui tunc erat in damasco accedunt ut restitueret hyrcanum: Pōpeius cum exercitu ad fines iudææ peruenit. Aristobulus alexandrium confugit: Pompeium alloquitur pacato Pompeio pollicitationibus: audita morte Mithridatis perrexit hierosolymā: decepit Pōpeium. eo qd̄ ex promissis nihil est factum: iratus Pompeius aristobulum in custodiam collocat & ad ciuitatem tentat accedere ut euerteret. CAP. XIII.

Aristobulus aut̄ quod captus non esset: satis sibi esse non credidit: sed oībus quas haberet copiis congregatis p̄sequebatur hostes: & circa locū quem Pāpriosia uocant prælio cōmisso supra sex eorū milia cecidit in quibus erat phallion frater antipatri: hyrcanos uero & antipater arabum priuati auxilio spem in aduersarios contulerunt. Et cum Pōpeius Syriam transgressus damascum peruenisset ad ipsum confugit. Multisq; munētib; ei datis illa tantum quibus apud arethā usi fuerant allegātes magnopere p̄dicabantur ut aristoboli uolentiā odio dignam putaret: regnoq; hyrcanū restitueret: cui tā ætate quam moribus deberetur: sed nec aristobulus sibi defuit corruptiōe Scauri fretus. Venerat aut̄ quantum poterat ornatis cultu regio: deinde offensus obsequiis: neq; ferendū existimans abiectius quā regē deceret: utilitati deseruire a diospoli segregat. Ob hoc iratus Pōpeius et hyrcano eiusq; sociis hoc p̄cantibus post aristobolū petiit & Romano simul exercitu & Syriorū instructus auxiliis. Cum uero pellam & Scitopo

Ille præter gressus Coratæ uenisset unde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus. Cognito Aristobulum in alexandrium confugisse. Id autem castellum est in monte præcelso positum satisq; liberaliter accuratum mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem de creuerat: quia pro imperio uocaretur periclitari potius quam parere. Sed populum uidebat perhorrescere: & amici monebant ut Romanam uim cogitaret quam sustinere non posset. Itaq; horum consiliis obediens descendit ad Pompeium quodq; iuste regnaret multis persecutis in castellum rediit. Et cum iterum descendisset prouocatus a fratre ac de suis iustitiis cum eo concertasset denuo regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremq; medius: & ueniebat quidem uelut exoraturus Pompeium ut sibi cuncta permetteret. ad montem uero reuerterebatur ne quid regie dignitati derogare uideretur. Quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat. Isq; præpositos monere litteris ut absisterent quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussus quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloq; iam congregati cum Pompeio cogitabat. Ille autem nec enim tempus aptum erat: nec initiandum putauit statim consequitur: Multum quippe alacritati eius addiderat circa Hiericunta Mithridatis mors nuntiata. Vbi pinguißima Idumæa regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lachrymam ex uulneribus colligunt. Cunctq; illic pernoctasset mane in Hierosolymam properabat. Itaq; hoc eius impetu perterritus Aristobulus supplex occurrit: pecuniâ pollicitus quodq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret. Pompeium mitigat sæuiementem. Nec tamen quicquam eorum quæ promissit effectum est. Gabinium enim quod ad suscipiendam pecuniam missus fuerat: nec in oppidum quidem Aristobuli socii receperunt. His commotus Pompeius aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem uero profectus explorabat qua facilius esset accessus. Nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facile non uidebat. Vallemq; pro moenibus horribilem sanumq; illic cernebat proximum: adeo tutissima munitione circumdatum: ut et si ciuitas caperetur: secundum esset hostibus profugium.

Hæsitante Pompeio quomodo urbem caperet orta est seditio inter eos qui in ciuitate erant deniq; uicta est pars aristobuli receptis Romanis initis consiliis cum Hyrcano quomodo aliam partem quam in locum tutissimum confugerat caperet tandem sine consilio & auxilio Pompei: nihil est factum. CAP. XIII.

Noc autem diu quid faceret hæsitante: seditio intra ciuitatem orta est. Aristobulus quidem sociis belligerari potius regemq; liberare dignum esse firmantibus: qui uero cum Hyrcano sentiret Pompeio portas aperire. Metus autem hos plures faciebat Romanorum constantiam respicientes. Deniq; uicta pars aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso ut ad ultimum usq; resisteret instruebatur. Cum autem alii Romanos recepissent in ciuitatem his quæ domum regiam tradidissent: ad hæc obtinenda Pompeius unum ex ducibus sibi obedientibus Pisonem cum milibus intromittit. Hisq; præsidis in ciuitate dispositis: quia nemini eorum qui in templum confugerant pacem persuadere potuit. Omnia quæ circum erant expugnare parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda: & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse uero partes septentrionales fossamq; ualleniq; replebat omni genere materiae per milites comportato: cum per se opus esset difficillimum propter immensam altitudinem: & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterent. Mansissetq; opus imperfectum nisi Pompeius obseruatis diebus septem quibus religio Iudæos ab omni opere manus abstinere compellit per eos aggerem cumulare præcepisset inhibitis a prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæos etiam per sabbata pugnare licet.

Tentans Pompeius locum inuadere tertio mense uix turrim unam euerterat. CAP. XV.

Tentans iam ualle repleta: & impositis agere turribus admotisq; machinis cito portatis moliri tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebant. Cum diu tures obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes uim repugnantium sustinerent. Verum tamen Romanis tunc plurimum defatigatis Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipue quod nihil de suppositionis suæ ritu inter media tela pereuntibus derogari passi sunt: sed uelut in alta pace ciuitas ageret & quotidie sacrificia & uictimas omnemq; dei cultum diligentissime celebrarent: nec uel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur: legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense namque obsidionis tertio uix una turre deiecta sanum irruptum est.

Faustus Cornelius muros primus ascendit: multi occiduntur: multi ex muris se proiciunt: Pompeius cum suis comitibus ingreditur in templum ingressus neminem nisi pontificem uidit præcepit quod nihil aufereretur: postero die solennia celebrauit: Hyrcanumq; pontificem declarauit: Pompeius uero cum Scauro ducens Aristobulum Romam profectus est. CAP. XVI.

Primus autem murum transcendere ausus est cum suis agminibus Syllæ filius Faustus Cornelius & post eum centuriones duo Furlus & Fabius cum suis agminibus. Et circumspecto undiq; sano alios alio confugientes uel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum quam quod hostes strictis gladiis irruentes uidebant intrepidi tamen in pagem

dis rebus diuinis perseuerabant & in ipso libandi templum adolendi ministerio mactabantur salutis quoque preferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersae partis studiose trucidabant plurimi semetipsos in rupes praecipitabant. Nonnulli furibundi cunctis quae circa murum erant in desperatione & succensis pariter conflagrabant. Itaque Iudaeorum quidem milia. xii. occubuerunt Romanorum uero pauci sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudaeorum genti uisum est: quam sanctum illud arcanum neque cuiquam prius uisum alienis esse directum. Denique Pompeius una cum suis comitibus templum ingressus ubi neminem praeter pontificem adesse fas erat: quae intus erant candelabra cum lychnis & mensas & in quibus libare atque adolere moris erat uascula ex auro cuncta prospexit: congeitamque pigmentorum molem sacraeque pecuniae prope ad duo milia talentorum. Nec tamen uel haec uel aliud quicquam de sacrosanctis opibus sine instrumentis attigit. Sed postero die post excidium curare templum ne quid haberet sordidum aedituos iussit: & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcano pontifice declarato. quod se & in aliis rebus alacritate obsidionis tempore praebuisset: promptamque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo renocasset: per quae sicut imperatorem bonum decuit beniuolentia potius quam timore plebem sibi reconciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus aristobuli socer idemque pater tenebatur: & illos quidem qui maxime belli causa fuissent securi percussit Faustum uero & qui una fortiter fecerant praclaris praemiis donat: & in hierosolymis tributum indicit ablatas autem genti etiam quas in Syria coeperat ciuitates Romanorum qui tunc erant militum ducibus parere iussit: propriisque tantum terminis circumclausit. Instaurat autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrii Gadarenensis etiam am Gadara quam Iudaei subuerterant. Mediterraneas praeterea ciuitates eorum de potestate liberauit quas praeventi non exciderant Hyspion & Scitopolim & Pellam & Samariam & Marissam itemque Azotum & Iamnam: Aretusam: necnon & maritimas garam & Ioppem: & Doram & quae pridem Stratonis turris uocabatur. Post autem ab Herode clarissimis aedificiis transformata Caesarea nominata est: easque omnes indigenis ciuibus redditas uiri provinciae Syriae non luno. Huius autem & Iudaeae cum eorumque administratione ad aegyptos fines & flumen Euphratem cum duabus cohortibus Scauro permessa Romam ipse per Ciliciam properauit captiuum ducens aristobulum cum familia. Erant autem filiae duae totidemque filii quoque: unus alexander ex itinere fugit minor autem Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

Scaurus in arabiam proficiscitur: patitur multa ob asperitatem locorum: Alexander aristobuli filius interim iudaeam populatur: timet Gabinium: propterea loca arabiae munit: Gabinus praemisso Marco antonio adiunctis aliis obuiam fit Alexandro: coactus alexander congregi cum Gabinio: uictus effugit: Gabinius restaurat loca: perterritus alexander legatos ad eum misit pollicens sibi omnia castella quae ipse Gabinus eruit funditus.

CAP. XVII.

Nunc Scaurus in arabiam ingressus ad petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quae autem circum erant omnia uastabat: multis & in hac malis afflictus. Nam exercitus fames comprimebat. Cui tamen Hyrcanus per antipatrum uictui suppeditabat necessaria. Quae uelut arethae familiare est Scaurus ad eum allegauit: ut bellum pacatione deponeret. Itaque persuasum est Arabibus. cccc. talentis decedere: atque ita Scaurus ex arabia transduxit exercitum. Alexander autem aristobuli filius qui Pompeium fugerat: magna manu dilapso interea tempore congregata Hyrcano grauius iminebat Iudaeamque populabat. Quam quidem mature debellare posse credebatur: quoniam disturbatum quoque a Pompeio murum hierosolymis renouatum esse confidebatur nisi Gabinus in Syriam missus qui Scauro succederet: cum in aliis fortis se praebuisset tunc et in alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum ueritus: & ampliore militum manu congregato donec facta sunt decem millia peditum & mille quingenti equites: uillasque oportunas muris hoc est Alexandriae & Hyrcanum & Machaerunta non longe Arabiae montibus muniebat. Igitur Gabinus cum parte militum praemisso Marco antonio ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem antipatri comites: aliaeque iudeorum multitudo quoque Malichus & Pytholaus principes erant: iunctis cum Marco antonio uiribus suis Alexandro obuiam processerant: neque ita multo post aderat cum suis copiis Gabinus. Alexander autem cum quidem in unum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat abcessit. Cumque Hierosolymis propinquasset coactus praedium suscepit. Amissisque sex millibus quoque tria uina capta sunt tria uero prostrata cum reliquis effugit. Gabinus autem ubi alexandrium uenit quia multos deseruisse castra cognouit promissa delictorum uenia conabatur sibi eos ante plurimum coniungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent: plenisque interfectis: reliquos in castellum concludit. In hoc bello dux Marcus antonius multa praclare gessit: & quamuis semper & ubique uir fortis apparuisset: tamen tunc etiam suum tunc exemplum. Gabinus autem relictis qui castellum expugnarent ipsi ciuitati subuenire: & intactas quidem confirmare: subuersas autem erigere curabat. Denique iussu eius Scitopolis habitari coepit: & Samaria & Anthedon: & Apollias: & Iamnia: & Arabia: & Marissa: & Dora: & Gadara: & Azotus: aliaeque multae lectis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. Is autem recte dispositis regressus ad alexandrium uehementius urgebat obsidium. Quare territus alexander omnibus desperatis legatos ad eum misit: & ignosci delictis orans & quae

sibi paterentur castella Machærunta & Hyrcanum tradere non dubitans quin etiam Alexandriū eū potestati permisit. Quæ quidem Gabinus oīa cōsilio matris Alexātri funditus eruit ne rursus bellū ulterius receptaculum fierent. Aderat tamen quo suis Gabinium palparet obsequiis viro suo carissq; captiuis metuens qui Romā fuerant abducti.

Gabinus Hierosolymam deducto Hircano reuertitur Aristobulus interim parato exercitu alexandrium occupat: sed tumultu Romanorū in Machærunta confugit sed tandem capitur & ad Gabinum perducitur. Alexāder interim Iudæam reduxit in dissensionem: Romanos multos trucidare decreuerat: Gabinus concordiam persuasit: sed centantibus ip̄is alexander fugatus dispersit: Gabinus Hierosolymam reuertitur.

CAP. XVIII

Ost hęc uero Gabinus Hyrcano Hierosolymam deducto eiq; sanī cura mandata ceteris reip̄u. partibus optimates præfecit. Omnemq; Iudæorum gentem in conuentus quatuor diuisit: uno Hierosolymis: altero Doris: itemq; tertio ut apud Amathunta respondere destinatis: quarto Hericus & quinto Sophoris Galileæ ciuitas attributa est. Singulari autem unius dominatione liberati libenter ab optimatibus regebantur. Verumtamen non multo post euenit ut turbatum is qui fuerat initium elapsus Roma Aristobulus cum magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis partim quibus olim dilectus erat primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito q̄ Gabinus Sileniam & Antonium & Seruilium duces contra se cum exercitu misit in Machærunta cōcedit: mulgūque in bellis onere deposito solus armatus prope ad octo milia militum secum duxit inter quos erat Pitholaus secundarum partium rector cum mille uiris e Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur: habitoque conflictu aliquamdiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat: donec ui Romanorum subacti: cæsa sunt uirorum quinque milia. Propenero ad duo milia in quendam tumultum confugerant. Ceterique mille cum Aristobulo perrupta Romanorum acie in Machærunta coacti sunt. Vbi Rex cum in ruinis prima uespera tetendisset: sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere: castellumque bene munire. Impetum autem Romanorum supra q̄ poterat per biduum remoratus postremo capitur: & cum Antigono filio qui Romæ secum fuerat uinctus ad Gabinium atque inde Romam perductus. Sed illum quidem senatus custodia coercuit. Filios uero eius in Iudæam remisit quia Gabinus scripserat per Epistolas id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre Ptholomæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate petebat ægyptum Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia quæ militiæ necessitas exigebat. Nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater auxiliis adiunxit. Et Iudæis in ea parte uiam quæ Pelusium ducerent obseruantibus transmittere Gabinium persuasit. Alia uero Syria discessu Gabini commota & Iudæos iterum Alexāder Aristobuli filius ad discessionem reduxit: & maximam multitudinem conflata Romanos omnes qui per omnem terram degerent obruncare decreuerat. Quam rem Gabinus metuens iam enim ex ægypto redierat. Hoc tumultu instante nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem milia. xxx. remanserant: & ille ad bellum promptus erat. Itaq; ad pugnam cōgreditur. Occurrunt autem Iudæi & circa montem Itabirum congressi: decem milia sternuntur: ceteram uero multitudinem fuga dispersit. Et Gabinus in Hierosolymam regressus. id enim antipater uoluit tempus. eius composuit. deinde hinc p̄fectus Nabathæos pugna superat: & Mithridatē & Orphanem a Parthis perfugas clam dimittit. eosq; militibus aufugisse firmanit.

Craſſus ſuccedit Gabiniō: ſuſcipit Syriam: auferit aurū tēpli: perit tranſgreſſo Euphratē: Caſſius Syriā defendit: occidit Piſilaum colligentē ſeditioſos ariſtobulī.

CAP. XIX.

Nterea Craſſus ei ſucceſſor datus Syriam ſuſcepit. is in p̄ticæ militiæ ſumptum & omnē aliud aurum templi quod Hierosolymis erat abſtulit: & a quibus Pompeius temperauerat duo milia talētorum. Euphratē uero tranſgreſſus & ipſe periit & exercitus eius: de quo non eſt huius temporis cōmemorare. Poſt Craſſum autem Parthos in Syriam properantes Caſſius inhibuit receptus. Prouincia autē fauore eius quæſita in Iudæam ſeſtinabat: captiſq; Taricheis prope ad tria milia Iudæorum adducit in ſeruitium. Occidit autē etiam Piſilaum ſeditioſos ariſtobulī colligentem: cuius necis ſuaſor erat antipater.

Antipater ex arabis coniugem ſuſcipit: ſociat ſibi regem arabum per affinitatem: bellum uult gerere cum ariſtobulo: Cæſar mittit e roma ariſtobulum ſolutum uinculis in Syriam: perit ueneno: & alexander filius occiditur: Ptolomæus auferit antigonem & eius ſorores a coniuge ariſtobulī: & minorem ſibi coniugio copulat: Antipater mortuo Pompeio contulit ſe in clientelam Cæſaris: & Mithridates cum antipatro uiſtores fiunt: & Pompeius tandem gratia antipatri pontificatum confirmauit Hyrcano.

CAP. XX.

Vic autē nupta fuit ex arabia nobilis ſcœmina noīe Cypris: unde filios quattuor: Phaſelū & regē Herodē & Iosephū & Pherorā & Salomen filiā habebat. Cū autē omniū quibq; potētes eſſent amicitia hoſpitis familiaritates cōquireret: p̄cipue regē arabū per affinitatē ſibi ſociauit: cuiſq; fidei cōmēdās filios ſuos ad eū miſit. quoniā bellū cū ariſtobulo gerē

dum suscepit. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro ad Euphratē reuersus est parthos transitu prohibitorum de quibus alio loco referemus. Cæsar autem post senatus & Pompeii fugam transmare Ionium rebus omnibus Romam potius solum uinculis Aristobulum cum duabus cohortibus uelociter in Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Iudeæ proxima per illum subiici posse ratus. Verum & spem Cæsaris & Aristobuli alacritatem præcessit inuidia. Nam ueneno peremptus a Pompeii studiosis aliquādiu etiam sepultura in solo patrio carebat: corpusque mortui seruabatur melle conditum. Donec ab Antonio Iudæis iussu in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius a Scipione securi percussus Antiochiæ secunda Pompeii litteras accusatione pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiserat. Ptholomæus autem Minnei filius qui apud Chalcida sub Libano morabatur captis eius fratribus filium suum Philippionem qui eos accerferet: mittit ascalonem atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonom eiusque sorores adducit ad patrem. Amore autem minorem earum coniugio suo copulat: ob eamque postea causam a patre occiditur. Accepit enim Ptholomæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusque affinitatis gratia fratris eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio iam mortuo in clientelam Cæsaris sese contulit: & Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusii prohibitus cum exercitu quem ducebat in Aegyptum apud ascalonem morabatur. Non solum arabas quamuis hospes esset auxilium ferre persuasit. Verum & ipse armata Iudæorum tria circiter milia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes & incolam Libani Ptolemæum & Iamblichum quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates ausus propter Antipatrum copias Pelusium proficiscitur. Et quia transire uetaretur ciuitatem obsidebat. Antipater uero & in hac oppugnatione clarus enituit. Effracto enim ex parte sua muro primus in ciuitatem cum suis comitibus insiluit. & Pelusium quidem capta est: ulterius autem progredi non sinebant: Iudæi & Aegyptii terrarum incolæ quæ appellatur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent uerum etiam ut victui necessaria præberent militi persuasit. Vnde factum est ut nec Memphis in manus uenirent: ultroque sese traderent Mithridati atque ille delato peragrato pugnam cum cæteris commisit Aegyptiis in loco cui nomen est Iudæon stratopedon: eumque in acie omni dextro cornu periculo liberauit Antipater circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem prosequerentur multos occidit: tam diuque reliquos fugientes angebat: donec etiam castris eorum potitus est. lxxx. tantum de suorum numero amissis. Occiderunt autem fere Mithridates cum fugerat perdidit. Præter spem uero seruatus ex prælio uacuis inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum perit laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit propitiorum. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus: multaque pfectus uulnera toto corpore gerebat: signa uirtutis diserte. Postquam autem rebus in Aegypto compositis ad Syriam rediit & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliisque rebus honorando amicissimeque tractando dignum æmulatione constituit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

Antigonus coram Cæsare criminabatur Antipatrum: sed Cæsar cognitis meritis antipatri Hyrcanum confirmat & cuius uelit dignitatis proponit optionem: declaratur procurator Iudææ: sedat Iudæas Hyrcanum reddit in gratiam populus tandem phasellum filium maiorem populo ait territorio Hierosolymorum Herodem minorem natu curatorem Galileæ: Herodiam deprehendit cum multis aliis ex hoc cognitus est Sexto Cæsari propinquo magni Cæsaris.

CAP. XXI.

Idemque tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cum uenisset ad Cæsarem maioris præter opinionem sceleris causam præbuit Antipatro. nam qui de patris morte queri deberet propter inimicicias Pompeii: ueneno quantum putabatur perempti: & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem: nullumque inuidiæ dolorem admiscere miseriis: ultro hoc Hyrcano & Antipatro criminabatur ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent: multisque gentem iniuriis afficerent: dummodo sociarentur quæ in Aegyptum auxilia ipsi Cæsari non beniuolentia: sed timore ueteris discordiæ miserint: & ut amor Pompeii deprecarentur. Ad hæc Antipater uelut pietæ multitudinem uulnere demonstrabat: & qua fide quidem Cæsare coluisset uerbis non esse opus dixit. Nam corpus etiam se tacente clamare: antigoni autem mirari audaciæ quæ cum hostis Romanorum sit filius & fugitini Romanorum nouarumque regum studiū uotumque seditiosum patris hæret apud Romanorum principem alios accusare conetur: bonique aliquid adipisci tentaret quem hoc solum oportere amplecti: quod uiueret. Neque cum tam nunc propter inopiam desiderare facultates: sed ut in eos qui se derident Iudæorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit Hyrcanum quidem pontificatum digniorem esse pronunciauit. Antipatro autem cuius uelit potestatis detulit optionem. Qui permissa dignitatis mensura ipsi quidem daret Iudææ procurator declaratus est. Et præter hoc impetrauit subuersa patriæ mœnia renouare sibi licere. hos quidem honores Cæsar incidendos in capitolium misit: ut iustitiæ suæ uirtutisque signum Antipatri memoriæ tradere. Antipater uero ubi de Syria Cæsarem persecutus est in Iudæam reuersus ante omnia patriæ muros a Pompeio dirutos reparabat: omniaque

Iustrando ne quid in illis regionibus turbatum esset: nunc interminando: nunc etiam suadendo citabat unumquemque admonens: quod si cum Hyrcano sentirent in orio atque opulentia uicturi essent fortunis suis & omni pace potituris: in spe uana duceretur: eorum qui priuati quaestus gratia res noua optarent: se quidem non procuratorem sed dominum omnium: Hyrcanum uero tyrannum pro rege: itemque Romanos & Caesarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: neque enim passuros huius potestatem labefacturi: quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hoc diceret tamen etiam persequi quoniam Hyrcanum segniorem uideret: nec tam efficacem sicut regni posceret sollicitudo: statum provinciae componebat. Et sic Phaselum quidem natu maximum filiorum suorum militiae praepositum Hierosolymis eiusque territorio praefecit. Herodem uero aetate posteriorem nimisque adolescentem Galileae destinat similia curaturum: qui cum natura strenuus esset cito materiam ubi ad magnitudinem exercebat inuenit: captumque latronum principem Ezechiam quem praedari maximo agmine continetia Syriae deprehendit: ipsumque aliosque latrones multos interfecit. Ea res adeo grata fuit Syris: ut per uicos & oppida caneretur herodes ueluti per eum pace reddita & possessionibus restituta. Ex huius denique operis gloria sexto et Caesaris propinquo magni Caesaris & Syriam tunc administranti est cognitus.

Compellitur herodes ab Hyrcano qui eum tam gloriosum euasisse oderat ut ad eum accedat ipse uero persuasus uerbis multorum qui inuiderant Herodi accersiri eum fecit: sed recessit Herodes non paratus obedire: Concitatur Hyrcanus iterum contra herodem: sed herodes declaratur a sexto Caesare dux militum in Syria: herodes hyrcanum cogitat ex regno pellere sed uerbis patris & fratris mitigatur.

CAP. XXII.

Quin & Phaselus fratris indolem contentione bona superare certabat augendo erga se beniuolentiam hierosolymis habitantium atque illam quidem ciuitatem possidens nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc antipater & obsequiis regalibus ab ea gente colebatur & honores ei tanquam rerum domino omnes habebantur. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beniuolus hyrcano fuit. Verum fieri non potest ut liuorem quisque in secundis rebus effugiat. Namque hyrcanus quamuis & antea tacite sua sponte mordebatur Adolescentium gloria maxime rebus ab herode bene gestis & crebris nuntiis laudes eius per singula facta praedicantibusangebatur. A multis tamen inuidis qui regnis adherere solent: quibus antipatri eiusque filiorum probitas officiebat instigabatur: dicentibus quod Antipatro & filiis eius rebus traditis solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quamdiu sic errabit ut in se reges producat. Nec enim eos uel simulare iam procuratorem: sed certe esse dominos ipso relictos: cuius nec mandatis nec epistolis praeter Iudaeorum legem tantam multitudinem peremisset herodes: illumque nisi regnet: sed adhuc priuatus ita ad iudicium uenire debere rationem tam ipsi regi quam patriis legibus redditurum: quae indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accedebatur hyrcanus. Ad extremum autem ad iracundiam prouocatus causam dictum herodem iubet accersiri: atque ille & patris monitis: & quod ei fiduciam res gestae darent munita prius Galilea praesidiis ad regem proficiscitur. Ibat tamen cum forti catena ne uel derogare uideretur hyrcano: si plures duceret uel inuidiae nudus pateret. Sextus autem Caesar adolescenti metuens ne quid apud inimicos deprehensio mali fieret ad hyrcanum mittit: qui ei manifeste denunciant: ut homicidii crimine liberaret herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret: per se quoque id cupiens absolutionem decernit. Atque is inuito rege fugisse ratus Damascum recessit ad sextum: nequaquam paratus obedire si denno fuisset accitus. Rursumque a nequissimis irritabatur hyrcanus firmatum Herodem abiisse firmantibus: & ut se contra eum instrueret properasse. Haec autem rex uera esse existimans quid ageret nesciebat: quoniam potentio rem inimicum uidebat. Cum uero a sexto Caesare dux militum per syriam itemque samariam declaratus esset herodes: neque solum propter gentis fauorem: sed et uiribus suis terribilis putaretur: ad timorem ultimum decedit: namque illum contra se credens cum exercitu esse uenturum: neque opinione deceptus est. Namque herodes intentatae sibi occisionis iracundia: conflata militum multitudinem hierosolymam ducebat: ut hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset nisi pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum deprecantes ut: & ipse ad uindictam ministrandam: solaque indignatione mitigaretur: regi autem parceret sub quo ad hoc potentiae processisset: ac si propterea quod in iudicium uocatus esset indignaretur quia tamen absolutus est gratias ageret: neque tristibus quidem paria referret saluti uero esset ingratus. Quod si etiam momenta bello reputanda uiderentur iniquitate militiae consideraret: neque omnino de uictoria bene speraret qui cum rege congressus esset una secum educatus: & saepe quidem benemerito: saeuo autem nunquam nisi quod maliuolorum consiliis impulsus umbram ei tantum iniquitatis admonisset. Paruit his herodes qui speratis putauerat posse sufficere: suasque uires demonstrare nationi.

Oris discordia inter Romanos & ob diuturnitatem belli uenit Marcus successor sexti Caesaris qui mortuus fuit a Cecilio basso fauore Pompeii.

CAP. XXIII.

T inter haec discordia Romanorum circa apamiam bellumque domesticum oritur: quoniam am Cecilius Bassus fauore Pompei Sextum Caesarem dolo necauerat: eiusque militem occupa-

nerat. illi vero Caesaris duces mortis eius ulciscendae gratia cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus cum tam interempti quam superstitis Caesaris causa ambobus esset amicus antipater pro filios suos misisset auxilia. Cum autem bellum traheretur ex Italia quod successor antedicti Sexti uenit Marcus.

Tempore quo Marcus fit successor Sexto Caesari: Cassius Syriam petens exactiones imponitur: rascitur contra Malichum eius exactorem: Herodes fit carus Cassio: praeficitur procurator Syriae: Cassio cedente e Syria oritur seditio Hierosolymis Felix quidam uolens uindicare necem Mallii fratris congredivit cum Herode: Herodes potitur uictoria: Accusatur Herodes antonio interfecto Cassio: pecunia eum pacant: veniunt legati antiochiae centum uiri contra Herodem & Hyrcanum Messala defendente eos: tetrarchas ambos declarat Antonius: legatos carceri compellit: maior tumultus fit Hierosolymis bellum gestum est contra alios legatos ab antonio ita ut multos occidisset: Barzaphanes concitatus iteque Paco contra hyrcanum tandem ab Herode multi obtruncantur die petecostes in ciuitate ortum est bellum ita ut multi occisi ab Herode multi fugati.

CAP. XXIII.

Odem tempore bello inter Romanos conflato: dolo Bruti & Cassii Caesare interfecto. Postquam triennium septemque menses tenuit principatum. maximo autem motu caedis eius gratia concitato: & optimatibus inter se dissidentibus propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit occupaturus militem qui apamiam circumsedebat: ubi & Marcum & dissidentes cohortes Bassio conciliauit simulque obsidione liberauit apamiam ipse uero exercitum ducens stipedium ciuitatibus indicabat: nec modus erat exactionum. Cum autem Iudeos quoque septingenta talenta iussisset inferre: minas eius ueritus antipater filiis suis & aliis amicis mature pecuniae cogendae curam distribuit. & inter eos Malicho cuidam ex inimicis necessitas adeo urgebat. Primus autem herodes Cassii fauorem promeruit: qui ex Galilaea parte sua centum talenta portauit: proptereaque inter eximios amicos numerabatur. At uero ceteros tarditatis arguens Cassius ipsis ciuitatibus irascebat. Eoque Gophna & Ammaum & duas alias ex uilioribus depopulatus: ibat quidem quasi Malichum interfecturus: quod remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & ceterarum ciuitatum interitum repressit antipater centum illico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post obitum Cassii beneficiorum antipatri memor fuit. Sed illi ipsi quem saepenumero seruatorem fuisse sui nouerat periculum molebatur iniquitatis suae impedimentum abolere festinans itaque antipater & uires eius & calliditatem metuens: flumen trans Iordanem abiit ad ulciscendas insidias congregaturus exercitum. Deprehensus autem Malichus antipatri filios imprudentia superat. Nam & Phaselum apud Hierosolymam praesidiis appositum: & Herodem qui custodias curabat ad murum multis accusationibus & sacramentis circumuentos impellit: ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro. atque ita denuo per Antipatrum exorato Marco tunc in Syriam militem regente seruatus est: qui Malichum statuerat occidere. quod nouis rebus studuisset. Caesare uero adolescente: & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus: Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato: magna pars ubi usus poposcit Herodes fuisse: ipsum quidem toti Syriae procuratorem praeficiunt equitum illi manu pedumque attributa. Si autem bellum dedisset: regnum quoque Iudaeae Cassius se eidem declaraturum esse pollicitus est: uenit autem ut Antipatro & spes & fortitudo & filii causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus ministro quodam regio pecunia corrupto mixtum ei ueneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiae Malichi palma fuit: post conuiuium mortuus uir ad strenuus rebusque administrandis idoneus: & qui regnum recuperatum conseruasset hyrcano: & Malichus infensum pro suspicionem ueneni populum pernegando placabat: simulque ut ualidior esset: armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessatum arbitrabatur: quia etiam mox cum exercitu necis patrem uisitor adueniret. Sed Phaseli fratris consilio qui eum palam minime persequendum esse dicebat: ne uulgi seditio concitaretur: & purgantem se tunc Malichum patienter admisit: & suspitione liberum esse concedens clarissimas paterno funeri celebravit exequias. Conuersus autem in Samariam & ciuitatem composuit seditione turbatam: per quae dies festos in hierosolymam remeabat promissis comitibus armatis: nam timens impetum compellebat Hyrcanus. Malichus autem alienigenas introduci super indigenas quod dies festos agerent prohibebat. Herodes autem & ipso quique praecipit causisque contemptis nocte ingressus est. Iterumque Malichus ad eum ueniens antipatrum flebat. Contra quod ille se falli cum uix dolore premeret simulabat & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas quaesitus est. Cui praeterea Malichus inuisus erat. Itaque non modo ut mortem patris ulcisceretur ei scripsit: sed etiam chiliarchis quibus praeeperat ut in causa iusta herodi opem ferent occulte praecipit. Et quoniam capta Laodicia undique ad Herodem conuenerant optimates cum mulieribus & coronis ipse quidem hoc ultioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidione statuit subducere: & in iudaeam fugam parabat. Salutis autem de speratio stimulabat: ut etiam maiora cogitaret nam & iudeorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit: dum bello aduersus Antonium Cassius occupabat deiectoque hyrcano facillime regnatura. Sed profecto irridebat eius spes fatale decretum. Etenim quo intenderet animus suspicatus: Herod-

des & ipsum Hyrcanum prope astantem ad cenam uocat. Deinde senorum quendam instruend conuiuii specie intromittit. Sed res erat ut chiliarchis prædiceret ad insidias aggredi: atque illi præceptorum Cassii memores ad litus ciuitati proximum armati gladiis exierunt. Ibiq; circumseptū Malichum multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: uixque anima recepta Herodem percunctabatur: quis Malichum occidisset. Et cū ex chiliarchis unus respōdisset Cassii præceptum: plane inquit & me & patriam meam Cassius seruabit in columen: qui ambo rum insidiatorem peremit. Vtrum autem id inuidia dixerit: an q̄ timore factum probaret: incertum est. Sed enim in Malichum hoc est modo ultus Herodes. Postquam uero Cassius excessit e Syria iterum hierosolymis orta seditio est. Cum Fœlix in phasellum mouisset exercitum & in herodem fratris pœna uellet necem Malichi uidicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat. Et ne cupiens auxilio foret morbo impediabatur. Interea tamen Phaselus etiam sine cuiusquam præsidio superauit Fœlicem probrumq; ingrati obiciebat hyrcão: qui & Fœlicis stuidisset fratremq; Malichi castella occupantem coniurauerat. Iam enim multa tenuerat omniumq; tutissimum Masadam. Nec tamen ei quicq; contra uiri Herodis potuisset sufficere: qui mox ut conualuit alia recepit. Et illum ex Masada supplicem dimisit & Marionem Tyriorum Tyrannum ex Galilæa pepulit. Triennium castella possederat: tyriisq; quos cœperat uitam concessit omnibus: nōnullos etiam donatos abire permisit: una & sibi ciuitatis beniuolentiam & tyranno comparans odium. Marionem autem a Cassio quidem meruerat tyrannidem qui tot Syriæ tyrānos præfecerat. Sed ob herodis inimicitias etiam Antigonom & Aristobulum secum ducebat & Ptolemæum propter Fabianum quem Antigonus pecunia sibi sociatum adiutorē incepti habebat. Cuncta uero socer ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus in aditu Iudææ commisso prælio uictoria potitur. Fugatoq; Antigono redit in hierosolymam: pro merito gestæ rei omnibus carus: ut etiam quibus antea despectus erat: tunc in eius familiaritatem sese dederint propter hyrcani affinitatem. Namq; is herodes iam pridem ex indigenis habebat uxorem non ignobilem quæ Doris uocabatur: & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri cuius pater fuit Aristobulus: filiam Mariannem Hyrcani neptem ex filia atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi Cassio circa philippos interfecto Cæsar in italiam & Antonius in Syriam discesserunt: & legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam etiam iudæorum optimates accusatum ueniunt phaselum & herodem q̄ illis rerum summam ui possidentibus nomen tantum honorabile superesset hyrcano. Atq; herodes qui præsto erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit: ut ne uerbum quidem inimicorum eius pateretur audire. & tunc quidem ita digressi sunt. Cum autem denuo iudæorum principes centum uiri Antiochiæ proximam Daphnem ad antonium uenissent iam amor Cleopatæ seruientem: delecti a cæteris qui eloquentia & dignitate præstabant aduersus fratres accusacionem proponunt. Respondebat autem Messala causæ defensor astante etiam propter affinitatē hyrcano. Auditis deinde utrisq; partibus antonius percontabatur hyrcanum: quinam essent regēdis rebus aptissimi. Cūq; is herodem eiusq; fratres aliis prætulisset uoluptate repletus. Nam & hospes eorum paternus erat: humanissimeq; ab Antipatro susceptus eo tempore quo in iudeam cum Gabinio uenerat tetrarchas ambos declarat: totius eis iudææ procuracione permessa. Legatis autem id ægre ferentibus. xv. eorum correptos carceri tradidit: quos etiam pene occidit. Cæteros autem reiecit cū iniuriis unde maior tumultus hierosolymis excitatus est. Deinde mille legati iterum Tyrum missi sunt ubi commorabatur Antonius in hierosolymam paratus irruere. Et contra eos uociferantes magistratus Tyriorum directus: data ei licentia ut quos compræhendisset occideret: præceptoq; ut eorum potestatem confirmare curaret: qui tetrarchæ ipsius essent antonii suffragio cōstituti. Ante hoc autem herodes usq; ad litus cum hyrcão progressus multis eos admonebat: ne & sibi interitus & patriæ belli causa fierent: dum inconsiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus: Antonius missis armatis multos occidit: multos etiam uulnerauit. Quorum & saucios cura & mortuos sepultura hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem antonium irritabant: ut etiam quos in uinculis haberet occideret. Barzaphanes autem parthorum satrapa Syriam biennio post tamen cum regis filio pacoro detinenti Lysanias patris sui mortui successor ptolemæi Minnei filii mille satrapæ talenta pollicitus & mulieres quingentas ei persuadet ut antigonom in regnum induceret hyrcanumq; deponeret. Impulsus igitur ab eo pacorus: ipse quidem per maritima loca perrexit. Barzaphanem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrii pacorum excluderunt. Cum ptolemæus eum & Sidonii receperunt. Ille autem quendam regium ministrum cognomine suum: equitatus ei parte attributa ad iudæos iussit accedere: & exploraturum hostium consilia: & ubi usus exegisset præsidio futurum Antigono. Plurimi autem eorum qui Carmelum populabantur iudæi: ultro ad antigonom currūt ad irremendum acrius animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur occupandum eos præmittit: ubi commissa pugna depulsisq; hostibus & fugatis hierosolymam cursu petebant: auctiq; multitudine usq; ad regiam processerunt. Excepti autē ab hyrcano & phaselo: forti acie in foro configunt. Ibiq; hostes in fugam uersos: pars Herodis in fanum concludit: custodesque his sexaginta uiros appo-

nit per aedes proximas collocatos. Sed hos quidem insensibus fratribus populus igni cōsumit. Herodes autem iracundia peremptor; congressus cum populo multos obruncat; inq; dies singulos inuicem sese per insidias incurfantibus assidue cades erant. Instante uero die festo qui Penthecoste uocatur: omnia circa templum totaq; ciuitas plebe rustica repleta ē: & pleraq; armata. Et Phaselus quidem muros: Herodes quidem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasitq; de improviso hostibus in suburbano complures quidem peremit: omnes autem in fugam conuertit. Et hos in ciuitate alios in fanum alios in extremum uallum concludit.

Admittitur arbiter pacis Pacorus: simulans Pacorus uolebat Antigonum adiuuare: cognitis insidiis missoq; ministro ad necem Herodis qui noluit admittere habens huiusmodi suspectos: audito q; Phaselus frater eius fuisset corruptus ad Idumeam nocte pergit: cognitus a barbaris cogitur recedere pramissa matre & fratribus: ad Masada properabat decertans cum illis potius uictoria: Iosephus frater Herodis obuiam herodi uenienti ex idumaea fuit paucis ex carissimis receptis alios dimisit: parthi hierosolymam ueniunt: constituunt regem Antigonum: hyrcanum & Phaselum uerberantes: dentibus auriculas truncat. Antigonus ne possit esse pontifex: herodes cognita morte Phaseli fratris uix euadens romā puenit. Creat rex fauore oīum & fauore Antonii & Caesaris. CAP. XXV.

Nterea pacis arbitrum Pacorus: antigonus & petit & admittit. Exoratus aut Phaselus & ciuitate & hospitio cum equitibus quingentis Parthum recepit: sed ante qdem specie concordiae uenientem: re aut uera ut adiuuaret Antigonū. Deniq; phaselum dolo pepulit ad Barzaphanem legatos de compositione mittere: quamuis multa dissuadēte herode: atq; ut insidiatorem occideret. Ne uel se eius fallaciis dederet: admonēte enim natura barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum hyrcano quo minus suspectus esset: nonnullisq; relictis equitibus apud herodem: quos eleutheros uocant: cum ceteris Phaselum persequabatur. Sed ubi ad Galilaeā uenerunt: indigenas quidem dissidentes atq; armatos offendunt. Satrapā uero conueniunt satis calide: & officiis amicitiae dolos tegentem. Deniq; postq; dona eis dedit redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimū quendam locum deducti cui nomen est Ecdippon: fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & q; Antigonus pleraq; mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingentas parthis deuouisset: quodq; sibi semper a barbaris perstruerentur insidiae. Olim enim capti essent nisi mora fuisset: dum hierosolymis caperetur herodes: ne sibi praesciēs quae de his agerentur caueret. Hae iam non uerba erant solum: nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phaselus Hyrcanum deserere non passus est: quamquam eum saepius moneret ut fugeretur: cui Saramalla syriog: tūc ditissimus dixerat: quemadmodū essent oīa de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit atq; mox exprobrare: q; se insidiis appetisset: ac maxie quia pecuniae causa talis extitisset: cū plus ipse pro salute daturus esset: quā pro regno promississet antigonus. Ad hoc Parthus subdola satisfactione: iurisq; iurādi suspicionē deprecatus perrexit ad Pacorus: statimq; a parthis qui remanserant: quibus iussum erat Phaselus atq; hyrcanus comprehenderentur: per iniuriam simul ac per inuidiam execrantes. Et interim minister ad hoc missus herodem capere moliebatur. eumq; fallere ut extra murum procederet: sicut sibi mandatū fuerat conabatur. Ille autē suspectos habere solitus ab initio barbaros: & tunc minime dubitans in hostes incidisse litteras: quae insidias proderent indicare nolebat: quāquam satis idoneam cām Pacorus praetenderet: epistolas portantibus obuiam ire deberet: nec enim aut ab hostibus esse captos: aut quicquā de insidiis: sed quae Phaselus gessisset his contineri. Iam dudum autē ab aliis audierat herodes fratrem suū phaselum esse corruptum: & hyrcanum filia Mariāne prudentissima scēninag: multis cum precibus ne proderet orabat: ne se crederet manifestis iam conatibus barbarog. Adhuc autem Pacoro cum focis deliberante: quoniam modo clam pararet insidias: nec enim fieri posset ut tantae sapientiae uir ex aperto circumueniretur. Nocte herodes cū propinquissimis sibi personis ad Idumaeam ignarīs hostibus proficiscitur. Eo cognito parthi eum persequabantur. Et ille matrem quidē fratresq; suos: despōsatamq; puellā cum matre: minimosq; fratres praetēdere iter iussit. Ipse autem caute cum famulis suis barbaros retentabat: multisq; p omnes conflictus interemptis: ad castellum Masada properabat. Grauiore autem in fuga parthis iudaeos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent: a sexagesimo tamē ciuitatis studio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes uictoria potitus cum multis interfecisset: apsumq; locum in memoriam clari facinoris aedificatum locupletissima exornauit regia: arcemque in eo munitissimā condidit: ac de suo nomine Herodion uocauit. Et tunc quidem cū fugeret multi se applicabant. Postea uero quā de idumaea uenit occurrit ei frater Iosephus: turbāq; sequentium dimiui persuadet: nec enim capacē esse multitudinis Masadam. Erat autē supra quā nouem milium multitudo. Itaq; parmit herodes eius consilio: & impares quidē necessitati per idumaeam dimisit cū uaticis: lectissimos autē maximeq; necessarios tenuit: atq; ita in castellum receptus. Deinde ostingētos qui mulieres defenderēt: itēq; commeatu qui satis esset obsessis ipse in petram ciuitatē Arabiae prexit. Parthi autē apud hierosolymam in praedam uersi: in fugiētium domos ac regiam irruerāt: solis hyrcani pecuniis abstinentes: quae. ccc. talenta superabant: aliorum uero spe minores inueniebant. Quoniam Herodes iam pridem barbarorum perfidiam suspicans: quicquid erat in opibus precio-

sum in Idumæam multo ante comportauerat : eiusque sociorum itidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda potiti sunt Parthi ad hoc iniuriæ processerunt : ut omnem terram illam bello implicato replerent. Marisa tum quoque ciuitate uastata : nec solum antigonum regem constituerent : uerum etiam Phaselum & hyrcanum uinctos ei traderent uerberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncatæne solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat : ab integris enim celebrari sacra oportet. Phaseli uero uirtute præuentus est. Qui cum nec ferri copiam : nec manus liberas haberet : ad saxum fracto capite interiit : atque ita probato quod uerus Herodis frater esset : Hyrcanusque degenerasset uiriliter uita functus : dignum operibus humanis obitum affectus. Fertur tamen & aliud quod ex illa quidem plaga resipuerit : sed ueluti curandi eius causa missus ab Antigono medicus uenenis malis uulnus expleuerit : eoque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem uerum sit : præclarum habet initium. Denique aiunt eum priusquam efflaret animam : cognito ex quadam muliercula quod Herodes euasisset dixisse. Nunc bono animo decedam : qui ultorem inimicorum uiuum relinquerim. Ille quidem sic moritur. Parthi autem quamquam mulieribus caruerunt quas maxime cupiebant : rebus tamen Antigono apud Hierosolymam compositis : uinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in arabiam uelut adhuc uiuo fratre suo festinabat : ut pecunias ab rege acciperet quibus solis exorâ iri pro Phaselo sperabat auaritiâ barbarorum. Etenim reputabat si arabs minus memor fuisset paternæ amicitiae : animoque liberali parcorum : uel mutuum ab eo sumere : quod redemptionis causâ præberet : pignori opposito ipsius filio quæ redimeret. Secum enim habens fratris filium septem annis natum .ccc. que talenta dare decreuerat interpositis precatione Tyriis. Sed profecto studium fortuna præuenerat : & Phaselo mortuo ne quicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen uel apud arabas saluam esse amicitiam repperit. Denique Malicus rex eorum præmissis qui hæc admonerent quamprimum reuerti eum asinibus suis iubet : simulatione quidem Parthos per legatos petisse : ut Herodem arabia pelleret. Certa uero causa fuit quod uicem Antipatro debitam negare proposuerat. Neque beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependeret consolatione egentibus. Impudentiæ uero suatores habebat qui antipatri uellent obuiare : deposita erant autem circa eum potentissima. Proinde Herodes quidem ubi arabas ex ea causa hostes esse depræhendit : unde amicissimos existimabat eaque respondit nuntiis quæ dolor imperabat : ægyptum uersus recedit. Et prima quidem uespera in quodam agresti fano dum post uenientes recipiebat tendit. Postero autem die cum Rhinocuram peruenisset : fratris ei mors nuntiatur. Acceptoque tanto luctu quanto curarum deposuit : ibat ulterius. Itaque arabem sero facti penituit : & qui reuocarent eum quæ contumeliose tractauerat uelociter misit. Herodes autem etiam hoc in Pelusium peruenerat : ibique transitu phibitus : ab eius rei speculatoribus rectores adit : & illi eum famam niri dignitatemque reueriti : alexandriam prosequuntur. Transgressus autem ad ciuitatē a Cleopatra honorifice susceptus est : ducem sibi militum fore : eum ad ea quæ parabat existimante. Deceptus autem reginæ precibus : neque hyemis asperitatē : neque marinæ discrimina : quominus nauigaret Romam extimuit. Circa Pamphiliam uero periclitatus maiore oneris parte relicta : uix in Rhodum uehemēter bello Cassii sollicitante saluus euadit. Amicorum autem suorum Ptolemæi & Saphinie receptus hospitio : licet rei pecuniariæ premeretur inopia : maximam tamen ædificat nauem triremem : eaque cum amicis delatus Brundisium : atque inde continuo romam profectus : familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium : ei que tā suas quam totius generis clades exponit : quodque affinis suis in castello at obsequio derelictis ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casum miseratione Antonius : etiam memoria quidem iuncta cū antipatro dextere : tunc uero ipsius qui erat contemplatione uirtutis : etiam tunc regē constituere proposuit Iudæos : quoniam ipse terrarcham ante fecerat. Non minus autem quā fauore Herodis odio ducebatur antigoni. Hunc enim & seditiosum & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo quam ipse paratius renouantē Antipatri expeditiones quas in ægypto cum eius patre pertulerat : & hospitium & in rebus cunctis beniuolentiam : cū præter hæc ipsius quoque Herodis efficaciam cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat : ubi messala : & post eum Attratinus astante Herode patris eius merita : & ipsius circa Populum Romanum fidem persequebantur : quo simul & hostē antigonum demonstrarent : non solum quod intra breue tempus bis dissidere cœpisset : uerum etiam quod antea quoque populo Romano despecto Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu cum Antonius bello contra parthos gerendo : utile esse dicebat Herodem regem creari omnes assentiunt. Dimisso consilio Antonius quidem & Cæsar egrediebantur : medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecederent Cæsari hostias : decretumque senatus in capitolio deposituri. Primo autem die regni Herodis apud Antonium cœnatum est.

Antigonus inclusos tenet Iosephum & alios qui etiā exeuntes quandoque uincebant quandoque aduerso casu reuertebantur : Ventidius interim festinat Iosepho & aliis fere auxilium : sed placatus muneribus antigoni discedit. Herodes ex Italia reuertitur & contra antigonum summit exercitum : castris positus declarat populo uenisse bono populi & non recordaturus offensarum : detegitur corruptio Sydonis ab Herode quod ipse uinum & oleum & oīa necessaria defferri scripserit in Hiericuntā : He

rodes occupat ciuitatem: & quingenta cacumina montium: committit bellum: uictor reuertitur. Herodes multos in spelūcis occidit: pater septem filios cum matre occidit qui uolebant sœdus inire cum Herode & septem: etiam de super occidit: reuertitur in Samariam contra antigonum dimisso Ptolemaeo præposito qui ab eis occiditur: occisis multis per Herodem fertur q̄ Iosephus eius frater: in Iudæa frangitur & moritur in Galilæa se confert: uulneratur Herodes: municipia multa occupat: in fugam uertit: aciem inimicorum: ciuitatem ingreditur cladem fecit ex illis magnam: sed ppter hyemis asperitatem non potuit Hierosolymam applicare: interim uxorem ducit & in Hierosolymam petit. Iterum oritur discensio in ciuitate: Herodes iratus quoscunque posset occidit: Antigonus ad pedes Cassii prosternitur: Herodes querit pacare ciuitatē: & studiosos suos facere amicos: Antigonia nos neci tradere.

(CAP. XXVI.

Odem uero tempore Antigonus apud massada inclusos obsidebat: aliis quidē uictu necessariis abundantes: aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoq; frater regis cum ducentis familiaribus suis ad araba confugere cogitabat: audito q̄ eorum quæ in Herodem commiserat malichum poeniteret: castellumque reliquisset: nisi circa noctem qua egressurus erat plurimum imbrium contigisset effundi. Aqua enim repletis puteis fugiendi causa non erat ut iam ultro in antigoni militem eruptionis auderent: multosque cum aperto prætio: nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant: sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuergebantur. Interea dux romani militis Ventidius prohibitum missus Parthos a Syria post illos in Iudæam uenit: uerbo quidem ut Iosepho: & qui una obsidebantur ferret auxilium: re autem uera ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis tetendisset quæstu expletus: ipse quidem cum plurima exercitus parte discedit. Silonem uero cum paucis ne furto depræhenderetur si omnes abduxisset reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento: Silonem interim placabat ut pēdēte spe nihil inquietaret. Iam uero naui ex italia in Ptolomaidam deuestus Herodes: non parua manu coacta extraneorum atq; gentilium per Galilæam aduersus antigonum properabat Ventidii & Silonis fultus auxilio: quibus Delius ab antonio missus ut herodem in regnum adducerent persuasit. Horum autem Ventidius quibusdā turbas in ciuitatibus quæ propter Parthos euenerant componebat. Silonem uero antigonus in Iudæa mercede corruerat. Non tamen herodes opis egebat. In dies enim singulos quo magis iter promouebat: augebantur eius copie. Præter paucos enim omnis in Galilæa cōsensit: & propositum habebat primū necessarium Masadam ut primum affines suos liberaret: sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius q̄ hostilis esset eximenda uidebatur: ne dum ipse peteret hierosolymam tutamen a tergo aliquod inimicis relinqueretur. Etiam Silo iungit agmina inuenisse gaudens resistendi occasionem: q̄ eum persecuto premeret Iudæorum. Hos at herodes paruæ manus excusatione perterritos mature in fugam uertit: & Silonem male repugnantem periculo eripit. Deinde capta Ioppe suos deliberaturus ad Masadam festinabat: cum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret: alios ipsius gloria: nonnullos utriusq; uicissitudo debita beneficiis: plurimos tamen spes ut a rege certissimo. Itaq; ualidissimas quæsierat militum copias: & antigonus iter eius impediēbat: loca insidiis oportuna præueniens: unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimētum. Herodes autem facile receptis ex Masada pignoribus suis & rebus: a castello in hierosolymam perrexit. Cui se tam Silonis milites: quā cæteri de ciuitate innoxerunt: mirum eius timore perculsi. Castris autem positis in occidua regione oppidi: custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant. Ab aliis uero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autē primo circa muros preconaria uoce declarari iussit: populi se bono & ciuitatis aduenisse: poenâq; a nullo q̄ manifesto inimico repetiturum: sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cū allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret: quo minus aut precones exaudiret: aut uolūtatem mutare quispiam posset quod reliquum erat suis imperat murorū defensores aduocari: atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam uertunt. Ibiq; tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis qui rebus egere se necessariis acclamarent: pecuniamq; alimentis poscerent. atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti. Nam ciuitati proxima deserta erant. Ita omnibus ab antigono ante prouisis & incitabat exercitum: & ipse recedere conabatur. Herodes at non solum rectores qui Siloni parerent: sed etiam milites ubi essent plurimi conueniendo rogabat: ne se destituerent quem scirent a Cæsare & Antonio & senatu deductum in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hoc precatus ipse in agros abiit: tantamq; his copiam commeatus exhibuit: ut Silonis omnes causationes perimeret: simulq; prospiciens ne uel in posterum ministrare desinerent: accolæ Samariæ per epistolas admonebat. Nam ciuitas eius se clientellæ dederat: ut alimenta & uinum & oleum & pecora in Hiericunta deferrent. Hæc ubi audiuit antigonus statim qui frumento hostes prohiberent atque insidias quibus opprimerentur per agros dimittit. Illiq; iussis obediunt: & magna iam manus armatorum super hiericunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant: si qui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tamen Herodes ociosus erat: sed decem cohortibus comitatus: quinque romanorum & quinque Iudæorum: quibus permixti erant etiam mercede conducti: ac præterea paucis equestribus Hiericun-

ea peruenit: & ciuitatem quidem uacuum habitatoribus repperit: quingentos uero cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina: & hos quidem captos dimittit. Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt eamque diripuerunt: cum plenas domos offendissent omnigenum conditionum. Rex autem apud Hiericunta praesidio collocato reuersus est Romanumque militem in his quae sibi cesserant ciuitatibus hoc est Idumaea & Galilaea & Samaria hyematurum dimisit. Antigonus quoque Silonis corruptione meruit ut exercitus partem Iyddis susciperet in antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti rebus omnibus abundabant. Herodes non quiescebat: sed idumaea duobus milibus peditum & quadringentis equitibus: misso et fratre suo Iosepho comouit: ne quid noui cum antigono fieret. Ipse autem matre cum aliis quos ex Masada liberauerat affinibus suis in Samariam transfata: ibique tutissime collocata: ut caeterae Galilaeae subueniretque Antigoni praesidium expelleret proficiscitur. Cumque Semphorim licet uehementissime ningeret peruenisset: facillime ciuitatem capit: custodibus eius ante egressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus quos hyems fatigauerat recreatis. Erat enim magna copia comestus aduersus latrones in speluncis agentes direxit animum: qui praerique illius regionis incurstantes: non minoribus quam belli cladibus afficiebant. Praemissis autem tribus peditum cohortibus unaque ala equitum in uicem arbella: ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu superuenit. Nec tamen incursum hostes extimuerunt: sed armati obuiam procedebant peritia bellatoris filii & ferocitate latronis. Denique praelio commisso: dextro ipsorum cornu sinistram herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circungressus uelociter subuenit: & suos quidem a fuga retrahit. Irruendo autem in hostes impetum persequentium resrenabat: donec a fronte pugnantis uolentiae concesserunt: qui tamen eos usque ad iordanem caedendo persequabatur: & magna fugientium parte perempta. caeteri trans fluuium disiecti sunt: & Galilaea metu est purgata: nisi quod in speluncis latitantes reliquerant: eorumque causa diutius ibi morandum fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat. cl. numerum drachmas singulis diuidendo: eorumque rectoribus multiplicatam summam ad hiberna mittendo. Pherorae autem fratri minimo scripsit: ut & foro uenalium consule retinueretque castellum alexandrium cingeret: quae ab illo curata sunt. Itaque circum athenas uersabatur antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque herodem accersit: mandato eis per epistolas: ut iudaeae statum ante componerent. Sed herodes libenter ad Ventidium Silone dimisso: ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Ista autem spelunca in praeruptis montibus erat undique inaccessa: transuersosque tantum ac per angustos ascensus habebat saxumque ab earum fronte usque ad fauces altissimas pertinebat: rectum uallibus imminens: ut aliquandiu quidem rex incertus esset pro loci difficultate quid ageret. Postremo autem munimine uteretur satis incauto. Etenim ualentissimus quisque dimissis arcubus exponebatur in hostia speluncarum. Hiique cum familiis eos mactabant: ignemque repugnantibus iniiciebant. Cumque aliquos ex his conseruare uellet Herodes: ut ad se accederent uoce praconis edixit. Sed illorum neque uoluntarie se quisquam ei tradidit. Sed quos uis cogerat: multi eorum mortem captiuitati praetulerunt. Vbi etiam senior quidam septem filiorum pater orantes cum matre pueros ut egredi sibi ad foedera pmitteret occidit hoc modo iussit singulis exire: ipse ad hostium stabat: & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem ex spelunca haec prospiciens: & dolore conficiebatur: & ut filiis parceret: seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus: insuper uelut humilis animi contempsit herodem. Et post filios occidit uxorem: deiecitque desuper mortuis: postremo semetipsum precipitem misit. Speluncis & qui in his erant ita subactis. Herodes relicta exercitus parte quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur: eique Ptolemaeo praeposito in Samariam rediit: armorum quidem tria milia: sexcentos uero equites in Antigonom ducens. Tuncque propter eius abscessum nacti licentiam quibus Galileam turbare mos erat. Ptolemaeum uero militum rectorem aggressi nec opinantem interficiunt. Agros autem uastabant in paludes atque in abditissima loca refugeret. Quibus cognitis herodes mature succurrit: & magnam quidem multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis huius mutationis causa multam exigit a ciuitatibus centum talenta. Iam uero Parthis expulsis occiso etiam Pacoro Ventidius Antonii litteris monitus equitum mille auxilia duarumque cohortum aduersum Antigonom mittit herodi. Eorum autem ducem Macharam ut se adiutum ueniret per epistolas rogauit Antigonus & de uita herodis multa conquestus: & pecuniam dare pollicitus. Sed Ventidius nec enim a quo missus erat negligendum putabat cum praesertim plura daret herodes proditione quidem ei non paruim simulata uero amicitia res antigoni exploratum perrexit non admissio herodis consilio dissuadentis id fieri. Antigonus autem quia praesensit quid cogitaret ciuitatem ei clausit: & tanquam hostem ex moenibus ulciscibatur. Donec Macharam incepti puduit & in Amathunta ad herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat quoscunque iudaeos offendisset interficiebat: nec uel herodianis parceret: sed Antigonia nis omnibus aburebatur. Haec cum agere ferret herodes in Macharam quidem uindicare uoluit: tamquam in hostem iracundiam uero repressit: & ad Antonium appropinquabat: apud eum accusaturus Macharae iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans uelociter regem consequitur: utque in gratiam

secum ualeat multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes a proposito reuocatus quominus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam iuxta Eufraten ualidissimam ciuitatē acrius festinabat: Opportunum hoc tps esse prospiciens demonstrandæ uirtutis: & ut magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eū uenit finem detulit obsidiōi multis barbaris interfectis. Magnaq; p̄dæ parte destinata: ut Antonius quidē quanquam eius uirtutē ante mirabatur: tamen ēt tunc magis eandē opinionem haberet: multumq; ad honores eius sp̄eq; regni adderet Antiochus uero tradere Samosata cogeretur. Dum hæc agerent: res Herodis in iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem qui omnia procuraret cum mandatis hmoi: ut ne quid ante reuersionē suam aduersus Antigonom cōmoueret: quia non firmū esset auxilium Macharæ quantum delictis superioribus probaretur. Verum Iosephus ubi fratrem procul abesse cognouit immemor præceptorum Hiericunta cum quinq; cohortibus a Machara secum missis petit: ut maturo messium tpe frumenta diripiat. In cursu aut hostium per montana atq; aspera loca oppressus & ipse cadit magnam uiri fortis in ea pugna gloriam consecutus: & oēs Romani milites pereunt. Decem enim lectæ de Syria cohortes erant: nec ueterum militū quēquam permixtum habebant: qui belli posset ex operibus opitulari. Antigonus aut uictoriā minime contentus: sed eo processit iracundiæ ut mortuum quoq; Iosephum uerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum etiam caput eius ante abscidit: quam .l. talenta Pheroras frater eius p̄cium redemptionis offerret: tanta uero nouitas post Antigoni uictoriā Galilææ res occupauit: ut qui p̄tibus eius magis fauerent p̄ductos optimates Herodis studiosos lacu summergerent multaq; in idumæa mutarent: ubi Macharæ castelli cuiusdam instaurabat mœnia cuius nomen est Gittha nec horum quidem quicquam Herodes audierat captis enim Samosatis antonius & præposito Syriæ Sossio iussu quoq; ut herodem aduersus Antigonom adiunxeretur discessit in ægyptum. Sossius aut duabus cohortibus in iudæam præmissis quarum herodes uteretur auxilio ipse cum cætera manu militū sequebatur. Herodi aut prope degenti apud Daphnē Antiochiæ mortē fratris somnia manifesta significant. Cūq; turbatus prosluisset stratis ecce nūti claudis intrabant: quare pro dolore paululum quæstus maxima parte luctus delata in hostes properabat ultra uires iter accelerans. Et ubi ad Libanum uenit octingentos montis accolæ assumit auxiliomā que his iungit Romanorū cohortem. Cum quibus non expectata luce in Galilæam ingressus est: hostesq; obuios in eum quē reliquerant locum auertit: & assidue quidē castellum oppugnare tētabat. Sed priusquam id caperet: asperima hyeme coactus in uicos proximos recepit exercitum. Paucis autem diebus post auctus etiam alterius p̄sidio cohortis: quam antonius miserat: tanto hostibus terrori fuit: ut castellum nocte defererent. Iamq; per Hiericunta properans ibat: ut quāprius num interfecto res fratris sui posset ulcisci. Vbi etiam mirabilis ei monstroq; similis casus euenit. Vnde præter spem liberatus: & opinionem q; deo carus esset adeptus est. Nam cum multi honorati uespera illa cenauissent: postquam diuino conuiuiō omnes egressi sunt: confestim coenaculum concidit. Id autem cōmune sibi tam periculorū quam salutis indicium quantum ad futurum bellū pertineret esse cōsciens: mane primo castra commouit: hostiumque sex milia circiter de montibus decurrentes prima tentabant agmina: & manum quidem cum romanis conferere non satis fidebant. Lapidibus autem ac telis eos dummodo plurimos fauciarent eminus appetebant. Vbi herodes quoque ipse præteriens: latus iaculo uulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum: sed etiam multitudine superiorem uideri cupiens: Pappum quēdam ex contubernalibus suis: cum manu militum in Samariam mittit. Quibus quidem Macharæ erat palma uictoriæ. Herodes uero terram peruagatur hostilem: & municipia capit. Duoque habitatorum milia consumit. Exustisque domibus ad exercitum redit circa uicū qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum: uel ex ipsa hiericunte: uel ex aliis regionibus accedebat: Cum hos odium moueret antigoni: alios ipsius herodis præclara facinora. Enimuero multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congregari festināte Pappi milites neque multitudine hostium neque impetu perterriti: acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed ubi agmina conflixerunt: cæteri quidem paulisper restituerunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosius dimicans: dummodo ulcisceretur auctores: aduersam aciem facillime superat. Deinde semper integros aggrediendo uniuersos in fugam uertit. Erat enim plurima occumbētium strages: cum alii quidem in uicum unde uenerant compellerentur. Nouissimus autem ipse instaret: atque infinitos occideret. Postremo ruens inter fugientes hostes: in ciuitatem incidit: cum omnes quidem armatorum domus essent refertæ: plenaque propugnatorum de super tecta: & quoniam foris depræhenos facillime superabat: disturbando ædes intus abditos extrahebatur: alios conuulsis obrutos fastigiis multos simul necabat. Si quis autem subterfugisset ruinam cū gladiis armati milites excipiebant. Tantaq; cadauerū per omnes uias multitudo congregata est: ut etiam uictoribus ipsis transitus obstrueretur. Hanc plagam hostes adeo non tulerunt: ut confluentium turba conspectis q; in uico periissent: fuga discederent. Statimq; successu fretus herodes ad hierosolymā perrexisset: nisi eum hyemis asperitas phibuisset. Hæc enim perficiendæ uictoriæ fuit impedimentum: & ne penitus opprimeretur Antigonus ob-

stintiqui cinitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad uesperam cum lassos amicos reficiendi corporis gratia dimisisset: ipse adhuc ab armis calidus: more militis lauatum ibat. Siquidē unus tantum puer cum sequebatur. Et priusquam in balneum perueniret: obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus excurrit. Deinde alter & tertius & plures. Hi confugerant armati ex acie in balneum sed perculsi etiam tum metu: ac latitantes ut regem uiderunt: illum quidem stupore debilitati ac tremantes: cum inermis esset pretereunt. Exitus uero qua fugerant cursu petebant. Itaque cum alius casu quo eos comprehenderet nullus adesset. Herodi autē nihil pati satis fuisset: omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem Antigoni militum ducē abscisso capite obtruncat. Id Pherorae magistro exercitus fratri suo mittit: in perēpti fratris ultionem. Nāq; Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autē rigor hyemis cessit in hierosolymā profectus est: munusq; ad moto milite annus autē tertius agebatur ex quo Romae rex fuerat declaratus: pro templo castra posuit: qua facilius erat expugnatio & antea Pompeius coeperat ciuitatem. Exercitu autē in opera distributo suburbanis diuisis tres quidē leuare aggeres: & super eos turres aedificare iubet. Relictis autē qui operibus instarent efficacissimis amicorum: ipse in Samariam uadit uxorem accepturus alexandri filii aristobuli filiam sibi desponsatam: ut diximus: & domum obsidet qui subcisia opa nuptias curaturus quippe iam hostem despiciebat. Igitur ubi eam duxit ad Hierosolymam rediit auctus militū copiis eiq; Sossius cū magna manu equitū peditūq; sociatur: quā mediterraneo itinere pmissa per Phoenicem ipse remeauit. Vniuerso autem exercitu congregato ad peditum legiones undecim equitumq; sex milia pter auxilia Syriorum nō pro minima parte ducenda: prope a septētrionali muro castra collocarunt. Ipse quidem Herodes senatus consulto fretus: quibus rex fuerat declaratus. Sossius uero antonio a quo milites quibus perat sciret missos Herodis auxilio. Iudaeorū autem intra ciuitatem agentium populus uarie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo cōueniens furore agebatur: multaq; ueluti diuinitus de temporibus distabat: & qui audaciores essent in collegio cōglobati multis modis latrocinabātur: maxime & locis oppido proximis uictui necessaria diripientes: neq; aut equis aut uiris alimēta relinquebant. Bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi e muris opus aggerum prohibebant & contra instrumenta oppugnantium semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla autem re sicut in cuniculis superabant. Rex autē aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus. inopiam uero alimentorum lōginquis transuersionibus adiuuare disposuit: ac pugnae intenti quāuis omnem modum audaciae supergrederebantur Romanos: tamen peritia uincebantur. Nihilominus aperte cum his certa morte pposita confligebant. Ex improviso autem Romanis per medios emergentibus in cuniculis priusquā muri aliqua pars dirueretur: alteram eius uicem muniebant. Prorsus neq; manibus neq; machinis deficiebant: quoniam usq; ad ultimum repugnare decreuerant. Deniq; tanto exercitu circūsedente per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat herodes ausi murum transgredi ciuitatem irrupere: & post eos Sossii centuriones. Igitur ante oīa sano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubiq; mors erat: Romanis quidem per obsidionis moras iratis. Herodes uero manu iudaica summo intenta studio: ne quis penitus ex aduersariis resideret. Maestabatur autem quāplurimi: & per angustiores nicos oppidi: & in domos compulsi: uel si ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Deniq; licet Rex ubiq; dimicans rogaret ut parcerent: nemo tamen dexteram continuit: sed ueluti furentes omnem persequabantur aetatem. Ibi tunc etiam Antigonus: neq; priorem neq; praesentem fortunam cogitans domo descendit: & ad pedes Sossii prostermitur. Ille autem nihil eum tantae mutationis causa miseratus: & intemperanter derisit & antigonam appellauit. neq; tamē etiam custodia liberum dimisit ut feminam. Itaq; ille quidem uinctus asseruabatur. Herodes autem quoniam hostes uicisset: ut externa quoq; auxilia sub iugum mitteret prouidebat. Visendi enim templi sanctorumque eius studio oīs multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamq; rem hos minis alios praecibus non nullos armis etiam refrenabat: acerbiorē q̄ si uictus fuisset existimans fore uictoriam si quod uideri nephas esset: culpa sua uisum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit: multa inuectus in Sossium: si uacuefacto uiris & pecuniis oppido Romani Regem solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium caede totius orbis terrae imperium uile praecium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente: ut pro labore obsidionis praedarum licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum esse firmavit. Atq; ita redemptis patriae reliquiis promissa compleuit. nanque militum quēque liberaliter & pro merito duces: ipsumq; Sossium regia largitate donauit: ut nemo egens pecuniis abiret. Post haec Sossius aurea corona deo dedicata ex hierosolymis remeauit: Antonio uinctum Antigonom ducens. Et illum quidem uana spe cupidum usq; ad ultimum diem ignauia digna sectis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudo ciuitatis: suarum quidem partium studiosos quo magis beniuolos faceret sibi honorifice tractabat. Antigonianos autem nec tractabat. Et cum pecuniae defecissent: quicquid ornamentorum haberet diuisum. Antonio eiufq; comitibus misit. Non tamen omnino nequid pateretur ademit. Iam enim Antonius Cleopatrae anno

re corruptus in omni re cupidini cesserat.

Cleopatra indignata quod propinquus nullus ex sanguinitate esset ad extraneos occupandos se conuertit: moliebatur ut Herodes & Malichus interirent per Antonium: qui noluit: insidiis periclitatur Herodes: ex hoc recreari arabes pugnam repetunt: fugant militem Herodis: ulciscuntur arabes: interim alia calamitas occurrit herodi scilicet terremotus infiniti ut triginta milia hominum interirent: incitantur hoc magis Arabes: Herodes hortatur suos ad resistendum facto sacrificio congregitur & potitur victoria: desideratur patronus illius gentis: adiit Cæsarem Herodes conquerens de antonio: Herodem regem instituit & diadema imposuit in Aegyptum proficiscitur Cæsar: & mortua Cleopatra & Antonio regnum auxit herodi: procurator syriæ instituitur: construit templa & multa in honorem Cæsaris fecit & agrippæ: oritur discordia inter uxores Herodis: ira concitatus Mariannem fecit occidere quem ualde poenituit: irati filii ob matris mortem criminantur apud Cæsarem: Antipater interim succedit in regnum: curat mortem fratrum ex parte Mariæ: conciliat filios Cæsar patri: non cessat Antipater dolis & simulationibus fratres criminari consilio nouerca illorum: illis ne scientibus: alexander corrumpit amicos regis: intruditur in carcerem: reconciliat Archelaus alexandrum herodis: Eurichides accusat alexandrum: uincuntur filii & separatim custodiuntur: Mittit herodes litteras cum indiciis ad Cæsarem. Saturninus & Volumnius fiunt iudices: offocantur tandem iussu Herodis: poenitet Herodem mortis filiorum & nepotes amplectitur: & antipater irascitur patri: herodis horatur antipater ab herode ut romam reuertatur: conuenit herodes antipatrum: priuatur regno & nomine regio: incenduntur uiui sophistæ & qui aquilam demiserunt ex muro: iubet multos ex iudeis occidere: feruntur litteræ a Cæsare de damnatione antipatri occidit antipatrum herodes: mori herodes legitur testamentum de institutione archelai regis: fiunt exequiæ cum maximo apparatu ab Archelao: sepelitur in castello quod herodion dicitur.

CAP. XXVII.

Tenim Cleopatra ubi totam cognationem suā seuitia persecuta ē: ut neque propinquus ei sanguine superesset: cædis rabiem contulit in extraneos: Syriorumque optimates apud antonium criminando suadebat interfici ut eo modo cuiusque possessiones dominio suo facile quereretur. Postea uero quod in iudeos atque arabas usque exēdit auaritiā ut reges eorum herodes & Malichus interirent occulte moliebatur. Denique cum uel in parte præceptorum resipuisset antonius: occidere quidem bonos viros tantosque reges iniustum esse dixit: quod autem his morte propius erat: inter amicos ultra non habuit: sed multa terra & horum præcisa finibus: & quod erat in Hiericunte palmetum quo balsamum gignitur: ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio ad Euphratē usque parthis bellum inferentem: secuta Antonium per Apamiā & Damascum in iudeā uenit. Atque hic herodes licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset: tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari. Ipsamque omnibus obsequiis placans: in Pelusium usque duxit. Nec multum interea tempus & antigonus ex Parthis aderat: captiuumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omnique præda Parthus illi statim condonatus est. Concitato autem bello Asiatico herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat. Et aliis per iudeā turbis liberatus: & Hyrcanio potitus quem uicum antigoni soror tenebat. Verum tamen Cleopatra callide ne periculorum antigoni particeps fieret: interclusus est. Regibus enim ut diximus insidias tendens bellum in arabas ut herodi committeret persuadet Antonio. Quos si uicisset: arabiarum domūs in autem uictus esset: iudeæ domina constitueretur: alterumque potentatum per alterum destrueret. Sed hæc eius uoluntas ad herodis cessit arbitrium. Namque primum pignoris hostium captis maximum quem conflauerat equitatum: circa Diospolim in eos immittit: & quamuis fortiter resistentes superauit. Cum autem iam uicti essent maiore motu Arabes suscitantur: & infinita manus in uicum Syriæ Coeles canatha congregata expectabat iudeos. Vbi rex eos herodes cum exercitu aggressus: bellum consultius administrare tentabat: castraque muro cingi præcipiebat. Non tamen ei paruit multitudo: sed priore uictoria freti arabas impetunt. Et per uia coitione in fugam uersos urgebant. In persecutione uero insidiis periclitatur Herodes: uici Canathon indigenis ab athenione dimissis: qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Nanque horum incurfu recreati arabes pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca & deuia Herodis militem fugant: plurimis cæde prostratis. Qui uero ex prælio seruati sunt: in uicum Ormiza confugiunt. Vbi etiam castra eorum cum hominibus circumgressi arabes sicut erant plena coeperunt. Neque multo post accepta clade Herodes aderat cum auxiliis serius quam usus poposcit. Huius ei uulneris causa fuit præpositorum militibus adumbrata: quod iussis obedire noluerint. Non enim repentino commisso prælio ullum athenion insidiandi tempus habuisset. Rursus tamen ultus est arabas: assiduus eorum fines incursionibus inquietans: quodque semel uictus est: sæpe reuocauit. Sed dum inimicos persequitur: incurrit ei diminutus alia calamitas: septimo regni anno & asiatico bello seruente. Namque uetis initio terramota infinita quidem pecore: triginta uero hominum milia peremit: cum exercitus mansisset incolumis: quoniam sub diuo tēdebat: ibique

tamen arabas in maiorem ferociam fama sustulit: tristibus nuntiis gravis semper aliquid affligēs. Vnde uelut omni subuersa iudaea terrae obtinendae spe: quia neminem superesse credebant: in eam ruunt legatis prius interfectis qui ad se uenerant a iudaeis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem tamque magnitudine quam assiduitate calamitatum fractam ad repugnandum in ciuitate tentabat. Haec dicens. Rationem habere non uidetur: cur uos praesens formido perculerit. Nam diuinæ quidem indignationis plagas merori uobis esse non miror. Ignauum est autem perpeti idem: cum incursum hominum impellendi sunt. Ego autem tantum aestimo ut hostes post terremorum pertimescam quod magis putauerim deum hanc illis illecebram dimisisse ut poenas redderent. Non enim tantum manu armisque freti quantum nostris calamitatibus ueniunt. Fallax autem spes est quæ non suis uiribus nititur sed alienis aduersis. Neque uero uel secundæ res uel contrariæ apud homines certæ sunt: sed in utranque partem uideas fortunam mutare uicissim: & exempla uobis propria demonstrabunt. Nam per praelia superiora uictores: post ab hostibus uicti sumus & nunc ergo quantum existimaret licet illi capientur uictores se fore credentes. Nimis enim confidēs incautus est: metus autem providentiam docet. Itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis fiduciā suggerit. Nam cum ferociores quam opus erat fuistis: & præter uoluntatem meam in hostes egressi estis: athenion insidiandi tempus inuenit. Nunc autem uestra cunctatio & minus alacer animus: ut uidetur: certam mihi uictoriam spondet. Conuenit autem ante praelium sic esse affectos in ipso autem opere uirtutem erigere: consceleratisque hostibus planum facere quod neque humanum aliquod malum: neque ira cælestis unquam deprimit fortitudinem iudaeorum: donec spiritum uitæ ducant: uel eorum quisquam in bonis suis arabas dominari patietur: quos aliquoties pene captiuos abduxit. Nihil autem uos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini terræ concussionem alicuius fortunæ esse uel cladis portentum. Naturalia namque sunt elementorum quoque uitia: nullumque damnum inferunt nisi quod ex ipsis euenerit. Nam pestilentiae quidem uel famis uel terremotus signum aliquod tardius fortasse præcesserit. Ipsa uero cum extiterint sui magnitudine finiuntur. Cæterum quod nobis amplius quam terræ concussio bellum nocere poterit etiam uictis? immo enim uero maximum imminētis exitii monstrum non sponte sua neque alienis manibus inimicis accedit: qui legatos nostros præter omnium hominum legis crudeliter immolauerunt. talesque deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamque dexteram, sed continuo poenas dabunt: si primo repleti spiritu in uindictam uiolati foederis animos excitemus. Pergite quisque non pro coniugibus neque pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturis: sed legatorum cædis ultores. Illi melius quam nos qui uiuimus exercitum regent: uobisque mihi obedientibus periclitabor ipse præ cæteris. Pro certo enim sciatis fortitudinem uestram sustineri non posse nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites ubi eos alacres uidit sacra deo celebrauit. Deinde cum exercitu iordanem fluiuium transgressus est. Castris autem Philadelphiae positis: haud procul ab hostibus quasi de interiacente castello contenderet: pugnam eminus irritabat: quamprimum cupiens congredi. Nam & hostes permiserant qui castellum occuparent. Sed illos quidem regii facile repulerunt: collemque tenuerunt. Ipse uero quotidie productus ad praelium militem instructaque acie arabas lacebatur. Cum autem nemo contra procederet: quædam enim eos uehementis formido tenebat: & ante multitudinem dux Elthemus timore obriguerat: uallum eorum distabat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus: mixteque cum peditibus equites egrediuntur: & si multitudine superiores a iudaeis tamen alacritate impares: quasi audaciores eos faceret uictoriæ desperatio. Et quoadiu quidem steterunt: non magna eorum cædes facta est. Vbi uero terga nudauerunt multi a iudaeis: multi a semetipsis conculcati perierunt. Denique milia quinque in fuga ceciderunt: cæteraque multitudo in uallum compulsa est: eosque statim circumseptos obsidebat herodes. Et licet armis prope adesset excidium: tamen aquæ penuria uehementer urgebat. Cum rex arrogantius eorum legatos despiceret & talenta quingenta pro redemptione offerentibus magis instaret. Denique ardesciente siti: cateruatim exeuntes ultro se iudaeis tradebant adeo ut quinque diebus quattuor milia uincerentur: sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus herodes iterum septem milia circiter sternit: tam magna plaga ultus Arabiam extincto uirorum eius spiritu tantum profecit: ut etiam patronus ab ea gente optaretur. Mox autem illum excepit præsumpta rerum sollicitudo: propter amicitiam Antonii post uictoriam Cæsaris apud actium. Verum tamen plus timoris habebat quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar uictum iudicabat Antonium: donec herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus ubi Cæsar eo tempore morebatur: adit eum si ne diademate: ueste quidem cultuque priuato: sed fastu regio: neque dissimulata ueritate coram hæc dixit. Ego cæsar Rex factus ab antonio: fateor utilem me fuisse regem antonio. Neque dubitauerim dicere quod omnimodo armis quoque me gratum expertus esset: nisi arabes prohibuissent. Verum tamen & auxilia ei pro uiribus meis misit: & multa frumenti milia: sed nec accepta apud actium plaga: bene de me meritum deserui. Nam cum auxilii minus commodarem: optimum ei consilium unam esse dicens Cleopatras mortem aduersorum correptionem. Quam si occidisset: & pecunias

ei & muros ad tuitionem: & exercitum & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatrae amores: & deus qui tibi uictoriam donaret obstruxit. Vna ergo cum Antonio uictus sum: & regni coronam cum eius fortuna deposui. Ad te autem ueni: spem salutis de uirtute praesumens: & ne in examen adducerer properans: qualis amicus alicuius fuerim. Ad haec Caesar: immo uero saluus esto inquit: & nunc regnato certius. Nam meritis es qui plurimos regas: cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem ut etiam foeliciores fidus permanearis. Siquidem ego praclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius: qui magis Cleopatrae quam tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius dementiam. Prior ab officiis autem coepisti quantum apparet: cum ad me uentidius te illi idonea auxilia misisse scribat. Quare interim tibi decreto firmitatem regni praebere. Experiat autem ipse quoque bene tibi aliquid facere: ut non queras antonium: huius sermonis humanitate regem ne quid penitus de amicitia sua dubitaret hortatus: & diadema illi imposuit: & indulgentiam decreto consignat. In quo multa honorifice in eius laudem locutus est. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat: ut Alexandrum quendam supplicem ex amicis antonii iuberet absolui. Sed uicit iracundia Caesaris multa illum & grauiora pro quo rogabatur admisisse dicentis: quibus rebus repulit deprecantem. Postea uero ad Aegyptum euntem per Syriam Caesarem Herodes cunctis acceptis regni diuitiis: tuncque primum cum eo militem inspiciente: circa Ptolomaida equo uestus est: coenamque illi cum omnibus amicis exhibuit: atque insuper exercitui epulis cuncta distribuit. Prospexit enim ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec defuit quicquam utensilium quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodis regnum tam Caesar quam milites aestimabant. Ideoque postquam uenit in Aegyptum iam Cleopatra & antonio mortuis: non solum ceteros eius honores auxit: uerum etiam regno patrem finium addidit: quam Cleopatra depererat. Et praeterea Gadarum Heliopolim Samariam: maritimarumque insuper ciuitatem Gazam & Anthedonem: & ioppen & turrim Stratonis: & ad haec satellites quadringentos Galathas ei donauit: quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla res autem magis liberalitatem Caesaris incitauit quam magnus animus accipientis. Post primam uero asiadem etiam regionem quae Tracon uocatur eius ditioni subdidit: eique continentem Bataniam: itemque aurantidem. Ex huiusmodi causa Zenodorus qui domus Lysaniae conductor erat non cessauit unquam ex regione quae Tracon dicitur: latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varronem tunc rectorem Syriae confugerunt: eumque deprecati sunt: quo suas miseras Caesari declararet. Caesar autem his cognitis ei rescripserat: ut latrocinium penitus curaret extinguere. Varro autem cum milite aggressus loca suspecta expurgauit latronibus terram ipsam Zenodoro abstulit. Quam Caesar ne latronum denuo contra Damascum receptaculum fieret: herodi dedit: eumque praeterea totius Syriae procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam: ne quid eo in consulto procuratoribus liceret administrare praecipit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quae inter Traconem & Galilaeam erat eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes a Caesare quidem post agrippam amabatur: ab agrippa autem post Caesarem. Hinc ad summum foelicitatis euectus: & ad maiorem subleuatus animum: maximam prouidentiae partem obsequio pietatis impendit. Itaque anno regni sui quindécimo & templum instaurauit: & duplum terrae spacium quam fuerat circa templum muro amplexus est: ingenti sumptu & munificentia singulari. Augumento erant in ambitu fani magnae porticus: eique iunctum a septentrione castellum. Et illas quidem a fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus: quam regni sedes esset largis opibus renouatum. Antoniam uocauit in honore antonii. Qui etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa duas aedes in ea maximas atque pulcherrimas: quibus ne templum quidem usquam conferri posset aedificauit: easque amicorum uoculis unam Caesariam: Agrippam alteram nominauit. Nec uero solis testis memoriam eorum & cognomina circumscripsit: sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circumdatum Sebasten appellauit: deductis eo sex milibus colonorum terraque secundissima his attributa. Vbi templum quoque maximum inter aedificia collocauit: & circum id aream trium semis stadiorum Caesari dedicauit eiusque oppidi habitatoribus praecipua legum beneficia praestitit. Insuper his alterius terrae adiectione donatus a Caesare aliud templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit: qui locus appellatur Pannium. Vbi montis quidam uertex in praecellsum editus propter subiecti lateris uallem specus aperit umbrosus: qua profundae altitudinis rupes ad immensum liquentis guttae receptaculum concuatur & stagnantis aquae copia dimittentibus aliquid donec terram: inueniat longitudo nulla sufficiat. Foris autem de speluncae radicibus oriuntur fontes: & ut quidam putant: hoc est Iordanis principium. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hiericuntam inter castellum Cyprum & priores domos regias: meliores alias: & quae commodiorem usum praebere aduenientibus fabricatas eorundem amicorum nominibus uocitauit. Profsus non est idoneus regni locus: quem honore Caesaris nudum reliquerit. Postea uero quam fines suos templis repleuit in prouincia quoque ho

nones suos effudit & multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria uocantur instituit. Cum autem inter maritimas ciuitates uidisset unam uetustate fessam quæ Stratonis Turre uocabatur: & pro loci natura munificentia suæ capacem. Totam eam candidissimo saxo reparatam clarissima regia decorauit: & in ea maximam in natura sui animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen. quarum media ciuitas sita est. Omnis ora maritima adeo fuit importuosa: ut omnes qui ad Aegyptum ex Phoenice nauigarent in salo fluctuare cogerentur minas Aphrici metuentes. Cuius etiam mediocris aura tantas undarum moles ad scopulos erigit. Ut remeante æstu gurgitis per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura Pireo maiorem portum fabricauit: & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quâquam omnis ei locus aduersabatur: tamen ita cum difficultate certauit: ut firmitas quædam structura nequaquam mari cederet. Pulchritudo uero tanta esset: quam nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per uiginti ulnas in profundum saxa demisit. Quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis: & altitudinis nouem: & latitudinis decem. Nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem spacio quod unda celabat: in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante constructi unde etiam Procyphia dicebatur. Cæteri autem saxo quo portus cingitur muro subiecti sunt magnis turribus interpositis: quarum maxima atque pulcherrima ex parente Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices adducenda quæ portus haberet proque fornicibus: & circum eos pileæ & lata quæ naues egredientes exciperet ambulatio. Aditus autem a septentrionali erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est Boreas. Ad hostium uero statum sine colossi tres utrinque sulti columnis: quæ a leua quidem intransitibus stans solida turris sustinet. Dextra uero duo proceri lapides iuncti: & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. Domus autem portui connexæ candido itidem lapide: parique mensura spatiorum ciuitatis uice tendentis in portum. Contra hostium uero portus in colle Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: statuque in eo Cæsaris sine colossus non minor quam Iouis apud Olympiam: cuius ad exemplar factus. Romano autem patri & Iunoni quæ argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit: rebusque aduersitatis portum. Cæsaris uero conditoris honorem: unde ciuitati Cæsariæ nomen imposuit. Quin etiam & cætera opera Forum Theatrum amphitheatrum digna uocabulo collocauit: & quinquenniali certamine instituto nomen ei Cæsaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda olympiade maxima præmia proposuit: ut non solum uictores: sed & proximi & tertii successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque reparatam: quam bella subuerterant agrippium uocauit: nimiaque beniuolentia nomen amici etiam portæ inscripsit: quam ipsi in templo ædificauit. Sed nec parentes suos ita quisquam dilexit: nam & patris monumento optimo regni campo ciuitatem condidit: fluminum arborumque ditissimam: eamque antipatrida nuncupauit. Et super hiericunta castellum natura tutum & pulchritudine præcipuum muro cinxit: atque in honorem matris Cyprium uocauit. Fratrique Phaselo turrem cognomine Hierosolymis dedicauit: cuius habitus & in magnitudine claritas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione qua de Hiericunte in Boream itur Phaselum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis: nec sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem arabici lateris propugnaculo permunitum de suo nomine Herodium uocauit: tumulumque Mastoidem qui manu factus stadiorum sexaginta spatio ab hierosolymis aberat: similiter nominatum munificentius accurauit. Et enim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est: ambitum autem completuit ædibus regiis liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset: uerum etiam foris parietes ac materiae tectaque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam enim plurimam ingenti sumptu ac labore ex longo interuallo induxit: perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat autem totus collis manufactus & clementer excelsus. Qui & aliam circum radices eius regiam ac diuersoria quæ sarcinas & amicos recipere possent ædificauit: ut pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse uideretur. Castellum uero domus regalis circumscriptione: tantis autem constructis ædificiis animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolomaida publicas balneas quæ Gymnasia dicunt. Bybli autem murum: exedras uero & porticus fora: quæ & templa Beryti ac Tyri: necnon & Sidonem apud & Damascum Theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona uero Nympha siue lacus ornatissimos & balneas. Itemque peristyla tam opera quam magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusque præbuit. Multæ ciuitates ab eo tanquam regni sociæ agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem uero Thermarum aliis redditus annuos ac perpetuos delegauit: quemadmodum Cois ne quando beneficii gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministravit egentibus: & insulis Rhodiorum ad instruendam classem pecunias sæpe: multisque in locis præbuit: incensumque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios at

Samios liberalitatem: perq; omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque largitiones. Nonne athenienses & Lacedæmonii & Nicopolitani: & in Mysia Pergamus Herodis sunt plena donariis. Nonne antiochenſium ſyriæ plateam cum plena cœni eſſet ab omnibus uitaretur per uiginti ſtadia prolixam ſtatuit: polito Marmore declinandisq; imbribus porticu quam longa eſſet ornauit. Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum quibus ea detulit populorum. Quod autem Helidenſibus præſtitit: non ſolum Achaïæ commune: ſed etiam totius orbis terræ munus eſſe uidetur: per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hos deficere ſumptuū uideret inopia: quodq; ſolum ex ueteri græcia reſtabat eſſluere: non ſolum agonothea ipſe factus eſt: ſed eo luſtro q̄ cum Romam nauigaret offendit: ſed perpetuos pecuniarum quæſtus inſtituit: ut nunquam eius memoria agonotheæ munere fungi deſineret: inextricabile opus erit debitorum remiſſiones exponere: ſicut Phaelitas & balneo. Alia quæ circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus: ſicet multum eius animi magnitudinem timor fregerit: ne quam pateretur inuidiam ueluti maius aliquid ancu-
paretur: ſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates: quam qui eas haberent. Quin & corpore uſus eſt quod animo conueniret. Cunque ſummus uenator eſſet: in hoc tamen ipſo equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Denique uno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aporum altrix illa regio: ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat qui ſuſtineri non poſſet. Itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directiſſimus: & ſagittarum librator uidebatur egregius. Præter animi autem corporiſque uirtutem: fortuna quoq; ſecunda uſus eſt. Raro autem contra uotum eius belli ceſſit euentus. Et ſi quando id accidit: non ipſius culpa: ſed aut proditiōe quorundam: aut temeritate militum factum eſt. Vt uero publicam ei ſollicitatem memores inuidere domeſtici: & aduerſi caſus ex muliere cœperunt: quam maxime diligebat. Nam quia regis mernit poteſtatem: repudiata quam priuatus acceperat uxore ex hieroſo-
lymſis genus ducente quæ Doris uocabatur. Mariannem ſibi coniunxit Alexandri filiam Ariſto-
buli filii: unde domus eius in diſcordiam uenit. Et ante quidem maxime uero poſtquam Roma egreſſus eſt. Nam primum antipatrum ex Doride filiorum cauſa: quos de Marianne ſuſceperat ex-
puliſt ciuitate: ſolis feſtis diebus eo commeandi facultate conceſſa. Deinde auum coniugis Hyrcanum ex Parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarum ſuſpitionem peremit. Quem captum quidem occupata Syria Barzaphanes adduxerat: miſerati uero gentiles liberauerunt: qui ultra Euphraten colebant. Et ſi monitis eorum paruiffet ne ad Herodem tranſiret: non interiiſſet. Verum mortis eius ſuit illecebra neptis matrimonium. Hoc enim ſretus multoq; amplius patriam deſiderans uēit. Herodem autem commouit non q̄ regnū affectaret: ſed q̄ ipſi iure deberetur. Quinq; aut filiorum quos ex Mariāne ſuſceperat: duæ ſcœminæ cæteri mares erant. Horūq; minimo romæ in ſtudiis mortuo: duos maiores & propter matris nobilitatem: & q̄ iam regnāti ſibi fuiſſent geniti regie pro-
ducebat. Sed enim fortior amor his Mariannes ſuſfragabatur: quæ in dies ſingulos proficiens ſuc-
cendebat adeo herodem: ut eorum nihil ſentiret: quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum nanq; in eum Mariannes erat odium: quantum ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimicitiarum probabiles cauſas: ex amore uero fiduciam palam ei quæ Hyrcano auo ſuo feciſſet obiciebat: quæque in fratrem Ionathen egiffet. Nec enim uel huic quicquam qui puer erat parce-
bat: quem pontificem in decimoſexto ætatis anno creatum: poſt honorem ſtatim occidit. Atq; ille quidem cum ſacra ueste amictus ad aram accēſſiſſet feſto die populus omnis illachrymauit: & tamē noctu miſſus in Hiericunta: ibi ſicut mandatum fuerat lacu ſubmerſus a Galathis interiit. Hæc igitur Herodi Marianne probro dabat: ſororemque eius & fratrem maledictis atrocioribus dehoneſta-
bat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulier ſeuiebat: & quo maxi-
me commoueretur Herodes inſimulabat eum adulterum. Præter alia multa quæ ueriſimilia ſinge-
rentur hæc accuſantis: q̄ in ægyptum imaginem ſuam miſiſſet antonio: proq; immoderata libidine abſentem ſe properaſſet offendere uiro mulierum cupidine inſanienti: & qui uim poſſet afferre. Id ueluti fulmen aliquod emiſſum perturbauit Herodem: maxime quidem amoris cauſa æmulatione ſuccēſum. Deinde etiam cogitante Cleopatræ ſæuitiam: cuius gratia & Lyſanias rex: & Malichus arabs erant perempti. Non enim coniugis amiſſionem: ſed morte ſua periculum metiebat. Itaq; profeſturus Romanū Iſoippo Salomæ ſororis ſuæ uiro quē fidum habebat: & pro affinitate beniuo-
lum commēdabat uxore: mandato ei clam ut eam interficeret: ſi etiam ſe occidiſſet antonius. Vege-
Iſoippus non maligne: ſed regis amorem mulieri cupiens deſtare: q̄ ab ea neq; mortuus pateret diuelli: ſecretum ei ſermonē aperit. Et illa reuerſo Herode multaq; inter fabulas de affectu iurante: quodq; nūquam eſſet alterius mulieris amore captus: ualde inquit amor nos tuus mādatis Iſoippo cōprobatuſ eſt: quibus ut me occideret præcepiffi. His auditis quæ occulta credebat amēs erat hero-
des ilico: nec unq; Iſoippū mādata ſua pdituſ: fuiſſe ratus: niſi eā corrupiſſet p̄ dolore iſaniebat: Cū-
q; ſtratis exiliuiſſet in regia ſpaciabatur: ubiq; tūc Salome ſoror eius accepto tpe criminādī ſuſpitionē de Iſoippo confirmauit. Vnde herodes imoderato æmuli dolore furēs conſeſſi utrūq; iuſſit iterfici.

Deinde poenitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia conciderat: amor iterum calefcebat. Tanta uis autem cupidinis erat: ut ne mortuam quidem putaret eam: sed ægritudine quasi uiuam alloqueretur. Donec processu temporis funere cognito meroris magnitudine quam superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filii: & immanitatem sceleris reputantes non aliter suspectum patrem quam si hostis esset habebant. Idq; & antea quandiu Romæ in studiis erant: & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum mentium quoq; roborabatur affectio. Iam uero maturi coniugio unus amittæ suæ Salomes quæ matræ amborum accusauerat filiam duxit: alter archelaï Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio: & occasiones ex eorum confidentia delatoribus datæ sunt. Itaq; apertius quidam cum rege loquebatur: q; ei per utrunq; filium instruerentur insidiæ. Alter quidem ultrices materni exitii simul cum fratre armaret manus. Alter uero hoc est archelaï generi socero fretus etiam fugam pararet: ism apud Cæsarem accusaturus herodem. His igitur criminationibus repletus herodes ueluti propugnaulo sibi futurum aduersus filios adducit antipatrum ex Doride susceptum. Hisq; illum proponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent: ac priuata matre editum proficientem uiderent: indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisque negligeabantur. Antipater autem sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat: & uarias inter fratres suos calumnias conferebat: quædam ipse dictas: amicos uero suos ad alia uulganda submittens: donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamēto enim ipse quoq; aperte iam successor fuerat declaratus. Deniq; tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est: cultuq; regio & cæteris obsequiis præter diadema utebatur. Tempore autem sequenti ualuit suam matrem in cubile Mariannes inducere: duobusq; armorum generibus in fratres usus: blanditiis & opinationibus regi obrepfit: ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter alexandrum quidem secum Romam pater abstractum: ueneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem uix deplorandi copiam nactus: & licet imperitissimum iudicem: tamen Herode & antipatro prudentiorem: delicta quidem patris uerecunde repressit: in se uero delata crimina diluit: periculorumque socio fratre purgato: mox de antipatri calliditate & de suis iniuriis quæstus est: cum præter innocentiam constantiam eloquentia iuuaretur. Erat autem acerrimus in dicendo. Postremo prolocutus q; eos pater libenter occideret: auxit facinus & lachrymas quidem cunctis excussit. Verum Cæsarem sic affecit: ut eorum accusationibus spretis Herodem statim reuocauit in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est: ut adolescentes quidem patri in omnibus obedirent: ille autem relinqueret regnum cui uellet. Postea rex Roma reuersus: licet soluisse criminibus filios uideretur: nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odii sequebatur antipater: & si uerecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet. Cum uero Ciliciam præter nauigans Eleusam uenisset: suscepit eum benignissime Archelaus: pro salute generi gratiam referens: & reintegratæ concordiae causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat: ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro: & usque ad Zephyrum deduxit talentis triginta donatum. Postea uero quam Hierosolymam peruenit Herodes: populo conuocato tribusque filiis prope se stantibus causam reddit professionis multasque deo gratias agit: multas etiam Cæsari qui domus suæ perturbationem sedasset: quod regno maius esset: concordiam filiis præstitisset: quam ego inquit arctius compilabo. Nam ille quidem me regni dominum & successoris iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate gratias refero: tresq; filios meos reges designo: huiusque sententiæ me socium primum dominum fieri præcondeinde uos. Namq; huic ætas: illis nobilitas successionem regni conciliat quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar uinxit: & pater constituit obseruare. Non iniustis eos neq; disparibus: sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis reficiet cum læticia q; præter ætatem obsequitur: quantum ei quem despiciet doloris infliget. Quos autem similes coniungos esse oporteat: propinquos atq; amicos eos distribuam: & concordiae sponsores illos constituam: pro certo sciens seditionem contentionumq; causas ex contubernalium nasci malitia. Hosque si boni fuerint affectiones tueri. Rogo autem ut non solum isti: sed etiam primates ordinum exercitus in me solum spem habeant in præsentia. Non enim regnum: sed regni honorem filiis meis tradido: & iocunditatem quidem quasi rectores patientur: pondus autem rerum tamen si nolim meum esse. Consideret autem quisquis uestrum ætatem meam: nitæque institutum necnon etiam pietatem. Nam neque senex adeo sum ut de me cito desperetur: neq; uoluptatibus assuetus: quæ adolescentium quoque uitam spacio breuiter concludunt. Diuinitatem uero ita colimus: ut in longum nos æuum progressuros esse credamus. Quod si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit: etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim non q; inuidiam de me genitis honorifice eos haberi uero: sed quia noui hæc adolescentibus studia ferociæ nutrimenta suggerere. Itaque sic cogitent qui ad eos se applicant: bonis quidem apud me paratum esse præmium: seditionis uero apud ipsos quibus lenocinabuntur: infructuosam fore malignitatem. Omnes profecto mecum hoc est

eum filiis meis sentient. Namque his expedit me regnante neque his esse concordem. Vos autem o boni filii sacram primum retinentes mente figuram: cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt. De inde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam meque tertium qui ea quæ iuberet liceat rogem fratres permanere. Iam nunc autem uobis: & uestimenta & obsequia dabo regalia. Deumque oro conseruare iudicium meum si concordēs eritis. Hæc locutus singulos benigne consalutauit: populumque dimisit alia conuenientia dictis eius optantes. Qui uero mutationis erant cupidi nec audisse quidem se quicquam simulantes: fratres autem dissensio non reliquit: sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægre ferebant confirmatum esse antipatro meritum. Antipater autem succensebat uel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille pro uarietate morum & reticere secreta nouerat: & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate in lingua erat quicquid uenisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant: plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum statim apud antipatrum erat: & ab antipatro ad Herodem cum adiectione deferabatur. Nec uel similiter aliquid prolocutus: adolescens innoxius habebatur: sed cuncta eius uerba in crimina uertebantur: maximaque minimis affingebantur: sic ubi liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat antipater: ut mendacia sua ueras occasiones haberent: multisque falso uulgatis unum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quisque aut natura taciturnus erat: aut muneribus parabatur: ne quid occultum expromeret negasset aliquis si antipatri uitam malitiæ dixisset arcanum: Alexandri uero familiares aut pecunia corruptos aut impulsos blanditiis quibus expugnauit omnia: proditores ac fures eorum quæ contra se dicerentur: siue agerentur effecerat. Cum caute uniuersa committeret: astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisque personam gerens aliis de latoribus utebatur. Si quid in alexandrum nuntiassent fauore simulato id quidem primo reprehendisset: mox otiose adstruendo regis iracundiam prouocabat: omniaque ad insidias referebat: & ut necem patris alexander optare uideretur. Nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat quam si eum purgaret antipater. His accensus Herodes quantum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat: tantum adiecerat antipatro. In eandem uero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi uolentes alii pro imperio sicut Ptolemæus amicorum carissimus: regisque fratres ac tota progenies: omnia namque in antipatro sita erant: & quod alexandro fuit acerbissimum cuncta in eorum perniciem matris antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim seuior erat: multoque plus quam priuignos oderat: quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes ut antipatro magis obsequerentur spes inducebat non minus tamen præcepta regis quenquam ab adolescentibus se parabant: qui carissimis dixerat: ne quis ad aristobulum uel eius fratrem accederet: aut se ad eos applicaret: non solis enim regalibus erat formidini: uerum etiam externis. Nulli enim regum tatum potestatis Cæsar dederat: ut fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant: hisque propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam inculabatur a patre: sed affectu refrigercente paulatim intelligentes dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum & Salomen anitam contra illos commouit antipater assidue: uel cum uxore sermocinando: quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitii conspirabat alexandri quoque uxor Glaphyra multa de sua nobilitate commemorans: cunctarumque se quæ in regno uiuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus a Temene: maternum a Dario Hytaspis filio ducere: multumque ignobilitatem despiciens sororis & uxoris Herodis: quarum quæque propter formam non propter nobilitatem esset electa. Nam multas ei fuisse diximus uxores: quod licet & iudæis more primo plures habere: quodque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat alexander. Salomen autem aristobulus: & si socrus eius erat: ipse inimicam sibi reddidit: & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuiens: & frequenter ei humilitatem generis obiciebat uxori quodque ipse plebeiam: reginam uero frater suus duxisset alexander: hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem quod aliorum quoque fratrum matres idem alexander & aristobulus si regnum obrinuissent: textrices cum ancillis facere minitareretur ipsos quoque uicorum scribas scilicet irridetes quod litterarum studiis operam daret. His commota Salome quod iracundiam cohibere non posset Herodi cuncta iudicauit. Satis autem idonea uidebantur contra generum dicere. Et præter hæc alia quædam criminatione diuulgata est: quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & aristobulum crebro matrem implorare: casumque eius cum genitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illum quædam ex Mariannes uestimentis posterioribus diuidentem coniugibus minitari solitos esse quod cito pro regalibus delitiis eas factis uestibus induerent. His de causis Herodes licet præstantem animum adolescentium formidaret: tamen ne spem correptionis eis absunderet: ad se eos uocauit. Romam enim nauigaturus erat: & quasi rex pauca interminatus pluribus quasi pater monuit: rogauitque ut fratres diligerent promissa priorum peccatorum uenia si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando fictas eas esse

dicebant: purgationisq; suæ fidem rebus ipsis posse constare: uerum quoq; ipsum debere omiſſa facilitate credēdi aditum maledictis obſtruere. Nunquam enim calumniatores deſore: dum cui perſua deatur extabit. Cum his eum mature placuiſſent: qui ut patrem præſenti metu reiecto: de poſt futuris merere cœperunt. Etenim cognouere Salomen ſibi eſſe inſenſam: & patruum Pheroram: utriq; autem ſeui & graues erant: ſed amplius pheroras qui totius quidem regni præter diadema ſocius erat: proprios autem redditus habuit. c. talenta totiuſque trans Iordanem fructus ipſe caperet a fratre ſibi dono data. Quin etiam Tetrarcham eum fieri beneficio Cæſaris idem Herodes impetrat: regalique coniugio dignatus erat: ſorore uxoris ſuæ nuptum ei collocata. Et poſt illius mortem deſponderat ei filiarum ſuarum maximam. ccc. talentis in dotem datis. Sed regale coniugium pheroras ancillæ amore captus reſugerat. Quamobrem iratus Herodes filiam quidem nuptum dedit fratris filio: qui poſt a parthis occiſus eſt. Mox autem morbo pherore uenia data indiſſignationem remiſit. De hoc etiam erat opinio q̃ uiua regina herodem opprimere uoluiffet ueneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat: ut quamuis amantiffimus frater eſſet herodis: ſide tamen eorum quæ audiſſet adduceretur ad metum. Itaq; de multis qui ſuſpecti erant habita queſtione: poſtremo ad pheroræ amicos uenit: quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confeſſio: ſed q̃ amita ſuſpecta in Parthos cogitaſſet effugere prodiderūt. Huius autem conſilii & fugæ conſcium eſſe Caſtobarum Salomes maritum cui rex eam tradidit. Poſtquam ſuperior adulterii cauſa pemptus eſt: ſed nec Salome criminatione libera manſerat. Nam & hanc pheroras accuſabat q̃ cum Sillæo procuratore obedire regi Arabum de nuptiis conſtituiſſet quem inimiciſſimum Herodes haberet: conuiſta autem & in hoc & in omnibus: quæ pheroras detulerat indulgentiam meruit: atq; ipſum etiam pheroram criminibus ſoluit. Domus uero tempeſtas in Alexandrum tranſiit: totaq; capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regi cariſſimi: & ex genere ſamulatus neminem id latebat. Vni enim uinum miniſtrare fuit cura: alteri cœnam apponere: tertius autem dormitum eum collocabat: & cum ipſo cubabat hos muneribus maximis Alexander cupiditati ſuæ ſubiecerat. Itaque poſtquam regi hæc ſunt indicata ui tormentorum coacti & ſtuprum confeſſi ſunt: & quibus eſſent ad hoc promiſſis induſti aperuerunt: quomodo eos ſeſeliſſet Alexander nullam in Herode ſpem habendam eſſe: improbo ſene commemorans: & qui capillos inficeret: niſi ob hoc ſolum ut eum etiam adoleſcentem putarent: uerum ſe coli oportere: qui etiam inuito eo regni eſſet ſaturus ſucceſſor. Neque multo poſt ab inimicis pœnas repeteret: fortunatoſque amicos ſuos beatoſq; faceret ac præceteris ipſos. Quin & obſequia potentium Alexandro clam parare: militumq; rectores. Itemq; ordinum principes occulte ad eum conuenire dixerunt. Hæc herodes adeo pertimuit: ut non auderet ſtatim delata proferre: ſed exploratores die noctuque ſubmittens dicta factaque ſingula ſcrutabatur: & de quibus ſuſpicio eſſet illico trucidabat. Itaque regnum eius acerbiffima iniquitate repletum eſt. Nam pro ſuo quiſque odio uel inimicitiiſ calūnias fingere: multique regis iracundia cædis cupida contra aduerſarios abutebantur: & mendacio quidem confeſſim fides habebatur. Erant autem criminationibus ipſis uelociora ſupplicia. Denique accuſabatur qui modo accuſauerat: & cum eo qui ante iuſtus eſſet ducebatur ad pœnam. De uita nanque periculum regis quæſtiones breuiora compendio terminabat. Ad hoc autem ſæuitia proceſſerat: ut nec eorum quæquam humanitas aſpiceret: qui accuſati non eſſent: uerum etiam amicis immitiſſimum ſeſe præberet. Itaq; multis etiam regno interdixit: & in quos poteſtatem non haberet in eos diſtis aſperis ſæuiebat. Acceſſit malis Antipater collectaq; amicorum caterua nullum criminationis genus omiſit. Tantus etiam ineptia ſua regem commentiq; delatorum timor inuaſit: ut ſtriſto inſtare ſibi gladio uideret Alexandrum. Deniq; ſubito & ipſum correptum in uincula coniecit: & in amicorum eius tormenta perrexit: multi autem taciti moriebantur: nulla uitæ ſupra conſcientiam proditi. Alii uero quibus mendacium impatentia doloris extorſit: de patris eum inſidiis cum fratre ariſtobulo cogitaſſe dixerunt tempus: que obſeruare: ut illo dum uenaretur occiſo Romam profugerēt. His tamen ſi ueriſimilia non erant: ſed neceſſitate cruciatus ex tempore fingeantur: libenti tamen animo rex credebat pro conſolatione accipiens uincti filii ne id feciſſe uideretur iniuſte. Verum alexander ſuſpicionem patris nullo modo aboleri poſſe arbitrabatur: ultro malis aſſentiendum putauit ac digeſtis aduerſus inimicos. iiii. libris fatetur inſidias: eorumque ſe plurimos ſocios habere proſcribit: ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam ſtupro ſibi quondam eſſe mixtam: cum uim noctu adhibuiſſet inuito. Iamque libri in manibus erant: herodis: multa & grauia de optimatibus fere clamanſes cum mature in Iudæam Archelaus uenit metuens genero ſimul ac filiæ quibus etiam prouidentiffimo conſilio ſuccurrit: regiſque minas arte diſſoluit. Mox enim cum eo congreſſus ubi nam eſt: clamat exitialis gener meus: aut ubi patriciale caput aſpiciam? quod meis manibus ipſe lacerabo: addamq; filiam meam bono marito nouo. Nam & ſi conſilii particeps non eſt: quia tamen eiſmodi uiri coniunx fuit inquinata eſt. Miror autem patiētiam tuam cuius periculum agitur q̃ adhuc uiuit alexander: ego nanq; ita ex Cappadocia properans ueniebam: ut qui & illum olim reperirem dediſſe ſupplicium: & de filia quæſtionem tecum haberem: quam uitæ atq; dignitatis contēplatione illi deſponderam. At nūc de utroq; nobis cōſulēdū eſt: licet nemiū pater ſis: & ad

puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras: & alter alterius iracundiæ uicarie succedamus. Talibus increpans quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaq; quos Alexander perscripserat libros legendos ei præbet singulisq; capitulis insistens cum eo deliberabat. Vnde occasio nem sui consilii nactus Archelaus paulatim causas in eos qui scriptis continebantur: & in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere regem uideret: considerandum est inquit ne forte adolescentulus tot nequissimorumq; insidiis circumueniatur: non tu ab adolescentulo: nec enim apparere cām cur in tantum ruerit scelus: qui & nunc regno potiret: & successionem regni speraret nisi aliquos haberet huius persuasionis auctores: qui ad sinistram partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hoibus non solum adolescentulos falli: uerum etiam senes domosq; clarissimas totaq; regna solere subuerti. Conscētiebat dictis Herodes: iramq; paulatim remittebat in alexandro: & in Pheroram excitabatur. Namq; hoc erat libroq; quatuor argumentum: qui ubi propensiorē esse regis aīum sensit: & in oībus apud eum amicitiam Archelai præualere: quam honeste non possit ex impudētia salutē quæsiuit. Relictoq; alexandro confugit ad archelaum. Et ille non inquit uidet quo se pacto eximat tantis criminibus inuolutum: quibus manifeste conuinceret regem insidiis uoluisse decipere omniumq; malorum præsentium adolescenti cā fuisse: nisi malit omīssis artibus callidis & negandi per tinacia quibus insimulare oīa confiteri: & a fratre p̄sertim cum dilectus esset ueniam petere. Namq; ad hoc ei modis oībus se quoq; opem laturū: paruit archelao Pheroras: atraq; ueste cum lachrymis: ut quam miserabilis appareret instructus ad pedes Herodis accessit: sicque meruit ueniam postulans: & se quidē sceleratum esse fatebatur. Nāq; oīa quæ sibi obiicerent fecisse. Horum autem causam esse dicebat diminutionem mentis atq; insaniam ex mulieris amore conceptam. Itaq; postquam stetit Pheroras semetipse accusator ac testis tunc eum iam archelaus excusando herodis iracundiam mitigabat propriis usus exēplis. Etenim se quoq; a fratre multo grauiora perpeffum. Naturale ius dicebat anteposuisse uindictæ quippe in regnis uelut in magnis corporibus sēp aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidē non oportet: leuius uero curari. Multa in hūc modum locutus archelaus. Herodem quidē Pherore placidū reddidit: ipse aut alexandro tādīu manebat iratus: filiamq; ab eo distractam secum abductuq; esse firmabat: donec Herodem compulit ultro pro adolescentulo dēpcari: ut iterum ei filiam desponderet. Satis aut cum grauitate archelaus cui uellet eam præter alexandro collocari promisit: maxime enim impendere quæ iura inter se affinitatis inuiolata permaneant: regem autem sibi filium ab eo donatum infirmante nisi matrimonium diremisset: q; & liberos iam haberent: uxor quoq; ab adolescēte diligeretur: quæ si remaneret: peccatoq; foret obliuio: si uero discederet cā de oībus desperandi molliorem namq; fieri audaciam: si domesticis affectio nibus distrahatur. Vix tandem cessit: unaq; & ipse rediit cum adolescente in gratiam & patrem eius reduxit: Proculdubio tamen eum Romam mitti debere: ait cū Cæsare collocaturū: de oībus enī sese litteras ad eum fecisse. Consilium quidem archelai quo generū periculo liberauit peractum erat: & reintegrata gratia in epulis & humanitate conuictus familiariter uersabantur. Abeuntē autem munibus talentorum septuaginta: solio quoq; aureo gēnis ornato. Et eunuchis & cōcubina donat Herodes quæ pannychis uocabatur. Itemq; amicoq; eius quiq; pro merito: qui & cognati regis oēs iussu eius Archelao dono dederunt: eumq; tam ipse quā optimates eius antiochiam usq; persecuti sunt. Non multo aut post qdam in iudæam uenit archelai consiliis multo potentior: qui non solū recōciliationē gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam: uerum etiam causa fuit ut periret. Laco erat genere noīe Eurycles ad regni desiderium amore pecūiæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblati: uelut eorum quæ aucuparetur illecebra: cū statim multiplicata recepisset immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat: nisi regnum sanguine comparasset. Itaq; regem adulatione falsiq; de ipso laudibus: & sermonis calliditate circumuenit: matureq; prospecto eius ingenio dictis simul & factis ne illi placerent inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuē spartæ patriæ causa præcipuo dignum honore ducebant. Ille at postq; fragilitatem domus animaduertit: fratrumq; inīmicitias & quēadmodū pater in singulos esset aiatus: Antipatri quæ quidem hospitio præuentus erat. Simulata uero amicitia fallebat Alexandrum olim se & archelai socium esse mentitus: quo etiā citius quasi probatus obrepfit. Moxq; ab eo fratri quoq; Aristobuli commendatus est. Pertentatis autē personis oībus aliam alio modo subibat: ac primum fit antipatri mercenarius & alexandri proditor: illum exprobrando castigans q; cum fratrum sit maximus spei suæ negligit insidiatores. Alexandrū uero q; regina creatus & regiæ coniugis uir filium priuati mulieris pateretur regno succedere. Præsertim cum habebat magnam occasionem Archelaum quæ quidem adolescenti uera fide suadere uidebatur q; amicitiam simulasset archelai. Vnde nec alexander quicquam metuens: & de antipatro quæ se mouerent apud eum quærebat: & q; nihil mirum faceret Herodes si cum matrem illorum interemerit: ipsis quoq; regnum auferret: quoq; causæ Eurycles & misereri eos & dolere pariter simulans etiā aristobulum ad ea dicenda pellexit: atq; ita querelis in patrem utroq; deuicto referens ad antipatrum secreto discedit: afficto insidiarum quoq; mendacio quas ei fratres firmasse parabat: ac pene iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hoc autem multa pecunia donatus ab antipatro laudator eius erat

apud patrem:& ad extremum necis Alexandri: & Aristobuli redempta opera ipse accusatoris partibusungebat. Cumq; adiisset Herodem uitam ei se rependere beneficiis sibi pro delatis:& lumen reserre dixit hospitio. Namq; olim alexandru exacuisse gladium & confirmasse dexterâ:uerum sceleritanto fuisse impedimento q; societate facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere non bene secum Herode actum putare: & regnum obtinuisset alienum & post matris eor; necem principatum eius dilacerasset:nisi eam degenerē coaptaret herodē:aurūq; ipforum regnū antipatro spurio propinaret. Proinde semet Hyrcani manes & Mariannes ultum iri. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere:multis enim rebus ad hoc excitari quotidie:quia nihil oīno loqui sine calūnia liceret. Nam si de nobilitate aliorū fiat mentio sine ratione se contumeliis affici patre dicente solus generosus alexander:& cui pater sit pro ignobilitate decori inuentionibus quoque offendere si taceat. Si uero laudet cauillatorem appellari prorsus ubique imitem sibi patrem offendere:solique Antipatro indulgētē:ob quæ uelle mori non recusare:nisi ex uoto insidiæ successissent:sin eum occidisset:primū salutis occasionem fore archelaum socer; suum ad quē facile possit effugere. Deinde Cæsarem qui nunc usq; ignoraret mores Herodis:nec enim sic ei astatus; ut antea patris præsentiam formidando:nec de suis tantum criminibus locuturum: sed primū totius gentis ærūnas:& quos ad necē usq; tributis opprimeret uulgaturum. Deinde in quibus delictis quibusque actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint: & qui uel equales ex illis fuerint locupletati:qua causa ciuitates plagatæ:ibi autē quæsiturū: & aui & matris necem:& omnia scelera regis retexturū: quibus cognitis nemo se iudicauerit parricidam. His Eurycles in alexandrum falso delatis antipatri laudes prosequabatur illum solum qui patrē diligeret esse confirmans:quiq; adhuc insidias retardasset. Rex autē nondum præteritæ suspicionis dolore cōpresso intolerabilis iracundiæ feritate turbatur:in hoc tempus nactus Antipater alios accusatores fratribus subornauit: qui eos dicerēt cum Iocundo & tyranno clam colloqui solitos eē equitum regis olim principibus:tunc uero propter quādam offensiones ordinibus motos. Hac deniq; prædignatione succēsus: confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autē nihil eorum se quæ crimini darentur scire confessi sunt:sed oblata ē quædam uelut ad præpositum castelli Alexandri ab Alexandro scripta epistola depræcante:ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet:si patrem interfecissent: tam armis quā aliis subsidiis eos uti pmitteret:hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat: qui regis erat notarius homo audacissimus:& cuiuslibet manus litteras imitari pcallidus. Itaq; multis sæpe falso conscriptis ad hoc postremo occisus est. Toto autē castelli quoq; præposito:nec eius indicio quicquā Herodes eorum: quæ delata erant uera esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum ualidum proferretur:filios tamen interim absolutos asseruari præcepit. Euryclea uero domus suæ pestem ac rotius sceleris fabricatorem bene de se meritum datoremq; salutis appellans:talentis quinquaginta donauit. Ille autē priusquam certum fama nuntiaret ad Archelaum properat:aususq; dicere:quod Herodem reconciliasset Alexandro:ab illo quoque pecunias capit. Deinde in Achaiam transgressus ad similia facinorosa male quæsitis abusus est. Postremo apud Cæsarem accusatus quot dissensionibus repleuisset achaiam & ciuitates spoliaret:inde fugaturusque hoc enim modo poenæ Alexandri & Aristobuli perlecuræ sunt:hoc loco dignum est Coum Euaristū huic Spartiatæ conferre. Namq; is cum amicissimus esset Alexandro: eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat aduenisset percontanti regi super his quæ ille insimularet:iuratus nihil se ab adolescentibus audisse firmavit. Nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem solis maledictis aures paratissimas aperientem eumq; gratiosissimum sibi iudicantem:qui secum eadem crederet:hisdemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nanque hanc Aristobulus quo periculis inuolueret:quam & focrum habebat:& amitam monitum miserat:ut saluti suæ consulere:quasi rex eam decreuisset occidere iterum insimularam:quorum ante fuerat accusata:quot enim Syllæo Arabi nubere cupiens:quem sciret eius inimicum:occulta illi secreta regis nuntiaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tēpestate oppressi adolescentes:non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem ei; monita Aristobuli proditæ:que ille ulterius durare non passus:utrunque filium uinxit:& separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum:& ex amicis suis Olympum descripta ferentes indicia proficisci iussit ad Cæsarem:qui postq; Romā naui delati sunt:regisq; litteras reddiderunt:uehementer quidē Cæsar in adolescentes exarsit:uerum etiam potestaté in filios a patre auferendam esse non duxit. Deniq; rescribit ei ut ipse sui dominus esset arbitrii:melius tamen facturum dicēs:si in communi consensu propinquorum suorum prouinciæq; rector; de insidiis quæterer: eosq; si delato crimini reperiret astrictos occideret. Si uero fugam tantum esse meditatatos mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumq; Berytum quo Cæsar iusserat peruenisset cogit iudicium. Præfuderunt autem iudicio rectores:quibus a Cæsare scriptum fuerat:Saturninus & Pedanii legati:& cum his Volumnius procurator. Itemq; propinqui regis & amici: necnon & Salome & Pheroras:& post hos optimates Syriæ præter Archelaum regē. Namq; hunc Herodes q; Alexandri socer esset suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit:sciebat enim q; si tantum uisi fuissent omni modo ad misericordiam cunctos impellerent:si uero

etiam dicendi copiam nacti essent facillime alexandrum oblecta diluere. Igitur illi quoque custodiebantur in Platane uico Sidoniorum. Exorsus autē rex ueluti cum præsentibus ageret commouebatur: & insidias quidem timide obiiciebat. Nam probationibus deficiebat maledicta uero & probra & iniurias: & peccata plurima in se admissa prosequeretur eaque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret semetipsum argui miserabiliter quæstus: acerbamque uictoriam uincere singulos sententiam rogat in filios: & primus Saturninus condēnandos esse adolescentulos: sed non morte pronunciauit: nec enim fas esse cum tres ipse astantes haberet filios mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatus uisum est: eosque nonnulli alii secuti sunt. Tristem uero sententiam primus Volumnius dixit cunctique post eum Herodis æmulatione uel odio: neque indignatione quisque necandos esse adolescentes iudicauit. Tunc autem uniuersa iudæa & Syria suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo æstimabat Herodis crudelitatem ad patricidium usque processuram. Ille tātum filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream delectos quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea uetus quidam regis miles Tyro nomine: qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum: & ipse diligebat adolescentulos: præ nimia indignatione mentis in postremo hos circumiens clamitabat conculcatam esse iustitiam ueritatem periisse: naturam esse confusam: uitamque hominū iniquitatis esse plenam: & omnia quæ dolor contemptori uitæ dictasset: deinde ipsum etiam regem ausus adire: mihi uero inquit omnium uideris esse infelicitissimus: qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios habent: quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduersus hoc eos agere: ut iustis successoribus destitutus cum solo remaneas Antipatro capi facile regem optantes. Verumtamē cogita ne ille quoque militibus odiosus sit propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est qui non adolescentium misereatur. Principum autē plurimi etiam palam grauiter ferunt. Hæc dicens simul eos: quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autē statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibique cum aliis quidam regalis tonsor nomine Trypho: nescio qua exagitatus infania semetipsum indicans proflit: ac mihi quoque Tyro inquit iste persuasit ut occasione tondendi nouacula te occiderem: magnaque alexandrum daturum munera pollicebat. His auditis Herodes: & Tyronem eiusque filium: & tonsorem subdidit quæstioni. Cūque illi pnegarent: tonsor autem amplius nihil diceret Tyronem uehementius torqueri iussit: tum quæ filius eius patris miseratione commotus cuncta se regis ei sibi condemnasset indicaturum promisit. Eoque relaxato ipsius occidendi patrem suum habuisse uoluntatem: dixit impulsus ab Alexandro. Hoc autē quibusdam factū ab adolescente uidebatur: quo tormentis eriperet patrem. Nonnulli uerū esse firmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tyrone pro contione accusatis: ita in eos armauit populum: ut ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios uero in Sebasten missos: quod non longo a Cæsarea interuallo distaret: offocari præcepit eaque re mature perfecta in castellum Alexandrium mortuos asportari cum Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis quidem Aristobulo & Alexandro uitæ fuit. Antipatrum cum iam sine controuersia successorem regni speraret: intolerabile gentis exceptit odium cunctis scientibus illum omnes fratribus suis conferuisse calumnias: nihiloque minus timor eum non mediocris sollicitabat crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filii duo Tygranes & Alexander: itemque Aristobulo ex Beronice Salomes filia Herodes & Agrippa & Aristobulus: filiarumque Herodias & Marianne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum docte sua in Cappadociam dimisit postquam Alexandrum interfecit. Beronicæ autē Aristobuli coniugē auunculo antipatri nuptū dedit: qui ut Salomen quam offensam habebant sibi reconciliare istas nuptias excogitauit. Idem uero etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis atque amicos præterea Cæsaris ambiebat: magnas Romam mittēdo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat: hoc autē magis inuisus erat cunctis quod plura donabat: uelut opes tantas non munificentia largiretur: sed metu consumeret. Itaque eueniebat ut nec accipientium beniuolentia quicquam profecerit: quibusque nihil dedisset acerbiores inimicos haberet. Indistributionibus munerum quotidie largior erat: cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari quantumque illum peremptorum cædis poeniteret prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis ac amicis suis: & pupillis astantibus cum lachrymis opplesset oculos dixit: horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit: ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque ut si pater infortunatissimus fui: auus tamen sim prouidentior: & a quibus post me regatur amantissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri ut ei curator sis necessarius. Tuo uero antipater filio Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem uero eius meus Herodes accipiet: & pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem sic iudicium meum: neque quisquam dirimet quin me amabit. Precor autē deum etiam bono regni mei: meorumque nepotum copulare nuptias: atque hos pueros placidioribus: quam patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus effleuit & pueros dexteris iunxit: benignissime cōsaluatis singulis dimisit consilium: statim dirigit antipater quantumque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. Namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumque

de rebus cunctis periculum fore: si Alexandri filius præter Archelaum etiam Pheroram adiutorem haberet: ad hoc reputabat odium suum & orbitatis miserationem qua tota gens flebatur quanto uiuentium pueros studio: & quanta memoria mortuorum scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia studuit: & callide quidem patri surripere timuit sæuienti: acriterque uigilant ad suspicandum. Palam uero eum supplex adire ausus est coramque deposcere: ne se honore priuari quo dignum esset iudicasset: nudumque regis nomen habere uellet: regni autem substantiam penes alios esse: nec enim posse rerum obtinere dominatum: si propter auum Archelaum etiam Pheroras alexandri filio focer esset adiunctus. Instantissime uero præcabatur: quia numerosa esset regia progenies nuptias permutari. Nouem namque regi uxores erant: sed harum septem unde filios susceperat ipsum antipatrum ex Doride herodem autem ex Mariæne pontificis filia: itemque antipatram & Archelaum ex Malthace Samaritide filiamque Olympiadem: quam frater eius Iosephus habuerat: ex hierosolymis de uero Cleopatra herodem & Philippum: necnon ex Pallade Phaselum. Habebat autem filias quoque alias Rhaxoen & Salomen: unam ex phædra: & alteram ex Elpide: duasque uxores sine filiis consobrinæ & sororem ac præter has Alexandri & aristobuli sorores duas ex Mariæne. Cum igitur tanta proli copia superesset aliter nuptias iungi postulabat antipater. Rex autem perspecto eius animo quid de popillis cogitaret uehementer iratus est: quippe filios quos interfecerat casum reputans formidabat ne etiam hi quandoque criminationum antipatri præmium fierent: sed tunc quidem seuioribus dictis protelat. Postea uero blanditiis eius abductus sponsalia reformauit ac primum ipsi antipatro aristobuli filiam collocat: filium uero eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebit aduertere quantum antipatrum ualuerit adulator: quod ipsi in simili causa impetrare Salome non potuit. Hanc enim quauis soror esset: atque hoc sæpe intercedente. Iulia uxore Cæsaris postulasset Arabum regi nubere non passus est: se inimicissimam sibi fore iurauit: nisi ab hoc studio destitisset. Posteaque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusque filiarum unam alexandri filio: alteram antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariænes una sororis filium habebat antipatrum: Altera fratris Phaselum. Sic interrupta pupillorum se antipater & pro sua commoditate affinitatibus iunctis expectatione certa nitebatur: adiectaque malignitati fiducia nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium uitare non potuit: securitatem sibi extorquere querebat. Cum præterea Pheroras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret: quin & mulierum conflata in aula conflatio nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cum matre ac sorore sua: necnon & matre antipatri multa in regno insolenter agebat: ausa etiam duas regis filias contumeliose tractare: cui rei maxime ab antipatro erat abiecta. Itaque cum illi inuisæ essent: aliis quidem morigeras habebant: sola uero Salome aduersabatur eorum concordia quodque non bono regis coirent apud ipsum insimulabat. Cognita uero eius delatione mulieres quodque herodes ægre tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinerunt: contra uero etiam discordare inter se rege audiente simulabant. Cum his colluderet antipater: ut palam Pheroræ minimæ dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes habebant: earumque confessionem fecit obseruatio firmior: cum horum nihil ignoraret Salome: sed herodi cunctis nuntiaret. Ille autem ardens iracundia maximeque contra Pheroræ coniugem & eam præ cæteris accusaret Salome conuocato cognatorum amicorumque consilio: & talia multa mulieris & filiarum cõtumelias crimini dedit: quodque Pharisæis mercedem contra prebuisset: fratremque sibi hostem reddidisset expugnatum uenenis. Postremo conuersus ad Pheroram: utrum ait se fratrem an uxorem uellet optare. Cumque ille se citius uita dixisset quam coniuge cariturum in certus quid ageret ad antipatrum sermonem cõtulit: ac ne cum Pherora: uel eius coniuge: aut quouis alio qui ad eam pertineret unquam colloqueretur edixit. Verum ille palam precepta custodiens in occulto cum his pernoctabat. Metuensque obseruationem Salomes per amicos in italia degentes ut Romam proficisceretur effecit: ipsosque perlatis litteris ubi antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere prescriberet. Igitur Herodes nihil moratus ei misit cunctis quæ usui forent magnaque pecunia liberaliter instructum. Testamentumque una portandi ei dedit in quo. Rex ipse antipater inscriptus erat. Et antipatri successor herodes ex Mariæne pontificis filia procreatus. Quin & Sillæus arabs itidem Romam neglecto Cæsaris præcepto nauigauit. De his cum antipatro certaturus: de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leue autem cum arena rege suo certamen habebat: cuius & alios amicos interfecerat: & Soenum in Petra oppido potentissimum: redemptoque Fabato dispensatore Cæsaris fautore utebatur etiam in herodem. Sed maiore pecunia data herodes Fabatum a Sillæo remouit: ac per semetipsum quæ Cæsar iusserat exigebat. Illi autem cum nihil dedisset: accusabat apud Cæsarem Fabatum dispensatorem esse dicens: non quæ ipsi: sed quæ herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus adhuc autem apud herodem maximus habebatur: secretorum Sillæi proditor factus est regi: & indicauit quod Sillæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset: eumque asseruari oporteret: neque rex id facere dubitauit quoniam Corinthus iste licet in aula regis esset educatus ex arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripit: sed etiam duos alios Arabas iussit eum apud repertos unum Sillæi amicum: alterum Phylarchum. Qui subditi quaestione magna pecunia Corintho: ut herodem occideret persuasisse cõfess

sunt illi quidem etiam a Saturnino rege Syriae interrogati Romam transmissi sunt. Herodes autem Pherorae uehementius iminebat: ut repudiaret uxorem. Aliquid enim quod mulierem plecteret ex cogitabat quia multas in eam odii causas haberet: donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autem aequo animo accepta iniuria in tetrarchiam suam recessit iurans unum sui exilii finem sibi fore mortem herodis. Neque se ad eum reuersurum esse dum uiuere. Denique nec aegrotum quauis saepe accitus fratrem uisere uoluit cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus uellet instruere. Sed ille quidem praeter spem conualuit. Postmodum autem pheroras in morbum incidit: tumque herodis patientia demonstrata est. Nam & uenit ad eum & humanissime curatum uoluit. Sed morbum superare non quilibet diebus. non paucis est mortuus. Quem licet ad ultimum uitae diem dilexisset Herodes: tamen quod illum quoque ueneno peremerit fama uulgatum est. Verum eius corpore in hierosolymam portato luctum maximam cunctae genti denuntiavit: clarissimaque funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector alexandri & aristobuli hunc exitum uitae sortitus est. Transiit autem in antipatrum auctorem poena sceleris ex interitu Pherorae nata principum. Quidam enim ex eius libertis cum rege tristes adissent fratrem ipsius pheroram ueneno interemptum esse dicebant. Nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam non eo quo solebat modo conditum: eoque sumpto illum morbo protinus esse corruptum uenisse autem ante biduum matris ac sororis eius accitum quandam ueneficam mulierculam ex arabia: ut uenenum Pherorae conficeret amatorium & pro amatorio dedisse mortiferum Sillae consilio. Namque illi notum fuisse: perculsus igitur plurimis suspitionibus rex ancillas & nonnullas libertinas quaestioni subiicit. Ibi quoque tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus coeli terraeque rector in matrem Antipatri quae horum nobis malorum causa est iudicet. Hoc rex indicium nactus persequerebatur ulterius indaginem ueritatis. Mulier uero & matris antipatri familiaritatem cum pherora eiusque uxoribus & oculis eorum conuentus aperuit quodque Pheroras & antipater redeuntes a rege: tota cum illis nocte potare soliti essent seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinam hoc indicauit. Cum autem ancillae separatim singulae torquerentur: patuit omnium dicta congruere: quae de causa Romam quidem antipater ex composito Pheroras autem trans flumen recedere curauisset. Nam saepe illos in sermone dixisse quod post alexandrum & aristobulum ad ipsos eorumque coniuges transiret herodes. Nec alicui posse parcere: qui Marianne eiusque filiis minime pepercisset: uideoque melius esse ab hac bestia: quam longissime fugere. Saepe autem dixisse matri antipatrum conquerentem quod cum ipse iam canus esset: pater in dies singulos iuuenesceret: seque fortasse antequam regnare incipiat moriturum: aut nunquam ille decesseret quando autem istud fieri uoluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare praeterea hydrae capita hoc est alexandri & aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quaequam post mortem suam regni successorem sed Mariannes filium scripsisset herodem. Quae quidem in re prorsus eum senectute delirare: si testamentum suum standum arbitraretur. Se namque ut ex eius progenie nemo superesset: curaturum. quinetiam cum omnes patres quibus inuisi unquam filii fuerunt nomen odio uincat. Plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur. c. talenta donasse atque cum Pheroras diceret quid enim per nos ledebatur: respondisse antipatrum utinam cunctis ablatis nudos se dummodo uiuos relinqueret. uerum hoc ne quaquam fieri potest ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat: sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occulte inquit conuenimus: licebit autem aperte si uirorum spiritum manusque habeamus. Haec in tormentis ancillae prodiderunt: & quod pheroras cum illis petram fugere cogitasset: ut omnibus autem dictis herodes crederet. c. talentis effectum est. De his enim soli antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doride antipatri matrem furor eius erupit: eamque omni ornatu quem illi donauerat spoliata multis comparato talentis expellit. Deinde ita deposita Pherorae mulieres a tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat & ad omnes suspitiones excitabatur multosque innocentes metu ne quae nocentium praetermitteret in tormenta ducebat. Hinc ad samaritam se conuertit antipatrum qui procurator erat antipatri: & ex illius commentis compertit necandi sui causa ex aegypto antipatrum uenenum malum petiisse per quendam antiphili collegam idque ab eo antipatri auunculum accepisse theudionem ac pherorae tradidisse. cui mandasset antipater ut herodem occideret: dum ipse romae abesset: ac suspitione caret: pheroram uero uenenum uxori suae dedisse seruandum. Itaque hanc euocata statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa uero quae si allatura egressa de templo se praecipitem dedit: eo modo exprobrationis & regis uerbera praueiret. sed dei prouidentia sicut apparet quae ab antipatro poenas repeteret non in caput: sed in alteram delata partem periculum mortis enasit. Portataque ad regem ubi resipiscere potuit. Nam casus eam perturbauerat: & quam obrem se praecipitasset interrogata iurante rege: uera dicenti remitteret omnem supplicium: si non falsa promere maluisset: corpus eius tormentis absumeret. Neque sepulturae quicquam relinqueret: paulisper tacuit. Deinde quid inquit secreta custodio cum pheroras obierit antipatrum qui nos omnes perdidit seruatura? Audi rex & tecum deus testis ueritatis qui falli non potest. Cum pherorae morituro lachrymas affiderem: tunc ille me ad se uocauit: & multum inquit mulier de

fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligere inuisum habui: & necare cogitavi: qui tanto nunc mei: licet nec dum mortui: dolore confunditur. Sed ego quidem ob impietate precium fero: tu uero quod in eum seruas relictum nobis ab antipatro uenenum huc affer propere: meque uidente consume: ne ad inferos quoque ulticem huius sceleris conscientiam deferam. Ita ut iussit attuli & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudit: modicum uero mihi per dubios casus & quæ te metuerem referuavi. His dictis illa quidem oïno paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert. Rex quidem in matrē fratremque Antiphili contulit questionem. Verum hic quoque antiphilum ex Aegypto attulisse pyxidem fatebatur: illumque uenenum a fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autē regnum circūeuntes alexandri & aristobuli manes ipsi erant incertarum rerū exploratores atque iudices: & a suspicionibus remotissimas approbationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariānem consciam esse maleficiorū patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filii quoque penuria coercuit. Nam quem illa pepererat herodē Antipatri successorem scriptum ex testamēto de leuit. Post hæc etiam Bathyllus nouissima consillorum antipatri: fides documentis accessit. Nāque is erat quidam libertus eius: aliud autem uenenu ferens: hoc est aspidum uirus aduenerat: aliorumque serpentum sucos: ut si prius fuisset inualidum: hoc se pheroras cum coniuge in regem armaret. Idem uero præter susceptam contra salutē patris audaciam uelut operam subcisiuam habebat epistolas ad uersum fratres compositas ab antipatro. Erāt autē Romæ in studiis archelaus & philippus iam adolescentuli magnique animi regis filii quos antipater uelut imminētes spei suæ renouere festinans: quasdam in eos litteras ipse finxit amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit quod multis patrem maledictis carperēt: Ac de alexandri & aristobuli nece manifeste quererentur: seque accitos esse grauiter: iam enim pater eos redire præceperat: idque maxime sollicitabat antipatrum. Quin etiam priusquam proficisceretur in iudæa constitutus Antipater: eiisdē modi contra eos Romæ litteras mercabatur: patrem adeundo uitandæ suspicionis causa fratres purgare simulabat: quædam falsa scripta: quædam uero adolescentiæ peccata esse cōmemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum quas in fratrum perniciem simulabat: plurimis pecuniis datis sumptuum confundere tentabat idicia. uestem preciosam: uariaque stragula: poculaque argentea: necnō & aurea comparando: aliaque plurima instrumenta: ut preciorum magnitudine mercedes falsariis erogatas cæaret. Denique. cc. talēta retulit expensa & maxima fuit occasio causæ Sillæ. Vniuersis autem malis eius tunc minoribus maiore conceptis: cum omnia quidem tormenta de patricidio epistolæ uero de iteratis fratricidiis conclamarent. Nemo tamen ex iudæa uenientium: quo in loco fortunæ domus essent nunciauit: quāuis inter scelus probatum & eius reditum septem mēsiū interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluptas fuit: per interfectorum fratrum manes obmutescabant. Denique Romā litteras misit continuo se conuenturum esse: quodque honorifice dimissus esset a Cæsare nancians. Rex autem insidiatorum manus tenere desiderans: timensque ne si quid præscissent forte cauerent ipse quoque litteris beniuolentiam simulans: & alia familiarissime scripsit: & ut reuersionē suam maturaret orauit. Nam si properasset matris suæ quoque offensionē posset componere: quam expulsam esse non ignorauit antipater. Primam quidē de morte pheroræ acceperat epistolam apud Tarentum eumque uehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile uidebatur: sed quantum intelligi datur causa doloris erat quod insidiæ pro uoto non cesserant. Neque tam Pheroram flebat quam maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat: ne quando forte depræhenderetur uenenum: Tum autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supra memorauī: statim quidē festinabat: sed postquam in Celenderim delatus ē: subit eum quædam materni casus cogitatio anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant: ne prius patrem cōueniret: quod pro certo cognosceret. quibus ex causis matrē suam repudiasset. Nanque timere ne forte criminationes eius auctæ fuissent. Minus autē prudentes & uisendæ patriæ cupidi magis quam quod Antipatro esse utile considerantes ut properaret monebant: ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis & calumniam præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est in absente esse factum nec enim præsentē illo quēquam id ausurum fuisse. Absurdum enim uideri propter suspensiones incertas certis bonis carere. Neque enim mature se patri reddere ab eoque regnum accipere quo solo ipse niteretur. Paruit his antipater impellente fortuna transmissusque in Sebastum Cæsariæ portum desertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo: cum omnes eū deuiterent: nullusque auderet accedere. Nam & si semper æque inuisus erat odio tamen ut proderetur: tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido: quoniam cunctas iam ciuitates de antipatro fama repleuerat: solusque de se quid ageretur antipater ignorabat. Nec enim uel clarius eo quisquam deductus est: cum Romam nauigaret: uel ignobilius inde susceptus est. Enim uero claudes ille domesticas intelligens calliditate celabat: metuque pœnæ mortuus uultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes ulla erat: neque ex circumstantibus malis emergere poterat: certumque ni-

nil ei de domo ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde iterdum etiam spes eum pertendebat hilarior: aut nihil esse depræhensum: aut si quid esset: hoc sese impudentia sua diluiturum ac dolis quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus sine amicis in regiam uenit quæ a prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Forte autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem confirmatusque audacia uelut eius salutandi causa proprius accedebat. Cui ille obiecta manu & capite declinato exclamabat. Et hoc parricidæ est ut me amplexari uelis: qui tot maleficiis inuolutus corruptum habes impium caput: neque me attingas priusquam criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem qui opportune præsto est uarum. Vbi & quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. Nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus antipater quia respondere nihil potuit: reuersus est. Cum autem ad eum uenisset mater & uxor cunctas enim probationes exposuerunt. Tumque recepta mēte quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autē die rex exhibitio propinquorum atque amicorum cōsilio antipatri quoque amicos uocat. Ipse autem cum Varo residens: cunctos iudices iussit adduci in quibus erant semel matris antipatri quidam pridem compræhensi qui ab ea litteras ad eum portauerunt huiusmodi. Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt: caue ne ad eum uenias: nisi aliquod auxilium a Cæsare impetraueris. Itaque is una cum aliis introductis ingreditur antipater. Cunque pronus ante pedes patris cecidisset: oro inquit pater ne quid de me præiudices: sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demōstrabo enim me innoxium si tu uelis. Ille autem magna ei uoce imperato silentio ad Varum locutus ē quod & tu Vare & quilibet iustus iudex antipatrum morte dignum iudicauerit certe scio. Vereor autē ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna omni que calamitate dignum deputes qui tales filios genuerim. An qui magis hoc tibi miserandus uideri debeo: quod erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram eosque Romæ educatos amicos Cæsaris feceram. Sed quod aliis inuidendos Regibus æmulandosque constituti meæ salutis hostes inueni quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim quod adolescens & successor meus futurus esset maxime securitas quærebatur. At uero hic adolescentulus belua patientia mea plusquam necesse expletus in me facietatem suam profudit: ei que diu uiuere sum uisus. meamque senectutē grauitertulit rexque fieri non nisi parricidio passus est: quæ quidē non profecto iniqua ratione cogitauit: quod ex agro abiectum reduxerim: & exclusis quos mihi regina perpererat filiis regni mei uicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui antipatri gratia spes eorum iustas abrui. Quid enim tantum de illis quantum de isto bene sum meritus: cui uiuus etiam potestatem meam pene concessi aperte autem regni successionē testamento reliquis & præter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorum sumptum passim mea pecunia subministravi: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi. .ccc. talenta quæque solum ex omni familia mea tanquam patris seruatore Cæsari cōmendauim. Aut quid illi tantum sceleris quantum antipater admiserunt: quod ne de his habui tale iudicium quales demonstraui huius insidias: at etiam proboque ausus est aliquid parricida rursusque ueritatem dolis quærat obtegere: quod tibi Vare cauendum sit. Nam ego istam beluam noui: & quam sit uerisimilia dicturus: iam non prospicio fletusque simulators. Hic est qui me quondam monebat ut uiuum Alexandrum cauere. neque meum corpus omnibus crederem. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi & circūspicere ne quis mihi pararet insidias. Hic somni mei custos erat: & securitatis dator qui consolaretur somniū peremptorum & uiuentium fratrum benivolentiam diiudicaret. Hic propugnator & satelles meus. Cum eius calliditas Vare in mentē uenerit: & quemadmodum singula simulasset uix me credo uiuere tanquam grauem infidiatorem quo pacto effugerim miror. Verūtamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam mihi que amicissimi semper infensi sunt: ego quidem factorum iniquitatem flebo: & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit ebibet: etiam si per omnes filios meos indicia uentura sint. Hæc dicens ipse quidem interrupto sermone tacuit dolore confusus. Nicolao autem uni ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite: cum prostratus ante patris pedes maneret exclamat. Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida quem tu semper seruatorem te habuisse commemoras: Aut si ficta ut dicis simulataque mea pietas fuit. Cur in aliis tam callidus in hoc adeo demens fui: ut non intellexerem quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio: cælestem latere iudicem omnino non posset: qui ubique præsto esset: & cuncta conspiceret. An fratrum exitum ignorabam: quos ob ea deus ultus est: quæ de te male tractauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderit? Spes regni? Sed regnabam. Odii suspitio? Sed diligebat. An ex te metus aliquis? An quin tui seruans aliis timendus eram? Sed egestas causa fuit: multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem: immanisque bestię animum gererem: certe mansueti patris beneficiis uinceret: quem sicut tu dixisti reduxeris: totque filiis anteposueris uiuusque Regem declaraueris: aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. Omne miserum acerbissimamque peregrinationem meam: quam longum laboris tempus: magnumque insidiantibus

spatium præbui. Sed tantum tibi pater, tuisque rebus aberam, ne Sillæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis: & princeps orbis terræ Cæsari, qui me patris amator, sæpe uocabat. Accipe præ hæc eius litteras fictis in me criminatiōibus ueriores: hisque me defendo. Hæc affectus erga te mei argumenta certissima recordare: quam ingratis hinc nauigantē scis: latentes in regno contra me inimicitias non ignorantē. Tu pater inuitus me perdidisti: tu compulisti ut darem accusandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia ueniam. Ecce adsum terra marique nihil usquam parricida pessus. Sed nondum me hoc argumento diligas. Nam & apud deum & apud te pater condemnatum me esse scio. Condēnatus depræcor ne aliorum tormentis fidē habeas in me feratur ignis: per uiscera mea pergant instrumenta pœnarum: ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sunt tormentorum, experts mori non debeo. Talia cum lachrymis atque ululatu uociferans: & omnes alios & Varum ac misericordiam prouocauit: solum autem Herodē quo minus fletu iracundia continebat documentis ueris intentum. Ibi autē Nicolaus iussu regis multa de antipatri calliditate præfatus & misericordiam spem sustulit: & accuratissimam accusationem instituit: cuncta quidem regni maleficia illi ascribens: maxime uero fratrum interitū: quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans etiam superstitibus eum insidiari quasi successione captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum parasse multo minus a fratribus abstineret. Cum autem ad ueneni probationes uenisset: per ordinē proferebat indicia: etiam de pherora crimen exaggerans ueluti illum quoque antipater fratricidam fecisset corruptisque regis amicissimis scelere omnē domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis exprobris perorauit. Varus autē cum respondere iussisset antipatrum & ille nihil aliud elocutus: quam deus testis est innocentiae meae silens iaceret: uenenum peti: idque alicui damnatorum capitis ex custodiendis bibendum dedit: eoque statim mortuo quædam in secreto cum Herode sermocinatus gesta concilio Cæsari scripsit. Posteroque die inde discessit nihiloque minus Rex antipatro uinculis tradite cladis suae nuntios ad Cæsarem misit. Post hæc etiam Salomen appetisse insidiis arguebatur antipater. Quidam enim de seruis Antiphili Romam uenerat epistolas ferens alicuius Acmes nomine ancillae Iuliae, quibus ad regem scriptis indicauerat Salomes epistolas inter litteras Iuliae repertas clam e beniuolentiae causa missae. Ipsius autē Salomes epistolis & maledicta in regē acerbissima: & accusatio maxima continebatur. Sed omnes Antipatro erant fictae. Isque Acmen pecunia corruptam ac Herodē eas mittere persuaferat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit cuius uerba hæc sunt. Sicut uoluisti patri tuo scripsi. & illas epistolas misi: certo sciens regem forori suae minime posse parcere: si eas recitauerit. Bene autē facies si consumatis omnibus pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita depræhensis regem subiit cogitatio. ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodque pene sororem propter Antipatrum occidisset anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus: quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisficeret graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancillae & in Salomen factione conflata & dedit litteras ad Cæsarem: ac propterea testamento mutato exemit nomen Antipatri regē scripsit Antipater Archelaum Philippumque negligens natu maiores. Nam & hos Antipater infimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta: & uxor eius ac filii itemque amicis ex libertis prope. I. cæteris omnibus agrorum: & pecuniam non parum distribuit: ac sororem Salomen clarissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit. Moribus autem ingrauescebat quod eum senectus pariter ac meror urgebat: & annos iam. lxx. natus: & filiorum claudibus animum adeo habebat afflictum. ut nec in bona ualitudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorē autem faciebat ægritudinem quod antipater uiueret. Hunc enim non opere superuacuo: sed cum ipse conualuisset cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate Sophistae duo qui summe scire leges patrias uidebantur. Et propterea per omnem gentē maxima gloria prædicabantur: iudas filius Sephorei: & alter Margali Mathias. Non pauci adolescentium sectabantur: cum leges exponerent: & in dies singulos puberum exercitus congregabant. Qui cum regem audissent merore ac morbo tabescere: apud notos loquebantur oportunitū iam tempus esse ut deus uindicaretur: fabricataque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit: imagines aut uultus aut cuiuslibet animalis cognomine simulachrum haberi. Hoc propterea dicebatur quod supra maximam portam templi rex aquilam collocauerat auream. Eamque tunc monebant sophistae ut tollerent pulchrum esse dicentes: etiam si quod inde periculum immineret: pro legibus patriis mori non recusare. Sic enim decedentibus & animam immortalem & bonarum rerum sensum manere perpetuo: minus autem sortes: & sapientiae suae nescios amare animam: imperitia magisque morbo cupere quam uirtute defungi. Dum hoc illi differrent rumor subito peruagatur regem fere iam mori. Unde etiam confidentius adolescentes conamen adorti sunt: ipsoque meridie cum plurima multitudo uersaretur in templo: crassis dimissi funibus aquilam ex tecto auream securibus abscondebant. Qua re statim regis duci nuntiata: non paruus ille manu comitatus ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primum interrogati an aquilam ipsi auream conciderent ausi essent fecisse confessi sunt.

Deinde quo iubente lege patria responderunt. Cum uero quid exultarent tantum: quibus mors immineret ab his quaeretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent asseruerunt. His itaque rex commotus magnitudine morbum superatusque in contionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus: & quod occasione legis patriae quaedam maiora retassent ueluti impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metu ne per multos quaestio irer praecabatur ut primum facinorosis suatoribus deinde in eo comprehensis pene subditis ceteris indignatione remitteret. Tandem igitur exoratus: & ipsos rex qui funibus demiserant cum Sophistis uiuos incendit. Et reliquos qui una comprehensi sunt: obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum corpus morbo occupatum uariis doloribus afficiebatur. Nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduus enim uexabatur coli tormentis: pedesque tanquam ex intercutis uitio timuerant. Quin & inflatio uentriculi putredoque testiculorum uermiculos generans ac praeterea creber anhelitus: & irrupta eum suspiria: membrorumque omnium contractio fatigabat: ut qui haec ad diuinitatem referrent poenas eas esse dicerent sophistarum. Ille autem quamuis cum tot uitiorum cruciatibus luctaretur: uitae tamen cupidus erat: & remediis excogitatis salutem sperabat. Denique iordanem transgressus apud Callirhon aquis calidis utebatur: quae in lacum feracem bituminis quae Asphaltidis uocatur affluentes pro dulcedine potui sunt. Vbi autem corpus eius quod medicis oleo calidiori foueri placuerat in arcam plenam demersum ita dissolutum est: ut etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant ad clamorem quidem illorum respicere iussus est. Desperata uero salute militibus quinquagenas dragmas multamque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cum autem rediens & ad hiericuntam uenisset. atra iam bili correptus & pene ipsi morti minitabatur: factum nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque uici ex omni iudaea nobiliores in locum cui nomen est Hyppodromo concludi praecipit. Deinde Salome forore & alexandro marito eius ad se uocatis: scio inquit mortem meam festis gaudiis celebraturos esse iudeos. Verum per alios lugeri potero & praecclarissimos honores sepulturae consequi si quae praecipio feceritis: Hos uiros qui habentur in custodia cum animam efflauero statim militibus circumdatos occidite: ut etiam in uita omnis mihi iudaea: omnisque domus illachrymet. Et simul his mandatis legatorum quos romam miserat epistolae sunt allatae: quibus Acmen ancillam iussu Caesaris interempram. & antipatrum morte damnatum esse iudicabatur. Qui & si pater eum in exilium dare mallet id quoque permisisse Caesarem scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuntio recreatus doloribusque rursus uictus. Nam inedia rursusque pariter uiolentia distendebatur fatum praenire conatus est: sumptoque malo etiam cutellum poposcit: solum enim comedere consueuerat. Deinde circumspicito ne quis arbiter impediret: tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum uero Achiabus consobrinis eius adcurrisset: manumque continuisset: ululatus maximus in regia statim quasi rex mortuus esset excitatus est. Eoque propere audito Antipater fiduciam reperit: Laerulque iam custodes promissa etiam pecunia rogabat ut se soluerent atque dimitterent: quod eorum princeps non solum ne fieret obstitit: sed etiam regi uelociter nuntiavit. Ille autem fortius exclamans quod uires aegrotantis ualebant. continuo satellitibus missis occidit antipatrum: mortuumque sepeliri praecipit in Hyrcania. Deinde rursus corrigit testamentum: & successorem quidem archelaum natu maximum antipatri fratrem scripsit tetrarcham uero Antipam. Post interitum autem filii quinque diebus exactis mortuorum annos quidem trigintaquatuor ex quo interfecit antigonom regno potitus triginta & septem postquam rex a Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus secunda fortuna usus est ac si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quaesierat tanto conseruato tempore filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem antequam recitaret mortem regis exercitus cum marito progressa uinctos absoluit: quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutas se consilium & unumquemque iussisse domum dimitti. Atque ita his abeuntibus militibus indicatur. Quibus in contionem cum alia turba in Amphitheatrum apud hiericunta collectis. Ptolomaeus annuli regis custos: quo signare solitus erat: & fortunatum illum esse coepit dicere: & multitudinem consolari. Relictamque ab eo militibus epistolam recitauit in qua multum rogabat. ut beniuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat: in quo Philippum quidem heredem Trachonitidis proximarumque regionum: Tetrarcham uero sicut su pradiximus Antipam Regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Caesarem ferre mandauerat: obsignatamque regni administrati notitiam. Omniuque nanque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Caesarem esse uoluit: cetera uero seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto confestim clamor securus est omnium Archelao gratulantium: militesque percuneos & populos adeuntes suamque promittebant denique beniuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae praetermisit Archelaus: sed omnem ornatum extulit regium infuneris pompa ducendum. Lectus quidem totus erat gemis auroque distinctus: thorax autem purpura uariatus: corpusque super eum uelatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum. Corona uero desuper aureas: ceptumque ad dexteram: & circa lectum filii

cum propinquis. Præterea satellites agmenq; Thracium: Germanumq; & Galathæ uelut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cætera uero militum manus armata duces suos ordinumq; principes sequebantur. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant corpus autem per. cc. stadia portatum est in castellum Herodion ibiq; secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem hic finis fuit.

De bello Iudaico. Liber secundus incipit.

Archelaus propterurbationes nouas cogitur proficisci Romam: multos occidit die festo qui Pascha appellatur. relinquit Philippum procuratorem regni & curatorem familiarium rerum rationem administrationis reddit Cæsari archelaus: accusatur archelaus: apud Cæsarem: quod non tantum Cæsarem ostendisset regem non se ipsa: defenditur a Nicolao Archelaus: & ad pedes Cæsaris se prosternit: Iudæi cum relictis ab archelao congregiuntur. Varus res componit petunt Iudæi ut per iudices res administrarentur: Cæsar non aduens his Archelaum tetrarcham fecit in media parte: pollicens regia dignitate donaturum: aliam medietatem regni aliis duobus filiis Herodis dimisit: donauit Cæsar aliis muneribus cæteros filios & filias Herodis.

CAP. I.

Virbarum autem nouarum principium fuit Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis: epulisque ferarilibus prolixè populo exhibitis. Hic autem, mos apud Iudæos necessarios multos ad inopiam redegit. Nam qui eum neglexerit impius æstimabitur: candida ueste indutus procedit ad templum, ibique uariis fauoribus exceptus a plebe ipse quoque in excessu tribunali solioque aureo residens humanissime uulgus admisit: eisque & sepulturam patris sedulo curauissent gratias egit: & sibi quasi certo iam regi magnos honores adhibuissent. Venum se tamen ait non potestate solum interim: sed etiam ipso regis nomine temperare: donec a Cæsare sibi fuerit confirmata successio: qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hiericonta uoluntati exercitus restitisse cum sibi diadema uoluisset imponere. Cæterum alacritate ac beniuolentia æque militibus etiam populo plenam se uicissitudinem relaturum si ab his quorum etiam imperium certus rex declaratus esset: studiumq; sibi essent erga illos rebus omnibus parte melior appareret. His gaussa multitudo statim eius mentem magnis tentare petitionibus coepit. Nanque alii tributa lenari: alii uestigalia tolli: quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi ubi communis luctus de rege cessauit: propria lamenta suscipiunt flentes eorum casum quos propter abicissam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat: sed clarissimis quæstibus fletuque iusto & planctu ciuitas personabat uiuorum causa uidelicet: quos pro templo ac legibus patris interiisse dicebant. Eorum autem mortis penas ab illis quos Herodes pecuniis donasset repetendas esse clamitabant: ac primum quem his constituerat pontificem reuocandum: aliique pietate præstantem: magisque purum coaptari debere. Quibus & si mouebatur Archelaus ad ultionem: tamen eum uelut per professionis metum continebat festina, siue si multitudinem reddidisset inimicam: motu eius impendiretur. Quamobrem monendo magis quam ui experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum ut quiescerent rogabat. Sed illum seditionis auctores ubi ad templum uenit: priusquam uerbum faceret: lapidibus perturbauerunt & aliis post eum mulcendi sui gratia missis: multos enim allegabat Archelaus iracundie omnia responderunt. Neque si numero aucti fuissent: occisi fore uidebantur. Itaque instante azymorum die festo qui apud Iudæos Pascha uocatur: plurima uictimarum copia plenus: infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebant: in templo confisterent nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus antequam omnem populum morbus iste corrumperet: cohortem militum & chiliarchum qui etiam seditionis principes comprehenderent eo dirigit: contra quos omne uulgus excitatum multos lapidum ictibus interfici sauius uero Chiliarchus uix elabirur. Et illi quidem statim uelut nihil mali actum esset ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed archelao sine cæde iam multitudo comprimi posse non uidebatur. Quamobrem totum illis immisit exercitum pedites per ciuitatem simul omnes equitesque per campum qui cum sacrificiis occupatos singulos inuasissent: prope ad. iii. milia hominum occidunt: reliquam uero manum per muros proximos deiecerunt. Precones autem sequebantur Archelaum iussu eius unumquemque ut domum rediret admonendo. Itaque cuncti neglecta dei festiuitate abiit. Ipse autem cum matre necnon & Popla & Ptolemæo & Nicolao amicis ad mare descendit reli-

CC lili

sto Philippo regni procuratore : itemque rerum familiarium curatore. Vna uero egressa est cum filiis suis Salome fratrisque regis filii genere : specie quidem uelut Archelao ad successionem firmam adiumento futuri : certa uero causa quæ contra leges in templum dimissa fuerant delatum. Interea fuit illis Cæsare obuiam Sabinus Syriae procurator ad Iudæam ueniens ad pecunias custodiendas Herodis. Quem ulterius progredi uarus inhibuit multis accitis Archelai precibus intercedente Ptolemaeo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari neque ad arces uenire properauit neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao : sed usque ad cognitionem Cæsaris se otiosum manere pollicitus apud Cæsarem commorabatur. Postea uero quam sibi obstantium unus Antiochia petiit : alter hoc est Archelaus Romam nauigauit : mature profectus in Hierosolymam regiam tenet : custodumque principibus idemque dispensatoribus euocatis : rationes pecuniarum discutere conabatur & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant sed in obseruando singula quæque perseuerabant : causam custodiæ magis Cæsari quam Archelao tribuentes. Cum hoc autem Antipas quoque de regno certabat : posteriore superius herodis testamentum firmitus esse defendens in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus : eique tam Salome quam multi alii cognati qui cum Archelao nauigarent suffragio esse promiserant. Ducebant autem secum matrem fratremque Nicolai Ptolemæi in quo pro fide apud herodem probata non nihil uidebatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat unde etiam qui se monerent ut Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti uoluntati cederet audiendos esse non censuit. Romæ uero migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum quibus inuisus erat Archelaus : quique præcipue liberi omnes sui que iuris esse cupiebant & aut Romano magistratu administrari aut si hoc non impetrarent Antipam regem habere ad hoc etiam Sabino petebatur Antipas qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem : Antipam uero multum laudauerat itaque digesta crimina Salome & cæteri qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula patrisque anulum per Ptolemæum rationesque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem præmeditatis eis quæ ab utraque parte dicerentur ubi & regni magnitudinem multitudinemque reddituum animaduertit : atque insuper Herodis familiam numerosam prælectis etiam Vari ac Sabini litteris optimates Romanorum ad consiliū uocat. In quo tunc primū ex Agrippa quoque ac filia sua natū Gaiū sedere iussit filiū adoptiuū atque ita partibus persequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater. Namque is erat orator acerimus eoque aduersabant Archelao : accusationē proposuit simulās Archelaū quasi uerbis quod nunc de regno uidere contēdere : re autem uera iam dudum rex esset effectus : & apud aures modo Cæsaris cauillaretur : quem iudicem successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem quibusdam ut diadema sibi imponerent subornatis regis eum morte in solio aureo residentem partim ordines militum permutasse : partim condonasse promotiones : & insuper his omnia annuisse populo : quæ uelut a rege imperanda petiisset : maximorumque reos criminum quos pater suus uinxerat absoluisse quique ista fecisset : modo regni umbram a domino postulaturus uenisse : cuius sibi corpus ipse rapuisset : ut non regum : sed uocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei quod etiam luctum patris assimulasset obiciebat : cum interdum quidem personam componeret in mœrorem : noctu uero ad commensationes usque potaret. Denique seditionem uulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat : totius autem orationis suæ uires eorum multitudine qui circa templum cæsi fuerant adstruebat : Hos enim ad diem festum quidem uenisse : ad hostias uero quas ipsi mactauerant crudeliter esse iugulatos : tantumque in templo funerum esse congestum quantum nullum ab externis illatum bellum implicabile congestisset. Itaque huius crudelitatis Herode presso ne spe quidem regi nunquam eum dignum esse uisum nisi cum sanæ mentis inops erat : anima deterius ægrotante quam corpore : & quem in secundo testamento scriberet ignorabat : præsertim qui priore testamento scriptum incusare nihil posset : sed incolumi corpore omni uicio purgata mente fecisset. Ut tamen quis firmitus esse ponat morbo laborantis arbitrium ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate : multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet a Cæsare principatum : qui antequam acciperet tantum populum peremisset : Occulta in hunc modum persecutus Antipater multis ex numero circumstantium propinquoque in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai & ante omnia eadem in templo necessario factam esse perdocuit. Nam quorum necis augeretur : non regni solum sed etiam ipsius iudicis idest Cæsaris hostes fuisse : aliorum autem criminum suasores aduersarios demonstrauit. Secundum uero testamentum iccirco tantum manere postulabat : quod Herodes in eo successerit. Nec unquam in Herodis errasse iudicio : sed sano corde quem constitueret elegisse qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expolitis etiam Nicolaus perorasset in mediū progressus Archelaus ad genua Cæsaris accedit otiose. Quo benigne a Cæsare erecto eo quod paterna quidem successione dignus esset ostendit certum uero nihil pronuntiavit. Sed illo die dimisso consilio : se cum ipse de cognitis deliberabat : utrum ex his qui testamento contineretur aliquem regni oport-

eretur constitui successorem: an toti familiae distribui principatum. Multitudo enim personarum egeret subsidio uidebatur. Sed antequam de his quicquam statueretur a Cæsare mater archelai Malthace morbo corrupta moritur. Et Vari litteræ de Syria prolatae sunt iudæos desecisse nuntiantes quod uarus fere prospiciens Hierosolymam postquam Archelaus nauigaret ascendit ut incensores seditionis cohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur ex tribus quas e Syria duxerat secum cohortibus unam in ciuitate reliquit: atque ita in antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymam uenisset causas nouarum rerum iudæis præbuit: modo uim custodibus ut arces sibi traderent adhibendo: nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis a Varo militibus fretus erat sed etiam seniorum suorum multitudine: quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesima die quæ pentecoste a iudæis uocatur: septies septem diebus ex actis rediens ex eorum numero uocabulum nata non religionis solennitas populum sed indignationem congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa idemque Idumæa & Hiericunte trans iordanemque positis regionibus factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus iudæorum ex numero simul & alacritate præstaret: & tripartita manu terma castra collocauerunt: una in septentrionali regione templi: altera in meridionali Hippodromum uersus: tertiaque in occiduo prope regiam tractu circumsessosque Romanos undique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter eorumque spiritu perterritus: crebris quidem Varum nuntiis precabatur: ut quam mature ferret auxilium quasi lanianda cohorte si quid moræ interuenisset. Ipse uero in altissimam castelli turrim quæ Phaselus uocabatur euadit fratris Herodis cognomine: quem parthi necauerunt. Hinc militibus cohortis: ut in hostes irruerent signum dabat. Nam præ timore quibus ipse præerat descendere nullus audebat. Eius autem præceptis milites obedientes in templum uolant: uehementique cum iudæis pugna confligit: in qua dum nemo desuper adiuuaret imperitos belli peritiam superabant. Postea uero quam multi iudæi porticibus occupatis a uertice sagittis eos appetebant: plurimi contrebantur: & neque ex alto iaculantes ulcisci facile poterant: neque communius dimicantes ferebant. Ab utrisque tamen afflictis succendunt porticus: opere magnitudine atque ornatu mirabiles. Ibique cum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur: aut in hostes desilientes: ab ipsis occidebantur: alii introrsum cedentes præcipitantur ex muro. Nonnulli desperata salutis incendii periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex nocturnis obrependo in Romanos fecissent impetum metu attoniti nullo negotio subigebantur: donec omnibus aut interemptis aut timore deiectis thesauro dei defensoribus destituto manus milites attulerunt: & quadringenta ex eo talenta diripere. Quorum quæ furto sublata non sunt congregauit Sabinus. At iudæos multo plures: magisque pugnantem tam uirorum quam opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaque regia minitabantur exitium: nisi quamprimum inde secederent: Sabino si uellet una cum cohorte militum abundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regalium plurimi qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior. Erat Sebastenorum tria milia. Hisque Rufus & gratus præpositi unus peditum rector: at uero equitum Rufus. Quorum uterque ui corporis atque prudentia: etiam si nullam manum obedientem haberent: magnum tantum momentum belli Romanis addidissent. Itaque iudæi quidem instare obsidioni simul: & castelli moenia tentantes & ad Sabinum clamantes: ut nullo impediante discederet: habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quanquam optaret euadere: fidem tamen pollicitationibus non habebat sed eorum lenitatem insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulque auxilium Vari sperans obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per iudæam plurimis locis tumultus erat multosque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia ueteranorum qui sub Herode militauerunt congregati armis instructi cum regalibus decertabant. Quibus Achiabus regis consobrinus ex uicis munitissimis repugnabat campestre prælium declinando. Inferiori autem Galilææ Iuda filius Ezechiae latronum principis ab Herode quondam rege capti: qui tunc illas regiones uastauerat: non parua multitudine collecta raptisque regis armentariis: & omnibus quos circa se habebat armatis contra potentiae cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regalibus seruis pulchritudine simul & uastitate corporis fretus imposito sibi diademate cum latronibus quos congregauerat ipse circumiens: & apud Hiericunta regiam: & multa alia magnifica diuersoria igni corripit: facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesque habitatores in quibus aliquid decoris erat concremasset nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios: itemque Sebastenorum pugnatissimos ducens properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit atque ualle fugientem: & ex transuerso percussam in uertice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proxima fuerunt sedes regiae apud Betharamathem quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus: tunc etiam pastor quidam cui nomen erat Gaius regnum affectare ausus est: quod ut speraret ui corporis animæque fiducia mortem contemnens impulsus est. Ac præterea fratrum sibi similium robore quorum singulis tanquam ducibus & Satrapis

attributa manu armatorum ad icursus utebatur. Ipse autem ueluti rex maiora negocia procurabat. Et tum quidem sibi etiam coronam imposuit: non paruo autem post tempore cum fratribus suis uastando territoria & occidendo præcipue Romanos itemque regios perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ausi sunt autem apud Amathum ea compertum Romanorum agmen obsidere: qui frumenta cohorti atque arma portabant. Vbi arum quidem centurionem: & xl. fortissimos iaculis consecere. Ceteri uero in periculo constituti similia sustinendi auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas itemque alienigenas per omne bellum gestis post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt natu quidem maximus ab Archelao. Duo uero qui ætate sequebantur in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrociniali bello cunctam inflammabant Iudæam. Varus autem acceptis Sabini & principum litteris toti cohorti metuens opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis cohortibus & quatuor alis equitum in Ptolemaida profectus eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc a Berytiis etiam cum per eorum transiret oppidum: mille & quingentos accepit armatos. Vbi uero in ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum quam propter Herodis inimicitias Aretas rex arabum non cum exiguo numero equitum peditumque peruenit. statim exercitus partem in Galilæam quæ Ptolemaidi propinquior erat dirigit amico suo Caio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat omnes in fugam uertit: & Sephorim ciuitatem captam ipsam quidem incendit: incolas uero eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni Samaria potitus ciuitate quidem abstinuit: quæ inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit. castris autem ad uicum positus qui appellatur aron ptolemæi possessionem propterea direptam a barbaris: & ab amicis Herodis qui ptolemæo insensu erant. Inde Sapho progreditur alterum uicum tutissimum: quem similiter omnesque redditus ibi repertos fuerant depopulati. Cædis autem ignisque plena erant omnia: nec prædæ Barbarorum quicquam obstabat. Exusta est autem Emaus iussu Vari necessarii cæterorumque indigne ferentis habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad hierosolymam cum exercitu solo uisus: Iudæorum castra disiecit: & alii quidem per agros abiire fugientes. Qui uero intra ciuitatem degebant suscepto eo seditionis causas in alios conferebant: nihil quidem se penitus nonnisse dicentes sed propter diem festum receptam necessario multitudinem in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis quam cum seditiosis conspirasse. Ante uero obuiam ei uenerant Iosephus archelai consobrinus: & cum Grato Rufus agentes exercitum & Sebastenos: & ex Romana cohorte milites ornatos ornatu consueto. Sabinus enim nec in eos Vari uenire passus iam dudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus auctores tumultus per agros dimisit exercitum: multisque sibi exhibitis: quos minus turbulentos inuenisset custodiæ tradidit: maxime uero nocentium prope ad duo milia crucifixit. Adhuc autem super Idumæam superesse decem armatorum milia nuntiato. Confectum arabas domum redire iubet: quia eos non auxilantium more uti militias sed pro sua libidine & ultra quam ipse uellet agros uastare perspexit: suis autem conuocatis agminibus in aduersarios properabat. Verum illi se Varo antequam in manus uenirent Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini uenia data duces eos interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris: nonnullos regis cognatos: erant enim quidam inter eos Herodis propinqui: supplicio subiugari præcepit quia omnino contra regem suum arma coepissent. Varus autem hoc modo rebus apud hierosolymam compositis eademque cohorte quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat ibi relicta antiochiam abiit. Romæ autem archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari legati exierant: ut genti suæ liberum petaturi. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant affantibus una cum populo qui Romæ degerent octo milibus Iudæorum. Itaque conuocato a Cæsare optimatum romanorum amicorum concilio in palatini Apollinis templo quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum: multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis contraque archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraque parte secreti aderant. Nam & cum archelao stare propter odium atque inuidiam recusabat: & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater beniuolo animo duabus ex causis præmissus a Varo ut & archelao subueniret: & si regnum Herodis nepotibus distribui placuisset: partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatores exponere quæ nam contra leges fecisset Herodes: primum non se regem sed omnium qui usquam fuissent: tyrannum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis ea pertulisse superstitibus ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum cum lacerasse corpora subiectorum: sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteris ornauisse: populisque alienis Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua uero foelicitate ac patriis legibus nationem suam tanta egestate simul ab eo: atque iniquitate repletam: prorsus ut plures ex Herode clades paucis annis sustinuerint: quam omni æuo maiores sui postquam ex Babylone discessere perpeffi sunt. Xerse tunc regnante ad discordiam concitati. Verum se tamen ad hanc mediocritatem & aduersæ fortunæ consuetudinem

processisse ut etiam successionem uoluntariam acerbissimæ feritatis subirent qui & Archelaum tanti tyranni filium patre mortuo regem appellassent nihil morati: & una cum eo luxissent mortem herodis: ac pro eius successore nota celebrassent. Illum autem quasi metueret: ne non certus eius filius uideretur: ex cæde trium milium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruit tot immolasse deo hominum uictimas: tot festo die templum cadaveribus impleuisse. Recte igitur eos qui de tantis malis superessent: aliquando respexisse calamitates suas: & belli lege cupere uulneribus excipiendis ora præbere: atque a Romanis præcari: ut iudææ reliquias misericordia dignas existimarent: ne uel quod ex ea natione restaret his obicerent: a quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syriæ finibus ac per iudices Romanos administrari decernerent. Hoc enim modo probatum iri iudæos: qui nunc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur: moderatis rectoribus obedire. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus primum criminibus quæ in reges erant proposita dissolutis: nationem cepit arguere: quia neque gubernari facilis esset natura quæ regibus uix pateret. Vna uero etiam propinquos Archelai qui se accusatores contulerant insimulabat. Sed tunc quidem partibus Cæsar auditis conuentum diremit. Paucis autem diebus post mediam regni partem sub Tetrarchæ nomine dedit Archelao: etiam regem si se dignum præbuisset facturum esse pollicitus. Reliquam uero dimidiam in duas tetrarchias diuisit: duobusque aliis Herodis filiis attribuit: unam Philippo: alteram illi qui cum Archelao de regno certauerat. Huius autem parti cesserat trans flumē regio quarum ducēta talenta redditus erant. Bathanea uero & Trachon & Auranitis: & quædam pars domus Zenonis circa Iamniā uicini cum Philippo destinata sunt quæ talentorum. c. redditus ministrabant. Archelai uero Ethnarchia Idumeam omnemque Iudæam & Samariam habebat: quarta tributorum parte leuata pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret & ei traditæ sunt Stratonis Turris & Sebaste & Ioppe & Hierosolyma. Græcas uero Gazam & Gadarā & Hippion regno auulsa Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem redditus Archelai. cccc. talenta. quin & Salomæ præter illa quæ testamento regis ei relicta erant Iamniæ dominam & Azoti & Phaselidis idem Cæsar constituit: regiamque apud Alchalonom largitus est ex quibus omnibus talentorum. lx. redditus colligebantur. De mum uero eius Ethnarchiæ subiugauit Archelai. Cum autem cæteris Herodis propinquis testamento relicto soluisset: duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis milibus pecuniæ donauit: easque nuptū Phæroræ filiis collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talentum: hisdem distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus uilissimis propter honorem defuncti.

Iudæus quidā interim simulat se eē Alexandrū ob similitudinē cū illo Romā uenit cognoscit a Cæsare: patefacit ipse Cæsari dolū & fraudē: his nōdēns Cæsar remigum numero inseruit. Iuasorem illius fraudis interficit: ponuntur quædā sectæ philosophorū & eorū uita. CAP. II.

Nterea quidam iuuenis natione Iudæus apud quēdā libertinū Romanorū in Sidoniorū oppido educatus illū se format similitudine quē Herodes necauerat. Alexandrū eē mētītus fallēdi spe Romā uenit. Huius autē facinoris habebat sociū quēdā gētilem suū oēs regni actus optime scientē: a quo instructus affirmabat eorū semiseriordia quæ sui atque Aristobuli occidēdi causa missi fuerant similibus corporibus subditis morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos sefellerat in creta degētes: ac liberaliter illic acceptus Melūque inde trāsmisus ibique ampliore quæstu cumulatū ēt hospites suos magna uerisimilitudine Romā se cū nauigare pellexerat. Postremo delatus Dictarchiā multisque muneribus a Iudæis eius loci donatus quasi rex a paternis amicis deducebat. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo: ut qui alexandrū illū uiderant: planeque nouerant hūc eū esse iurarēt: igitur oēs etiam Romæ uisendi eius studio circūfusi properabant: & infinita multitudo per incoorū angustias quocūque referebat conueniebant. Tanta namque dementia multos corperat ut illū sella portaret: ac regale obsequiū propriis eius sumptibus exhiberent. Sed Cæsar alexandri uultū optime sciēs: accusatus enim fuerat ad eū ab Herode: & si prius uideret hoīem: fallaciam similitudinis aduēterat: hilariori tamen animi spe nōnihil indulgēdum putauit: & Celadū quēdam qui alexandrū bene cognosceret misit: ut ad se adolescentē adduceret. Quo ille conspecto statim personæ differētiā coniectura deprehendit. Maxime autē ubi corporis eius duritiā & seruilē formam considerauit: intellexit omne cōmētū. Satis autē cōmotus est dictorū eius audacia aristobulū pcontātibus saluū quēdē illū esse memorabat consulto uero non ad essequia apud Cyprū degeret cauēdo insidias: minus enim se circumueniri posse disunctos. Itaque Celadus ei ab aliis separato uitam dixit a Cæsare primū fore tantæ fraudis si prodidisset auctorē. Id autē se facturum pollicitus ad Cæsare sequi: & iudæū indicatūque formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstū. Tanta enim dona ex ciuitatibus eū singulis abstulisse docuit: quanta uiuus alexander accipisset. Risit his Cæsar & falsum quēdē alexandrū propter habitudinē corporis remigū numero inseruit: Iuasorē uero eius interfici iussit. Meliis autē sumptū detrimētū pro amētiæ p̄tio satis esse indicauit. Ethnarchia uero suscepta memor discordiæ supioris archelaus non solū Iudæis: sed et samaris crudeliter abusus est. Nonoque principatus sui āno legatis contra se ab utroque ad Cæsare missis: ipse quæ

dem in exilium pellitur. Viēnam gallicæ ciuitatem patrimonium nero eius thesauris Cæsaris adiu-
dicatur. Quem quidem priusquam euocaretur ad Cæsare: huiusmodi somnium uidisse cōmemo-
rauit Nouē aristas plenas: & maximas a bobus comedi somniauit. Accitos deinde uates Chaldæo-
rumq; nonnullos quid nam illo putarent indicari somnio consuluerat. Aliis aut aliter interpretati-
bus Simon quidā Essæus genere dixerat. Aristas annos arbitrari bonosq; rege mutationes: eo quia
agros arando uerterent ac mutarent. Ideoq; regnatura esse tot annis quot significasset numerus ari-
starum: uarias aut rerū mutationes expertum esse moritura. His auditis quinque diebus post idem ar-
chelaus ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem dixi memoria etiam coniugis eius Gla-
phyre somniū Archelai filie Cappadocum regis referre. Quam cum Alexander primus habuisset
uxorē: frater huius de quo loquimur Herodis filius a quo ille interfectus est: sicut iam designauimus
post illius mortem. Iubæ regi Libyæ nuptam: eoq; defuncto domum reuersam: domiq; apud patrē
in uiduitate degentem. Ethnarches Archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accensus est: ut eam sta-
tim repudiata coniuge sua Marianne sibi copularet. Hæc igitur in breui tempore postquam in Iudæ-
am rediit: uidere uisa est instantē sibi Alexandrum dicere. Satis fuerat tibi libycū matrimonium: sed
tu illo non contenta rursus ad meos penates reuerteris audacissima uiri tertii quodq; grauis est: fra-
tris mei iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam: te quæ licet inuitam recupe-
rabo. Atq; hoc exposito somnio uix biduū superuixit. Igitur Archelai finibus in prouinciam circun-
scriptis procurator equitum apud romanos Coponius a Cæsare missus est ea sibi a Cæsare potestate
mandata. Hoc disceptante Galilæus quidam Simon nomine defectionis arguebantur: quia indige-
nas increparet: si tributum Romanis pendere paterentur: dominosq; post deum ferre mortales. Erat
autem propriæ sectæ sophista: nulla in re aliis simul. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philoso-
phiæ. Horum unum Pharisei profitentur: alterum Saducei: tertium autem quod probabilius habe-
tur Essæi colunt: gente quidem Iudæi. Verum inter se mutuo amore coniunctissimi & qui pter cæte-
ros uoluptatem quidem quasi maleficia uitare: continentiam uero seruare neq; cupiditati succumbe-
re: uirtutem maximam ducere. Itaq; nuptias quidem fastidiunt: alienos uero filios dum adhuc mol-
les sunt erudiunt: traditos pro cognatis habentes suis moribus diligenter instituūt. Non quia coniu-
gia uel humani generis successionē censeant perimendā: sed quia cauendam putent intemperantiam: for-
minæ nullam eaq; uni uiro fidem seruare credentes. Quin & diuitiæ contēptores sunt: rerumq;
apud eorū cōmunicatio admirationi habetur: neq; inuenias alteri alteræ opulentia p̄stare legemq; si-
bi dixerūt: qui disciplinā suā sectari uellēt: bona cōubernio publicaret. Ita enim fore ne uel paup-
ratis humilitas: uel diuitiæ dignitas appareret: sed p̄mixtis facultatibus ueluti inter fratres unum
esse omniū patrimonium. Probrio autem ducūt oleū: & si quis uel inuitus unctus fuerit: mūditiis cor-
pus abstergere: quoniā squalorē decori putant dummodo semper in ueste sint candida. Designatos
aut cōmuniū rerum procuratores habent: & ad usus omniū indiuisos. Non ē autē illis una ciuitas
certa: sed in singulas multi domicilia transferunt: & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus
quid habeant promptum exhibent quasi proprium. Deniq; tanquam consuetissimi ad eos ingrediū-
tur quos nūquam ante uiderunt. Hic est quia cū perigrinantur propter latrocinia tantū armantur:
neq; præterea quicq; ferunt. In singulis autē ciuitatibus ex eodem collegio specialis curator hospitū
constituitur qui eorum uestimenta cæteraq; usui necessaria tueatur. Amictus autem cultusq; corpo-
ris omnibus pueris in metu & sub cura magistri agentibus par est. Nec uero uestitum siue calceos
mutant: nisi ut omnino conciliis prioribus aut longi temporis: usu consumptis. Nihil autem inter
se mercantur aut uēdunt: sed egēti quisq; quod habeant præbēs refert ab eo quod ipse non habeat.
Quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas a quibus libuerit accipiendi quod op⁹
sit. Præcipue circa deum religiosi sūt. Nāq; ante solis ortum nihil profani loquunt. sed ei patria quæ
dam uota celebrant: quasi ut oriantur p̄cantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes a curatoribus
dimittuntur. Cūq; ad horam quintam studiose fuerint operari rursus in unū congregantur: linteisq;
præinctis uelaminibus ita corpus aquis frigidis abluunt. Atq; hac lustratione in eadem secreta co-
eunt. Quo neminem alterius sectæ hominem aspirare concessum est ipsiq; purificati: uelut in sanctū
quoddam templum in cœnaculum cōueniunt: quibus cum silentio sedentibus pistor quidē panes
ordine unum aut uasculum ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde uoce cibū sacerdos
anteuenit: neq; gustare quēquam fas est: nisi prius deo celebratur oratio. Post finem quoq; prædii uo-
ta repetunt. Nam & cū incipiunt & desinunt quasi datorem uictus deum laudibus canunt. Tunc ue-
luti sacris illis depositis uestimentis usq; post meridiem ad opera se conferunt. Reuersiq; inde simili-
ter cœnant considentibus etiam hospitibus si quos fortasse interuenisse reppererint. Neq; uero cla-
mor unquam tectum illud: neq; tumultus inquietat: cū etiam loquēdi ordine aliis alii cedāt: eorūq;
silentium extra tectum constitutis Arcanum quoddam uideatur horribile. Cuius quidem rei per-
petua sobrietas causa est: quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate diffinitur. Sed quā-
uis aliquarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris: tamen in his duobus hoc est in iuuando
& miserando sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis cum opus est suo arbitrio cuique licet atque
indigentibus alimenta porrigere. Sane cognatis dare aliquid sine curatoribus interdictum. Idem

Iracundiæ moderatores iusti sunt: indignationem cohibent: fidē tuentur: patri obsecundant: & omne quod dixerunt iureiurando fortius habent. Ipsum autem iusiurandum quasi periurio deterius uitant. Iam enim mendacio condēnatum arbitrantur: cui sine deo non creditur. Summum autem studium uetere scriptis adhibent ea maxime indeque quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia stirpes medicas quæque uim propriam singuli lapides habeant rimantibus conquiruntur. Sectæ uero suæ studiosis non statim cum eius una collectio: sed per annum integrū extrinsecus cōmoranti cuique eundem uictus ordinem tribuunt. Dolabram quoque & quod prædictū est: perizoma & albam uestem tradētes. Cum uero processu temporis experimētum continētiae dedit: accedit etiam ad communem cibum: & purioribus ob castificationem. s. aquis participat: neque tamē in conuictum assumitur. Post ostētionem quippe continētiae duobus annis alius mores eius probantur. Cūque dignus apparuerit tunc demum in consortium assumitur. Prius uero quam incipiat cōmunem habere cibum magnis execrationibus abiurat se primum quidem colere deum: deinceps quoque erga homines seruare iustitiam: & neque ppria sponte nocere cuiquam: neque ex pcepto obesse: quinimmo iniquos omnes odisse: & cum labore semper iustitiæ sectatoribus fidem omnibus seruare. maxime uero principibus. Neque enim aliusque uoluntate dei cuiquam consentire posse ad principatus potētiā accedere. Si uero ipse cæteris præsit nunquam abuti nunquam se abusurum uiribus potestatis ad contumeliā subiectorum sed neque ueste aut ambizioso aliquo ornatu reliquis eminere: ueritatem semper diligere: & habere propositum conuincere mētiētes. Manus uero a furto & animā puram seruare ab iniustis compēdiis: & neque aliquid de misteris consecrantes cælere. Neque profanis eorum quippiam publicare: etiam si intentata quispiam morte compellat. Sup hęc autem addūt nihil se de dogmatibus aliquid quam ipsi susceperint tradere. Fugere autem la: rocinia: & cōseruatum Iri similiter dogmatis sui libros: angelorūque nomina: his quidem execrationibus explorant: & quasi præmuniunt accedentes. Depræhenso uero in peccatis a sua congregatione depellūt: & qui taliter fuerit condēnatus miserabili plerumque morte consumitur: illis quidem sacramentis sacratis obligatus: neque capere ab aliis oblatum cibum potest. Herbas uero pecudum more decerpens: & fame exarsa membra corrumpunt. Ob quam etiam plurimos plærumque miserrati: & extremum spiritum agentes receperunt sufficientem pro peccatis eorum quæ usque ad mortem adduxerat pœnam fuisse censentes: in iudiciis uero sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quam centū in unum coacti: quod autem ab his decretum fuerit immobile manet. Veneratio quoque apud eos post deum magna legiferi est: ita ut si quis blasphemauerit morte damnetur. Senibus uero obedire: & plurimum quorumque deprobabile arbitratur officium: cum simul denique sederint. x. nullus unus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum uel in dexteram sui partem quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse omnibus Iudæis diligentius cauent neque cibū sibi solum pridie præparant: ne uidelicet illo die ignem accēdant: sed neque uas aliquod transponere præsumunt immo nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam uno uerbi gratia per de altam dolabra illa quam tradi nuper accedentibus diximus denissa ueste sese diligentissime contegētes: ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant: in eadem fouea ab onere uētris leuantur: ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & nempe cum naturalis sit ista purgatio: nihilominus tamen solēnem habēt ut quasi ab immunditia diluantur: decernunt autē inter se secundum susceptæ abstinentiæ tempora in ordines. iiii. tātumque hi qui minores sunt inferiores præcedentibus æstīmantur ut si aliquos eorum contigerit quasi a contactu alienigenæ diluantur uiuunt autē quam lōgissime: ita ut plurimi eorum usque ad centenariam pferantur ætatem propter simplicitatem. s. uictus: quod eis nimirum accedere puro propter institutionem bene in omnibus ordinatam. Sūt autē aduersorum cruciatus siquidem uincūt firmitate consilii. Mortem uero si cū decore obeunda sit iudicant ēē immortalitate meliorē: prodit autē eorum in omnibus negociis animos bellum gestum cum Romanis. Tūc siquidem per artuum contractiones & ignes ac per tormenta omnigena transeunt: ut uidelicet in legiflatores aliquid loquerentur iniuriam: uel ciborū quippiā quos non solent ederent: ad neutrum horum potuerūt impelli: sed neque deprecari suos tortores: aut in ipsis flere suppliciiis quinimmo in mediis cruciatibus subridentes: & eis qui tormenta admouerant: illudentes constantes animos cum quadā hilaritate reddebant. s. quasi qui eos essent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos firmata constitit: corruptibilia quidem esse corpora: materiāque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere: & de æthere subtilissimo cōmeantes quasi carceribus ita corporibus implicari: uelut quas illecebra carnalis attraxerat. Cum uero fuerint a carnalibus releuata uinculis quasi de seruitute longissima liberatas ita ilico lætari eas sublimēsque ferri. Et quidem bonis continentes in hoc græcorum sententiis pronunciant ultra Oceanum degere: ubi eis sit imposita perfructio: illic quippe esse regionem: quæ neque imbribus: neque niuib: neque æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus & leuiter aspirans amānet. Malis autem animabus pcellōsa loca & hiberna delegant plena gemitibus exercēdarum sine fine penar: uidētur autem mihi secūdum hanc ipsi intelligētiam græci quoque fortibus suis quos

Heroas. & Senideos uocant beatorum insulas sequestrasse: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum in quo etiam cruciari quosdam cōmentati sunt: Sisyphos uidelicet & Tantalos & Ixiones & Tityos Principio quidem imortales esse animantes: ob adhortationem utiq; uitae dehortationemq; nequitiae bonos quippe fieri in huius uitae conuersationem meliores per spē bonorum etiam post lucem redhibendum improborum autem impetum retardari aestimantibus quoniam & si huius uitae spatio latuerint post obitum tamen sint imortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo quæ Essæ de diuinitate animæ philosophantur. Plane illecebram is qui semel deorum sapientiam gustauerint reponētes. Sunt aut in eis qui etiam futura nosse promittant. sacris uidelicet libris & uariis sanctificationibus: Prophetarumq; dictis a primis ætatibus adhærentes: raro aut accidunt prædictiones eorum frustratio consequatur. Est aut aliud etiam Essænorum collegium cibos quidem & mores legumq; similia cum prioribus habens. Distat aut opinione coniugii: maximā siquidem uitæ hominum partem successionem. s. amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur quippe si in eandem uelint ire sententiam: defectusq; confestim genus humanum fore. Nihilominus tantum ipsi tanta moderatione conueniunt ut per triēnium explorent ualitudinem foeminarum. Et si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui ita eas in matrimonia adsciscunt. Nemo tamē eorum cum prægnante concumbit: ut ostendant: quia non uoluptatis nuptias: sed causa inierint liberorum. Lauatibus aut foeminis ita ut uiris perizomarū inest amictus: tales mores huius collectionis: duo autem priorum quasi ordines sunt. Ex quibus Pharisei dicuntur qui certiorum legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent ut Imarmene sato. s. & deo uniuersa deputent: & quidem uel agere quæ iusta sunt uel negligere secundum maiorem partem esse beniuolentia in hominibus profitentur adiuvante tantum in singulis & Imarmene animam autem quidem omnē incorruptam esse transire aut in alia corpora solas bonorum improborum autem interminabili supplicio cruciari. Saducæi porro. i. Secunda collectio Imarmenē omnifariam negant: & deū extra omnē mali patrationem inspectionemq; constituunt. Aiunt autem electioni hominum uel bonum uel malum esse propositum: & secundum uoluntatem propriam alterutrum unumquēq; coniūgi. Animarum autem generaliter uel supplicia denegant uel honores: & Pharisei quidem sociabiles: & qui studeant se mutua dilectione complecti. Saducæi uero & inter se feris moribus discrepantes: & conuersatio eorum ita circa participes ut erga externos inhumana hæc sunt quæ de Iudæorū philosophis dicenda repperimus: nunc ad inceptum reuertor.

Decedente regno Archelao Philippus & Herodes Antipas regūt Tetrarchias suas: desertur imperium ad Tyberium post mortem Augusti: Pilatus mittitur a Tyberio in Iudæā: ob imagines Cæsaris quas intulit in tēpla oritur discordia maxima: Caius Cæsar uult deus appellari: eius imagines & statuas præcepit erigi: renitētibus illis minatur eis: moritur Caius: Claudius rapitur in regnum: mittit Agrippam ad senatum ut placeat eum esse regē: non admittit curia: remittitur Agrippa ad senatum: nuntiāns pugnam aduersus eos.

CAP. III.

Archelai regno in ordine prouinciæ iam decedēte reliqui idest Philippus & Herodes q cognominabatur Antipas tetrarchias suas regebant. Salome aut moriēs Iuliz Augusti coniugi regionē quā rexerat: & Iamniā & in phaselide palmeta testamēto reliquit. Delato aut ad Tyberium Iuliz filium romano imperio post mortē. s. Augusti qui p̄fuit rebus ānis septē & quinquaginta mēsis sex diebus duobus manētes in tetrarchiis suis: Herodes. s. ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos: de quibus Iordanis flumen exoritur in Paneade condidit ciuitatē: quam Cæsariam uocitauit: Italiamq; inferiori Galilæa: q Iuliadē nominauit. Herodes uero in Galilæa Tyberiadam in Perza aut cognomine Iuliz. Missus aut a Tyberio in Iudæam Pilatus qui curandā acceperat regionem nocte intēpesta opertas in hierosolymam intulit imagines Cæsaris: quæ res postridie grandem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt: quasi iam profanatas leges suas uiderent. Nullum enim fas esse dicūt colloca ri in urbe simulachrum. Ad quærelam aut eorum qui in ciuitate erant: subito etiam de agris multitudo confluxit. Euntēs aut illico Cæsariam ad Pilatum intentissime deprecabantur: ut ab Hierosolymis auferretur imago: & eis iura patria seruarentur. Pilato aut supplicantibus abnuente circa domum eius proni corruerant: & immobiles quinque diebus continuis noctibusq; mansere. Post aut Pilatus tribunal ascendēs in studio magno conuocat multitudinem Iudæorum quasi qui eis uellet dare respōsum: cum subito milites accepto signo sic enim fuerat præparatum: armati circumsteterūt Iudæos: circumdataq; triplici acie. Iudæi quidem stuporis erant pleni: uidentes in speratam rerum faciem. Tunc Pilatus denuntiāns trucidaturum se omnes nisi imagines Cæsaris suscepissent: annuis militibus: ut educerent gladios. Iudæi autem quasi ex uno consilio omnes subito corruerunt: & ceruices nudatas ad excipiendos ictus pararunt uociferantes uniuersi magis se interfici uelle quam legem. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri: deinde uero conturbationem alteram commouebat: erat apud eos sacer thesaurus quem Chorbonan dicunt: hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inda-

cedens aequa a stadiis. cccc. ad hoc itaque vulgi oriebantur querere ita ut etiam pilati qui Hierosolymam venerat cum clamore circumdarent tribunal: ille autem prouiderat: si quidem tumultum eorum populo permisit armatos milites: qui tunc essent priuatorum uestibus induti. praecepitque gladiis quodam ne uterentur: sustibus autem acclamantes ferirent. Sicque compositis rebus dat ex tribunali signum confestimque caedebantur Iudaei: quorum multi quidem perierunt plagis: multi uero se inuicem trucidantes in fugam misera contritione uersi sunt tunc ad calamitatem interfectorum stupens multitudo conticuit: atque ob hoc accusator Herodis Tetrarchae agrippas fuit filius Aristobuli: quem pater Herodes interfecit: ad Tyberium uenit. Illo autem non suscipiente accusationem residens Romae ad aliquorum quidem potentium notitias ambiebat. Maximis autem colebat officiis germani ei filium Caium cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularum apparatus qui bus eum demerebatur: ad ultimum extensis manibus aperte deum coepit precari: celeriter illum mortuo Tyberio dominum cunctorum uidere. Hoc cum quidam de familiaribus eius Tyberio nuntiasset statim concludi iussit Agrippam qui & sub grandi aerumna usque ad mortem Tyberii in carcere per menses sex tenebatur. sed defuncto eo post regnum annorum duorum & uiginti dierum trium succedens imperium. C. Caesar absoluit Agrippam uinculis & Tetrarchiam Philippiam enim iste decesserat ei tradidit: regemque appellauit. Cum uenisset autem in regnum Agrippae: Herodis Tetrarchae cupiditates per inuidiam suscitauit. Irritabat autem eum maxime in spem regni Herodias uxore probris ei secordiam & dicens: quia per id quod noluerat ad Caesarem nauigare careret potestate maiorem nam cum Agrippam ex priuato regem fecit: quomodo dubitaret illum ex Tetrarcha eodem honore. His adductus Herodes uenit ad Caium: a quo ob auaritiam uehementer increpatus ad hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat aculator Agrippas: cui etiam Tetrarchiam illius. C. Caesar adiecit. Atque ita Herodes quidem in hispania peregrinante secum etiam uxor decessit. Caius uero Caesar in tantum contumeliose abusus est fortuna ut etiam & deum se putaret: & uellet uocari. Patriam quoque suam multorum nobilium caede truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in iudaeam: Petronium denique cum exercitu Hierosolymas direxit: precipiens ut in templo statuas eius leuarent: quod nisi susciperent Iudaei contradicentes quidem ex his interficeret: reliquam uero multitudinem captiuaret: spermonēbat autem hoc profecto deum. Et Petronius quidem cum tribus cohortibus multisque de Syria habitatoribus properabat in iudaeam de Antiochia. Iudaeorum uero quidam non credebant famae praelii nuntianti. Qui uero credebant nihil de resistentibus poterant comminisci. Celeriter autem in omnes peruadit metus: nam iam Ptolemaida peruenerat exercitus. Est autem haec ciuitas Galylae littore in magno composita: circumdatur autem montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disseperatis: sed ad Galylaeam pertinetibus: Meridiano autem Carmelo quod abest stadiis centum uiginti: septentrionali quoque monte qui est altissimus: quem nocant etiam incolae scalam tyriorum: & hic autem distat stadiis. c. ab ea autem urbe quasi a duobus stadiis praeterlabitur fluuiolus quem uocant beleum exiguus prorsus: cui prope est sepulchrum menonis habens iuxta se. c. fere cubitorum spatium continens: sed admiratione dignissimum est autem species uallis rotundae uitream emittens harenam: quam cum exhauerint multae naues pariter accedentes: locus huius rursus impleturnuenti siquidem quasi dedita opera conuehunt de circumstantibus superciliis harenam istam uicem eodem. Locus autem metalli statim metalla in uitrum quae susceperit mutat. Mirabile quoque mihi illud uidetur: quoniam conuersae iam harenae in uitrum quaecumque pars super margines loci ipsius fuerit iacta in communem harenam denuo conuertitur. Igitur loci eius natura talis est. Iudaei autem cum mulieribus & filiis collecti in campum in quo est sita Ptolemais Petronio supplicabant principio ob patrias leges: deinceps uero etiam pro suo statu ille autem ob multitudinem praecantium & praecum inflexus exercitus quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in galilaeam & conuocans in tyberiadem tam populum iudaeorum quam omnes eorum nobiles: & uim romani exercitus coepit exponere eis minas Caesaris. His addēs: quoniam & contumeliosa esset supplicatio iudaeorum: cum omnes siquidem gentes quae parent imperio romano in suis urbibus inter reliquos deos: imagines quoque Caesaris locauissent soli iudaei istud abnuerent. Si quidem quasi ab imperio deficere esset etiam cum iniuria praesidentis. Illis uero contra legem moresque patrios allegantibus: & quia ne dei quidem simulachrum ne dum hominis: neque solum in templo: sed neque in prophano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripens dictum Petronius respondit. Sed & mihi domini mei lex seruanda est. Si eam quippe transgrediar uobisque praecum iuste animaduersionem subibo impugnabit sane uos: non petronius: sed ille a quo sum directus: siquidem ita & ego uos cogam implere quae iussa sunt. Ad hoc omnis multitudo succlamauit ante legis temerationem omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorum clamore petronius ait. Pugnare ergo inquit aduersus Caesarem estis parati? Responderunt iudaei pro Caesare quidem & populo romano nobis semper per dies singulos usus est offerre sacrificia: si autem in templo imagines aestimēt collocandas debere eum totam iudaeorum gentem primitus innouare: praebere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei qui interficere uoluisset. Ad haec admiratio Petronium miseratioque peruasit intuentem & in superabilem religionem: & tantum uulgus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus

recesserunt. Postridie autem se deinceps summatus eorum privatim ultimumq; compellans: populum quoq; publice alloquens: tunc quasi consulens admonebat. Interdum etiam minabatur extollens & uirtutem romanam & indignationem Cæsaris inter hæc etiam suam necessitatem cui essent exequenda præcepta: sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus: cum uideret etiam sementem regionis intercipi ipsum quippe anni tempus erat: & quinquaginta pene diebus multitudo in urbe otiose morabatur ad ultimum conuocatis omnibus ait se etiam periculosam rem uelle aggredi. Aut enim deo cooperante placabo Cæsarem: ac uobiscum saluabor libenter: aut illum in ultionem irritabo: pro tanta multitudine impendo animam meam. Atque ita dimissis turbis multa pro eo uota facientibus Antiochiam ad Ptolemaida reuocauit exercitum: atq; illinc confestim missis ad Cæsarem referens: & quo apparatu in iudæam iruisset: & q; tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret: nosset cum uiris etiam prouinciam perdédam. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis uehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodice comminans Petronio mortem: quoniam inssionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium uestores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri. Alii aut exitum. C. Cæsaris nuntiantes prospere nauigauerunt: deniq; ante septem & uiginti dies epistolas Petronius accepit finem Cæsaris indicantes quam illi peruenirent: qui committantia scripta portabant. Calo per dolum intercepto: qui regnauerat annis tribus mēibus sex Raptus in regnum ab eo exercitu qui Romæ erat Claudius. Senatus aut referētib; consulibus Sergio Saturnillo & Pomponio secundo mandat tribus legionibus ut essent p̄sidio ciuitati: & ipse frequēs in capitolium deuenit. Quia propter imanitatem Caii bellum agi cum Claudio decernebat: molens imperium ad optimates reducere: ut sicut olim fuerat ad regēdum dignissimi elligeretur. Accidit aut ut agrippas adueniret: quem cum & senatus in consiliū & in castra Claudius euocasset: ut. s. eo strenuo adiutore uteretur in quibus res posceret: uidēs Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsare ad eum perrexit: quem ille illico legatum ad senatum misit indicantē suum propositum: quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit iniquum esse se militum erga se studium tam religiosum deferere iam tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis esse q; in regnum uocatus sit. Deinde administratum ire paratum esse in rempub. non ut aliquis tyrannus sed ut p̄sul benignus sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negociis cōem omnium stare sentētiam. Nam & si non natura esset modestus: locuples tamē moderandæ potestatis exemplū Caii morte esse propositum. quæ cum detulisset Agrippas respondit curias: quasi quæ exercitui & bonis consiliis fideret nolle se subire uoluntariam sententiam: sed accepto patrū responso Claudius rursus misit Agrippam nunciare eis: quoniam non posset adduci ut eos proderet: quoq; concessu in imperium esset accitus inuitum autē se inuiturū esse pugnam aduersus eos cum quibus configere minime uellet: proinde eligēdum esse locum extra ciuitatem in quo configerēt: neq; enim sanctum esse propter illorū p̄tueritatē patriam ciuili cæde foedari. Et Agrippa quidem ista senatui nuncianit.

Senatus uadit ad Claudiū: offert uictimas deo: ipse donat Agrippā regio patrimonio: morit agrippa: Claudius regnū in prouinciā redegit: & Herodes q; regnabat in chalcide morit.) CAP. III.

Inter hæc autem unus de his militibus qui cum patribus erant educens gladium. Com miliones inquit quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus imperatorem aduersus propinquos nostros Claudium secutos maxime cum habeamus imperatorem quem in nullo culpāre possumus: & ad quem cum iustis magnis allegationibus: quam cum armis egredi debeamus. Hæc dicens per mediam egressus est curiam: omnibus se militibus consecutis: hoc exemplo optimates deserti in magno metu esse coeperunt: ac deinceps uidētes sibi aduersionem tutam non esse iter secuti militum ad Claudiū transierunt: occurrebant autē eis pro muris nudatos gladios ferētes hi qui fortunæ regis ambiciosius adulabant: & pene accidit ut progressi quinque interficerētur ante scilicet quam militū impetum Cæsar agnosceret: nisi præcurrens Agrippas imminētis ei facinoris periculum nunciasset: dicēs quoniam nisi cohercuisset exercitum iam in sanguine ciuium furētem confestim missurus esset omnes per quos conspicuū esset imperium: fieretq; solitudinis imperator. Hæc audiēs Claudius continuit militum impetum. Suscepit autem in castris adueniētem senatum: & indulgēti honore complexus: egressus cum patribus confestim obtulit deo uictimas: ut mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoque protinus conneratur regio patrimonio: omnia adiiciens ei: etiam illa quæ augustus Herodi donauerat: traconitiden scilicet & aurantiden. Præter hæc autem aliud quoque regnum quod Lysaniz uocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum uindicauit. Patribus autem præcepit ut incisæ æris tabule in capitolio collocarentur. Donat autem ei etiam fratrem suum Herodem qui gener eiusdem erat Beronici iūctus regione Chalcidis. Opinione autem celerius agrippe dati regni census maximus effluebat: qua sane pecunia non ille in rebus exiguis abutebatur: sed talem murum hierosolymis circumdare cepit: qualem si potuisset absolui inefficacem prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleteret opus decessit in Cæsaria. Regnauit aut annis tribus. Ante quoq; cū Tetrarchiam regeret: aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit uero filias

quidem tres de Cyprî natas: Beronice: Mariannem atq; Drusillam: filiam autem ex eadem ipsa, cui iuge nomine Agrippam: qui non nimis paruulus erat. Tunc claudius regnum eius in prouinciam redegit in cuius procuratione missus est Cuspius Fadus. Post hunc autem Tyberium Alexandrum qui nihil de consuetudine patriæ immutantes gentem in pace tenuerunt. Post hæc uero & Herode qui regnabat in Chalcide decessit. Relinquens de sorore sua Beronice filios duos: Beronicianum Hyrcanum: de priore autem Marianne Aristobulum: cuius frater mortuus fuerat Aristobulus priuatus relicta filia Iotapata: hi quidem erant sicut supra dixi liberi Aristobuli: qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi de Marianne: quos ipse patres interfecit. Alexander autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Post obitum Herodis qui in Chalcide regnauit: Claudius agrippam filium agrippæ regem instituit: Cumanus curam accepit alterius prouinciæ: unde inter Iudæos oriuntur multi tumultus in diebus festis azymorum: populus in fugam se conuertit: & propter egressum de constipatione. xxx. milia hominum consumpta sunt.

CAP. V

Post obitum autem Herodis qui regnauit in Chalcide Claudius agrippam filium agrippæ in auunculi sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus: sub quo oriri cœperunt tumultus: & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolyma stante legione romana super porticulum templi armati quippe milites semper custodiebant festos dies: ne quid conuenientes populi nouare auderent. Unus ergo e militibus reductis turpiter uestimentis inclinans posteriora sua obuerrit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum uocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conuersa ut circumstarent Cumanum ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes: & quasi natura apti ad seditiones mouendas in litem grauissimam prosiliebant: hi continuo quippe saxa rapientes percutiebant milites. Tunc uertit Cumanus ne totius in eum uulgi impetus fieret plures euocauit armatos: qui cum essent porticibus immissi metus grauis incidit Iudæis. Statimque in fugam uersi relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressum de constipatione obtritio facta est: ut concucatione mutua super. xxx. milia hominum consumpta sint. Facta est autem uniuersæ genti luctuositas festiuitas & plangens per domos singulas personabat.

Insurgunt tumultus atrocissimum: unde quidam per Cumanum capiuntur libri legis per militem quidam comburantur: accensi Iudæi ex hoc conqueruntur apud Cumanum: adiudicatus est ille ad supplicium ex hoc populus quieuit.

CAP. VI

Successit autem huic calamitati atrocissimum tumultus. Iuxta Bethoro quippe circa assensum publicum Stephanus quidam seruus Cæsaris suppellectilem quidam uehebatur: & ab irruentibus direpta latronibus est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos qui in proximis uicis essent: uinctos ad se adduci iussit: denuntians: ut conquisitos latrones uincula conicerent. qua occasione quidam militum in uico aliquo libros sacræ legis oculos discidit atque cœussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam uiderent undique confluerunt: & uelut machinamento aliquo ut superstitionis attracti omnes ad unam euocationem ad Cumanum Caesariam cœcurrunt precantes ut militem qui tantam contumeliam deo legique eius intulisset: non relinqueret impunitum. Ad hæc enim ille uidebat multitudinem nequaquam quieturam nisi aliquid esset satisfactione sedata. adiudicatum militem per medium populum: ad supplicium iussit adduci: sicque Iudæi placatis animis recesserunt.

Conflictus oritur inter Galilæos & Samaritanos: quidam Galilæus ad festiuitatem ascendens interficitur: Cumanus ad sedationem mittit precatore: Hierosolyma audito homicidio uulgi in impetum in Samariam irruit: Cumanus accurrit cum ala militum: multos interfecit princeps Hierosolymæ precatur ut ab incepto desistant: Iudæi tandem eorum precibus acquiescunt.

CAP. VII

Enno autem Galilæos & Samaritanos conflictus exoritur. In uico enim: quem Gemam uocant qui est in magno Samariæ agro positus: quidam Galilæus de numero Iudæorum: ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione cœuenerunt ut cum Samaritis confligeret. Horum autem nobiliores cœuenerunt in Cumanum rogantes: ut antequam graui

calamitas oriret transiret in Galilæam: & in eos qui auctores essent homicidii uindicaret. Cumanus his negotiis quæ habebat in manibus postponens illos petitiones sine affectu precatore emisit. Nunciato igitur homicidio hierosolyma omnis multitudo commota est: & relicta diei sollemnitate in Samariam uulgi impetum fecit sine duce: ne cuiquam principum suorum retineri acquiescentes: atrocissimum autem eorum & tumultu quidam Dinei filius Eleazarus & Alexander præerat: qui in Acrabatene regione terminos irruentes promiscuam dedere cædem a nullius ætatis exitio temperantes: uicos autem inflamauerunt. Cumanus autem hæc audiens adduxit secum unam equitum alam quæ uocatur Sebastenorum ut auxilio his qui uastabantur esset: sicque eorum multos qui Eleazarus erant secuti comprehendit: plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem quæ in uastandos Samaritanorum fines irruerunt: principes gentis de Hierosolyma cœcurrerunt: optique cilicis: & aspersis cinere capitibus precabantur: ut ab incepto desisterent: nec per exercendam in Samaritanos ultionem ad hierosolymam peruenirent: Romæ commouerentur.

D D

sererent at patriæ suæ atq; templi filiorūq; & cōingū p̄p̄t̄is: neq; oīa p̄ter ī discriminē adducetē. Neq; ob unius Galilæi uindictā cuncta disperderent. His acquiescētes Iudæi a negotio recesserunt.

Fiunt his temporibus multa latrocinia Samaritæ primates accedunt ad Numidium Quadratū. cōquerentes de huiusmodi latronibus: cōueniunt & nobiles Iudæorū deferentes: distulit Domitius iudiciū: Liddam uenit: audiens iteq; querelas Samaritanorū quosdā percutit securis: quosdam delegauit: Cumanus uidetur Romam p̄ficisci: de reddenda ratione administrata puīcia apud Claudiū: ex Samaritis tres interficiuntur: Cumanus iubetur ex urbe discedere. CAP. VIII.

Multi at per idē tempus in latrocinia conspirabant: sicut uere solet insolentia crescere reb⁹ quietis: per quæ oēm regionem agebant rapinæ: & audaces quiq; reliquis uim afferebāt tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum qui Syriam puīciam p̄curabat Tyrum uenerunt uindicare de his qui regionem eorū deprædati fuerāt postulant. Præsto at fuerant et Iudæorū nobiles: & Ionathas filius Ananiæ princeps sacerdotum obiecta diluens al legabat: initium quidem tumultus samaritas fuisse: qui primi homicidiū p̄petrassent: cām tamē calamitatum postea secuta: præbuisse Cumanū: qui inter principia in auctores cædis noluisse ulcisci: tunc Quadratus utrāq; partem interi distulit dicēs. Quoniā cū ad ipsas regiones uenisset diligēter singula inquireret: deinceps uero p̄cedens Cæsariam oēs quos Cumanus uinctos reliquerat ī crucē sustulit. Inde cū Liddam uenisset denuo audiuit Samaritanorū q̄relas & Iudæorū decem & octo uiros quos cognouit pugna fuisse p̄cipes securi percussit: duos at ex Sūmatium pontificum sacerdotem Ionathan & ananiam eiusq; filium Ananū: & nōnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarē destinauit similiter autē & Samaritæ nobilissimos quosq;. Præcepit quoq; Cumano & Celeri tribuno Romā nauigare reddituros Claudio rationem p̄ his quæ in regno gesserant. His ita cōpositis a Lidda ascēdebat Hierosolymam & inueniens multitudinē festiuitatē azymorū celebrantem sine ulla cōturbatione Antiochiam rediit. Romæ autē Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorū aderat autem agrippas Iudæorū causam magna intentione defendēs: siquidē & Cumanū multi potentiū oderant pronūciās aduersus Samaritas tres eorū nobilissimos iussit interfici. Cumanum autem iussit urbe discedere. Celerem uero tribunum uinctū Hierosolymam mittens Iudæis ad supplicium dedit: ut per urbem tractus capite caderetur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem destinauit ad Iudæos qui & eorum puīciam cū Samaria & Galilæam & Peræam curaret. Agrippam uero de Chalcide in regnū magnū trāstulit: tradēs ei illā quoq; puīciam q̄ felicitis fuisset. Erat at ista Trachonitis & Batanea & Gaulanitis. Addidit autem regnū etiam Lyſaniæ & Terrarchiam quam Varus rexerat.

Nero succedit Claudio: fratrem matrē & uxore interfecit: ad Histriōnū opera se cōuertit. CAP. IX.

Nero autem per annos tredecim: menses octo: dies triginta administratio imperio decessit successorem regni Neronem relinquens: quem suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium coartauerat: & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum priore scilicet coniuge: & Octauiam filiam: quam ipse priuigno collocarat Nero. ni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinē felicitatis: & opus abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum atq; uxorem matrēq; interfecerit. Post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit: atq; ut ad ultimum per amentiam ad histriōnum opera scenamq; peruenerit: quoniam scio esse & narrationem molestam tacitus præterire melius puto. Conuertat autem ad narranda: quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt.

Aristobuli filius regnat in armenia: augetur regnum agrippæ residuum Iudææ felici creditur hic Eleazarum depræhēdit mittitur Romam cum multis aliis: insurgit nouum genus latrocinantium sicariorū: insurgunt quædam sectæ hoīum q̄ cōsiliis & Hypocriti hoīes deciperēt. CAP. X.

Inorem igitur armeniam regnandā Aristobulo dedit Herodis filio. Regno at agrippæ quattuor urbes addit cum agris ad singulas pertinentibus In Peræa scilicet regione Abilam & Iuliadam: in Galilæa autem Taricheam & Tiberiadam. Reliqua autem Iudææ felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum: qui per uiginti annos regio nem deprædatus: aliosq; multos cepit: uinctosq; Romam direxit: aliorumq; quos ī crucem: sustulit latronum: uel in communionē sceleris depræhensoꝝ popularium: fuit pene immunerabilis multitudo. Sic enim regione purgata aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij uocabantur. Die claro & in media ciuitate passim quosq; interficientes. Potissimum uero diebus festiuis immiscebantur uulgo: & sicas sub ueste gestantes. His diuersos quosque interficiebant ac deinceps collapsis hominibus illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant: diuque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebātur: atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circūspiciebant autem eminus quosq; appropinquantes: & neq; amicis suis fidere poterant: dnm tantum in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficiebantur. Tanta erat latrocinantium temeritas & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est cæde quidem

abstinentium: sed consiliis magis impiorumque pars non minus quam sicariis feliciem urbem statim corruptis seductores quoque homines & circumventores sub spe religionis nouandis rebus uulgus in salute fecerunt nam in solitudines egrediebantur promittentes deum signa eis ostensurum libertatis. Cetera quos Felix uidebantur quippe semina defectionis esse: nutrens equites atque pedites armatos magnam multitudinem interfecit.

Aegyptius quidam pseudo propheta congregat. xxx. milia hominum Hierosolymam uult ascendere: Felix cum quibusdam armatis eos depellit & fugat insurgunt quidem magni qui tentant reuocare populum a seruitute Romanorum insurgunt tumultus in Caesaria inter populum scilicet Iudaeum & Graecum: Felix nequius pacare ex utroque nobiles ad Neronem mittit. Succedit Festus Felix qui plurimos latronum interfecit.

CAP. XI.

Alois autem plaga Iudaeos afflixit aegyptius quidam pseudo propheta: adueniens quippe in provinciam magus cum esset prophetae opinionem sibi arrogans. xxx. ferme milia hominum congregauit quos uana seductione deceperat: & circumducens eos de solitudine in montem qui uocatur olinas: inde Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsoque Romanorum praesidio in populares exercere dominationem: utebatur sane stipatoribus qui ad faciendum conuenerant prauidit autem eius impetum Felix & occurrentes cum ipsis Romanis armatis quos etiam Iudaeorum reliqua multitudo iunabat iniit conflictum. Et aegyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant comprehensi: atque uiculis traditi sunt. Reliqua uero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis porro his etiam sicut in agro corpore: rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem uocabant: mortem aptissimam comminantes his qui Romanorum principatui obedire uoluissent: ut uel reluctantes auerterent eos qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo bipartem regionem diripiebant quorumque potentium domos: eosque insuper trucidabant in flammabant etiam agros ita ut desperatione eorum tota Iudaea protinus impleatur. Et haec quidem pugna indies grauius augebatur. Alter autem tumultus ortus circa Caesariam inter Iudaeos scilicet qui ibi permixti habitabant: & Syrios commotione facta. Hi siquidem poscebant ut eorum fieret ciuitas Iudaeum eius fuisse conditorem dicentesserat autem rex Herodes. Aemuli uero conditorem quidem committentur Iudaeum ipsam uero ciuitatem fuisse gentilium uindicabant. Neque enim illic statuas & sacra potuisse constitui si ad Iudaeos eam conditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterque iurgabat. Procebat autem usque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quoque partis alterutrae prosiliebant. Neque enim Iudaeorum seniores cohibere tumultus gentis suae poterant: & Graecis turpissimum uidebatur Iudaeis inferiores uideri. Praestabant autem hi quidem diuitiis & corporum uiribus. Graeci uero auxilium militum: magna siquidem pars Romanae manus de Syria illo fuerat congregata. Et quasi cognati ad auxiliandum parati erant Syris. Praefecti autem militem curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehendentes taureis uiciscebantur ac uinculis. Neque tunc supplicia comprehensorum impedimentum aut timorem reliquis inferrebat: immo magis hoc ipso seditionis irritabatur argumentum: tunc demum Felix minaci edicto praecipit contumaces quosque urbe discedere: non parentium autem immixtis militibus interfecit non paucos quorum etiam substantiae direptae sunt. Post haec quoque cum uideret seditionem manere nobiliter utriusque partis elegit: & suscepta legatione misit ad Neronem pro his quae sibi competere arbitrantur acturos. Successit autem ei Festus: & hos qui maxime infestabant provinciam sollicitate persequutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

Albinus fit successor Festo qui fuit latronibus: & postea Cestius Florus qui ita se gessit ut multi coacti sint relinquere patriam ob publica latrocinia: & rapinas suas.

CAP. XII.

Erum successor huius Albinus non eodem more negotiis praefuit. Neque enim fuit aliqua malignitatis species quam ille praeterierit. Denique non solum ciuibus furabatur: & diripiebat substantiam singulorum: neque solum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia uel decuriones ciuitatum comprehenderunt uel quia prioribus iudiciis in custodiis erat relictis accepta a cognatis eorum pecunia liberauit. Et his solum qui non dedisset in carceribus quasi nocentissimos remanebat. Per idem tempus eorum quoque qui res nouare cupiebant: in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sane qui erant opulenti Albinum largitione redimebantur eis tumultum mouentibus non indignaretur. Pars autem popularis quae non satis gauderebat: Albinum participibus iungebat. Unusquisque improborum cohorte propria circumdatus ipse quidem quasi princeps latronum: & tyrannus eminebat. Stipatoribus uero suis ad direptionem mediocriter abutebatur. Ita fiebat: ut hi quidem quorum uastabatur domus tacerent. Illi autem qui extra in commodum steterant metu ne similia paterentur querelis deterrebantur: imo & officiis ambiebat eos quos constabat dignos esse supplicis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. Et erat tunc multiplex domus: natio: & semina captiuitatis futurae iam ab illo tempore spargebantur. Cum sane eiusmodi morum uisisset Albinus: tamen succedens ei Cestius Florus optimum eum per comparationem suam fecit uideri. Ille siquidem plura occulte & cum fraude nocuerat Cestius uero iniquitates suas a iuniorum tam genere

nam palam quam si gloriaret exercuit ac uelut non ad regendam provinciam sed ad dominationem poenas carnifex misit neq; rapinarum ullum morem nec afflictionum prætermisit. in miseris autem crudelissimus erat in turpibus uero impudentissimus neq; enim quis illo amplius offendit fallacia ueritatem neq; commentus est callidiores nocendi uias. Hinc siquidem uiritim illatis dispendiis non quaerere exiguum uisum est sed totas simul dispoliauit urbes & labe populis inferebat solum non uoce per totam regionem edicens liberum esse omnibus latrocinari dum ipse prædaram acciperet portionem. Deniq; ob illius auaritiam contigit totam pene deserti regionem ita ut plurimi sedes patrias relinquentes ad externas provincias commigrarent donec at in Syria Cestius Gallus pauciam regebat neq; ausus quispiam Iudæorum est aduersum Florum ad eum mittere legatos. Cum uero i stante azymorum sollemnitate ipse Hierosolymā uenisset occurrens multitudo quæ facile tricies centum milium fuit precabatur ut gentis suæ calamitatibus subueniret & pestem illam provincie Florum eliceret clamitabat. Qui tantum cum sub populi ore esset & Gallo assisteret non solum nihil mouebatur sed uoces illas etiam deridebat. Cestius tantum compescens impetum populi & edicēs quod deinceps placatiorem esse Florum redderet regressus est antiochiam. Deduxit autem eū usq; ad Cæsarem Florus illudens mēdaciis & Iudæorum genti bellum sedulo cōministrans quæ scilicet solo iniquitates suas occultum iri posse credebat. Pace siquidem permanēte habitum se apud Cæsarem accusatores. Iudæis uero defectionem negotiatus fuisset maiore ut quæ malo abducendam a se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens a Romano abrupteretur imperio sedulo in diem agebat calamitates.

Fit questio in Cæsarea inter Iudæos & Cæsarienses de Synagoga Iudæorum quia impediēbant ad illuc accensum: Iocundus qui erat præfectus equitum pergebat sedare tumultum: recedunt Iudæi in Nabata cum libris legis primates Iudæorum ad Florum accedunt conquerentes: quos iubet uinciri propter ablationem librorum legis: ex hoc oriuntur iurgia maxima apud Hierosolymas accusatur Florus & eius timore populus effugit: Florus indignatus sedens pro tribunali militibus præcepit ut Forum uenaliū diriperent: unde multi interfecti & spoliati & domus omnium dirutæ sunt.

CAP. XIII.

Et idem tempus apud Neronem Cæsarienses uictores exitire. Decretumq; istud cōstitutum litteras attulerunt: per quæ hoc bello iudaico dabatur exordium. Duodecimo scilicet anno regni Neronis: septimo decimo autem regni Agrippæ mense maio. Ad magnitudinem autem excitorum de eo malorū: nequaquam idoneas causas habuisse depræhenditur. In Cæsaria siquidem habitantes Iudæi habebant Synagogam: prope agrum cuius erat dominus gentilis quidem Cæsariensis & frequenter quidam egerantur ad illorum ius illa possessio iungeretur multis partibus maius precium quam res meruerat offerentes. Dominus autem loci non solum preces eorum despexisse contentus. Sed ad maiorem dolorem edificauit in loco tabernas ita ut angustum eis transitum relinqueret. Primum igitur fermentiores aliqui iuuenum: profluentes ædificationem uetabant. cum uero Florus hos a prohibendo cohiberet: non habentes Iudæorum nobiles quid agerent inter quos erat Ioannes Telones inflectunt Florum oblatione octo talentorum ut ædificationem uetaret. Ille at ob capiendam tantummodo rem promittens se cuncta factū: accepta pecunia statim de Cæsaria egressus est: abiitq; in Sebasten: seditioni tribuens facultatem quasi qui pugnae spacium Iudæorū primatibus uendidisset. Sequenti autem die quæ apud Iudæos Sabbathum est: cum plebs ad Synagogam coisset seditiosus quidam Cæsariensis uas samium ante ingressum eorū: ponens alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit & legem suā quippe contumeliam pertulisse locum ipsum dicebant fuisse pollutum. Pars at Iudæorū quæ erat cōstantior atq; moderatior denuo iudicibus esse conquerendum rebatur. Seditioni autem & iuuentute turgentibus Iudæi effundebantur in litem. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex consilio quippe directus fuerat qui pro Synagoga foribus immolaret. Sicq; cōtinuo ex pugna commissa. Intervenientem autem Iocundus: qui ad prohibendum erat relictus præfectus equitum. uas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri & tumultum sedare pergebat. cū uero superatus esset præ Cæsariensium uolentia Iudæi statim libros legis rapientes secesserant in Nabata (regio quædam eorum hoc nomine appellatur disempta cæsaria stadiis sexaginta) Primates at eorū duodecim cum Ioanne in Sebaste ad Florum uenerunt: de his quæ acciderant conquerētes & ut auxilio esset rogabant: quamuis reuerenter tūc eum de octo talentis admonentes. Ille uero illico compræhensos eos uinciri iussit arguens cur leges de Cæsaria auferre ausi fuissent. Pro hoc igitur apud Hierosolymas grauissima iurgia nascebantur. Verumtamen adhuc indignationem suam frenabant. Florus uero quasi ad hoc operam suam locasset ut bellum inflāmare misit ad sacrum thesaurum ut inde decem & septem talenta auferentur: quasi eam pecuniam ipse Cæsaris flagitaret. Tunc uero statim inuasit populum multa confusio concurrentes ad templum maximis uocibus nomen Cæsaris appellabantur a tyrānide Flori liberarentur orantes. Quidam aut seditiones in Floro maledicta iacebant ultimas: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant: q̄si inops & miserimus talibus indigeret auxiliis. His autē omnibus nihil est a cupiditate deterritus: sed multo.

magis ad depradandum irritatus est. Deniq; cum debuerat Cæsariam ueniens ignē belli illic nascē
tis extinguere:causasq; tumultuum submouere:pro quo ēt pecuniam acceperat pactus: tantum cum
exercitu equitum atq; peditū Hierusalem contendit ut Romanis ad quā uolebat uteretur:ac timore
& minis urbem nudaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens obuiam militibus processit: cū
solitis utiq; fauoribus & Florum honorare officiis paratus. Ille uero præmittens cū equitibus .L. cē.
tutionem noīe Capitonem discedere eos iussit. Neq; eum in quē tam grauiā maledicta iecissent: sal-
so denno honore deluderent. Oportere quippe eos si uiri sunt sortes animisq; constantes etiam in
psentem effundere contumelias: nec solum eos in uerbis sed ēt in armis amorem libertatis ostende-
re. His dictis exterrita multitudo simul etiam equitibus: q; cum Capitone uenerant: in medium uul-
gus irruentibus diffugerūt: antequā Florum salutarerent: aut militibus officia cōsuetā redderent. Di-
scedentes igitur in domos cū metu atq; humilitate puigilem duxere noctem. Florus aut tunc qdem
degit in regia. Postridie aut aduersum eos extructo tribunali sublimis resedit: cōuenienteq; sacer-
dorum principes & ciuitatis uniuersa nobilitas astiterunt tribunali. His præcepit Florus: ut oēs q; ma-
ledicta in eum succlamassent protinus dederent edicens in ipsos esse: nisi eos produxerint uindican-
dum. Ad hæc respondent iudæi: populū quidem pacifica quæq; sentire: illis uero qui errauissent in
uerbis ueniam conferendā postulabant. In tanta siquidē multitudine nihil esse mirandū offendi ali-
quos temerarios: & per ætatem insipientes: esse aut impossibile eoq; qui deliquerit discrimē agitari:
cum & singulos nimirum pœniteat: & per timorem ad negandū sint parati. Debere tantū illum si
consuleret gentis quieti: & uellet Romano imperio seruare urbē. Magis pp multos innoxios dare
ueniam ēt paucis delinquentibus quapropter paucos delinquentes improbos perturbare multitu-
dinem tantū bonoq;. Ad hæc uero ille magna indignatione inflāmus militibus exclamauit: ut fo-
rum uenialium quod erat in superiori parte diriperent: ac passim obuios trucidarent. Illi uero ad lu-
cri sui cupiditatem addita auctoritate rectoris: non solum illū diripuerūt locū in quem fuerant imis-
si: sed in uniuersas insilētes domos interfeciebant habitatores. Fuga aut erat per angiporta oīa & cæ-
des eoq; qui comprehendebantur: direptionis quoq; nulla species p̄mitterebatur. Multos autem etiā
nobilū comprehendentes adduxerunt ad floq;: quos ille uerberibus laniatis i crucē sustulit. Deniq;
oīs numerus illo interfectoq; die cum paruulis: & mulieribus neq; .n. lactantibus pepercerant fuit du-
centi & .xxx. grauiorem aut faciebat calamitatem uidere nouitas Romanæ calamitatis: q; .n. nemo
unquam prius tunc Florus ausus ē: ut uiros .f. equestris ordinis pro tribunali flagellis caderet ac pa-
tibulis affigeret. Quoq; & si origo iudæa tamen romana dignitas erat.

Rex quidam Agrippa alexandrum proficiscens: inuenit germanam suā Beronicem: uidens iniq-
tatem militum misit ad Florū ut a sedē desineret: qui uoluit imo peiora operatur uenit Hierosoly-
mam & uota deo exoluit: regina uero Florum precatur.

CAP. XIII.

Quod idem tps rex quidam agrippa alexandriam profectus: ut alexandrum qui Aegyptū
procurabat: missus a Nerone iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Beroni-
cem Hierosolymis inuentam & iniquitatem militum uidentem grauis pro hac angor
inuaserat: & frequenter quidem præfectos equitum suoq; custodes corporis mittens ad
Florū precabatur: ut a cede desineret. Ille uero neq; in multitudinem interfectoq;: neq;
in nobilitatē p̄catrix: sed tantum in lucra sua: quæ de rapinis congregarentur aspiciens contem-
psit annuere. impetus autē militum in reginam efferatus est. Non solum quippe sub oculis eius ob-
uios quoq; multabant: sed etiam ipsam nisi confugisset in aulam interfecissent. ibi autem peruigilē
noctem cum intentā custodia egit uerens utiq; irruptionem militum. Venerat aut Hierosolymam
ut uota deo solueret. His enim qui morbo uel aliis necessitatibus implicantur: mos est orare p̄ trigin-
ta dies antequam imolent hostias abstinere quoq; uino & capillos radere. Quem morē Beronice
Regina exercuit diebus: Nudipes ēt ante tribunal stetit deprecās Florum: & præter quod nullo ho-
nori habita est & etiam de uita sua periclitata est.

Multitudo clamat contra Florum: primates sedant multitudinem Florus uidens multitudinem
sedatam nouam querit insurgere discordiam: multi occiduntur per Romanos sed desperatione du-
ctus populus irruit in Romanos: quos expulit ex urbe: uidens Florus nihil posse agere ab urbe digre-
ditur Cæsariam uenit.

CAP. XV.

Aec autem facta sunt sextodecimo die mensis Maii. Postridie autem conueniēs multi-
tudo in forum quod erat in superiori parte ciuitatis confluens magnis clamoribus de
his qui interfecti fuerant querebantur. Potissimum autem inuidiolæ in Florum uoces
erant q; ueriti primates quiq; & p̄tices disruptis uestibus & uiritim singulos compræ-
hendentes postulabant: ut ab his uerbis quoq; causa mala tanta pertulerant desinerent
neq; in maiore indignationem floq; mouerent. Sicq; sedata est multitudo: tam reuerentia precanti-
um quā spe q; nequaquam Florus ultra in eos sætiret. ille aut uidens multitudinē esse sedatam an-
gebatur: & denuo eam inflāmare cupiens p̄trefex cū nobilibus aduocauit. itaq; unum ait argumētū
fore q; nihil ulterius denouandis rebus populus cogitaret. si obuiam procederet militibus de Cæsa-

DD iii

ria uenientibus. ueniebāt autē duæ cohortes: qui cum uocasset populum ad occurrendum mandat centurionibus: ut nullam salutationē redderent obuiantribus iudæis: Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti statim in eos uterētur armis. Pontifices ergo collectam multitudinem i templo precabantur ut occurrerent romanis & ante graue incōmodum cohortes solēniter salutabant. His hortationibus seditiosi quique annuebant: & ob interfectoꝝ dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc uero & oīs sacerdos omnesq; leuitæ sacra uasa proferentes: ornatūq; templi: citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procedebant ante multitudinem: & obnixissime precabantur ut illum templi honorem custoditū esse uellent: neq; ad direptionem uasorum sacrorū Romanos contumeliis incitarent. Erat autem uidere: ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus & pectora diruptis uestibus, nuda monstrantes nominatim singulos quosq; nobilium compellere: ac denuo in cōiune multitudinem precari: ne ob modicum peccatum patriam suam proderēt his qui direptioni eius inhiarent. Quam. n. utilitatem uel militibus esse de iudæoꝝ salutatione tribuendam? uel illis quæ acciderant correptionem si in præsentī prodire cessassent. Ac contra si officiose iusserint solenniterq; uenientes auferri. Floro occasionem pugnae: ipsos uero saluare patriam suam & providere. Ne quid ultra quam pertulerāt experirentur. His addunt quoniam paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur quo magis ad pacificum consilium sua debuerint auctoritate trāsfere. Tali hortatu multitudinem inflectentes: etiam ipsos seditionis auctores: quosdam quidem minis: quosdam autē sui reuerentia mittigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente militibus obuiam prodierunt. Iamq; cōminus factos salutauerunt. Illis autem nihil respondentibus seditiosi iudæoꝝ aduersum Florū cuius hæc fierent consiliis succlamauerunt. Cōfestimq; milites compræhendentes eos cædere sustibus adhorti sunt: atq; in fugam uersos persequentes equi res proculcabant. Corruiebant aut multi quidem cū a Romanis cæderentur: plures autem cū se mutuo propellerent. In ipsis aut portis grauis facta est compressio: & unoquoq; alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium uero erat durus interitus. Suffocati enim atq; conflati miseri disperiebant: & neq; ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebant. irruiebant aut pariter milites imoderate eos quos compræhendissent cædentes: & per ingressum quæ Bezetham uocatur detrudebant multitudinem transire cupientes: ut Antoniam & templum obtinerent. Quos etiā Florus consecutus eduxit de regia eos qui secum erant: & in arcem transire nitebatur. Frustratus tunc est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos populus repugnauit & per recta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cū superne sagittis uincerentur uenientibus: nec possent defendere multitudinem quæ per angustos ardebatur ingressus: ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi aut uerentes ne superueniens denuo Florus templum occuparet per Antoniam ex templo ascendentes porticus ad templum per Antoniam continentes interciderunt: quatenus auaritiā Flori desperatione compescerent. Nam cū diuinis inhiaret thesauris proq; hoc in Antoniam transgredi niteretur: ubi intercisas porticus uidit: ab impetu conqueuit. Et conuocās sacerdotum principes: atq; curiam se quidem ait urbe digredi: præsidium tunc apud eos relinquere quantum ipsi uoluissent: Ad hæc illis respondentibus nihil nouandum fore si unam tantū relinqueret apud eos cohortē. Dum tantum non illam quæ cum ciuibus pauloante conflixerat ob ea liquidem quæ pertulere populum illis militibus insensum: cohorte sicut precabantur mutata cum reliqua manu Cæsariani regressus est.

Florus non cessans iudæos apud Cestium accusat de defectione dirigitur tribunus Neapolitanus ad hæc inuestiganda suscipitur a iudæis benignissime: & conqueruntur de Floro cognita in humanitate Flori: uulgius uult legatos fieri ad Neronem de crudelitate Flori. / CAP. XVI.

Liud autem denuo pugnae consilium comminiscēs rettulit ad Cestium: & iudæos defectionis criminatus impudenti mendacio illos perpetrassē dicens quæcūq; eos pertulisse constabat. Nec sane principes hierosolymorū tacuerunt: sed & ipsi & Beronice ad Cestium de his quæ in urbe egerat retulerunt. Ille aut susceptis litteris partis utriusq; qd facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam qdem uidebatur cū exercitu in iudæam Cestium ire debere: & aut uindicare defectionē si fuisset admissa: aut magis fidos reddere iudæos: eorūq; accolas. Ipsi tamē magis placuit aliqū de suis pīre: qui & negocia & consilia iudæorum possit ei fideliter nūciare. Direxit eo tribunū Neapolitanū q ab alexandria reuertēti agrippæ circa lamniam occurrenti: uel a quo fuisset directus uel ob quas causas indicat. Quo loci iudæoꝝ et pontifices reliquiq; nobiles eorūq; curia adesse curauerant: ut regem circa. s. officia nouarent. Postea uero quā congrua humanitate coluerunt cōquesti sunt quam potuerūt flebiliter de calamitatibus propriis: & in humanitatē Flori explicauerunt. Quā licet argueret agrippas tamē ut ducis auctoritati competebat inuectionē suam in iudæos transtulit: quoꝝ maxime miserebat uolens. s. frenare eoꝝ motus: ut p hoc ipsum quod uiderent nihil passi iniuriæ ab ultiois desinerēt appetitu. Ad hæc ergo quicūq; egregii erant: & p sua pda desiderabant quietem: intelligebant regis redargutionem.

esse plenam benignitatis. Populus aut Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus officiose Agrippam & Neapolitanum suscepit. Lamentabatur tamen interfectos coniuges mulieres: quatuor plangoribus reliquos quoque populus ad lamenta conuersus precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Neapolitano: ut ingrederetur urbem uideretque quae essent a Floro geita: & ita ostendebant forum quidem desertum domosque uastatas. Deiceps uero per Agrippam suasere Neapolitano ut is cum uno tantum famulo usque ad Siloam totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis iudeos quidem omnibus aliis parere romanis: soli aut Floro aduersari propter magnitudinem in eos crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret: ascendit in templum quo etiam multitudinem conuocauit: & plurimis uerbis fide eorum cum circa Romanos collaudasset: multa etiam ad conseruationem pacis hortatus adorauit eum eiusque sancta in eo tamen consistens loco in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium est. Vulgus autem iudeorum ad regem pontificesque conuersus petebat: ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur: neque de tanta caede tacentes suspicionem suae defectionis praebere: uisuri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse nisi praeuinentes ostendissent illum esse qui dedisset exordium constabat aut multitudinem non esse quieturam si legationem aliquis impedisset. Ad haec Agrippa ordinari quidem legatos qui Florum accusarent inuidiosum putabat: despiciere autem iudeos in bella commotos neque sibi expedire cernebat.

Aduocat contionem iudeorum & constituit in suggestu Beronicem germanam rex Agrippa qui omnes hortatur iudeos ad quietem & patientiam dicens haec non placere Caesari: neque eos posse Romanis obistere: qui toti orbi iam dominantur tandem acquiescit populus: uolensque persuadere ut Floro obediant. quousque successor ueniat. accensa multitudo ex urbe pepulerunt: ipse in regnum discessit.

CAP. XVII.

Duocata igitur contione in xystrum: & in suggestu constituens germanam suam Beronicem in Afamonorum domo ea siquidem xystro imminabat contra superiorem partem urbis. Nam xystrum templum erat ponte coniunctum eiusmodi orationem habuit. Siquidem non uiderem uos omnes ad pugnam cum Romanis esse concitatos. Neque populi puritatem sincerissimamque pacem uelle seruare. Neque processissem ad uos: neque consulere confisus essem: superuacua quippe de utilibus oratio quando omnium habitatorum conspirat ad deteriora consensus. Quomodo uero aliquos quidem aras: malorum belli nescios facit: quosdam uero in considerata spes libertatis: nonnullos uero auaritia succedit & in confusione rerum capiendum de minoribus lucrum quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur: & non per paucorum improba consilia esse boni dispareant existimaui oportere ut omnibus uobis in unum coactis ea exponerem quae arbitror expedire. Perstreper autem nemo si non ea audierit quae ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati: licebit etiam post meos monitus manere in pristina uoluntate. Mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio: nisi ab omnibus uobis silentium praebeat. Noui quidem quam multi & iniurias procurantium provincias & praemia libertatis quasi tragice prosequantur. Ego autem antequam discutiam qui sitis & contra quos pugnam suscipere tentetis: primum separabo causas quas connexas putatis. Si enim uiolatores uestros cupitis ulcisci: cur libertatem magna laude sustollitis? Si uero istud ipsum seruare intolerabile ducitis superflua est aduersum rectores querela. Et illis siquidem uel moderatissime agentibus: nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim & uidete quam exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum considerata sunt crimina. Colere siquidem officiis non exasperare oportet iurgis potestatem. Cum uero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis: aduersum uos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quae ante Claudio: & cum quadam uerecundia nocebant: palam uos confidenterque populantur. Nihil autem ita plagas coherceret: ut patientia & uiolatorum quies quae uigilantibus indicit pudorem. Fac autem eos qui a romanis in provincias dirigantur esse grauiter molestos. Non tamen etiam romani omnes uiolant uos: neque ipse Caesar aduersum quem pugnam uultis. Neque enim ex praeepto illorum improbus ad uos quisquam uenit: neque possunt illi quae in oriente geruntur positi in occidente conspiciere. Sed neque facile ea quae hic fiunt illis audiuntur. Est autem importunissimum & propter exiguas causas tantis: & ea de quibus querimur nescientibus uelle conflagrare. Et quidem nostrorum criminum cito erit futura correctio. Neque enim unus idem provincia semper curam tenebit & successores eius credibile est modestiores futuros. Mortuum autem semel bellum neque deponere facile est absque magnis calamitatibus neque sustinere. Libertatis uero dona sitientibus prouidendum atque certandum est: ut principio non ea careant. Molesta enim est nouitas seruitutis quam ne utique subeas iustum suscipi certamen uidetur. Qui uero semel subiectus est & deinceps deficit contumax magis seruus quam amator libertatis ostendit. Tunc igitur oportuit omnia agere ne susciperetur Romani cum in provinciam Pompeius intraret. Maiores uero uestri eorumque reges pecunia corporibus a se multo uobis meliores exiguae parti uirtutis Romanae obistere nequerunt. Vos autem qui haereditariam obedientiam suscepistis rebus autem omnibus ab illis qui primi paruere quam legibus

DD iiii

sine inferiores estis: contra omne Romanum regnum obsistere arbitramini. Et Athenienses quidē qui ob græcorū libertatem patriam suam quondam ignibus tradidere: qui superbissimum illū Xerxem per terram nauigantē: per mare uero ambulantē & cuius classem non caperet amplitudo pelagi latiorē aut Europa duceret exercitū. hunc inquam cum una naue fugientē gloriosissime persecuti sunt. Circa paruam autem Salaminam qui tantas opes Asiæ confregere: nunc tamen seruiunt Romanis: & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedæmonii quoque post Thermophylas & platæas & Agēsilaum Asiam percrutatū eisdem dominos uenerantur. Macedones uero qui adhuc pene libertatem imaginantur Philippum uidere cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium: serunt tamen rerū mutationem & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatē fiducia subnixæ: & multo maiores cesserunt tamen & obediunt. Vos autē soli seruire dedignamini his quibus uidearis uniuersa esse subiecta? Cui militiæ? quibus confiditis armis? Vbi classis uestra quæ peruagetur Romanorū maria? Vbi autē qui expensis possunt sufficere thesauri? Contra Aegyptios fore aut arabas existimatis uos bellum mouere? Non circūpicitis Romanorum imperium? Non metimini uestram imbecillitatē? Nōne scitis uestram ciuitatē a conterminis gentibus frequenter esse superatam? Illos autē uirtus per totum orbem inuicta percurrit: imo etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neque enim sufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates: ad septentrionem uero Ister neque meridiētenus solitudine Libya percrutata: neque in occidente Gades: sed ultra Oceanum alium quæsierunt orbem. Usque ad Britannias inaccessas prius arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vos ne ditiores Gallis: fortiores Germanis: prudentiores Græcis? Postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ uos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicit aliquis seruire molestissimum est. Ac quanto magis id Græcis: qui uniuersis sub sole habitantibus uidebantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes: tunc bis ternis fascibus Romanorū obediunt. Paribus autē macedones obsequuntur: qui certe multo uobis iustius deberent libertatē tueri. Quid autē quingentæ Asiæ ciuitates? Nunquid non absque ullo præsidio uni tantūmodo rectori parent? & fascibus consulis obsequuntur. Quid autē pergam enumerare Heniochos: & Colchos: & Taurorum gentē: Bosphoranos quoque & habitantes circa ponti litora nationes Mæoticasque gentes? Apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur. Nunc uero militū subiiciuntur tantum tribus milibus: & quadraginta naues longæ in nauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta Bithynia & Cappadocia & Pamphiliorum gēs Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere ualerent. Tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autē Traches quinque quidem diebus in latum: septē autem in longum cōmeabilem prouinciam possidentes asperiorēque multo quam uestra est: ac multis partibus fortiorē altissimoque gelu eos qui irruerint retardantem duobus milibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrii usque ad dalmatiam: & Istro tenus incolentes duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi imperus compescunt Dacorū. Ipsi quoque Dalmatæ qui tam multa de libertate conati sunt: sæpiusque capti: rursus cū maioribus opibus rebellant. Nunc sub una Romanorū legiōe agunt quietem. Verū tamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberēt: Gallos potissimum oporteret assurgere: quos uidelicet tantis munimentis natura cinxisset. Ab orientali quippe plaga alpium montibus a septentrionali Rheno flumine: a meridie Pyreneis montibus ab occidente uero Oceano. Sed tali munitione gaudentes trecentis & uiginti quinque gentibus numerosi fontes autem: ut ita dixerim: felicitatis domesticæ habentes: omnibusque bonis totum pene orbem irrigantes fuerunt: nihilominus uestigiales esse Romanorum: ac felicitatem suam in eorū felicitate reponere. Idque sane ipsum: non per animorū molliem: nec propter ignobilitatem parentum quippe octoginta annos pro libertate pugnauerunt: sed Romanorum admirati sunt horrueruntque cum uirtute fortunam: qua illi plura sæpe obtinuerunt quam bellis. Denique sub mille & .cc. militibus seruunt: quibus pene plures habuerant ciuitates. Neque Iberis nascens in agris aurum ad gerenda pro libertate bella sufficit. Neque tantum terrarum marisque spacia. Romanis direptæ gentes Lusitani: scilicet & cantabrorū arimania: nec uicinus Oceanus: etiam accolis suis fragore terribilis satis fuit uincientibus Romanis: sed ultra columnas Herculis protulerunt arma: & ipsas nubes Pyreneorum montium egressi uertices ditioni suæ subdiderunt Romani atque ita pugnacibus gentibus tantoque ut prædixi spacio direptis legio in præsidio una satis est. Quis uestrum non audiuit multitudinem Germanorum uirtutem quoque & magnitudines corporum ut arbitror sæpe uidistis. Siquidem ubique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi quidem ita ingentem spaciis regionem incolentes spiritus autem maiores corporibus gerentes & animam quidem contemtricem mortis: indignationes autem uehementiores feris: nunc autem limitem Rhenum habent: & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt: reliqua autem eorum gens uniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate etiam Britannorum muros qui Hierosolymorum confiditis muris. Illos siquidem circūdatos Oceano: & pene nō minorem quā noster orbis ē habitantes Romani nauigantes redegerunt in ditionē suā: quatuorque legiones tantæ magnitudinis

insulam tuentur. & quid opus est plura dicere? cum etiam Parthi bellicosissimum genus tantis prius populis imperantes & tam magnis opibus circumdati obsides tamen mittunt Romanis: estque cerne re sub spem pacis seruientem in Italia præcipuam orientis libertatem. Vniuersis quippe qui sub sole incolunt Romanorum arma uenientibus uos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium confide rabitis finem: qui magno illo Hannibale gloriantes & ex nobilitate Phœnicum stirpe uenientes ta- men sub Scipionis dextera corruerunt. Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi: neque Marmarida- rum genus usque ad Dapsidem protentum neque terribiles etiam audiētibus Syrtes: Nasamones quo- que & mari & innumerabilis multitudo nomadum uirtutes impedire romanos. Sed tertiam partem orbis terrarum: cuius neque numerare quidem nationes facile est quæ. scilicet ab Atlantico mari & colum- nis Herculis usque ad rubrum mare infinitos numero & locis æthiopes continet: totam tamen susce perunt armis & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinē octo mensibus pascunt alia quoque uestigalia pendunt. Expensas quoque deuotissimi imperio ministrant. Nihil de his quæ iubentur sicut uos contumeliosum putantes. Equidem una cum illis tantū legio commorat. Sed quid opus est longe petitis exēplis potentiam explicare Romanam? Quomodo eam possitis deuicina uobis ægy- pto diligenter inspicere. Hæc enim cū usque ad æthiopas porrigatur: opulentiāque Arabiam: contigua quoque sit Indiæ quinquaginta & septingēta centena millia incolarum habens præter Alexandrino rum plebem tamen uestigalia quoque magnitudinē de censu singulorum capitū æstimari licet deuo- tissime penditis: Romanū non dedignatur imperium. Et certe quam magnū stimulū defectionis habens: Alexandriam scilicet multitudine & diuitiis abundantē: magnitudine quoque non imparē. Habet siquidem in longitudine stadia. xxx. in latitudine uero non minus quam decem: tributorum uero multo amplius per menses singulos infert: quam uos toto anno penditis: & præter pecuniam iiii. mensium Romanæ plebi annonam ministrat. Munitur autem undique: aut incōmeabili solitudi- ne aut importuoso mari: aut fluminibus aut syluosis paludibus: quorū tamen omnium nihil Roma- na fortuna fortius fuit. Duæ etiam legiones ciuitati insidentes profundam Aegyptum cū illa mace- donum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siqui- dem omnes qui in orbe habitabili degunt Romani sunt. nisi forte quis uestrum spes suas ultra Eu- phraten porriget: & Adiabenorū regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porro nec illi pro- pter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum dabunt Parthus tamen sineret. Est siquidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiae & arbitrabitur fœdus esse temeratum si quis de his qui subiecti sunt eius imperio aduersum romanos in bello procedat. Super est ad diuinum confugiantur auxilium. Verum & hoc apud Romanos. Sine deo quippe im- possibile esset imperium tale cōsistere. Considerate autem quemadmodum hæc ipsa erga ipsam reli- gionem immoderatio: etiam si cum longe inferioribus bellum geratis: tamen ad dispensandum sit uobis difficillima atque eadem transgrediendo offendatis deum: per quæ cum auxiliaturum putatis. Si enim seruetis Sabbatorum consuetudinem: & ad nullum actum moueamini facile pfecto capie- mini. Sic quippe etiam maiores uestri experti sunt hos dies Pompeo ad bellum destinante in quibus scilicet hi qui oppugnabantur otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriam nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc uobis intentio est: ne quid de patria insti- tutione soluatur. Quemadmodum autem aduocabitis ad adiutorium deū si cultum indebitum spō- te uiolētis? Assumunt autem singuli quique bellum uel diuinæ uirtuti: uel humanis opibus confiden- tes. Cum uero utraqque hæc quantum ad ipsam pertinet consequentiam deserūt: in manifestam uni- que captiuitatem uolentes pugnare prosiiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios uestros coniugesque laniare: & pulcherrimam inflammare patriam. Erūpentes siquidem in furorem lucrabi- mini uel ignominiam superatorum. bonum est o amice bonum est: cum adhuc stat naus in portu præcauere tempestatem futuram: & non eo tempore quo in medias irrueris procellas nequicquam trepidare. His siquidem qui in improvisa mala inciderint superest: ut non indigni uel miseratiōe ui- deantur: qui uero se in apertum discrimen iniecerint etiam exprobrationibus onerentur: nisi forte aliquis uestrum æstimet secundum peccata conflictum ire: Romanos autem postquam uicerint me- diocriter uobiscum acturos: & non in exemplo aliarum gentium sacram hanc urbem inflammatu- ros: interfekturos autem uniuersum uestrū. Neque enim qui supersueritis armis usquam locum fugæ habebitis: uniuersis: scilicet gentibus: uel iam habentibus Romanos dominos: uel habere metuenti- bus. Periculum autem non solum in uos manebit: sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes iu- dæos. Neque enim est in toto orbe populus in quo non uestra portio sit: quos certe omnes uobis re- bellantibus cæde crudelissima diuersi quique conficient: & propter paucorū uirorum praua consilia: uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem uenia eos qui talia patrauerunt: quod sint ni- mirū uestro uitio congregati. Si uero eadē exequi supersederint cōsiderate quam impiū sit aduersum tam benignos arma nouisse. Subeat autem uos miseratio: & si nō filiorum uestrorum atque coniugū saltē isti- us ciuitatis: quæ mater urbiū uestræ regiōis uocat. Parcite mœnibus sacris: pœte uenerabilibus ady- tis: templumque uobis & sancta sanctorum seruare. Neque enim ultra uictores Romani his abstinere uult

quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Protestor autem ego quidem sancta uestra sacrosq; angelos dei patriamq; communem quando nihil eorum consiliorum quæ uobis uiderim expedire subtraxerim uos autem decernentes: quæ oportet mecum in pace degetis. Si uero protuleritis iras absq; me periculis subdemini. His dictis astante etiam sorore lachrymauit: & multam partem de eorum impetu lachrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersum Romanos: sed aduersum Florum ob ea quæ pertulissent pugnam gerere. Ad quos rex agrippa. Sed opera uestra inquit talia sunt qualia aduersum Romanos pugnantium. Neq; enim Cæsari uestigal dedistis: & Antonias porticus incendistis. Sopiētis autem causam defectionis. Si & porticus denuo construatis & tributa reddere maturētis. Neq; enim Flori hoc præsidium est aut pecuniam Floro dabit. His consulis populus acquieuit: & cum rege ac Beronice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per uicos & regiones principes decurionesq; dispersi uestigal colligebant: celeriterq; quadraginta talenta. tantum enim erat reliquum redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc tempore agrippas compescuit. Deinceps uero persuadere populo tentabat: ut parerent Floro: donec successor ei a Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa nec a uerborum in rege contumeliis temperauit: sed protinus eum urbe pepulerunt: ausque sunt nonnulli seditionis etiam saxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irreuocabilem impetum & conquerentem q̄ contumeliis esset affectus. Princeps quidem eorum una cum aliis potētibus misit ad Florum Cæsariam: ut ipse ex eis eligeret qui de tota regione uestigal exigerent. Ipse uero discessit in regnū.

Quidam eo tpe insurgunt & romanos oēs interficiunt Eleazarus dux militum prohibet Romanos hostias immolare. Nobiles quidam hortant ne id fiat: ad Florem destinant legati & ad agrippam ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem: diuiditur ciuitas in duas partes: quidam nobiliū & pontificum confugerunt: quidam in cloacis latuerunt.

CAP. XVIII.

IDem tempus quidam eorum qui bellum maxime mouebant congregati irruebant in quoddam præsidium: quod uocabat Masada: & occulte eo peruasos Romanos omnes interfecerunt. Alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoq; Hierosolymorum Eleazarus quidam filius Ananiæ pontificis iuuenis audacissimus dux illo tempore militum persuasit his qui sacrificiis ministrabant: ut nullius munus aut hostia: qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id aut erat Romani belli semen atq; materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris quæ pro Romano populo offerri solitæ erāt. Plurimum autem super hoc pontificibus aliisq; nobilibus deprecatis ut non præterirent eum morem quo supplicabat pro regibus. Nihil tamen acquieuerunt non parum quidem & suæ multitudini confidētes: robur siquidem omne res nouare cupientium eorum uoluntates iuuabat: maxime autem aspiciebant ad Eleazarum: q̄ per idem tempus ut dixi: princeps erat. Conueniētes igitur potentes quinq; cum pontificibus & pharisæorum nobilissimis: & uidentes q̄ grauib; malis pergerent subiicere ciuitatem: decreuerunt seditionis animos experiri: & ante portam quæ ærea uocatur contionem aduocantes: erat autem in interiori parte templi posita quæ respicit ad solis exortum: ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti: & q̄ tam breuiter bellum patriæ commouerent. Deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant dicentes: maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium: semperq; eorum qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solū prohibuisse aliquorum hostias id siquidem esse impiissimum: sed etiam eas quæ uiicerentur permanerent quæ ad præsens usq; tempus oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos q̄ Romana arma irritarent: & despōderent eorum bella nouum statuere morem religionis atq; tunc i periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis: uideri siquidem ea sit in qua præter solos Iudæos nullus alter immolet externus. Neque ad orandum sinatur accedere. Et siquidem circa unius alii cuius priuati personam lex ferretur eiusmodi possit nimirum iure nos inhumanitatis arguere. Nunc autem despiciuntur Romani: & iudicatur Cæsar prophanus. Vnde uerendum est: ne qui immolandas pro illis hostias repellunt ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre. Fiatq; uere extra principatū ciuitas nisi celerius resipiscētes reddiderint hostias: ac priusquam ad eos in quoque contumelia idem tentatum est huius ausus fama perueniat. simul autem ista dicentes producebant in medio scientissimos morum patrum sacerdotes quosq; narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur: sed neq; procedebant in medio altaris ministri ut belli materiam præpararent. Videntes igitur nobiles quiq; seditionem eo iam processissent eorum non possit auctoritate compesci: & Romanorum armorum periculum se primos esse mansuros inquantum poterant consulentes amoliri causas parabant & legatos quidem ad Florum miserunt quorum erat princeps filius Ananiæ Symō: alios aut ad Agrippā inter quos nobilissimi Sanlus & antippas & Costobarus erant qui etiam regē ppinquitate tangebant. Precabant aut utriq; ut cū exercitu ascenderēt in ciuitatē & seditionē opprimerēt priusq; ea intolerabilis fieret. Et Floro q̄dem malum istud quasi bonus

nuntius fuit uolensque inflammare bellum nihil respondit legatis. Agrippas autem pariter utrisque parcens. s. deficientibus uel iis aduersum quos bellum mouebatur: uolensque & Romanis conferuare iudæos: & iudæis templum atque patriam ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens misit in auxilium populo equitum tria milia Auranitas Batanzos Trachonitas. Cum his autem erat præfectus equitum Darius: dux uero agminis Philippus ioacimi filius. His uero uenientibus optimates quique cum pontificibus: & omni multitudine quæ optabat quietem superiorem occupabant ciuitatem inferiorem siquidem & templum seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinentibus utebantur & continuâ erat emissio sagittarum ex utraque. s. parte. Erat autem quando ex insidiis procurrētes eoniminus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosibelli uero scientia regii pollebant. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere: p. phanatoresque eius expellere. Seditiosis uero qui cum Eleazaro agebant ut præter ea quæ obtinebant etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies grauis utriusque partis cædes fiebat: & neutri de eo loco quem tenuerant depellebant. Deinceps uero adueniente ea festiuitate quæ Xylophoria dicitur: in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum: quatenus nunquam igni deficiat esca: semper enim inextinguibilis perseverat: quosdam quidem cura religionis exclusit. inter infirmiores autem uulgum multi irrumpentes sicariorum sic enim uocant latrones gladios in sinibus gerentes audacissime utebantur opere quod adorti erant. Regii autem audacia & multitudine uincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt: cum isti protinus irruentes Ananiæ pontificis domum: & Agrippæ ac Beronices palacium inflammauerunt. Postquam ignem archiuo intulerunt uolentes omnia creditorum documenta disperdere: nec etiam unde ratio creditæ pecuniæ pateret atque omnis ad eos debitorum se iungeret multitudo: & aduersum locupletes quasi metu libertatis haberent insurgendi liberam facultatem. Fugientibus ergo chartarum publicæ custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita succensis ciuitatis neruis hostibus irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt: quidam uero cum regii in superiorem regiam confugerunt: portas celeriter obstruentes. Inter quos Ananias pontifex: & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam uos legatione diximus. Tunc ergo uictoria quidem & inflammatione contenti cessauerunt.

Quintadecima die mensis Augusti fit impetus in Antoniam & omnes obsessos in eo præsidio capunt: post regē accedunt exurunt turres: p. cantur Manaimū ut liceat aufugere quibus concedit relictis solum Romanis intusque confugiunt in turres regias: illi uero qui cū Manaimo erant irruentes illa loca diripiētes stratopedum incenderunt.

CAP. XIX.

Ostidie autem. xv. scilicet die augusti mensis fecerunt impetum in Antoniam: & oēs in eo præsidio agentes per biduum obsessos caperunt atque interfecerunt: præsidiumque incenderunt. Postea uero transferunt in regiam ad quam confugere Agrippæ milites: & in. iiii. partes agmen suum diuidentes muros moliebantur. Eorum uero qui intus erant erumpere nullus audebat propter multitudinem oppugnantium. Distributi autem p. pugnacula: & turres subeuntes interficiebant: & frequenter quidē latrones sub muris cadebant. Nec die autem confictus: nec nocte cessabat: seditiosis uidelicet æstimantibus in desperationem cogi eos qui in præsidio erant propter inopiam uictus: regii uero credentibus oppugnatores suos cessuros labori. In his autem erat Manaimus unus de filiis iudæ Galilæi callidissimus rhetor qui etiam quondam sub Cyrino exprobrauerat iudæis quoniam post deum subicerentur romanis. Is ergo assumptis quibusdam nobilium perrexit in Masada ubi armamentarium Herodis erat. Eoque perrepto populares aliosque latrones diligenter armauit. Hisque urēs stipatoribus ueluti rex Hierosolymiam reuertitur factusque princeps seditionis oppugnationem disponebat. Machinamentorum autem inopia erat: & nec poterant palam suffodere muros: superne hostibus tela iacētibus. Funiculum igitur longe coëptum sub una turrim agentes suspenderunt cum materia subiecta ac postea in sustinentia ligna ignem immittentes agressi sunt. Sicque subiectis exustis turris quidem ex templo emoritur. Alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regii quippe molitiones eorum præsentientes scire etiam de concussione turris alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hoc autem hi quidē qui oppugnabant & statim se uictores credebant cum uidissent alium murum stupore defecti sunt regii tamen ad Manaimum aliosque seditionis principes mittebant: precantes ut eis descendere liceret: id est regii eiusque reliquis. Quod cum Manaimus annuisset protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relictis erant grandis animi occupauit defectus. Neque enim ui contra tantam multitudinem pares erant: & precari ut exire liceret ignominiam iudicabant: quamque & si tribueretur nequa tutum putabant. Dereliquentes igitur inferiorem locum qui Stratopedon uocabatur quippe quali capi faciles in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos: alia Phaselus: tertia Mariannes. Hi uero qui cū Manaimo erant protinus irruentes ea loca de quibus milites fugerant si quo eorum comprehenderunt trucidantes omnem reliquum apparatus diripientes Stratopedum incendunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Capitur Ananias pontifex & cū fratre Ezechia occidit & insurgūt qdam contra Manaimū: nolētes cum regem: interficitur Sophista a populo: interficitur Manaimus: per Romanos etiam multi ex Iudæis occiduntur: ita ut Cæsaria uacuata Iudæis remaneat.

CAP. XX.

Equenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur: & a latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsedētes autem turre seditioni custodiebant ne quis militum posset effugere. Manaimum autem & munitorum locorum destructio & pontificis Ananiæ mors in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negociis arbitrans intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari & mutuo collocuti: quia non deceret a Romanis desiderio libertatis recedentes eandem populo suo proderet: dominumq; ferre: & si non uiolentum: tamen seipsis humiliorem. Nam si oporteat cunctis aliquem præesse: quēuis magis alium quam illum deceret. Atq; ita pacti adoriuntur eum in templo. arroganter enim adoraturus accesserat regali habitu indutus: & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant in illum profuissent: reliquus uero populus rapiēs saxa interfecit Sophistam: æstimantes quo modo illo perempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manaimi resistentes postquam uiderunt totam aduersum se multitudinem irruere quicq; quo potuit diffugere & cædes quidem eorum qui compræhensi sunt: percrutatio autem latetium sequebatur: pauciq; ex eis latentes in Masadam perfugerunt. cum quibus & Eleazarus filius Iairi propinquus genere Manaimo. Qui postea etiam in Masadam tyrannidem egit. Ipsum autem Manaimum cum confugisset in locum qui Ophlan uocatur: atq; illic humiliter delitesceret capientes extraxerunt in publicum: multisq; suppliciis affligentes interfecerunt. Similiter autem sub eo agētes principes præcipuumq; tyrannidis adiutorem eius Absalomon nomine. Et populus quidem sicut dixi in his adiutor fuit: suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi uero non ad comprimendam pugnam: sed ut cum maiori licentia bellum agerent interfecerunt Manaimum. Deniq; cum populus multum precaretur ut oppugnationem militum relaxarent uehementius insistebant donec ulterius resistere non ualentes: Metilius. s. Hic enim erat Romanorum præfectus: & reliqui mittunt ad Eleazarum dicētes: ut solas eorum pacisceretur animas: arma autem & reliqua quæ haberent ipsis tradentibus sumerent. Qui precationem illico rapientes remittunt ad eos Gorionē Nicomedis filium & Ananiam Saduci: & Iudam Ionathæ: eis dextras & sacramentum duros. Quibus actis deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant nemo aduersus eos seditionum fraudis aliquid molitus est. Postea uero quam secundum pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt neq; quicquam ulterius suspicantes descenderunt facto in eos impetu stipatores Eleazari compræhensos trucidabant: neq; resistentes neq; supplicantes: solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt præter Metiliū. Hunc enim deprecantem & usq; ad circuncisionem Iudaizare se promittentem tantūmodo seruauerunt. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue depotētia siquidem amplissima pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exitium probatur. Videntes autem graues iam stare causas bello: urbem tamen tali facinore fuisse repressam: ex quo nimirum diuina indignatio iminebat etiā si a Romanis nulla ultio timeretur: lugebant publice & iustitia ciuitatis præmebatur unusquisq; autē mediocrium quasi pro seditionis causas redditurus turbabatur. Siquidē Sabbato illam cædē contigerat perpetrari in quo. s. die propter religionē a sanctis quoq; operibus agunt quietem. Eodem autē die eademq; hora quasi ex aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoq; Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut uno tempore super .xx. milia hominum caderentur: & cunctis Iudæis uacuata Cæsarea remaneret. nam & eos qui effugerant compræhendens Florus uinctos in arenam deduxit.

Iudæi diuisi uicos & loca alia inflāmauerunt: imensa cædes fit ex Iudæis & aliis: Ciuitates oēs ple ne cadaueribus Scythopolitæ cū Iudæis dimicant: clā tamen nocte dormientes tertia: eos inuadunt xiii. milia interficiunt ex Iudæis & eorū substantiā diripiunt.

CAP. XXI.

Ost Cæsariensium uero plagam tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæis Syrorum uicos eisq; continentes rurales protinus uastauerunt: idest Philadelphiam & Gebonitin & Gerasam & Pellam & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt in Gadara & Ioppem & Gaulanitiden. Et alia quidem subruentes loca: alia uero inflāmantēs etiā in Cædasam & Tyrum & Ptolemaidam: Gabam quoq; Cæsarianiq; tendebant. Obstitit autem eorum incursum: neq; Sebasste: neque Ascalon: sed his quoque inflammatis Anihedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur: uici scilicet & agri eorum qui capiebantur uirorum imensa cædes fiebat: neq; tamen Syriū minorem numero multitudinem Iudæorum uastabant: sed etiam eos qui in ciuitatibus erant compræhensos disperdebant: non solum ob uetus odium: sed ut: & discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruascerat: & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: unaq; alterutris fatalis erat: si anticipassent alteros cædes faciendo. & dies quidem ducebantur in sanguine. noctes autē molestiores formido faciebat. nam licet uiderentur amoliri Iudæos: tamen etiā de aliis gentibus

Iudaeizantes cogeantur habere suspectos: & per hoc ipsum quod in eis timebatur ambiguum: neque temere eos placebat interfici & rursus per ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant: prouocabant autem ad caedes aduersorum etiam illos qui prius fuerant mansueti auaritia siquidem substantias caesorum passim diripiebant & quasi uictores eorum praedam quos trucidauerunt in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset: quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis & inhumatos passim iacere cum paruulis senes. foeminas autem neque uerecundia contextas: & omnis quidem provincia plena erat inerrabilium calamitatum maior autem his metus audendorum malorum: ipsis quae acta erant facinoribus imminebat: & haec quidem iudaeis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines etiam iudaeos: qui illic habitabant: experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirassent: & consanguinitatem utilitati propriae postponentes aduersum iudaeos cum gentilibus dimicabant: suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auaritia. Denique Scythopolitae ueriti ne ciuitatem noctu adurerent: & magna sua calamitate ciuibz excusarent defectio nem. Dixerunt eis: ut si uelint in eos firmare consensum & circa alienigenas ostendere fidem: transirent cum omnibus famulis suis in proximam locum paludis. Quibus quae fuerant iussa sine suspicionem facientibus diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolitae. Tertia uero nocte explorantes alios incautos alios uero dormientes inuadunt: subitoque omnes interfecerunt qui fuerunt xlii. milia. Postque eorum substantiam cunctam diripuerunt.

Circumsus Scythopolitis a iudaeis Symon quidam qui multos ex iudaeis quotidie truncauerat educens gladium nullum hostium interfecit & patrem & matrem & filios & uxorem interfecit praedignatione: ne hostium quod gloriaretur: & seipsum: caedes maxima sit in scythopoli urbes & populi cum uicini iudaeos omnes interficiunt: multae ciuitates aliae pepererunt eis miseratione mortis. CAP. XXII.

Ignis autem etiam uidetur symonis interitum enarrare. Hic enim sauli cuiusdam non ignobilis uiri filius erat. Fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus utrisque ad incommoda suae gentis abusus multos siquidem iudaeorum appropinquantes Scythopolim quotidie obruncabat: & frequenter integros cuneos fudit fugauitque: ita ut totius aciei mora & momentum solus existeret. Comprahendit autem eum

digna ciuili interfectione poena. Nam cum scythopolitae circumsusi essent iudaeis: & in paludem praecipites agerent educes symon gladium in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil siquidem in tanta multitudine promoturum uidebat. Exclamans autem miserabiliter digna inquit Scythopolitani his quae gessi patior: quippe qui tam multa caede ciuium meorum benignitati erga uos nostrae fidei feci. Digne enim nobis externa gens infida est: qui in nostrum genus tanta impietate delinquimus. Morior ergo quasi prophanus propriis manibus: neque enim dignum est hostibus subiacere. Iste autem ipse finis: & mihi sceleris digna poenas: & aut uirtutis idoneum decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu gloriatur: neque insultet cadenti. Haec dicens miserationibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. Erant autem & uxor & filii & prouecti in senectutem parentes. Ille quidem patrem trahens Caesarie & eum superstans ense penetravit post quem non sane inuitam matrem interfecit. Super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum singulis sane horum pene currentibus gladio & hostes praenire cupientibus. Cum uero omnem suam necessitudinem trucidasset caesis superstans extendit dexteram: ut neminem posset latere: & totum in uiscera sua ensen demersit. Dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem. Caeterum quantum ad fidem quam alienigenis praestitit digno fine consumptus. Ad eandem autem quae in Scythopoli facta est: reliquae quoque urbes iudaeis apud se habitantibus irruerunt & duo milia quingentos Acalonitae: Ptolemitae autem duo milia interfecerunt. Vinxerunt quoque non paucos Tyrii: multos quidem trucidauerunt: plures autem uinctos custodibus tradiderunt. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur: terribiles autem solliciti obseruabant. Reliquae quoque urbes aduersum iudaeos singulae: & prout habebant uel timore uel odio mouebantur: soli autem Antiocheni & Sidonii & Apamei suis cohabitatoribus pepercerunt: & neque interfecere quemque iudaeorum neque uinculis tradiderunt. Forte autem & propter multitudinem suam despexerunt: eorum si qui motus fuissent: mihi autem uidentur magis erga eos miseratione morti quos utique nihil moliri uidebant. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt quam gesserunt mali: & egredientes usque ad fines suos deduxerunt.

In regno Agrippae insurgit perniciēs aduersus iudaeos: Noarum multos ciues qui ad agrippam & Cestium uenerant poscendi praesidii gratia initinere occidit: hunc Varum agrippa punire non audet: summouit eum e regione qua procurabat. CAP. XXIII.

Excitata est autem etiam in regno agrippae aduersus iudaeos perniciēs. Ipse siquidem perrexerat ad Cestium Gallum antiochiam: relicto super negocia sua quodam ex sociis nomine Noaro qui Soemo regi genere erat propinquus. Venerunt ad eum de Batanea regione septuaginta numero uiri & nobilitate & prudentia ciuium suorum praestantissimi poscendi praesidii gratia: ut si qui. apud eos quoque motus fierent haberent idoneam custodiam per quam possent

insurgentes quosque comprimere. Hos Noarus quosdam armatos de regiis permittens interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus propter consilium Agrippæ & propter nimiam auaritiâ impie in gentiles suos agere non recusans regnum omne corrumpit: perseverans. s. post talem principatum in totum genus exercere iniquitatem. Donec discussus agrippa rebus animaduertente quidem in Noarum ueritus est propter propinquitatem Soemi. Procuranda tamen eum regione summonit. Seditiosi autem comprehendentes præsidium: quod appellatur Cyprus imminens finibus hiericuntis custodes quidem interfecerunt munimenta autem destruxerunt.

Iudæi persuadent Romanis ut deserant castellum: utuntur honoribus iudæi in alexandria quos Alexander concesserat conflictus continuus cum iudæis & Græcis fit. CAP. XXIII.

Er eosdem dies etiam in Machærunte multitudo iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis deserere castellum eisque tradere. Illi autem q̄ rogabantur cogi metuentes pacti sunt cum eis discessionem suam & accipientes fidem tradunt præsidium quod diligenter coeperunt Machæritæ custodiis optinere. In alexandri autem semper quidem erat iucolis aduersum iudæos seditio. Iam ab illo tempore: ex quo strenuus alexander contra Aegyptios usus iudæis præmium societatis tradidit eis: & habitandi apud Alexandriam facultatem & ius orbis æquale cum gentibus. permanebant autem eis honor iste apud successores quoque alexandri. Denique & in parte ciuitatis locum eis proprium deputauerunt: quatenus haberent conuersationem per omnia mundiorem a commotione scilicet gentium sequestratam præstiteruntque eis ut etiam Macedones appellaretur. Deinceps uero cum in possessionem Romanorum Aegyptus uenisset: neque Cæsar primus: neque post eum quispiam honores quos alexander iudæis decreuerat minuit. Conflictus autem eorum aduersus Græcos pene continuus erat: & iudicibus multis quotidie ab utraq̄ parte lucrum reuehentibus seditio accendebatur.

Alexandrini conueniunt ut largitionem ad Herodem mittant: permiscetur iudæi cum Græcis in amphitheatro: fit discordia maxima inter eos: Tyberius alexander coercuit eos hortationibus qui irruentes Tyberium contumeliis appetebant ille quasi omnes fecit interficere: domos diripere. Zabolon ciuitas a Cestio occupatur: diripit domos & loca incendit. CAP. XXV.

Vnc uero cum apud alios turbata res esset: illic magis exarsit tumultus. Nam cum alexandrini in contionem uenissent ut ordinarent pro certis negociis largitionem ad Neronem ferendam concurrere in amphitheatrum permixti Græcis plurimi iudæorum. Quos cum uidissent æmuli extemplo clamare coeperunt: iudæos hostes: & exploratores esse ac deinceps insipientes intulerunt eisdem manus & reliqui quidem fugientes dissipati sunt tres ex his uiros comprehedentes trahebant quasi uiuos incensuri. Commota est autem omnis terra iudæorum ad ultionem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant. Postea etiam uerosa cibis raptis in amphitheatrum impetum fecerunt: comminantes quot in ipso loco tantum simul populum concremarent & pene minas impleissent rebus: nisi iras eorum compressisset Tyberius Alexander princeps ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit: sed nobiles eorum quosq̄ summittens hortabatur ut desinerent: neque aduersum se militiam Romanam commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridetes Tyberium contumeliis appetebant. Qui postquam uidit absq̄ calamitate tumultuosos non posse compesci immisit in eos duas Romanorū legiones: quæ in ciuitate erant. Cum his alios quinque milia equites casu ad iudæorum interitum de Libya uenientes præcepitq̄ ut non solum interficerent: sed etiam substantias eorum diriperent domosque inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui uocatur Delta: illo quippe erat iudæorum multitudo collecta exquebantur strenue iussiones nec sane sine cruenta uictoria. Collecti quippe in unum iudæi & eos qui de suis optime armati erant ante reliquam multitudinem stantes aliquandiu restiterunt. Postquam uero in fugam inclinati sunt: passim trucidabantur: & erat eorum grandis interitus. Tum quæ sibi mandata fuerant exequuntur. Conglobati enim iudæi his quos melius armatos habebant in fronte positos aliquandiu quidem restiterunt. Semel in fugam uersi mactabantur: nec unius exitii modus cum alii sub diuo atque in campo deprehenderentur: in ædes autem alii concluderentur: & eas quoque incenderent Romani una etiam diripiendo quæ in his reperissent: neque illos aut infantium misericordia aut reuerentia senectutis moueret: sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat. Quinque uero congesta sunt milia mortuorum: nec tamen saltem reliquæ remansissent: nisi ad preces se contulissent eorumq̄ misertus alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis primo eius nutu discedunt: populares autem Alexandrini propter odii magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur: uixque a corporibus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit. Cestio uero iam quiescendum esse non uidebatur infensis ubiq̄ iudæis: sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens: & ex reliquis bina milia lecta peditum: & .iiii. alas equitum insuper regum auxilia: hoc est Antiochi duo milia equitum & peditum tria milia sagittarios omnes agrippæ uero tantundem peditum & equitum mille: cum & Cestius sequeretur. .iiii. milibus cõitatis: quorum tertia pars equitum erat: pluresque sagittarii: Pto

Iemalda progressus est plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenere: peritiam quidem militibus inferiores: quos uero scientiae deerat in Iudaeos odiorumque alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoque Agrippa Cestius: & eorum quae conducerent simul & itineris principes: ibi tum adducta exercitus parte Cestius in ualidissimam Galileae ciuitatem contendit Zabulon quae appellatur andro. & ab Iudaeorum finibus Ptolemaida discernit. Cunque offendisset eam ciuibus destitutam in montes enim multitudo refugerat omnigenum autem rerum plenam: illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum uero oppidum quamuis admiratus esset eius pulchritudinem quippe domus habebat similiter ut apud Tyrum & Sydonam & Berytum aedificatas incendit. Deinde cursu territorio peragrato quicquid inuenisset obuiam depopulatus inflammatis etiam circum eam positis uicis in Ptolemaida regressus est. Syris autem adhuc praedae inherentes: & praecipue Berytiis recepta Iudaei fiducia: Cestium enim recessisse cognouerant repente in eos qui remanserant irruunt: & prope duo milia morte consumunt.

Cestius praemittit exercitum in ioppem quae capis: incedit eam & uiros omnes interficit. CAP. XXVI.

Cestius autem ex Ptolemaide reuersus ipse quidem Caesaream peruenit in ioppen uero partem praemisit exercitus: cum praecipis huiusmodi ut oppidum custodirent si eo potiri potuissent: aut si oppidani impetum praerensissent: tam suum quam caeterorum militum praestolarentur aduentum. Illorum igitur alii mari alii terra profecti utrinque ioppem facillime capiunt: ita ut ne fugae quidem habitatores copiam reperirent: nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis direptamque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo milia quadringenti fuerunt. Simili modo & infinitam Caesaream Nabartenen Eparchiam non paucos direxit equites: qui & partem finium uendicauerunt: magnamque indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimoniis etiam uicos igni dederunt.

Cestius mittit Gallum in Galileam suscipiunt eum ciuitates qui uero non obtemperabant insequitur & trucidabat: progrediens multa loca inuadit: Iudaei ad diem festum Hierosolymam petierunt: qui auditis militibus uenientibus: dimissis solennitatibus in Romanos irruerunt: quorum multos occiderunt. CAP. XXVII.

In Galileam quoque misit Cestius Gallum ductorem duodecimae legionis eiusque tantam militum manum attribuit: quantam genti expugnandae sufficere posse credebat: & eum ualidissima Galileae ciuitas Sephoris cum fauore suscepit. Huiusque prudens consilium: secutae ciuitates aliae quiescebant. Qui uero seditionibus & latrocinii operam dabant in Galileae montem undique medium recessere: qui est contra Sephorim & uocatur asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quandiu superiores erant facile Romanos ad se ascendentes ulciscabantur: & ex his plures quam ducentos interfecerunt. Vbi uero eos uiderunt circumacti itinere ad celsiora progressos mature uictoriam concesserunt: & neque pugna cominus armorum ferebant. Neque si terga dedissent equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent: amplius uero quam duo milia trucidarentur. Gallus quidem cum nihil iam tentari nouitatis apud Galileam uideret Caesariam cum exercitu remeabat. Cestius uero cum omni multitudine reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitoque non paruam multitudinem Iudaeorum in turrim quae Aphaci uocabatur esse collectam: qui & his congregarentur praemisit. Sed prius quam in manus uenirent Iudaei metu dispersi sunt: eorumque castra iam desolata milites adorti cum uicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in lyddam profectus uacuum uiris ciuitatem offendit. Nam propter Scenopogiorum dies festos cum in Hierosolymam populus omnis ascenderat. Quinquaginta uero quos ibi comprehendit occisis exustoque oppido ulterius procebat per quae Bethoron profectus in quodam loco cui nomen est Gabao castra ponit distante a Hierosolymis stadiis quinquaginta: Iudaei uero cum iam ciuitati propinquare bellum uideret: missis dierum sectorum solennibus ad arma properabant: satisque freti multitudine in compositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant: Ne dierum quidem septem habita ratione feriatarum erat enim sabbatum quod apud eos religione maxima curabatur. Idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat in praelio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt ut eorum & aciem perrumperent uiaque aperta caedibus in medio ruerent: ac nisi ei militum parti quae nec dum locum amiserat equites ex circuitu subuenissent: quique non satis defecerunt pedites in periculo totus Cestii exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites ex quibus quadringenti pedites: caeteri equites erant: Iudaei uero uiginti duo: quorum fortissimi uidebantur Monobazi regis Adiabene propinqui: Monobazus & Cenedaeus: & post hos peraites Niger & Sila Babylonius qui ad Iudaeos: ab Agrippa rege transfugerant cui pridem militabant. A fronte quidem repulsi Iudaei ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Giorae filius Symon inuadit: multosque postremi agminis coactores laniquitac multa carra cum sarcinis capta in ciuitatem reduxit. Cestio uero in agris triduo commorante Iudaei locis superioribus occupatis obseruabant eius transitum neque cessaturos eos certum erat: si Romani proficisci coepissent.

Quærit agrippa uerbis iudæos auertere ut desisteret: mittit Borcæum & Phœbum ad iudæos: pē-
rimis phœbus: Cestius iducit exercitū in opidū iudæorū: icēditq; pte ciuitatis. CAP. XXVIII.

Taq; dum Agrippa cū infinita hostiū multitudine montes amplexa ne Romanos qdē a
periculo tutos esse pspiceret uerbis iudæos experiri decreuit: uel omnes sibi parituros exi-
stimans: ut bello desisterent uel si qui aduersarentur seuocandos esse: qui ab eorum sentē-
tia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum quos illis sciebat
esse notissimos: & a Cestio fœdus amicitia: certamq; a peccatis populo Ro. ueniam pollicerentur: si
proiectis armis secum sentire uoluissent. Verum seditiosi metu ne cuncta multitudo spe securitatis
ad Agrippam sese conferret legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidē priusquam uerbū fa-
ceret peremerunt. Nam Borcæus uulneratus effugit: populares autē id indigne ferentes factū cæden-
do sustibus atq; lapidibus in oppidum cōpulerunt. Cestius uero quia intestinā eorū discordiam op-
portunū ad irruendū tēpus inuenit totū in eos duxit exercitū: inq; fugā uersus usq; Hierosolymā pro-
fectus est. Castris autem in loco positis qui appellatur Scopos intervallo septē studiorum a ciuitate
discedens: nihil per triduum aduersus oppidū conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid re-
missuros. In uicos autem circa ciuitatem non parū militum manū ad rapienda frumenta dimisit.

Quarto autē die qui trigessimus mensis erat Octobris ordinatū in oppidum introduxit exercitum.
Populus quidē a seditiosis custodiebatur: ipsi autē Romanorum disciplina terribili exterioribus ces-
sare partibus ciuitatis & in partem interiorē templum quæ refugerunt. Cestius uero transgressus Be-
zethā: quæ sic uocatur & Cenopolim: & forum quod appellatur Dacoti incendit. Deinde cum ad su-
periore ciuitatem uenisset prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc uoluisset intra muros ui-
olenter irrumpere ciuitatem ilico possedisset: belloq; finem dedisset. Sed Tyrannius Priscus præposi-
tus castris & plures equitum magistri a Floro pecunia corrupti conatum eius auertere & iudæos in-
tolerandis malis repleti cladibusq; contigit.

Quidam uocabant Cestium patefacturi portas qui cogniti proiecti sunt ex muris. Cestius tentat
muros ascendere & inuadere templum: repugnatur a iudæis: recedit Cestius & iudæi insequuntur:
dimittit quæ erant impedimento ad fugam: & nisi nox aduenisset totus exercitus periisset: nocte au-
fugit: insequuntur iudæi: ex Romanis mortui sunt quinque milia & trecenti peditum: ex equitibus
noningenti & octuaginta. CAP. XXIX.

Nterea plurimi popularium notissimi ab Anano Ionathæ filio psuasi Cestium quasi portas
ei patefacturi uocabant. Ille autē & ira fastidians & quod non satis ei credendū putaret tā-
diu id neglexit donec proditiōe cōperta seditiosi Ananū quidē cū cæteris de muro deie-
ctis lapidibus in domos suas fugere cōpulerunt. Ipsi uero per turre depositi murum ten-
tantibus repugnabant: per dies quidē quinq; Romanis undiq; conantibus inexplicabilis erat impe-
tus. Sexto autē die Cestius cū plurimis eisdēq; sagittariis a septētrionali tractu templū aggreditur iu-
dæis ex porticu resistentibus. Qui repente quidē Romanos ad murū adeuntes auertere. Postremo
autē repulsi telorū multitudine recesserunt. Itaq; Romanorū qui anteibant scutis suis muro nixi: &
qui eos sequebantur aliis ac per ordinem aliis similiter adiunctis: quæ sic appellatur: testudinem con-
texerunt. Vnde sagittæ in eam delatæ irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites moenia suffo-
diebant: templiq; portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat: itaq;
multi ex ciuitate diffugiebant: ueluti continuo caperetur. His autē populus alacrior efficiebatur: &
quantū nequissimi cædebant: tantū ut ipsi portas aperirent Cestiumq; tanquā de se optime meritū
reciperent appropinquabant. Et profecto si paululum in obsidione perseuerasset: statim ciuitatem
obtinuisset. Sed credo iam tunc infestus deus pessimis eiusq; sancta illo die finem bello dare prohi-
buerunt. Deniq; Cestius neq; animis populi neq; obsequio: desperatione perspecta militē reuocat: &
sine ulla spei repulsa inconsulte nimis ac iniuste discessit. Iopinata uero eius fuga latronum fiduci-
am recreauit: insecuti nouissimos aliquos equitum peditumq; peremere. Et tunc quidem Cestius in
castris quæ apud Scopon munierat tendit: altero autem die ulterius recedendo magis hostes prouo-
cauit: tanquā postremis apppositi multos necabant: quoq; utraq; itineris parte uallata in transuersos
tela iacebant: & neque in eos se retorquere: a quibus a tergo sauciabantur nouissimi audebant quan-
dam infinitam multitudinē insequi existimantes. Et a lateribus instantis uim repellere minime suf-
ficiebant: cum ipsi quidē graues eēnt: ordinēq; interrumpere formidarent: uiderēt autē iudæos leues
& ad excurrēdum faciles esse. Vnde eueniebat ut multa mala perpeterentur: cum nihil etiā inimicis
nocerent. Tota igitur uia perculsi deiectiq; agmine sternebantur: donec multis occisis in qbus erat
priscus sextæ legionis dux: & Longinus Chiliarchus: & Aemilius iocundus alæ præfectus nix in Ga-
bao puerunt: ubi castra prius posuerant: multis instrumentis amissis. Hic autē Cestius biduo com-
moratus inops consilii quid ageret: cū tertio die maiore hostiū uidisset numeq; & omnia circū loca
plena iudæis tarditatē sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret pluribus se inimicis usurum.
Itaq; pro compendio fugæ cuncta quæ militibus impedimento erant amputari præcepit. Occisq;
tunc mulis atque asinis aliisq; iumentis: præter illa quæ sagittas & machinas ferrent. Hæc enim ue-
lut usui futura seruabat maxime quia timebat ne iudæis contra se capta prodesse. Bethoron uer-

sus antecedebat exercitum. At iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos uero in angustias atq; descensus qui discessissent ab exitu prohibebant. Alii postremo super agmen impingere: resusq; omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operuit. Vbi etiā peditibus quo pacto sibi subuenirent hæsitantibus equitum periculū promptius erat. Nec enim ordinate uiam prosequi poterant obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant eq̄tantibus inuii. Lateribus autē rupes ac ualles in quas deieci qui aberrassent consumeantur. Nullusq; locus aut fugendi aut ulciscendi rationem habebat. Itaq; incerti quid agerēt ad ululatus quos desperati solēt: flētusq; conuersi sunt. Quibus resonabat iudæorū cohortatio cum clamore lætantium pariter ac sæuientium. Totusq; pene qui cum Cestio fuerat perisset exercitus nisi nox aduenisset. Qua Romani qdē in Bethoron cōfugerunt: iudæi uero obsessis circum oībus locis eorū transitus custodiebāt. Deniq; ibi cum Cestius aperto itinere desperato iam de fuga cogitabat. Lectosque ad quadringentos oīum fortissimos milites testorū fastigiis imposuit. Hisq; pcepit uigilum qui in castris excubant signa clamare: ut eo modo iudæi oēm illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autē cum cæteris otiose usq; ad triginta stadia progreditur. Vnde mane cū iudæi locum in quo Romani terenderant desolatum uidissent in quadringentos a quibus decepti fuerant cōcurrerunt: & illos quidē sine mora iaculis confecerunt: mox autē Cestium psequi properabant. Sed ille cum nocte non paruum spatium itineris peregisset: die uehementius quoq; fugiebat: adeo ut metu percussi milites machinas siue tormenta muralia utq; balistas: multaq; alia instrumenta relinquerent. Quibus tunc ablatis iudæi rursus contra illos qui ea reliquerāt usi sunt. Insequendo autē Romanos antipatridam usq; uenerūt. Deinde cum eos assequi non potuissent inde redeuntes: & machinas secum asportarunt: mortuosq; spoliarunt: & prædam q̄ remanserat collegerunt: & præna canentes in metropolim remearunt. suis quidem paucis amissis. Romanorū autem auxiliorum quinq; milibus peditū ac trecentis: itemq; noningentis & octuaginta equitibus interemptis. Hæc quidem nouēbris mensis octauo die gesta sunt anno duodecimo Neronis principatus.

Post fugam Cestii multi nobilium ex ciuitate fugiunt mittit quosdam ad Neronem nuntiaturus eius miseriam: Qui Cestium fugauerant reuersi sunt in Hierosolymam: ex Romanis qui supererant amicos sibi sociant: Eleazarus persuadet populo ut sibi peat cōstituunt diuersi diuersis locis pfecti: Iosephus unus ex pfectis subditos sibi querit conciliare: multos ex illis præponit & præficit regionibus Galilææ sibi subdere: munit loca oīa pp Romanos quos timet insurgit qdem insidiator cū multis q Galilæam depopulant congregat pecunias: cogitabatq; diuersa in pñitiem Iosepi: CAP. XXX.

Post Cestii uero casus aduersos: nobilium multi tanquam e naui pessum itura ex ciuitate enatabant. Deniq; Costobarus & Saulus una cum Philippo Iocimi filio qui princeps erat exercitus regis Agrippæ: inde dilapsi ad Cestium transfugerūt. Qui uero cum his in aula regia fuerat obsessus antipatrida fuga despecta quemadmodum a seditiosis peremptus sit alias indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achaiam ad Neronem misit: & propriam necessitatem indicaturos: & belli causas deriuaturos in Florum. Sperauit enim & iram in illum excitatū iri: & sua pericula summiouenda. Tunc autem Damasceni cæde Romanorū cognita: iudæos apud se degentes perimere studuerunt: & cum eos in publicis terminis collectos haberent: namq; id olim pp suspitiones meditabatur. Facile quidem sui conatus exitum fore putabāt. Verebantur autē mulieres suas fere omnes præter paucas iudaizantes: & eorum religione deceptas. Quare his magna cura fuit eas celandi quid agerent. Iudæorū autem decem milia quippe in angusto loco atq; oēs inermes aggressi: una hora sine metu iugulauerunt. Qui uero Cestium fugauerant in Hierosolymam reuersi: quos adhuc Romanorū studiosos inuenissent: partim ui partim blanditiis sibi etiam sotiabant. Et in templū congregati plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus Gorionis filius & pontifex Ananus omnia quæ in ciuitate gerenda esset imperaturos: maximeq; ut ciuitatis muros erigerent. Filium namq; Symonis Eleazarū romanorū quāuis prædam & ereptas Cestio pecunias: & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet: tamen nullis necessitatibus præposuerunt: & ipsum tyrannidis superbia uiderent ferri: eiusq; studiosos siue imitatores satellitum more uersari. Verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ: itemq; astutia persuasit populo: ut in omnibus sibi pareretur. In idumæam uero quos mitterent alios militū duces optarūt Iesum filium Sappha unū ex pontificibus: Eleazarū pontificis filiū: Nigro autem mādauerunt qui tunc idumæam regebat: ex regione trans iordanem posita genus ducens: unde Peraites cognominabatur ducibus obtēperare. Sed ne alias quidē regiones omittendas putabant. Namq; in hiericunta Iosephus filius Symonis: & trans flumen quidem Manasses Thapnā uero Ioānes effæus Topchias administraturi directi sunt. Huic at Lydda & ioppe & Ammaus erant adite. Gophnitice autē & Acrabatene regionibus Ioānes filius Ananiæ rector erat designatus: & utriusque Galilææ Iosephus Matthiæ filius: huius administrationi iūcta erat & Gamala munitissima ciuitatū: quæ ibi fuere quidem rector: pro alacritate ac prudentia sua qsq; res sibi creditas administrabat. Iosephus autē cū in Ga-

lilæam uenisset primū curæ habuit indigenarum sibi conciliare beniuolentiā: multa sciens ea confici posse licet in aliis peccauisset. Deinde considerato q̄ potentissimos quidem amicos habebit: si eos participes potestatis fecisset: oēm uero multitudinem si plerūq; p̄ indigenas & consuetos fieri p̄cipere. Lxx. de senioribus eius gentis prudentissimos elegit: eosq; rectores totius Galilææ constituit. Se p̄tē uero per singulas ciuitates: minorū litium iudices ordinat: maiora negocia causasq; capitales ad se referre iubēs atq; lxx. dispositos igitur ciuitates: quo iure inter se uterentur: etiā quē admodum extrinsecus tuti essent animaduertit: certusq; in Galilæam Romanos esse uenturos opportuna loca muro cingebant: hoc est iotapata & Bersabæ & Selamin necnon & Perticho & iapha & sigoph: montemq; cui nomen est itabyrio & Tarichæas & Tyberida: ad hæc ēt circa Generaseth lacum. spelūcas in ea quæ inferior Galilæa uocabatur munivit. Superioris autem Galilææ achabarō petram quæ sic dicitur & Seph. & lamnith & Mero in gaulanitide uero seleuciam: & foganē & Gamala munitione circumdedit. Solis autē Sephoritis permisit ut murum sibi metipsis fabricarent: quia eos pecuniosos esse: & ad bellum prōptos ēt sine præcepto uideret. Similiter autem etiam Giscalam iosepi iussis super se muro cinxit iohannes Leui filius: cæteris autē castellis oībus ipse iosepus intererat iubēdo: simul atq; opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa supra centum milia uirorum comparauit: quos omnes undiq; collectis armis ueteribus instruebat. Deinde reputans hoc maximam Romanorum uictam esse uirtutem q̄ edicto essent audientes rectoribus suis & exercitationi operam darent. Doctrinam quidē urgente necessitate despexit: parendi autē facultatem ratus regentium multitudine posse contingere ita ut Romani solent diuisit exercitum: pluresq; fecit agminum principes. Diuersis que militū generibus ordinatis alios decarchis: alios Chiliarchis subdidit: & insuper his rectores maiorum rerū administratores. Docebat autem signorum disciplinas & prouocationes & uocationes: necq; buccinarum: & principia cornuum & circūdationes: & quemadmodū oporteret laborantibus succurrere fortiores: & circum defatigatis partiri pericula quæq; ad fortitudinem animi corporisq; tolerantiam pertinerēt instituebat. Maxime uero eos erudiebat ad bellum: usquequaq; Romanorū referens disciplinam: & q̄ cum uiris essent p̄liaturi qui & uiribus corporis & animi obstinatione totum pene orbem superarent. His addidit quo pacto belli tempore suis essent parituri p̄ceptissimā nūq; periculum fore nisi consuetis delictis hoc est furtis & latrocinis & rapinis abstinuissent: sed neq; aut gentilibus fraudem facerent aut consuetissimorū damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optime administratis quoq; milites bonam conscientiam gererent. Qui uero per se prauī fuissent: his non solum inimicos sed etiam deū hostes futurū. Multa in hunc modum admonendo. perseuerabat: & iam quidem quantū prælium paratum esset conflatum erat. Nam septuaginta peditum milia & cc. xl. equites ac p̄ter hos etiam mercenarios quibus maxime fretus erat habebat, quatuor milia. d. necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atq; satellites. Exceptis autem mercenariis facile cæteri milites a ciuitatibus alebantur. Namq; singulæ quas enumerauimus cum mediā sui multitudinem mitterent in militiam: reliquos ad comparandum eis uictum tenebant: ut pars armis pars faciendi operis dirimeretur: & armati securitatem rependerent suggerentibus cōmeatum iosepo aut hoc modo administranti Galilæam insurrexit quidam insidiator patriæ Giscala. orsus Leui filius noīe ioānes callidissimus ac dolis plenus & nequitia quidem nobilissimus omnium: antea uero parumper & aliquantum militiæ suæ impedimentum passus inopia: facile mentiri paratus mirusque ad fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam uirtutem putaret: eaq; aduersus amicissimos p̄teretur simulator humanitatis & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem imoderatā cōcupisset: spem uero leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat sui monis ac solitarius: deinde committatum inuenit audaciæ: primo quidem paruum ampliores aut proficiens. Curæ autē habebat neminem ignarū asciscere: sed qui & habitudine corporis & animi magnitudine bellorumq; peritia p̄staret hos eligebat: donec quadringentorū uirorum cateruam congregauit: quorum plures ex Tyriorum finibus & uicis erant. Isq; omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iadudum regendi milites cupientem & maiora desiderantem diu pecuniæ retardabat inopia. Cum autē uideret iosepum sua uiuacitate letari: persuadet ei primum fabricandi muri patriæ sollicitudinem sibi cōmitteret. In qua re questus magnos a locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita oleo quod non a gentilibus suis tractatum esset uti cauere oēs apud Syriam iudæi: ut ad confinia oleū mitteret deposcit. Nummoq; Tyro qui. iiii. Atticos faceret emptis. iiii. amphoris eodem p̄cio amphoræ dimidium uenundabat. Cumq; Galilæa ferax esset olei maximeq; illo tempore magna ubertate redundaret: in ea loca ubi erat penuria solus multumque mittendo: infinitam summam pecuniæ congregauit. Qua mox in eum usus est: qui hoc sibi beneficium p̄stitisset. Deniq; existimans iosepum disposuisse rectorem se eē Galilææ futurum quibus præerat latronibus imperauit: prædas uehementius exercere q̄ multis rebus nouis per regiones excitatis aut insidiis alicubi rectorem perimeret si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret ob hoc eum apud indigenas accusarent. Iam dudum autem rumorem dissipauerat: q̄ res Galilææ iosepus p̄dere cogitaret: multaq; in hunc modum ad eius perniciem comparabat.

Quidam qui aggressi sunt procuratorem Beronicis & multa abstulerunt: quia Iosephus iussit ut regibus restituerentur illa: contra eum tumultus maximos parant: accusantes eum esse proditorem irruunt in eius domum: querit placare illos uerbis: prænaleat aduersus eos: Ioānes quidem fraude molitur contra Iosephum insidias: cognita fraude ut de iniuria uendicaret accedit cum militibus ad ioā. nem hic autem emissis armatis iussit eum interfici: aufugit in lacum: resumptis uiribus ioānes cogitur aufugere tentat aliud genus insidiarum aduersus Iosephum.

CAP. XXXI.

Taq̃ illa tpe cum quidam ex uico Dabarittarum in magno campo custodias agētes Prolemæum Agrippæ & Beronicis procuratorem aggressi: oēs quas ferebat sarcinas abstulissent: in quibus erant non paræ uestes preciosæ: plurimæq; argenti pocula: & sexcenti aurei: neq; hanc p̃dam occulte administrare possent: oīa Tarichæas ad Iosephum composarunt. Ille aut̃ rephensa uolentia quam regis intulissent: reponi res ablatas apud alium quem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis oportune remittere. Vnde maximū eius periculum comparatū est. Namq; raptores earum & quia p̃dæ nullam partem acceperant: agreferentes & prospicientes quod Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare: per uicos nocte discurrunt: omnibusq; indicant Iosephum prodidisse: eodemq; tumultu ciuitatis proximas repleuerunt: adeo ut centum armatorū milia contra Iosephum prima luce concurrerent. Deniq; multitudo in circo apud Tarichæas congregata plurima per iracundiam conclamabat: partim deponi partim concremari uociferans proditorem. Plerosq; incitabat ioānes: & cum eo filius Samphix Iesus q̃ tūc magistratui Tiberiadis p̃erat Iosephi quidem amici & satellites tantæ multitudinis incursum perterriti omnes p̃ter paucos diffugerunt. Ipse uero dormiens prope cum iam ignis admoueretur exurgēs: & monentibus eum. iiii. qui remanserant: neq; solitudine sua: neq; illos qui contra se uenerant copiis perturbatus: in conspectu eorum prosiliit ueste discissa isusq; capite puluere: auersusq; post tergum manibus suisq; ceruici gladio admixto. Hæc s̃t amiciores ei maxime Tarichæatar ad misericordiam cōmouerant. Rustica uero plebs & finitimorū quibus molestior uidebatur: non sine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias: & facta prodicionis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur nihil eorum de quibus nata fuerat suspitio penitus negaturū: & impetradæ uenix causa fecisse omnia: quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consiliū perstruebat: & contra se indignātes arte circumueniens: ut super his unde irascerentur inter se ipsi discordarent: omnia confessus est. Deinde sibi facultate concessa: ego inquit has pecunias neq; Agrippæ remittere cogitabam neque in propria lucra conuertere: absit enim ut amicum putem unquam qui uobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam quæ uos communiter læderet. Sed quia uidebam q̃ Tarichæatar maximam ciuitatē uestram munitionis egere: & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ: Timebamq; Tyberiensem populum & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes: p̃derentimq; eas retinere: decreui ut uos muro circumdarem. Si hoc non uidetur profecto q̃ oblata sunt & diripienda propono. Si recte consulis bene de uobis meritum coercetis: hæc Tarichæatar quidem ab eo dicta cum satore receperunt. Tyberienfes uero cum aliis deprauando: insuper etiam minabantur: utrique autem relicto Iosepho iter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus: erant enim prope ad quadraginta milia Tarichæatar: cū multitudine liberius loquebatur: multum in eos remeritatem inuectus: ex præsenti quidē pecunia Tarichæam ait esse muniendam. Curæ aut̃ sibi fore similiter ut etiam cæteræ tutæ sint ciuitates. Nec enim pecunias de fore si concordare uelint in eos unde parandæ sunt: & non in eum moueantur qui parat. itaque cum alia quidē multitudo quæ decepta fuerat quāuis itata recederet duo uero armatorum milia impetum in eum fecere. Cūq; se ille tecto ante recepisset instabat ei minantes. Iterum autē Iosephus in hos altera fraudē nititur. Cūq; ad fastigium culminis euassisset: cōpresso dextra strepitu: nescire ait se quid peterent sibi prestari: uoces enim se non exaudire consulas. Omnia uero quæ iuberent esse facturum: si aliquos intromississent: qui secum otiose colloqueretur. His auditis illico nobiliores cum magistratibus ad eum ingreditur. Quos ille in ædium partes introductos: clausa ianua tam diu uerberauit: donec eorum intestina nuda sunt. Circūstabat autem interim populus existimans eos prolixis allegationibus concertare. Cum subito Iosephus foribus patefactis cruentos eos dimisit. Vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt: ut protectis armis aufugerent. Ob hoc Ioannis etiam atque etiam crescebat inuidia: aliasque nihilominus Iosepho moliebatur insidias: morboque simulato per epistolam postulauit: ut sibi medicinæ gratia Tyberienfibus aquis calidis uti permitteret. Iosephus autem nondum enim suspectus erat insidiator ad præfectos ciuitatis litteras fecit: ut hospitium & utensilia Ioanni præberent. Quibus ille potitur biduo post cuius rei causa uenerat agebat. & his fraude circumuentis: aliis uero pecunia corruptis ut Iosephum desererent persuasit. His cognitis Silla quem Iosephus custodiæ præposuerat: propere de insidiis ei scripsit: atque ille accepta epistola noctuq; itinere maturato maturinus ad Tyberiadam peruenit. Et cætera quidē multitudo obuiam ei præcessit. Ioannes autem quamuis eum contra se uenisse suspicaretur: tamen direpto quodam ex notis infirmitate simulata q̃ lectulo detineretur obsequio se de fuisse mandauit. Tyberienfibus autem a Iosepho in Amphitheatro studium congregatis ut eos quæ

sibi scripta fuerant alloqueretur missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perspexisset populus exclamauit atq; ita conuersus ad eius uocē iosephus ubi ferum prope ingulo suo imminere prospexit in litus disiluit e tumulo excelsio cubitis sex; in quo uerba faciens cū populo steterat: ascensaq; nauicula cum duobus satellitibus suis quæ illuc applicuerat in medium lacum refugit. Milites uero eius ilico raptis armis contra insidiatores irruerant. Mox aut ueritus iosephus ne bello intestino suscitato propter paucorū inuidiam ciuitas consumeretur nuncium suis misit qui eos moueret: ut propriæ tantum saluti consulerent. Neq; uero quēquam occiderent uel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes conquieuerunt. Qui uero circum ciuitatem per agros habitabant auditis insidiis & quis eorum fabricator fuisset contra iohannem ueniebant. Sed ille primus in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad iosephum confluebant. Et cum multa essent armatorū milia congregata: qui se aduersus iohannem cōmunem insidiatorum adesse clamabant: unaq; cum eo ciuitatem quæ illum suscepisset ignibus tradituros: ad ea iosephus probare quidem se eorū beniuolentiam impetum aut cohibendum esse dicebat prudentia magis inimicos uincere cupiens quam perimere. His uero qui de singulis ciuitatibus cum iohanne rebellassent nominatim exceptis quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat præconum uoce denuntiabat intra quinq; dies eorū qui iohannem non reliquissent patrimonialia diripienda: domosq; eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem milia statim ab eo reuocauit: qui p̄fugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis aut iohannes prope mille uiris Syris fugitiuis transfulit se iturum in occultas insidias ex apertis ac per nuntios in Hierosolymam clam directos iosephum accusabat q̄ magnum exercitum collegisset: iamq; nisi pueniatur ut tyrannus Metropoleos uenturus esset. Verum ea populus quidem præcians negligebat: liuore autem potentes nonnulliq; magistratuum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere iohanni: ut per eos bellum cum iosepho gereret. Decretum quæ inter se conceperunt: quo idem iosephus militum administratione decederet. non tamen id satis esse credebant: ideoq; duo milia & quingentos armatos & quatuor nobiles uiros iurisperiti filium ioesdrum & Ananiam sadduci & Symonem & Pudē ionathæ filios omnes eloquentia ualidissimos: ut eorum scilicet monitu auerteretur ab iosepho beniuolentia multitudinis. Et siquidē ipse sponte sua ueniret paterentur eum rationem reddere. Sin remanere cōtenderet: uelut hoste uerentur. Amici aut iosephi militem quidē ad eum uenturum esse perscripserant: causam uero non indicauerunt quō secretum fuit inimicorum eius consilium. Vnde factum est ut quod p̄cauere non potuit: quatuor statim ciuitates ad inimicos postquam uenire deficerent. Hoc est sephoris & Gamala & Giscala & Tyberias: quas tamen continuo sine armis recepit. Captos aut quatuor duces consiliis armatorumq; fortissimos remisit ad hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione cōmotus: ipsos & a quibus permissi fuerant occidit: nisi ante fugissent.

Deseritur iosephus a suis: quos ipse punit: euocās oēs primates & astutia quadam utens scaphis ducens secum in Tarichæas cuidam clamanti clitus nomine iubet manus abscidi ipseq; sibimet dextram truncauit timore perterritus. CAP. XXXII.

Iohannem uero iam intra muros Giscalon iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tyberias: habitatoribus eius agrippam regē implorantibus. Et cū ille constituto die ad eos non uenisset: pauciq; Romani equites ibi tum comparuissent: iosepho alienati sunt. Hisq; apud Tarichæas cognitis statim defectio consecuta ē. Cū uero cunctos iosephus milites misisset frumentariū neq; solus egredi contra desituros: res neq; se committere patiebatur: metuens ne dum ipse tardaret ante in ciuitatem regii transgredirentur. Nec. n. postero die obstante sabbaro quicquid facere poterat. Dolo aut qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichæarum claudi iussit: ne quis consilium suum illis prodideret contra quos suscipiebat. Quibus autem scaphis quas in lacu repperit congregatis: ducentarū autem & triginta fuerunt: quaterniq; nauarū nō amplius singulis ineratū mature ad Tyberiam adnauigat. Cūq; tanto ab ea distaret spatio unde facile uideri non posset: inanes scaphas in salo relictas septē ipse solus inermes satellites secū habens propius ut cōspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro cōspexissent: metu perterriti: & scaphas armatorum esse plenas existimantes arma proiciunt: manusq; supplices agitant: ut ciuitati p̄ceret p̄cabantur. Iosephus aut postquā multis eos minis & castigationibus exprobrauit: primū q̄ bello contra populum romanū suscepto: intestinis dissensionibus uires suas ante consumerent inimicorū uota compelerent. Deinde q̄ securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent ciuitatēq; non erubescerent sibi claudere: qui eā muro cinxisset non repudiaturū se ait: si qui sibi satisfacerent: quibusq; interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decē Tyberiensium potentissimi descenderūt. His aut in unam receptis nauiculā piscatoriā: & p̄cul abductis alios quinquaginta curiales uenire iussit maxie notissimos. uelut illi quoq; fidē sibi p̄bere deberēt. Deinde nouas causationes excogitās: alios insup atq; alios ob testu scēderis euocabat: ut mature Tarichæas recurrerēt gubernatoribus nauium impletarum impetra

bat: quosque auexissent in carcerem collocarent. Donec omnem curiam quæ sexcentos haberet uiros: duoque milia popularium comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Relictis autem uociferantibus Clitum quendam esse maxime defectionis auctorem: iramque ipsius poena iulius præcanti bus satiari: illum quidem Iosephus nolebat occidere. suorum uero satellitum quendam Leuim egredi iussit: qui Cliti manus abscinderet. Cum uero is præ timore solum globo inimicorum commissurum negasset: eaque causa indignari Iosephum stantem in scapha clitus cerneret: ipsumque uelle descendere ac de se supplicium sumere: ut saltem unam manum sibi concederet orabat. Neque hoc abnuente Iosepho: dummodo alteram sibi met Clitus præscideret: deducto ille dextera gladio leuam sibi truncauit: tantus eum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus uacuis scaphis & satellitibus septem populo capto rursus Tyberiadem sibi sociauit. Paucisque diebus post cum etiam Sephorim defecisse inter alias reperisset militibus eam deprædari permisit: omniaque inde lecta popularibus dedit eam Sephoritis. Nam & captus rapinarum damna corrigere uoluit: redditione rerum rursus eos ad beniuolentiam reuocare. Hæcenus apud Galilæam motus iamque ab intestinis dissensionibus quiescentes aduersus Romanos instruebantur: Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores qui non cum Romanorum parte sentirent muros instaurabant: multaque bellica instrumenta perque omne oppidum sagittæ aliaque arma fabricabantur. Exercitationibus autem omnis manus iuuenum operam dabat. Erantque uniuersa plena tumultus: magnaque tristitia mediocres occupauerat: multique futuras clades prospicientes fletum cohibere non poterant: infestaque pacem cupientibus omnia uidebantur. Belli autem incentoribus quæ illis placerent ex templo refingebantur statusque iam tunc quasi peritura ciuitatis erat. antequam Romani uenirent. Anano autem apparatus belli negligere cura fuit: & studioforum quos æmulatores uocabant amentiam ad ulteriora conuertere. Vi tamen uictus est: & quis illius finis fuerit posterioribus explanabimus. In Acrabatena Toparchia Gioræ filius Symon: multis nouarum rege cupidus congregatis ad rapinas conuersus non solum domos locupletum perturbabat: uerum etiam corpora uerberibus conficiebat. Iamque tunc certus erat incipiens Tyrannidem. Ab Anano autem missis aduersus eum militibus magistratuum ad latrones qui erant Masadæ cum his quos habebat effugit: ibique manens donec Ananus & alii eius inimici perempti sunt: Idumæam cum cæteris populabatur: adeo ut magistratus eius gentis propter cædium multitudinem & prædaram affiduitatem collecto milite uicos præsidii tuerentur: & Idumææ quidem res ita se habebant.

De bello iudaico. Liber. iiii. incipit.

CSentiens Nero res gestas non prospere indignatur: mittit Vespasianum in Syriam ad regēdos exercitus & ulciscendos Iudæos rebellantes: tandem ex Iudæis .x. milia perimuntur: non cessant iudæi uerum Ascalonem petunt: sed Antonius positus insidiis qua erant transitori super octo milia interficit cæteri aufugiunt: Niger unus ex ducibus Iudæorum in turrim se recipit quem Antonius succendit ille uero saltu demissus euadit: uidentes iudæi illum gaudent quod dei prouidentia dux eorum imposterum sit seruatus.

CAP. I.

Eronem autem ubi res apud iudæam non prospere gestas accepit. Latens quidem quod necesse fuit cum stupore timor inuadit: aperte autem superbiam simularis: ultro etiam indignabatur magisque ducis negligentia: quam uirtute hostium quæ contigerant esse dicebat. Dicere se putans propter pondus imperii tristiora contemnere uideri quam malis omnibus superiorem animum gerere. Verumtamen curis arguebatur mentis eius perturbatio cum deliberaret cui nam motum crederet orientem qui una & Iudæos rebellantes ulcisceretur proximasque his nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem & qui tanti belli magnitudinem sustinere posset uirum ab adolescentia usque ad senectutem bellis exercitatum: & qui populo Roma iam pridem pacasset Hesperiam Germanorum tumultu concussam armisque ante illud tempus incognitam Britanniam uindicasset. Vnde patri quoque ipsius claudio præstiterat sine proprio sudore triumpharet. Itaque his uelut omnibus fretus Nero: ætatemque illius cum peritia stabilem cernens obsidesque fidei liberos: eorumque filiorum uigorē manus esse paternæ prudentiæ: lā tum fortasse de tota republica deo aliquid ordinante. mittit eum ad regēdos exercitus in Syria constitutos: multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animum qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia ubi cum Nerone fuerat: Titum quidem filium suum dirigit Alexandriam ut inde quintā item decimam legiones moueret. Ipse uero transmissus ad Hellespontum terræo itinere sic Syriam peruenit ibique Romanas uires multa que a uicinis regibus auxilia congregauit. At iudæi post malam Cæstii pugnam insperata foelicitate sublatis: animorum impetus cohibere non poterant. Sed

EE iii

tanquam fortuna eos exagitante perciti bellum ulterius producebant. Denique omni quantā fuit manu pugnacissima congregata ascalonem perierunt. Ea ciuitas antiqua est septingentorum & .xx. stadiorum spatio ab hierosolyma distans: & iudæis semper inuisa: quæ res fecit ut etiam tunc primis eorum incurſibus propior uideretur. Tres autem uiros aggressionis duces habebant: & corporis uiribus & prudentia præstantissimos: Nigrum Peraitam: & Silam Babylonium: & Ioānem Essæus. Ascalon enim ualidissimo quidem muro cincta erat: sed uacua pene præſidiis. Vna enim cohors eam peditum & una equitum ala tuebatur: quibus præfectus erat Antonius. Illi quidem ira multa uelocius itinere peracto: quoniam ex propinquo uenirent præſto erant. Antonius uero nec enim eorum fore impetum ne sciebat equites iam de ciuitate duxerat & neque multitudinem ueritus uel audaciam: primas hostium coitiones fortiter sustinuit: murumque properantes aggredi refrenauit. Itaque iudæi quæcum peritioribus imperiti: & pedites cum equitibus constipatis: aut inordinati leuiterque armati cum instructis plusque indignationi quam consilio tribuentes: cum morigeris & nutu rectoris omnia faciētibz dimicaturis: facilis erat aduersariis labor. Nam ut semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies fugam petunt: & murum uersus se a tergo urgentibus incedentes suimetipsi hostes erant: donec omnes incurſibus equitum uicti per totum campum dispersi sunt: qui fuit plurimus totusque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuuit: ut magna quidē strage iudæos prosternerent. Nam & fugientes præuertendo torquebant: & quos occupassent curriculo transfigendo infinitos peremere. Alii uero alios quocunque se uertissent circumdatos exagitantes facile iaculis opprimebant. Et iudæis quidem propria multitudo per desperationem salutis solitudo uidebatur. Romani uero licet in bello pauci essent: rebus tamen secundis animati etiam superflui residui uidebantur. Et illi quidem res aduersas superare certabant dum cito pudet fugere: maturique fortunam sperant. Romanis autem in his quæ prospere agerent minime laborantibus: ad maiorem usque diei partem pugna protracta est: donec iudæorum quidem perempta sunt. x. milia: duoque duces Ioannes & Sila. Cæteri uero & plerique sauii cum Nigro qui unus testabat ex ducibus: in ciuitatem idumæ quæ Sallis dicitur confugere. Nonnulli tunc etiam Romanorum in illo prælio uulnerati sunt. Sed non iudæorum spiritus clade tanta sedatus est: multoque magis eorum dolor incitauit audaciam & concitantes quantum ante pedes mortuorum iaceret: pristinis rebus sceleriter gestis ad plagam alteram illicebantur. Denique paruo tempore intermisso quæ ne curandis quidem uulneribus satis esset: cunctisque aggregatis uiribus maiore cum indignatione: multoque plures Ascalonem recurrerant: eadem se præter imperitiā: aliaque belli uitia comitante fortuna. Etenim cum Antonius qua transituri fuerant posuisset insidias ex improviso in eas dilapsi & ab equitibus circumdati: priusquam se ad pugnam componerent: iterum super octo milia procubuerunt: cæteri uero omnes aufugerunt. Cunque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis: & quoniam hostes instarent in turrim quandam tutissimam compelluntur cuiusdam tici: cui nomen est Bezedel. Antonius uero cum suis ne uel moras circum turrim quæ inexpugnabilis esset diu tenerent: uel decem hostium fortissimum uiuum relinquerent: ignem muro supponunt: turrique inflammata Romani quidem exultantes recedunt: quasi etiam nigro consumpto. Ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euadit: triduoque post fociis cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus: sese ostendit gaudioque insperato repleuit omnes iudæos: tanquam dei prouidentia dux eis in posterum referuatus.

Vespasianus Antiochiam cum exercitu uenit: Agrippam offendit: fert opem Sephoritis contra iudæos. CAP. II.

ST Vespasianus Antiochiam exercitum ducens quæ Syriæ Metropolis est: magnitudine simul aliaque sceleritate sine dubio tertium inter omnes quæ in Romano orbe sunt locum obtinentes: ubi etiam aduentu suo regem Agrippam cum omni manu propria offenderat præſtolari ad Ptolemaidam properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei sephoritæ ciues oppidum Galileæ colentes: sol mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia quam Romanorum uirum gnari etiam priusquam Vespasianus ueniret: Cæstio Gallo fidem dederant: dextraque iunxerant: & præſidium militare susceperant. Itaque & benignissime a duce suscepti alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserant. Quibus interim Vespasianus ultionis causa poscentibus equitum peditumque tantum numerum tradidit: quantum obſtare posse arbitrabatur incurſibus: siquid iudæi commouere tentassent. Non enim minimum esse uidebatur futuri belli periculū: auferri ciuitatem Sephorim Galileæ maximam & in loco tutissimo conditam: totiusque gentis futuram præſidio.

Duæ sunt galileæ opimæ abundantes: homines pugnaces sunt: continent hæc prouinciæ diuersas ciuitates quæ irrigant diuersis fluminibus quibusque finibus terminant. CAP. III.

Væ sunt autem Galileæ quæ superior & inferior appellantur: easque Phœnice & Syria cingunt. Discernit uero ab occidente Ptolemais territorie sui finibus quondam & Galileæ. Nunc autem mons Tyniorum Carmelus cui coniuncta est Gamala ciuitas hippeon hoc est equitum quæ sic appellatur ex eo quod equites ab Herode rege dimissi coloni deducebantur a meridie autem Samaris & Scythopolis usque ad flumen Iordanem: ab oriente uero Hippene & Ga-

daris: sed & Gaulanitide diffinitur quæ etiam regi Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro itemque Tyrionum finibus terminatur. Inferiores quoque Galilææ fines quam longi sunt ex Tyberide ad Chabulon cui uicina est in locis maritimis Ptolomænsium ciuitas propagatur. Latitudine autem pater ex uico Zalth qui in magno campo situs est usque ad Bersaben: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usque ad Baca uicum qui terram dirimit Tyrionum. Longitudo uero eius a Thella uico Iordani proximo usque ad Meroth tenditur. Sed cum tanta sine utraque magnitudine tantisque gentibus alienigenis cinctæ: semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. Nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi: & omni tempore plurimi: neque aut formido unquam uires aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ opimæ & fertiles sunt omniumque generum arboribus consistæ: ut etiam minime agri colendi studiosos ubertate sui pronocent. Denique excultæ sunt ab incolis totæ: nec pars ulla est otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt ubique multitudo uicorum propter opulentiam populosa: ut qui sit breuissimus supra. xv. milia colonorum habeat proesus: ut etiam si quis magnitudine minorem Galilæam direxit quam trans fluuium regionem uiribus tamen eam prætulit. hæc enim omnis est in opere assiduæque fructuum ferax: ut illa quæ trans flumen est licet multo maior sit: præraque tamen aspera atque deserta est: & nutriendis fructibus mæ suetis inhabilis. Galilææ uero mollicies & ingenium fructuosum campos cum uariis arboribus consitos: tum maxime oliuetis ac uineis & palmetis excultos. Irrigatur autem abunde montanis torrentibus a fontibus aquæ perennis: quotiens illis Syrio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est a Machærunte in pella. Latitudo uero a Philadelphia usque ad Iordanem. Et Pella quidem quam supradiximus septentrionalis eius est tractus. Occidens uero Iordanis: meridianus autem Moabitis regio terminat. Ab oriente autem Arabia & Silbonitide necnon & Philadelphia itemque Geraris clauditur. Samaritensis autem regio inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim a uico in planicie posito: cui nomen Genea in Acrabatenam desinit Toparchiam: sed natura nihil ab Iudæa discrepat. Nam utraque montuosa sunt & campestres agroque colendo molles atque opimæ necnon & arboribus plenæ pomisque tam siluestribus quam mansueris abundant eo quod nunquam natura sint aridæ imbriumque satis habent. Dulces autem per eas multi modis aquæ sunt bonique graminis copia. præter alias earum pecora lactis abundant: quodque maximum uirtutis atque opulentiae specimen est utraque uiris referta est. His autem finitimis Anuath uicus qui etiam Borcei appellatur Iudææ limes a septentrione. Meridiana uero pars eius si in longitudine meriari adiacenti uico arabum finibus terminatur: cui nomen est Iordan. At Iudææ latitudo ex Iordane flumine usque ad Iopen explicatur: media uero ciuitas eius est Hierosolyma. Vnde quidam non sine ratione umbilicum eius terræ id oppidum nocauerunt. Sed nec marinis quidem delictis caret a Ptolomaida usque locis extenta maritimis. in. xi. autem sortes diuisa est. quarum prima est regnum quod optinet Hierosolymorum ciuitas præ ceteris inter omnes accolæ eminiens uelut caput in corpore. Aliis uero post hæc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda: & post eam Acrabattæ est. Deinde Thamna & Lydda itemque Ammaus & Pelle & Idumea & Engadde & Hierodum & Hiericus post quas iamnia & Iope finitimis præsunt: & præter hanc Gamalitica & Gaulanitis & Bathania & Tracoonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem uero terra incipiens ex monte Libano & fontibus Iordanis: usque ad Tyberiadis proximum lacum latitudine pandit. Ex uico autem qui appellatur Arphas qui ad Iuliada oppidum tendit latitudinem & habitatur ab incolis Iudæis una Syrisque permixtus.

Exercitus quem dederat Sēphoris Vespasianus: diuiditur in duo: assidue ciuitates & loca illa incurfant depredando Iosepus in Sēphorim impetum facit sed nihil effecit totam Galilæam igne & sanguine repleuit.

CAP. IIII.

E Iudæa quidem & quibus esset cincta regionibus: quam maxime potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium sēphoritis: hoc est equites mille: sexque milia peditum: Placido eos regente Chiliarcho, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa: equitatus uero in castello degebant. Vtrinque autem assidue prodeundo & circum eas regiones loca omnia incursando: magnis incommodis Iosepum eiusque socios quamuis quietos afficiebant. Et præterea ciuitates extrinsecus depredabantur eorumque conatus si quando excurrendi habuissent fiduciam repellabant. Sed Iosepus quidem aduersus ciuitatem impetum fecit: sperans eam ita capere quam ipse antequam a Galilæis desisteret ita muris cinxerat: ut Romanis quoque esset inuicta. Vnde etiam de spe decedit: cum & ui & suasu infirmior sēphoritis fuisset inuentus: magnumque in Iudæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus insidias. Et propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus: sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent. Qui tamen cum mortem pugnacibus semper inferrent: imbelles ad seruitium capiebant. Ignis uero & sanguis Galilæam totam repleuerat: nec quisquam expertus eius acerbatis aut cladis erat: unam salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus quas muronum ambitu Iosepus communiarat.

EE IIII

Titus filius Vespasiani patrem suum reperit Ptolemaide qui multas legiones comparauerat multosque cuiuscunque generis ad militiam viros congregauerat.

CAP. V.

Quitus autem Alexandriam transmissus ex achaia citius quam per hyemen sperabatur maius quidem militum cuius causa directus fuerat suscepit: compendiosoque usum itinere mature ad Ptolemaidam peruenit. Cunque ibi patrem suum reperisset duobus quæ illi secum habebat agminibus erant autem nobilissimæ quinta & decima legiones iunxit etiam quam ipse adduxit quintam decimam. Eas autem sequebatur etiam decem & octo cohortes quibus accessere ex Cæsaria quinque cum una ala equitum: & alæ quinque Syriorum: itidem equum. Decem autem cohortum singulæ mille pedites habebant: in cæteris uero tredecim sexcenti pedites & centeni uiceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam a regibus congregatum est. Antiochus & Agrippa & Soemus bina milia peditum & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque rex Malchus præter quinque milia peditum equites mille misisset: quorum pars maior erant sagittarii: ut tota manus computata cum regis: decem milia circiter peditum equitumque colligeret præter colonos qui plurimi sequebantur: & meditationi bellicæ affuerit nihil a pugnacissimis aberant: quo tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent: belli autem pericula cum ipsis experirentur & neque peritia neque uiribus a quoquam nisi a dominis uincerentur.

Laudatur Romanorum prudentiam instruentium seruos in militiæ disciplinam: quæ sunt edocti instruendis castris & quem ordinem seruant in bellicis rebus describitur.

CAP. VI.

Quia quidem in re nimis admirandam qui existimauerit Romanorum prouidentiam ita seruos instruentium: non solum uitæ ministerio: sed etiam necessitatibus utiles sint.

Quod si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam: profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunæ munere: sed propria uirtute quæsisse. Armis enim uti non ex bello coeperunt: neque solum si necesse sit manus mouent: cum in pacis otio cessauerint: sed armis ueluti natura coherentes nullas capiunt exercitationis inducias: nec tempora præstolantur. Meditationes eorum nihil a uera contentione discrepat: sed in dies singulos militum quisque omnibus animis tanquam in præcinctu positus exercetur: quo etiam facile prælia tolerant. Nec enim uel ordo neglectis eos a consueta dispositione dispergit: neque metus ab assumptis dimouet aut lassitudo. Unde sequitur ut semper superent quos non itidem confirmatos inuenierint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse direxit sine sanguine: contraque prælia meditationes esse cum sanguine. Nec enim cursu capi faciles sunt hostibus: sed quocunque in hostilem terram irruerint ante castrorum munitionem nunquam prælium sumunt. Quæ quidem non leui opere neque iniquo loco erigunt nec omnes inordinate describunt: sed siquidem inaequale solum fuerint complanatur. iiii. angulis eorum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo & ferramentorum copia quæ usus extructionis poscit: sequitur exercitum: & interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur: ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla tælis atque ballistis aliisque machinis saxa iacentibus omnibus instrumentis missilium complent: ut cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. Ex omni autem muri parte. iiii. portas ædificant tam iumentis aditu faciles quam ipsis si quid urgeat intro currentibus latas: intrus autem castra pici spaciis interpositis dirimunt mediaque rectorum tabernacula collocant: & inter hæc ducis maximi medium templo simillimum prorsus ut quasi repentina quædam ciuitas existat forumque & opificum stationes & sedes militum primatibus ordinumque principibus ubi si quæ sint inter alios ambiguitates iudicent. Ipse uero ambitus & omnia quæ in eo sunt multitudine simul & scientia fabricantium opinione citius communetur. Quasi res urgeat fossa extrinsecus cingitur depressa cubitis. iiii. parti quoque spatio lata. Armis autem septi per contubernia cum decore atque otio in tētoriiis agunt: omniaque ab his ordinate etiam alia caute quæ per contubernia expediunt: ueluti si ligno aquaue opus sit aut frumēto. Nec enim cœna uel prædiū cum uoluerit in potestate cuiusque est. Simul autem omnibus somnus & excubiæ & uigilandi tpa buccina significant. Neque enim est oīno quicquid sine edicto gerat. Mane autem milites quidē ad cēturiones: illi uero ad chiliarchos conueniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem uniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliaque dat ex more præcepta perferenda subiectis: quæ quidem et cum in acie sunt agentes citius parent: ut si res exigit incursum eius itemque reuocationibus uniuersi pariter obsecundent. Cum autem castris egrediendum est tuba indicium facit: nemoque otiosus est. Sed uel solo nutu moniti tabernacula colligunt: omniaque ad perfectionem instruunt. Deinde ite: tuba ut sint parati significat. Illi autem cum multos & iumenta sarcinis onerauerint uelut in curruli certamine signum expectant. Castra uero incendunt & quod sibi alia munire facile sit: & ne quando hostibus eadē usus sint. Et tamen tertio quoque tubæ signo indicant: ut exeatur: urgendo aliquid ex causa morantes ne quis ordinem deferat. Dextraque duci præcio astans ter si ad bellum parati sunt: uoce patria percontat. Illique toriens alacri & magna uoce paratos esse se respondent interrogantemque pueniunt & martio quidem spiritu repleti cum clamore dexteras erigunt. Deinde ociose: & cum omni decore progredientes ambu-

Iant suum quisque ordinem uelut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septuaginta utroque latere ferascentes. Leuius autem gladius multo est longior cum dexter mensura palmæ non cedat. Qui uero ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas portant: cetera manus hastas & clypeos longos seramque & corbem & ferculum & securim & habenam & falcem & catenam triduique uia ut parum intersit inter onusta animalia & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est loror: & contus in manu transuersusque ad æquilatera clypeus ternaque super phatram uel amplius pendent lata cuspide iacula: nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides uero & thoracibus habent similes: nulloque armorum genere discrepant: & in his equitum lecti qui circumcem niorantur. Agmen autem semper cui sorte id obtigerit antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones: itemque armorum uarietas. Nihil uero nec in præliis inconsultum aut bitum agunt sed omnia semper sequuntur facta sententia opusque adhibetur ante decretis. Vt aut minime peccant: aut si peccauerint facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus liores consiliorum etiam si aliter cesserit arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum liciat: ut diuina providentia non esse credatur. quæ uero ante cogitata fuerint etiam si adue casus exceperit bene iam meditados exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat & bonorum dem fortuitorum non is auctor sit cui contigerint: totum uero quæ innoxii acciderint: saluot rectum consilium coeperint uideatur esse solatio. Armorum quidem exercitatio comparat non modo corpora: sed animi quoque militum fortiores sint. Maior tamen illis est ex timore ligentia. Namque leges apud eos non desertionis solum: uerum etiam minimæ negligentiæ sunt tales: ducesque magis quam ipse leges terribiles. Namque bonos honorando redimunt: ne in coherdis noxiis sint crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent: ut & in pace ornamento fir in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. Sic eorum copulati sunt ordines: ita circumci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta: oculisque ad signa: & ad opera manibus unde facta quidem semper strenui sunt: patiti uero tradissimi. Nec est ubi præliantes aut multitudinem hum ut consilia sensere ducum: aut difficultatē regionum: sed ne fortunæ quidem succubere. Nec & eam certiozem putant esse uictoriam. Quorum igitur actus ex consiliis incipiunt deliberant: adeo strenuus paret exercitus: quid mirum si Euphrates ab oriente & oceanus ab occidente: ite a meridiano tractu Libyæ fertilissima regio: & septentrione Rhenus atque Ister sunt imperii lites: cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit: hæc ego prosecutus sum: tam proposito laudandi Romanos: quam solatio deuictorum: & ut nouarum rerum cupidos dixerem: fortasse autem ad experientiam proderit bonarum artium studiosis Romanæ instituta ntiæ nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

Vespasianus cum filio suo ordinat exercitum in Ptolemaide Placidus interim maximam multitudinem in Galilæa: peruenit Iotapatē qui receptus cum suis. a Iudæis illico sunt interfecti: ex iu uero tres ceciderunt Placidus aufugit.

CAP.

Quespasianus quidē una cum Tito filio suo in Ptolemaide interim degens ordinabat exercitum. At uero qui Galilæā persuaserat Placidus ubi maximā eorū quos compræheret multitudinē interemisset: hæc autē sunt Galilæorū imbecillior turba animis: defu pugnacissimos autē uidit semper in ciuitates confugere: quas Iosephus cōmunierat: in pata quæ omnium tutissima erat impetū uertit: existimans eam repentino aggressu facillime capt magnaque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriā comparandam: & illis cōmodum ad reliqua tunc explicanda: quasi metu cessatis aliis ciuitatibus: si quæ ualidissima esset occupatam uidit. Multum tunc opinione deceptus est: Iotapateni enim cum eius impetum præsensissent prope ctem aduenientem excipiunt: egressique cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati: nec & alacres quippe ut pro salute patriæ: item coniugum liberorumque dimicantes: in fugam eos tunc multosque sautiant: septē solum interfectis: quia neque solum inordinate pugna discessere: sed undique corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudæi magis quoque eminus iaculari quam m conferere inermes: cum armatis confiderent. Ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt: paucis præ sautiat. Placidus quidem quod impetu suo languidior inuentus esset aufugit.

Vespasianus cum armatis suis in Galilæam peruenit: timent omnes: Iosephus conspiciens non se repugnare in Tyberiade confugit.

CAP.

Quespasianus uero ipse Galilæam cupiens inuadere: ex Ptolemaide proficiscitur ordinem militum itinere: sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores uero qui leuius armati sentirentque sagittarios præire iussit ad repentinos incursus hostium. cohibendos: suspectas atque oportunas siluas insidiis scrutarentur: cum quibus etiam erat Romanum armata portio equites peditesque. Eos autem sequebantur de singulis hecatostichis decem armaturam suam ferentes mensurasque castrorum. Post hos stratores uiarum i qui aggeris maligna corrigerent: ac deuia complanarent: siluasque obstantes præciderent: ne plexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas itemque subiectorum sibi rectorum sarcinas: tionis causa multos cum his equites ordinauit. Post quos ipse ueniebat: lectos pedites equit

necnon & lancearios secum ducens. Equitumq; præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & uiginti eqtes deputatos habebat. Hos sequebantur qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent. Deinde rectores: iteq; præfecti cohortibus: Chiliarchi stipati lectis militibus. Et post hos circum aquilam signa aliaque omnibus apud Romanos agminibus præst: quod & uniuersarum auium regnum habeat: & sit ualidissima. Itaq; illam & principatus insigne putant: omenq; uictoriæ quodcumq; bello petierint. Sacras uero signorum effigies: itidem sequebantur cornicines: & post eas acies in latitudinem senis digesta militibus. Hisque adhærebat ex more quidam hecatontarchus: disciplinæ atq; ordinis custos. Serui autem singulorū agminum cincti cum peditibus erant: mulis aliisque iumentis aduehentes militum sarcinas. Omnium uero agminum postrema erat mercenaria multitudo: eamq; armorum coactores sequebantur armati pedites equitesq; non pauci. Itaq; peracto itinere Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilæe peruenit: ibiq; positis castris quamuis promptos ad bellum milites continebat: una & ostendendo exercitum quo hostes metu percelleret: spatiumq; indulgēdo pœnitudinis: si quis ante prælium uoluntatē mutaret. Nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaq; multos quidem rebellionis fugere uel solus fecit ducis aspectus: metum uero uniuersis incussit. Iosepus enim eiusq; socii qui non longe a Sephorim castra posuerunt: ubi bellum appropinquare cognouerunt: & iam iamq; Romanos prælio secum congressuros non modo ante pugnam: sed anteq; hostes omnino conspicerent fuga disiecti sunt. Cum paucis autem relictis Iosepus ubi se animaduertit neq; ad excipiendos hostes sufficiētem manum habere: iudæorumq; animos concidisse ac si fides his haberetur: plærosq; libèter ad hostes defectum ire. iam tum quidem bello omni quiescebat quam longissime autem periculis abesse decreuit abductisq; qui secum remanserant in Tiberiada confugit.

Vespasianus ciuitatē Gadarēsiū capit Iosepus mittit hierosolymam litteras: si cupiant sedus uel bellū cū romanis: si bellū mittāt condignū exercitū ut possint repugnare Romanis. /CAP. IX.

Uespasianus autem Gadarēsiū ciuitatem aggressus primo impetu capit: q; eam pugna: ci multitudo uacua repperisset. Deinde hinc transgressus interius cunctos etiam pueros interfecit: cum Romanos odio gētis & cladis memoria quam pertulerat Cestius nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autē non solum ciuitatē: sed et oēs circū uicos & municipia quædā penitus desolata. Nonnulla uero quorum habitatores ipse cœpisset. Iosepus autē quā tuitionis causā optauerat ciuitatē ipse metu repleuit. Nam Tyberien: ses nunquā eum nisi de cōi bello desperasset in fugam uersum iri credebant: neq; in hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res iudæorum quorsum euaderēt: unamq; illis uiam salutis esse si propositū mutauissent. Ipse uero quamuis adhuc speraret a Romanis ueniam tribuendam mori potius uoluisset quā prodita patria cum dedecore administrationis sibi creditæ apud illos fœliciter agere contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus quæadmodum sese res haberent cum fide perscribere: ne uel nimis extollendo uires hostium timiditatis postmodū argueretur. Vel minus aliquid nunciando fortasse cœpti etiam pœnitētes ad ferociam reuocaret: atq; si fœdus eis placeret cito rescriberent aut si bellandum esset dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. ille quidem hac epistola scripta mature dirigit qui in Hierosolymam litteras ferret.

Vespasianus agrediēs rescindere Iotapata montē ubi iudæi plurimi cōfugerāt: ciuitatē circūualare iubet p milites ipse pficiscit: ponit castra: aggeres facit ad oppugnandum ciuitatē Iosepus curat ut muri ciuitatis altius p. xx. cubitos eleuent quod Romanos multū pterruit. /CAP. X.

Uespasianus autem Iotapata excindere cupiens: nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat: & præterea ualidissimum hoc eorum esse receptaculum præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter cœquarent saxis asperum ac peditibus quoque difficile: omnino uero equitibus inuium. Et hoc quidem quadriuo fecere quod iussu est latamque aperuere exercitui uiam. Quinto autem die Iosepus qui mensis maii uigesimus & primus erat: prior in Iotapata ex Tyberiade uenit: abiectosque iudæorum spiritus erigit. Cum uero transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset: utq; mox ciuitatem peteret incitaret: ueluti cum ea totam iudæam capere posset. si Iosepum subiugasset. Hoc ille nuncio proxima fœlicitate percepro dei prouidentia factum ratus: ut qui hostium prudentissimus uideretur: ultro se etiam in custodiam traderet uoluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum præmittit: unaque decurionem Ebutium tam manu quam prudentia uig: insignem circūualare ciuitatem iussos: ne clam inde Iosepus elaberetur. Postero autē die cuncta manu comitatus ipse consequitur. & post meridiem usq; acto itinere ad Iotapata peruenit. Abductoq; in septentrionalem eius partē exercitu in quodam tumulo castra ponit distante ab urbe stadiis. vii. consulto autē quam maxime conspici ab hostibus affectabat: ut uisu attoniti mirarentur. Quod etiā factum est eosque tantus continuo stupor inuasit: ut muris egredi nullus auderet. At Romanos quotidie ambulando fatigatos ciuitatē statim aggredi piguit ob eandē cām duplici acie circumdato oppido: tertiū extrinsecus agmen equitū posuere: oēs iudæis exitus obstruentes: sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaq; postridie impetu in muros facto iudæi primo quidem locis

suis manentes: Romanis castra ante muros habentibus resistebant. Postea uero quam Vespasianus & sagittarios & fundibulatores: omnemque saculorum multitudinem adhibitam: missilibus in eos permisit uti: atque ipse cum peditibus in aduersum collem unde murus expugnabilis erat niti coepit: tunc ciuitati metuens Iosephus & cum eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes: procul a muris eos deterruere multa manu simul & audacia patrandi facinora: neque minora patiebantur tunc quam faciebant. Nam quantum ipsos salutis desperatio tantum pudor incendebat Romanos. Et hos quidem peritia cum fortitudine: illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum toto die pugnatum fuisset: prælium nox diremit in quo Romanorum plurimis sauciatis tresdecim interfecti sunt: Iudæorum autem cum sexcenti essent uulnerati septem & decem ceciderunt. Nihil quoque minus Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt: multosque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti: quod eos pridie præter spem sustinuerunt. Sed eos quoque pugnaciores experti sunt: quod eorum iracundiam pudor incenderat: uinci credentium nisi cito uicissent. Itaque per dies quinque Romanis minime ab aggressionem cessantibus Iotapatenorum excessusangebantur: murisque fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi uires hostium formidabant: neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Et enim Iotapata paulominus tota rupes est: ex aliis quidem partibus undique uallibus immensis præceps: ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una uero tantum boreæ parte adiri potest. ubi per transuersum latus desinentis montis edificata est. Quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus: quo inaccessible essent hostibus superiora cacumina. Aliis uero circum montibus testa priusquam in eam perueniretur: a nullo poterat conspici. Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans: & cum audacia Iudæorum incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque sibi subditis de aggressu deliberabat. Cunque aggerem fieri placuisset: qua parte murus facilis erat accessui: totum ad comparandam materiam militum exercitum: oppidoque propinquis montibus excisis: magnaue ui lignorum & lapidum congregata: scutisque minoribus siue ancylibus ad euitanda iacula desuper missa per ualles dispositis: sub eorum defensione aggerem construebant. Nulla autem noxa uel minima telorum erat quæ de muro iacerentur. His autem alii terram ex propinquis tumulis eruentes sine intermissione suppeditabant: cunctis trifariam distributis: nullus erat ociosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus immittebant: quæ licet minime penetrarent: magnos quidem crepitus dabant: & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis: erant autem omnes. clx. in eos qui super murum astarent iussit tela contendere: similique ex balistis lanceæ percurrerant: saxaque tormentis ingentia mittebantur: ignisque & sagittarum frequentissima multitudo: quæ non solum murum: sed etiam tutum intra iactum earum spacium Iudæis inaccessible fecere. Arabum uero sagittariorum manus & iaculatores itemque fundibulatores & omnes machinæ telis operabantur. Neque tamen his Iudæi prohibiti ne desuper ulciscerentur quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum tegmina operantium dissipabant: nudatosque feriebant: ut si quando illi cessissent aggerem dissipabant: uallorumque munimenta cum ancylibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito huius incommodi causam ex distributione operum contigisse: quod interiecta spatia Iudæis locum aggrediendi præberent: adunauit tegmina coniunctisque pariter uiribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem prope aggere: pauloque minus æquato propugnaculo: indignum esse ratus Iosephus nihil contra moliri quod oppido saluti foret: conuocat fabros murumque altius iubet extolli. Cum illi iam multis obstantibus iaculis minime ædificare posse firmare: hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos bouum coria extendi præcepit: quæ missos tormentis lapides sinuata susciperent: quibusque repulsa tela cætera dilaberentur: & ignis humore languesceret. Hisque ante fabros oppositis illi murum die noctuque operando: ad uiginti cubitorum altitudinem erexerunt crebris etiam turribus in eo constructis pinnisque ualidissimis aptatis: que quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus magnum somnium comparauit: tam Iosephi molitione quam oppidanorum obstinatione perterritis.

Vespasianus certans pluribus diebus uidens non posse capere ciuitatem statuit obsidere eam ut cogerentur inopia rege redere uidens nolle eos redere: iterum ad certandum se conuertit Iosephus cogitat de fuga cum suis: populus hortatur ne recedat: ipse dicit melius: qui parabit alium exercitum quo reuocabit Vespasianus ab eis: statuit remanere: se parat ad prælium: egreditur multis iurationibus Romanos egrediens Vespasianus nollens cum desperatis congregari iubet ut armati declinent impetum.

CAP. XI.

T Vespasianus & calliditate consilii & hostium audacia magis irritabatur: quoniam recepta ex munitione fiducia Romanos ultra incurfabant: quique dies singulos plura cateruatim & cuiuscumque modi latrocinale doli & eorum quod casus obtulisset rapinæ aliorum incendia fiebant donec Vespasianus retento milite a pugna statuit obsidere ciuitatem: ut eam usui necessario penuria caperet. Aur. n. coactos inopia sibi supplicaturos: aut si ad finem usque in eadem pertinacia

durauissent fame consumendos eius habitatores putabat: multoq; faciliores pugnae fore: si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaq; omnes exitus eorum asseruari praecepit: illi autem frumenti quidem aliarumque omnium rerum intus habebant copiam saltem praeter aquae uero penuriam quia neque fons erat intra ciuitatem & imbre contentis eius habitatoribus rara est in illo tractu aestiuis mensibus pluuia. Quo tempore obsessi etiam hoc uehementius afficiebantur: quod arcendae siti fuerat excogitatum quodq; fieri ac uelut omnis aqua iam defecisset aegre ferebant. Iosepus enim & cum ciuitatem uideret abundare aliis rebus fortesque animo uiros esse quo longiorem Romanis obsidionem faceret: quam sperabant iam tunc potus mensuram ciuibz ministrabat. Illis autem conseruari aquam penuria grauius esse uidebatur: amplioresque cupiditatem mouebat q; ius bibendi liberum non haberent: ac uelut ad extremam sitim peruentum essent labori cedebant. Hoc autem modo affecti Romanos latere non poterant qui eos ex aduerso colle trans murum in unum confluere locum: & aquae mensuram accipere prospectabant. Quo etiam ballistarum peruenientibus talis plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo post exhaustis puteis ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosepus autem ut hanc eius spem frangeret iussit quamplurimos per murorum pinnas dimerfa undis atque humida uestimenta suspendere: ut omnes repente aqua persfluerent. Ex quo moeror simul Romanis ac timor erat: cum tantum aquae uiderent eos ludibrio consumere quos potus indigere credebant. Denique dux belli etiam cum ipse quia penuria ciuitatem posse capere desperasset: iterum consilium ad uim atque arma conuertit. Iudaeis id quoq; maxime cupientibus. Nanque nec se nec ciuitatem saluam fore credebant priusquam fame uel siti perirent mortem bello optabant. Iosepus tamen praeter hoc aliud consilium quo sibi copia pararetur per quandam uallem deuiam: propterea quia minus curiose habitam a custodibus excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes litteras ad quos uellet iudaeos extra ciuitatem degentes ab his omnia usui necessaria & quae in ciuitate defecerant accipiebat mandato com meatibus ut plerunque ad excubias repararent terga uelleribus tecti: qui si eos nocte uidissent canum similitudinem mentirentur. Idque factitatum est donec eius fraudem uigiles persenserunt: uallemque cinxerunt. Itaque tunc Iosepus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens: suamque pariter salutem si uellet remanere desperans cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus sensit: & circumfusus ne sese negligeret precabatur in quo solo recumberent. Ipsum enim saluti esse ciuitatis manentem: uelut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. Quod si etiam capiantur eundem solatio esse. Decere autem illum nec inimicos fugere nec amicos deferere: aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire qui ad eam tranquillo mari uenisset. Ipsum enim magis demerisurum esse ciuitatem non iam nemo audebit hostibus repugnare si discessisset cui confiderent. Iosepus autem quod sibi cauere occultans illorum commodo se exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo neque seruatis grande aliquid se esse profuturum: & si caperentur una cum his esse frustra periturum. Obsidione uero liberatus extrinsecus maximo eius emolumento fore. Mature. n. congregatis ex territorio Galilaeis alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. tunc autem non uidere quod apud eos residens utilitatis afferret: nisi q; Romanos ad obsidionem magis incitaret: ut se caperent magnipendentes. Quem si fugisse cognouissent multum esse de obsidionis impetu remissuros. Non flexit his populum Iosepus: sed hoc cunctis se magis incendit. Denique pueri & senes itemque mulierculae cum infantibus flentes ad pedes eius accedebant: eumque omnes complexi tenebant: & ut fortunae socius sibi remaneret cum ululantibus supplicabant. Non inuidia salutis eius quantum ego arbitror sed propria spe. Nihil enim se mali remanente Iosepo existimabant esse passuros. Ille autem si quidem paruisset hae preces esse ratus: custodiam uero si per uim cogeretur: multum enim ex intentione discessus etiam querelarum misericordia fregerat remanere statuit. Communique desperatione ciuitatis armatus: & nunc tempus est dicens pugnam incipere: cum spes nulla salutis est: pulchrumque uitam pacisci pro laude ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis egressus disiectis custodibus usque ad Romanorum castra excurrerebat: & nunc pelles aggeribus impositas sub quibus tentabant discerpere: nunc operibus ignem immittere. Postero namque die similiter ac tertio per aliquod dies ac noctes bellando non laborabat. Sed Vespasianus Romanos his incurribus male affectatos aspiciens. Nam & terga dare Iudaeis pudebat: & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudaei semper aliquid agentes priusquam paterentur in ciuitatem refugerent: armatis imperat ut eorum impetum declinarent: ne uel cum hominibus mortis audis manum conferrent. Nihil esse fortius de speratis. Restingui autem illorum impetus si proposito careant quasi flamma si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quaerere uictoriam augendae possessionis causa: non ex necessitate bellantes: per sagittarios autem Arabum & Syriae & fundibulatores: perq; saxa tormentis emissa plerunq; repellebat Iudaeos. Nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male acceptis cedebant: uerum eminus missa inter iactum subeuntes sauius Romanis instabant: cum neq; corporis neq; animae parcerent: sed per uicem utrinq; pugnarent: suorumque quisque laboribus subuenientes.

Admonet Vespasianus arietē muris: muri concutiuntur machinis: cogitat Iosephus quō ictus arietis refellat: Romani e contra aliud genus machinant: Iosephus cū focus igne concremarūt Romano-rū propugnacula. & aggeres ita ut spatio unius horæ oīa sint concremata. CAP. XII.

Agitur Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis hostiumq; incurſibus obſideri: cum prope iam muris aggeres æquarentur: arietem admoueri præcepit: eſt autē aries immenſa materia malo nauis aſſimilis: cuius ſummū graui ferro ſolidatum eſt in arietis effigie fabricatū: unde etiam nomen accepit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia uelut ex trutina palis utrinq; ſultus bene fundatis. Retroſum autem magna uirorum multitudine repulſus: hiſdemq; ſimul rurfus impellentibus miſſus in fronte prominēte ferro moenia percutit: nec eſt ulla tam ualida turris: aut muroꝝ ambitus adeo latus: aut eſſi priores ictus fortiter ſuſtinuerit: aſſiduos uincat. Ad huius periculum rei duci Romano tranſire placuit: ui capere oppidum properanti quoniam pernicioſa uidebatur obſidio Iudæis minime quieſcētibus. Itaq; Romani quidem baliſtis cæterisq; miſſilium machinis ut facilius ferirent qui de muris obſtare tentafſent: adhibitis utebantur: neq; ſagittarii aut ſondibulatores longius aberant. Cum uero ea cauſa muros nemo auderet aſcendere ipſi arietem applicabant gradibus de ſuperioremq; pellibus ſeptum tam pro ſui deſenſione quam machinæ. Et primo quidem impetu moenia concuſſa ſunt clamorq; oppidanorum uelut iam capti eſſent maxime factus eſt. Iosephus autem eūdem locum feriri: neq; multo poſt murum diſturbatum iri: proſpiciēs: quo cōmento uim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis reſertos qua ſemper impetum arietis feriri uiderent demitti iuſſit ex muro: ut eo modo ſecundi ictus errarent: aut etiam excepta uulnera laxitas fruſtraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. Nam quocunq; hi machinam conuerſiſſent: contra illi qui ſuper murū ſtabant palearum traducentes ſaccos ictibus ſupponebant: nihilq; murus percuffione lædebat: do nec etiam Romani aduerſus hoc aliud machinati ſunt. Proceris enim contis exhibitis: in hiſ ſunimis ſulces quibus ſaccos inciderent alligarunt. Cum autē hoc modo efficax eſſet opus arietis ac murus quia recens ædificatus erat ictibus cederet: quod reliquum erat Iosephus: eiufq; ſocii ad ignis auxiliū ſe contrulerunt accenſumq; totum quod aridæ ſuit materiæ: tribus ex locis pariter inſanmare unaq; machinas & propugnacula Romanoꝝ & aggeres concremarūt. Illi uero non ſine malo ſubueniebant audacia ſimul eoꝝ territi: & ne adiumento eſſent flammis præuertentibus impediti: quæ ari dum naſtæ ſomitē & præterea bitumen ac picem: nec non etiam ſulſur opinione citius uolabant operaq; Romanorum multo labore curata unius horæ ſpatio poſſederant.

Quidā uir Iudæus ſaxo ſubleuato & demiſſo caput arietis fregit: hic fixus eſt quinq; ſagittæ: uulneribus decidit: tandē alii duo uiri Romanoꝝ aciem præperunt: Iosephus uero & cætera multitudo incendit machinas Romanis lugentibus. CAP. XIII.

Ic etiam uir quædam Iudæus prædicatione ac memoria dignus inuentus eſt Samæi filius Eleazarus: cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim ſaxū ingens aſce ſublatum tanta ui ſuper arietem ex muro dimiſit: ut machinæ caput obtrumperet: idq; ex mediis hoſtibus ſaluti ad eos delatus auferret: nulloq; metu reſtaret ad murum. Poſtremo tanquā ſigno quo tela mitterent hoſtibus poſitus nudo corpore quinq; ſagittæ uulneribus fixus eſt: earūq; nulla reſpectu ubi murum aſcendit unde uideri ab oībus poterat eiufq; audacia ibi cōſtitit: compunctuſq; dolore plagarum: cū ariete decidit. Poſt hunc fortiffimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de uico Ruma Galilæi. Qui cum ſuper milites decimæ legionis proſiliſſent: tāto impetu uiq; trāſgreſſi ſunt ut & aciem Romanoꝝ pertrumperent: quouſque aduerſum ierant oēs inſugam uerterent. Præter hoſ Iosephus quoq; & cætera multitudo raptis ignibus machinas & reſugia cum opibus quinque itemq; decimæ & eiufq; terga dederat legionis incendunt. Cæteri autē qui mox cōſecuti ſunt & inſtrumenta & omne genus materiæ obruere.

Vespasianus in planta pedis uulneratur totus exercitus turbatur ſuperato dolore uulneris ſæuius bellum in Iudæos incitauit: pugnatur fortiter utrinq; cædit murus ictibus machinarum ad matutinas uigilias illi uero munire partem illam. CAP. XIII.

Vſus autē Romani poſt meridiem ereſtū arietem ad eā muri partē quæ pridem quaſſa fuerat appulſerunt: ubiq; deſenſorem eiufq; quidam Vespasiani plātam ſagitta percuffam leuiter uulnerat: quāuis tæli ſpatio defeciſſet. Maximam tunc id Romanis perturbatio nē fecit. Hiſ. n. qui prope aderant uiſo ſanguine perterritis per oēm fama cucurrit exercitū relictāq; obſidione plætiq; cū ſtupore atq; formidine ad ducē belli concurrebāt: & ante oēs. Titus aderat metuens patri. Vnde cōtigat ut & beniuolentia circa reſtorem & filii trepidatio confunderet multitudinē. Facile tunc pater & timore filiū & perturbatione liberauit exercitū. Superato. n. dolore uulneris & ab oībus qui ſui cauſa pertrimerunt cōſpici ſtudens bellū in Iudæos ſæuius incitauit. Nā uelut ultor ducis quiſq; oē periculum adire cupiebat: & clamore alius alium ad hortantes murū perebant. Iosephus autē cum ſuis ſociis licet aſſiduus balistarū itemq; tormentoꝝ ictibus caderent nequaquam tamen deterrebātur a muro: ſed flāmis & ferro & ſaxis eos aſpere q arietē

protecti palmis impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant cum sine intermissione procumbe-
rent in conspectu hostium positi: quos ipsi contra uidere non possent. Namque & suis ignibus collu-
centes tanquam si dies esset & certum erat hostibus signum quo tela dirigerent: machinisque procul
non apparentibus missilia cauere non poterant. Ergo propterea non tam balistarum quam iaculo-
rum ut simul multi transfigebantur: missaque machinis saxa & murorum pininas auferebant & fran-
gebant angulos turrium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant: ut non usque ad extremam
aciem saxi magnitudine ac uolentia sterneretur. Sciet autem aliquis huius machinae uis quantum
ualet ex his quae illa nocte contingere in muro cuidam ex circumstantibus. Iosepo caput auulsum est:
eiusque ad tertium stadium ueluti funda excusa caluaria. interdiu quoque praegnantis foeminae secto
utero ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento uis fuit. Ergo machinis terribior
erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui cum ad mortuos deicerentur sonabant & acer-
bissimus quidem intus excitabantur mulierum tumultus extrinsecus autem occumbentium gemitus
concrepabat: totusque ambitus muri ad quem pugnabatur sanguine confluebat: iamque ascendere po-
terat congestione cadaverum. Montibus autem resonantibus multo amplius horror his ex clamo-
ribus accedebat: nec quicquam illi nocti defuit uel quod auribus uel oculis terrorem posset incute-
re. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes fortiter ceciderunt plurimi etiam sauciati: & tamen us-
que circa matutinas uigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Cumque illi quidem corporibus atque
armis septi eam partem: quae deiecta fuerat priusque Romani pontes apponerent munire.

Vespasianus parat exercitus & machinas ad inuadendum urbem recreato prius exercitu: Iosepus co-
gnito consilio Vespasiani ordinat milites ad resistendum: praestans crudelissimo certamine. CAP. XV.

Mane autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum ex nocturno
labore paululum recreatum. Idemque cupiens de conuulsi muri parte alio propugnatores addu-
cere equitum quod fortissimum equis dispositis trifariam collocat ut recti armis dirutum latus
undique obsiderent: cunctosque praeparant manibus ferrentesque si pontes admoueri coepissent ipsi
plures introirent. Post illos autem pedites ualidissimos ordinauit. Reliquam uero equitum
multitudinem secundum muri spatium per montana loca distendit: ne quis fugiens excidium ciuita-
tis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios paratos sagittas habere iussos. Fundibula
tores quoque similiter & appositos machinis. Alios autem integris muri partibus scalas applicare praece-
pit: ut qui hos prohibere tentassent deiectae partis defensionem relinquerent: ceterique omnibus simul
talis oppressi uolentia irrumpentium cederent. Iosepus autem hoc consilio cognito per murum quod
integrum labore fatigatos: itemque senes posuit qui ledi non possent. In parte uero collapsa ualidum &
potentissimum quoque senesque ante oes viros in quibus & ipse fuit ad pericula subeunda sortitus est: hisque
praecepit ut agminum ululatus ne metu quaterent aures obstruerent: contra sagittarum uero multi-
tudinem communiter protegerent: de super scutis paulatimque recederent donec sagittarii pharetras exi-
namrent. Si uero pontes a Romanis apponerentur: ipsos praesilire mandauit hostibus atque persuasit &
eorum instrumentis resistere: unumque uero ira certare debere non quasi conseruandam tuere:
sed quasi perditam iam patriam uindicare: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos con-
iugemque suas propemodum ab hostibus capiri: iamque futurae cladi iram nunc collectam in auctores eius
effunderent: ita quidem in utroque disposuit. Ciuitatis autem uulgus otiosum mulieres ac pueri postque
oppidum triplici acie uidere circumdatum: nullus enim ad pugnam translatus fuerat a custodiis strictis-
que gladiis ad partem muri deiectam hostes instare: armisque montana omnia de super collucere: atque
arabam quendam sagittariis tela suggerere: tunc extremo ululatu quasi capra urbe consonuerant: non
ut impendere mala sed ut adesse iam crederes. Quare Iosippus mulieres ne misericordia suorum ani-
mos effoeminarent intra domos cum interminatione concludit silere iussas: ipse uero ad partem mu-
ri quae sibi obtigerat transiit: & pontes quidem applicantibus animam non intendit: sed tantum specu-
labatur impetum sagittarum: simul autem ac tubicines uniuersorum agminum congregati sunt pariter
& grauiter infremuit exercitus: signoque dato missis undique sagittis lux obscurari coepit. Iosepi socii
memores praceptorum: & aduersus clamorem obstructis auribus & contra sagittarum uulnera corpo-
ribus communiter cum admouerent pontium machinae ipsi eas cursu: & antequam hostes pedem in his
ponerent occupant: eosque ascendere nitentes praelio deterrebant uaria manu itaque animi facinora de-
monstrantes: & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur: hi qui sine periculo fortes
contra illos etiam curabant. Nec prius a Romanis diuellebant quam uel caderent uel occiderent. Qui
Romanis defilientibus conflictu iam liberi facillime tela dirigeabant.

Die. xx. mensis Iulii Iudaei quasi defessi quia non haberent propugnatores quos mitterent: cogitauerunt oleo
feruenti super infuso Romanos oppugnare: ac foeno graeco super sparso ut inde Romani caderent. Iam-
dens dux Vespasianus tot male milites petiti: eos a bello reuocat & a poena. CAP. XVI.

Taque Iudaeis perpetuo dimicantibus cum nec unde mutarent propugnatores haberent
defessis autem assidue substitueretur proque his quos uolentia repulissent alii succederent
inuicem se adhortati latera copulant: protectique de super longioribus scutis inexpugna-
bilis globus effecti sunt: totaque acie uelut uno corpore repellendo Iudaeos in muro iam

pedem ponebant: cum Iosephus his resum angustiis consilio necessitatis adhibito mira est enim machinis excogitandis cum desperatione stimulat. Feruenti oleo profundi milites iubet scutorum coniunctione defensos. Id autem Iudæi multi qui & paratum haberent: & plurimum cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eis lacunis missis calore bullientibus hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit: & cum dolore scruissimo deuoluebantur a muro. Siquidem facile a uertice ad pedes usque sub armatura oleum per totum corpus fluebat: carnemque non secus ac flamma depalcebatur: quæ natura facile calefceret: seroque pro sui pinguedine refrigeret. Thoracibus autem & galleis illigatis incendii fuga non erat. Nunc autem salientes: nunc incuruati dolore de pontibus decidebant. Ad suos autem tuto recedere contra nitentes non poterant: quoniam facile ab insequentibus capiebantur. Sed neque Romanis ultius in rebus aduersis: nec Iudæis prudentia defuit: Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati uiderentur: tamen in eos qui perfuderant ferebantur præcedentem quisque incurfando tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi uero progressum eorum dolo altero deceperunt cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur: & neque fugientium quisquam neque aggredientium firmo posset eniti uestigio. Sed alii quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur: multi uero super aggeres deciderentur: & qui cecidissent a Iudæis feriebantur: qui Romanis desilietibus confictu iam liberti facillime tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hoc perperi prælio dux uideret: post meridianas eos horas a pugna reuocat: quorum non paucis obtruncatis plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uero sex uiris mortui: plures quam trecenti sauci translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est iunii mensis die uigesimo.

Vespasianus tres turres ferro circumdatis erigi fecit: plenas iaculatoribus & fundibulatoribus fortissimis: ita ut ex his quæ intra muros erant deferere defensionem muri cogerent. CAP. XVII.

Sed Vespasianus eorum causa qui occiderant consolatus exercitum postquam ita uidet accensum neque tam exortationem quam opus deposceret: aggeres quidem alius tollit. Tres uero turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi ferro undique testas: & ut pondere stabiles essent: neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat iaculatoribus & sagittariis: itemque leuiorum missilium machinis plenas fundibulatorum quoque fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas: ipsi eos qui super murum astarent facillime cernerent: telisque appeterent: cum illi neque a uertice uenientes sagittas facile declinarent: neque ulcisci possent quos non uiderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante ferro aut quo erant septæ flammis obstante. Ob hoc igitur defensionem muri deterunt: magisque aggredi tentantibus occurrebant. Et Iotapateni quidem ita resistebant: quamuis multi in dies singulos occumberent: neque contra mali quicquam hostibus facerent: quod eos sine periculo lædere non poterant.

Vespasianus mittit Traianum in Ephra ciuitatem congregat cum illis tandem superat ciuitatem omnemque præter infantes occidit. CAP. XVIII.

Idem autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus cui nomen est Ephra nonas res affectantem: & propterea quod Iotapatenos præter spem restitisse audierat insolescentem: mittit eo Traianum decimæ legionis rectorem: dans ei duo milia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum repperisset: nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur: habitatores uero eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse prælium cum his committit: eosque paulisper reluctatos in fugam uertit: quos uestigiis consecuti Romani exterioris muri ambitum quo confugerant cum ipsis irrumpunt. Secundum autem murum petentibus ciues sui claudere ciuitatem metu. Sine cum his rursus hostes intrarent: profecto autem deus Galilæorum clades Romanis dabit: qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersam populum exclusum manibus propriis ad interitum hostibus dedit audissimis cædium: multi enim simul ruentes ad portas multamque nominatim præpositos inclamantes intus ipsas præces inuocabantur: quibus hostes unum murum alterum ciues clauferant & inter medios coacti murorum ambitus: multi quidem sociorum suis gladiis transigebantur: infanti uero Romanis interficiebantur: ne uel adulescentium quidem recepta fiducia. Nam præter hostilem metum etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur non Romanos sed Iudæos execrantes: quoad omnes interire tuum uero hominum. xii. milia. unde Traianus uacuum esse ciuitatem pugnantibus reptans: & si qui adhuc intus essent nihil eos ausuros esse existimans præ timore imperatori expidiam seruauit. Missique nuntius ad Vespasianum petitum filium Titum dirigeret finem uictoriæ impositum: nullo autem labore aliquid superesse. ratus cum milite filium misit: hoc est quingentis equitibus & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum in lauo quod latere Traianum constitueret: ipse uero dextro obfidiōni præesset. Itaque multis scutis mutis undique applicantibus: omni paulisper de super Galilæi obstiterunt: continuo moenia reliquerunt. Titus uero comitesque saltu demissi manu et ciuitatem obtinere: tuncque urthemens cum his qui se intus congregauere pugna commissa est. Nunc

angusta uiarum irrudentibus ualidissimis: nunc foeminis ex rectorum culminibus quæ forte inuenissent tela iactantibus. Et hoc quidem modo usq; ad sextam horam sustinere conflictum. Assumptis autem bellatoribus cætera multitudo & sub diuo & per domos senes pariter ac iuuenes mactabantur. Deniq; uirilis sexus præter infantes nullus remansit: qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate & in primo congressu numerus fuit quindecim milium: captiuorum autem duo milia. c. xxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & uigesimo die iunii mensis.

Ad Samaritanas Cerealis mittitur a Vespasiano: quia eos pronos ad tumultum uidebat: inopiaq; quidam moriebantur: quidam ad Romanos confugebant: reliquos uero omnes nequiens persuasio placare occidit: erant autem undecim milia & sexcenti. CAP. XIX.

Ed ne Samaritanæ quidem alieni a calamitatibus remanere: si nãq; in monte Garizim qui est illis sanctissimus congregati locis suis expectabant: belli autem minas eorum cõuentus ac spem habere uidebatur: nec saltem uicinorum malis corripiebantur: sed incõsulta suarum uirium infirmitate secundis Romanorum rebus exterriti: prona in tumultum uoluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere: eorumq; impetus præuenire: nam & si præsidii tota Samaritica regio cincta erat: tamen eorum multitudo q; coierant: & conspiratio timebatur. Ea q; causa Cerealem quintæ legionis rectorem cum sexcentis equitibus tribusq; peditum milibus mittit. Ille autem ad mortem quidẽ accedere prælioq; congredi nequaquam tutum esse duxit: quoniam hostes plurimi desuper essent: milites uero circũuallatis undiq; montibus radicibus tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritanis etiam graues accendi æstus: erat enim tempus æstatis: neq; se rebus necessariis uulgus instruxerat: adeo ut nonnulli quidem una die siti morerentur: multi uero eiusmodi morti semitum præstretes ad Romanos transfugere: ex quibus cognito Cerealis illos etiam qui adhuc perseverarent malis infractos montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto primum eos a dextera parte hortabatur: atq; ut salui esse mallerent rogabat si arma proiecissent tutos fore promittens. Deniq; quia persuadere non posset aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim milia & sexcenti. Hæc iunii mensis uigesimo & septimo die gesta sunt atq; his calamitatibus Samaritanæ usi sunt.

Aggeres super altitudinem murorum Iorapatenis efferuntur quidam ad Vespasianum uenit profugus ex ciuitate: nunciatus paucitatem ciuium & facilitatem capiendi: Vespasianus exercitum parat nocte hora qua ille docuerat ciuitatem aggrediuntur: & custodes occidunt: ciuitatem ingrediuntur: quidam uero ne oppeterent per Romanos se ipsos interfecerunt: tandem Vespasianus incendi fecit ciuitatem uniuersam. CAP. XX.

Iorapatenis autem diu durantibus: & præter spem aduersa tolerantibus quadagesimo quidẽ ac septimo die Romanorum aggeres super muros altitudinem sunt elati. Quidã uero ad Vespasianũ eodẽ die profugus uenit paucitatem ciuium & infirmitatem nunciatus: simul quotq; diuturnis uigiliis præliis assiduis consumpti minime quidem ulterius nãm ferre possent: uerum dolo etiam caperent si quis instaret. Circa extremam nãq; uigiliam quãdo & malorũ requiem habere uiderentur: & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat dormire eos dicebat eademq; hora inuadendos esse dicebat. Vespasiano at quidẽ noscet inter se sudzorũ quantaq; superbia poenas contemnerent transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iorapata captus omne tormentorum genus fortiter pertulit: & tum ne flãmis quidem coactus quid intus ageretur hostibus exquirentibus prodidisset mortem deridens cruci suffixus est. Fidere tunc proditori coniectura faciebat. Et fortasse quidẽ illũ uera dicere: ipse autẽ nihil ex eius fallacia magnũ sibi existimans esse metuendi asseruari hominem iussit: & ad occupandam ciuitatem parabat exercitũ. Hora igitur quæ fuerat indicata ociose ibat ad muros: primusq; incedebat Titus cum uno ex Chiliarchis Domitio Sabino: paucis ex quintadecima legione comitatus: interfectis autem uigiliis in ciuitatem ingrediuntur: & post eos sexus quidam Cerealis chiliarchus & Placidus subiectos milites introducendo. Arce uero occupata cũ hostes in medio oppido uersarentur: iamq; plane dies esset: nec tunc quidẽ illi qui capti tenerentur adhuc excidium sentiebãt multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis enigilasset: nebula uisus eius hebetante: quæ casu tunc plurima se circum oppidum funderet: donec totus irrupit exercitus: soloque malorum periculo ex suscitati morientesque demum se perisse crediderunt: Romanos autem memores quæ obsidionis tempore pertulissent: neq; parcendi cuiquam neque miserendi quẽquam tangebatur cura. Sed ex arce plebem ad prona compulsam facillime trucidabant: ubi loci difficultas pugnacibus negaret copiam resistendi. Circũuiarum nãq; angustis pressi ac per declinia dilabentes fluente desuper bello obtegebantur: id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant ut manibus propriis liberarentur inuolauit: nam cũ se uiderent Romanorum neminẽ posse occidere ne romanoq; manibus oppeteret puererũ: & in extrema parte ciuitatis congregati semet interfecerunt. Quicũq; tamen uigilum primi captã ciuitatem senferunt in quadã turri septentrionali fuga recepti aliquãdiu quidẽ resistunt. Deinde circunclosi hostium multitudine sero dexteras dedere: hisq; instatibus mortẽ suam æquo aio præbuerũt. Potuissent autẽ incruentæ Romani obsidionis sine gloriari: nisi unus ex ipsis occidisset Hecatonarchus

Antonius peremptus insidiis: nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant: erant autē plurimi rogabant Antonium dextram sibi porrigere ad fidem salutis ac subsidium quo tutus ascenderet. Cumque his manum porrexisset incaute super ille hasta praeuentum in inguine perculit statimque confecit: illo die quid inmaniissimam multitudinem peremere Romani. Postea uero secutis diebus scrutando latebras per coniculos & speluncas omnem ulciscabantur aetatem praeter infantes ac foeminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta uero milia conumerata sunt excidii tempore pugnisque superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet: castellaque eius omnia adhuc exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperii. Neronis anno calendarum iuliarum die.

Iosephus ne a Romanis inueniretur in puteum se dimisit lapideque supra imposuit ne uiderent: nocte exibat perscrutans si posset euadere: indicatur per quandam mulierem mittit ad eum cum fide uenia: timebat uero Iosephus in somnis simulachra ei apparent deprecatur deum. in manus Romanorum se committit habita prius oratione ad socios.

CAP. XXI.

Romani uero Iosephum requirentes & propriae indignationis causa: & quod imperatori operae precium uidebatur: captus. n. maxima pars belli esset: mortuos itaque abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunae quodam usus auxilio per medios se hostes furripuit & in quendam profundum puteum saltu demissus est: cui amplum specus adiunctum erat latere quod supra scrutantes uidere non possent. Vbi. xl. quidem insignes uiros latitantes offendit: iterumque utilium apparatus: qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia completis interdiu quidem se occultauit. Nocte uero ascendens uigilias explorabat ut fugeret. Cumque omnia undique ipsius causa maxime custodirentur. neque fallendi spes esset in speluncam iterum descendebat: biduumque ibi delituit. Tertia uero quadam die capta quadam muliere quae cum ipsis fuerat indicatus est. Tumque Vespasianus propere duos chiliarchos Paulinum & Gallicanum iussos pacem dare Iosepho & bene hortari eum ut ascenderet mittit. Quibus tamen ille rogantibus postquam ad eum uenerunt fidemque pro salute dantibus minime paruit. Ex his autem magis quae pati meritis esset qui plurima commiserat: quam ex naturali mansuetudine rogantium suspicionem colligens uelut ad poenam euocaretur timebat: donec Vespasianus tertium quoque chiliarchum Nicanorem Iosephi notum atque olim consuetum direxit: is autem quae dulce in eos Romanorum esset ingenium: quos semel subiungasset referens quodque ipse Iosephus uirtutis causa magis admirabilis quam inuisus: ducibus haberetur essetque imperatori studium non eum ad supplicium ducere quod esset sine deditione sibi liceret exigere: sed conseruare potius uirum fortem. His addebat quod ne Vespasianus si quid dolo moliretur amicum ad id mitteret ut in re optima pessimam hoc esset perfidiam pretereret amicitia: neque semetipsum illi ut amicum falleret obtemperaturum fore. Verum Iosepho etiam post Nicanoris dicta haesitante milites quidem irati speluncae ignem submittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor nuntium Iosephum capere plurimum pendens. Nicanore autem uahementer instante ubi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus. nocturna somnis reminiscitur quibus ei deus & futuras iudeorum clades: & quae Romanis essent euentura principibus ostendit. Erat autem interpretandis quoque somniis idoneus & coniectare quae ambiguedi uinitus dicere tur sciebat. Qui & sacros prophetarum libros nouerat quod & ipse sacerdos esset & parentibus sacerdotibus procreatus: illa igitur hora quasi deo plenus & recentium somniorum quae uiderat horrenda simulachra mente complexus occultas preces deo offert. Et quia iudeorum inquit labefactari tibi re placuit. Fortuna uero ad Romanos tota migravit: animamque meam quae futura praediceret elegisti. Do quidem manus sponte Romanis & uiuo. Testor autem quod non proditor: sed tuus minister ad eos ibo. Simul his dictis Nicanori consentiebat. Verum qui una confugerant iudeorum postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere uniuersi circumstantes clamabant. Certe plurimum ingemiscere leges patriae ubi sunt quae iudeis deus annuit: quibus mortem continentes aias indidit: uita Iosepho captus es: lucemque pateris intueri seruilem quam cito tui oblitus est? quam multos pro libertate mori persuasisti? Falsam profecto opinionem fortitudinis habes: falsamque prudentiam si salutem apud eos speras cum quibus ita dimicasti: aut si haec etiam certa sunt ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui oblivione perfuderit: & nos tamen patriae gloriae consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu uero si quidem sponte moriare dux iudeorum: sin uero inuitus: proditor morieris. Vix haec elocuti sunt: & intentatis ei gladiis occidendum illum comminabantur si Romanis pareret. Timens igitur imperium Iosephus & se dei preceptorum proditorum esse ratus: si ea non entia esset morte praeventus argumentis eos philosophiae necessario tractare incipit. Et quid. n. tam opere inquit o soti propriae credis auidi sumus: aut cur amicissimas inter se res corpus & animam in dissensionem uocamus: mutatum me esse quispiam diceret? Sed Romani hoc sciunt optimum esse in bello mori: sed lege belli hoc est a uictoribus trucidari: proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor uere meo gladio meaque manu sum dignus. Sin illi hosti parcendum putant: quam iniustus nos ipsi nobis pepercimus? Quippe stolidum est eadem circa nos admittere: pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum. n. esse pro libertate mori: & ipse fateor: pugnamdo tamen & illoque manibus qui eam priuaret: nunc autem neque praelio nobis ob

stant: neq; nos interficiunt. Idē autem timidus est habendus q̄ mori nō uult cum opus est: & q̄ uult cum non oportet. Præterea quis nam metus prohibet ad Romanos ascendere? nēpe mortis. Ergo eam quæ ab hostibus dubiæ suspecta formidinis est: eam certe ipsi nobis irrogabimus. Verum seruitutem dicet aliquis? Valde quidem nunc liberi sumus. At uiri fortis est semet occidere: immo uero ignauissimi quantū opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto: qui tempestatem metuens ante uim turbinis nauem spōte submergit. Quin ēt propria manu perire a cōmuni omnium animailium natura discrepat: eoq; modo in creatorem nostrū summum scelus admittitur. Nullum est aīal quod ex industria uel per se moriatur. Siquidem naturæ lex ualidissima ut uelint uiuere. in oībus sita est: iccirco & quod nobis adimentū id putant hostes ducimus & insidiatores pœna prosequimur. Deum uero indigne ferre nō arbitramur: cū domum eius homo despiciat? Ab illo. n. accepimus ut essemus: rursumq; ut esse desineremus illi reddendū est. Corpora quidem cūctis mortalia sunt ex cadauca materia fabricata. Anima uero semper immortalis est: deniq; pericula ī corporibus collocata. Si quis ergo depositum hoīs surripuerit aut male tractauerit: pessimus statim ac perfidiosus habet. Sic dei depositum ex proprio corpore qui eiecerit eū se latuisse quē læserit æstimabit. Et seruos quidē fugientes ulcisci iustum creditur: quāuis nequaquam dominos fugerint: ipsi uero deum fugientes: & optimū deum impie facere non uidebimur. An ignoratis q̄ eoꝝ qui lege naturæ uita exeunt ac ceptūq; deo debitū ioluunt cū id qui dedit recuperare uoluerit perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt? puræ autē & quæ inuocantes exaudiātur animæ retinēt locū in cœlo adeptæ sanctissimū atq; inde rursum uolentibus sæculis casta corpora iubentur incolere: quoꝝ uero manus in seipsos ī sanierant eorum aīas tenebrosior orchus suscipiet. Pater autē illarum deus auctores iniuriæ per nepotes ulciscitur. Hinc & deo inuisum est: & a sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Deniq; si qui se occiderint apud nos quidem usq; ad solis occasum insepultos abiici decretum est: cum etiā hostes sepeliri fas esse ducimus apud alios etiam dextre iubentur abscindi eiūsmodi mortuorum q̄ in ipsos armatæ sunt: quoniam ut corpus ab anima ita manum esse a corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur o focii iusta sentire: neq; humanis cladibus addere ut creatorem oīum impietate lædamus: si salui esse uolumus salui simus. Nec. n. salus apud eos ignobilis est: quibus tantis uirtutem operibus demonstrauimus. Sin mori placet ab his occidi pulchrū est qui nos cœperint. Nō mi-grabo ego in hostiū locum: ut ipse mei proditor fiam. Multo. n. stolidior sim: quam qui ad hostes ultro profugiūt. Siquidem illi salutis cā id faciunt: ego uero interitus & quidem mei Romanorū tamē infidias expeto. Nam si me post uinctas dexteras perimant magno aīo paratoq; moriar mēdaci perfidiam pro uictoriæ solatio necum aufere.

Iosephus dehortatur suos a cæde: nequiens reuocare a proposito: oēs se ipsos interfecerunt: ducitur iosephus ad Vespasianum iubet Vespasianus eū custodiri ad Neronē mitteret: iosephus alloquitur Vespasianū seorsum cū filio Vespasiani eūq; dominum & regem orbis prædicit: Vespasianus eum liberat muneribusq; uariis eum donat.

CAP. XXII.

Vita quidem in hunc modū iosephus ut a cæde propria socios dehortaretur dicebat. Illi autē obstructis auribus desperatione qua se iam dudū morti deuouerant concitantur: & alius aliunde cū gladiis accurrentes ignauiam exprobrabant: & quasi eū mox percussurus quisq; adoriebatur. Ille autē cum alium nominatim uocaret: alium uultu imperiosius intueretur: alterius dexterā præhenderet: alium precibus exoraret uaria mentis affectione in tali necessitate potuit distractos: ferrum oīum a cæde sua prohibebat: nō secus ut feræ bestia circūclusæ ad eum semper: qui se contingeret ora conuertens. Illos autem qui ducem in extrema quoq; clade reuerendū putarent debilitabant dextre: gladiiq; de manibus labebātur: multi ipōte cū manus ei afferrent frameas dimittebant: iosepho autē non defuit in ea desperatione consiliū: sed fretus dei prouidentia salutem in periculū mittit. Et quoniā mori decretū est inquit: agite: cædes multas sortiamur & cui obtigerit: manus sequentis occumbat: atq; ita oīum fortuna perambulet: neq; sua dextera quisq; subiaceat. Iniustū est. n. cæteris interemptis ex aliis nequaquā si pœnituerit saluū esse. Visus est uera dicere: & quod persuasit agitur fors cuiq; obtigit paratam ei: q̄ sequeretur necē suā præbeat quasi mox etiam duce perituro. Cū iosepho. n. perire uita dulcius æstimabant. Remanēt autē ipse cū altero siue fortuna dici poterat siue dei prouidentia. Consultoq; p̄spiciens ne uel forte graua retur: uel si nouissimus recessisset gentilis cæde pollueret illi quidē fide interposita ut uiueret persuasit: ille quidem hoc modo & Romanorū & domestico bello liberatus ad Vespasianū per Nicanorē ducebatur. Oēs autē Romani uiuendi eius gratia accurrebant & cū se circa ducem premeret multitudo uariis tumultus erat. His exultantibus q̄ captus esset aliis minitantibus: nōnullis autē propius eū uidere certantibus. Et q̄ lōgius erāt hostē interficiendū esse clamabāt. Qui uero p̄pius erāt: facta eius reputantes mutatiōe stupecebāt. Rectoꝝ at nemo fuitq; licet ante irascere nos eiūs uiri aspectu nō mitior factus sit. Titū uero p̄ter alios & fortis iosephi aīas in calamitatibus & ætatis eius misericordia capiebat q̄lisq; pridē fuisse in p̄lis reminiscētē: & q̄lis nūc sic ī hostiū mālbus ituentē. Iubebat itelligere quāta eēt fortunæ potentia: quāq; uelox belli momentū humanarū autem rerum nihil firmū

atq; perpetuum: quam multos etiam tunc ita ut sentiebat ipse ut iosepum miserarentur affecit: pluri
maque salutis eius pars Titus exiit apud patrē. Vespasianus tamen quasi missurus eum Cæsari ut cau-
tissime custodiretur precepit. Quo audito iosepus aliquid soli se dicere uelle ait. Summisque ab illo oī-
bus aliis propter filium Tirū aliosque duos amicos. Tu quidem inquit Vespasiane tantū hoc putas iosepum
te habere captiuum. Ego autē maiorē ad te nuntius pmissus a deo Nisi. n. ita esset. Nūquid ego
iudæorum legē ignorabam quo ue pacto duces exercituū mori deceret. ad Neronē me mittis. Quid
ita? quasi qui Neroni usque ad te successuri sint maneant. Tu & Cæsar & Vespasiane & imperator atque
hic filius tuus nunc: me autē colligatū arctius tibi asseruato: nā dominus quidē nō mei solū es tu Cæ-
sar: uerū etiam terræ marisque ac totius hominum generis. Me autē ad maiorē pœnam custodiri oportet si
ex tempore aut subito in dominū ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidē fidem non ha-
bere uidebatur: ea quæ & iosepum existimabat salutis gratia cōminisci. Paulatim uero ad credendū
impellebatur: iam pridē illum excitante ad imperiū deo sceptraque multi præmōstrante portētis: sed
& in aliis ueracē esse iosepum depræhenderat. Altero namque amicorum qui secretis intererant admirari
dicente quēadmodum nisi hæc deliramenta sint: neque iotapatenis de excidio: neque sibi de captiuitate
quicquam diuinasset ut a se iram depelleret. Iosepus iotapatenis ait se prædixisse quod post diem septi-
mum & quadragesimum eos maneret exitium: quodque ipsum Romani uiuum essent in custodia
retenturi. Hæc in secreto quæ sita Vespasianus ubi uera esse comperit a captiuis: etiam quæ de se dixit
se credibilia cœperat existimare: sed neque custodiam iosepo nec uincula remittebat: uestimentis au-
tem aliisque muneribus eum donare benignissimeque fauore non desinebat etiam Tito magnam ho-
nori eius operam cōmodante.

Vespasianus in Ptolemaida reuertitur multi clamant de excidio iosepi ipse nihil respondebat: le-
giones duas mittit hyematum Cæsaream: quædam scythopolim. CAP. XXIII.

Quarto autē die mensis iulii Vespasianus in Ptolemaida reuersus: inde in loca maritima
Cæsaream peruenit: iudææ maximā ciuitatem & quæ maiorē incolarum partē Græcos
haberet: igitur & exercitū & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt
affectu quidē quo Romanos diligerent plus autē illos qui excisi fuerant odio: unde et
multi quidē simul ut de iosepo supplicium fumeret cū clamore precabantur. Vespasianus
autē de ista quidē petitione uelut ab inconsulta multitudine oblata nihil respondendo dissoluit. Le-
gionū uero duas quidem hyematū apud Cæsaream posuit: quod oportunam uideret esse ciuitatē. Deci-
mam uero & quintā Scythopolim misit: ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem
illa quoque aptica per hyemē quantum æstatis caloribus æstuosa ut in planitie sita atque maritima.

Quidam ex iudæis qui fugerant collectis in iope: fabricatis piraticis nauibus inuiū faciebant pela-
gus illarū partium: Vespasianus uero illuc applicans: tum per Romanos tū per uēros qui illorum na-
ues in scopulos compellebant: quatuor milia & ducenta cadauera inuenta sunt. Ciuitatē incendunt
dimittitque Vespasianus equites qui loca tuerentur. CAP. XXIII.

Vbi hæc autē aguntur collecta nō exigua multitudo quæ uel ab hostibus seditione defece-
rant: uel ex ciuitatibus euerfis effugerant iopē sibi receptaculo renouauit quam ante ua-
stauerat Cestius. Et quia terra quā vastauerat arcebant: migrandum in mare censuerūt
ac piraticis nauibus fabricatis in Syriā & Phœnicē: itēque in ægyptum cōmeantes pluri-
mos latrocinis prædabantur: oībusque nauigiis inuium faciebant illarū partium pelagus.

Sed Vespasianus cognito quid cōstituisent equites in iopē necnō & pedites mittit. Hiis nocte in ci-
uitatē quæ incustodita erat ingressi sunt. Eius autē habitatores postquā irruptio præsens erat ne tunc Ro-
manos arcerent: metu deterriti naues fuga petierūt: & in his ultra contiguum sagittæ spatium perno-
ctauere. Cū uero iopes natura esset importuosa: namque in asperū: cœteraque arduum litus desinit: ac sum-
mis utrinque cornibus leuiter incuruum quæ uastæ supersunt & iugentibus pcellis pelagus turbant.
Vbi et nunc Andromedæ catenarū signis extantibus fabulæ ueteris fides ostenditur. Aduersus autē
aquilo feriens littora summos in obiectas cautes fluctus affligit: eo quod solitudine intutiorē efficit sta-
tionē: in eo salo fluctuantibus iopenis prima luce uiolētus: quē illac nauigantes Melāboriō uocant
flatus incumbit: & alias quidē naues inter se alias uero collisit in scopulos. Multæ autē cum magna
ui aduerso æstu niterentur ad pelagus. Nā & litus saxis infestum: & hostes in eo constitutos timebāt
sublatæ in sublimi gurgite mergebant. Et neque fugæ uspiam locus erat neque manentibus spes salutis
cū & mari uentorum & ciuitate Romanorum uiolentia pellerentur. Itaque multi ululatus collisis nauibus
audiebantur: & multi crepitus fractis: iopenorum autē fluctibus pars obruti: pars naufragiis implicati mo-
riebantur. Nonnulli autē ferro se interficientes ueluti satius esset mori pueniebant: plurimi autē euecti
fluctibus scopulis carpebātur: ut & pelagus sanguine redūdaret: oīsq; ora maritima cadaueribus op-
pleretur cū et ad litus apullos in eo stante Romani milites trucidarent. Eiectorum autē corporum qua-
tuor milia ducenta fuerunt. Ita captam nullo plio ciuitatem Romani funditus erunt. Et iope qui-
dem hoc modo breui tempore bis a Romanis excisa est. Vespasianus autem ne rursus eo piratæ con-
fluerent castis in arce munitus ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis suis

manentes eadem castra defenderent: equites vero omne circum territorium peragentes ad fines lope uicos & municipia simul eximerent. Illi quidem præceptis obedientes in dies singulos incurſando exindebant totas regiones atq; uastabant.

Audita captiuitate Iotapatæ ab Hierosolymis maximus eos inuasit dolor: audito q; Iosephus eſſet cum Romanis ira in eū concitabantur ita ut in Romanos ſecius incitarentur. **CAP. XXV.**

Qui uero Iotapatæ apud Hierosolymam caſus nunciatus eſt. Primo quidē plurimi & p magnitudine calamitatis: & quod nemo qui ſe uidiſſe diceret quæ iactabantur adueniat non credebant. Nec. n. uel nuntius aliquis ſuperſuerat: ſed ipſa p ſe fama excidium p̄dicabat. natura uelox triſtium nuntia inde paulatim per finitimos ueritas ambulabat & apud oēs ambiguitate certior habebatur. Quin etiam rebus geſtis pluraq; facta nō erāt effingebant: & excidio ciuitatis interemptus dicebatur eſſe Iosephus. Quæ res maximo luſtu repleuit Hierosolymam. Et per ſingulas domos iteq; cognatiōes amiſſoꝝ quiſq; lugebatur a ſuis. Luſtus uero ducis publicus erat. Et hi qdem hoſpites alii p̄p̄inuos amicos: alii nōnulli ēr fratres flebant, Iosephum aut̄ uniuerſi adeo ut per dies triginta nunquā lamenta in ciuitate ceſſarent: magnaue mercede conducerentur tibicines natiarū. Tempore aut̄ ueritate releuata ubi de Iotapatā quidem ut res habebat: ſictum uero quod de Iosephi morte uulgabatur eumq; uiuere & cum Romanis eſſe comperit cōprobatum eſt: hac ſupra captiui fortunam a ducibus honorari: tantam in eum uiuū itacū diam quantā prius cum mortuum crederent beniuolentiam conceperūt. Et ab aliis quidē ignariæ apud alios proditiōis arguebatur: totaq; in eum ciuitas plena erat indignatione atq; conuitiis. Vltro at̄ his uulneribus excitabantur magiſq; accendebantur rebus aduerſis & offeſſio quæ prudentibus ne ſimilia perſerant: cautionis & cuſtodie cām p̄bet ad alias calamitates tanquā ſtimulus incitabat: & malorū q̄ ſemp accipiebāt ex ſine principiū. Deniq; maiore in Romanos impetu ſerebantur. uelut i Iosephū pariter uindicaturi Hierosolymorū: qdē habitatores eiſcemodi turbis agitabantur.

Veſpaſianus ad Agrippā proſciſcitur: audit Tyberiada & Tarichæas rebellare: iratus mittit filiū ſuum illuci appropinquantes ciuitati quidā ex ſenioribus ad Veſpaſiani pedes ſuppliciter accedunt: ſi uero eis indulſit. **CAP. XXVI.**

Qui Veſpaſianus aut̄ ſtudio uiſendi regnū Agrippæ. Nam & ipſe rex inuitabat rectorem cum exercitu ſimul paratus accipere domeſticiſ diuitiis ac per eos ægras partes regni compeſcere: motis ex Cæſarea maritima caſtris in eam quæ Philippi dicitur Cæſaream demigravit: ibiq; per dies. xx. milite recreato. Ipſe quoq; rerū geſtarum gratias deo referētes in epulis erat. Poſtquam uero Tyberiada quidē nouas res cupere ac rebellare Tarichæas audiuit ad regnū at̄ Agrippæ utraq; pertinebat detrero apud eos undiq; iudæos excidere: oportunitatem eſſe credidit aduerſus eos exercitū ducere: ſimul ut Agrippæ hoſpitiō uicē rependeret poteſtati eiſ ciuitatibus creditis. Igitur filiū ſuum Titum in Cæſaream ut inde milite Scythopolim traduceret mittit. Hæc aut̄ ciuitas decem ciuitatum maxima & Tyberiadi oīum uicina eſt. Quo cum ipſe ueniſſet: ſibi filiū præſtolabatut. Deinde cum tribus ultra legionibus progreſſus ad trigēſimum a Tyberiade ſtadium in quadam manſione conſpicua rebellantibus cui nomē eſt Sennabris caſtra pōit: atq; hinc Decadarchum Valerianū cum equitibus quinquaginta dirigit: qui pacifico ſermone oppidanos alloqueretur & ad finē inuitaret. Audierat. n. q; pacem populus deſideraret a nonnullis autē ad bellū eum cogentibus ſeditionē pateretur. Itaq; Valerianus ubi muro appropinquauit & ipſe de equo deſiluit: & ſuos comites idē facere iuſſit: ne laceſſendi prælii cā potius ueniſſe uideretur. Sed priuſquā uerbum faceret armati excurrere in eum: ſeditioſi qui erant ualidiores rectore quodam nomine Ieſu Saphati filio latrocinialis agminis principe. Valerianus aut̄ neq; p̄ mādata ducis prælio cōgredi tutum ratus ēr ſi de uictoria certus pugnāq; periculoſam eſſe: ſi cum multis pauci & inſtructis imperiti conſurgerent. Inopinata præerea iudæorū ſtupefaſtus audacia: & ipſe pedes reſugit: & quinq; aliis ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiſq; loci ueluti pugna non inſidiis captos læti in oppidum adduxerunt. Id aut̄ ueriti ſeniores & qui p̄ſtare populis uidebant in Romanorū caſtra proſugiūt: adhibitoq; ſibi rege ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accedunt: ne ſe deſpiceret obſegranter: neue q; paucorum eſſet totius ciuitatis inſaniam exiſtimaret: ſed populo parceret qui ſemper amica Romanis ſentiret: magiſq; ultum iret deſectionis auctores: a quibus ipſi olim ad ſœdus uenire properantes nūc uſq; ne id facerent aſſeruati fuiſſent. His eorū precibus quāquam toti ciuitati p̄ equorum rapinam inſenſus eſſet indulſit. Nam & Agrippā uidebat eiſ oppidi cā trepidare. Fide aut̄ per eos populo data Ieſus eiſq; ſocii tutum ſibi non eſſe rati apud Tyberiada conſiſtere: ad Tarichæas effugiunt.

Veſpaſianus præmittit Traianū in arcē an multitudo pacem cupiat: illi apertis portis eum liberatorem ac benemeritum proclamant: poſt ad Tarichæas: proſciſcitur: caſtra pōit: ſuperatis illis: ad nanaſe bellum ſe contulerunt. **CAP. XXVII.**

Poſteroq; die Veſpaſianus in arcem præmittit: cum equitibus Traianum: qui multitudinem an oēs pacem cuperent expediret. Cognito autem populum eadem ſentire: ſimpliciter ad ciuitatem ducet exercitum. Illi autem portis ei patefactis cū laudatiōibus

obuiā prodeunt: salutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum uerō militem angustī aditus remorarent: murorū partem dirui Vespasianus ex meridiano latere iussit: eoq; pacto dilatauit īgres- sum ut praeda tamen & iniuriis abstinerent in gratiā regis edixit: eiusdēq; causa muris pepercit: pon- dentibus habitatoribus eius post hēc cum reliquis fore concordēs: aliisq; modis malis affectam ci- uitatem ex diffensione recreauit. Deinde ab ipsa digressus: inter ipsam & Tarichzas castra posuit: mu- roq; firmauit: belli sibi moras illic fore prospiciens: quod oīs turbarum cupiens multitudo ad Tari- chzas conflueret: munitione cōfisa ciuitatis: & lacu Gēnesar qui ab indigenis sic appellabatur. Ete- nim ciuitatem ita ut Tyberias sub monte positam qua lacu nō alluebatur undiq; muro ualidissimo: sed minore quā Tyberiadam iosepus cixerat. Nam illam qdem in principio defectionis pecuniāq; itemq; uirium copia cōmunierat. Taricheis uero largitatis eius reliquiae profecerunt. Scaphas autē plurimas in lacu paratas habebant: in eas uidelicet si terrestri praelio uincerent refugerent: simulq; ad nauale bellū si opus esset instructas. Romanis autē castra munientibus Iesus eiusq; socii neq; multi- tudinem hostium neq; disciplinē militiā perterriti: cursu in eos irruunt: primoq; impetu disiectis mu- ri fabricatoribus ac parte aliqua aedificii: dissipatis: ubi armatos congregati uiderūt: antequā aliquid paterentur ad suos refugiunt: eosq; insecuti Romani ad nauigia cōpulere. Et illi quidem tantū pue- ri unde Romanos contingere missilibus possent anchoras iaciunt: & sicut acies assolent densatis in- ter se nauibus hostes aduersus in terra constitutos nauali plio decertabant.

Congregata multitudine prope ciuitatem in planitie uidens Vespasianus filium suum mittit: ipse uero patri nunciauit dicens opus esse pluribus auxiliis: suos deinde hortatur. eoq; genus & aīum re- miniscens ut strenue sint dimicaturi: Vespasianus mittit auxilia: gentē aggrediuntur: omnes fugant oppidum occupant: cunctos occidunt prāter indigenas.

CAP. XXVIII.

Vdito autē Vespasianus magnā multitudinem in proxima ciuitate planitie congregatā filiū suum cum sexcentis equitibus lectis eo mittit. Qui cū infinitū hostium numerum reperisset patri quidē maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse uero equitū plērosq; etiam priusquā subsidia uenirent alacres esse uidens: cū nonnulli eoq; multitudinem iu- dæorū formidarent: unde exaudiri posset constitit: & o Romani ait pulchrum est nāq; in principio sermōis admonere uos generis uestri: ut qui cū quibus pugnaturi sumus sciatis: nostras enim manus nemo unquā toto orbe hostis ullus euasit: iudæi uero ut ēt pro his dicamus aliquid ad hoc usq; tps uicti nō defatigantur. Itaq; oportet illos in aduersis rebus constanter dimicātes: ēt nos ī secundis pseuerantius laborare. Aperta quidē fronte uobis plurimū alacritatis inesse cōspiciens gau- deo: Vereor autē ne cui uestrū tanta timorē multitudo hostiū latenter incuriat. Igitur quisq; iterū co- gitet qualis cū quibus decertabit: quodq; iudæi licet satis sint audaces mortēq; contēnant: ī compo- siti tamē bellorūq; imperiti sunt & uulgus recte potius q̄ exercitus appellandi. De uestra uero peri- tia atq; ordinatiōe referre qd opus est: Nempe iccirco soli armis exercemur pacis etiam tpe: ut ne in bello nos cū hostibus numero cōseramus: nam quod erat ppetuē militiā cōmodum si pares cum rudibus cōgrediamur: quin reputate q̄ armati cū inermibus & equites cū peditibus & ducis tuti cō- filio cū uagis neq; rectorē habētibus decertabitis: quodq; nos hēc uirtutes multo plures efficiāt. Mul- tum autē uitia de hostiū numero detrahant: nec sola hoīum multitudo quāuis pugnacissimi fuerit in bello obtinet: sed ēt si uel in paucis sit fortitudo: hi enim & ordinari faciles sunt & sibi met subuenire numerosā atq; copiae plus incōmodi ex semetipsis q̄ ex hostibus capiunt: itaq; iudæos audacia & fero- citas ac desperatio mentis uitia ducunt. Quā rebus secūdis aliquantū ualent minimis offensionib; extinguuntur. Nos autē uirtus regit & morigera uoluntas itemq; fortitudo: q̄ & in prospera for- tuna uiget nec ad finē usq; inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores sunt q̄ iudæis causae certaminis: nam si illi libertate patria belli pericula sustinēt: quid est nobis inclita fama pstantius? Et ne post or- bis terrae imperium uideamus hostium aduersarioq; loco iudæos habere. Prāterea considerate q̄ pa- riendi quidē alicuius ītolerabilis mali metus est. Multos. n. nos ī proximo adiutores habemus. Ra- pere atq; uictoriam possumus & quos a patre mitti nobis speramus auxilio conuenit antecapere ut & maior sit: & sociū non habeat uirtutis effectus. Equidē puto nunc de me ac patre meo uobisq; pari- ter iudicium fieri. Siquidē ille rebus ante gloriose gestis dignus fuit. Ego uero eius sum filius: uosq; milites mei: nam illi uincere cōsuetū est. Ego uero reuerti ad eū non perpetiar uictus. Quo pacto at nos non puduerit: duce uestro periculis occurrente nō superare? Appetā. n. pericula mihi credite: pri- musq; in hostes irrūpam. Nemo autē uestrū a me discesserit persuasum habens impetū meū sustenta- ri opere diuino: & manifestissime psumite q̄ multo plus mixti hostibus efficiemus q̄ si extrinsecus pugnaremus. Postquā hēc locutus est Titus diuina qdam alacritas militibus incidit. Et quia Traia- num aduenire cū quadringentis equitibus ante plium contigit: aegre ferebant tanquā si minueret ui- ctoria societate. Misit at Vespasianus Antoniū Silonē cū duobus milibus sagittariis: ut occupato monte: q̄ ex aduerso erat oppido muroq; ppugnatores repellerent. Et ab his qdem ita ut pceptū fue- rat circūuenti sunt ex ea pte subuenire tentantes. Titus at primus prexit citato equo ī hostes & post eū ceteri cū clamore pro tanto spatio fusi quantū aduersa acies occupauerat. Vnde multo ēt plures

quam erant appaſſerūt. Iudæi uero licet in curſu eorū & diſciplina conteriti pauliſper quidem pri-
mos ſuſtinuere congreſſus. Percuſſi autē cōctis equorūq; impetu deturbati conculcabant atq; ita mul-
tis paſſim perēptis diſpergunt; & in ciuitatē ut quiſq; uelocitatis habebat effugiunt. Titus autem alii
quos tergo inſtans alios per tranſitū occidebat inōnullos curſu antecapiens ictu ora trāſuerberabat.
Multos at alium ſuper lapſos inuoluens conſiciebat oēs q; ad mœnia conſugientes pueniens detor-
quebat ad campū; donec ſuæ multitudinis elapſu in oppidū cofugerunt. Excepit autē illos acerba diſ-
ſenſio. Nāq; indigenis & fortunarū ſuarum & ciuitatis gratia; & ab initio bellum geſtū maxime q;
male pugnatū fuerat non placebat. Sed populus aduenarū qui plurimus eſſet uim adhibebat; & iter
ſe diſcordantiū clamor erat; quaſi iam arma caperent. Quibus auditis nec procul a muris aberat Ti-
tus exclamans: hoc tempus eſt. Quid moramur cōmilitones? Deo nobis dedēte indaeros. Suſcipite ui-
ctoriam. Non auditis clamores qui manus noſtras euadere diſcordantia habemus ciuitatem ſi modo
properamus. Verū tamen cum uelocitate animis opus eſt. Nihil. n. magnum effici ſine periculo con-
ſuevit non ſolum autem hoſtium concordiam quos cito neceſſitas in gratiam reuocabit; ſed etiam
noſtrorum auxilia puenire debemus: ut præter uictoriam quantas copias pauci ſuperamus etiam ci-
uitate ſoli poriamur. Simul his diſtis incendit equum atq; ad lacum decurrit; & per eum propere ci-
uitatē ingreditur quem cæteri conſecuti ſunt. Pauor autē eius audaciæ murorū deſenſores inuaſit; &
pugnare quidem uel prohibere uehementē nemo ſuſtinuit. Reſiſtis autē excubiis leſus quidem cū
ſociis in agros effugit: alii uero decurrentes ad lacum: in manus hoſtium contra uenientium incide-
bant. Maſſabantur alii cū ſcaphas ſcanderent itemq; alii cum iam proueſtas aſſequi natando cona-
rentur: plurimaq; per ciuitatē agebatur hominū cædes aduenarum quidē reſiſtentium qui non effu-
giſſent: indigenarum uero ſine pugna: quoniam ſpes eos ſœderis & conſcientia: quod belli conſiliū
non habuerant prælio deterrebat: donec Titus nocentibus interemptis miſeratus indigenas ab in-
termissione requieuit. At qui in lacum conſugerant ac ciuitatem captam uiderunt quam longiſſime
ab hoſtibus receſſerunt.

Letatur Veſpaſianus audita uictoria filiis poſt aduerſus eos qui ad lacum deſcenderant rates fabri-
cari iuſſit. CAP. XXIX.

Itus uero miſſis equitibus res geſtas patri nuntiat. Quibus ille cōptis q; neceſſe fuit & ſi-
lii uirtute admodū lætus & facinoris claritudine. Maxima. n. belli ps uidebatur exēptas
tū quidē ſtatim circūdari ciuitatē cuſtodibus iuſſit: ne quis ex eadē ſubterfugeret neq; a-
cēdibus tēparet. Poſtero at die cū deſcendiſſet ad lacū rates aduerſus illos q; eo refuge-
rāt fabricari iuſſit. Quæ tā materiā copia quā artificū multitudie mature cōtextæ ſūt.

Declaratur natura lacus: & aeris & ubertas rerum uicinoꝝ locorum.

CAP. XXX.

Acus autē Genēſar quidem a terra appellat. Quadraginta uero ſtadiis i latitudine patēs
centūq; in longitudine aquæ dulcis ē atq; potabilis. Paluſtri. n. craſſitudine tenuioris
habet latices & undiq; in litora & arenas deſinens purus ē: ac pter hoc tēperatus ad hau-
riēdū & fluuiū qdem ſiue fonte leuior. Semp. n. frigidiꝝ quā lacus diſſuſio paritur ma-
net: æſtiusq; noctibus eius aquæ ſub diuo pſatæ nequaquā niuib; cedunt: id. n. face-
re indigenis moris eſt. Variæ ſunt in eo piſciū genera: ab alterius loci piſcibus tā ſapore q; ſpecie di-
ſcretas: mediꝝq; ſecatur fluuiū iordanæ cuius ſons eſſe uidetur Paniū fertur at in hūc terra conditus
ex eo lacu q; uocatur phiala. Hic at eſt qua in Traconitida aſcendit ad centeſimū uigeſimum ſtadiū
Cæſariæ: nō longius in dextro itineris latere & pprie ex rotūdinate Phiala dicitur lacus rotæ ſpecie
pſerens. Semp autē inter eius labia cohibet unda unquā defiēſ uel exuberans. Cūq; interim hoc eſ-
ſe iordanis principiū neſciretur a Tetrarcha quodam Traconitidis philippo dephēlum. Is nāq; miſ-
ſis in Phialē paleis inuenit eas apud Paniū redditas unde ante fluuii naſci credebatur. Naturalis q;
dem pulchritudo Panii regis opibus & agrippæ diuitiis magnificentiisq; accurata eſt. Maniſeſtum
at flumē iordanis ex hoc antro incipiens ſemeconitidis qdem lacus paludes ſecat & margines: cen-
tum aut. xx. aliis pteritis ſtadiis poſt oppidū iuliada Gēneſar lacum medium tranſmenſus. Deinde
multam per ſolitudinem in Aſphaltidē lacum exit. ad Gēneſar uero lacum eiꝝdem nominis terra
prætenditur natura ſimul & pulchritudine admirabilis: nullum enim ipſa pro ubertate ſui negat ar-
buſtum totāq; plantis conſeuerē cultores. Cæli. uero temperies etiam diuerſis aptiſſima eſt. Nuces
enim quæ arborū maxime frigoriꝝ gaudent infinitæ florefcunt: ubi etiam palmæ quis nutrit ca-
lor æſtius: has iuxta ficus & oleæ quibus aura mollior deſtinata eſt ut naturæ magnificentiā hanc
eſſe qui dixerit uim adhibentis ut in unum conueniant inter ſe repugnantia annique temporum cō-
tentione bona uelut ſingula peculiari ſtudio terræ ſouerent. Non enim ſolum nutrit præter opinio-
nem ponia uaria: ſed et ſeruat egregia: quidem & quodāmodo regnantia. Vuas & carices ſine inter-
miſſiōe. x. mēſibus ſuggerit: cæteroſq; uero fruſtus ani ſpatio ſeneſcētes. Nā pter aeris lenitatem &
fonte quoq; irrigat uberrimo: q; Capharnaū ab indigenis appellat. Eū nōnulli uenā eſſe. Nili flumi-
nis opinant q; ſimiles coracino ſicut Alexandrinorū lacus generat piſces. Lōgitudo at regiōis quæ
ac littora cognominis lacus. xxx. ſtadiis extenditur & latitudo. xx. Horū qdem natura eiꝝſmodi eſt.

Fabricatis ratibus insequitur illos per lacum Vespasianus: nemine remanente occisi sunt paucis post diebus intolerabilis fetor ex cadaueribus in terram a mari compulsis insurrexit: ut non solum uictis sed Romanis Miserabilis fuerit totumque aerem corruptit. CAP. XXXI.

Espasianus autem perfectis ratibus imposita manu militum quanta in eo quod lacu effugerant factis esset una prouenit. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant infestis omnibus neque nauali bello pari conditione pugnandi. Nam & scapharum parue atque piraticae aduersus rates infirmae erant & cum paucis singuli ueheretur cunctis astantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando nonnumquam etiam prope accedendo lapidibus Romanos eminus appetebant: aut cominus etiam irritando seriebant plus autem ipsis utroque modo nocebat. Nec enim saxis quicquam praeter crebros sonitus agebat: quoniam contra septos armis lacebant contiguique sagittis eorum afficiebant. Et si accedere propius ausi fuissent priusquam facerent aliquid patiebantur cumque his nauigiis mergebant. Multos autem uulnera inferre timentium qui plus contingi possent alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant. Nonnullos concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos cum nauiculis capiebant. Submersorum autem quod capita sustulissent aut sagittis praenueiebantur aut ratibus occupabant: & si desperatione compulsi inimicis adnare tentassent uel manus uel capita truncabant plurimumque passim ac narius erat interitus eorum: donec in fugam uersi ceteri terrae appulsi sunt: circumclusis manibus suis. Effusi autem multi quidem in ipso lacu telis configebant: multos uero in terram egressos peremerunt Romani. Mixtum autem sanguine plenumque cadaueribus cerneret totum lacum. Nullus enim saluus enasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. Nam litora quidem naufragiis simul plena erant & corporibus tumidis. Calescentes autem ac tabefacti mortui caeli tractum corrumpebant: non iudaeis solum ille casus miserabilis uideretur: uerum etiam factoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius praesulis naualis exitus fuit. Perierunt cum his quod pridem in ciuitate cecidere sex milia & quingenti.

Residet Vespasianus pro tribunali apud Tarichaeas quidque de supstitibus secundum sit deliberant: eandem quosdam occidit: quosdam donat: quosdam uendit. CAP. XXXII.

Et Vespasianus pugna pacta pro tribunali apud Tarichaeas residens aduenam populum ab indigenis secernebat: auctor belli extitisse uidebat: & an hi quoque seruandi essent cum rectoribus deliberabat. Tunc autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim dimissos quiescere posse homines: qui & patris careret uimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent Vespasianus salute quidem indignos esse eos contraque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis qualitate cogitabat. Nam si ibi occiderent non preesturos supplicemque indignas tot apud se supplices obtruncari fideque interposita deditis nimis pigeat asferre. Verum ab amicis superabat: nihil in Iudaeos committi posse dicentibus. quodque utile esset honesto debere praeporere: cum utrumque obtinere non posset. Indubitata igitur concessa licentia solo eos itinere quod Tyberiada duceret exire permisit. Cumque illi facile his quae cuperent credidissent: & quia insensum fuerat comitatumque pecuniis suis quicquam metuentes abirent totam quidque a Tyberiada usque uiam Romani ne quis euaderet occupauerunt: eosque in ciuitatem coeluros mox insecutos Vespasianus omnes in amphitheatri stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibusque mille: ducenti erant iussit occidi: iuuenum autem ualidissimos sex milia lectos ad Isthmon Neroni transmisit. Ceteram uero multitudinem xxx. milia & quadringentos uendidit: praeter alios quos Agrippae donauerat. Nam hi qui ex eius regno essent facere quod uellet ipse permisit. Verum & istos rex uendidit. Reliquum tamen uulgus quod erat Traconitidarum & Gaulanitarum & Hippenis: pluresque & Gadaritae seditiosi & fugitiui: & quibus pro pacis bello conciliarent. Capti sunt autem sexto idus septembris.

De bello iudaico. Liber. iiii. incipit.

Excisus Iotapatis reliqui Iudaei se dederunt Romanis praeter quaedam castella & ciuitates: quarum nomina ponunt & earum conditio lacum quaedam Gamala occupant intrantes Romanis domos hostium recta omnia circumdant: ex quo multi Romani mortui recedereque coacti sunt. CAP. I.

Vicique autem Iudaei Iotapatis excisis a Romanis defecerant: hi se ad eos postquam Tarichaeata superati sunt applicabant: omniaque Romani castella & ciuitates ceperant: praeter Giscala & qui montem Itabyrium occupant. Cum his autem rebellaret Gamala ciuitas contra Tarichaeas posita supra lacum quae ad fines pertinebant Agrippae: itemque Sogane & Seleucia. Et haec quidem Gaulanitidis regionis erant ambae. Sogane superioris partis cui nomen est Gaulana & inferioris Gamala. Seleucia uero ad lacum Semechonitidem. xxx. latum & lx. stadium longum. paludesque suas ad daphnem usque tendentem. Quae regio cum alias sit delitiosa: tamen fontes habet qui minorem quem sic appellant iordanem halantes sub aureo Bouis templo in maiorem deducunt. Soganem quidem ac Seleuciam colentes in principio defectiois Agrippae

pa sibi foedere sociauerat Gamala uero ei non cedebat freta locorum difficultate amplius quam Iotapata iugum namque asperum ex alto monte deductum mediam ceruicem erigit: & ubi supeminet, in longitudinem tendit: tantum contra decliue quantum a tergo ut cameli similitudinem praeferat: ut nomen etiam duxit nisi quod expressam uocabuli significationem indigenae seruare non possunt. Et a fronte quidem ac lateribus in ualles inuias scinditur. Post uero quam de monte pender paululum difficultate refugit. Verum & hanc partem per obliquum excisa fossa indigenae deuiam fecerat. Domus autem crebrae & uicissim per prona erant aedificatae: & nimio praecipitio casuro similes. Ciuitas intra se decurrebat in meridiem uergens Australis uero collis immensa aditus altitudine usum arcis sinemuro ciuitati praebebat: rupesque superior ad profundam pertinens uallem. Fons autem intra muros erat in quem oppidum definebat. Quamuis autem natura non expugnabilis esse ciuitas: tamen etiam Iosepus cum murorum eam ambitu cingeret fossis & cuniculis reddidit fortiozem. Eius autem habitatores natura quidem loci confidentiores erant quam Iotapateni sed multo pauciores minusque pugnatores situsque freti difficultate plures esse hostibus putabant. Nam plena erat ciuitas: multisque in eam quod esset tutissima confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque praemisissis ad obsidionem per menses septem restitere. Vespasianus autem profectus ex amathunte ubi pro Tyberiae posuerat castra: Amathus autem si quis nomen interpretatur aquae calidae uocantur ibi enim eiusmodi fons est sanandis corporum uitiiis idoneus: Gamala peruenit: & totam quidem ciuitatem ita ut diximus: positam custodia circumuallare nequibat. Qua uero fieri posset excubias collocauit monteque occupat superiorem. In quo milites castris ita ut assolet & muro circumdatis opus aggerum postremo aggrediuntur. Et aperte quidem orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: ubi & quinta-decima legio necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabantur: fossas autem decima repleuit & ualles: & inter haec Agrippam regem cum accessisset ad muros eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret: fundibulorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est Romanos autem ira simul ob regem suique metus ad obsidionem protinus incitauit nullum ludaeos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes praetermissum ire credentes: qui circa gentile suum & eorum quae ipsis conducerent suamorem tam imanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine operisque consuetudine cito perfectis machinas applicabant. Chares autem & Iosepus: namque ipsi erant oppidanorum potentissimi: armatos quidem licet metu percussos ordinauere: & quam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur quibus aquae itemque alia usui necessaria non sufficerent: adhortari tamen eos ad moenia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. Balistis autem tormentisque perculsi in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi murum arietibus quatunt & qua deiectus fuerat infusi magno cum armorum strepitu ac turbarum sonitu ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis confluebant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces Romanis ne ultra progredierentur obstabant. Ceterum ut multitudinis superati undique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. Deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: eosque impingendo per decliua locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neque a uertice imminetibus repugnare: neque in partem aliquam euadere possent pronos eos urgentibus sociis in domos hostium plano contiguas refugiebant. Sed repletae labebantur quod pondus sustinere non poterant. Vnaque deiecta multa inferiores: item ille alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. Incerti enim quid facerent quamuis subsidere testa uiderent: tamen eo conuolabant atque ita multi quidem ruinis opprimebantur. Non pauci uero subterfugientes parte corporis occupabant: Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses per se fieri existimabant: propriaque incommoda negligentes magis instabant: hostesque interfecta sua labentes sustentando compellebant. Qui uero per angustos uiarum cliuos cecidissent: eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinae quidem lapidum copiam ferrum uero mortui hostes eis dabant. Cesorum enim gladios auferentes his contra semineces utebantur: multis iam percumbentibus testis semet proiciendo moriebantur: tergaque dantibus ne fuga quidem facilis erat. Viarum namque ignorantia & caligine pulueris alius alium non agnoscere pererrabant & circa se sternebantur. Sed illi quidem uis reperto exitu ab oppido recesserunt.

Vespasianus cum paucis reliquit: his uero oppugnantibus resistit uidentes eius animus: quasi diuinum reputantes impetum remittunt ipse uero exiit castrum. CAP. II.

Vespasianus autem qui laborantibus semper interfuisset: uicissim dolore perculsus cum super militem ruere ciuitatem uideret: propriae tuitionis oblitus clam paulatim superiorem oppido locum prendit: ubique inter media picula cum paucis oino reliquit. Nec enim aderat tunc ei filius Titus ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga neque tutum neque honestum sibi putabat. Regem autem quas ab adolescentia gesserat ac propriae uirtutis memoria quali deo repletus. Socios qui cum ipso erant condensari iubet affluentemque hostium uim tamdiu in uertice sustinuit nec hominum nec telorum multitudinem reformidans donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes impetum remiserunt. Illis autem iam infirmius oppugnantibus ipse pedem reuersus non prius terga ostendit quam extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna

cecidērunt & inter eos Ebusius decadarchus non eo tamen praelio quo peritis sed ubique antea fortissimus comprobatus qui plurimis malis Iudaeos affecisset. In ea pugna Gallus quidam nocte Tar-chus cum .x. militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cenarent quod in Romanos fuisset consilium populi inter se fabulantibus & ipse Syrus erat. & hi quos secum habebat: nonne illos aggreditur omnibusque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit.

Vespasianus ad Romanos ueniens uisis aduersis casibus Romanos consolatur: hortaturque ad ueliscendos hostes Gamalenses quantum prosunt resistent.

CAP. III.

Vespasianus autem moerere exercitum aduersis casibus uidens: quod nulla interim tantam expecti fuerant cladē huiusque rei magis eos pudere quam solum ducē in periculis reliquissent consolandos putabat. De se quidem nihil dicēs ne quē nel initio culpasse uideretur. Oportere autem inquiens quae cōmunia essent fortiter ferre naturam belli cogitantes: quod nusquam eueniat si ne cruore uictoria: iterumque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudaeorum milibus interfectis exigua per his stipē se pependisse fortunae. Atque ut iactantiū esset nimis secundis rebus insolescere ita esse ignauorum in offensionibus trepidare. Velox. n. esset in utrumque mutatio: & ille uig fortis. s. maneat cuius sobrius erit & animus in rebus quoque infelicitate gestis ut idem habeatur rectis consiliis peccata restituens: quāquam ea quae nunc acciderunt neque molitia uestra neque Iudaeorum uirtus effecit. Nam & illis pugnae melioris & nobis deterioris causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimis quae respenderit alacritatis uestrae temeritate. Nam cum hostes in excelsiori loco refugissent manus continere debuistis: neque summo uertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate: paulatim eos qui refugerant ad tutiorem uobis & stabilem pugnam reuocare. Nunc autem immoderata festinatione uicendi quā id incaute fieret non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli a Romanis alienus est: qui cuncta ordine perit: periculisque barbarisque cōueniens & quo Iudaei maxime possident. Oportet igitur nos ad propria uirtute accurrere atque indignitati offensionis irasci potius quam moerere. Optimū autem quicquid de sua manu solatiū querat. Ita enim fiet ut & amissos ulciscamur: & in eos a quibus perempti sunt uindice mus. Ipse autem ita ut nunc feci experiar: atque nos pugnandi prius ad bella pergere & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re paulisper animos erexere: quae nulla ratione magnificeque puenerat. Mox autem reputantes ablata sibi esse foederis spem: quodque minime posset effugere iam. n. uictus eos defecerat: uehementer dolebant animosque remiserant. Nec tamen quatenus ualebant salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri qui erat fortissimi quam integras caeteri amplexi custodiebant. Romanis autem constructibus aggeres iterumque tetantibus irruptione multi ex ciuitate per ualles deuias quae nulli custodes erant & per cloacas diffugiebant. Eos qui metu ne caperentur ibi remanerent inopia consumebat. Solum autem undique alimenta qui pugnare possent congeriebant. Sed illi quidem in huiusmodi cladibus perdurabant.

Vespasianus quosdam qui Itabyrium montem occupauerant iuadit ad eos mittit Placidum qui eos hortetur ad pacem: sed illis remittentibus Placidus congregitarum fugam aduersus illos reuertitur multos occidit: multi confugiunt Hierosolymam: reliqui montem placido tradunt.

CAP. IIII.

Vespasianus autem inter curas obsidionis subsidium opus aggreditur aduersus eos qui montem Itabyrium occupauerant inter campum magnū & Scythopolim situm cuius altitudo quidem xxx. stadiis confurgens septentrionali tractu inaccessa est. In uertice autem uiginti stadiorum planities patet tota muro circumdata. Hunc autem totum ambitum quadraginta diebus aedificauerat Iosephus: & alias ei materias & aquas suggerentibus locis inferioribus. Solam. n. incolae pluriā habebant. Magnam igitur in eo multitudine congregata Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus dirigit. Huius autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. Multos autem foederis ac ueniae spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum: ipsi quoque insidias molientes. Nam & Placidus eo studio mitissime cum his loquebatur ut eos in planitie caperet: illi tanquam dictis obediētes ad eum ueniebant ut incautum aggrederentur. Vicit autem astutia Placidi. Caepto enim a Iudaeis praelio assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi bellum exiit: reflectit in eos equitum manus plurimisque in terga uersis aliquos interfecit. Semotam uero multitudinem caeteram ab ascensu coercet. Itaque alii Itabyrio relicto in Hierosolymam refugiebant. indigenae autem fide accepta quod eis aqua defecerat & se & montem Placido tradiderunt.

In Gamala res milites nocte turrim effodiunt: decidit turris magno sonitu: omnes perturbati fugiebant quos Romani trucidabant: Titus urbem inuadit: occidit multos: multi in arcem confugiunt: ita ut cruor effusus totum oppidum diluat.

CAP. V.

Pud Gamalam uero degentiū audacissimi quoque dispersi latebant. Imbelles autem fame corrumpebantur. At uero pugnantiū manus obsidione sustinebat donec euenit secundo & uigesimo die mensis octobris: ut tres ex quinta legione milites circa matutinas uigilias aeditissimam per caeteris turri quae in sua parte fuerat subiret: eaque occulte suffoderent cum apposti ei custodes neque adeūtes eos: nox. n. erat: nec postquam adire sensissent uide milites cauēdo ne strepitus fieret quoque saxis durissimis euolutis resiliunt. Subitoque cum magno sonitu decidit: unaque custodes precipi

anf. At uero qui p alias custodias erant pturbati fugiebāt multos euadere ausos pemere Romanī. nter quos ēt Iosepū super dirutam muri partem quidā iaculo percussū interfecit. Intus autem ciuitatem degentibus sono concussis multus erat pauor atq; discorsus tanquā omnes essent hostes ingressi. Tunc Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morborum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani autem tunc temporis peccati memores usq; ad uigesimali & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autē aderat indignatione uulneris quod Romanos se absente perculerat ducentes equitibus præter pedites lectis ociose ciuitatem introiuit. Eoq; prætergresso uigiles quidem ubi senserunt ad arma properabant. Cognito autem intus constituto eius ingressu alii raptis liberis trahentes etiam coniuges cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiabant alii Tito occurrentes sine intermissione trucidabantur. Qui uero prohibiti essent in arcem recurrere: nescii quid facerent Romanorum præsidii incidebant. Vbiq; autem infinitus morientium gemitus: perq; prona loca effusus cruor totum oppidum diluebat.

Vespasianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quo confugerant qui supererant eos capiti: sed quinq; milia ex his de uertice se præcipitant: per Romanos quattuor milia perempta: solū duæ mulieres saluæ factæ sunt.

CAP. VI.

IN eos qui arcem occupauerant omnem Vespasianus inducit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficillimus uertex in immensam æditus: & undiq; circum hostium multitudine præceps. Vnde Romanos ad se ademptes: alios telis & præterea saxis deuolutis ulciscabantur Iudæi cum ipsos excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Venum ad eorum interitum diuino munere quidam turbo exoritur Romanorum quidem tela in eos fræs ipsorum autem a Romanis pellens & obliqua traducens ut neq; in præruptis consistere propter uiolentiam flatus possent cum nihil esset inmobile neq; hostes ad se accedētes uidere. Itaq; supergressi si Romani eos circumueniunt: & alios quidē repugantes ante capiebant. In omnes autem uehementius sæuebant illorum memoria: quos in primo congressu perdiderant. Multi autem undiq; cuncti desperatione salutis filios & coniuges & semetipsos in uallem præcipientes dabant quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem ut ipsorum in se qui capti fuerant immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. Ab his enim quattuor milia perempta sunt. Qui uero se præcipitauerunt quinq; milia sunt reperti. Neq; quisquam præter duas mulieres saluus euasit: quæ sororis erant Philippi filia: qui Philippus Ioacimo genitus esset insigni uiro & qui sub Agrippa rege Strataches fuerat. Seruatæ sunt autem q; excidii tempore Romanoꝝ impetum latuere. Nec enim uel infantibus peccere quoꝝ multos singuli raptos ex arce proiebant. Gamala qdem hoc mō excisa ē tertio & uigesimo die mensis octobris: quæ .xx. & primo die mensis septembris cœperat rebellare.

Mittit Titus ad Giscala oppidū Galilææ qd restabat indomitū: Vespasian⁹ ad recreādos alios Cæsarea regredit: qd restabat mō Hierosolymis occupāda: Tit⁹ Giscalēos hortat ut se dedāt sine armis: propiēt portis illi aptis iāuis clamāt ipm libatorē: mūt oppidū sicq; tota Galilæa libata ē. CA. VII.

Amq; solū Giscala municipiū Galilææ restabat idomitū: cuius multitudo pacis studio tenebat: q; erat præterq; agricolæ spēs suā semp in fructibus collocauerāt. Non parue autē manus latrociniali pmixtiōe corrupti erāt quo morbo ēt nōnulli ciuīū laborabant. Hos iāt ad defectionē ipellebat Leui cuiusdā filius Ioānes hō ueneficus & fallax: uariisq; moribus & imoderata spare prōptus: miroq; modo q; spasset efficiēs atq; oībus iā cognitus quod affectandæ sibi potentia: cā bellū armaret. Huic apud Giscala seditiosq; turba pebat: quoꝝ causa populus ēt legatos fortasse de traditione missurus Romanos: tamē cōgressum i pte belli p̄stolabat. Et Vespasianus contra hos qdē Titū cum equibus mille decimā uero legionē circa Sythopolim mittit: cū reliqs at duabus Cæsaream ipse ingreditur: dandā his ex labore cōtinuo regem putās ex ciuitatū copiis eorūq; corpora: iteq; aīos ad futura certamina existimās esse resouēdos. Nec. n. exigū sibi laborem superesse de Hierosolymis p̄uidebat q; & regalis esset ciuitas: & cunctæ nationi p̄staret. His at qui ex bello fugissent in eā cōfluentib⁹ ēt naturalis munitio: itemq; muroꝝ eius cōstructio non minimā ei sollicitudinē cōparabat: cū uirosq; spiritū & audaciā & sine muris inexpugnabilē esse cogitare: nob eāq; rem milites uelut Athletas ante certamina oportere curari. Tito autē Giscala: equitando. n. ad eam accesserat aggressione capi facilis uidebatur. Sciēs tamē q; ea ui capta passim a militibus populus absumeret. Nanq; satiatus erat ipse iam cædibus miserans multitudinē etiam sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntē: pactione magis subigere ciuitatē uolebat. Itaq; plenis hōiū muris: quoꝝ plæriq; p̄dita factionis erāt mirari se ait quonam freti consilio cunctis iam ciuitatibus captis illi solū Romanosq; arma operirentur: cū uiderēt multo quidē munitiora oppida uno impetu fuisse submersa: securos at fortunis suis potiri qui Romanosq; dextris credidissent. Quas quidē ēt nunc illis ait se porrigere. neq; ob insolentiam succensere: quia spēs libertatis ignoscendam putaret. Non tamen ēt si quis impossibilia uellet persequeretur. Quod si dictis humanissimis non paruisset fidē dextris habuissent expetū iri arma crudelia iam cognituros esse moenia sua ludū fore machinis Romanorum: q; confidentes soli sese ostentarent arrogantes esse capturos. His dictis populariū quidē neminē non

quidem respondere: sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones praeuenerant & custodes erant portis apposti ne quis uel ad foedus prodiret: uel equitum quēquam in ciuitate reciperet. Ioannes autē & ipsi complecti conditiones ait ita aut persuasum aut necessitatem belli renitētibis adhibiturum. Illum tunc diē iudaeorum legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere: ita et de pace conuenire nephas esse putaretur. Nam & Romanos scire quod ab omni cessarent opere dieque septem circuitu. Quam si temerassent non minus coetus quam qui agerent piaculum commissuros: ipsi quoque Titum nullum sibi ex mora stipendium formidandum. quod enim unius noctis spacium praeter fugae consiliū coeperit praesertim cum id obseruare circūsedenti nemo prohibeat. sibi autē magnum esse lucrum nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere qui pacem non sperantibus indulgent: legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur: non tantum pro septimi diei religione quam tum pro sua salute sollicitus. Verebatur ne statim capta ciuitate solus destitueretur: qui totam in nocte ac fuga uitae spem collocasset. Verum profecto dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis factum est: ut non solum indutiarum causationem Titus admitteret: uerum etiam in superiori parte ab oppido castra poneret ad Cydissa qui mediteraneus est Tyriorum uicus ualidissimus Galilaeis semper exosus. Nocte autem Ioannes cum nullas Romanorum excubias circa oppidum uideret arrepto tempore non solum his quos circa se habebat armatos: sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis in Hierosolymam fugiebat. Sed usque ad uigesimum quidem stadium fieri posse uidebantur: ut mulieres ac pueros aliamque multitudinem secum duceret homo quem captiuitatis itemque salutis metus urgeret. Ultra uero procedente eo relinquebatur & oriebatur atrox remanentium fletus. Quanto enim quisque procul a suis aberat: tanto propiorem se hostibus credebat. Iamque affore qui se caperent existimantes necessario pauirabant: & ad crepitum quem ipsorum cursus faciebat assidue respectabant: uelut instantibus quos fugissent: multi quoque simul ruebant & circa uiam plurimos certamen praecedentium conterebat. Miserabile autem foeminarum & infantium erat excidium. Aut si quam iactare uocem: nonnullae uiros aut propinquos ut se operirentur orabant. Sed ioannis exhortatio superabat ut seipsos seruarent in clamantis eorum confugerent. unde remanentibus etiam si raperentur poenas a Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant ut cuique uirium fuit cito dispersa est. Luce uero Titus ad muros aderat foederis causa. populus autem portis ei patefactis cum coniugibus adeuntes tanquam benemerito: & qui custodia ciuitatem liberasset laudibus praedicabant. Simul quoque ioannis fugam significantes ut & sibi parceret obsecrabant & eos qui nouarum rerum cupidi reliqui superessent ulcisceretur: ille autē precibus populi postulatus equitum partem ut Ioannem persequeretur dirigit. Sed cum quidem occupare nequiuerat: quod antequam uenerant in Hierosolymam sese receperat. Vna uero fugientes prope ad duo milia perimunt: mulieres ac pueros paulominus quam tria milia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat non statim a Ioanne poenas fraudis exactas. Iratos uero animo satis esse quod spe deciderat ad solatium putans captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem in oppidum cum fauore ingreditur: iussisque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere minitendo magis quam puniendo reprimebat perturbatae ciuitatis auctores. multos enim propter odia domestica uel proprias inimicicias delatores innocentiae fore credebat: si dignos poena discerneret: melius noxium relinqueret metu suspensum: quam immeritum quenquam cum eo perdere gratius existimabat. illum enim fortassis modestiorem futurum: uel metu supplicii: uel quod erubesceret praeteritorum criminum uenia: sine causa uero morientium poena nullo modo corrigi posse. Praesidiis tunc ciuitatem circūdedit: quae tam nouarum rerum studiosos compescerent quam pro pace sentientes quod sibi relicturus erat maiore fiducia firmarent. Galilaea quidem tota postquam multo sudore Romanos exercuit hoc modo subacta est.

Ex aduentu Ioannis in Hierosolymam totus populus effusus percunctatur quid agant Romani: significato excidio Giscalon: timor eos inuadit immensus: hortatur Ioannes Hierosolymas ad bellum senes timebant excidium urbis ex hac re: oriuntur multae praedationes & latrocinia in urbe contra multos fingebantur uaria in eorum perniciem: phana conculcantur: fitque maxima controuersia aduersus istos: fit bellum inter hos inuasores & populū horum causa erat ioannes qui simulabat amorem: res tamen & consilia populi aliis nocte aperiebat hic iurat fidem amicitiam: fit legatus populi ad Zelotas.

CAP. VIII.

Pud Hierosolymam uero ad Ioannis introitum omnis populus erat effusus: & circa singulos qui una confugerent numerosa turba collecti: quos fines cladis experti essent percontabantur: illorum autem seruens anhelitus necessitatem significabat. Verum tunc in malis quoque sibi arrogabant. Non Romanorum uim fuisse dicentes sed sponte uenisse: ut cum his ex cautiore loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilem esse hominum incaute pro Giscalis & inualidis municipiis periclitari: cum arma uigoremque oporteat pro metropoli suscipere atque seruare: significando tamen excidium Giscalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam ut primi fugam esse intelligerent prodiderunt. Auditis autem quae captiui pertulere non mediocri populū perturbatio tenuit: magnumque id esse argumentum

proprii reputabant excidii. At Ioānes qui eorum quos reliquerat causa minus erubescerebat: singulos aut circuniens spe ad bellum incitabat: infirmitatē Romanorū afferens: propriamq; uirtutem extollens: & imperatorum ea cauillatione incitiam decipiens: q; etiam si poenas sumerent: nunq; Hierosolymorū mug; transgrederent Romanis: qui pro Galilæorū uicis tanta mala ptulissent atq; in eorū muris machinas contriuisent. His eius dictis magna quidē corrūpebat iuuenū manus. Prudentior aut atq; senior nemo erat qui non futura prospiciens uelut iam perditam ciuitatē lugeret. Et populus quidē in ea confusione tūcerat. At uero p territorii manus agrestiu ante seditionē quæ Hierosolymis orta ē discordare iam coeperat. Titus. n. a Giscalis Cæsareā. Vespasianus at a Cæsarea Iamniā & Azorū pfectus utrūq; subegit: impositisq; illic pfdiis reuertebat: maximā ducēs eorū multitudinē qui se sociare sociauerant. Singulas aut ciuitates tumultus bellūq; intestinū exagitabat quantūq; a Romanis respirassent in ipsos manus uertebant: cū inter amatores belli ac pacis cupidos eēt scæus contētio dudūq; concordii ptinacia primo intra domos accēderet. Deinde inter se amicissimi populi diffiderent: & ad similia uolētes quisq; conueniēs aperte iam coacto multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidē apud oēs erant. nouitatis aut armorū cupiētes senibus ac sobriis iuētute atq; audacia pstabant. Primo aut indigenarū singuli pdari coeperūt. Deinde ex composito cōfentis canis perterritoriū latrocinabant: ut qd ad crudelitātē atq; iniustitiam spectat nihil a Romanis gentiles abessent: atq; ab ipsis qui uastabant illatū a Romanis excidiū leuius uideret. Ciuitatū uero custodes ptim quia defatigare pigeret: partim odio nationis aut nulli aut minimi erant male affectos auxilio: donec rapinarū societate undiq; congregatim collegiorū latrocinaliū principes atq; in agmen conflati Hierosolymas irrūpunt. Quæ ciuitas a nullo regebat: & more primo gentiles oēs sine obseruatione recipiebat: tūc pcpue existimantibus uniuersos qui superinfluert adiuuētō & beniuolētia uenire. Quæ qdē res ēt sine dissensione ciuitatē postea pessumdedit: eo q; iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere potuissent alimēta consumpsit. Hisq; pter bellū etiam seditionē famēq; comparauit: aliiq; latrones ex agris eo transgressi ac multo scæuiores quos intus inuenere sociati nullum atrox facinus intermittebant. Nec. n. rapinis & expoliationibus metiebant audaciam: sed usq; ad cædes ruinæ fiebant non clam neq; p noctē aut quoslibet hoīes ueq; luce palam nobilissimos quosq; ad oriendo. Nam primū Antipan regii generis uir & adeo potentissimū ciuium ut ēt publicos thesauros fidei suæ pmissos haberet compheum custodiæ tradiderūt. Post hunc ēt Leuiā quēdā insignē uirum & Sophan filium Ragueli regalis similiter utrūq; familiæ omnesq; pterea qui pteritorum pstare aliis uidebantur. Grauis autem metus populū possidebat: & uelut occupata ciuitate salutē propriam quisq; curabat. illi aut clauorum uinculis non fuere contenti: neq; tutum arbitrabantur e potentia uiros diutius custodire. Nam & ipsos & domos eorum non paucos uiros frequentare ac p hoc ad ulciscendū esse idoneos & pterea rebellatūq; fortasse populum iniquitate cōmōtū. Decreto igitur eos occidi mittunt quēdam de suo numero Ioannē ad cædes promptissimū: qui lingua patria Dorcadis filius dicebat: eūq; alii decē armati gladiis secuti ad carcerē sibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris cām cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse: cōisq; libertatis peditores interemisisse dicebant: prius ut audacia sua tanq; seruatoris ciuitatis ac bene de ea meriti gloriarent. Euenit autem populum quidē ad hęc humilitatis ac formidinis illos uero insolentia pgrederet: ut in eorū esset arbitrio etiam pontificū designatio. Deniq; familiis abrogatis unde p successionē pontifices creabant: incognitos atq; ignobiles cōstituebant: ut impiorū facinorū socios haberent. Nam qui supra meritū sumos honores adepti erant his obediabant necessario qui sibi eos pstituerant quoniam & dignitate pditos uariis machinis fictisq; sermonibus cōmittebant oportunitatē ex eorum qui se phibere poterant contentione captantes: donec hominū psecutione faciat induinitatē contumelias transfulerunt: pedibusq; pollutis in sanctū locum introire coeperunt. Iamq; populo contra eos concitato nanq; auctor erat Ananus æuo maximus pontificum itemq; sapientissimus & qui fortassis ciuitatē conseruasset si insidiatorū manus potuisset effugere illi templū dei aduersus populi turbam castellum ac pfugiū sibi fecere: quod p domicilio habebant tyrānidis. Acerbis autem admiscebat etiam cauillatio: quæ præ cæteris eorū factis erat dolori. Tentando. n. quanto metu populus teneretur suasq; uires explorando sorte pontifices creare conati sunt: cū his: ut diximus: ex familiis successio deberetur. Huic aut fraudi mos antiquitus obtendebatur. Nam & solum sorte pontificatum deferri solitū faisse dicebant. re autē uera lege de genere erat abrogatio firmatus atq; his ad potentiam quæ sibi designandorū magistratuū licentiam cōpararet. Itaq; una sacratæ tribuū accita quæ Eniacin appellatur pontificem sortiebant: casuq; locus exiit homini p quem maxime eorū iniquitas demonstrata est Phānias quidā filius Samueli ex uico Aphtha non solum non ex pontificibus orto: sed aperte quid esset pontificatus pp rusticitatē penitus nesciente. Deniq; inuitū eum ruzē abstractū ut in scēna fieri solet: aliena ornauere psona: indutumq; sacra ueste quid facere deberet subito instituebant: ludūq; & iocū esse tantum nefas arbitrabantur. Cæteri quidē sacerdotes procul spectante ludibrio legē haberi lachrymas uix tenebant: honoresq; sacrorum solui grauiter ingemebant. Populus tamē hanc eorū audaciam non tulit sed oēs quasi ad depōnendam tyrānidē animos intenderant. Nam qui præstare cæteris uidebantur Gortion Iosepi filius

& Symeon Gamalieli tam singulos circuneutes quam simul uniuersos in cōtionibus hortabantē quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent: sanctumq; locum hoībus sceleratis purgare pperarent. Pontifices etiam probatissimi Gamala quidē filius Iesus aut ananus Anani populū frequēter in cōtibus exprobrando eius segnitie contra Zelotas excitauerunt. Ita. n. seipsi uocabant: uti bonarū professionum æmulis: ac nō qui pessimam facinorum immanitatē superassent. Itaq; in cōtionē populo congregato: cunctisq; indignantibus occupationes sanctorū itemq; rapinas & cades: nondū autem promptis ad ulciscendum propterea q; inexpugnabiles. id enim uege erat Zelotā putabantur: stans inter eos medius Ananus & ad legem crebro respectans cū lachrymis opplesset oculos. Magis ait mihi mori satis est anteq; dei domicilium uideam tantis refertū doloribus atq; in accessis & sancta loca sceleratorū pedibus frequentari. Vege sacerdotali ueste amictus & sanctissimū uenerabilium noīum ferens uiuo: atq; animæ amore teneor ne pro senectute quidē mea mortem sustinens gloriosam: igitur solus ibo: & tanquā in solitudine aīam meam solam dabo pro deo. Nūquid opus est uiuere in populo clades suas minime sentiente: & apud quos malorum præsentiū defensio interiit. Siquidem rapti patimini ac uerberati reticetis: & ne gemitu quidē aperto quisquā prosequitur interemptos. O acerbam cōminationē. Quid de tyrannis q̄rar? Nūquid non a nobis nostra potentia nutriti sunt? Nūquid non despectis qui mecū ierant cū adhuc pauci essent. uos dū tacetis plures eos fecistis atq; illis armatis quiescentes in uosmetipso arma uertistis: cū primos eorum conatus oportuisset infringi: quando cognatos cū uitis appetebant. Vos autem negligēdo ad depdationē noxios irritastis: quia uastatis domibus nulla rō ducebat. Itaq; iam dominus ipse rapiebat: eiq; cum per mediam ciuitatē traheret nemo erat auxilio. Illi aut a nobis p̄ditos etiam uinculis affecere. Nō dico q̄les & quātas sed q; accusatos indēnatos nemo audiuit. Restabat eosdē uidere trucidare. Hoc etiam uidimus uelut e grege brutorū aīalium: quæ p̄cipua ducis hostia ne uocem quidē quisquam emisit: nedū dexteram moueret. Patiemi ergo patiemi etiā sancta conculcari uidētes. Cūq; oēs audaciæ gratos nephariis hoībus subieceritis eorū præsantiam reueremini? Nūc. n. p̄fecto ad maiora pcederēt: si quid maius q; euerterēt inueniret. Teneatur quidē munitissimus ciuitatis locus: nūc aut phanū appellat arcis arx quædā siue castellū. Tanta igit contra uos tyrānide munita & inimicis sup uerticē positis. ut uidetis. qd cogitatis? aut qbus sententias applicatis? An Romanos expectatis ut sanctis nostris opitulent? Ita quidē se nostræ ciuitatis habēt res: eoq; iam calamitatū uentū est: ut misereat nostri ēt hostis. Non exurgetis laboriosi respectisq; uulneribus uestris quod etiam feras bestias facere uidimus ultū ibitis in hoc qui hos pcussere. Nō suas qsq; recordabit clades: & ante oculos positis quæ ptulerit ultionē aīos acuetis. Perit apud uos nisi fallor affectionū oīum carissima & maxime naturalis cupiditas libertatis. Seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus tanq; subiugari a maioribus didicerimus. At illi quidem multa & maxima bella ut in libertate uiuerent ptulerunt. Nec aut ægyptiorum aut Medorū potentia cessere: dūmodo ne facerent quæ iuberētur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus utq; cōmode an contra incōmode non palam: qd habet causæ nisi libertatē? Ergo q; dominis totius orbis seruire non patimur: gētiles nostros ferimus tyrānos. Quāq; externis obediētes ad fortunam semel adire fecerūt: cuius iniuria uicti sunt. At uero pessimis suorū cedere ignauorū est & cupientiū seruendi. Ad hæc aut quia Romanorū mentio facta est: nō uos celabo quid dū loquor iteruenerit mentiq; retraxerit. Quod ēt si ab his capti fuerimus: absit autem dicti huius piculum nihil acerbius experiemur quam isti nos affecere. Quo pacto autem non lachrymis dignum sit illo: quidē in templo donaria cernere? Gētiliū uero spolia qui nobilitatē huius: maxime oīum ciuitatis cōpilauerunt eosq; uiros trucidatos uideri: quibus ēt illi post uictoriā obtemperassent. Et Romanos quidē nunq; transgredi ausos esse limitē pphanorū aut sacratæ quicq; consuetudinis p̄terire. Sanctorū autē abitū quis procul aspectū phorrescere quosdā uero in his locis natos ac sub nostris moribus educatos: & qui iudæi uocarentur inter media sancta deambulare manibus adhuc sui gentilis cæde calentibus. Quis igit externū bellū metuat ex comparatione domesticis: multo nobis æquiores inimicos. nā si proprie rebus sunt aptanda uocabula reperiretur legū quidē conseruatores nobis fuisse Romanos: hostes uero intus habere. Verum hos insidiatores libertatis exitio debere neq; facinorū eorū dignū ex cogitari posse suppliciū. Certū est idēq; oībus uobis & ante orationē meā eē psuasum atq; ipsis uos rebus q̄s ptulistis in eos esse cōmotus. Plæriq; aut fortasse multitudinē eorū atq; audaciam reformidant: & p̄terea q; in loco superiore consistūt. Sed hæc ut uestra negligentia conflata sunt ita nunc magis pficiunt si morabimur. Nā & numerus illo: in dies singulos alitur eo q; nequissimus quisq; ad similes pfugiat: & audaciā plus accēdit: qd nullū adhuc eius ipedimētū interuenit locoq; superiore utunt: & quidem cū apparatus his tps demus. Quod si aduersus eos ire cōperimus: humiliores erūt mihi credite: conscientia cellioris loci beneficiū ratio perdet. Fortasse at dei spreta maiestas in ipsos tæla retorserit sui q; missilibus consument imperii. Videant nos tantūmō & deiecti sunt quāq; pulchrū est ut etiam si quod piculū immineat pro sacris ianuis moriamur: ac si non pro liberis & cōiugibus: pro deo tamen eiusq; sanctis aīas pfundamus. Præbebo at manū atq; siniam: & neq; cōsiliū nobis ullum deerit ad cautionem: neq; me corpori meo parcere uideritis. His Ananus contra Zelo-

tas populum hortabatur non quidem nesciens iam expugnari uix posse per multitudinem ac inuentem animorumque pertinaciam multoque magis propter conscientiam commissorum. Nec enim concessuros extremam ueniam his quæ perpetrauerant sperabant. Verū tamen quid uis perpeti præstabilius existimans quam in tanta rerum perturbatione tumultum cohibere. Populus autem duci se clamabat in eos contra quos rogabatur: & ad subeunda quicunque pericula promptus erat. Sed dum ananus magis idoneos discerneret atque ordinaret ad plebem Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis: certos enim qui omnia sibi nuntiarent habebant in pontifice commouent ac modo per cuneos simul uniuersi profiliunt neque obuius cuique parcebat. Cito autem & Ananus populum congregauit: multitudine quidem superiore. Armis uero constipatis non erant Zelotæ inferiores. Alacritas uero quod deerat in utrisque completbat. Nam & ciues armis iram conceperant fortiores: & qui de templo exierant quam multitudine maiorem audaciam. Quippe illi quod de habitare se in ciuitate minime posse arbitrabantur nisi Zelotæ existerent: hi uero nisi uicissent nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conferere pro ducibus obediētes moribus aliorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. Si uero aliqua pars terga uertisset uictores gladiis utebantur. Cumque plurimi fauciarentur multæ cædes utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur a suis zelotarum autem quicumque uulneratus fuisset in templum ascendebat: sacram humum cruore perfundens: ut solo eorum sanguine uiolatam religionem recte quis dixerit. Semp̄ quidem latrones excurrēdo ingressibus præualebant. Irati uero populares perficiente quotidie numero suo cum desides increpant quique a tergo sequebantur non aperiendo fugientibus uiam inuitos eos repugnare compellerent: uniuersos quidem suos in hostes conuertunt. Illis autem qui uim ferre non poterant paulatim ad templum recedentibus irrumptit una cum sociis Ananus. Unde factum est ut eos qui ambitu exteriori caruissent metus inuaderet: ideoque in murum interiorē fuga recepti mature ianuas occluderent. Verum Anano potius quidem sacris manus asserere non placebat: hostibus quoque desuper tela torquentibus nephas esse existimans et si uicisset non lustratū prius populum introducere. Ex omni autem sua multitudine sex se rearmatos: milia sortitus custodes eos in porticibus collocat. His autem qui succederent in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestos ab optimatibus ad id electi mercede conductos pauperes uice sua prædiis destinabant. Fit autem his omnibus exitii causa Ioannes: quem ex Giscalis effugisse prædiximus. Is enim dolis plenus & acerbissima dominationis cupiditate mente circūfusus iamdudū rebus cõsibus moliebat infidias. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans aderat Anano tam diebus cum proceribus capiendi consiliū quam noctibus pagranti custodias: omniaque secreta Zelotæ renunciabat: nullūque populi consiliū non priusquam caperetur inimici sciebant eius indicio. Immoderatis uero & Ananum & populi principes placabat obsequiis ne in aliqua suspitione ueniret affectus. Sed hæc eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationum uarietate suspectior eoque ipso quod etiā non accitus assiduus: erat arcanorum proditor hebebat. Etenim prospiciebat Ananus omnes qui ad se concurrerent intelligere quæ Ioannes faceret suspitionem nūciationis habebant. Submouere autem illū non erat facile neque possibile quod malitia præualeret ac præter hoc multorum non ignobilium qui summis rebus adhibebantur patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beniuolentiæ causa peti: nihilque dubitans & fidem populo se seruaturum iurauit: & neque factum eius inimicis ullum neque consiliū proditurus: unaque deponendis rebellibus & manu & uoluntate operam collaturus. Itaque Ananus eiusque socii quoniam iurato crediderunt nulla iam suspitione suis cum consiliis adhibebant: moxque ab eis concordiam eam legatus intromittitur ad Zelotas: curam namque habebant ne phanum culpa sua pollueretur: ne uel quisquam in eo procuberet iudeorum. Ille autem quasi Zelotis ac non contra pro beniuolentia iurauisset egressus ad eos medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit: ne quid secretorum ignorarent: quare in eos Ananus cum sociis cogitasset. Nunc autem ingens cum ipsis omnibus subitum esse discrimen nisi diuinum quoddam præstito fuerit adiumentum nihil enim iam morari Ananum sed persuasisse quidem populo ad Vespasianum legatos mitterent: ut capiendam ciuitatem quamprimum uenire properaret. Indixisse autem lustrationem postero die ut religione simulata intromissi uel et in prælio manus confererent. Se autem non uidere quadiu aut custodias sustinebunt: aut cum tanta manu acie congregiantur. Ad hæc addebat quod ipse dei providentia transactionis esset causa legatus. Hac enim spe ananum his proponere: quod nihil suspicantes eos subito aggrederetur. itaque oportere si quis habendam uitæ rationem duceret aut custodibus supplicare aut foris quidem præsidium petere. Quos autem si uicti essent ueniam spes foueret: immemores esse audaciæ suæ crederet: aut simul ac factores poenituerint admissorum: in gratiam statim eos qui perpeffi sunt reddituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam poenitudinem fieri. Læsis autem iram in licentiam sauiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos tantumque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagitantem. Vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit maior eam irascentium turba celabit. Talia quidem uariabat Ioannes terrorem incutiens multitudinis. Externum uero auxilium aperte quidem indicare quod diceret non audebat: idumæos autem significabat. ut autem principes Zelotarum priuatim etiam commoueret: crudelitatis Ananum arguebat ipsis eum minitari confirmans.

Mittuntur nuncii ad Idumæos pro auxiliis petendis: eo q̄ Ananus uellet Romanos introducere: Iesus increpat idumæos & eos qui eos aduocarunt tanq̄ latrones qui ciuitatem quottidie dissipant: hortatusq̄ eos ut nil acturi sint: uel iudicent q̄tum sint factiosi homines uel recedant. CAP. IX.

Rat autem Eleazarus Simonis filius: qui etiam præter alios idoneus esse uidebatur & recte consulere: & quæ consulisset efficere: itemq̄ Zacharias filius Phaleci uterq̄ a sacerdotibus genus ducens. Hi præter cōes etiam priuatis in terminationibus cognitis: qd̄q̄ Anani factio potentia sibi comparanda cā Romanos accerferet. Nam & hoc Ioannes affinxerat diuq̄ quod agerēt dubitabant angusti temporis festinatione conclusi: popu-

lū. n. haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant. Externi uero subsidii facultatē inuidia sibi celeritate præreptam prius fore ut omnia paterentur: q̄ ut auxiliatorū quisq̄ ista cognosceret ad uocari placuit idumæos scriptaq̄ breuiter epistola q̄ circumuento populo Ananus uellet Romanis metropolim prodere. Ipsi autem pro libertate dissidentes in templo custodirētur: minimiq̄ temporis spem salutis sibi promittere. Ac nisi mature subuenirent ipsos q̄dem Anano atq̄ inimicis: at uero ciuitatem Romanis ilico subiugandam. Et pleraq̄ nuntiis ad rectores idumæorū referenda mandabat. Ad hoc etiam lecti sunt uiri strenui & dicendi peritissimi: & ad persuadendū satis idonei qd̄q̄ his rebus esset utilius impetum uelocitate pstantes. Nam idumæos confestim perituros certum erat q̄ turbæ cupiens & indomita esset natio: semperq̄ ad motus facilis atq̄ suspensa & reꝑ mutationibus læta: minimisq̄ petentium blanditiis ad bella promptissima & uelut ad festos quādam solēnitatem sic ad plia properans. Celeritatem autem nuntii exigebant: ad quā istis nihil deerat alacritatis. Vterq̄ autem Ananias uocabant. Iamq̄ rectores aderant idumæorū. illi autem simul epistola mandatisq̄ attoniti q̄si furibundi circūcurrere gentem militiamq̄ denūciare cōeperūt. itaq̄ mox & dicto citius multitudo conuenerat: oēsq̄ pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem prope ad uiginti milia cum ducibus quatuor Hierosolymā ueniūt: hoc est Ioāne & Iocobo Sossæ filiis: & præterea Simone Thecui & Phineas Clusoth filiis. Ananū aut̄ profectio legatorū itemq̄ & uigiles eius non latuit: nec non & impetus idumæorū. Hoc. n. ante cognito portas eis clausit & muris custodes apposuit. Non tamē uisum est bello cū his congregi: sed uerbis eis ante psuadere concordia. Stans ergo in aduersa turri post Ananū Iesus æuo pontificū longissimus. Cū multæ inquit & uariæ turbæ tenuere ciuitatem in nulla re sic miranda fortuna est: ut in eo q̄ pessimis etiam inopinata conspiciant. Etenim p̄ditissimis hominibus contra nos auxilio uenistis tanta cū alacritate: quanta nec in barbaros aduocante uos metropoli uenire decuisset. Et siquidē uiderem consensionē uestram simile esse hōiū qui uos rogauerūt: non existimarē impetum capere rōnem. Nihil. n. æque ac mox cognatio concordiam firmat. Nūc uero illi si quis eorū singulos explorauerit mille mortibus digni reperirent. Nā ludibria & purgamenta totius rusticie plebis luxu absumptis patrimoniis suis postq̄ in uicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere. Postremo in sacra ciuitatē clam influxere ut latrones: solūq̄ religiosum imanitate polluerunt scelex̄ eosq̄ uideas sine metu inter sancta ebrios: & auditate uentris peremptorū spolia consumens. Vestra uero multitudo armatorūq̄ talis apparatus est: qualem deceret esse: si publico uos consilio metropolis inuitaret: in alienigenas laturos auxilia. Quid igitur hoc esse quis dixerit: nisi pro fortitudine iniuriam: cum pro nequissimis conuenisse integre nationis uestre arma uideantur conspirare. iam dudum quidem reperire nequeo quidnam fuerit quod uos tam cito commouerit. Nec enim sine magna causa fieri potuisset: ut arma pro latronibus aduersus cognatum populum caperitis q̄ Romanos audistis & prodicionem. His. n. quidam uestrum obstrepebant nunc liberande metropoleos causam uenisse dicentes. Vnde mirati sumus præter alia noxiorum tale commentum. Viros. n. naturalis libertatis amatores aliter contra nos efferare non poterant: eoq̄ cum externis hostibus pugnare paratissimos quam si uastata libertatis prodicione mentita. Sed. n. uos considerare oportet qui uos insimulauerint: fidēq̄ in nos ueritatis ex rebus cōiibus: non ex ficto sermone colligere. Quid enim posse nūc demū nos dederimus Romanis cū ab initio licuerit aut ab his non deficere: aut quia defecimus cito uenire in gratiam: priusq̄ circa nos omnia uastarentur. Namq̄ iam ne uolentibus quidem nobis transactio facilis est: cū & super eos effecerit Galilæa sub iugū missa: morteq̄ grauiorē afferat turpitudinē appropinquātes placere quidē quod in me est: pacem morti antepono. Semel autem bello appetitus postq̄ pugna cōmissa est: gloriosam mortē uita captiui existimo potiorē. Sed utrū nos populi principes aiunt clam misisse aliquam ad Romanos: an ēt totum populū cōmuni suffragio. Siq̄dē nobis dicant quos amicos miserimus: qui serui fuerint prodicionis ministri. Cū iret aliquis depræhensus est. Rediēs captus est: litteras nacti sunt. Quemadmodū aut̄ ciuiū multitudinem latuerimus: cū q̄bus omni hora uersaremur. Paucis etiam atq̄ his inclusis qui de tēplo ne in ciuitatem q̄dem prodire possent quo pacto sunt cognita quæ occulte extra ciuitatē fierent? An uero nunc cognouere: quando aulorum poenæ reddendæ sunt. Donec autem sine metu fuere neminem nostrum proditorem suspicabantur. Sin ad populū causam referunt: publicū habuit nempe consilium. Nemo aberat contionis: ideoq̄ manifestior ad uos nūcia huius fama pperasset. Quid aut̄ opus erat legatos mittere cū certa nobis ēēt de trāsactione sententia. Et quis designatus sit dicant. Sed hæc quidē male periturorum & instantes poenas

uitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem manentem prodi fors afferret, idemque ipsos qui nos criminantur, ausuros quoque audaciae unum malum uideretur esse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis. Primum id quod est iustissimum adiungere Metropolim: & una nobiscum tyrannos eximere per quos iudicia dissoluta sunt, qui calcatis legibus iura suis gladiis permiscere. Denique nobiles uiros non inculatos ex medio raptos foro primum uinculis cruciantur. Deinde non uoce neque prece eorum morati neci tradiderunt. Licet autem uobis non belli lege ingressis horum uidere argumentum quae dixi. Desolatas domos rapinis coniuges in ueste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem ululatus & fletus. Nullus enim non persecutionem expectatus est in pioque. Qui ad hoc insaniam prorupere ut latrocinalem audaciam non solum ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc quae & caput & facies est, sed & phanum et ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus & ad profugium elegerunt, si quis illoque est quae in nos comparant & locus toti orbi terrae uenerabilis, quique ab uniuersis alienigenis ab extremo limite mundi uenientibus honoratur, per has quae apud nos praeter naturae sunt bestiae conculcatur. Exutis autem rebus desperatis populo comite populis & ciuitatibus ciuitates gentesque in sua uiscera delectum haberent, cum debueritis quod factum esset optimum ac deceret nobiscum nocentes eximeret, quae hanc ipsam fallaciam ultimum ire quod auxilio uos aduocare ausi sunt, quos metuere uindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum praecipue reuerendas putatis, attamen licet uobis armis depositis cognatorum habitu introire ciuitatem, mediisque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine de nostris discordiis iudicare: quaeque reputare quid habebunt commodum de manifestis ac tantis criminibus apud uos causam dicturi sunt, quae hominibus non accusatis ne uerbum quidam facere permiscere. Ferant igitur hanc ex uestro aduentu gratiam. Si uero neque nobiscum indignari neque iudicare uultis, tertium restat: ut relictis utrisque partibus nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam & si maxime quae nostrum suspicamini Romanis collocutum: obseruare uobis itinera licet, tumque demum rueri Metropolim cum factum aliquid homini patuerit: quale delatum est & in auctores eius si conuicti fuerint uindicare, non enim uos praenirent hostes iuxta ciuitatem sedibus positus. Sin horum nihil uobis gratum aut mediocre uidetur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis.

Simon unus ex idumaeis indignatus respondere iratus contra Iesum & pontificem ait: **CAP. X.** Proditores contra alios qui eos uocauerint, dicitque aduersus illos ituros.

Idem Iesus loquebatur. Idumaeorum autem neque multitudo animum appendebat, ardens iracundia quae non paratum habuisset introitum, proque armis inter se duces indignantur captiuitate esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem Simon filius Cathla placato suorum tumultu stans in eo loco unde exaudiri a pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo custodirentur, inclusis cum illi cunctae genti cōem clauserint ciuitatem. Et Romanos quidem fortasse coronatis et portis recipere sint parati. Idumaeos autem ex turribus alloquatur, captaque iubeant pro libertate arma proicere: cognatisque non credentes custodiam ciuitatis iudices eos discordiarum fieri uellent & alios accusarent, quod indēnatos ciues occiderint, ipsi totam damnant ignominia nationē. Denique urbem omnibus alienigenis religionis causa parentem, nunc domesticis praecclusistis. Valde enim contra uos festinabimus & ad gerendum cum gentilibus bellum, qui ob hoc adeste praeparauimus, ut uos seruaremus liberos. Nempe tanta uos etiam his quos obsidetis, laesere tanquam uerisimiles puto suspensiones in illos quoque colligitis. Deinde qui reip. defensores intus in custodia tenentes genere coniunctissimis gentibus simul uniuersis ciuitatem praecclusam tyrannidem praeferre dicitis, cum tam contumeliosis nos in beatissimis obtemperare praecipis, nomenque potentiae aliis qui uos tyrannos patiuntur annectitis. Quis cauillationem uestri sermonis tulerit, cum res repugnantium uideatur? Etenim uobis etiam nunc idumaeos excludentibus ciuitate tanquam ipsi nos patriis sacris arcetis: recte quis eos inculauerit, qui custodiuntur in templo? Quod cum ausi essent plectere proditores, quos uiros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non a nobis inciperet summaque proditoris membra praeciderint. Sed licet illi molliores quam res poscebat inuenti sunt, nos tamen domicilium dei seruabimus idumaei & pro communi patria propugnabimus tanquam foris irruentes quam intus insidiantes hostes pariter ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut nos Romani aspiciendo laborent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

Idumaei nocte dolo zelotae apertis portis custodibus dormientibus intrant, interficiuntur, custodes insurgit, populus idumaei eadem nocte octo milia quingentos interfecerunt, interficiuntur pontifices: quare Iesus cum Anano qui interficiuntur omnibus in sepultis. **CAP. XI.**

Is dictis idumaeorum quidem multitudo clamore consensit. Iesus autem tristis recessit, cum nec idumaeos quicquam sentire moderatum & duplici bello oppugnari ciuitatem uideret. Quippe ne idumaeos tumor & spiritus quiescebat indigne ferentium, quod essent ciuitate prohibiti & quod zelotae uires esse infirmas crediderant, erubescerent postquam nihil auxiliari posse uidere iam nenisse poeniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi poenitudinem superabat. Itaque ibidem prope mox temere tabernaculis positus manendum esse statuere. Infinita nero hyems nocte illa uenit

& uiolentia cum imbris ortis & crebra fulgura horrendaq; tonitrua concussa; terræ uasti mugitus: certumq; erat apud omnes hominum exitio mûdi statum esse turbatum neq; paruum quid rege hæc signa protédere. Vna uero Idumæis & oppidanis erat opinio. His quidem irasci deum militiæ causa existimantibus neq; se posse euadere si aduersus Metropolim arma mouissent. Anano autem eiusq; sociis etiã sine prælio uicisse: deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed pfecto falsi erant interpretes futuroꝝ & quæ sui passuri essent contra hostes fore diuinabant. Veꝛ Idumæi cæteruatim ante densatis corporibus inuicem se defendebant scutis contextis pfecti capita minus pluuia lædebant. Zelotæ autem magis illoꝝ q̃ suo periculo cruciabant. Collectiq; deliberabant: si quã reperire subsidii machinam illis potuissent. Hoꝝ aut ardentioribus uidebat ui armos custodes inuadere: atq; ita in ciuitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. Nam & custodes ex improviso: & q; plures inermes ac belli expertes essent facile turbatum iri & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisq; propter hyemẽ contineret. Quin & si periculum aliquod interuenerit quibus subire q̃ negligere tot copias sui causa turpiter perituras. At q; prudentiores erant: uim quidem adhiberi dissuadebant. Non. n. sui tantum custodes ampliores: sed etiam ciuitatis murum uidebant: ppter Idumæos diligentius custodiri: & ubiq; adesse Ananum omnibus horis inuisere custodias existimabant: sed hoc aliis noctibus ita habuerat. Ille uero non sua desidia regeuerat: sed ut & ipse & custodum fata interirent. Namq; iam nocte puecta & gliscente hyeme custodes in porticum dispositos opprimit somnus. Accedit Zelotis cõsiliu subito: ut seris templo sacratiss portæ uestes secarent. Affuit aut illis ne exaudiret crepitus uentoꝝ sonus & crebra tonitrua: phanog; egressi ad mure clanculo ueniunt secretam quæ portam quæ ad Idumæos erat aperiant. Illi aut primum Ananum conari aliquid suspicati unusquisq; Idumæos ad gladium quasi rebellaturi se applicant: mature deinde his qui ad se uenerant agnitis introibant. Qui quidem si tunc manus uertere in ciuitatem uoluissent nihil obstat quin totus populus interisset tanta ira ferebantur. Veꝛ Zelotæ primo eximere custodias festinabant: illis quoq; multum p̃cantibus q; eos reciperent ne despicerent malis obsessos: quor; gratia uenerant: neq; his acerbius piculum importarent. Captis. n. custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitasset iam illos contineri non posse: cum si senserint congregarent. & p̃ ascensus nitentibus se opponeret. Idem igit Idumæis uisum est: iamq; in templum p̃ ciuitatem subibant: cum suspensi Zelotæ aduentum eor; præstolarent. Deniq; his ingressis etiam ipsi confideter ex interiori phano pgressi sunt: mixtiq; Idumæis in custodibus irrueunt. Cæsis autem nonnullis quos somnus opprefferat: omnis multitudo ad clamorem uigilantium fuscitata est: raptisq; armis ad ulciscendum non sine stupore p̃cedebat. At primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes quasi eos supaturi numero confidebant. Vbi uero foris alios circumfundi uidere Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eor; armis pariter scutisq; depositis in questibus erant. Pauci uero iuuenum fortiter communiti occurrẽdo Idumæis aliquãdiu segniorum multitudinem p̃tegebant: alii cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illoꝝ autem auxilio uenire nullus audebat: cognito Idumæos irrupisse. Sed ipsi quoq; irrita uociferantes cum fletibus respondebant: plurimiq; mulier; ululatus suscitabat: si quando custodum quisq; in piculum aliquod incidisset. Quin & zelotæ Idumæos clamorem geminabat magisq; horribiles tempestas faciebat oïum uoces. Nemini aut Idumæi p̃cere q; natura crudelissimi ad cædes erant & hyeme grauiter afficiebant: p̃ptereaq; his qui se excluferant ut inimicis utebant tamq; supplicantibus q̃ repugnantibus insensu. Multos etiam cognationem recordantes ut quæ cõe phanum reuererentur orantes gladiis transfigebant. Nullus aut fugiendi locus neq; spes salutis erat. Compulsi autem circa se magisq; ui oppressi laniabant: cum recedendi spacium non daret nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti aut quid agerent in ciuitatem se præcipitabant: miseri. ut mihi uidet. eo q; fugiebant uoluntarium subeuntes exitium: donec templum exterius sanguine redundauit. Octo aut milia quingetos dies mortuos inuenit. Nec tamen his Idumæos ira faciata est: sed uersis in ciuitatẽ manibus omnes domos diripiebant: quẽq; fortuito inuenissent morti dabant. Et certe qdem multitudinis mortem superuacuam esse ducebant. Pontifices aut p̃uestigabant & in illos plariq; ferebant: statimq; comprehensos obtruncant: affantesq; super eor; cadauera nunc Anano populi beniuolentiam: nunc Iesu quæ de muro dixerat exprobrabant. In hoc autẽ impietatis p̃gressi sunt: ut in sepultos eos abicerint: cum præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit: ut etiam iudicio cruci suffixos post occasum solis deponant atq; sepeliant. Et quidem non errauerim si Anani mortem dixero excidii ciuitatis fuisse principium: & ex illo die muros euersos: remq; publicam Iudæor; perisse: quo pontificẽ rectorẽq; suum iugulatum in media ciuitate uiderunt. Erat autẽ & alias uir laudabilis atq; iustissimus: & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris quo erat præditus amplitudinem infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat & qui populi affectaret imperium. Commodis aut p̃priis cões semper utilitates anteponerat: sup oia pacis studens. Sciebat. n. Romanos non expugnatum iri ac p̃spiciebat ut si pacisci utiliter nequiuissent: Iudæi uel inimici superassent ut breuiter dicam cum Anano ad transactionem uenissent. Mirus. n. dicere: mirus persuadere quæ uellet. Iam uero impediẽtes belantesq; subegerat. Plurimum. n. moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic uictus erat ab utraq;

in illo quidem comparatione inferioris sed præstans cæteris utpote qui tantam uiolatam ciuitatem
 dire flammis purgariq; sancta uellet: consulto defensores eorū & qui ea canissima duceret amputat
 . Itaq; paulo ante factis indumentis amictos hoc toto orbe celeberrimæ regioni auctores: quique
 idiq; ciuitatem commeanibus uenerabiles habebant iacere nudos prædam canibus ac feris uide-
 re. Quos quidem uiros ipsam puto gemuisse uirtutem tantum licuisse uinis flentem.

¶ De bello Iudaico. Liber. v. incipit.

¶ Querunt Idumæi p ciuitatem quot inueniunt totidem interficiunt Zachariam accosant iudi-
 as uero fuerunt pro eo sententiam indignantur Idumæi contra iudeos: interficitur Zacharias: ex-
 elluntur iudices: Idumæi recedunt: crescit Zelotarū insolentia cunctosq; uel falsis criminationibus
 el dolis aliis occidit. Hoc in græcis exēplaribus non est. v. principii si quanto cōtinuū ē. CAP. I.

Nano quidē & Iesu eiusmodi finis uenit. Post illos tam Zelotæ q; Idumæi pas-
 sim plebē quasi nefandorū aīalium gregem irruendo mactabāt. Et uulgus qui-
 dē in quolibet loco depræhensum necabat. correptos autem nobiles & ado-
 lescentes uinctos in carcerē concludebant spe: nōnullos eorū sibi posse sociari
 nece dilata. Vex hęc nullum mouebant sed cūcti mortem postauerant dum-
 modo ne aduersus patriam cōem nequissime conspirarent: scruissima tamen
 ante cedem uerbera sustinebant exulcerati plagis atq; tormentis. Cūq; iam cor-
 pus non sufficeret cruciatibus tādē gladium merebant. Quos autē die coepis-
 sent eos in custodiam nocte ducebant: extractosq; inde si quos mori cōtigisset abiciebant ut uinctis
 aliis locus esset. Tanta autem paup occupauerat atq; formido ut ne fletu quidē palam quisq; siue se
 pelire proprium funus auderet. Sed erant occultæ clausorū etiam lachrymæ & ne quis inimicorū audi-
 ret circumspectantes gemebant. Paria nāq; hęc quæ lugebant ēt q luxissent illico patiebant. Exiguā
 uero nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant. & nonnunquā die si quis fuisset audas-
 cior. Duodecim autē milia hoc modo nobilium perire. illi autē iam cædis exili nullo pudore iudicii
 nim & cognitiōis cauillando imitabant. itaq; cū illustriū quēdā zachariā Baruchi filium interficere
 decreuissent. irritabantur. n. q; nequissimis inimicus nimis erat & p bis amicus. itēq; locuples non so-
 lum fortunæ eius direptionem spe optarent sed ēt remotum ire uirg ad se adiiciendos potentes se-
 ptuaginta plebeiorū honestissimos ex præcepto conuocant iudicium spem populi pferētes & apud
 eos Zachariam quasi res proderet Romanis acculant: q; ad Vespasianum pditionis causa misisset.
 Sed neq; argumentum: neq; ulla probatio criminis erat. ipsi autē misisse dixerunt & hoc haberi pro fī
 de ueritatis uolebant. Zacharias autē ubi nullā spem salutis relictā esse uidit p insidias non in iudi-
 cium sed in carcerem ducto uitæ suæ desperationem libertate non priuauit sed exorsus ueri quidem
 similitudinem obiectorū: densū & illata sibi crimina breuiter diluit. in accusatores autē ratione con-
 uersa oēs eorū iniquitates prosecutus est: multa q; de pturbatione rege querebatur. Zelotæ uero ob-
 strepentes nix a gladiis temperabant: speciem cauillationēq; iudicii sui usq; ad finem permanere cu-
 pientes & pter hoc iudices experiri an periculi sui tempore iustitiæ memores forēt. igit omnes. lxx.
 pro eo sententiam ferunt. & p eo mori quā sibi ascribi eius interitū maluerunt. illo uero absoluto zelo-
 tarum clamor tollitur & uniuersi quidem iudicibus irascebant: q simulationem datæ sibi potestatis
 non intellexerant. Duo uero ex audacissimis aggressi zachariam in medio templo interficiunt: & il-
 ludendo habes inquit & a nobis de absolute sententiam certiore: eumq; statim in subiectā
 uallem de templo proiiciunt. Iudices uero contumeliæ causa uersis gladiis ferientes templi ambitu
 pepulere. Cædi enim eorū pepercerant ut disiecti p ciuitatem nuntii fierent apud omnes seruitutis.
 Idumæos iam uenisse poenitebat: neq; his gesta placebāt. Quibus collectis zelotarū quidam secreto
 indicabat uniuersa: & quæcūq; hi q eos aduocauerāt scelerate fecissent omnia demonstrabat arma
 quidem coepisse eos quasi Romanis a pontificibus Metropolis pderetur: reperisse autē nullum prodi-
 tionis inditum. Illos uero q tutari eam simularent: & belli facinora ausos & tyrānidis ab initio qui-
 dem phibendos fuisse. Vex quia semel in societatem intestinæ cædis incedissent finē delictis adhi-
 bendum neq; uires omnibus suggerendas morem patrum destruētibus. Nam & si q portas grauer
 ferrēt: sibi atq; in oppidum aditum ē pclusum pœnas ab his qui prohibuerant esse repetitas: Ana-
 num quidē pemptum una uero nocte populum totum pene consumptum. Quæ rege multos qdē
 suorū poenitere sentirēt: eorū autē uiderēt a quibus rogati eēt crudelitātē immēsā: ne ipsos quidē
 p quos salui erant erubescētium: in oculis. n. auxiliorum pessima facinora committerent: illorumq;
 iniuria Idumæis imputari quatenus ea non prohibeant neq; ab his separent. Debere igit quoniam
 p deditiōe q dicta sunt calumnia fuisse paruissent: nullusq; Romanorū impetus time retur aduersus
 ciuitatem uero inexpugnabilis esset potentia corroborata: illos domū recedere: malorūq; societate
 uitando cuncta diluere flagitia: quorum non sponte sed decepti participes exstitissent: persuasum est
 Idumæis. Et primum eos qui erant i custodiis soluit prope ad duo milia populariū: statimq; relicta

ciuitate ad Symonem ueniunt: de quo paulo post commemorabimus. Deinde domum ex Hierosolymis abiit. Euenit aut eorum discessum utriusque pariter inopinatum uidere. Nam & populus nescias poenitudinis paulum fiducia recreatus est uelut inimicis leuatus & Zelotarum creuit insolentia quasi non auxiliis caruissent: sed ex ipsis esse liberati: quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabat. Deinde nulla iam erat facinorosa mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis utebantur. Quae uero placuissent ipsa cogitatione citius peragebant. Maxime autem in uiros fortes atque insignes caedibus scauebant: cum inuidia nobilitatem assumerent metu uirtutum: unaque cautionem putarent nullum opitum superesse. Itaque occisus est & cum multis aliis Gorion dignitate simul & genere praestans & plus posse populum gaudens: plenius isque libertatis amator ut nullus alius iudeorum: quem tamen libertas praeter alias uirtutes perdidit. Sed ne per abdita quidem Niger eorum manus effugit: bellis cum Romanis gestis uir strenuus comprobatus qui etiam saepe uociferans & cicatrices ostendens per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uero extra portas desperata iam salute ne sepultura careret supplicabat. Illi aut prius interminati quam humum ei quam desiderabat concessuri non essent: mox etiam mortem intulere. Qui tamen cum occiderent Romanos eis ultores imprecatus est: famemque praeter bellum ac pestilentiam & ad haec omnia ipsorum mutuas manus eaque uniuersa confirmauit apud impios deus: & quod iustissimum esset effecit: ut audaciam suam quam primum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus quod habebant de oppressione sui metus leuauit. Pars autem plebis nulla erat: cui non ad interitum excogitabatur occasio. Namque alii quam iam dudum aliis restitissent interficiebantur: qui uero nihil offenderant subitas pacis tempore excipiebant causas: & qui omnino libere eos non adissent pro contemptoribus. qui uero obsequentes pro insidiatoribus habebantur unaque maximorum criminum & mediocrium pene mors erat. Neque euasit quisquam nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Romani omnes praesertim duces Vespasianum incitant ad expugnandam ciuitatem: ipse noluit ducens esse melius quam sic ipsi inter se discordes paulatim consumerentur. CAP. II.

Romani aut omnes quidem alii duces ad ciuitatem animos intendebant hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes. At Vespasianum penes quem summam rei potestas erat incitabant diuinae prouidentiae firmanis auxilio in semet hostes esse conuersos. Verum tamen uelox esse momentum & Iudeos cito in concordiam redituros aut intestinis malis defessos aut redactos in poenitudinem. Ad quos Vespasianus ait. Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare tanquam in Theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostendere potius cum piculo quam secum ipsi quod esset utile reputantes. Nam si statim ciuitatem aggredierent ipsos cum hostibus fore concordiae ac uires eorum et nunc uigentes in sepuocatos. Sin opirentur paucioribus ac moderatioribus his usuros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ipsi disponere qui sine labore Iudeos Romanis traderet: nulloque piculo exercitui uictoria condonaret. Proinde manibus propriis iterantibus inimicis maximoque malo: hoc est seditione turbatis oportere se magis piculoque spectatores esse debere quam cum hostibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanentibus manu colligere. Si quis autem putauerit uictoriae gloriae sine piculo fieri uilior. Sciat inquit armorum incerto exitu commodius esse commode perficere quod intendit. Neque enim manu perclaros esse minus laudabiles quam paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes iminent etiam milites ex laboribus assiduis recreatos ualentiores ductum iri. Praeterea non id esse tempus ut mature occupanda uideatur uictoriae claritudo. Nec enim armis constituendis aut moris uel auxiliis congregandis Iudeos operam dare: atque ideo moras differentibus nocituris: sed bello domestico ac dissensione tumidos miserabiliora pari quotidie quam ipsi eos captos afficerent intromissi. Proinde siue qui studiose consideret sinendos esse qui semet assumant siue facti ad gloriam clariorem nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas. Siquidem ratione recta dicetur non ipsorum sed discordiae fuisse uictoriam.

Acquiescunt omnes dictis Vespasiani: multique ad Romanos confugiunt & solum his licebat qui soluebant: uolentes fugere ad Romanos. CAP. III.

Nec Vespasianus eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quam utile fuerit eius consilium. namque dies singulos multi ad eum ueniebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis quam omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset uelut ad Romanos ire cuperet interficiebatur. Qui tamen eis de differt pecuniam saluus abibat: & qui non dabat solus proditor habebatur. Restabat igitur pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui uero per omnes uias congregabantur innumeris: multi quoque etiam transfugere cupientium rursus in ciuitate perire praoptabant. nam spe sepulturae in patria mori tolerabilius uidebatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuenerant: ut neque intus: neque per itinera occisus humum concederent: sed ueluti cum patriis legibus etiam naturae iura disturbare pepigissent: suamque in homines iniustitiam diuinitatem quoque polluerent. ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepeliendis autem suorum funera idem quod transfugis imminere supplicium mortis: statimque sepultura indigebat qui hanc alteri praestitisset. Et ut breuiter dicam nulla tam bona quam misericordia perierat in illis cladibus mentis affectio: hisque irritabantur noxii quae miseranda uidissent a ui-

uis in mortuos mortuis in uiuos iracundiam transferentes. Modum aut excedente metu suppositis
bus mortui uelut adepti requiem beatiore uidebantur & qui erant in custodiis cōparatione sui crucia-
tus in sepultos quoque fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabant. Res
debat etiam diuinitas prophetarum qui responsis tanquam uulgaribus fabulis illudebant. Cū uero multa
contemplissent de uirtute ac uitiis statuta maiorem etiam quam in patria olim prædicta fuerat uero exi-
tu pbauere. Verus enim quidam sermo ferebat tunc demum ciuitatem captam in sancta quoque flam-
mis exurda esse cum lege belli seditio fuisset exortaphanumque dei propriarum manus ante uiolassent.
Quibus zelorum nihil de eorum fide dubitantes ministros se præbuerant.

Ioannes querit aliis præesse: ducens sibi dedecus esse sibi parem: multique eum metu multi gratia
sequebantur. CAP. III.

T Ioannes iam dudum tyrannidem affectans parem cum similibus honorem habere dedecus
existimabat: paulatimque sibi nequiores adiungens ab eorum affectu sepebat. Semp aut aliorum
decretis non obediendo: suaque iubendo impiosius: quod solus dominari cupet non latebat
eique sociabant nonnulli metuali gratia. Muri enim erat oratione atque fallacia persuadere quod uel-
let. Multi uero propterea quod sibi tutum esset ducebant priorem delictorum eas uni potius ascribi quam omnibus.
Ad hæc quia manu strenuus erat & bonus consiliorum satellites non paucos habebat & si magna pars uim
contrarie factionis reliquerat. Apud quos etiam liuor non nihil ualebat graue putantes non paulo ante
pari succumbere. Plus aut metus eos ne sub unius potestate uiueret exagitabat. nec enim facile spera-
bant eum si semel obtinuisset deiici posse: occasioneque in se habitum timebant quod in principio re-
stitissent. Proinde quisque bello quid uis pati decreuerat: quam sponte seruienti mancipii loco petire.
His quidem seditio diuina & Ioannes in contraria differentibus preceps regnabat. Sed inter ipsos mu-
nita omnia erant custodibus: nihil aut parum agebatur quando armis plium lacebant. In populam
uero uel maxime contentione suscepit & quis maiorem prædam caperet utrinque certabant. Cum ta-
men ciuitas trium malorum ingementium tempestate laboraret: hoc est belli dominationis itemque sedi-
tionis eorum cōparatione bellum popularibus mediocriter uididebat. Denique relictis sedibus patriis ad alie
nigenas profugiebant & Romanorum beneficio salutem quam in se desperauerant assequiebantur.

Inuadunt sicarii oppidum quoddam minutissimum apud Hierosolymam die azymorum quan-
do iudei celebrant festa pro redemptione eorum ab Aegyptiis interficiunt quot inueniunt: uicos
& omnes partes conuicinas depopulantur. CAP. V.

Quartum propterea bellum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum
erat ualidissimum reponendis opibus ad momenta belli tutatisque corporibus ab antiquis re-
gibus edificatum: quod Masada dicebat. Id occupauerant qui uocantur sicarii quod a rapinis
amplioribus timore continebant. Hic cum Romanorum exercitum oculosum esse uideret: apud
Hierosolymam uero iudeos dominatione atque discordia fecerant maiora facinora aggrediantur.
Dieque festo azymorum quod apud Hebræos ad memoriam salutis quoque Aegyptiorum seruitio liberati in ter-
ram patriam deuenierunt solenniter celebrat. Nocte decepti qui ibi erant oppositi municipium quoddam
Galaadin pueri ubi pugna quidem iudeos ante pueros atque dispoles quam arma caperet sine concu-
renter ciuitate pepulere. Eos uero qui in fuga defecerunt: multos uidelicet ac pueros supra quatuor
centos interfecerunt. Aedibusque deinde compilatis fructus quoque immaturos depopulati in Ma-
sada portauerunt. Et illi quidem omnes circum castellum uicos totaque regionem populabant: non paruo undique
perditos: ad eos numero in dies singulos confluente. Simul aut concitari sunt et per singulos iudeos tra-
ctus in latrociniaque interim quiescebant. Ac uelut in corpore si quando principale membrum timor
afficit omnia pariter a grotate necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam etiam quod foris erat ne-
quissimi prædæ inuenire licentiā. Singulis uero uicis propriis dilaceratis deinde insolentiam recede-
bant. Congregati autem & collegia coniurantes exercitu quidem pauciores: plures uero quam latrocinialis
conspiratio in templa & oppida ferebantur. Et sequebat quidem ut in bello fieri solent ab his eos ma-
le affici quos petissent. Vix præueniebatur ultio mox cum latrones a præda refugerent: nullaque pars
erat iudearum quæ non una cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret.

Nunciant hæc Vespasiano a transfugis quibusdam clari. nam quidam ad Romanos confugiebantque hor-
tabantur Vespasianum ut ferret operem ciuitatis: accedit prope Hierosolymam ingreditur Gadarum clam
legati ad eum mittantur: occiditur Doleus ab aliis inimicis. CAP. VI.

Hæc Vespasiano a transfugis indicabant. Nam licet omnes exitus a seditionis custodirent: &
quomodo quis ad eos accessisset interficerent: tamen erant qui ad Romanos clausulerent
ducemque Romanorum opem ferre ciuitati & reseruare populi reliquas honorarent multos. nam
quod bene Romanis uellent pueri multos adhuc in piculo dicebant esse supstitis. Ille autem
ita tum miseris eorum calamitates propter ad eos uelut Hierosolymam obsessurus accedere aut uera ut ci-
uitatem obsidione liberaret spe aut ante reliqua subigendi nullum impedimentum extrinsecus obsidioni re-
linquendi. Cū igit uenisset in Gadara transamniensis regionis Metopolim ualidissimam mens Martii
quarta die ciuitatem ingreditur. Iam enim optimates ignorantibus seditionis legatos ad eum de traditione mi-
serant tam pacis desiderio quam suis patrimoniis metuentes. Multi enim apud Gadaram locupletes habita-

bant: quorū legationē inimici nesciebant nisi q̄ Vespasiano appropinquante id cognouerūt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant: q̄ intestinis inimicis numero inferiores erant: neq̄ procul abesse uidebant a ciuitate Romanos. Si uero fugere decreuissent sine sanguine id facere nulla q̄ a noxiis poena repetita nō honestum sibi putabant. itaq̄ Dolesum comprāhensum: nāq̄ is nō dignitate solū ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur: sed et legationis auctor erat interficiunt: nimiaq̄ iracundia mortuo uerberato extra ciuitatem dilapsi sunt. iam uero propius accedente Romano exercitu Gadarensium populus. Vespasiano cum laudibus in ciuitate recepto fidei dextras ab eo accepit: equitūq̄ & peditū p̄sidia cōtra fugitiuorū excursus. Muros. n. priusq̄ Romani peterent ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset q̄ pacē diligerent si bellum gerere ne uolentes quidem posse uiderentur.

Iubet Vespasianus Placido ut in sequatur eos qui ex Gadaris fugerant: aduersus quē illi cum quibusdā ubi se receperit p̄siliūt q̄ capta oportunitate a Placido iterimunt: eosq̄ a iordanē insequitur coacti at cōgredi Placidus eos occidit: qdā in iordanē se piciūt cōuicinosq̄ uicos inuadit. CAP. VII.

Vespasianus autē misso Placido cū equibus ac tribus milibus peditū aduersus eos q̄ ex Gadaris fugerant ipse cū cāteris militū copiis. Cæsaream regredit. At fugitiui postquam equites repēte a tergo insequētes uidere priusquā in manus uenirent in uicū quēdā cui nomē est Bethanabrin se recepere. Vbi repta non paucorū iuuenū multitudine his q̄ partim uolentibus primū uī armatis specietenus cōtra Placidū eiusq̄ milites p̄siliunt. illi autē primo impetu paululum recesserunt ea simul arte ut eos a muro longius prouocarent. Deinde loco opportuno circūdatos tālis agentes eminens sautiabant. itaq̄ fugientes quidē ab equitibus p̄ueniebant iudaei. Qui uero manus cōseruissent a peditibus corruēbāt: nihil plus audacia demonstrātes: cōdensos. n. aggrediendo Romanos armis nō secus ac muro septos. Qui ipsi qdē tālis auditū nō inueniebant neq̄ sufficiebant aciē rumpere. illos autē transfigebant sagittis immanissimis feris similes ruebant ultro in ferrū & decidebāt: alii gladiis ora percussis: alii ab eq̄tibus dissipati. quoniam cura erat Placido cursū eorū a uico intercludere assidueq̄ p̄tercurrens ea pte: cedētesq̄ reflectens una et libratis sagittarū ictibus utebatur: hisq̄ proximos interficiebat. Metu uero longe fugientes reuocabat: donec uim lapsi qui fortiores erant ad muros effugere. Eius at custodes quid agerent nesciebāt. Nec. n. excludi Gadarenses suorū causa patiebant: & si eos recepissent una cū his perituros esse uidebant quod et contigit. illis. n. cōpulsis ad murū pene eū his Romanorū equites irrupere. portis autē ante p̄cursis admoto milite Placidus post meridiē usq̄ acerrimo certamine muro pariter ac uico peritū est. ibiq̄ tūc uulgus qdē inerts occidebatur: fortiores uero fugā petebant. Domus uero a militibus diripiebant & uicus igni traditus est. Qui uero inde euaserant totā secum illam regionem ad fugam incitarunt & extollendo p̄prias calamitates in maius totūq̄ Romanorū exercitū aduentare dicendo metu oēs undiq̄ cōmouerunt: plurimī autē numero aucti in hiericunta secesserunt. Hæc enim et tunc eorū sp̄s salutis fouebat: q̄ esset ualida & populosa. Placidus uero equitibus rebusq̄ ante prospere gestis fretus eos insequēbatur & usq̄ ad iordanē quidem semper quos occupabat morti dabat. Omnē uero ad flumē coactam multitudinē fluminis impetu phibitam quod auctum imbribus uadum transire non poterat aperto p̄lio congregitur. Itaq̄ necessitas eos ad pugnam compulsi q̄ fugæ locum nō haberent: p̄tentiq̄ ad ripæ longitudinem tāla equitū & incurius excipiebant. A quibus multi perculsi in flumine ceciderunt. Nam qui māibus eorū iteriere tresdecim milia fuerūt. Alii cum uim sustinere non possent: in iordanē sponte desilierūt. Erat autē numerus infinitus. Et præterea capti sunt p̄pe ad duo milia ducenti uiri cum prædā maxima ouium & asinorū: itemq̄ camelorum & boum. Iudæis quidem hoc uulnus inflictum quāuis parum superioribus maius tamen seipso uisum est & nō solum q̄ eam totā regionem quam fugerant cædes repleuerant: sed q̄ erat refectus mortuis iordanis periturus non erat. Et Asphaltidis quoq̄ lacus repletus erat cadaueribus quæ p̄ multa flumina deuoluta sunt. Placidus autē secunda fortuna usus in uicos proximos & municipia cōtendit. Captisq̄ Abila & iulide & Besemoth oībusque ad lacum Asphaltidē iduneos ex transsugis ubiq̄ collocat. Deinde milite scaphis imposito eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuiū quidem tota regio Romanis cessit: ubiq̄ omnia usq̄ ad Machærunta deuicta sunt.

Nunciatur Vespasiano q̄ Galatia motus quosdam fecerat: ipse magis incitatur ad bellum: multa loca capit: restaurat quæ destruxerat bello: munit loca omnia militibus: narratur q̄ nobilis sit regio Hiericuntis. CAP. VIII.

Vm hæc autem aguntur motus circa Galatiam nunciat: & q̄ Vindex una cum optimis indigenarum a Nerone defecisset: de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum uero ad impetū belli quæ nunciata sunt incitarunt: iam tunc futura bella ciuilia toti usq̄ imperii pericula prospicientē: cū se pres orientis ante pacasset minus Italiæ metuendū existimaret. Obstante at hyeme p̄ subactos interim uicos atq̄ oppida p̄sidia collocabat: & decadarchos ciuitatibus apponēs multa et quæ uastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militū copiis quas Cæsareā adduxerat in antipatridē uenit: ubiq̄ p̄ biduum ciuitate cōposita tertia die uastando inflāmando: oēm q̄ subuertendo circū Thamnā toparchiā in Lyddā & Iam.

nam procedebat. Et cum sese utraq; tradidisset constitutis illic habitatoribus idoneis in Amathūta puenit: occupatisq; ad Metropolim eorū oībus uicis castra muro circūdat. Quinta q; in his relicta legione cū cætera manu in Bethbepthē toparchiam p̄ficiscitur: ea q; ex uicina regione itēq; circum Idumæam igne consumpris castella quidē locis opportunis muniuit. Captis autē duobus uicis i medio idumææ positis: hoc ē Barazi & Cataphartobā plusq; decē milia hoīum peremit. ppe autē ad milē corripit. Exactaq; inde cætera multitudine non paruam militū suorū partem ibi constituit: qui oīa montana loca incursando uastabant. Ipse autē cum reliquo exercitu in iamniā rediit: unde per Samaritidam ac per Neapolim: quæ dicebatur ab indigenis Nabarthad secundo iunii mensis die i Coreā descendit: ibiq; positis castris postridie Hiericunta peruenit. In qua unus ei restorū Traianus quē locis ulterioribus ducebat militē iungit cunctis sub iordanē deuiētis. Sed ex Hiericunte quidem multitudo ante Romanorū aduentū in aduersam Hierosolymis montanā regionem diffugerat: nō pauci autē qui remansere perimunt. Desolatam uero offenderat ciuitatē: cui in planicie sita nudus mōs ac sterilis iminet: idēq; lōgissimus. A septētrionali. n. regiōe usq; ad Scythopolitanos agros. A meridiana uero usq; ad terrā Iodomiticā & Asphaltidē lacū terminus extendit. Non totus autē inequalis est: & q; nihil gignit nō habitat. Huic adiacet circa iordanē mons alius incipiens a iulide a septētrionali regiōe p̄lixius at in meridie usq; ad Bacca q; petrā disternit arabiz ciuitatē. In hoc ē Ferreus mons appellatus ad moabitidē usq; paludē longus. Inter duos at montes regio q; magnus cāpus uocabatur a Gēnabra uico ad lacū Asphaltidē usq; patens habet ducentorū & triginta stadiorum lōgitudinem latitudinē uero centū & uiginti: mediūq; ab iordanē diuiditur. Sūt autē illic duo lacus asphaltides & Tyberienfis natura cōtraria. Namq; alter salus ē sterilis est. Tyberienfis uero dulcis & fecundus: ætatisq; tpe illa planicies ardore solis incendit & uicis opprimit: aeris tractu oībus circū aridis p̄ter iordanē. Vnde euenit ut palmæ q; in ripis sūt magis floreant & fertiliores sūt. Mīnus autē q; longe remotæ sūt. Ad ipsam uero Hiericunta largissimū fontē est: rigandisq; aruis uberrimus: iuxta ueterē scaturiēs ciuitatē: quā Iesus Nabe filius hebræorū ductor primā in cananæorum terra bello possederat. Hunc fontē serūt nō solū terræ atq; lignorū fructus: sed et sceminarū ptum obtundere solitū: cūtaq; p̄ter morbo ac peste corrūpere. Postea mansueuisse contra saluberrimū ac feracissimū esse factū ab Heliseo quodam Prophetæ: qui Heliz notus fuerat atq; successor. Receptus enim hospitio ab Hiericuntis habitatoribus q; humaniores eos exptus erat: ipsos & oēm illā regionē ppetua gratia remuneratus est: progressusq; ad fontē Lagenam fictilē salis plenam in profluentem aquam milit. Iustam deinde ad cōlū dexteram tendens: fontiq; inuergens blanda libamina ipsum quidem p̄cabantur ut fluentia leniret: ac dulciores aquæ uenas aperiret. Deum uero ut fecundioribus auris flumina temperet orabat: tanquam ubertatē fructuū quam successione p̄lis daret indigenis. Nec eorū genitricēs filiorū aqua deficeret: quoad iusti manerēt. Ad has p̄ces ex disciplina manibus multa operatus fontē imitauit: & q; antea cā erat his orbitatis ac famis: idē uictus ac fecunditatis auctor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est: ut si attrigerit modo terram sapidior sit aq; diu pseueratibus. Vnde eo q; largius abutuntur exiguum emolumētū habēt: q; uero parcius pluri. An plius tamē quā cæteri fontes spatiū rigat. Et septuaginta qdem stadiis longā. xx. autē latā planitiē permeat. Optimos at in ea paradisos ac densissimos educat palmarūq; irriguarū genera tā sapore quā noībus uaria. Quarū piguissimæ calcibus pressæ plurimū mellis emittunt: nō multū alio melle deterius: quāquam & mellis atrix est illa regio & oppobalsami ferax: qui oīum carissimus est fructus: ubi nascērium. Itēq; Cyprū Myrobalanū gignit: ut qui diuinū esse illū tractum dixerit non errabit: ubi & larga & optima generant q; sūt carissima. Sed nec in aliis ei fructibus aliq; facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatū quod factum ē reddit. Cuius rei cā mihi uidetur esse aquarū uis læta. Aeris calor: cū hic puocet q; nata fuerint atq; diffundat. Liqueor at firmis singula radicibus stringat uiresq; suggerat: æstiuo tpe quo sic perusta est illa regio: ut nihil facile procedat ac pululet: aqua tamen si ante solis ortū hauriatur: auræ spiritu refrigerat: naturamq; contrariā acri sumit. Hyeme uero cōtepescit: ea q; meris mitissima efficitur. Tanta ē autē cōeli rēperies: ut quo tempore in alia iudææ regiōe ningit: lino illic tamen indigenæ uestiunt. Distat at ab Hierosolymis. cl. stadiis: & ab iordanis stadiis sexaginta: totūq; habet ab Hierosolyma spatium desertū atq; saxorum: ad iordanem uero & lacū Asphaltidē licet humilius: æque tamen incultum ac sterilem.

Describitur natura Asphaltidis lacus: quem Vespasianus uoluit uidere.

CAP. IX.

Ed de hiericunte quā sit fortunatissima satis dictum est. Cōmemoratione autem dignū puto Asphaltidis quoque naturā exponere lacus. Is enim sterilis est: nimia uero leuitate etiam quæ grauissima sūt in eum iacta referuntur. Demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus qui eius uisendi causa illuc uenerat: iussit quosdam natandū in scios uinctis post terga manibus in altum proici: & euenit omnibus tanquam ui spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris atque mutatio terræ: quæ in singulos dies superficiem uertit & solis radiis uariata resplēdet. Multis autem locis uomit nigras bituminis glebas: q; super undā & habitu & magnitudine tauris sine capiti-

bus affimiles natant. Ad eas aut cum lacus exercitatores accesserint: nacti quod aggestum est ad naues trahunt: & quia lentum est repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi replicata scapha pendet a cumulo: donec menstruo mulieris atque urina soluat. Est aut utile non modo ad compagines nauium: sed ad corporum etiam curationem multis remediis admiscetur. Huius lacus longitudo est quingentorum & octoginta stadiorum: quia a Zobaris usque ad Arabiam tenditur. Latitudo aut. cl. stadiis patet quae Sodomiticae terrae vicina est. Olim quidem tam fructibus quam substantia ciuitatum fortunata. Nunc autem omnis exusta utique habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Denique adhuc in ea reliquias ignis & oppidorum quinque uidere licet imagines: & renascentes in fructibus cineres: quod colore quidem sunt & aliis similes: carpentium uero manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terrae quidem Sodomiticae fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Vespasianus collocat praesidia apud Hiericuntam: mittit quosdam Gerasa huius ciuitatem capiunt: militem iuuenes interficit: omnia dantur flammis.

CAP. X.

ET Vespasianus Hierosolymorum habitatores muniri undique cupiens apud Hiericuntam & Addida castellis erectis utrobique auxiliorum pariter ac Romanorum praesidia collocat. Mittit autem Gerasa autem Annium: equitatus ei parte multisque peditibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta mille iuuenes: qui ne fugerent praeventi erant interficere familias captiuas ducit bona militibus praedari permittit. Incensis deinde domibus proximis petierat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodque occupatum fuisset flammis dabatur: omnibusque tam montanis locis quam tota planicie bello oppressis apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habent cum transfugere quidam cupientes a Zelotis asseruantur. Eos uero qui etiam tunc a Romanis diffidebant undique ciuitate uallata cohiberet exercitus.

Nunciat Vespasiano paranti proficisci Hierosolymam quod mortuus sit Nero: quo etiam Galba sit creatus imperator: & quidam alii post eum & de eorum discordia.

CAP. XI.

Espasiano autem Caesarem reuerso & cum omnibus copiis in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciat Nero peremptus cum per annos tresdecim & octo dies imperasset. De quo referre quemadmodum dehonestant imperium: nequissimis hominibus Nymphidio & Tigellino & indignissimis libertorum promissa reperiunt. quodque hoc captus insidiis ab omnibus suis seruatoribus destitutus cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit ibique semet occidit. & quod multo post tempore qui eum deposuerant poenas dederint: bellumque per Galatiam quo pacto deserit: & quod Galba creatus imperator Romam redierit ab Hispania. & quemadmodum incusatus a militibus tanquam humilioris esset animi in medio foro necatus sit: & Otho declaratus sit imperator eiusque militiam in Vitellii duxisset exercitum necnon & Vitellii turbas & circum capitolium pugnae: & quemadmodum uel Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint uel Germanorum agmina bellum ciuile sedauerint. Haec omnia recusari narrare cum fide: quod & a multis Graecorum itemque Romanorum & a cunctis copiose praescripta sunt. Ordines autem rerum continuandi gratia ac ne intercisa pendeat historia summatim singula designabo.

Vespasianus expectat quod Galba ad eum de rebus bellicis agendis scribat: mittit filium suum Titum: nauigat rex agrippa ad Galbam: nunciat in Achaia quod Galba sit interfectus & Otho sit creatus: agrippa statuit Romam pergere: Titus ad patrem nauigat Vespasianus cum Tito suspecti bellum negligunt.

CAP. XII.

Tigitur Vespasianus primo quidem in Hierosolymam militiam differebat expectans quo nam uergeret imperium post Neronem. Deinde ubi Galbam impare cognouit nihil conari decreuerat priusquam ille quoque ad se de bello aliquid ascriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutarum simul: & ut de iudeis mandata acciperet. Ob easdem causas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaia quod hyems erat longis nauibus pertrahunt iter fieri Galbam contigit septem mensibus & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium: ac tres menses reipublicam gubernauit Agrippa uero nihil mutatione deterritus Romam pergere statuit. Titus uero diuino quodam impulsu ex Achaia ad Syriam nauigat: & mature inde Caesarem uenit ad patrem. Suspecti autem de omnibus quasi nutante Romano imperio iudeorum militiam negligebat. Patriae quoque metuantes aggredi alienigenas importunum esse arbitrabantur.

In Hierosolyma exoritur nouum bellum per Simonem Giorae filium: Simon cum Zelotis congregatur: multos occidit: cum idumaeis etiam pugnat: Iacobus quidam perdere idumeos cogitat: idumaeam capit Simon totam regionem depopulatur: capitur uxor Simonis a Zelotis: perterriti timore remittunt ei mulierem suam.

CAP. XIII.

Interea tamen bellum aliud in Hierosolymam excitatur. Erat Simon Giorae filius patria Gerasenus aetate iuuenis: sed calliditate posterior Ioane: a quo iam pridem ciuitas possidebatur: uiribus autem corporis audaciaque praestantior. Ob quam ex Acrabatenam quoque Toparchiam: cuius rector erat pulsus ab Anano pontifice ad latrones puenerat: quod Masada occupauerat. Is autem primo quidem ita suspectus erat: ut eum ad iserius castellum cum mulieribus quos secum adduxerat transire permitterent ipsi excelsius incolentes. Rursus autem post necessitudinem morum fide

GG iiii

illis esse uidebatur. Nam & ductor erat p̄darum exeuntibus & cū ipsis territorij Masadæ populabatur nec tamen eos ad maiora exortanda metuebat. Dominandi. n. cupidus magnorūq; appetens quia mortem Anani comperit in montana discessit ac uoce p̄conum seruis libertate promissa: itemq; liberis primo cunctosq; q ubiq; fuerant nequissimos congregauit. Iam ualido conflatō collegio mō tanos uicos diripiebat. Semp̄ aut accedentibus pluribus eius sociis: audebat ē in humiliora loca descendere: & ciuitatibus quoq; iā terribilis erat: multosq; potentiū uis leius & prospera facta sollicitabant. Nec iam seruorū tantū siue latronū exercitus erat: sed multorū etiam popularium tanquā regi patebat obsequio. Excursus at agebatur in Acrabatenā Toparchiā & i maiorem usq; idumæam. Vicum. n. cui nomen est Aim muro amplexus ad tuitionem sui pro castello habebat. In ualle. n. quæ appellat Pharan occultas qdem dilatauit speluncas: multas uero patas inuenit: atq; is conditor p̄tæ dæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat: multaq; collegia diuerfabantur: neq; dubitabatur q in Hierosolymis copiis & apparatu pluderet. Vnde insidias ueriti zelotæ ac p̄uenire eū qui cōtra se cresceret cupientes plæriq; cū armis egrediunt. His aut Simon occurrit: cōmissosq; plio multos occidit & reliquos cōpellit in oppidū. Nondum aut uiribus fretus ab obsidione deterreretur. Prius aut idumæam subiugare conatus est. Itaq; cū uiginti milibus armatorū ad fines eius properabat. Idumæorū aut princeps mature ex agris quinq; fere milibus pugnantū ciuiū congregatis: pluribus at qui sua seruarent domi dimissis pp Sicarios qui Masadæ uersabantur incursum. Simonem in finibus p̄stolabantur: ubi conflictu habito ac p̄ totū diem detracto plio: neq; uictor neq; uictus abscessit. Et ipse quidem in Aiam uicini idumæi uero domū egressi sunt. Non multo aut: post Simon cū maioribus copiis eorū fines petebat: castrisq; in quodam uico. cui nomen est Thecne positjs ad custodes Herodii quod nō longe aberat de sociis suis Eleazarū misit: ut castellum sibi traderent persuasurū quē quidem sine mora suscipere custodes causæ nesci: cur uenisset. Mox aut de traditione prolocutū strictis gladiis persequerent: donec fugæ locum nō reperiens de muro in subiectam uallem se proiecit: & ille qdem hoc modo statim morit. Idumæis aut uires Simonis formidantibus placuit priusquā bello congredierent explorare hostium copias. Huic aut se in ministrū obtulit parato aio Iacobus quidā e rectoribus cogitans p̄ditionē. Deniq; profectus ab Aluso: in hoc enī uico tunc idumæorū collectus erat exercitus: ad Simonē uenit: primūq; se patriā suam traditurū esse pacificū accepta fide: q; semp̄ ei carissimus foret. Mox ē de tota idumæa operā pollicet. Ob quas res humanissime apud Simonē cōnatus clarissimiq; p̄missionibus aiatus ubi ad suos rediit: primo Simonis exercitū multiplici numero mentiebat esse maiore. Deinde rectoribus ē paulatimq; multitudinem uniuersā præstitis ut Simonē reciperent suadebat: eiq; sine pugna rerū oīum permitterent p̄cipatum. Simul aut & hoc agens & Simonē per nuncios euocabat disiecturū se pollicitus idumæos quod & p̄stitit. Nam cū iam appropinquaret exercitus: equum primus inscendit & cū sociis corruptionis effugit. Pauor aut occupat uniuersam multitudinē: ac priusq; ad manus ueniretur domū quisq; suam soluti ordine recesserūt. Simon p̄ter opinionem sine sanguine idumæam introiit: primūq; aggressus ex improviso Chebrō municipiū capit: in quo maxima p̄da potitus est: multosq; fructus diripuit. Chebron at indigenæ serunt nō eiusmodi terræ ciuitatū uerū etiam ægyptiā Memphi antiquiorē. Deniq; duo milia & trecenti eius cōnumerant ānī: hæc aut fabula est. Abraam quoque parenti iudæorū fuisse domiciliū: posteaq; Mesopotamiæ sedes reliquit eiusq; posteros hinc ad ægyptum esse profecturos. Quoq; ē tunc monumenta extant in eadē ciuitate per optimo marmore liberaliter fabricata. Cernit aut sexto ab oppido stadio arbor maxia Therebintus: eamq; memorant ab initio mūdi creati nūc usq; durare. Hinc totā Simō peruasit idumæam: nō modo uicos eius & ciuitates depopulandos: sed excitando ē territoria. Nam p̄ter armatos quadraginta eum milia sequebantur ut his nec uictui quidē necessaria satis essent. Ad has aut necessitates accedebat eius crudelitas insup̄ iracundia quo magis uastari contingit idumæam ut quē admodum post locustas silua cerni solet & frondibus ipoliata: sic ē qua Simonis transisset exercitus a tergo solitudinem relinquebat: & aliqua quidē cōburendorū alia diruendo: & quicqd in ciuitate uel in agris natū est conterēdo calcibus aut depascendo debebant perq; quā terram cultā iter agendo faciebāt eam steriliore. Proptus ut ne signum quidē uastitatis relinquere quod aliquando fuisset. Hæc oīa rursus zelotas incitauerunt: & aperto qdem bello: configere p̄timuere: insidiis uero per itinera collocatis uxore Simōis rapiunt: eorūq; p̄terea quos hēbat in obsequio plurimos. Deinde tanquā Simonē ipsum cœpissent: in ciuitatem exultantes recedunt. Continuo nāq; sperabant armis eū depositis p̄ uxore sibi supplicaturū. Illum aut nō misericordia sed ira cōiugis rapit: peruasit. Cūq; ad muros Hierosolymorum uenisset ut fera sautia q̄ percussores prendere nequisset. ita in quos reperisset effundebat infantiā. Deniq; olerū sarmentorūq; cā p̄gressos ad murū iberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necē ut ai indignatiōe id solū abesse uideret: q nō ēt uesceret corpibus mortuorū. Multos at abscessis manibus dimittebat i ciuitatē una p̄terrefaciēs inimicos & populū reuocare cupiēs a nocētibus. Hisq; mādabat ut dicerēt q iuraret Simō p̄ deū q cuncta regeret: nisi cito redderent cōiugem suam muro p̄rupto oībus qui in ciuitate essent similiter uterēt: neq; cuiquam ætati p̄ceret: aut ab innocen-

tibus discerneret non donec his eius mandatis non modo populus sed etiam Zelotæ metu percussi remiscerunt ei mulierē atq; ita definitus paulisper ab assidua cæde requieuit.

Præter bellum in iudeâ in Italiâ civile bellum fiebat: perempto Galba: Otho imperator creatus cum Vitellio pugnat: audita uictoria semetipsum Otho occidit: qui biduum & tres menses imperiū tenuit.

CAP. XIII.

Non solum autem per iudeam erat seditio bellumq; civile: uerum etiam per Italiâ. In medio namq; Romanorum foro Galba perempto: creatus Otho imperator cum Vitellio imperante pugnabat: quem Germanorum tunc manus elegerat. Habito autē apud Bebrinacū Galliæ prælo cū Valente & Cinna Vitellii ducibus primo die Otho superat: uicta altero Vitellii milites: multisque trucidatis & aduersæ partis audita uictoria. Otho apud Brixellū semet occidit: postq; biduum tresq; menses imperium tenuit. Accesserūt autem Vitellii ducibus Othonis milites & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu ueniebat.

Vespasianus partes duas Idumææ capit alteram etiam ciuitatem capit omnes interimit: Simon quoq; idumææ reliquias prosequitur: Ioannes intus multas p̄dationes permittebat Galilæis: uescebantur libidine: certant adinuicem Zelotæ cū Ioanne & Simon cum illis.

CAP. XV.

Um interea Vespasianus quinto die iunii mensis Cæsaream profectus est: eas quas non dum subuerterat idumææ partes petiuit & in montana regione quo primum ascendit Toparchias duas Cophniticā & Acrabatena subegit. Deinde post has Bethelā & Ephrē municipia: ibiq; præfidiis collocatis usq; Hierosolymam equitabat. Multos uero tunc deprehensos necabat: multosq; capiebat. Rectoq; autem unus Cerealis cū equitū parte ac peditū superiorem quæ dicitur uastabat idumæam & Chaphetranū quidē pseudo municipium aggressionē caprū incendit. Alterum uero quod Charabin dicit ad mōro milite obsidebat muro satis ualido cinctum. Diutius autem ibi se moratur: speranti subito portas aperuerat & cū p̄cibus adorantes ei se tradiderat. Quibus subiugatis Cerealis in Chebron aliam ciuitatē antiquissimā tendit sitā: ut dīxiim montanis locis haud procul ab Hierosolymis. Vt autē intromissus in eam reliquam multitudinem quam ibi cōfendit cum p̄cibus interemit: oppidū uero ipsum exiit. Omnibusq; iam captis p̄ter castella Herodium & Masada & Machærunta quæ a latronibus tenebant sola iam Hierosolyma romanis ante oculos: rariquæ expugnanda restabat. Simon autē ubi uxorem suam a Zeloris recepit ad reliquias iudeæ regreditur persequendas: & undiq; circumacta natione Hierosolymam compulit: plerūq; fugerunt: ipse quoq; ad eam sequeretur. Deinde cum muro eius obfesso operatorum ex agris ad euntē multitudinem cōpisset interficiebat. Eratq; populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ utriusq; sæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuētis & audacia factionū corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant. Et Ioannes ob potentiam quam sibi comparauerant: uicem referens oīa quæ desiderarent ut faceret permittebat. Insatiabilis autē rapinarum cupiditas erat: domorumq; locupletum p̄scrutatio. Cædes autem uiroꝝ & scēminarū & iniuriarū pro ludo habebant: prædamq; cum sanguine deuorantes sine aliquo metu: post satietatem muliebri libidine tabescebant: comprisq; crines ac scēminarū ueste induti lotiq; unguentis: & ut forma placeret oculos illiti non solū ornatu: sed impudētiā quoq; mulierū imitabant: & obscenitate nimia nepharios coitus exigentes ut in lupanari uersabant: & ciuitatēq; totam impunis facinoribus prophanebant. Effceminantes autē uultum dexteras ad cædem proniptas habebant: delicatoq; incestu enervati subita incursione bellatores fiebant. Et de paludamētis uersicoloribus eductis gladiis: caesa obuios transfuerberabant. Eos autem qui Ioannē fugissent excipiebat sæuior in cædibus Simone quicq; intestinū euasisset tyrannum: ab eo qui prope erat occidebatur. Omnis autem fugæ uia transire cupientibus ad Romanos abscessa spes erat. Inter Ioannis autē copias quantum erat idumæoꝝ dissidebant: separatiq; ab aliis aduersum tyrannū tam liuore potentia quam crudelitatis eius odio armantur. Deinde pugna congressi multos zelotæ perimunt: ceterosq; in aulam regiam compellūt quam Grapte ædificauerat. Hæc autem fuerat cognata Sizzæ regis Adiabenoꝝ. Vna uero irrumpere Iudæi atq; inde zelotæ in phanū pulsi Ioannis pecunias prædabant. In aula enim supradicta & ipse degebat: tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autē zelotæ qui per ciuitatē dispersi ad illos qui in templū fugerant aggregati sunt: eosq; Ioannes aduersus populum & idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat: cum pugna plus possent quam confidētia: ne de templo nocte subreperenti: seq; pariter occiderent: atq; oppidum concremarent.

Deliberant Simonem introducere & Ioannem expellere: Simon loca oīa ciuitatis inuadebat: cōgreditur cum illis qui eum receperunt.

CAP. XVI.

Taq; collecti cū pontificibus deliberabant: quoniam pacto imperiū præcauerūt. Sed profecto deus sententias eorum in deterius uertit: & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. Nam ut Ioannem deicerent: Simonem recipere statuerunt: & cum præcibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur: missosq; Mathia pontifice rogant Simonē ut ad se introiret: quem sæpe timuerat. Cū his autē p̄catores erant: & qui zelotas ex Hierosolymis fugerant. Domus quicq; suæ desiderio & fortunarum. Ille autem ni-

mis superbe se dominum fore pollicitus uelut ciuitatem liberaturus ingreditur: cum salutis eum datorem ac defensorem sui populi clamor designaret. Vbi uero cum suis copiis introitus: mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos a quibus rogatus erat quam eos contra quos fuerat aduocatus inimicos putabat. Ioanes autem cum multitudine Zelotarum in templo exire prohibitus amissis etiam quæ in ciuitate habebat. Nam statim rex eorum Simon cum sociis diripuerat: salutem iam desperabat. Templum tamen adiuvante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus perque propugnacula stantes impetum repellebant: multiq; a Simonis parte oppetebant: multi sacrii referebantur: quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant: eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent: turres tamen quatuor maximas fabricauerant: ut ex alto uidelicet missilia torquerent. Vnam ad orientalem angulum: & septentrionalem alteram: super xystrum tertiâ in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra uerticem pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post meridiem quod septimus quisq; inciperet tuba significare: rursusq; uesperis quod desineret nunc ferias populo: nunc ut opus faciat denunciantem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumq; tormenta & sagittarios & fundarum scientes. Itaq; tunc Simon pigrius ad impetum mouebatur: cum pleriq; mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus propius accedebat. Machinarum enim missilia delata longius multos pugnantium perimebant.

Bella fiunt in Italia per Vitellium & suos milites: audiens hæc Vespasianus quod Vitellius princeps sit factus indignatus: milites Vespasianum hortantur ut Romam accedat: eo quod ipsum populus imperatorem constitueret: tenuit ipse ipsi cogunt uelle imperium: cogitat quo rem efficere possit. CAP. XVII.

Er idem tempus Romanos quoque scruiora mala circumueniunt. Aderat. n. ex Germania Vitellius cum exercitu: aliam præerea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperet totam urbem pro castris habebat omnemq; domum repleuit armatis. Illi autem conspectis Romanorum diuitijs oculis infuētis & auri argentiq; stupore perfusi uix cupidinem continebant: adeo ut in rapinas se conuerterent & eos qui obstare conarentur occiderent. & in Italia quidem ira res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus Cæsaream reuertebatur audiit Romanorum tumultus & Vitellium principem. Hoc autem licet ipse imperium pati sicut bene imperare nosset ad indignationem perductus esset: dominum deditur ei cum qui ueluti desertum inuasisset imperium. Dolor autem saucius cruciatum ferre non poterat: neque aliis nacare bellis cum patria uastaretur. Verum tamen quantum ira impellebatur ad ulciscendum: dumtaxat longinquitatis cogitatio reprimebat. Multa. n. fortunam posse noua facere priusquam ad Italiam præsertim hyemis tempore ipse transiret: pluresq; crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione uociferantes incurfabant Romam constitutos milites & in delitijs agentes: qui ne famam quidem belli sustineantibus libuerit discernere principatum: & spe questus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes alijs condonare potestatem: cum apud se digniorem habeant imperio. Cui si hanc amiserint quam iustiore uel quando reficeret erga se beniuolentiam gratiam. Tanto autem Vespasianum quam uitellium dignius esse principem fieri: quanto illis qui eum declarassent ipsi præstaret. Non. n. se minora pertulisse bella: quam qui ex germania uenissent: neque illis qui tyrannum inde ducerent in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatui populo ne Romanum Vitellii libidines pro Vespasiani pudicia perpeffuros: nec pro bono imperatore crudelissimum tyrannum: aut filium pro patre optaturos principem. Maximum. n. pacis tutamen ueram in imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeat imperium habere se Vespasianum: siue adolescentiæ uiribus Titum: ex amborum ætate quod erit commodum temperabitur. Non solum autem se ministraturos declarati imperii uires: qui tres legiones regumq; habentes auxilia conseruassent omnia ad orientem atque ad Europam Vitellii timoribus sepata: sed etiam qui essent in Italia propugnatores Vespasiani fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociarum iri spectarent: alteri uero etiam urbis esset commissæ custodia. Quæ pars ad imperii principia non parum ualeret. Postremo si ipsi cessarent senatus fortasse declaraturum eum principem quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loquebantur. Deinde adhortati se in uicem Vespasianum imperatorem appellant: eumque ut in periculo constitutum imperium conseruaret: orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit: nequaquam uero imperare uolebat. Dignum quidem se factis existimans: priuata autem uitæ securitatem clarioris fortunæ periculis anteponebat. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladijs mortem ei minitabantur nisi uiuere uellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus quod renuebat imperium postremo cum his qui se designauerant minime dissuadere posset: accepit Mutiano autem ceterisque qui eum ad imperium inuitauerant: & exercitu alio uociferante ut se in hostes omnes duceret: prius res Alexandrinæ procurandas putauit: sciens Aegyptum plurimam esse partem imperii propter frumentariam summationem: & si potius esset uero quoque si præstaret Vitellium deiiciendum sperabat. Nec enim perpeffurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones: quæ apud Alexandriam degerebant sibi cupiebat adiungere. Cogitabat enim etiam propugnaculo sibi fore illam regionem

aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu mariq; importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam: a meridie uero limitem qui Sienē ab æthiopia dirimit: nauibusq; inuias Nili fluminis cataractas. Itemq; ab oriente mare rubrum ad Copton ciuitatem usque diffusam. Septentrionale uero munimentum habet terram usq; ad Syriam: & quod dicitur Aegyptium pelagus totum portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium uero & Sienē per duo milia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium nauigio stadiorum trium milium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinē usq; nauibus ascendit. Namq; ulterius progredi ut supra diximus cataractæ non sinunt.

Describitur q̄litas portus Alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberium Alexandrum ut essent sibi adiumento fama ē q̄ Vespasianus sit impator: q̄li oēs ad eū accedūt congratulantes & subiciētes se eius ip̄io: recordatus Vespasianus qd̄ Iosepus p̄dixerat: liberari iubet eū e uinculis. CAP. XVIII.

Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & hostium perangustum habet: saxiq; latentibus a directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manufactis brachiis cingitur. A dextera uero Pharus obiecta insula turrim maximam sustinet: ad trecenta usq; stadia nauigantibus igne lucentem: ut quam longissime difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autē insulam opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus & a uersis obicibus fractum asperiores facit meatum: eoq; periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est: & triginta stadiis magnus. In quem tam quæ defunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quam quæ superant ex bonis domesticis & indigenis in totum orbem diuisa exportantur. Itaq; non sine ratione Vespasianus Alexandriam rumore cupidus occupauit: ad totius imperii firmamentum. Proinde statim ad Tyberium Alexandrum litteras dedit: qui ægyptum & alexandriam regebat: indicans militum alacritatem: quodq; ipsi necesse fuit suscepto munere principatus operam atq; adiumentum eius assumeret. Alexander autem simul ut Vespasiani legit epistolam prompto animo: & legiones eius sacramento rogauit & populum: uiri autem libentissime paruere uirtutem uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate: omnia quæ imperii usus exigeret aduētui quoq; principis necessaria iam parabat. Opinione uero citius declaratum in oriente Vespasianum imperatorem ubiq; fama nunciauit. Et uniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant: nuntique læti p̄ eo simul & sacrificia celebrabant. Agmina uero apud Mesiam Pannoniamque degentia: quæ propter Vitelli audaciam paulo ante fuerant concitata: iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus iam Berytum uenerat: ubi multæ quidem e Syria: multæ uero ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam ei coronas & gratulatoria decreta a singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus: populorum alacritatem iurataq; per ipsum principi sacramenta renunciens. Vbiq; autem Vespasiani uotis obsecundante fortuna: rebusq; ad eum plurima ex parte inclinatis cogitare cœpit: & q̄ non sine providentia sumplisset imperium. Sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circunduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa & alia: multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia: & Iosepi dicta quibus eum Nerone uiuo ausus fuerat appellare imperatorem. Admirabatur autem uir quem adhuc habebat in uinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis: primo quam strenuus fuisset Iosepus: quantumq; in iotapatis expugnandis propter eum laborasset exponit. Deinde uaticinationes eius quas ipse q̄dem timoris causa suspicaret esse figmenta: tēpus autē diuinum fuisse ut rerum exitus probauisset. Tumq; inhonestum esse ait: ut qui sibi augurasset imperium uocisq; dei minister ac nūcius extitisset adhuc captiui loco haberetur: fortunamq; sustineret aduersam. Vocatumq; ad se Iosepum solui iubet. Hoc autem facto alii quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset: præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus uero qui cum patre aderat: iustum est inquit pater una cum ferro etiam probro Iosepum soluit. Erit autem tanquam nec initio uinctus si non dissoluerimus: sed inciderimus catenas. Nāq; id agi solet in his qui non recte fuerint uincti. Eadem Vespasiano placebant: & quidam interueniens securi catenas abruptit. Iosepus quidem pro his quæ prædixerat præmio famæ donatus: & de futuris iam dignus cui iam credendū esset habebatur.

Vespasianus mittit Mutianū in Italiam: geritur bellum cū Cecilio ab Antonio: Cecilius uidens exercitū Antonii cogitat de proditione: ad ipsum mittit Milites uolunt occidere Ceciliū: certat: superatur exercitus Vitellii: Antonius in urbem ueniens cum Sabino capitolium nocte occupat: Vitellius cum suis militibus eos inuadit: superat: Sabinus occiditur: Domitianus cum multis nobilibus euadit: Vitellius ingulatur a populo. CAP. XIX.

Vespasianus at responso legationibus redditus: iusteq; & pro meritis administrationibus ordinatis Antiochiam uenit. Et quo primum tenderet cogitans Alexandrino itinere p̄ stabilis esse duxit quæ Romæ agerent curare. Alexandriā. n. stabile esse: Romanas at res a Vitellio perturbari. Mittit igit in Italiam Mutianum cū multis eq̄tum peditūq; copiis. Qui tamen p̄ hyemis asperitatem uetius nauigare per Cappadocias & Phrygias

ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius primus aduocata legione tertia ex his quæ apud Mesiam morabantur illam enim regebat prouinciam bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius aut cum magna manu Cecilium Alienum obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus quæprimum circa Cremonam Galliarum Antonium consequitur quæ confinis Italiae ciuitas est: ibique conspecta hostium ordinatione ac multitudine plio quidem congredi non audebat. Discessum autem periculosum reputans de pditione deliberabat. Conuocatis aut Hecatontarchis & Chiliarchis sibi subditis ut trāsirent ad Antonium suadebat. Vitellii quidem rebus detrahens. Vespasiani autem uires extollens: & altere nomen imperii tantum: alterum uirtutem habere cōmemorans: ipsis quoque melius eēt si id gratum faciant: quod necesse est. Cūque se multitudine superatū iri sciant uoluntate piculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliquas uindicanda: Vitelliū uero nec cū ipsis quidem p̄sentia posse seruare. Multa in hunc modum quod uoluit persuasit: & cum milite trās fugit ad Antonium. Eadē uero nocte milites poenitudo simul ac metus eius si uicisset a quo missi fuerant occupauit: ductisque gladiis Cecilium obruncare uoluerunt. Fecissentque nisi his aduoluti chiliarchi supplicassent. Quamobrem cæde quidem se abstinerunt: uinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendū habebant. His auditis Primus continuo Antonius suos monet: eosque armis in defectores ducit. Illi autem instructi ad plium paulisper quidem restiterunt. Mox autem loco pulsi Romani Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertitur: & per ciuitatē circūclusam pleramque multitudinem peremit. Aggressus autem reliquos oppidū militibus prædari pmisit. In quo multi quidē hospites mercatores: multi uero indigenæ pierē. Totus Vitellii exercitus uirorum triginta milia & ducenti. Quin & Antonius eorum quos de Mesia adduxerat quatuor milia & quingentos amittit. Solutū aut uinculis Ceciliū rege gestatum nuncium ad Vespasianū dirigit. Qui ad eū intromissus & collaudatus est: & p̄ditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ aut Sabinus ubi Antonium appropinquare cognouit fiducia recreatus est: collectisque uigilum militū agminibus nocte occupat capitolium. Luce uero facta multi nobilium sociati sunt ei: & Domitianus fratris filius pars ingens obtinendæ uictoriae. Sed Vitellius de primo quidē minus curabat. His autem iratus qui cū Sabino defecerant & nobilium sanguinē p̄ ingenta crudelitate sitiēs imittit capitolio quam secū adduxerat militū manū. Vbi multa ab his itemque aliis qui templum tenebant pugnantibus audacter admissa sunt. Postremo aut Germani quoque multitudine superabant collē obtinuerūt. Et Domitianus quidē cū multis Romanorum uiris insignibus diuina quidā ratione saluus euasit. Reliqua uero multitudo tota lanietur. Et Sabinus quidē ad Vitellium ductus occiditur. Milites aut directis donariis templum incendunt. Tumque postero die cum exercitu uenit Antonius: cūque Vitellii milites excipiunt: & trifario cōmisso intra urbem prælio oēs interiere. Procedit autem ebrus de palatio Vitellius: & ut assolet in extremis longiore luxu p̄digæ mensæ refectus. Tractus aut per populū uariisque uerborum genere dehonestatus in media urbe iugulatur. Octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si uiuere diutius contigisset ut opinor luxuriæ minime sufficere potuisset imperium. Aliorum uero mortuorum supra quinquaginta milia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis octobris.

Mutianus urbem ingreditur cum exercitu Antonium cū aliis subleuati occidit multos qui consenserant cū Vitellio Domitianus filius Vespasianus rector efficitur populus Vespasianum clamat imperatorem: ad Vespasianū qui Alexandria iam applicauerat ueniunt legati: intendit autem Vespasianus in reliquis inquit: Titum mittit ad Hierosolimam.

CAP. XX.

Offero autem die Mutianus cū exercitu Romam ingreditur: & Antonii militibus a cæde repressis adhuc. n. hospitia p̄scrutandos: & Vitellii milites & ex populo plurimos quoque cū illo senserant occidebat: examinationis diligentiā iracūdia p̄ueniētes. Domitianū p̄dusctū populo rectorem insinuat: usque ad patris aduentū. Populus aut iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianū: simulque & illū confirmat: & Vitelliū esse deiectū festa lætitia celebrabat. Cū aut Vespasianus. Alexandria uenisset: gesta ei Romæ nūciata sūnt: & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt. Cūque maxima post Romam ciuitas esset angustior multitudini p̄babat. Firmato aut iam totius orbis imperio rebusque populo præter spem cōseruatis Vespasianus in iudeæ reliquis intendit autem. Et ipse quidē exacta hyeme Romam p̄fiscisci parabat: resque apud Alexandria mature componere p̄ponebat. Filiū uero Tirū cū extremis copiis ad liberandā Hierosolimam dirigit. Qui terreno itinere Nicopolin usque progressus ab Alexandria ciuitate uiginti stadiorum interuallo distantē inde militē longis nauibus imponit. Isque Nilo flumine post Medesū tractus Thmuin usque uehit. Hinc aut egressus in terrā apud Tanin ciuitatē diuertit. Unde secunda ei mansio fuit ciuitas Heracleas: & Pelusiū tertia. Hinc aut milite p̄ biduū recreato tertio die Pelusiū fines trāsit: unāque mansionē p̄fectus p̄ solitudines ad Cassii Iouis templū castra posuit. Posteroque die apud Ostracinem: quæ mansio aquæ inops est: ob quā causam aduentitia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocuria requieuit: & inde progressus in quartam mansionē Raphiam uenit: quæ prima occurrit. Syriæ ciuitas ē. Gaza uero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonē atque hinc Iamnia: deinde Iopet: & ex Iope Cæsaream peruenit. Decreto apud se alias militum copias congregare.

De bello Iudaico. Liber. vi. incipit.

¶ Tito existente adhuc apud Alexandriam Hierosolymis oris trifaria seditio Zelotarum Simonis & Ioannis inter eos congregati sunt ut templū uniuersum inundaretur sanguine. CAP. I.

Hic in grecis codicibus non. vi. si quintus incipit liber.

Itus quidem ad eum modum quem prædiximus emensa ultra Aegyptum ad Syriam usque solitudine Cæsaream uenerat. Ibi que enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam una cum patre imperium quod nuper eis deus permiserat disponente: cōtiguit etiam seditionē quæ apud Hierosolymam erat aucta trifariam diuidi: & aliorum partem in alteram uerti. Quod ut in malis optimum quis dixerit factumque iustitiæ. Nam Zelotarum quidem in populum dominatio quæ auctor erat excidii ciuitatis: unde coepit & per quos creuerit diligenter superius declaratum est. Hanc autem non erauerit quisquam dicens seditionem in seditione esse factam: ac ueluti rabida fera externarum penuria in uiscera sua scæuire solet. Sic Eleazarus Simonis filius qui & ab initio Zelotas in templum a populo separauerat: uelut indignati simulans ob ea quæ in dies singulos Ioannes auderet. Cum ne ipse quidem a cædibus quiesceret. Re autem uera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens summæ rei desiderio propriæ potentiz cupiditate ab aliis defecit. A scitis etiam Iuda Chelica & Simone Ezronis filio potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius non ignobilis. Horum singulos zelotæ non exigui sequebantur. Occupatoque interiore templi ambitu super eius portas in sacris foribus arma ponunt: & abundare quidem se suis necessariis confidebant: sacrarum enim rerum copia suppetebat nihil impium existimantibus pauciati uero suorum timentes plerumque in locis suis ociosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat uirorum multitudine tanto loco superabatur: hostesque habens a uertice: neque sine metu conabatur incursum: & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens quam Eleazari partem afficiens tamen non remittebat. Crebræ enim fiebant imperis & missilia iactus totumque polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon quem rebus desperatis inuitatum ultro sibi tyrannum spe auxilii populus introduxerat: & superiorem ciuitatis retinens partem & inferiōris plurimam partem animosius iam Ioanem eiusque socios adoriebatur: quasi qui desuper impugnaretur. Subiectus autem illorum manibus erat sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium præferentem lædi pariter ac lædere: quantoque uincebatur eo quod Eleazaro esset humilior: tanto plus habebat Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet. Desuper uero ex phano iaculantes machinis deterrent. Quippe balistis & non paucis lanceis utebantur saxorumque tormentis: quibus non solum bellantes ulciscabantur: sed multos etiam sacra celebrantium perimebant. Quænam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur: tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant eorum suspicionem & custodibus indigenas persequendo. Hospites enim etiam qui exoissent eorum crudelitatem post exituri subsidia seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum uel ad aram usque: templumque peruenientia in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi qui properantes ab ultimis finibus terræ ad sanctissimum locum uenissent ante ipsas hostias procubuerant: aramque uniuersis grecis & barbaris adorandam suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenæ ac sacerdotes cum prophanis miscebantur per quæ atria diuina stagnum socrat dierum cadauerum sanguis. Quid tantum passa es miseranda ciuitas a Romanis: qui tua intestina scelera purgaturi flammis introierunt. Iam enim dei locus non eras neque manere poteras domesticorum facinorum facta sepulchrum: & quæ phanum ciuili bello tumultum constitueras poteris autem denovo fieri: poteris si unquam uastatorem tui deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent lege scribendi: non domestici luctus sed exponendum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera.

¶ Describit discordia quæ inter eos fuit & scelera quæ inter eos committebant: post quæ liter omnes quasi Romanos expectabant: post quod Titus misit diuersas legiones in Hierosolymā. CAP. II.

¶ Rgo diuisis trifariæ insidiatoribus Eleazarus quidem eiusque socii qui sacras primitias consenuabant in Ioannem ebrii ferebantur. Qui uero huic parerent plebem diripientes in Simonem rebellabant cum ipsi quoque Simon contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur utraq; parte patiebatur Ioannes obuertebat socios & de ciuitate quidem subeuntes missis ex porticibus telis de templo uero iaculantes machinis ulciscabatur. Quotiens autem desuper instantium molestia caruisset: frequenter enim ebrietate & labore cessabant libentius in Simonem eiusque socios quàm pluribus iruebat. Semper autem quantum ciuitate pepulisset in fugam natos ædes frumenti plenas olumque utensilium incendebat: idemque hoc ille egrediente Simon inscius agebat: ueluti pro Romanis omnia consilio corruperent quæ ad ob

fidionem ciuitatis erant preparatasuarumq; uirū nemos absconderent. Deniq; contigit una exuri oīa circum templum & inter p̄ptias acies solitudinem atq; aream pugnae fieri ciuitatē conc remari aut paulominus omne frumentum quod non paucis annis sufficere potuisset obseffis. Deniq; fame capti sunt q; minime quiuissent nisi eam sibi met comparauissent. Vndiq; autē insidiatoribus & confinis oppugnantib; ciuitatē medius populus quasi aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculae intestinis malis attonitae pro Romanis uota faciebant: externūq; bellum quo domesticis malis liberarentur expetebant: grauis autem metus ac terror foedissimus occupauerat: & ne q; consilii capiendi tempus erat ut uoluntatem mutaret neq; pacis aut fugae spes cupientibus. Etenim custodiebantur oīa: dissidentesq; latronū principes quoscūq; Romanis paccatos esse uel trāssigere ad eos uelle sentirent quasi cōes hostes interficiebant: solumq; in occidendis uita dignis cōcor des erant. Et pugnatium quidem nocte dieq; clamor perpetuus oriebatur: sed metu acerbiores erāt lugentium quæstus. Et assiduas quidem lamentationes causas calamitates præbebant: timor at̄ includebant ululatus: atq; obmutescente dolore præ fortitudine tacito gemitu cruciabantur: neq; iam aut reuerentia uinis apud domesticos erat: neq; mortuis cura sepulture habebatur. Quorum ambo rum hæc causa erat q; quisq; de se sperabat. In omni enim re amicos remiserant: qui cū seditiosis nō erant: quasi continuo modis oībus morituri. At uero seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimittebant: & ex mortuis haurientes audaciam quos sub pedibus cernerent immanius scæuebant: semperq; aliquid in se perniciosum excogitantes: & quod uisum fuisset sine miseratione facientes: nullam cædis aut crudelitatis uiam prætermisere: adeo ut etiam sacris materiis ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itemq; pontificibus placuisset: idque uiginti cubitis altius ædificaret: rex quidem Agrippa ex mōte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est ligna & magnitudine simul directaproceritate spectabilia. Intuentu autē belli opere interrupto Ioannes his sectis q; sufficere longitūdinem credidit: turres ædificauit & aduersus eos constituit qui desuper a templo pugnarent. Post muri ambitum contra exedram occidentalem ad mortis qua solum poterat q; aliæ partes ratibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus uero laborem eius inutilem demonstrauit: & priusquam in his quicquā poneret Romanos adduxit. Etenim Titus postquam partem ad se collegit exercit; aliis uero ut ad Hierosolymam occurrerent scribit: Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones quæ pridem sub eius parte Iudæam uastauerant: & duodecima quæ olim cum Cestio male pugnauerat: quæq; licet per id fortitudine esset insignis: tunc tamen eorum etiam memoria quæ: pertulerat alacrius ad uindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Amniaus occurrere. Decimam uero ascendere per hiericunta. Ipse quidem cum cæteris regressus est: quo regum quoq; subsidia plurima quā dūm multiq; Syri auxiliores comitabantur. Suppletum est autem quattuor legionum quantū Vespasianus electum cum Mutiano miserat in Italiam: ex his qui cum Tito accesserant. Duo nāque milia de Alexandrino exercitu lecta: tria milia uero ex Euphrate eum sequebantur & amicorum spectatissimis beniuolentia simulq; prudentia Tyberius Alexander: qui antea quidem Aegyptū administrauerant: tunc autem dignus qui exercitum regeret: propterea iudicatus q; primus incipienti fuit hospes imperio: & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemq; consultor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Describitur ordo Titi & militum & oīum aliorum in eundo Hierosolymam: peruenit Gophnam oppidum quod Vespasianus coeperat: ciuitatē tentat adire: tandē coactus est si uoluit euadere irruere in hostes: ad suos saluum se recepit.

CAP. III.

Rogredientem uero in hostilem terram Titum antecede bāt regia oīaq; auxilia post eos uiarum stratores castrorumq; metatores. Deinde rectorum sarcinae atq; armati. Post hos ipse Titus & alios lectos habens & signiferos: quorū agmen equites sequebantur. Hi uero ante machinas ibant: & secundum illos una cum lectis Chiliarchi & præfecti cum cohortibus. Post at̄ circum aquilam signa: & ante signa tubicines: deinde acies senum uiroꝝ ordinibus dilatata. Seruile autē uulgus a tergo cuiusq; agminis: & ante hos sarcinae. Oīum uero nouissimi mercenarii eorūq; custodes coactores armorum. Procedens autem decenter exercitus: ita ut mos est Romanis in Gophnam per Samaritiden uenit: quæ & prius ab eius parte fuerat occupata: & tunc præsedis tenebatur. Ibi autem unam moratus est uesperam: mane inde profiscitur: peractaq; in die mansione: castra ponit in loco quem iudæi sermone patrio Ruborum uallem uocitant: iuxta uicum quemdam Gabathsaule nomine: quod significat uallem Saul: distantem ab Hierosolymis stadiis fere triginta. Hinc sexcentis prope lectis equitibus comitatus perrexit in ciuitatem q; tuta esse: Iudæorumq; animos exploraturus: si forte conspecto priusquā ad manus ueniretur metuerent. Audierat enim quod erat uerum: a seditiosis & latronibus oppressum populum desiderat quidem pacem: sed quod rebelantibus infirmior esset nihil conari. Quandiu quidem mane per uiam quæ ad murum duceret equitabat. Nemo autem portas aperuit. Vbi uero itinere ad turrin faxeam declinato transuersum agmen equitum duxit infini subito profiliant: qua muliebres turres uocantur: & per eam quæ

contra monumentum Helenæ porta est egressi equitatum intercedunt : atque alios etiam tunc uia currentes ne cum his qui deuerterent sese iungerent a fronte oppositi prohibuerunt. Titum uero cū paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat: a muro .n. cuncta fossis patebant. & transuersi erant hostes: multisq; materiis impedita. Ad suos autem in aggere constitutos recursus intercedente hostili manu desperabantur. Quorū pleriq; impatoris periculum nesciebant: sed existimantes eum secum reuerri ipsi ēt fugiebāt. Titus autē in sua tantum fortitudine sitam esse pspiciens spem salutis flectit equum: & ut sequerentur cum clamore comites adoratus in medios hostes irruit ut ad eos trāsire festinans. Quo quidem tpe maxime intelligi potuit & belli momenta & imperatoris pericula deum curare. Tot .n. aduersus Titum missilibus quom neq; galea neq; thorace septus esset non bellator .n. sed explorator: ut dixi: pcesserat: nullum in eius corpus delatum est: sed tanq; ne eum ferirent ex industria mitterentur oīa præteruolabant. Gladio uero semper a lateribus instantes dirimēs multosq; ante ora subuerrens sup cadētes agebat equū. Illoq; at clamor erat pp audaciam Cæsaris ut eum aggrederentur cohortatio. Fugaq; & discessio repētina quocūq; diuenteret cursū. Huic at se periculo participes cū a tergo & a lateribus foderent adiunxerant. una enim erat cuiq; spes salutis uiam cito patefacere priusq; circūuētur opprimeretur. Deniq; duo ex minus pertinacibus alter cū equo percussus est: altero uero deiecto & occiso equus eius abductus est. Titus uero iam cum cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem q; aggressionē prima superiores fuerant inconspicua spes aīos extollit: magnamq; his posterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Titus ciuitati nocte appropinquat: castra ponit in monte oliuarum dicto: exeunt Iudæiū legionē decimā irruunt fugantq; Romanos: munitur Tito: fert auxilium: dimicatur utrinq; Titus tandē legionem liberat.

CAP. III.

Aefar aut postq; ex Ammans agmen sibi solatiū est nocte luce inde digressus ad locum q; Scopos appellatur accedit. Vnde iam & ciuitas & clari tēpli magnitudo cōspici poterat: qua pte septentrionalē regionem cōtinens ciuitas humilior proprie Scopos noīatus est: distans a ciuitate stadiis septem: ubique duabus legionibus simul quinte uero retrorsum stadiis tribus castra muniri iubet. Labore nanq; nocturni itineris attritos milites progredi uisum est ut sine fortitudine murum struerent. Mox autem cōcepto ædificio decima quoq; legio p Hiericunta aderat a Vespasiano præoccupata: ubi quædam pars armatorum ī præsidio fuerat collocata. His aut præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere qua in pte mons q; appellatur oliuarum contra ciuitatem ab oriente situs est atq; interiacente ualle discernit: cui nomen est Cedrō. Intra ciuitatem uero sine requie confugientium disensionē tum primum ingens subito bellū foris interueniens refrenauit: & cū stupore seditiosi Romanorum castra inspectātes trifariā distributa malam inter se iniere concordia: rationemq; inuicē reqrebat quidnā expectarent: qd ue perpeſſi tres muros contra uitam suam paterent opponi: bellaq; tanta se fundente licentia tanq; spectato res bonorum opē sibiq; utilium residerent mœnibus clauis remissisq; armis ac manibus nosmetipsos profecto exclamat aliquis tantummodo fortes sumus: Romanorū at lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum ceder. His alios atq; alios congregantes exortabantur: raptisq; armis subito in legionē decimā ruunt: perq; uallē facto impetu cū ingenti clamore murū ædificantes Romanos aggrediunt. Illi at in opere distributi armis ob eā causam plariq; depositis: nec .n. excursus Iudæos ausuros esse credebant: & si maxime uellent aīos eorum seditione distractum īi arbitrabant. Præter opinionem perturbati sunt: atq; opere quicq; derelicto confestim alii recedere. Multi autem ad arma pperantes priusq; se in hostes corrigerent feriebantur. Plures at Iudæis sp adiiciebantur eorū freti uictoria qui præcesserant: & q; cū pauci essent multiplex numerus & sibi & hostibus uidebantq; secunda fortuna uterentur. Romani autem maxime ordinari consueti cum decore atq; præceptis bellum gerere sciētes ex perturbatione trepidabant. Vnde tunc quoq; præuenti aggressionē cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati & a cursu reprimēbant Iudæos & ob impetum minus cautos feriebant. Semper uero excursionē gliscēte magisq; turbati postremo castris pulsati sunt: totaq; legio in periculum uentura fuisse uidebatur: nisi hoc mature sibi nunciato Titus eis tulisset auxilium: multisq; incepsans ignauiam & suos a fuga reuocasset. Iudæosq; a latere ipse cum his irruēs quos circa se habebat electos: multos quidem occidisset: plures uero sauiasset. Omnes autem in fugam uertisset: atq; in uallē præcípites compulisset. Illi autem in prono loco multa mala perpeſſi postquā in aduersam partem euasere. Flectunt se iterum & ualle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur qd mediū diem bellatum est. Paulo autem post meridiem Titus his qui secum erant ī subūdio collocatis: aliisq; cohortibus aduersus excurrentes oppositis: reliquum agmen ad murum ī summois ædificandum remisit. Iudæis autē hæc fuga esse uidebatur. Cūq; speculator quem in muro posuerant amictu agitato signum dedisset: frequentissima multitudo tanto impetu piliit: ut eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Deniq; in aduersa acie stantiū nemo imperū sustinuit: sed tanq; machina percussū agmen cōtinuo dissipatū est: pulsūq; ī montē refugiūt. In ascensu at medio Titus cū paucis relictus: multūq; momentibus amicis q; pro impatoris reuerentia cōtēpto piculo perducatē ut mortem appetētibz Iudæis cederet. Neq; p his ī discrimē uēiret: quos ante ipm saluos cē nō

oportere sed potius fortunam suam reputaret q̄ non militis officio fungeret: neq; & belli & orbis terræ dominus esse in fugam uerti uideret in quo oīa niterent. Hæc autē ne audiret simulans & ad se recurrentibus obstabat: eosq; in ora feriens cum ui obniterent occidebat: & in galeam repente incubens multitudinem repellebat. Illi autē & uiribus eius & obstinatione p̄teritine tū quidem in ciuitatem fugerent sed in utrūq; latus ab eo declinantes rursus fugientes insequerant. Quos tamē aggreſſus a latere ipsoꝝ quoq; impetum p̄pediebat. Dum hæc agunt etiam illos q̄ superiora castra muniabant ubi fugere inferiores uidere metus ac turba occupat: totūq; agmen dispergitur suspicantium: excursus q̄dem Iudæoꝝ ferre non posse. Titum uero in fugam reuersum. Nec. n. unq̄ illo manente alios fugirinos fuisse: & tanq̄ latuali terrore circumdati alius alio ferebant: donec q̄dam cum in medio bello uersari imperatorem uidisset: plurimū metuentes uniuerso agmini suoꝝ eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaq; pudore reuocati & fuga maius aliqd sibi exprobrantes q̄ Cæsarem deseruissent: totis uiribus in Iudæos utebant: & semel ad descensum transuersi urgebant eos i decliua. Illi autem in pedem recedentes pugnabant. Cūq; Romani plus possent: eo q̄ superiores erant in uallem omnes coacti sunt. Titus autē contra se positus imminet: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse uero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si me nihil addentem obsequio neq; inuidia detrahentem uerum dicere oportet: ipse Cæsar his totam legionē periculo liberauit: atq; ipse castra muniendi copiam militibus p̄buit.

Remisso aliquantisper bello oritur discordia inter eos: in duas ptes seditio remanet: Titus ad ciuitatem electos milites mittit: explanare fecit oīa ita ut repletum sit quicquid caui erat. CAP. V.

Emisso at paulisper bello externo: iteq; intestinum seditio suscitauit. Azymorumq; instāte die qui est aprilis mensis q̄rtusdecimus. Hoc. n. se primū tpe opinantur Iudæi ab ægyptiis esse liberatos. Eleazarus quidem cū sociis portā subaperiens introire cupiebat: ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autē die festo ad protegendas insidias ausus est: & suorum quosdam ignotiores armis sub ueste latentibus instructus. Quoꝝ pleriq; de industria aggressi erant occulte: inter alios phari occupandi gratia submittit. Illi autē postq̄ intrare uentimentis abiectis subito armati apparuerunt. Magna uero statim turba circa templum ac tumultus erat: cum alienis quidē a seditione populus oībus discrimen imputaret. Zelotæ uero sibi met solum insidias comparatas. Vex̄ hi quidem relicta portæ custodia & alii expugnaculis disiliētes priusq; manus consererent in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati & circum templū appulsi conculcabantur: cum lignis passim ferroq; caderēt. Multos ociosoꝝ inimici priuato odio quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicumque ante hæc insidiatorem aliquem offenderat tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficeret inducias concessere nocentibus: progressosq; ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interiori templum & omnes eius apparatus tenentēs confidentius oppugnabant Simonem. Seditio q̄dem hoc modo q̄ tripartita fuerat in duas partes diuisa est. Titus autem castra propriis ciuitatem transferre cupiens de Scopo contra excursus quidem lectos equites ac pedites quos satis esse arbitrabatur: alium uero exercitum iussit totum quod erat usq; ad muros spacium complanare. Cumq; igitur materiis ac sepibus dirutis quibus hortos ac lucos incolæ p̄munierant: omniq; opposita: quis mansueta silua: excelsa repletum est quicquid erat cauum & uallibus impeditum. Saxoꝝ autem eminentissimis ferro trācatis humiliorem totum illum tractum a Scopo usq; ad Herodis monimenta fecerunt: serpentiū stagnum contentia quæ Colymbethra uocatur.

Iudæi Romanos querunt decipere instituunt quosdam qui pacem simulant: Romanosque uelle introducere: Titus noluit quia suspecta erat ei talis inuitatio. CAP. VI.

Is deniq; diebus iudæi Romanis huiuscemodi insidias parauere. Seditionum audacissimi extra muliebres quæ sic appellantur progressi turres simulato q̄ pacis eos studiosos pepulissent: eo q̄ timerent impetum Romanorum: ibidem uersabantur & alter sub altero uitabundi latebant. Alii uero per muros dispositi populumq; se esse simulantes clamorē pacem implorabant: foedusq; poscebant portasq; se patefacturos esse pollicentes inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes una etiam contra illos ueluti portis eos ambigeret lapides iaciebāt. Ilique se ui perrumpere aditus uelle simulabant & ciuibus supplicare. Cūque ad Romanos secessu ire conarentur: reuersiq; perturbatis similes uidebantur. Verum hæc eorum calliditas apud milites quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium. Quos uero ciuitatem sibi aperturos sperabant: populoq; aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio: quia rationem non haberet.

Quidā ex Romanis ad urbē usq; accedentes eo q̄ crediderunt illis: interficiuntur: multi feriunt: le irascitur multum Titus p̄ inobedientiam eorum eisq; arguit. CAP. VII.

Ridie nanq; prouocatos eos ad passionem per Iosephum: nihil mediocre sentire cognouerat. Etiam nunc milites mane loco suo p̄cepit. Iam uero q̄dam opibus oppositi raptis armis ad portas excurrere cœperāt. Hi autem qui expulsi uidebantur: primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres portæ propinquabant cursu eos circūueniunt & a tergo

persequabantur. Qui uero in muro stabant lapidū his multitudinem oīgenūq; tælorum simul īfundunt: adeo ut multos quidē necarent plurimos aut fautiarent. Nec. n. facile erat a muro diffugere: aliis retro uiolenter instantibus. Et p̄ter hoc pudor q̄ rectores peccauerant: itemq; merus in delicto pseuerare suadebat. Quāobrem hostes diu decernētes multis uulneribus acceptis neq; paucioribus redditis. Postremo eos a quibus circūuenti fuerant repulere. Quos tamē recedentes usq; ad Helenæ monumentū iudæi urgendo iaculis sequebantur. Deinde insolēter fortunæ maledicentes & Romanos uituperabant fraude p̄lectos: scutaq; alta sublata crispantes tripudiabant & cū læticia uociferabantur. Milites at̄ interminatio principū & Cæsar iratus hmōi oratiōe corripuit. Iudæi quidē quos sola regit desperatio oīa cū deliberatione faciūt atq; prudentia: fraudes & insidias cōponendo: eorū que dolos fortuna p̄lequit q̄ sunt morigeris sibiq; inuicem beniuoli ac fideles. Romani uero qbus ad disciplinam & cōsuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur. Nunc contrario peccant & intēperantia manuum debellantur: quia oīum est pessimū p̄sente Cæsare sine rectore dimicantes. Certe inquit plurimū ingemiscunt militiæ leges: plurimum pater cū hoc uulnus audierit. Ille q̄ dem cū bellando senuerit nunquā isto modo peccauit. Leges aut̄ si cū in eos qui minimū aliqd p̄ter ordinem mouerint mortē uindicēt: nunc totū deseruisse exercitū uideant. Modo at̄ scituros esse qui arroganter egere: q̄ apud Romanos ēt uincere sine p̄cepto ducis infamiæ est.

Intercedunt cōmilitones pro illis apud Titum: admonens eos indulget illis: cogitat ulcisci iudæos: castra ponit prope ciuitatem: ordinat legiones circa ciuitatem: describitur situs ciuitatis & templi per Solomonem ædificati: & quomodo distinguebatur secundum loca sacerdotum & uiroꝝ & mulierum.

CAP. VIII.

Acc Titus ad rectores locutus cū indignatione: certū erat quia lege in oēs erat usus. Et hi quidem abierunt aīs quasi iam iamq; iuste morituri. Circūfusa uero agmina Titū pro cōmilitonibus obsecrabant: paucorū temeritatem condonari cunctorū obedientiæ precabantur emēdaturus: peccatū. n. p̄sens futuræ cōpensatione uirtutis. Placatus ē Cæsar utilitate simul ac p̄ciis. Nāq; unius hoīs aīaduersione usq; ad factum promouendū putabat: multitudinis uero ad ueniā. Militibus quidē reconciliatus est multū monens: ut post hæc prudentius agerent. Ipse uero quēadmodum iudæorū ulcisceretur insidias cogitabat. Interuallo qd̄ usq; ad muros ciuitatis erat per quadriduum coæquato sarcinas aliamq; multitudinē cupiens tuto traducere militū ualidissimos a septētrionali tractu in occidentem septenos p̄ ordinē cōtra murū p̄tēdit altius ualle depressa. Peditibus aut̄ in fronte ac post eos equitibus acie terna dispositis: cū singuli ordines septenos haberent: semoti sagitarii stabant. Excursibus at̄ iudæorū tanto agmine circūclusis impedimenta trium legionū atq; alia multitudo sine timore transiit. Ipse qd̄em Titus cū p̄pe duobus stadiis adesset muro ad angulū eius partē contra turrim quæ appellatur p̄sephina castra ponit. Ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens flectitur ad occidentē. Altera uero p̄s exercitus eam turrim uersus quæ appellatur Hippicos muro circumdat. Dum stadiorum spatio similiter a ciuitate descendens. Decima tamē legio in oliuarū monte ubi erat manebat. Ciuitas at̄ trino muro circūdata erat: missi qua uallibus inuicem cingebatur. Ex ea nāq; p̄te unius muri habebat ambitū: & ipsa quidē super duos colles erat cōdita contrariis fontibus semet inspicientes interueniente ualle discretos: in quā domus creberrime desinebant. Collū uero alter quo superior ciuitas sedet: multo est excelsior & in p̄lixitate directior: adeo ut quoniam turū erat castellam quondā a David rege uocaretur. Is p̄ter Solomonis fuerat: qui primus templū ædificauerat. A nobis at̄ for̄ superius ædificatū est. Alter aut̄ qui appellatur Acras inferiorē sustinet ciuitatē: & undiq; decliuus est. Contra hunc aut̄ tertius collis erat natura humilior quā Acras: & alia lata ualle ante diuisus. Verū postea qua tēpestas Asamonæi regnabant: & uallē aggeribus repluerūt. ut tēplo coniungerent ciuitatē: & Acras altitudinem celsam humiliorē fecerant: ut ex ea quoq; phanū supeminens cemeretur. Vallis aut̄ q̄ Tyropœon appellatur qua parte diximus supioris ciuitatis collem din̄m̄ ab inferiori usq; ad Siloā pertinet. Ita. n. fontē qui dulcis est ac plurimus uocabamus. Foris aut̄ ciuitatis duo colles p̄fundis uallibus cingebantur: & utrinq; obstantibus rupibus nulla ex p̄te adiri poterāt. Trium uero muroꝝ uetustissimus quidem p̄p ualles iminentemq; his desup collem quo erat cōditus facile capi nō poterat. Ad hoc at̄ quod loco p̄stabat etiam firmissime structus erat David & Solomonis aliorūq; interea regum largissimis impensis operis sumptibus decore. Hac uero parte incipiens a turri cui nomen est Hippicæ: & ad locum qui dicitur Xystus pertinens. Deinde curiæ coniunctus in occidentem tēpli porticū desinebat. Parte aut̄ altera ad occidentē ex eodē loco ductus: per eum q̄ uocatur Bethso descendens in Esenorū portā. Deinde supra fontē Siloam in meridiem flexus: atq; inde rursus in orientē uersus qua stagnum Solomonis est & usq; ad locū pertinens quē Ophlan uocant: cum orientali porticu templi coniungit. Secundus aut̄ murus ex porta quidē habebat initium quā Genath appellabant. Hæc aut̄ fuerant muri prioris. Septētrionalem uero tantūmodō tractum ambiens usq; Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principū dabat unde ab Beroc tractum pertinens. Deinde ad P̄sephinam turrim ueniens contra monumentū Helenæ quæ Adiabenoꝝ regina fuerat Iza regis filia: &

HH

per speluncas regias in longum ducta turri quidē in angulo posita flectebat contra fossis quod dicitur monumentū. Cū uetere autē ambitu iunctus in Cedron uallē quæ sic dicta dicitur. Hoc muro eam partē ciuitatis quā ipse addiderat Agrippa cinxerat: cū esset oīs ante nuda. Exuberans. n. multitudine paulatim extra mœnia serpebat: templiq; septentrionali regione colli p̄xima ciuitate ad iuncta non paululum processerant: quin & quartus collis incolebat cui nomē est Bezetha: situs qui dem ex aduersum Antonia: fossis autē altissimis separatus quæ de industria ductæ sunt ne Antonia: fundamentis colli adherentibus & accessui facilis sit & minus æditus: unde et fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiciebat. Nominata ē pars addita ciuitati uoce idigena Bezetha: quod græco sermone dicitur noua. Eius autē partes incolis p̄tegi desiderantibus pater huius regis eodē nomine agrippa murū quidē ita ut p̄diximus: inchoarat. Veritus autē Claudiū cæsarem ne magnificentiā constructionis ad nouarū rerū ac discordiæ suspensionem traheret: fundamentis tantūmodo iactis ab opere desistit. Nec. n. expugnabilis esset ciuitas si p̄fecisset muros ut coeperat. Saxa. n. uiginti cubitis longa. & decē lata contexebant: quæ neq; ferro facile suffodi possent: neq; machinis demoueri. Hisq; murus dilatabat: profecto autē tantum altitudinis quoq; plus habuisset: si eius magnificentiā q; ædificium aggressus erat minime fuisset inhibita. Rursus autē idem murus et iudæorū studio fabricatus ad uiginti cubitos creuit & murus qdem binis cubitis: p̄pugnacula uero trinis habebat: totaq; multitudo eius ad uigintiquinq; cubitos erigebat. Murū autē supereminebant turres: uiginti qdem cubitis in altitudine: uiginti uero in lōgitudinē quadratis angulis structæ sicut ipse murus plene ac solide. Præterea structura ac pulchritudo saxorū nihil erat tēplo deterior. Post altitudinē uero turriū solidum uiginti cubitis elatam: cellæ desuper ac coenacula erant: aquarumq; pluuiarum receptacula ex tortuoso latique singulorum ascēsus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat. A turris autem interuallo cubitos ducentos. Medius uero murus in quatuordecim turres: & antiquus in sexaginta diuisi erant. Omne autem ciuitatis in gyro spatium trigintatribus stadiis finiebat. Cum autē totus admirabilis esset tertius murus admirabilior p̄sephina turris ad septentrionē occidentēq; surgebat in angulo: qua parte Titus castra posuerat. Ex ea namq; per septuaginta cubitos ædita sole orto Arabia prospici poterat: & usq; ad mare: itēq; ad ultima finiu hebræorū. Erat autē octo angulis. Contra eam uero turris Hippicos & iuxta duæ: quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate uniuersis quæ toto orbæ essent præstabant. Nam p̄ter naturalem aī libertatē rex pro amore ciuitatis operū excellentiā propriis affectibus indulgebat personisq; tribus carissimis: quarū nomibus turres appellauit fratri & amico & coniugi memoriam dedicādo. Illi quidē ut dixi amoris cā perēptæ. His autē bello amissis cū fortiter decertassent. Hippicos quidē turris amici uocabulo dicta quatuor angulis erat. Latitudinēq; & longitudinē uigintiquinq; cubitorū & celsitudinē triginta nusquā inanis. Supra soliditatē autē saxiq; adunatā cōpaginē: puteus uiginti cubitis altus erat imbris excipiendis. Sup̄ hunc autē duplici tecto domus uigintiquinq; cubitis alta: in quæ uaria mēbra diuisa: & desuper eam minæ qdem binis propugnacula uero ternis cubitis ambiebant: & oīs altitudo ad septuagintaquinque cubitos numerat. Secūda uero turris quā fratris noīe Phaselon appellauerat: æque lata fuerat ac longa cubitis quadragenis. Per totidē autē cubitos in pilæ modū facta & solida eius altitudo surgebat: & super hanc decē cubitis ædita porticus erat instructa brachiis: itēq; propugnaculis septa. In media uero porticu sup̄eminens alia turris stabat in mēbra magnifica & balneas: nequid regalis ei usus uideret deesse. In sūmo autem p̄pugnaculis minisq; erat ornata: cum oīs eius celsitudo p̄pe ad nonaginta cubitos tolleret: & specie quidem uidebat assimilis Phariæ turrisq; alexandriā nauigantibus ignē procul ostendit: ambitu uero ampliore dilatabat. Tunc autē tyrannicū domiciliū existerat Simonis. Tertia uero turris Mariānes: sic. n. regina uocabat usq; ad uiginti cubitos facta: per uiginti alios patebat in latitudinē tendebat & magnificentiora cæterisq; ornatiōra diuersoria sustinebat: cū id p̄prium seq; dignū esse rex putauisset ut uxoris noīe appellata turris plus haberet pulchritudinis q̄ q; uiro: nomibus uocitate sunt sicut illæ munitiores erantq; cui scēmina nomen dederat: & cuius oīs altitudo per. ly. cubitos erigebat. Sed quāquam tres turres tantæ magnitudinis erant: ex loco tamen quo erant sitæ multo uidebant esse maiores: nā ipse antiquus murus in quo erāt excelsio loco fuerat cōditus: & ipsius collis uelut qdam uertex altius p̄pe ad. xxx. cubitos eminebat: supra quē turres positæ multū sublimitatis assumpserant. Mirabilis et fuit lapidū magnitudo: nec. n. ex uulgaribus saxis: aut quæ hoīes ferre possent: uerū secto marmore candido & singulis p. xx. cubitos longis latiq; .x. ac per quinque altis erant edificatæ: quæ ita inter se copulata erant: ut singulæ turres singula saxa uiderent. Sic autē manibus artificū in faciē angulosq; formata ut nusquā iunctura cōpaginis appareret. His autē in septentrionali parte positis itus aula regia cōiungebat narratione omni p̄stantior: nec. n. uel magnificētia uel structura operis aliqua ex pte superabat: sed tota quidē muro p̄ triginta cubitos ædita cincta erat. Aequa i autē ambitu turribus ordinatissimis ambiebat: itemq; muro: receptaculis & coenaculis lecto: cenū capacibus. Inenarrabilis autē fuit saxorū uarietas: collectisq; ibi plurimis q̄ ubiq; rara uidebant: & æstigia simul p̄ceritate trabiū & ornamentorū claritudine mirabilia. Membro: autē altitudo & in

numerosæ spēs ædificiū plenæq; oīa suppellectilis cū plæræq; in singulis ex auro essent atq; argento. Ad hæc multæ porticus alia per aliam in circulū flexæ colūnæq; in singulis : & quæ inter eas sub diuo patebant spatia cū essent utiq; uiridi siluisq; uariata: cū prolixas ambulationes habebat altis euripis cinctas: & cisternis ubiq; signorū æneorū plenis: quibus aqua effundebatur: multæq; turres mansuetarum circū latices colūbarum. Sed. n. neq; p merito expōi regia qualis fuerit pōt. Habet memoria cruciatū referens quantas res latrocinialis flāma consumpserit: nec. n. hæc a Romanis incēsa sunt sed ab insidiatoribus intestinis: ut supra memorauimus in principio dissensionis. Et ab antonia qdē corripuit ignis: transit at in regiam triūq; turrium tecta corripuit. Phanium autē conditū erat: ut dixi supra durissimū collē. Et initio quidem uix tēplo atq; aræ sufficiebatiacēs in sūmo planicies: q; undiq; pceps erat atq; decliuus. Cum autē rex Solomō qui ēt templum ædificauerat: muro eius partem ab oriēte cinxisset: una porticus aggeris est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum q; a sæculis posterioribus semper aliquid aggeris accumulante populo cœquatus collis effectus est. Perrupto autē septētrionali quoq; muro tantū assumpserē spatū quantū postea totius phani ambitus incluse rat. Triplici autē muro colle circūdato sæpe maius opus extructū: in quo longa sæcula cōsumpta sunt oēsque thesauri sacri quos toto orbe missa deo munera repleuerant tā in superiore ambitu q̄ inferiore tēplo ædificatis: cuius quod hūmillimū fuit trecentenis cubitis munierant. In quibusdā uero locis pluribus non tamē oīs altitudo fundamentorū uideri poterat multum uallibus obrutis: ut angustas uias oppidi cœquarent. Saxa uero quadragenū cubitorū magnitudinis erant. Nam & pecuniarum copia & populi largitas maiora dictū conabant: quodq; nunquā posse perfici sperabat: diuturnitate ac perseuerantia explicabile uidebat. Tantis at fundamentis digna erant opa imposita duplicis porticus. Omnes quas colūnæ sustinebant quis & uicenis cubitis altæ de singuli faxis marmore candido & laqaria cedrina protegebāt. Quorū naturali magnificentia quodq; ligno rasili erat apteq; cohærebant opæpretium spectantibus exhibebant: nullog; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabant. Latæ autē pro. xxx. cubitis erant: omnisq; gyrus earum sex mēsurā stadiorū cū antonia cōcludebatur. Totū autē sub diuo spatium uariabat oīum quidem generū lapidibus strātū: qua uero ad secundum templū ibat cancellis: septem faxeis ad tres cubitos altis: nimiumq; grato opere factis ubiq; æquis depositæ interuallis colūnæ stabant: legem castimoniarū pmonentes aliæ græcis aliæ latinis in sanctum locū transire alienigenas nō debere. Sanctum. n. uocabat alterū phanium & quatuordecim gradibus ascendebat a primo: quadratūq; sursum erat & proprio muro circūdatum. Cuius exterior celsitudo quāuis quadraginta cubitis surgeret tamen gradibus tegebatur. Interior uiginti-quinque cubitis erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata nō tota pars interior cernebat colle obtecta. Post quatuordecim aut gradus spatū erat usq; ad murū. ccc. cubitis planum. Hic rursus alii quinque gradus & scalæ ad portas ducebant: a septētrione quidem ac meridie octo quaternæ utriusque uidelicet: duæ uero ex oriente. Necessario nāq; proprius locus religionis causa mulieribus destīnatus muro discernebat: altera quoq; parte opus esse uidebat. Contra primā uero secreta erat ex aliis regionibus una porta meridiana & una septētrionalis: quibus ad mulieres introiebatur: per alias. n. transire ad mulieres nō licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat. n. locus ille pariter indigenis & hospitibus scēminis religionis cā uenientibus. Occidua uero pars nullam portam habebat: sed ppetuus ibi murus erat extructus. Inter portas at porticus a muro intro ppe ad thesauros aduersæ magnis ac pulcherrimis columnis sustinebant. Erant autem simplices ac ppter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autē aliæ quidem auro & argēto undiq; tectæ erant itemq; postes ac frōtes. Vna uero extra templū ære corynthio quæ multum argento iclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ: quinifdenis etiam latæ. Post introitum uero ubi latiores fiebant tricenis utrinque cubitis exedras habebant exemplo quidem turrium longas: & latas: supraq; uero quadraginta cubitis celsas. Singulas autē binæ colūnæ duodecim cubitorū crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. Quæ uero supra corynthia posita erant quo mulieres conueniebant ab oriente aperiebatur. Porta templi sine dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgens quadraginta cubitorum fores habebat: ornatūq; magnificentiorē: quoniam crassiori argento atq; auro uestiebatur quod quidē nomē portis infuderat Tyberii pater Alexander. Gradus autem quidecim a muro qui mulieres segregabant ad maiorem portam ducebant. Nāq; illis qui ad alias portas iter dirigerent quinque gradibus erant breuiiores. Ipsum uero templum in medio positum hoc est phanium sacrosanctum duodecim gradibus ascendebatur. Et a fronte quidem altitudo eius & latitudo centenos cubitos habebat: pene autem quadraginta cubitis angustior erat. Aditus enim ueluti quibusdā humeris utrinque uicenum cubitorū producebantur. Prima uero eius porta septuaginta cubitis alta erat: & uiginti quinque lata: neq; fores habebat: coeli enim secreta q; interclusa erat significabant: Erantq; totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus auro: quæ circū phani portam splendida cūcta cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars duplici tecto fulgeret: adiacens ei prima porta patebat in altitudinem perpetuam perq; nonaginta cubitos tollebat cū longa qua

draginta cubitis effect ac niginti transacta. Ipsius uero aedis tota inuoluta erat: ut dixi: & circum earum faxeus paries. Desuper autem habebat aureos pampinos unde racemi statura hominis dependebant: & quod duplex testum erat templi exteriori humilior uidebatur: & fores habebat aureas quinquaginta & quinque cubitis altas: sexdecim uero latas. Et ad hanc aulam etiam longitudine pariter: hoc est uelum Babylonium Hyacintho & bysso & cocco & purpura uariatum mirabili opere factum: neque rationis inopia colorum permixtiones sed uelut omnium rerum imaginem praeferebat. Cocco enim uidebatur ignem imitari: & bysso terram: & Hyacintho aerem ac mare purpura. His quidem coloribus Byssus autem ac purpura naturam: quoniam byssum quidem terra: mare autem purpuram gignit. Eratque in eo per scripta omnis coeli ratio propter signa. Introgressos autem in templum planities excipiebat: cuius altitudo habet quidem sexaginta cubitos & longitudo totidem: ac latitudo uiginti. Rursus autem quadraginta cubitis diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos auulsa. Hanc tria mirabilia & praedicanda opera cum istis hominibus habebat. Candelabrum & mensam & thuribulum. Septem uero lucernae stellas errantes significabant. tot. n. ab ipso candelabro diuidebantur. Duodecim uero panes in mensa positi signorum circum atque annum. Thuribulum autem per. xiii. odores quibus replebatur ex mari & in hospitio & inhabitabili designabant omnia dei esse deoque seruire. Intima uero templi pars uiginti cubitorum erat. Discernebatur autem similiter uelut ab exteriori nihil quae profus in ea erat positum: accessu uero & inuoluta & inuisibilis omnibus habebatur sanctique sanctum uocabatur. Circa latera uero inferioris templi multa erant membra per uia triplici testis suspensa: & ad utrumque latum ad eam introitus a porta patebat. Desuper autem pars eadem membra non habebat: quo minus erat angustior: celsior autem. xl. cubitis nec ita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim ad. xl. cubitos omnis celsitudo: cum in solo centum cubitos habeat. Exterior autem facies nihil quod animus aut oculi mirarentur non habebat. Crustis. n. aureis grauissimis undique testis ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contentium oculi quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus procul monti niueo similis uidebatur. Nam ubi deauratum non erat templum candidissimum erat. In summo autem aureis ueribus horrebat accuratissime ab insidentibus auiibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorum eius longitudo. xly. cubitis erat altitudo quinque: & latitudo sex. Ara uero pro templo quindecim cubitis alta: lata uero & longa cubitis quadragenis quadrataque stans uelut cornutus angulis eminebat: & a meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. Sine ferro autem constructa erat: nec unquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima usque ad cubitum surgens: quae populum a sacerdotibus segregabat. Gonorrhoeos hoc est semine fluentes itemque leprosos tota ciuitas arcebat: & foeminis menstrua soluentibus clausa erat. Praedictum autem limitem ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem qui non per omnia casti fuissent: ab interiori aula & qui essent a sacerdotibus prohibebantur. Qui uero ex origine sacerdotum genus ducentes caecitatis causa munere non fungebantur cum incolumibus intra limitem: aderant partesque generis consequebantur: uestibus tantum utebantur plebeis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare uero templumque accedebant carentes omni uitio sacerdotes ueste quidem amicti byssina: maxime uero mero abstinentes ac sobrii religionis causa ne quid res diuinas faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat: sed diebus quibusque septimus & per singulos menses calendis: mel si quando prima festiuitas: atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat uelamine praecinctus eoque testus femora usque ad genitalia: linteum uero habens intrinsecus demissum usque ad pedes: hyacinthinum desuper indumentum rotundum ex quo simbriae penderant aurea tintinabula malaque granata sustinentes tintinabulis quidem tonitrua: malis uero fulgura designantibus. Pectoris autem tegmentum uittae cingebant. v. uariatae coloribus hoc est auri & purpureae cocci byssi & hyacinthis: quibus etiam uela templi diximus esse contexta. Habebat autem chlamydem temperatam in qua plus auri erat: habito quidem indumento thoraci similis uidebatur. Duabus autem fibulis aureis aspidum specie uinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximique sardonyces scripta tribuum gentis iudeae nomina praeferentes. Ex altera uero parte. xii. pedebant alii lapides in quatuor partes termini diuisi: hoc est Sardiū: Topacion: Smaragdus: Anthrax: iaspis: Sapphirus: Achatēs: Amethyustus: Ligurius: Onyx: Berillus: Chrysolithus: quoque singulis singula iterum cognomina erant scripta. Caput autem byssinus tias tegebat hyacinthis coronaris & circa eam alia corona erat aurea scripta ferens sacras litteras: quae sunt quatuor elementa uocalia. Ea quidem ueste post tempus: minus autem ambitiosa utebatur: si quando adyta introibat. Solus autem atque semel in anno intrabat quo die cunctos ieiunare deo mos erat.

Describitur adhuc magnificentia ciuitatis & templi: eorum quae continebantur in eo: quae a diuersis fuerunt constituta.

CAP. IX.

E ciuitate quidem ac templo iterum & moribus & legibus diligentius referemus. Non enim pauca super his exponenda sunt. Sed antonia quidem in angulo duarum portarum sita erat prioris templi quae ad occidentem septentrionemque spectarent. In saxo autem fuerat extructa. l. cubitis alto & undique praerupto: quod opus Herodis fuit: ubi

maxie ingenii sui magnificentiam demonstrauit. Primum. n. a radicibus saxumq; ipsum leuatis crucis obtegebatur: quo & decus aderat operi & facile dilaberentur qui uel ascendere uel descendere tentauissent. Deinde ante priores turres ædificium murus erat cubitis tribus. Intra hunc omne spatium Antonia in .xl. cubitis erigebatur. Intra at regie latitudinē ac descriptionē habebat diuisam in omnem usum habitationem & genera & species: idest atria & balnea & aulas castris aptissimas ut quantum ad usum necessariam pertinet ciuitas uideretur magnificentia uero palatium: istar uero turris toto habitu formata quattuor aliis per angulos turribus cingebatur. Quartū cætere. i. cubitis erat altæ: quæ uero ad meridianum orientalemq; angulum sita erat. lxx. cubitis eminebat: ut ex ea tatum templum uideri potuisset. Qua uero porticibus iungebatur in utrinq; descensus habebat unde custodes conmeabant. Semper namq; in ea Romani milites residebant: & cum armis circa custodes positae ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. Castrum. n. erat impositum oppido & oppidum quidem tēplo: templū uero Antonia. In hac autem porticu custodes erant: & supioris ciuitatis aliud castellum regia Herodis erat. Bezetha autē collisita ut dixi: ab Antōia separabat: q; cū oīum esset altissimus ēt partī nouæ ciuitatis cōiungebatur: tēploq; septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem ac muris eius iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

Quomodo Simon & Ioannes dissidebant: & eos diuisa ciuitas sequebatur: & quomodo unusq; q; partem ciuitatis seorsum tenebant: Titus querit qua parte ciuitatem sit ingressurus: constituit aggerem tripartitum exercitū circa ciuitatem: cogitant Iudæi cōcordari aduersus Titum & Romanos coeuntq; in unum corpus exeunt Iudæi aduersus Romanos sugantur in ciuitatem quidam unus Iudæoq; capitur: sagitta demissa occiditur inde Iudæis luctus maximus oritur. /CAP. X.

Quoniam Vgnacissima quidem maximeq; dissentiens multitudo circa Simonē erat hominū decē milia præter Idumæos. i. uero. x. milium duces quibus ipse quasi dominus oīum præerat Idumæi autem qui erant eius partium cū essent numero quinq; milia duces habebāt. Horum autem principes uidebantur Sosæ Iacobus & Cathlæ filius Simon. Ioannes autē qui templum occupauerat: sexq; armatorum milia habebat: quos. xx. duces regebant. Tunc autē illi accesserant etiam Zelotarum depositis discordiis duo milia trecēti qui Eleazaro quem ante habuerāt & Simone Iairi filio utebantur ducibus. His autem: ut diximus: bellum inter se gerentibus populus erat præmium & plebis pars quæ non eadem quæ ille committeret ab utrisq; diripiebatur. Tenebat at Simon quidem superiorem ciuitatem murūq; maiorem usq; ad Cedron: & antiquioris muri quātum a Siloa flectitur ad orientalem & usq; ad Monobazi aulam descendit. Is autē rex est Adiabene gentis ultra Euphraten habitantis. Tenebat autē etiam frontē Acræ: quæ inferior est ciuitas usq; ad Helenæ regiam: q; Monobazi fuerat mater. Ioannes autē templo & circum templum aliq̄tenus incēsis oībus itemq; Olpha & ualle quæ Cedron appellat & aliis quæ interiacebant mediū bello quod inter se gerebant spatiū aperuere. Nec. n. castris Romanorum prope murum positae intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum inipetum paulisper sanitate recepta mox ad morbum pristinum rediere. Rursumq; discreti pro sua quisq; parte pugnabat: omnia faciendo quæ obsidentes optarent. Nihil. n. impius a Romanis passi sunt: quam ipsi se tractarūt: neq; post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores casus pertulit antequā subuerteretur. Qui uero eam debellarāt maius aliquid p̄fecere. Dico. n. q; seditio ciuitatem Romani uero seditionem cœpere. quia multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis: iustitiam uero recte quis Romanis ascribit. Intelligit autem quod dies cuique suggererit. Verumtamen his intra ciuitatem ita se habentibus. Titus cum lectis equitibus foris circuiens quam muros aggredieretur explorabat. Hæsitanti autem quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus qua ualles erant & ab illo latere prior murus instrumentis siue machinis firmior uidebatur placuit ad Ioannis pontificis monumentum. Hæc. n. tantummodo & prius humilior erat nec secundo muro coniungebatur inuadere. Neglecta enim munitio propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem & per atoniam templum capi posse cogitabat. Hoc eo collustrante quidam ex amicis eius Nicanor nomine ad humerum læuum sagitta percutitur: cum propius una cum Iosepo accessisset: pacemque in muro stantibus: dicendi enim peritus erat: suadere tentaret. Vnde cognitus eorum conatibus Cæsar ex eo q; nec ad salutem se hortantibus abstinuere excitatur in obsidionem simulque suburbana militibus uastare permittit. Collectaque omni materia iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat: & ante eos balistas aliasque machinas atq; tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet: & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus momento suburbana spoliata sunt. Collectis autem lignis in aggeres cum totus operi intentus esset exercitus nec Iudæi segnes erant: populum quidem in rapinis & cædibus constitutum fiducia tunc habebat q; respiraturus esset. Illorum aduersus hostes distractis existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum si Romani superassent. Ioannes autem quauis in externos socii sui re uera properassent: metu tamen Simonis manebat. Verum Simon quiescebat. Proximus enim erat obsidioni missilibus per mare dispositis: quæ pridem Romanis abstulerat: cum præsidium quod apud Antonia

uerat coepit. Sed horum possessio propter imperitiam plerique non erat utilis. Pauci autem a transi-
 fugis docti male utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacentibus militi-
 bus imminebant: perque cuneos excurrentes manus etiam conferebant. Operantes autem minora
 cura super uallum exposita protegebant: omnibusque agminibus excursus contra erant machinae
 comparatae mirabiles. Praecipue uero decimae legionis balistae uehementiores & tormenta saxorum
 quibus non solum irruentes sed etiam super murum stantes euerdebantur. Nam & singula saxa ta-
 enti pondus aequabant & ultra stadii modum torquebantur. Ictus autem non solum primis quos
 offendisset: sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudaei primo quidem cauebant a
 apidibus quae erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur: sed etiam claritudine prospi-
 ciebantur. Denique speculatores in turribus praesidentes praedicabant quando impelleretur machi-
 na saxumque ferretur: patria lingua clamantes filius uenit: itaque praesciebant in quos ueniret atque ante
 itabant: & hinc eueniebat ut illis declinantibus lapis irruens intercideret. Proinde Romani cogita-
 bant atramento decolorare lapides. Tunc enim missi non similiter incertos ictus habebant multosque
 simul unius impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti Iudaei aggeris instruendi copiam
 habebant. Omni uero molitione atque audacia die noctaque prohibebant. Perfectis autem operibus
 plumbo & ligno & aggeribus iacto fabri quod erat ad murum spatium metiuntur. Nec iam aliquid
 fieri poterat quoniam desuper telis petebantur. Cunctae pares intervallo arietes inuenissent eos appli-
 cant propiusque dispositis machinis. Titus ne ex muro arietes prohiberentur ex tribus partibus murum
 pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem clamor ingens ciuium sublatus est: itaque seditiosos
 pauor inuasit. Et quia periculum commune utrisque uidebatur: communitate iam repugnare cogitabant. Vo-
 ciferantibus inter se discordibus quia omnia pro commoditate hostium facerent cum non si perpetua con-
 cordiam deus illis prebeat saltem in praesentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem praeco-
 ne misso uolentibus ex templo ad murum aggrediendi copiam fecit: idemque & Ioannes ne minus crederet
 misit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum in unum corpus coeunt: murumque amplexi faces
 inde quam plurimas iaciebant contra machinas Romanorum: contraque impulsores arietum: eosque sine
 intermissione telis petebant. Audacissimi uero cateruati profiliantes machinae regmina dissipabant.
 Hisque apposis irruentes peritiam quidem paucis: plura uero audacia perficiebant. Sempiternum autem erat adiu-
 mento laborantibus ipse Titus: & iuxta eas machinas equitibus ac sagittariis ordinatis ignem quidem
 ferentes prohibebat: iaculantes uero a turribus reprimebat nocendi tempus arietibus faciens & ta-
 men murus ictibus non cedebat: nisi quod quintae legionis aries commouit angulum turris: murus autem sta-
 bat incolumis. Nec enim statim cum turri periculum sensit quae multo altius eminebat: nullamque partem
 muri secum trahere poterat in ruinam. Cum autem ab excursibus paulatim quieuisset: obseruato Roma-
 nos per opera & castra dispersos: quia labore & formidine Iudaeos discessisse arbitrantur: excurrunt
 omnes quae turris erat Hippicus porta latenter ignemque operibus iniiciunt. Vtique ad castrorum quoque
 munimenta in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature & qui erant propius excita-
 ti sunt: & qui procul aberant conuenere. Romanorum autem disciplina uicebat audaciam Iudaeorum
 & quos prius offenderant in fugam uersis aliis qui colligerentur instabant. Grauis autem circa machinas
 pugna commissa est illis incendere his incendium prohibere certantibus. Incertusque clamor utriusque tol-
 lebatur: & multi qui in fronte steterant ceciderunt. Sed Iudaei confidentia superiores erant ignisque
 opera tetigerat. Incensaque omnia cum instrumentis penitus essent nisi lecti de Alexandria restitisset
 plerique praeter opinionem sui uiriliter dimicantes. Nam gloriosissime in hoc bello perlati sunt: donec
 imperator equitum potentissimis comitatus in hostes irruit: & ipse quidem XII. repugnatores pemit.
 Metu autem cladis eorum caetera multitudo in fugam uersa omnes compulsi in ciuitatem: eoque modo
 aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna unum ex Iudaeis uiaui capi contigit: eumque Titus
 crucifigi pro muro iussit. Si forte reliqui uel hoc spectaculo territi confiderent. Post eius uero dis-
 ccessum etiam dux Idumaeorum Ioannes dum ante muros cum noto milite loquitur a quodam arabe
 uestus sagitta percussus continuo perit: magnumque Iudaeis luctum & seditiosis moerorem reliquit.
 Nam & manu promptus erat & sapientia nobilis.

Concutitur timore exercitus Romanorum eo quod turris quaedam lapsa sit nocte: & propter maxi-
 mum sonitum timuerunt Romani: credentes hostes castra inualisse: percutiunt muros illis machinis
 murumque uicinorum frangunt.

CAP. XI.

Oste uero quae secuta est incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres im-
 perator Titus quinquagenum cubitorum construi praecipisset ut his per aggeres singu-
 los positis: hinc hostes in muro stantes facilius in fugam uerteret: una earum sponte sua
 nocte intempesta lapsa est. Ingenti uero sonitu factus metus occupauit exercitum. Co-
 horti autem aliquid Iudaeos suspicari ad arma currebant: eaque re turba in legionibus ac tumultu
 erat. Cunque nemo quid accedisset referre possent: diu queruli alius aliud opinabantur: nullisque
 interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signumque diligenter singuli a proximis require-
 bant: tanquam Idumaei castra iam possiderent: larumque terrore capti uidebantur: donec Titus co-
 gnitis quae res erant uerum cunctis indicari iussit: tandemque tumultus eo nuntio conquieuit. Iudaei

quidem cætera fortiter sustinentes male turribus affecti sunt. Machinis enim leuioribus & iaculatoribus ac sagittariis saxorumque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem & turres excidendi spes non erat. Cunque enerti propter grauitatem neque incēdi propterea quod ferro tegebantur facile possent ultra iactum tæli fugientes arietum impetum non uitabant: qui sine intermissione ferientes paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum: quem iudæi Nicon uocabant q̄ omnia uinceret quamuis & antea defessi erant pugna & uigiliis cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia uel quod male consulerent murum sibi superuacuum esse credentes: quibus alia duo munimēta superessent lassatq̄ plurimi recessere.

Ingrediuntur Romani ea porta qua murus fractus erat: dimicatur postea unde iudæi audacia resistebant: Romani uero belli peritia uincebant. CAP. XII.

Cum autem Romani qua primum murum Nicon pertruxerat ascendissent ad secundum omnes iudæi relictis custodibus refugerunt. Portis autem Romani qui transierunt patefactis exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro die. xv. mēsis maii & partem ei⁹ maximam diruunt ad septentrionalem ciuitatis regionem quam ante Cestius uastauerat. Tit⁹ autē notato qua Assyriorum castrum est militem trans fert: occupato enim quod inter Cedrona fuerat spatium & ultra sagittæ iactum a secundo muro separat⁹ expugnationem statim ingressus est. Tunc igit pariti murum iudæi fortiter resistunt. Et Ioannes quidem eiusque focii ex Antonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioanis aditum clauferant usque ad portam qua in Hippicum turrim aqua inducebat. Sape autē psillentes e portis cōminus dimicabant: fugatq̄ a muris in conflictu q̄dem romanorū disciplina pp impitiā uincebant: sin murali aut certamine supabant. Eos autem fortuna atq̄ scia: iudæos uero etiam audacia quā timor aleret sustentabat q̄ natura erāt in calamitatibus duri.

Iudæi sperant salutem: Romani uictoriam: unde ex iudæis quis fuisset promptior ad periculum is prim⁹ erat: ex romanis uero: q̄ fortem se præferbat: quia Titus semper aderat. CAP. XIII.

Et hæc autem & istis suberat spes salutis & romanis citæ uictoriæ. Neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones murorumq̄ oppugnationes & excursus crebri per cuneos dieb⁹ totis agebant: nulla q̄ præliorum species aberat cum a prima luce incipiētia utrisq̄ in somnis & die grauior nox dirimeret. His quidem occupatum iri murum cōtinuo mentientib⁹ illis uero ne iudæi castra puaderent: itaque in armis pnoctantes prima luce utrique pugne parati erant. Et iudæi quidem certabāt quis esset promptior ad periculum eoq̄ modo gratia emineret a ducib⁹ suis. Maxime uero Simōis eos metus ac reuerentia commouebat: illum singuli subiectorum colebant: ut ad semet quoq̄ interficiendos parati essent: si hoc ille iussisset. Romanos autem ad uirtutem hortabatur consuetudo uincendi: & quia uinci non assueuerant crebraq̄ militiæ exercitationeq̄ perpetuæ & imperii magnitudo. Ante omnia uero Titus semper ubiq̄ præsens. Nam & inertiā spectante atq̄ opitulante Cæsare grauissimum facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset testis aderat qui rependeret præmium. Præterea fructus erat uel cognosci solum principi uirum fortis: circū multorum malorum rebus alacritas demonstrata est.

Quidam Longinus in medios hostes irruit: duobusque interfecit ex mediis hostibus ad suos reuertitur. CAP. XIII.

Enīq̄ istis ipsis dieb⁹ ualidissima iudæorum acie instructa pro moenibus tælisq̄ utrinque missis quidam Longinus de numero equitum ex acie Romana progressus in mediam aciem iudæorum irruit: hisq̄ deiectis hoc impetu duos fortissimos perimit uni⁹ obuiam tendentis ore percussor: alterius eodem tælo: quod priori extraxerat transfixo latere resurgentis & ex mediis hostibus ad suos primos occurrit. Ille quidem ob uirtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et iudæi quidem negligenter quid paterentur tantummodo qualiter afficerent considerabant: morisq̄ his leuissima ducebatur: si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis quā uictoriæ consulebat: & temerarios impetus desperatione dicens: solam uero esse uirtutem si quis prudenter & cante sine proprio incommodo fortiter faceret in ea re potius quæ periculum non haberet uiros esse præcipiebat.

Castor quidā ex iudæis simulat uelle inire foedus cū ut Tito aliquātulum cōquiescat: ut Simon interim consulat de reb⁹ occurrentib⁹: singitq̄ quosdam socios uelle pacem: quosdā non: accensus his Tit⁹ uehementi⁹ urebat arietib⁹: disruptoq̄ muro cum militibus ingredit. CAP. XV.

Taq̄ septentrionali pre mediæ turri applicat arietem: in qua iudæus quidam uersutus ac subdolis Castor nomine cum .x. alijs militibus suis delitauerat fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pauidi sub Thoracibus aliquādiu quieuisent concussa turri surgunt. Extentisq̄ manibus castor ueluti supplex Cæsarem implorabat: & uoce miserabili ut si hi parceret obtestabatur. Cui Titus p simplicitate sua credulus iamq̄ iudæos existimans belli poeniteret: arietes quidem impulsioē cessare iubet ac sagittarios a supplicibus prohibet. Castori autem quid uellet eloqui permittit. Cūq̄ ille respondisset ad foedus uelle descēdere: Titus gratulari se ait si omnes

idem sentire uoluissent: paratoq; animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis .x. Ca-
 onis sociis quinq; itidem supplices esse simularent: ceteri nunquam se Romanis seruituros clamāt
 um moti liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentibus cessabat expugnatio. Castor autem in-
 rea Simonem per internuntios admonebat: ut dum uacuum esset tempus de rebus urgentibus cō-
 liū caperet: paulisper enī se illudere imperatori Romano. Simul autē hoc agens ad pacē rogare cō-
 adicentes socios uidebatur. Illi autem uelut hęc referentes in thoracas nudos fixere gladios hisq;
 ercussis uelut interfecti ceciderunt. Titus uero eiusq; socii obstupere tanta eorum pertinacia cū
 inferiori loco quod factum erat uere uidere non potuissent: mirabanturq; simul audaciam & cala-
 irati miserabant. Interea Castorem ad natem quidam sagitta pecurit. Tumq; ille tælum extractum
 nperatori ostendens iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat astantem io-
 pum dirigit ut Castori dextram porrigeret. Verum is neq; se iturum nihil enim sanum supplices
 ogitare respondit: & amicos qui uolere ire prohibuit. Cum uero quidam ex profugis Aeneas itu-
 um sese dixisset ad eum & inuitante Castore ut etiam q; secum ferret argentum aliquid susciperet.
 d hęc cum ille studiose aperto sinu cucurrisset: ille super eum saxū demisit. Et ipsū quidem quo-
 modo pręcauerat ferire non potuit: atq; uero militem qui aderat vulnerauit. Cæsar uero fallaciam
 putans intellexit misericordiā in bello nocere: minusq; decipi calliditate scēuitiā: arietis impulsio
 ib' iracundia fraudis uehementi' utebat. Castor autem eiusq; socii turrim ictibus iam cedentē incē-
 unt: perq; flāmas in eiusdem missi cuniculis iteq; magni animi opinionem apud Romanos habue-
 tanq; se ignib' tradidissent. Capit autē hac pte muq; Titus die quinto postq; primum coeperat: fuga-
 sq; inde ludæis intro cum lectis mille transit: quos circa se habebat armatis ubi noua ciuitas & la-
 x uenditores erant: fabriq; ætati: neftiūq; mercatus: & ad muq; angustæ uiæ trāsuerſæ tendebat.
 nimuero si uel statim muri disturbasset maximā ptem uel quæ coeperat lege belli uastasset: nullum
 redo damuū uictoriæ fuisset admixtum. Nunc autē ludæos male tractando exoratum iri sperans cū
 ceret cape facile discessioni aditum non dilatauit. Nec. n. qbus cōsulebat insidiatores sibi putabat.
 Ingresso Tito: ludæi circūcludunt Romanos: multosq; ex eis occidūt & nisi Titus tulisset opē: uix
 ualissent ad ultimum muq; sunt expulsi. Titus iteq; aggredit: ad illum muq; irruit: totamq; partem
 lam dirimit pręsidia ponit munit turres & loca: alia parte ciuitatem aggredit: eosq; hortat ut uel-
 nt saluari & Iosephus oratione patriæ: idem eos hortabat.

CAP. XVI.

Eniq; postq; ingressus est: neq; occidi quenq; pmisit eorū qui comprehendebant neq; do-
 mus incendi sed tam seditiosis si pugnare uellent siue populi detrimento copiam dabat
 q; ipsi populo fortunæ pprias se redditūq; pollicebat. Plurimi nanq; petebant sibi ciuita-
 tem seruari: templum uero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabat & am-
 a paratum habebat bellicosi autē pro inertia ducebant humanitatem. Tirūq; in belli aīo q; ceteram
 uitatē tenere non posset has pponere conditiones putabant: mortem populo denūciantes: & si uer-
 um quisq; de traditione fecisset pacem uel nominasset mox interficiendum eum esse nūntiātes. Ro-
 manis qui introire alii p uiarum angustias obstabant: alii ex ædibus alii muq; per superiores partes
 gressi pugnare coeperunt. Quibus rebus pturbati custodes de muro sese demiserant relictis turrib'
 castra recessere. Clamor autem audiebat militum intra ciuitatē q; ab hostib' cingerent: foris autē
 egentium clausis contubernalibus metuentiū crescente numero ludæorū: & ppter locoq; peritiā
 iarūq; scientiam pręualente multiq; Romanorū trucidabantur: & ab incumbentib' pellebantur cū
 iagis necessitate resisterent. Nec. n. multi simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesq;
 ene qui transierant perempti fuissent nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa uia-
 im sagittariis: & ubi plus erat multitudinis astans missilibus hostes abigebat: & cum eo Domitius
 abinus uir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauitque tandiu sagittis eos prohibens ir-
 iere: donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo muro potiti ad extremum pul-
 sunt. Oppidanis uero qui pugnaces erant spiritus creuit & secundis rebus amentes erant: neque
 omanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes: neque uinci se posse si ad prælium proces-
 sent. Nam quia iniqui erant officiebat eorum sententiis deus: & neq; Romanorum multo maiore
 la quæ pulsa fuerat superesse cernebant: neq; famem iamiam serpētem. Adhuc enim malis publicis
 ebantur: & sanguinem ciuitatis bibebant: pp bonos autem continebatur exitium & penuria uictus
 im multi defecerant: populi tamen interitum seditiosū uelamine sui ducebant: & solos eos qui pa-
 rmon pbarent saluos esse cupiebant quiq; uiuere contra Romanos optarēt. Contrariā uero mul-
 tudinē uelut onus quoddam cōsumi gratulabant: & ita quidē circa suos affecti erant. Romanos
 it q; ciuitatem iteq; ingredi conabant armati prohibuerunt disiectis muri partibus obiectum cor-
 orum pręmunitis: ac per triduum sustinere fortiter dimicantes. Quarto autē die Titum uehemē-
 us aggressum nequaq; ferre potuerunt: sed ui coacti rursū quo antea refugerunt: ille autē interim
 iuro potitus totam eius septentrionalem partem statim deposuit. In meridiana uero p turres prę-
 dia collocauit: iamq; tertium murum aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis
 us obsidio: spatiumque consilii seditiosis esse dandum si quid disturbance secundi muri aut fa-
 us metu dimitterent nec enim diutius eis prędas posse sufficere: & ipse otio commode utebatur

nam cum dies aduenisset quo militibus oportebat alimenta distribui in conspicuo hostibus loco iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis: & inuolucris & uaginis septiq; procedunt equitibus ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana p multum spatium auro argentoq; lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iocundius suis aut horribilius hostibus uidebatur. Spectantibus. n. & uetera plena erant mœnia & septentrionalis regio. Quin & domos refertas intuentibus cerneret: nullaq; ciuitatis partē non infusa multitudo regebat. Metus aut quāuis audacissimos coeperat oēm simul exercitum armorumq; pulchritudinem cōspicientes: & ordinatōem uirorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi aīos mutauissent nisi malog; immanitate quæ in populum commiserant dandam sibi ueniam a Romanis desperassent imminēte si destitisset morte supplicii bello mori præstabilius esse ducebant. Præualebat etiam fatum quod nocētes cum innocentibus: & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat: quattriduo p singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die cum oīa faciens Titus nihil iudæos pccatū cogitare sensisset: bisiariam diuiso exercitu Antoniam uersus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiore ciuitatem captum iri cogitans & per Antoniam templū. Nāq; hoc nisi cōpisset: nec oppidū quidem tutum erat obtinere: in utraq; aut parte duo aggeres erigebant: a singulis agminibus singuli. Et iuxta monumētū quidem opantes a iudæis: & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam uero ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum non solum quia de superiore loco pugnabant: uerum etiam quia machinis iam uti didicerant. Paulatim enim usus quotidianus aluit peritiam: habebant autem balistas trecentas: & quadraginta tormenta saxorum: quibus difficiliorē aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciēs & peritiam esse ciuitatem una & obsidioni uehementer instabat: nec pœnitudinem iudæis suadere cessabat consiliumq; factis admiscens & orationem sæpe armis efficaciorē cognoscens tam ipsos ut saluari uellent rogabat: tradita sibi ciuitate quæ iam capta uideretur: quam & Iosepum allegabat patria lingua uerba facturum: sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros.

Iosepus circuit ciuitatem ea parte qua possit audiri facilius iudæosq; orat ne uelint Romanis resistere: persuadetq; pluribus uerbis: illi uero conuictis eum afficiunt. CAP. XVII.

Itaq; Iosepus murum circuiens simulq; extra tæli iactum stans unde exaudiri facilius posset multis orabat: ut sibi ac populo parcerent templo ac patriæ neue contra hæc fierent alienigenis duriores Romanos. n. sancta reuereri cum quibus nulla sibi societas esset: manusq; suas ad hoc usq; cohibere. Ipsos uero in his edoctos conseruare possent sponte ad eorum interitum ruere quin potius uidere muros cōcidisse firmiores: excisis uero infirmiores superesse Romanorumq; uires cognoscerent sustinere non posse. hisq; seruire non esse nouum: neq; inexpertum iudæis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare tamen id in principio decere fieri. Semel autem subditum & qui multo tempore paruisset imperio iugum excutientem: malæ mortis cupidum non libertatis amatorem uideri. Debere at dedignari dominos humiliores nō quoq; in potestate sunt oīa. Nam quid Romanos effugissent nisi q; pp æstus aut frigora esset inutile: imo uero trāsisse ad eos undiq; fortunam: deūq; per singulas nationes ducētē imperium tum esse in italia. Hæc aut ualidissimam legem tā feris bestis quā hoībus esse pñitā potentioribus cedere: apud eosq; esse uictoriā apud quos robur fuerit armog;. Iccirco et maiores eorū q; multū & aīs & corporib; & aliis subsidis meliores cessissent Romanis q; nisi deū scissent illis fauere nūq; ppeffi fuissent: ipsos uero cōfidētes adhuc resistere: cū ex magna parte capta sit ciuitas: ciues aut et si muros integros haberent ex cidio pariter affecti sint. Nec. n. latere Romanos quæ famēs teneat ciuitatem & modo quidem consumi populum continuo uero etiam bellatore interituros: nam & si Romani deserint & ab obsidione cessauerint neq; ciuitatem strictis gladiis irruerint: iudæis tamen expugnabile bellum intus assidere q; hortis singulis aleretur: nisi forte quoq; contra famē arma caperent ac dimicarēt: soli q; possent etiam clades superare. His addebant optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam dumq; liceret salutare consilium sequi: nec enim antea gestorū causa succensere Romanos nisi ad finem usque insolentes fuissent: natura eos esse in imperio mansuetos atq; iracundiæ præferre: quod utile est. Vtile at putare neq; ciuitatem uacuā uiris neq; desertam habere puinciam: iccirco uelle imperatorem cū his dexteram iungere: nec. n. cuiq; salutē datur: si coeperit ciuitatē pferri qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerunt. Breui at mūq; quoq; tertium captū iri priores qui capti sunt fidem facere. Et quis perrūpi tutamina non possint famem p Romanis pgnaturā. His monentem Iosepum multi in muro stantes uituperabant multi uero conuiciis: nonnulli etiam iaculis appelebant. Ille at cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret ad gentiles transit historias.

Iosepus clamat aduersus iudæos adducens diuersa exempla maiorum: ut uelint redere: deumq; eis aduersum esse propterea amplius ne uelint resistere. CAP. XVIII.

Miseri uociferās uirorūq; auxiliatorū immemores armis & manibus cū Romanis bellū geritis: q; si quem alium sic uicerimus. Quando aut nō deus oīum cōditor iudæorūq; defensor est: si lædantur: non respicietis. Vnde progressi pgnatis quantumq; auxiliatorem uiolastis? Non recordamini opera diuina parentum: atque hunc sanctum locum quanta

bella nobis aliquando pergit. Ego autem facta dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite ut cognoscatis non solum uos Romanis sed etiam deo resistere. Nechaus qui tunc erat rex Aegyptiorum idemque Pharaon uocabatur cum infinita manu descendit: reginamque Saram nostri generis rapuit. Quid igitur uir eius Abraham proauus noster? Armis credo ultus est iniuriam. At quin ccc. & xviii. praefectos habebat: quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente deo? Putas autem manus ad hunc locum tendens: quem nos polluitis inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit. Nonne secunda uespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem uos gentili caede cruentastis: ac tremens nocturnis somniis Aegyptius exagitatus au-fugit: auroque & argento amantissimos deo donauit Hebraeos dicam translata in Aegyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos. cccc. tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent armis ac manibus ulcisci possent semetipsos deo potius pmiscere. Quis nescit Aegyptum repletam omni genere serpentium: omni que morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum praesidio incruentos & sine piculo deduci: quos deus sibi sacerdotes ducebat. Sed ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam Palaestina & Dagon simul agrum genuit: & iam tota gens quae rapuerat: corruptis uero occultis corporibus ac per ea cum cibo uisceribus exaustis Cymbalorum ac Tympanorum sono manibus noxiis reportarunt sanctum placationibus expiatis deus erat qui haec parentibus administrabat: propterea quod omissis armis ac manibus eius se iudicio pmiscere. Rex Assyriorum Sennacherib cum totam ducens Asiam ad hanc urbem castra posuisset: manibus non humanis cecidit: nam ab armis quiescentes in uotis erant: & angelus dei una uoce infinitum deleuit exercitum. Posteror die excitatus Assyrius. clxxxv. milia reperit mortuorum: atque ita cum reliquis Hebraeos inermes nec persequentes fugebat. Scitis etiam in Babylone seruitium: ubi per annos. lxx. populus exultans non ante libertatem respexit quam eam dominus donaret qui eos etiam est persecutus: iterumque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam: nullum est opus precium quod armis parentes nostri perfecere: aut non sine armis deo permessa potestate imperii. Domini autem manentes ut placebat iudici superabant. Pugnantes uero semper de spe ceciderunt. Nam ubi rege Babyloniorum oppidum obsidere contra Hieremiam praedicationem Sedechias rex noster tum eo congressus est: tam ipse captus est quam cum templo ciuitatem uidit excindi. At quin uidete quanto ille rex uestris ducibus: eiusque populus uobis erat mediocrior. Denique Hieremiam uociferantem inuisos esse deo propter delicta quae in eum commiserant captum iniit: aut nisi traderent ciuitatem neque rex neque populus interfecit. Sed uos ut intus gesta praetermittam: neque digne possum iniquitates uestras exponere: me qui uobis salutem suadeam querimini: telisque appetitis irari: quod uos uestrorum commonefacio peccatorum nec dici ea toleratis quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit cum antiocho qui dictus est Epiphanes: obsidente ciuitatem multis modis offensa diuinitate maiores nostri cum armis progressi: ipsi quidem in pugna perempti: oppidum uero ab hostibus direptum est: sanctumque per triennium sexque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est. Ipsos Romanos quis contra Iudaeorum gentes ad militiam prouocauit. Nonne indigenarum impietas unde sentire cepimus. Nonne a seditione maiorum quando Aristobuli & Hyrcani furor: & inter eos contentio Pompeium intulit ciuitati: & Romanis deus indignos libertate subiecit. Denique tres menses obsessi: quanquam nihil quale uos in sanctum legesque deliquerant: & maioribus ad bellum subsidiis utebantur sese tradiderunt. Antigoni autem filii Aristobuli nescimus exitum. Quo regnum obtinentes: deus iterum captiuitate persequabatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius Sossium & Romanum adduxit exercitum. Circundati uero per sex menses obsidebantur donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptaque est ab hostibus ciuitas: ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi uero sine dubio cohaeret excidium. Oportet ergo ut opinor sacri loci possessiones iudicium deo de omnibus promittere manusque tunc humanas contemnere: cum a superno sibi duce non recedant. Vos autem quid ex his quae legis conditor bene dixit egistis? Quid quod is execratus est praetermisistis? Quantum autem illos: qui cito perire impietate superastis: nam occulta dedignant peccata: hoc est furta: insidias atque adulteria: rapinis: caedibus certatis: nouasque maleficiorum excogitastis uias. Sanctum uero templum factum est omnium receptaculum & indigenarum manibus pollutus est locus: quem Romani ex tam longinquo adorabant: multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post haec in quem fuistis impii hunc auxiliatorem sperastis? Valde quidem iusti estis supplices priusque manibus adiutorem uestrum rogastis? Talibus rex uester precibus aduersum Assyrium supplicauit: cum magnam illum exercitum deus una nocte prostrauit? Similia uero Assyriis Romani committunt ut etiam similem ultionem speretis: nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia ut uastitati parceret ciuitatis neglecto iure iurando ad incendium templi descendit. Romani autem solenne poscunt tributum: quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint neque populantes ciuitatem neque sancta omnino tangunt. Cogedunt autem nobis familias liberas & possessiones tenere: sacrasque leges saluas manere patiuntur. Infamia est profecto sperare deum talem circa iustos fore: qualis iniustis appuit: praesertim quod statim ulcisci nouerit cum oportet. Denique Assyrios prima nocte quae castra ciuitati admoerant: fregit quod si etiam

uestram pgeniem liberaret: Romanos uero dignos pœna ludicaret: confestim eis illo tpe sicut affyriis irascere: quo genti manus Pompeius attulit: quo post illum Sossius ascendit: quo Galilæam Vespasianus excidit. Postremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus neq; Sossius passi sunt: & ciuitatem uictoria cœperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit etiã imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiã fontes uberiores profluunt: qui prius uobis aruerant. Deniq; ante huius aduentum. scitis & Siloam & omnes extra ciuitatem fontes adeo defecisse ut ad utrunq; aqua mercaretur. Nunc autem ita hostibus nostris largi sunt ut non modo ipsis & iumentis eor: sed etiam hortis sufficiant. Deniq; huius prodigii: & ante periculum factum est in excidio ciuitatis quando supra memoratus Babylonius rex cū exercitu uenit: qui & capram ciuitatem incendit & templum quous opinor nihil tunc illi quantū uos impie nunc commisissent. Itaq; sanctis relictis deum fugisse putauerim. Hisq; nunc adesse quibus cum bellū geritis. An bonus quidem uir domū flagitiorem fugiet & domesticos oderit? Deum uero malis uestris inhærere arbitramini qui etiã oculta conspicit & audit oia quæ tacentur. Quid aut apud uos tacetur? quid celatur quid non etiam planum inimicis factū est? iniquitates enim uestre uelut in promptu neminem latent: inq; dies singulos quis peior sit certamen habetis atq; ita nequitiam ut uirtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis uia est si uelitis & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite: pudeat uos patriæ iam dirutæ: conuertite oculos & pspicite eius quam proditis pulchritudinem: quale oppidū: quale templum: quā multaq; gentiū munera. Quis in hoc flammis adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluū esse debeat dignius? o lapidibus duriores. Si hæc non ueris luminibus cernitis saltem familiæ uestrarum miseremini. Versent in conspectu cuiusq; filii coniuges: & parentes: quos paulo post aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia una cū his periclitabit mihi mater & coniunx: & familia non ignobilis domusq; olim clarissima: & fortasse propterea me quisq; hæc suadere crediderit. Interficite illos: accipite mercedem salutis uestre sanguinem meum. Ipse quoq; mori paratus sum si post me respiscitis.

Clamante Iosepo cum lachrymis ut uellent sedare non flexerunt animos seditiosi: sed diu persistunt: ita ut cogerent fame perire: Tantam famem perpeffi sunt ut matres ex filiorum ore cibum raperent: seditiosi illi domos ui irruerant ut cibum caperent: summa miseria & summa crudelitas describitur Simonis & Ioannis.

(CAP. XIX.

In Aec Iosepo uociferante cū lachrymis seditiosi qdem: neq; animos flexerūt: neq; tutā sibi murationem fore iudicauerunt. Populus uero ad p̄fugiēdum commot⁹ est: & alii quidē possessionibus suis aliisq; rebus carissimis exiguo p̄cio uenundatis solidos quidem ne latrones eos depræhēderent transglutiebāt. Qui uero ad Romanos elapsi fuissent exonerato uentre habebant usui necessaria. Titus autem plerosq; p̄ agros quo uellet quisq; pergere dimittebat: idq; magis eos ad p̄fugium hortabatur: q̄ intestinis malis carebant Romanis conseruire: Ioānes aut & Simon cum sociis ne his magis pateret exitus quā ne Romanis aditus obstruebant: & qui uel umbram suspicionis dedisset continuo necabatur. Ditioreb⁹ quidem manere ēt sicut profugere par cā erat pereundi: nam quasi transfugere uoluisset p̄ matrimonium quisq; occidebatur. Cum fame aut crescebat desperatio seditiosor: & in dies singulos utrūq; malum amplius accendebatur. Et palam quidem nulla erant frumenta: irrumpentes aut scrutabant domos. Et si quidem inuenissent aliquid eos qui negauerunt uerberabant: si uero nihil inuenissent quasi diligent⁹ celauissent tormentis itidē afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora miserorum cum ea quæ solidis uirib⁹ starent abundare cibo putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse uidebat statim fame morituros occidere: multi uero clam substantiam suam uno frumenti modio qui ditiores essent: iteq; pauperes ordeī pmutarunt. Inclusi deinde intimis aediū tectis quidam summa penuria insectū triticum comedebant. Panem alii conficiebant ut necessitas metusq; monuisset. Et mensa qdem nusquā apponebat: sed incoctū subtrahentes igni cibum diripiebant: miserabilis autē erat uictus dignumq; lachrymis spectaculum: cum potentiores quidē plus haberent: infirmiores aut iniuriam deploraret: quippe fames super oēs clades haberet: nihil sic perdit hominem ut pudor: nam quod reuerentia dignum est in fame negligitur. Deniq; uxores uiris & filii parentibus: & quod miserrimum matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus iter manus carissimis nemo parcebat quin uitæ guttas auferret. Edentes uero talia non latebant: sed ubique aderant qui ista diriperent: nam si cubi clausam domum uidissent: eos qui intus erant cibum capere hoc suspicabantur iudicio: statimque ruptis foribus irruerant: uictumque iam contusum dentib⁹ ex gutture pene reuocabant ipso faucibus strangulantes. Pulsabant autem senes ne cibum defenderent: lacerabant mulieres ea quæ haberent in manibus occultentes: nullaque miseratio uel canis capitis uel infantie sed abstractos pueros & ex bucello pendentes humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset quodque raptus fuerant deuorasset: tanquam si lesi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatu excogitabant dummodo alimenta reperirent: nunc extruentes genitalium uias: nunc uirgis acutis podices transfigiendo. Horrendaq; etiam auditu quis patiebatur in unius panis cōfessione & ut unum pugnum farine additum indicaret. Tortores autem nec esuriebant: minus enim crudele uideretur quod ne

efficitas speraret. Exercentes autē dementiā suam sexq; sibi dies uaticā preparantes hisq; occurrentes qui per Romanorū custodias agrestis oleris herbarūq; gratia colligendā nocte repperissent: cum iam se hostes euasisse credebāt: quā attulissent eripiebāt multūq; supplicatibus & horribile dei nomen implorantibus ut aliquam ptem sibi concederēt: eoq; quā cū piculo sibi collegissent nihil pensus dabant: gratūq; uidebatur si spoliati nō perirent. Hęc qđem humiliores a satellitibus patiebantur. Honorati uero ac diuites ad tyrānos pducebant: quorū alii insidiarū falso accusati occidebantur illi quia Romanis pderent ciuitatem. Et plerūq; delator subornatus agebat qđ pfugere uoluissent. Sic uero quē Simon expoliasset eū ad Ioannē remittebat: & quē Ioānes expoliasset eum Simon eripiebat: sibiq; inuicē propinabāt sanguinē popularium miserorumq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidem erat cā in utrūq; dissensio: scelesq; uero concordia. Nā qui ex alienis malis partē alteri sibi totū uendicans non dedisset nequissimus uidebat. Et qui non accepisset uelut boni alicuius lāno dolebat: qui crudelitatis pte doluisset. Sigillatim quidē iniquitates eoq; explanare nō poteris: it autē breuiter dicam neq; aliā ciuitatem unq; talia perpeffam puto: neq; ullam nationem post hominum memoriā malitia ferociorem fuisse. Postremo etiam gentibus Hebræorū maledicebāt ut minus imperii uiderent in alienos. Verūtamen qđ erat & seruos se & degeneris gētis abortiones esse cōfessi sunt. Deniq; ciuitatē ipsi euertere: & Romanos inuitos hanc tristē admittere uictoriā coegere: tardiusq; uenientē in templum ignem pene traxere. Deniq; cum hi addere superiorem ciuitatem uidissent: neq; doluere neq; illachrymauerunt: sed apud Romanos qui hęc paterentur inuenti sunt. Vtū quā per territorium gesta sunt postea cum rerum documentis dicemus.

Multi propter famem ciuitatem exeuntes capiebantur ex his multi incisis manibus ad Simonem & Ioannem mittebantur. Tito acclamante. ne tantam uellent pati miseriam: ipsi copuitis Tito & patri eius maledicebant.

CAP. XX.

Itō autē aggeres proficiebant quāuis a muro milites male afficerentur: parte uero equitatus directā iussit p ualles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autē in his nōnulli etiā pugnatores: quibus iam minime prāda sufficeret: maior uero pars ex populo pauperes: quos pfugere deterrebat pro affectibus suis metus: nec clam enim seditionis fieri posse sperabant: ut cum coniugibus ac liberis diffugerent: eosq; latronibus relinquere nō patiebantur uice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames: restabatq; iam latitantes egredi & ab omnibus capi. Deprāhenſi autem necessitate repugnabant: metu supplicii: incōgruumq; uidebant supplicare post pugnam uerberati itaq; & ante mortē modis omnibus excruciat contra murē crucib' affigebant. Tito quidem miserabilis uidebat ista calamitas cum iudāi in diebus singulos quingenti nonnunq; etiam plures caperentur: sed neq; captos dimittere tutum erat tantamq; asseruare multitudinem custodum uidebant esse custodiā: maxime uero propterea non prohibuit citius eos existimans ea facie remissuros: tanq; similia passuros nisi se dedissent. Milites autē diuersis modis suffigebant: ira & odio & ludibrii causa & pp multitudinem quā cōcepissent. Iamq; spaium crucibus deerat: & corporibus cruces. Seditiosis uero tantū defuit ut ea clade mouerentur: qđ etiam in contrarium eis cessit ad decurrēdam reliquam multitudinem. Trans fugarum enim familiā ibus ad murē tractis: & si qui erant popularium prouiores ad pacem: & quā paterent qui ad Romanos profugerent demonstrabant: & qui comprāhenſi tenebant eos supplices non captiuos esse ducebant. Ea res multos perfugere cupientium donec uerum cognoscere inhibuit. Fuerūt autem qui latim dilapſi sunt quasi ad uegē supplicium properantes. Illarum enim ab hostibus mortem cōparatione famis requiem esse docebant: multis autē captiuorum Titus etiam manus abscidi pcepit: eosq; ad Ioannem & Simonem intromisit ut pp calamitatem nec uiderentur profuginec crederent: saltem nunc desinerent admonens: nec uere compellerent ad excidium ciuitatis lucrarentur in extremis mutata uoluntate: & proprias aīas & patriā tantam & templum cuius participem non haberant. Simul autē dictis aggeres circumeundo operantes urgebat ueluti facta uerbis non multo post secutura. Ad hęc in muris stantes & ipsi Cæsari: & patri eius maledicebant: mortēq; se contemnere iamabant: eamq; seruituti recte pferre: multa uero mala in Romanos facturos se dum spirare puerint nec priā curare nec tēplū ut ipse diceret pitur mūdū: deo tēplū hoc melius esse Saluatū: si hūc ab esse qui icoleret: quē ipsi quoq; auxiliatorē hēntes oībus iterminationibus illuſores eoq; uis facta non adderentur finem. n. dei esse. Talia conuitiis admiscentes uociferabantur.

Antiochus Epiphanes cū Macedonibus: admirat Romanos qđ uiros non adeant: ipse cum suis uiros adiit multi ex his fugiunt & multi interficiunt: post a Tito aggeres fiunt: admotis ad muros Ioannes fossa intus facta submisso igne aggeres diruit Simon inde cum multis aliis proficiscitur in machinas illas: easq; incendunt: cum Romanis congregiuntur: ita ut non diiudicari possit amicus ibi inimico: quidāq; ex Romanis corruptis machinis desperabāt ciuitatē captū iri. CAP. XXI.

T inter hęc Antiochus quoque aderat Epiphanes: multos alios armatos ducens: & pterea caterua stipatus qui macedones appellantur: omnes ætate pares & paulo magis pceres adoleſcentuli more Macedonum instructi armis & eruditi unde etiā nomen habebant: plerūq; tamen famam gentis æquare non poterant. Oīum. n. regum qui Romanis

parebant sollicitissimum Comagentum fieri contigit priusquam fortuna mutaretur. Ostendit ille quod in senecta etate nullum ante mortem beatum dici oportere. Ceterum filius eius adhuc eo uigente præsens se mirari aiebat: quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. Erat. n. bellator ipse naturaq; promptissimus: tantusq; uiribus ut multum peccaret audacia. Cum uero Titus ad hoc submississimum laboremq; cōem esse dixisset: sicut erat Antiochus cum Macedonibus in muris impetū fecit: & ipse quidem pro uiribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorū sagittis eos appetens adolescentuli autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certauerat: & ad extremū multi sautii recesserunt: hoc reputantes qd etiam uiris Macedonibus uincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis maii. aggeres inchoati uix nono & uigesimo perfecti sunt: cum totos dies septem & decem laborassent ingentes. n. quatuor acti sunt: & unus quidem qui erat ad Antoniam & a quinta legione fuerat extructus contra medium stagnum quod Struthium uocatur: alter uero a. xii. uiginti cubitis distans. Decima uero legio: quæ supra memoratis præstabat in septentrionali parte opus erexit: ubi stagnū est quod appellat Amygdalon. Ad huc aut quintadecima legio. xxx. descendente cubitis aggerē fecit ad pontificis monumentum. Iam uero ad motis aggeribus Ioannes suffossa intus terra usq; ad aggeres antoniam uersus dispositis per cuniculum sudibus opera suspendit: illatq; filia pice ac bitumine illita ignē immittit. Succēsis aut fulcimentis fossa repente subsedit: cumq; magno sonitu in ea aggeres deciderent: ac primo quidem cū puluere fumus ex alto excitatus ē cū ignē ruina concluderet. Peracta uero materia: qua pmebat flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quiddē facti stupor occupat: molitionem Iudæorū egre ferentium: iamq; se uicisse credentium: & spes eos cassa refrixit: & in postea subuenire aduersus ignē minus uile uidebatur: et si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo uero post illos etiam aggeres Simoni cū locis aggreditur. Illa. n. parte romanis ad motis arietibus concutere murū: corpāt Tephæus: quidā ex Garis ortus ciuitate Galilææ & Megastamus ex regalibus familiis Mariānes: cūq; his Adiabenus: quidā filius Nabatai nomen habēs ex fortuna Egirascus: est inter præratio claudisruptis facibus in machinas euolant: hisq; uiris neq; audaciores in illo bello extra ciuitatem apparere neq; magis horrendi. Nam uelut in amicos: non ut in agmen hostium excurrerent nihil contati sunt aut subistere: sed per medios inimicos facto impetu machinas incēdere. Acti autem missilibus & gladiis detrahi non prius a periculo dimoti sunt quam ignis instrumenta corripere. Sublata uero iam flamma Romani quidem concurrentes e castris auxilio properabant: Iudæi uero ex muro eas prohibebant: manusq; cum his conferebant qui flammam extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcētes. Et illi quidem arietes igni subtrahere cum eorum tegmina cremarentur: Iudæi etiam per flammam eos retinere certabant: & quamuis feruens nacti essent: ferum tamen arietes non amiserunt. Hinc autem auxiliantes flamma transiit: & aggeres iam occupabat incendium. Itaq; Romani flammā circumdati: quoniam seruare posse opera desperabant in castra descendunt. Iudæi uero magis instabant: cum semper eorum numerus cresceret ex ciuitate accedentibus ad iumentis minusq; cautis haberent impetus freti uictoria. Progressi aut usq; ad munimenta castrorum prælio cum eorū custodibus dimicabant. Est ergo quædam pro castris per uices stantiū armatorum & acerbissima in eos sanctio Romanorū: ut qui loco de qualibet causa cessisset occidere tanti poenali loco de gloriosa morte prælata steterunt: fortiterneorūq; necessitate simul ac pudore plurimi fugientium redierunt: balistisq; in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinē prohibebant: nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem animam quoscūq; obuios habuissent cum his congregiebantur Iudæi: & in spicula irruētes incaute ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neq; hi iactus magis quam fiducia superabant: & Romani plus audaciæ quam qd male tractarentur cedebant. Iam uero Titus aderat ab Antonia quo secesserat locum aliis aggeribus pspiciens: multumq; increpatis militibus si cum hostibus muros optinebant in suis periclitarentur: & uelut ex carcere contra se dimissis Iudæis obsessorum paterentur ipsi fortunam: cum electis militibus hostes a latere circumuenit: illi autem cum mora ferirentur contra eum conuersi durabāt: mixta uero acie puluis quidem lumina: clamor uero aures exuperabat. Neq; autem amicum quisquam intermiscere poterat aut inimicum. Iudæis aut non tam uirium fiducia quantum salutis desperatio: ne perseverantibus: etiā Romanos pudor armorum & gloriæ & præsentis periclitantis Cæsaris redidit fortiores. Itaq; putare in eos ad extremum nimia ferocitate animorum uel rotam multitudinem Iudæorum fuisse rapturos nisi præuento pugnae momento in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani somno tenebantur qd tam longum laborem una hora perdidere: & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

Consulit duces Titus quid faciendum: an aggredi muros debeant an aggeres struendi: aut permittendum qd ipsi fame coacti ciuitatem sint tradituram: an circundanda sit ciuitas ne exitū habeant: sicq; dicit Titus opus non parū sed inextricabile Romanos eē facturos. CAP. XXII.

Itus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat omni admoto milite ui muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse: uniuerſi uero militis impetum tolerare non posse ueram sagittis esse obruendos.

Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant illi & sine aggeribus obsideri egressis eorum tum modo obseruantes: ac ne uictus intro ferretur monebant: & ciuitatem fami relinquerent: cum hoste manu configere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse: quibus optatum est ferro percumbere: uel etiam sine hoc interficere: quæ scæuior est cupiditas: ipsi autem Tito Cæsari quidem prorsus ociari tanto cum exercitu honestum non uidebatur & pugnare cum his superuacuum qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri impendiorum penuria operosum iudicabat: egressus uero ciuitatis obseruari operosius. Nec enim circumdari eam propter magnitudinem locorum: & difficultatem ab exercitu posse: & propterea ad excursus incautum: contra manifestam uero uiam obseruatam occultas uias excogitauerunt Iudæos tam necessitate quam locorum scientia. Si quid autem clam esset illatum diutius obsidionem trahendam uerendumque ne uictoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim quidem effici possed celeritatem ante gloriam duci debere tamen si celeritate uti uelit & cautione totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse percludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata ciuitatem tradituros aut fame uictos facillime capiendos: aliter enim se non posse quiescere: uerum & aggeres curaturum esse: cum infirmiores habeat qui prohibent: quod si cuius magnum opus & inextricabile uideatur eum considerare debere quod neque paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnum quid perficere ne deo quidem facile sit.

Exhortatus Titus his uerbis duces iubet exercitus in opera distribuere: circa ciuitatem cum castris. ii. per suos construi fecit mira celeritate: nocteque quilibet suo ordine ac uigilia explorabat: uigilesque somnos inter se fortiebantur.

CAP. XXIII.

Is duces exhortatus iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidem impetus militibus incidit: ambitumque partiti non solum rectores inter se uerum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho. Decadarchus autem Hecatontarcho ipsique Chiliarcho placere properabat. Chiliarchorum uero ostentatio ad duces usque perueniebat. Ducum uero certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circueiens sæpissime inspiciebat. Coeptum enim a castris Assyriorum ubi ipse tendebat ad inferiorē cenolim murum duxit. Hic per Cedronem ad Oliuæ montem reuersus a meridie montem compleuit usque ad saxum quod Peristereonos uocatur: eiusque proximum collem qui super uallem immis. Siloā ac inde ad occidentem flexo ædificio ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Ananionis monumentum circumdato monte ubi Pompeius castra posuerat ad septentrionalem regionem eam cum præcessisset ad uici partem cui nomen est Erebinthon. Post illum Heronion monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit: unde coeperat murus quidem uno mil. xl. stadiis erat. Adhuc autem foris castella. xiii. ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numeratur. Totum autem opus triduo constructum est ut id quidem dignum mensibus uideretur: celestis uero fide careret. Muro autem circumclusa ciuitate per castella custodibus collocatis: primam uigiliam noctis ipse circueiens explorabat. Secundam uero Alexandro permisit. Tertia uero igitur agminum ducibus. Somnos autem uigiles inter se fortiebantur: totaque nocte per castellorum uia circuibant.

ata facultate exeundi fame omnes moriebantur: unus alium mori intuebatur non erat facultas: latrones uero mortuis uestes risu expoliabant: multi ex muris in fossas proiecebantur: Titus ingemuit.

CAP. XXIII.

Udæis autem cum exeundi facultate: omnis etiam spes salutis a dempta est: auctaque iam fames totas domus ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis atque infantibus: marum autem angusta senibus mortuis. Adolentes autem ac iuuenes turgidi uelut umbra mortuorum per oppidum uolutabant & ubi quæcuius occupauerat decidebant. Sepelire autem funera neque poterant præ labore: & eos siqua uis superaret pigebat & propter multitudinem mortuorum: & quod de ipsis erat inueniri super eos quos sepelierant multi moriebantur. Multi autem ad sepulcra priusquam ueniret & uini properabant: neque luctus in illis calamitatibus neque fletus erat: sed fame superfectus. Siccis autem oculis & corruptis oribus qui tardius morerentur eos qui ante se reuertebantur. Altum uero silentium ciuitatem plenaque mortuis nox comprehenderat. Exacerbiores domus enim tantum sepulcra erant: & cadauera spoliabant uelamina corpore hentes cum risu egrediebantur. Hisque gladiatorum mucrones propinabant: nonnullosque adhuc spirantes ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset sibi commodari quo famem euaderet: superbissime negligebatur. Animas uero efflatum morte templum obtutibus intuebatur cum uiuos relinqueret seditiosos. Illi autem primo impetu publico iubeant mortuos sepeliri cum dolorem ferre non possent. Deinde quod non in ualles eos ex muro præcipitabant. Quas circueiens Titus ubi plenas cadaueribus uelie tabefactis corporibus defluentes ingemuit & extentis manibus deum testabatur famum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta.

Romani uidentes seditiones fame cruciari letantur: copiam maximam frumenti Iudæis ostendēdo ad maiorem dolorem: Titus etiam aggeres inchoabat ut uideret si uellent tradere ciuitatem miseratus eorum calamitatem: seditioni uero non placabantur.

CAP. XXV.

Romani uero cum nemo iam seditionum auderet excurrere: nam etiam eos moror famelique tangebant: dies lætos agebant. Frumenti aliarumque rerum necessariorum habentes copiam de Syria proximisque prouinciis. Multi autem iuxta murum stantes magnam alimentorum abundantiam demonstrantes satietate sui famem hostium incēdebant. Seditionis autem nihilomagi calamitate cedentibus Titus reliquias populi miseratus & properans saltem hoc liberare quod superest: iterum aggeres inchoabat quāq̃ difficulter materiam reperiret. Omnes enim ciuitati proximas siluas opera prima consumpserant. Ex nonagesimo uero stadio milites alias congregabant & ad Antoniam solam ex quatuor partibus maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens atque opus urgens demonstrabatque in manibus eorum latrones haberet. Sed illis poenitudo plane perierat: & animis & corporibus separati utrisque inelut aliens utebantur. Nec enim uel animas affectio mansueta uel corpora dolor tangebant: qui etiam mortuam plebem quasi canes lacerabant: replebantque languentibus carcerem.

Simon Matthiam per quē ciuitatem obtinuerat peremit cum tribus filiis suis: corpora sepeliri prohibuit: alios etiam nobiles occidi fecit.

CAP. XXVI.

Enique Simon & Matthiam quidem per quem obtinuerat ciuitatem in cruciatum peremit. Boethi filius erat ex pontificibus populo maxime fidelis & carus. Is cum a Zelotis male populus tractaretur: quibus iam Ioannes accesserat ut adiutorem Simonem reciperet populo persuasione nulla cum eo prius habita pactione: aut aliquid mali metuens. Ingressus autem ille postquam obtinuit ciuitatem: inimicum eum æque atque alios esse dicebat: qui pro se consilium dederat: uelut hoc simplicitate suasisset productum eum & accusatumque cum Romanis sentiret morte damnauit: ne purgationis ei facultate concessa cum tribus filiis suis. Quamuis enim ad Titum ante profugerat. Prius autem se occidi quam filios obsecrante: atque hanc pro illo que ciuitatem ei aperuissent gratiam postulante: ut augetet eius dolorem nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios ingulatur coram Romanis productus: sita enim Simon Anano Bagadati filio preceperat: qui erat eius satellitum crudelissimus: cauillatus si quid eum iuarent ad quos exire uoluisset. Corpora uero sepeliri prohibuit: post hos Ananias quidā pontifex filius Masbali nobilis & scriba curiæ uir fortis ex Ammaus genus ducēs: & cū his xv. ex populo clariores necabantur. Iosepi uero patrem conclusum asserebant: missosque præcone denunciant ne quis in ciuitate degentium uel colloqueretur cum eo: uel in unum ueniret prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cū illo desierent ante questionem perimebant.

Quidam ex Iudæis qui custodiebat turrim a Simone sibi traditam: uidens tantam crudelitatem humano consilio cum quibusdam ex turri Romanis signum dedit se traditurum turrim: illi non credentes: cognito hoc a Simone illum ex turri in fossas proiecit: uidens hæc Titus: & Iosepus saxo capite percutitur letantur Iudæi credentes eum mortuum esse: respuit Iosepus uulnere: quo cognito seditiones stupor inuadit: multi ad Romanos profugiunt: multi ex profugis ab a Syria uentibus apertis occiduntur: eo quod aurum ex uentre eorum per finem uentris exire cognouissent: Titus uero hac iniustitia cognita omnes interfecisset nisi esset maxima multitudo noxiorum: increpat milites Titus: sed occulte multi occidebantur ob insaniam propter hoc pauci ad Romanos amplius fugiebant.

CAP. XXVII.

Sta uidens quidam Iudas filius Iudæ unus ex numero præfectorum Simonis qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat. Fortasse quidem non nihil eam misericordia crudeliter pereuntium: magis autem sui prouidentia conuocatis decem fidissimis contubernaliū quousque tandem inquit hæc mala sustinebimus? quam ue salutis spē habemus seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat: Romani uero pene intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metusque sibi etiam apud eum poenæ & apud Romanos certa sceleris dextera. Ergo age tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur si cum de se sperauerit poenas citius pendet. His ubi decem assensū sunt mane cæteros quos subiectos habebat per diuersum dimittit: ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. Ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat: illorum autem alii superbiam cotēbant: alii non credebant alios et pigebat uelut mox capturos ciuitatē nullo periculo. Interea uero cū Titus ad murum cum armatis accederet: ante rem Simon cognouit: turrimque uolociter occupat. Romanis eos inspecantibus peremit: & per murū proiecit corpora mortuorum. Ibiq̃ circuiens Iosepus: nec enim rogare desebat: caput uulnerat lapide: statim attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum abrepusque esset in ciuitatem nisi Cæsar misisset: qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosepus quidem tollitur nihil quod ageret intelligens. Seditioni uero tanquā interfecto quē maxime cupiebāt cū læticia conclamauerūt. Dicit autem hic nuntius per ciuitatē ex quo residuā multitudinē moror tenuit uere pisse credentē: cuius fiducia pfugere cogitabat. Audito autem Iosepi mater in carcere mor

et filium suum ad custodes quidem ex Iotapatibus hæc aliter certo se credere nec enim uiuō portio autem flens ad ancillas: hunc inquit foecunditatis recepisse fructum quod ne sepelire quidem in licuisset a quo sepeliri sperasset. Verum ne illam quidem mendacium diutius cruciantur ones refecit. Cito enim curato uulnere Iosephus respuit: progressusque clamabat illos quidem multo post uulneris poenas daturus: populum aut rursus ad fidem rogabat. Unde populo fiducia: seditionis uero stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alii statim de muro te prosiliebant: alii uelut ad pugnam cum lampadibus progressi simulantes mox ad Romam ueniebant. Hos autem scæuiores quam intus pertulerant fortuna consequebatur & fame omni reliquerant uelociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. Aderant illati ex inedia & uelut morbo intercutis aquæ turgidi. Deinde uacuata replentes corpora ebantur: nisi quod periti desideria cohibuissent: paulatimque cibum desueto corpore obtulissent: & eos qui hoc modo seruari alia plaga suscepit. Quidam enim apud Syrios ex transprehenditur e fimo uentris aureos colligens. Transglutientes autem: ut supra diximus: eo ut quod cunctos seditionis scrutabantur: & maximam uis auri fuerat in ciuitate. Denique. xii. atticis ibant quod antea. xxy. ualebat. Verum hac arte per unum detecta totis castris fama per quod auro transfugæ pleni uenirent. Arabum autem multitudo & Syri scissis uentribus superminitabantur. Et hac ego clade nullam credo scæuiorem contigisse Iudæis: una denique nomilium patefacta sunt uiscera. Et hac Titus iniustitia cognita pene iussisset auctores so equitatu iaculis appeti: nisi magna fuisset multitudo noxiorum: multoque plures punient qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliatorum ducibus itemque militum Romanam etiam militum quosdam hæc tangebant inuidia utrisque iratus dicebat: si qui militum suos: committerent lucris causa incerti nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoque rabes autem & Syri primo quidem in alieno bello iure suo calamitatibus uterentur. De crudelitatem in cædibus & in Iudæis odia Romanis ascriberent. Hac enim quosdam eo genantia participare. Et his quidem mortem interminatus est: si quis in eadem postea reperit audacia. Ad legiones autem litteras dedit ut suspectos inuestigarent atque ad se referent. profecto auaritia contemnit omne supplicium scæuorumque hominibus lucrandi amor innatusque omnino calamitas plus habendi cupidine comparatur: immo uero hæc alios & modum in metus subiungitur. Deus autem qui damnauerat populum omnemque uiam salutis ad non uerterat. Denique id quod cum poena interdixerat Cæsar occulte in profugos admittebat. quis transfugisset circumspectantes autem ne quis Romanorum uideret: eos scindebant: & ex his quæstum nefarium trahebant. Illi paucis autem reperiiebatur: & pluresque sola spes confusio: licet quidem casus multos transfugarum seduxit.

res ad sacrilegium se conuertit Mannetus ad Titum fugit: narrat maximum numerum morte fame: ex eo quod castra posuit: coactosque stercore uti pro cibo. CAP. XXVIII.

Iohannes autem ubi rapina ex templo defuere: ad sacrilegium sese conuertit: multa que donaria templi retinens: multaque uasa diuinæ rei ministerio necessaria crateras & lances & mensas: urceolis quidem abstinuit quos Augustus eiusque uxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona detrahebat: ad socios autem dicebat sine metu diuini debere: qui pro deo: qui pro templo militarent. Ex ipso alii proptereaque sacrum uinum & mod sacerdotes sacrificiis reseruabant: tutum erat effudisse. Namque in templo & multitudinuisse & illi sine horrore ungebantur & portabant. Non equidem recusabo dicere quæ do. Puto si Romani contra noxios uenire tardassent: aut hiatu terræ deuorandam esse ciuitatem: uel uio peritura: aut fulgura: aut sodomitana incendia passuram. Multo enim magis ingeniem tulit: quam quæ illa pertulerat. Denique cum eorum pertinacia desperata totus perit. Et quid opus est sigillatim narrare cædes? Mannetus Lazari filius transgressus ad Titum portam quæ sibi credita fuerat: centum & quindecim milia & .lxxx. dixit elata cadaueras: e castra prope ciuitatem posita sunt. Et die quartadecima mensis aprilis usque ad calendas item immensa est multitudo: nec tamen uel ipse fuit appositus portæ: sed publicam mercens: dens mortuos ex necessitate numerabat. Cæteros enim propinqui sepeliebant. Sepulta fuit elatos ex oppido prolicere. Post hunc autem nobiles profugi omnia mortuorum in sexa portis eiecta nunciabant. Aliorum uero numerum minime posse comprehendere. Cum iperes ferendo non sufficerent: congesta in maximis ædibus cadauera essent inclusa. Et quidem modum uenisse talento. Post ubi autem muro circumdata ciuitate ne herbas quæ iam liceret: ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulso ut cloacas rimarentur: bouum in finum alimentum haberent. Stercus inde collectum & quod nec usus quidem tolera: cibis erat. Hoc romani quidem audientes miserati sunt: seditionis autem ne uidentes exnerebant: sed patiebantur usque ad ea progredi: satum enim eos reddiderat cæcos: quod erat & ciuitati.

De bello Iudaico. Liber. vii. incipit.

Aggeres struuntur a Romanis: quærent iudæi incendere: cum aut nequissent: admonent Romani aggeres certatur utrinque murus labitur ea parte qua Ioannes suffoderat pro incendendis ageribus: moxq; alium murum struit quem nemo audebat ascendere eo q; qui prius tentasset certissimū exitum tentasset.

CAP. I.

Liber hic in græcis codicibus non septimus est sed. vi.

Lades quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant: cū & seditiosi magis accenderentur inclusi: postquā populum fames ipsosq; iam possederat. Quin & multitudo congestoꝝ in ciuitate cadauerū & uisu horrēda erat: odoremq; pestiferum emittebat: cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam ueluti per aciem ruerent plurima cæde excitata conculcare mortuos cogeabantur: & qui super eos pedem ponerent neq; superabantur neq; horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorū. Gentili autem cæde polluti dextras ad extremum bellum præparabant: tanquam exprobrantes deo: ut mihi uidetur: supplicii sui tarditatem. Non enim spe uictoriæ maior pars eorum: sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quauis plurimum in aggreganda materia laborarent: tamē

Intra. xxi. dies aggeres erexerunt attonsis omnibus ad nonagita usq; stadia circum oppidum lucis: erat autem miserabilis terræ facies. Nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat: ea tunc deserta præcis undiq; arboribus cernebatur: nec ullus qui prius iudæam uiderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis: cū eius solitudinem tunc uideret continere lachrymas poterat: uel non genere mutationē naturæ quantū pristinæ derogassent. Omnia nāq; insignia pulchritudinis bellū deleuerat: ne si quis subito adueniens qui locū prius scierat eum cognosceret: sed præfens quæreret ciuitatem. Romanis autē ac iudæis finitum opus aggerum par faciebat timoris initiū. Namq; hi nisi eos quoq; exurerent captum isti ciuitatem putabant. Romanis autē fortasse nec uoluntatem sibi fore illis incensis: nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum crebris autem offensionibus cessarant. Verum ciuitatis cladibus tristius Romani quam ciues ea habitantes afficiebantur. Ad mala enim quæ hinc accedebant etiam pugnatōribus nihilo segnius utebatur. Sed eorum spes frangebatur cum aggeres insidiis machinæ siue soliditate muri: manus uero cōflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipue q; cū seditione fameq; ac bello: totq; malis præstantiores iudæorum animos inuenirent. Viroꝝ quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur: inuictam uero animorū magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. Nam quis eos in rebus secundis sustineat qui malis ad uirtutem incitarentur. Illi quidem propterea cautius custodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam simul & futura timebantur. Si disciceretur murus cauebat & antequam aries admoneretur operibus instabat: nisi quia conatus irritus fuerit. Aggressi enim cum facibus aggerem spe decepti remeare. Nam primū ne concordare quidem eorū uidebatur consilium paulatim & per interualla & cunctanter non sine metu profilientium neq; iudæorū more: ut breuiter dicā. De erant enim quæ propria gentis essent audacia cursus & omnium simul impetus: & ut sine offensione recederent. Languidiores progressi quam solebant etiam Romanos solito promptiores offendere: q; corporibus quidem atq; armis ita undiq; aggeres sepefecerunt nusquam igni aditum relinquerēt. Animum uero ita confirmauerunt ne quis loco antequam occumberent moueretur. Nam præter omnium rerū desperationem si etiam illud opus esset exustum acerbissimus pudor milites occupauerat: si aut calliditati uirtus cederet aut arma temeritati aut peritia multitudini aut iudæis romani. Simul autem missilia cū illis faciebant in profilientes delata: & qui cecidisset posteriores impediabat ac periculum antecedentes meliores afficiebat. Qui uero intra tæli iactum uenire properassent: alii disciplina hostium & densitate perterriti: alii confligi hastis retrocedebant: & ad extremū alius alium timiditatis arguens re infecta reuertebantur. Calendis autem iulii tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digressis Romani machinas ad mouere: qui cum ab Antonia saxi atq; igni ferroq; peterentur: & quodcūq; hostibus tælum necessitas attulisset. Nam licet multum mœnibus iudæi cōfiderent machinasq; contēnerent: tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi aut iudæis studiū esse ratione muroꝝ ne infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes cōtra certabant. Nec tamen q; feriebatur ictibus obediebat sed ipsi quidē crebris in se missilibus iactus cū nullis periculis desup ueniētibus lassarent arietum opus urgebant. Cū uero inferiores essent ac lapidibus frangerentur: alii scutis super corpore concameratis: fundamēta manibus & uestibus suffodiebant. Itaq; saxi quatuor obstinato labore concussis. Quietē utrisq; nox attulit: & in ea murus arieti

bus labefactatus ex qua parte prioribus Iohannes aggeribus insidiando murū suffoderat subsidēte cuniculo repente labitur parim p̄ter spem muriq; & animi affecti sunt. Nam iudæi q̄dem qbus memoria esse oportebat quod ruina p̄ter spem accesserat & aduersum eam p̄cauti nō fuerāt tanquā mā sūra esset Antonia confidebant. Romanorū autem inopinatam læticiam sub celeri subuersione tam: cōspectus alius murus quem intrinsecus Iohānes ædificauerat cito restrinxit. Verūtamen prior faciliior impetus uidebatur. Tunc enim. & ascēsum per ruinas promptiorem & antoniā satis esse īfiri miorem. Murus quoq; qui recens erat cito destrui posse arbitrabatur. Nemo tamen eū audebat ascēdere q̄ qui primus id tentauisset certissimum esset exitum.

Hortatur Titus cōmilitiones suos ad ascendendū murum: facta exhortatione Sabinus quidam Syrus se optulit ascensurum: susceptaq; hasta cum. xi. murum ascendit: hostes in fugam uertit ipse uero sagittis obrutus cecidit.

CAP. II.

Itus uero spe atq; ratione putans alacritatē pugnantū excitari: & adhortatione atq; p̄missis sæpe quidem periculorū nasci obliuia: interdū aut mortem solere contēni ī unū congregatos fortissimos expenebat dicens. O cōmilitiones hortari quidē ad ea q̄ periculum non afferunt aperte & ipsis q̄ rogant & qui eos rogant ignauia rephensionem parant. Exhortatiōe aut opus ē in solis rebus ambiguis: q̄ppe illa p̄ se quēq; gerere dignū est. Itaq; difficilē uobis in murū esse ascēsum ipse profiteor: q̄ at uel maxie oporteat gloriæ cupidos pugnare difficilimis rebus pulchrumq; sit cū laude mori. Nec erit instructuosum: qui primi fortiter fecerunt prosequar. Primū quidem uos illud hortetur: nōnullos fortasse deterreat iudæorū patiens aīas: & in aduersis rebus dura constantia. Romanos. n. eosq; milites quibus in pace bella discere: in bello aut uincere consuetū est: a iudæis manu uel aīo superari turpissimū est: idq; in fine uictoriæ cū etiam dei nitamur auxilio. Nāq; offensionis nostræ iudaicæ desperationes sunt. Illoꝝ autem clades fauore dei uestrisq; uirtutibus crescunt. Etenim seditio fames obsidio murorūq; sine machinis casus quid sit aliud q̄ in illos ira dei nostrūq; adiumentū. Igitur non solū deterioribus inferiores uideris sed et diuinū p̄sidium prodere uobis non cōuenit. Quo pacto aut turpe uideat iudæos quidem quibus non magni pudoris est uinci: qui seruire didicerint: quo minus in posterū patiātur mortem contēnere: atq; in nos medios frequenter excurrere non uictoriæ spe: sed ostentationis gratia. Vos autē torius pene terræ marisq; uictores: quibus et non uincere probro habet otiosos sedentes: ne se mel quidem in hostes aliquid audacter expertos: famā ac fortunam cū his armis operiti: maxime cū paruo discrimine totū positis efficere. Deniq; iā in antoniā si ascenderimus habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos quod non arbitronattamē capta hac respiratione hostium in cætero uictoriā nobis plenissimā repromittit. Et ego p̄termissa nunc meorū laude: qui in bello cecidere & īmortalitate qui marito furore prostrati sunt ex morbo pacis tpe mortem aliter sentiētibus imprecabor: quoꝝ anima cū corpore sepultura dānatur. Quis. n. uiroꝝ sortium nescit q̄ animas in acie ferro corporibusq; absolutas purissimū elemētum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propicios heroas uidēdos offerre posteris suis. Quas uero morbus corporis tabesq; consumpserit: & si maxime probis ac piaculis purgatæ sunt: subterraneæ tenebræ operiunt altaq; obliuio suscipit: & corporis simul ac uitæ ac memoriæ sine circumscrip̄tis. Quod ī necessario mors homini fato decreta est: ad hoc omni morbo leuius est ferri ministeriū: qui nō uideatur ignauum negare usui quod debito redditurus sit. Et hæc quidem ueluri seruari nequeant: uel qui conati fuerint profecutus sum. Est aut salutis spes in maximis quoq; periculis: qui uirilē aīum gerunt: primū. n. quod didicit pater incessu. Deinde totū quod ædificatū est facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes: alius alii pro adhortatiōe fiet atq; subsidio: uestraq; obstinatio n breui animos hostiū franget: ac fortasse nobis si eam tantū corperimus incruenta res efficiet. Etenim ascendētes quidē nos phibere. s. conabunt. Si uero clam uel et per uim aliqd egerimus semel quāuis paucos non sustinebūt. Me aut profecto pudeat nisi qui primus hoc fecerit: inuēdum remūerationibus fecero: & q̄ uixerit quidē similibus p̄sit: beatissima uero p̄mia sequantur occisos. Talia licente Titos: cætera quidē multitudo periculum magnitudine timuit: eoꝝ uero unus qui in cohortibus militarent Sabinus quidē genere Syrus uir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante uidisset: quantum ex habitu corporis ne specie quidē militem esse credidisset. Erat. n. colore nigro exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore atq; angustiore uiribus suis habitabat. Cū primus surrexisset: itaq; dedo me inquit tibi alacri animo Cæsari: & ante oēs in murum ascendēdo: atq; opto q̄dem ut uires ac uoluntatē meā sequatur fortuna tua. Quod si cōceptam ausu inuiderit: scito me nō p̄ter spem q̄ res aliter cesserit: sed q̄ sic decreuerim pro te monturū. His dictis & scutum læua manu capiti prætedēs: strictoq; dextera gladio circa horam diei sextam murū petebat. Sequebantur aut ex aliis qui soli eius uirtuti æmuli esse cupiebāt. xi. uiri. Multo autem omnes antecedeat diuino quodam impetu excitatus: cum de muro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeterent: atq; ingentia saxa deuoluerent: qui nōnullos de. xi. deceperunt. Sabinus at missilibus occurrens: licet obstrueretur sagittis: non tamen ante impetū cohibuit quam sūmam muri p̄tenderet hostesq; in fugam uerteret. Viribus aut eius atq; animi p̄tinacia terrii pluresq; ascendisse

rati non steterunt. Qua in re fortunam quis ueluti uirtutibus inuideat superque præclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidem hic uir neque ab incepto errauit & offensione lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Unde factum est ut iudæi reuerſi ubi solum & iacentem uidere ex omni eum parte iaculis peterent. Ille genibus nixus & scuto protectus primo quidem ulciscébatur hostes multosque ad se appropinquantés sauciavit: uulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus uir dignus pro fortitudine quæ meliori fortuna uteretur. Pro mensura uero cepti facinoris cedit. Cæteri autem tres pene iam summa tenentes obriti lapidibus perierunt: & octo sauciari detracti & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis iulii gesta sunt.

Quidam ex custodibus aggerum Antoniam accedunt primos custodes occidunt: facto signo per buccinam cæteri fugerunt. Titus audito signo armat exercitum: pugnatur ex utraque parte ad septimam noctis horam: quod Romanis uisum est satis pro tunc Antoniam obtinere. CAP. III.

Iduo autem post. xx. de numero excubantium per aggeres militum congregati signiferum ordinis sui & duos quosdam ex ala equestrum & tubicinem unum ad se uocant: nonaque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt: occisis autem primis custodibus somno oppressis murum obtinent: ac buccina signum dari precipiunt: quo cæteri quidem uigiles subito exsuscitant & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat cernerent. Nam & timor illis & tuba imaginem quandam ubi magnam hostium numerum ascendisse crederent ostendit. Cæsar autem signo audito propere armat exercitum: & cum ducibus primis lectoque caterua comitatus ascendit. Cum autem iudæi ad templum interius confugissent: ipsi quoque per cuniculum irruerunt: quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositique amboque agminum seditiosi tam Ioannis quam Simonis arcebant eos summa uia atque alacritate repugnandi. Siquidem excidii finem putabant locum sanctum penetrasse Romanos quod & his uictoriæ principium fuit. Ad ipsum autem aditum ualidissima pugna committitur. His quidem templum ui occupare certantibus: iudæis uero Antoniam uersus eos repellentibus. Et sagittæ quidem atque hastæ utriusque inutiles erant. Strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat: ex qua parte quisque pugnaret permixtis uiris & per angustias permutatis: & cum uocis intellectum magnitudo confunderet: multaque mors esset utriqueque arma simul & cadauera iacentium concalcata frangeretur pliantes. Semper autem si bellum fluens grauasset alteram partem potiorque exhortatio & inferiorque conquestio nascebatur: neque aut fugæ aut persecutioni locus erat sed propinquare mutationes commigrentium & inclinationes permixtæ fiebant exercitus. Qui uero inter primos steterant aut occidendi aut moriendi necessitate habebant quod refugere non dabatur. Nam & posteriores utriusque partes suos in frontem urgebant: nullumque interdum bellum uacuum interuallum reliquerant. Cum autem iudæorum animi Romanorum peritiam uincerent iamque omnino tota acies pelleretur: ex nona. n. hora noctis ad septimam usque diei pugnabant. Hi quidem simul omnes & excidii periculum pro nutrimento uirtutis habentes: Romani uero exercitus parte nondum. n. ascenderant agmina illisque spes pugnantium nitebatur satis esse uisum est in presentia Antoniam obtinere.

Julianus quidam uidens Romanos superari armatus irruit in hostes & ad templum usque fugauit cumque non haberet auxilium multis interfectis diu resistens obiit. Iudæi Romanos in Antoniam recluserunt. CAP. IIII.

Julianus uero quidam Hecatontarchus ex Bithynia non ignobilis quidem in illo bello & armis peritia & uiribus corporis & cum spiritu omnium fortissimum ipse cognoui ubi Romanos iam cedere & male repugnare conspexit: propter Titum autem qui apud Antoniam stabat: subito profilit iamque iudæos uincentes solus ad interiorē usque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem uniuersa multitudo: neque uim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens quo alios alio disiecerat per ipsos quem occupasset interficiebat: eaque facie nihil Cæsari admirabilius aut aliis horribilius uisum est. Verum & ipsum profecto fata persequébantur quæ ab homine uitari non possunt. Calceos namque habens creberrimis atque acutis clauis: ut cæteri solent milites: fixos. Dum strato saxeis crustis solo occurreret labitur: magnoque cum armorum sono deiectus in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus salutis eius metuentium: iudæi uero multis simul gladiis & hastis undique feriebant. Ille autem multam quidem ferri uim scuto excipiebat: sæpe autem conatus erigere percutientium multitudine reuolutus est. Et iacens tamen gladio multos perculit. Nec. n. cito peremptus est: quando galea & thorace omnia membra neci opportuna sepius erat. Namque diu uertice contraxerat: donec concisus aliis eius membris remisit uires: cum ei nemo auderet succurrere. Nihil autem dolor Cæsarem tenuit: ubi tantæ fortitudinis uirum in conspectu tantæ multitudinis uidit occidit: & quod locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem. Alios autem ne possent metus impedire. Julianus quidem diu cum morte luctatus: cum non paucos interfectorum suorum lautius reliquisset ægre peremptus est: magna sui gloria non apud Romanos tantum & Cæsarem: uero apud hostes quoque relicta. Iudæi uero etiam mortui rapti corpore Romanos in fugam uersos in Antoniam concludere. Fortiter autem in eo prælio decertauere Alexas quidam & Gyptheus ex agmine Ioannis: ex parte uero Symonis Malachias & Merthois filius iudas & Sosa filius Iacobi dux Idumæorum. Zelotarum uero fratres duo iuuenes Arisimon & Iudas.

Titus misit ad Ioannem si uelit congregari & si uelit sacra intermissa celebrari per electos iudeorum consulit iosephum Titus: hebraico sermone scripsit mandata iosephus pro Cæsare ad iohannem: hortatur ut sedat exempla indicens sed magis irritantur in eum ac capere quærent: multi ex iudeis ad romanos fugiunt quos a romanis occisos iudei dixerunt ne plures ad eos confugerent: Romani ne eos populo ostendebant propterea multi fugerunt.

CAP. V.

Itus aut militibus suis imperat Antoniaz fundamenta diruere: facilemque ascensum cunctis exercitui præparare. Ipse uero iosepho ad se uocato: namque audierat eo die qui erat mensis iulii septimusdecimus diuinam obseruantiam quæ endelechismos uocatur uiroz per nuria defuisse: eaque re populū nimis dolerent iterum dici iohanni præcepit quod ante madauerat: quod et si quis eum pugnandi scæuus amor teneret: cum qua placeret ei multitudo: e ad bellum progredi liceret. Dūmodo non una secū & ciuitas inueniret simul & templum: sanctū imen locū uiolare desineret: ne ue in deum nephas admitteret. Potestatem aut habere si uellet sacra intermissa celebrare per iudeos quos ipse delegisset. Itaque iosephus ne soli iohanni hæc intimarent: sed etiam pluribus: unde exaudiri posset constitit & mandata Cæsaris hebraico sermone disseruit. Multam aut ab his quo patriæ parcerent precabatur: ignemque depellerent iam templo contiguum: deoque tota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tegebatur. Multis autē cōiitiis prius iosepho cum execrationibus lacerato: postremo addidit nunquā sibi excidium esse metuentum: quoniam dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione sane uero inquit iosephus eam putam deo cōruastis: inuiolataque sancta māsere. Nec in eū epus speras auxilium quicquā impium deliquisti: sed plēnia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquā quotidianum auferat cibum impium eum hominem putabis? Deum uero quæ perpetua religione priuaueris belli auxilio speras futurū? Et romanis eccata imputas: qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat ac defleat ciuitatem: cum alieni quidem hostesque impietatem tuam corrigant. Tu uero iudeus & inter leges educatus illis quoque in has scæuiores uenians: At qui iohannes etiam quidem poenitere malorū non est turpe: in rebus extremis honorūque tibi exemplo patriam seruare cupienti propositum est. iechonias rex iudeorum qui quondā babiloniis bellum sibi inferentibus: sponte ciuitatē priusquam caperetur excessit: & cū cognatione sua solutariam captiuitatē sustinuit. Ne hæc sancta hostibus proderet: deique domum uideret exuri. Ob hæc sacra iudeorū cōmemoratione laudatur eūque memoria transmissa per sæcula semper nouā immortalitatem posteris tradit. Bonū o iohannes exemplar: & si periculum præsto sit: ego autem ueniā quoque tibi a Romanis spondeo: dum memineris quod gentilis moneo: & iudeis ista permittam spectare: i quæ oporteat qui sit uictor & unde consilium. Abiit. n. unquā ita captiuum uiuere: ut genus aut leges patrias obliuiscat. Rursum indignaris & clamas mihi quæ maledicis. Etiam acerbiora mereor qui aduersus fata suadeorū deique sententia cōdemnatos seruare cōtendo. Quis ignorat scripta uetere prophetarū & responsum impendens miserimæ ciuitati. Iam tunc. n. eius excidium prædixere cū is homicidium gentile coepisset. Vestrorū aut cadauerum non ciuitas tantum sed etiam templum omne repletum. Deus plane deus ipse cū Romanis ignē sibi lustrationis infert. totque scelerū plenam immit ciuitatem. Hæc iosepho cū fletu & lachrymis prosequente uox eius singultibus interrupta est. It Romani quidē miserati dolorem admirati sunt. Iohannes aut eiusque socii magis contra Romanos irritabantur: illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos cōmouit eius oratio & nonnulli quidem seditiosorū custodias formidantes locis suis manebant: iam dudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerūt autem qui capto discessionis tēpore ad Romanos confugere: in quibus erant pontifices. Iosippus & Iesus. Filii uero pontificū tres quidē Hismaelici apud Cyrenem fuerat apud abscissum: & Matthiæ quartus: alterius uero Matthiæ unus: qui post interitū patris aufugerat: quē Simon Gioræ cū tribus filiis: ut supra dictum est: interemit. Multi aut nobiles cū pontificibus de iudeosque imperator cū per alia humane suscepit: tunc sciens alienigenis moribus illic uersari mole: tam esse: in Gophna dimisit ut ibi manerent: interim monitos etiam pollicitus possessiones cuique eracto bello rediturū esse. Illi quidem indestinatum municipiū læti cum omni cautione discedūt. His aut in ciuitate non uitis rumor seditiosis iterū diffamatus est quod Romani transfugas occidissent & hoc metu uidelicet a fuga reliquos detererent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum sicut antea ualuit: timor aut profugere cupientes inhibuit. Rursum aut postquam eos Titus reuocatos e Gophna cū iosepho murum circūire & populo conspici iussit multi ad Romanos fugiebant. In unū uero congregati & ante Romanos stantes cum lachrymis atque ulularum seditiosos rogabant. Primo qualem paucos in ciuitate Romanos suscipere patriamque seruarent. Si hoc displiceret saltem de phanone certi exirent templūque sibi liberaret. Nec. n. ausuros sine maxima necessitate Romanos ignē sanctis mittere. His illi magis aduersabantur: multique transfugas uociferari cōiitia supra sacras portas iacula & balistas & saxorū disposuere tormenta: ut oē quidem circū phanū spaciū multitudie mortuorū sepulchrorū: tēplū uero ipsum castello simile uideret. In loca uero sancta & inaccessa cū armis adhuc & mātius gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc pcessere legis iniuriam. ut quā iudeos indignatio

nem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: & tunc in iudæos ppria sacra temerantes uteretur Romani milites. Nemo tamen fuit eorū qui non cum honore templū aspiceret atq; adoraret: latronesq; optaret antequā intolerandum malum contingeret poenitere.

Increpat eos Titus q̄ templum polluerint: polliceturq; nō passurum Romanos templum esse polluturos.

CAP. VI.

Itus autē dolens uicem eorū iterum Ioannem eiusq; socios increpabat dicens. Nonne uos o sceleratissimi cancello sancta loca protexistis? Non litteris græcis ac nostris incisas tabulas constituistis? quibus ne septa cuiquā transgredi liceret edicatur. Non eos q̄ transissent quāuis Romanus quis esset uobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiā mortuos conculcastis o nocentissimi. Aut cur templū & externi & gētilis sanguinis cōfusione polluistis? Testor ego patrios deos: & si quis nunquā hunc locum ante aspexit nunc. n. nemi nē credo atq; testor & exercitū meū & iudæos q̄ apud me sunt & uosipfos quod nō ego uos uolare huc cōpellam: quin & si locum acies uestra mutaueritis: neq; accedet ad sancta quispiā Romanorū neq; quicquā in eius cōtumeliam faciet. Seruabo autē uobis etiam templum nolentibus.

Yosepus referebat dicta principis iudæis qui magis eleuabantur in superbā: statuit iterū Titus bellum gerere contra iudæos seq; remanente in Antonia. exercitum misit in iudæos: Certaturq; a nona noctis hora: usq; ad quintam diei Tito spectante ab Antonia: multi ex iudæis fortiter multi ex Romanis fortissime bellum gesserunt.

CAP. VII.

Aec iosepo internūciante principis dicta: latrones ac tyranni existimantes nō beniuolētia sed timiditate hos sermōes fieri in supbiam tollebant. Titus autē qui neq; seipfos miserari eos: neq; tēplo p̄cere p̄spiciebat: rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed uniuersum q̄dem his militē q̄ locus eū non caperet inferre non poterat. Tricenis. n. de singulis cēturiis uiris fortissimis lectis & chissārchis singulis millenos attribuit: hisq; duce p̄posito Cereali hora noctis nona iubet in custodias impetū fieri. Cū autē ipse quoq; in armis esset una que descendere statuisset: amici eū p̄ periculi magnitudinē ducūq; dicta continuerunt. Plus. n. operis in Antonia sedentē: q̄ militū certamiē facturū esse dixerūt: si periculū subisset. Omnes. n. fore sub oculis impatoris optimos bellatores: his puit. Deinde ob hoc solū se manere locutus ad milites: ut de eorū uirtute iudicaret: ne aut fortis quisq; indonatus abiret: aut cōtra spūritus ignauus lateret: sed oīum spectator ac testis fieret ipse: & ulciscēdi & remanēdi esset dominus: illos q̄dem ad aciem hora qua supra memoratū est dimisit. Progressus at ad speculā de Antonia qd fieret expectabat. Verū hi q̄ missi fuerāt nō ita ut sperabāt somno oppressos inuenire custodes: sed excitatis cū clamore confestim manus cōseruere excubitorū intus. Mane at ceteri cateruatī excurrere. Itaq; primo: q̄dem impetū excipiebāt Romani. Qui at illos sequerentur in agmē pprium icidebāt: multisq; suorū uelut hostibus utebant. Vocis nāq; agnitionē cōfusus p̄tim clamor oculorū singulis nox ademerat: cū præterea quosdā furor coetus: alios iracūdia alios timor efficeret: neccirco obuū quēq; sine discretiōe seriebant. Romanis q̄dem scrutores cōiunctiōe septis & p̄ globos p̄siliētibus ignoratio minus nocebat: si qui. n. sui quisq; meminerat. Iudæi uero disiecti tā impetus q̄ recessus temere faciētes: saepe imaginē inter se hostiū alius alii demonstrabant: cū reuertentē suū quisq; p̄ tenebras Romanū quasi aggrediētē excipet. Deniq; plures a suis q̄ ab hostibus lautiati sunt: donec orto die uisu iā pugna discernere: & in acie stantes ordine sagittis atq; lapidibus agerent. Neutri uero cedebāt neq; labore fatigabantur. Sed Romani q̄dem & sigillatī & multi simul in cōspectu ipatoris de uirtute certabāt. Illūque diē sibi quisq; p̄motionis initū fore putabat: si fortiter dimicasset. Iudæis autē & ppriū cuiusq; periculū: & quod tēplo metuerēt ministrabat audaciā: q̄ tyrānus stans hos rogaret: alios uerberaret: ad pugnandū interminationibus incitaret. Cōminus at plerūq; pugnantiū. Sed cito & breui momenta plū mutabant. Neutra. n. pars plixū fugæ spatiū uel p̄secutionis habebat. Pro suorū autē enētū & Antonia tumultus erat: & confidere: supantibus: & stare si fugerent: acclamantium erat: q̄ uelut quoddā belli theatrū. Nec. n. uel Titū uel alios q̄ una erāt quicq; eorū: quæ in pugna gerebant latebat. Postremo nona hora noctis cepto prælio: quita diei dissoluti sunt. Cum neutri eo loco unde pugnā inire certa fuga cessissent. Verum mediā iā ancipati prælio uictoriā reliquissent. Romanorū quidem plurimi nobiliter decertarūt. Iudæorū partis quidē Simonis iudas Marzoti filius: & Simon osaiæ. Idemazorum uero iacobus & Simon alter Acatela filius: iacobus autē Sosa. De iōannis autē sociis Gephtheus & Alexas. De zelotis autē Simon filius Iairi.

Septio die reliq; manus Romanorū submersis Antonia fundamētis uia fecerunt latā ad tēplū: ad movent aggeres ad angulū tēpli: quidam cōgregari p̄p̄ samē: imperū fecerūt cōtra Romanos: cognito impetu eorū p̄ Romanos dimicatū est undiq; fortiter: in nallē quandā coacti sunt iudæi: capie: q̄dā qui ductus ad Tirū interficitur: curatq; Titus ut aggeres mature construant.

CAP. VIII.

T Romanorum reliqua manus die septimo submersis: Antonia fundamentis: latam uiam usq; ad templum conposuit. Admotaque muro agmina mox aggeres inchoabāt: unum contra interioris templi angulum qui ad septentrionem orientemq; spectabat: alterum contra exedram ad aquilonis parte inter duos muros ædificatū. Aliorū duorū

portam occidentalem tēpli exterioris alterū ab aqlone. Magno tamen opus cū labore
 faciebat cū materias sexcētesimo usq; stadio deportarent. Interdū aut insidiis lædebant
 uincendi facultate minime cauerent iudæis uero pp desperationē salutis audacioribus
 lōnulli. n. equitū quotiens ad ligna siue scēnū colligendū exissent: interea dum id face-
 iuos frānis exutos pasci sinebant: quos iudæi per cuneos erūpentes rapiebant. Itaq; dum
 ret Cæsar existimans quod erat uerū negligentia suorū magis quā iudæorū uirtute rapi-
 gere tristi aī aduersione cæteros ad equorū custodiā reuocare statuit: unoq; milite q equū
 orte dānato eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquā. n. eos post hæc in pascua
 it: sed tanquā natura his cōnexi ad necessitatē egrediebantur. Illi quidē templū oppugna-
 resq; erigebant. Altera uero die post eorū ascensum multi seditiosorū quos rapinæ defece-
 es urgebāt: cōgregati in p̄sidia Romanorū q oliuarū mōtē uersus collocata erāt circa uni-
 i horam impetū faciunt. Sperabant. n. primo quidē inopinatos: deinde curādi corporis
 res facile decipi posse. Verū cognito illoꝝ conatu Romani & de p̄p̄riis custodiis celeriter
 stabant eis murū transcendere ac perrūpere uiolenter conatis. Conflato aut uehementi
 quidem & alia ab utraq; parte fortiter gesta sunt cū Romani p̄ter fortitudinē etiam bellā
 iudæi uero imoderato impetu & effrenatis aīs uterent. Dux aut his pudor erat illis necessi
 & amittere iudæos ueluti laqueis irriteritos Romanis turpissimū uidebatur & illi unam sp̄
 iurū ui perrumpere potuissent habebant. Ibi tum quidā ex ala equitū Pedanius noīe iudæ
 m uersis atq; in uallē coactis: equo in aduersum montē a latere incitato p̄teruectus rapit
 stibus fugam petentem iuuenem & grauem corpore & armis undiq; septum: talo compræ-
 antum se inclinauit equo corrente: eamq; dexteræ uim itemque cæteri corporis & eque-
 iam demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset captiuum ferens ad Cæ-
 sit. Titus autem uires eius qui cœperat admiratus & captum quia ad murum uel aggredi tē-
 p̄picio affici iussit. Et ipse quidem templi oppugnationem curabat utque aggeres matu-
 perurgebat.

us tēpli incendit. abrumpūt Romani ad uiginti fere cubitos ex muro: mittuntq; ignē san-
 m diebus quidam ex iudæis de Romanis inuitat quis uelit certare: diuq; nemine uolēte: qui
 Romanis exosus illius audaciā cū illo certat & occidit: Romanosq; deridēt: ex Romanis q
 n sagitta transfixit: clamor excitatur maximus.

CAP. IX.

Nterq; iudæos aduersis p̄liis male tractatos tumefcente paulatim bello & in serpente tē-
 pli p̄nicie sicut in putrefacto corpore ad sola mēbra peste occupata p̄uenientes ne ulterius
 pcederet abscindebat. Porticus. n. parte quæ ab aquilone in orientē p̄tinens Antō-
 niaz iungebat incensa. Deinde ad. xx. fere cubitos abrupte: immisso sanctis incendio ma-
 nibus suis. Biduo āt post idus p̄dicti mensis uicesimo & quarto die Romani porticum ī
 : & usq; ad quattuordecimū cubitū igne p̄gressi iudæi similiter culmē abiiciunt: neq; oīno re-
 s opibus & Antoniaz cōtinentia diruentes: cū liceret eis ac deberent incendiū phibere. Itaq;
 gne cursum eius ociose pro sua utilitate metiebant. Circa templū aut nunquam p̄lia cessauit
 requens paulatim cōtra se excurrentiū bellum. Hisdē āt diebus quidam ex iudæis uir & cor-
 uis & uultu despicabilis tanq; genere quā rebus aliis uilissimus ionathes noīe progressus ad
 pōtissimū monumentū: cū alia multa supbe ad romanos p̄locutus esset: tum quē fortissimum ha-
 ad singulare p̄lium prouocauit. At qui cōtra steterē multi quidē dedignabant: erant aut iter
 asolet etiam qui timerēt: quosdam uero nō inconsulta moueret ratio cū mortis cupidine nō
 : cōfligere. Nam qui de salute desperassent eos neq; cautos impetus neq; deum habere placa-
 cum his in discrimē uenire quos neq; uincere magnum sit & uinci cū dehonestamento peti-
 um non fortitudinis sed ferocitatis uideri. Cū autē diu nemo procederet multaꝝ iudæus eorū
 tati illuderet: erat arrogantissimus quidā superbus e romanis ex ala equitū putatis nomini ad
 erba: & insolentiam eius exosus. Fortasse aut etiam corporis breuitate sublatus incōsulte profi
 cæteris cōmissa cū eo pugna risum p̄buit: sed a fortuna proditus est. Ipsum. n. ionathes inter
 leinde pede supra mortuū positus: læua scutū dextraꝝ cruentum gladiū coruscabat armisq; cū
 tu cōcussis exercitui & iacētī insultans spectantes Romanos increpabat: donec eū tripudiantē
 ia iactantē quidā Priscus centurio sagitta transfixit. Eorū facto & iudæorū & Romanorum cla-
 xcitatus est. Ille aut dolore in uertiginē tortus supra corpus hostis incubuit: belliꝝ foelicitatē
 re carentem quam uelox ultio sequeretur ostendit.

læi īplent lignis aridis sūmitatē tēpli. singunt fugā ex Romanis multi ascendētes tēplum sub
 igne p iudæos successi sunt: Titus eos miseretur: moriētibus satis erat remedii q Titus dolebat
 uero quidā in porticu existentes obsessi oēs ceciderunt.

CAP. X.

q Editiosi uero templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus in aggeribus po-
 sitis repugnabant. Vicesimo autem septimo die p̄dicti mensis huiusmodi dolum ex-
 cogitant. Occidentalis porticus spatium quod inter culmen & trabes erat uacuum sil-
 uis aridis itēque sulfure ac bitumine repleuere. Deinde uelut oppressi cedeabant. Qua

re multi quidem temerarii fugientibus instabant: & in porticum ascendere possitis scalis nitebantur. Qui uero prudentiores erant nullam fugæ cām iudæis fuisse cogitantes locis suis manebant. Verū porticu repleta his qui ascenderant ignem immittunt iudæi. Excitata undiq; subito flammæ Romanos & qui extra periculum steterunt ingens stupor inuasit: & desperatio quos incendiū cœperat occupauit. Flammis. n. cincti semetipsos in oppidum: alii uero in hostes precipitabant. Multi spe salutis desilientes in puteos ilico debilitabantur. Alios dum conant pueniebat incendiū: alii ferro flāmā antecedeabant. Statim uero & alios fugientes ignis cōprehendebat plurimū peruagatus. Cæsare uero licet p̄morientibus indignaret: q̄ iniussi porticū ascenderāt: misericordia tamē eorū tetigit. Cūq; ne mo phibere posset incendiū: hoc erat tamē solatio petētibz: q̄a uidebāt eius dolorē p̄ quo ipsi animā pderēt. Vociferās. n. & ante alios p̄siliens: & comites suos quā possent auxiliū ferre obsecrans cernebatur. Eiusq; uoces & affectiones quisq; uelut aliquā p̄clarissimam sepulturā secū afferēs moriebatur. Nonnulli tamen recepti in prē porticus latiorē. flammæ quidē periculū euasere. Obsessi autē iudæi est diu sautii restitissent: postremo uniuersi cecidere.

Iuuenis Romanus quidam qui euaserat incendiū: oratur a iudæis ut ad eos descēdat: ne militiæ Romanæ tantum dedecus faciat sublato ense seipsum interfecit: incenditurq; porticus ea parte quæ ad orientalem protendit. Moriebantur multi fame ita ut fœnum calciamenta corigias coacti sint comedere iudæi.

CAP. XI.

Ost omnes autem quidam iuuenis nomine longus toti huic ornamēto fuit calamitati: & quamuis sigillatim digni sint memoria qui perierat: oīum tamē fortissimus demōstratus est. Quē iudæi quidē & quia sortis erat: & quia interficere eū cupiebant ad se descēdere promissa fide hortabantur. Frater uero ei⁹ Cornelius qui ex altera parte stabat: ne gloriam suam romanamq; militiam dehōestaret orabat: cui magis obtemperauit: sublatoq; altius gladio ut ab utrisq; partibus cerneretur semetipsum occidit. Eorū quos ignis obsederat Artorius quidam calliditate seruatus est. Appellato. n. clara uoce Lucio quodam commilitone & contuberniali suo: heredem te inquit relinquo totius patrimonii mei: si me exceperis. Cum at ille prompto aīo accurrisset: ipse quidem qui se in eum proiecerat uinxit. Lucius uero pondere oppressus: constrictoq; lapidibus solo allisus continuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiā cōparauit. In posterum tamē cautiōres effecit: & aduersus iudæorū insidias inuit: qbus plerūq; loca morēs hominum nescientes lædebant. Exusta ē uero porticus ad turri usq; Ioannis: quam ille belli tēpore quod cū Simone gerebat supra postes quæ in Xystum ducerēt ædificauerat. Reliquum uero iudæi quoniam consumpti fuerant q̄ ascenderant absciderūt. Postero autē die Romani quoq; porticū quæ in boreæ parte fuit ad orientālē usq; totam incendunt: continentē angulos eius q̄ appellatur cedron sup uallem ædificata: unde ē profunda erat & horribilis eius altitudo.

Maxia multitudo erat eorū qui fame p ciuitatē peribant: q̄ inter se erant amicissimi pp cibū: si quē iuenissent: ad manus ueniebāt: si quis moriebat alii scrutabant siquid cibi in sinu habebat: patiebant ea cōedere q̄ ne sordidissimū aliqd̄ aīaliū comedisset: multaq; hmōi describuntur. CAP. XII.

Ita templū quidē ita res se habebāt. Eorū uero qui per ciuitatem fame corrumpebantur infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. In dies nanq; singulos si uel nunquā aliquid cibi apparuisset bellum illico gerebatur: & amicissimi iter se ad manus ueniebant miseris diripientes animæ uaticum. Fides autē penuriæ nec morientibus habebatur: sed etiam quos uiderent expirare scrutabantur latrones: ne quem fore cibum si na occultans quispiam moreret. Ipsos at spes egestate uictus hiātes ueluti canes rabidos decipiebant: & impingentes in hostia tanq̄ ebrii ferebantur: easdēq; domos bis ac ter eodē momento dispatiōe inquietabant: oīaq; dentibus necessitas subigebat: & ea colligētes quæ nullū quāuis sordidissimum mutorū animalium non horreret comedere patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calciamētis abstinuere coriaq; scutis detracta mandebāt. Qui etiā fœni ueteris laceramēta uictui habebant: cuius nō nulli exiguum pondus quattuor atticis uenundabant. Et quid opus est famis improbitate ex rebus aīa carentibus demonstrare? Factum. n. relaturus sum neq; apud græcos neq; apud barbaros cognitum & dictū quidem horrēdum: auditu uero incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatē intermitterē ne mentiri me posteri æstimarent nisi testes multos haberem & fortasse aliquam patriæ referrem gratiam parcius ea differens quorum facta perpeffa est.

Mulier quædam Maria nomine cū sublata fuisset sibi oīa p̄ seditiosos filiū suū fame comedit: cogit ostendere latronibus qd̄ pauerat p̄ cibo: cognito scelere tāto eos horror qdā inuasit uehementissimus: nuntiatur Tito tanta calamitas: q̄ deū placare cœpit dicēs se uoluisse obliuisci iniurias eorū: sed illi noluerunt pollicet q̄ tantū scelus nō pmittet impunitum.

CAP. XIII.

Mulier quædam ex plebe trans Iordanem habitantiū incolæ: Maria noīe Eleazari filia de uico Bathechor quod significat domos Hyssopi genere ac diuitis nobilis cum alia multitudine fugiēs i Hierosolyma recepta cū cæteris obsidebat. Huius alia quidē bona tyrāni diripuerunt: q̄ ex trasamnanis locis in oppidū cōportauerat. Reliquias uero cōditorū & si alimenta repperissent irrumpentes domū eius satellites quotidie auferebāt. Grauius autē mulier

indignabatur: proptereaq; sapientissime raptoribus maledicens: & imprecans eos contra se uehementissimè irritabat cum neq; iratus neq; miserans eam quisq; uellet interficere. Sed uictum quidem patrâdo liis parabat. Vndiq; autem adempta iam erat ei etiam reperiendi facultas famesq; uisceribus & mellis irreplebat. Plus uero q̃ fames iracundia succendebat. Igitur ni animi ac necessitate impulsâ reus aduersus naturam excitatur: raptorq; filio quem latentem habebat miserum te ait infans in bello fame & seditione cui te seruauero? Apud romanos etiam si uixeris seruiturus es: fames autem præenit seruitutem. His uero seditiosi scâlores sunt. Est igitur mihi cibus & seditiosis furia & humanæ uitæ fabula quæ sola deest calamitatibus iudæorum. Et hoc simul dicens occidit filium coctum: medium comedit. Adopertum autem reliquum seruauit. Ecce aderant seditiosi & contaminatissimi nidoris odore capiti mortem ei statim nisi quod parasset ostēderet minabantur. Illa uero bonâ artem se reseruasse respondens aperit filii reliquias. Illos autem confestim horror cœpit atq; demè a uisq; ipso diriguerunt. At mulier & hic inquit est uere filius & facinus comedite: nam & ego comedidi. Nolo ut sitis aut scemina molliores aut matrè misericordiores: q̃ si uos pietatē colitis & mea sacrificia repudiatis: ego quidem comedi: reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremens exierunt: ad hoc solum timidi uixq; hoc cibi matrè cessere. Mox autem repleta est eo scelere tota uitas: & unusquisq; ante oculos sibi cladem illam propones tanquam hoc ipse admisisset horrebat. b omnibus autem quos fames urgebat properabatur ad mortem & beati appellabant q̃ priusq; id aterent interiissent. Cito autem Romanis truncata est illa calamitas: eorumq; alii non credebant: ii miserabantur: multos at uehementias eius gentis odium cœpit. Cæsar aut sup hoc deum placat siquidem iudæis pacem obtulisset eisq; liberam proposuisset oîum obliuionē quæ commiserât. los aut pro concordia seditionem: bellum pro pace: pro satietate atq; opulentia famem optasse: & q̃ propriis manibus templum quod ipsa eis seruasset incendere cœperant: huiusmodi alimētis eos esse ignissimos. Verumtamen scelus huius nefandi uictus ruina se se patriæ opertus: neq; relicturam in tbe terræ: ut sol inspiciat ciuitatem in qua matres sic uescerentur. Ante matres autē patribus hmodi limenta deberiq; nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens desperationem hoium reputabat: nec eos sanam mentem recepturos existimabat: qui cuncta iam pertulissent quibus neq; ea paterentur mutare sententiam sperabantur.

Admouere iubet aggeres cum ariete moris: nihil proficientes cum scalis tentant ascendere: unde iultra cædes facta est ex Romanis: iratus Titus ignem portis subici fecit crescente igne consulit prores suos de templo: quidam suadent ruinam templi: quidam ut seruetur: iubet restinguere ignem: utrim pugnatur: uidens Titus cum militib⁹ electis iudæos profugati in templum cōcludit: oēs sūcendereq; templum parat.

CAP. XIII.

Cræuo aut die mēsis augusti cum duæ legiones aggeres perfecissent ad exedram occidentalem templi exterioris admoneri arietis iussit. Cum diebus aut sex qui firmissimus erat aries parietem sine intermissione pulsando nihil omnino profecisset. Verum & huius & cæterorum magnitudines structura lapidum superabat. Septentrionalis autē portæ alii ndamēta suffodiebant: multumq; fatigati exteriores tantū lapides euellere potuerunt. Ab interiorib⁹ it portæ sustinebantur: iamq; diu mansere donec instrumentorū & uestium conatibus desperatis romani scalas porticibus applicauere. iudæi uero præeniti ne eos subire prohiberent cum his conressi dimicabant. Et alios quidem retro depellentes præcipitabant: accedentes alios subsidio truciabant. Multos de scalis egredientes priusquam scutis obregerent ferientes gladiis præueniebant. Nō allas autem scalas armatorū plenas in latus deicientes declinabant. Vnde Romanorū quoq; non inua cædes sequebatur. Alii signis ablatiis pro his decertabāt: rapinam eorū grauissimæ fore turpitu ni ducentes. Postremo tamen iudæi & signis potiuntur: & eos qui una ascendere interficiunt. Cæri uero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorū quidem nemo non aliquo facto ope cubuit. Seditiosorū aut qui prioribus præliis etiam tunc sortiter pugnauerunt. Et præterea Eleazar fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum uideret se alienis & templo cum damno & necē illitum parcere: ignem portis subici iussit. Inter hæc autem ad eū profugi ueniūt Anan⁹ Animaus iter Simonis satellites crudelissimus: & Archelaus filius Magadati: cuncto sperantes ueniam q̃ iudæos uictores relinquerant. Titus autē cum hanc eorū in iudæos crudelitatem audiuit: utrūq; obtrūre decreuit. Dicebat. n. necessitate non uoluntate: uenisse ne salute dignos esse incensam ipso rum i patriam deserētes. Verūtamē cohibuit iracundiâ fides: eosq; dimisit: sed nisi eo loco habēdos quoniam iam alios credidit. Iam uero portis milites ignē admouerāt: liq̃ factorū argento cito lignū flammæ sumpserant: cum subito auctæ proximas inde porticus corripuere. iudæis uero ignē circum se uidēbus: corpora simul aiæq; ceciderunt: & stupore attoniti adiuuare quidem uel extinguere nemo coatus est. Stantes uero aspiciebant: nec tamen his quæ absumerent dolentes: saltē ut quod reliquum set saluum haberent aiū colligebant. Illo quidē die & q̃ secuta eū nocte crescebat incendiū. pau tim. n. nec simul undiq; inflammare porticus potuerunt. Postero autē die Titus ptem militū iussit i ndium restinguere perque proxima portis loca uiam stemere: ut faciliior agminibus esset ascens: rectores ad se conuocat: sexque collectis qui erant procures i Tiberio Alexandro totius militiæ

præfecto: & Sexto Cereali quintæ legionis pposito: & Largio lepidò decimæ: & Tito Phrygio quintæ decimæ: cum quibus erat etiam Fronto ac ternius magister duarum alexadrinarum legionum & M. antonius Iulianus procurator Iudææ. Congregatisq; chiliarchis & procuratoribus cōsiliū de templo proposuit. Aliis quidem uidebat lege belli utendum esse: nunq̃ n. Iudæos a nouis rebus posse desinere templo manentes: quo omnes ubicunq; essent colligerentur. Nonnulli monebant: ut si templum reliquissent Iudæi neq; armis pro eo quisq̃ certaret: conseruandum esse suadebant. Si uero id pugna obtinuissent ignibus consumendum: quoniam castellum iam uideretur esse non templū & piaculum: non ipse id uerum illi qui fieri coegere cōmitterent. Tito autem nec si stantes dimicarent Iudæi pro hominibus animo carentibus: ulciscendum esse dicente: neq; se unq̃ tantum opus incensurum: iam. n. Romanorum fore hoc damnum: sic ornamentum quoq; foret imperii si maneretur: iam certi quid uellet: ad eius accedunt sniam Fronto Alexander & Cerealis tunc quidem cōsiliū dimisit. Iussisq; militibus requiescere itemq; ducibus ut his in procinctu ualidioribus uteretur: uia stertere per ruinas lectis ex cohortibus impat ignemq; restinguere. Illo quidem die Iudæos labor iteq; timor ab impetu continuit. Postremo autem collectis uiribus & recepta fiducia per orientalem portam contra templi exterioris custodes secunda hora diei percurrit. Illi autem primam quidem contio nem fortiter exceperunt: septiq; scutis a fronte multæ condensæ acie inclinantur. Certum tamen erat eos non diu duraturos q̃ & multitudine infestantiū & animis uincerent. Cæsar autem priusq̃ uerterent acies: nam pugnam ex Antonia p̃spectabat: cum equitibus lectis uenit auxilio. Impetum uero ei nō sustinuerunt Iudæi: sed primis interfectis plariq; fugam petunt. Et cedentibus quidem Romanis reuertentes instabant. Cum autem illi retorissent iteq; refugiebant: donec circa horam quintam Iudæi uicosti templo introire cōclusi sunt. Titus autem discessit in antoniā decreto postridie mane cum oī exercitu aggredi templūq; obsidere. Sed id plane dei snia iam dudum igne damnauerat: uolutisq; temporibus aderat fatalis dies qui erat decimus mensis augusti: quo etiam prius a rege Babyloniorum fuerat concrematū. Ex ædibus aut cām principiumq; sumpsit incēdiū. Nam cū paulisper Titus discessit seditionis qui euissent Romanos rursus aggrediunt custodumq; tēpli cum ignem interioris phani restinguentibus pugna committit. Hicq; Iudæis in fugam uertis usq; ad templum transferunt.

Quidam ex militibus Romanorum ignem portat ad templum: succenditur templum: hoc audito Titus iubet extingui sed pro nimio clamore & quia multi simulabant non audire eius præcepta & prohibitionem ipso inuito exurit templum.

CAP. XV.

Ic itaq; tunc militum unus non expectato cuiusquā edicto neq; tantū facinus ueritus: sed diuino quodam motus impetu a contubernali suo sustollit: & ex ardente materia raprū ignem in fenestram inserit auream inde membra circū templū ædificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata Iudæos quidem calamitati dignus clamor exoritur: & ad ulciscendum properabant: neq; iam uitæ parcēdum rati neq; uiribus temperandum: amisso eo cuius gratia cautiissimi uidebantur. Mature aut hoc Tito quidam nunciat. Et ille nanque casu i tabernaculo quiescebat sicut a prælio redierat: exiliit templumq; curriculo petit prohibiturus incendium: omnesq; post eum duces & hos agmina perterrita sequebant. Clamor aut ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem uoce simul ac dextera pugnantibus signo dato ignem iubebat extingui. Sed neq; uox eius audiebat q̃ aures eorum maior clamor obstrueret: nutumq; dextera non atēdebant cum alios bellum alios ita distraheret. Introcurrentiū uero agminum impetum non præcepta neq; interminatio continebant: sed quos furor ea duceret sequebantur. Ad ipsos autem introitus obstrusi multi quidem sese inuicem conculcabant multi uero ardentibus adhuc & fumantibus porticū incedentes ruinis liuore quidem utebantur. Cum uero ad templū accessissent edicta quidē Cæsar non audire simulantes: pcedentem quisq; ut ignē immitteret hortabatur. Seditiosis aut iam subeūdi quidem spes nulla erat: sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna uero populi multitudo inualida & inermis ubicunque occupati fuerant interficiebantur: & circumarani quidam ingens mortuorum numerus cōgerebat. Per gradus uero templi & sanguis multus profluebat: & eorum corpora qui supra ceciderant delabebant. Cæsar autē ubi neq; imperiū insanientium militum continere poterat: & flamma dominabat intro cum rectoribus ingressus & secundum templi & quicquid illic erat aspexit: ea quidem quæ apud alienigenas erāt fama maiora. Pompa uero & opinione domestica non minora. Cum aut flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset: nec membra quæ circum erant templū depascere: quod erat uerq; existimans adhuc illud opus posse seruari: & ipse prosluit militesq; rogare ut ignem restingerent conabatur: & Liberalem hecatontarchum destipatoribus suis fuisse multatos: qui non obediērent iussit arcere. Illorum autem furor bellicus impetus quidam uehementior Iudæorumq; odia & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metū superabant. Plarosq; autem prædæ spes incitabat suspicantes intus oīa pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant: cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset ignem iam cardinibus portæ subiecerat. Tumq; subito postquā flamma intus apparuit: & duces cum cæsare discedebant: & stantes extra succendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exurit.

Templum incenditur mense & die mensis conformi incendio templi Babylonis in ipsa incendio etiam multae cedes fiebat deprehensorum: nec erat discretio puerorum nec mulierum cuiusque tatis: clamor ingentissimus fiebat: duo in ignem se proiecerant incendunt Romani diuersas portas & loca ubi Iudaei res suas ac pecunias deposuerant: quidam Pseudo propheta persuaserat populo ut expectaret dei auxilium.

CAP. XVI.

Ed hoc multum quis desendum putet? ut opus oium quae audiuius aut uidimus maxime admirabile tam extructiois genere quam magnitudinis itaque munificentiae in singulis rebus & gloriae quae de sanctis habebant: maximum tamen ex facto capiet solatium: quod ut aialibus ita opibus locisque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circū hi tps fidem. Nam & mensem ut dictum est eumque diem seruauit: quo primum a Babylonis templum erat incensum. Et a prima structioe templi quā Solomon rex ichoauerat usque ad hoc excidium quod euenit secundo anno principis uestasiani: mille. cxxx. colligunt annis & septem menses ac dies. A posteriore uero quā secundo anno Cyris regis aggeus fecerat: usque ad excidium quod Vespasiano impante sustinuit ciuitas anni. dcccix. & dies. xlv. Dum templū autē incenderetur et quicquid manus forte uenisset rapiebatur: & cedes erat infinita deprehensorum. Nec actae fuit aetatis miseratio ut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri ac prophani similiter interficebant: atque omne genus hominum belli calamitas persequeretur unaque supplices cum repugnantibus necabant: flammaque ulterius progrediens cum gemitu occumbentium concubabat. Et pro altitudine quidem collis ardentis operis magnitudine totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excitari potest. Nam & Romanorum agminum fremitus erat & seditiosorum sermo ignique clausorum clamor inens tollebat: & populi sursum dephensi ad hostes fuga cum stupore ac calamitate conuestio. Incolae autem constituti et multitudo oppidi consonabat. Iam uero multi fame maridi in mortem pene luminibus clausi postquam ignem templi uidere in quibus interim clamoremque uiresque receperunt. Resonat autem & trans fluminis regio: & montes circumpositi grauiorem impetum faciebant: & tamen erant clares acerbiore tumultuum. Nam collis quidem in quo templum erat euelli radicitus quis putaret ita unius belli plenus uidebat & sanguis igne largior esse pluresque interfectis interfecti omnisque teccadaueribus tegebant: & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo tandem pulsus Romanis in exterius templum deinde ciuitatem euadit. Populi autem quod fuit reliquum in exteriorem porticum confugerunt. Sacerdotum autem Iudeorumque nonnulli primum quidem uerubusque sedibus suis quae ex plumbo factae erant: uulsis in Romanos permissis utebantur. Deinde cum nihil proficerent ignisque in eos euomeretur in parietem descendentes octo ibitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus cum ad Romanos transeundo seruati possent ut eorum cum ceteris durare fortunam: semetipsos in ignem iniiceret: & cum templo concremarent. Meirus filius Velgae & iosephus Daleae. Romani autem quod frustra se circum templum aedificiis parere iudicabant: cum ipsum templum arderet omnia simul incendunt: & quicquid ex porticibus reliquum erat & portis: propter unam ex parte orientali alteram ex meridiana quae eas quoque postea funditus euerunt: quin etiam arculas quae gazophylacia uocant incendunt in quibus magna uis erat pecuniae: plurimum uestium aliarumque substantia. Et ut breuiter dicam omnes Iudeorum congestae diuitiae quod optatissimus quisque illuc totas domos exhauserat. Venerunt autem etiam super eam quae restabat unam portum extra templum quo confugerant ex populo mulierculae itemque pueri & promiscuae multitudinis prope ad sex hominum milia. Sed priusquam de his Caesar quicquid decerneret uel ducibus imparet ira flammantes milites incendunt porticum. Hincque contigit ut alii cum se ex flamma praecipitarent morerentur: alios ipsa corrumperet. Ex tanto autem numero nemo seruatus. His causa interitus quidam Pseudo propheta fuerat: qui eo die praedicauerat in ciuitateque eos in templum deus ascendere signa salutis ac pturos iuberet. Multi enim a Tyrannis tunc subornati Prophetae populo denunciabant ut expectant dei auxilium: quo propterea minus profugerent: & eos qui supra timorem & custodiam fierent es retineret: cito autem in aduersis persuaderetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem sollicitur qui fallit: necessario qui ea patitur spei totus efficitur.

Quaedam prodigia quae superuenerant Iudeis describuntur quae in eorum fortunam & auxilium interpretabantur: quidam uero sapientes haec esse ruinae prodigia iudicabant. CAP. XVII.

Enique miserabilis populus illis quidem fallacibus deique caluniantibus credulus erat. Ceteris uero prodigiis & futuram solitudinem pronuntiantibus neque attendebant animo neque credebant: sed uelut attoniti nec aut oculis habentes aut animas edicta dei dissimulauerunt: modo cum supra ciuitatem sidus staret simile gladio & per annum pseuerauerit cometes: modo cum ante defectioem primique belli motus ad diem festum azymorum populo conueniente, Octauus autem dies erat aprilis mensis: nona hora nocturna circum aram itaque templum tantum lumen effulsit ut clarissimus dies putaretur. Et hoc usque ad mediam permansit horam quod iperitis quidem bonum augurium esse uidebatur: saeculorum uero peritis priusquam ueniret statim diiudicatum est. Eodemque festo die et bos cum ad hostiam duceretur in medio phani pepit. Orientalis autem porta interioris templi cum esset aenea atque grauissima: & post meridiem uix a. xx. uiris clauderetur: sensusque festo iunctis obseruaretur pessulosque altos haberet.

ret in faxeum limen dimissos uno perpetuo lapide fabricatum uisa est noctis hora sexta patere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis ascendit ille uixque eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum uidebatur. Deum namque bonorum portam sibi aperuisse dicebant. Prudentiores uero templi tutamē sponte sua dissolutum iri cogitabant & hostium domū esse. Portas aperiri solitudine uero illo ostento signari inter se pronūciabant. Post dies autem festos in diebus paucis uicesimo primo die mensis maii. Larualis quaedam imago uisa est fidem superans. Monstrum autem fortasse quod dicturus sum etiam his est cognitum qui uiderunt & quae secutae sunt clades dignae praesagii exitere. Namque ante solis occasum uisi sunt per inane ferri currus totis regionibus & armatae acies tranantes nubila & ciuitatibus circumfusae. Festo autem die quam pentecostē uocant nocte sacerdotes intimum templū more suo ad diuinas res celebrandas ingressi primū quidē motum quendam strepitūque senserunt. Postea uero subitam uocem audire quae diceret migremus hinc. Quid autem his horribilius fuit? Iesus quidā filius Ananiae plebeius & rusticus quadriēniū priusque bellum gereretur in summa ciuitatis pace atque opulencia cū ad festum diem uenisset quo Aetegias in honore dei componi in templo ab hominibus mos est repente exclamare coepit. Vox ab oriente. Vox ab occidente. Vox a quatuor uentis. Vox in Hierosolymam & templum. Vox in maritos nouos nouasque nuptas. Vox in omnem hunc populum: atque haec interdum noctūque omnes ciuitatis uicos clamitans circuibant. Nonnulli autem uirosum insignium aduersum omen indignae ferentes corripunt hominem multis uerberibus afficiunt. Ille autem neque pro se nec ad eos qui se multabant secreto quicquid locutus eadem quae prius uociferans pseuerabat. Magistratus autem rati quod erat uerū: magis diuinum esse hominum motum: ducunt eum ad Romanorum praefectum ubi plagis usque ad ossa laceratus: neque supplex quicquid fuit neque lachrymauit: sed ut poterat inclinans maxime flebiliter uocem ad singulos istos responderebat. Vēh uēh Hierosolymis. Albino autem interroganti: is namque iudex erat: quis esset uel unde ortus: aut cur ista diceret: nihil rettulit. Non prius autem cessauit luctus miserae ciuitatis donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usque tempus neque adhibat quēque ciuium nec quēque uidit: sed quotidie uelut orationem quādam meditatus uēh uēh Hierosolymis querebatur. Sed nec imprecator est cum in dies singulos multaretur: nec uictum offerentibus benedicebat. Sola uero eius responsio ad omnes erat in triste praesagium. Maxime autem diebus festis uociferabatur: idque per annos septē & quinque menses continuos faciens neque uoce rauior fuit: neque laborauit donec obsidionis tempore perspectis auguriis ipse quieuit. Supra murum enim circuiens iterum: uēh uēh ciuitati ac phano ac populo uoce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidisset: uēh etiam: mihi: lapis tormēto missus eum statim peremit animamque adhuc illa omnia lugentem dimisit.

In sacris libris erat quod cū templū quadratū redigeret quod ciuitas erat destruenda. hi uero incitabatur ad plū dicētes per dictū quoddā ambiguū inuētū. scilicet quod eo tempore quādaē ex eorum finibus orbis terrae habiturus imperiū: ex hoc dicto decepti sunt quī prius eorum iudicantes dictū conuenire. CAP. XVIII.

Aec si quis reputet profecto inueniet. Deum quidē hominibus consulere: modisque omnibus praemonstrare quae sunt eorum generi salutaria: ipsos autem ad dementiam suā malis uoluntariis interire: quādo quidem & iudaei post Antoniam captam quadratū phanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent capiendam ciuitatem ac templū: si phanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat responsum erat ambiguū itidem in sacris libris inuentum quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terrae habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt: multique sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem plane responso Vespasiani designabatur imperiū qui apud iudaeam creatus est imperator. Sed etiam homines fatum uitare non possunt etiam si prauiderint. At uero his signorum quaedam pro sua libidine interpretati sunt: alia contempserunt: donec patriae excidio suaeque perniciē eorum iniquitas confutata est.

Romani Titū impatorē declarant in templo: iudaei puocant Titū ad colloquiū: ipse naturali humanitate eos recipit: alloquiturque eos increpando: tandē in diligēdo eos si uelint in pace uiuere noluerunt: ipse cognita eorum neqtia eos militibus fieri praedam tradidit interim ignis progrediebatur: quidam supplicat ut eis fidē Caesar dat: suscipit ipse in custodiaque eos reclusos tenet. CAP. XIX.

Romani quidem postquam seditiosi ad ciuitatem confugere templo itemque omnibus circum locis ardentibus signa in phano reposuere contra portam orientalem: hisque ibi sacrificio celebrato maximis cum clamoribus declarant Titū impatorē. Usque adeo uero praeda satiati sunt milites uniuersi ut in Syria dimidio quāpridē fuerat praecio pondus aut uenisset. Et his autem sacerdotibus qui in templi pariete perdurauerant: puer sitiens Romanis custodibus pacem petebat: sitimque fatebatur. Sed ubi illi tam aetatis quam necessitatis misera ti dedere ei dexteram: & ipse bibit. & quā secū attulerat lagenā repletā sursum refugies abiit ad suos. nec eū quisque custodum insequi ualuit: sed eius perfidiae maledicebant. Ille autem nihil se praeter placita fecisse dicebat. Dextera enim sibi data non ut apud ipsos remaneret: sed ut tantū descenderet atque ut aquā acciperet: quae cū fecerit in fide mansisse. Astuta quidē praeter aetate maxime pueri qui decepti fuerant mirabantur. Quinta uero die sacerdotes omnes fame descendunt & a custodibus ad Titum

perducti ut salutem sibi concederet orabant. Ille autem ueniam quidem tempus illis præterisse satis
 uerisse uero id cuius eos gratia merito conseruasset. Decere autem sacerdotes interire cum templo
 luci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum sociis quoniam bello undiq; tenebantur: cū
 latis autem nusquam erat fugere copia: Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate
 naturali saltem oppidum seruare cupiens & amicis præterea suadentibus. Latrones enim iam mode
 ratiores factos esse arbitrabantur in parte occidua templi exterioris consistit. Hac. n. super xystrum
 rant portæ ac pons qui ciuitatem templo iungebatur: tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat.
 Multitudo aut utrinq; densi astabant: iudei quidem circum Simonem ac iohannem suspensi ueniam
 pe. Romani uero ad Cæsare speculandi studio qualiter eos reciperet. Edicto aut dato militibus Ti
 tus ut & iracundiam & sagittas continerent: adhibitoq; interprete: quo argumento superior ostende
 bat prior alloqui cœpit. Etiam ne saturati estis patriæ malis? O uiri quibus neq; uirtutis nostræ neq;
 infirmitatis propriæ uenit in mentē: sed inconsulto impetu ac furore peditis populo & ciuitate simul
 in templo ipsi quoq; iuste pituri. Qui primū quidem postq; uos Pompeius fortiter debellauerat: no
 uas res affectare nō debuistis. Deinde etiam bellum apertum contra Romanū populum extulistis?
 Num ne multitudine freti? an q̄ parua manus uobis Romani exercitus satis restitit auxiliator? si
 le? Et quæ gens imperio nostro libera iudeos præ romanis optaret? sed uiribus corporis? At q̄ scitis
 uobis seruire Germanos. Firmitate muroꝝ: at maior Oceano murus atq; obstaculum quo septi Bri
 anni adorant arma Romanorū. Animorum obstinatione uel astutia ducū? an quin etiam Carthagi
 nenses captos esse noueratis? itaq; uos contra Romanos ipsorū excitauit humanitas qui primū uobis
 & terram dedimus possidendā: & gētiles imposuimus reges. Deinde leges seruauimus patrias: & ui
 uere uos non solū discretos: sed cū aliis ēt uestra uoluntate concessimus: quodq; maximū est: tribu
 ū capere dei noīe ac donaria colligere permisimus: eaq; offerētes neq; nouimus neq; phibemus:
 ut hostes nobis efficeremini ditiores: nostraq; pecunia uos contra nos instrueretis. Ergo tātis bonis
 infecti satietatē in eos qui hæc uobis p̄stiterant extulistis & imitū exemplū serpentū uirus blandi
 entibus infudistis. Esto Neronis negligētiā contēpistis & ueluti ruptū aliquod mēbroꝝ: siue con
 tractum alias male quieti in maiore uitio detecti estis: & ad spes improbas etiam cupiditates immo
 licas explicastis. Venit pater meus ad patriā uestram non ut pœnas a uobis ob ea quæ in Cestii cō
 niseratis exigeret: sed monitis emendaret: deniq; cum deberet si depopulandæ nationis cā uenisset
 stirpem uestram petere atq; hanc delere ciuitatē Galilææ & circa eam loca uastare maluit ut pœnitē
 ti nobis p̄beret indutias. Sed hæc eius humanitatis infirmitas uidebatur: nostraq; lenitate aluistis au
 laciam. Et Nerone mortuo fecistis quod nequissimi solennē & ex intestinis uestris dissensionibus fir
 luciam p̄sumpistis meq; ac patre meo digressis ad ægyptum ad struendum bello t̄ps illud utile pu
 lastis. Neq; uos puduit perturbare principes declaratos: quos etiam duces humanissimos fueratis ex
 uerti. Deniq; ubi ad nos confugit imperium & omnibus in eo quiescentibus per legatos autem gra
 ulantibus exteris nationibus iterum hostes iudeis & legationes quidem a uobis trans Euphratem
 usq; nouarū rerū gratia missæ: muroꝝ aut ambitus reparabant. Seditio uero tyrannorūq; conten
 tio & bellum intestinum quæ sola huiusmodi nequissimos decent. Iussus eo ab initio patre: cū mā
 latis tristibus ad ciuitatem uenire lætabar: cognito populū de pace sentire. Ante bellum rogabam
 uos desistere: pugnantibus aliquandiu parcebam: sponte aduenientibus dexteram dedi: fidem ser
 uari confugiētibus: multos captiuos miseratus uerbenus urgentes bellum cohercui: muris uestris
 nachinas inuitus admoisi: cædis uestræ cupidus milites continui. Quotiens uici totiens uos
 id pacem tanq; uictos prouocauit. Cum prope ad tēplum accessissem: consulto iteq; legis belli obli
 uis parcere uos propriis sanctis orabam tēplum seruare data uobis exeundi copia & fide salutis: uel
 etiam pugnare alio tpe si uelletis in alio loco facultates præbui. ista oīa spreuistis & tēplū manibus
 uestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis: ut quid tale conser
 uetis quale periit? Qua uosmetipsos salure dignos esse post templi excidium iudicatis? Quin etiam
 nūc armati statis & nec in extremis supplices assimilatis. O miseri quæ fiducia? Nonne populus ue
 ster exanimatus? Templū uero periit? mihiq; subdita est ciuitas? in manibus autem meis habetis ani
 mas uestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortē arbitramini? Non contendam cum pertinacia
 uestra. Proiectis autem armis traditiq; corporibus uitam uobis indulgeo: & sicut in priuata do
 mo dominus mitis ultus grauiora cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt: fidem quidem se
 ib eo minime posse accipere. Nam iurasse nunquam id esse facturos: exeundi uero per munitio
 nes qua murum seplebat cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in so
 litudinem ipsiq; oppidum relicturos. Hoc Titus uehementer iratus q̄ in sorte captorum consti
 tuti uictorum condiciones sibi ponerent. Declarari quidem his iussit uoce præconis ne ulterius
 id se profugerent: ne ue fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem uiribus dimi
 carent quantum possent saluti suæ consulerent. Iam enim se omnia iure belli gesturum: militi
 bus autem diripere ciuitatem atq; inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerūt.
 Postremo autem die Archium & Acram & curiam & qui uocatur Ephlam succendere: & progres
 siebatur ignis usq; ad Helenæ regiam: quæ i media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ eo.

dem die Iezababae filii & fratres cum his multi nobiles ex populo congregati ut fidem sibi daret Caesar supplicauerunt. Ille autem quando ceteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebatur, regis autem filios ac propinquos postea uinctos Romam perduxit, fidem obsidum praestaturus.

Seditiosi in domum regiam confugerunt. Romanos pellunt: multi occiduntur ex popularibus: Titus uero militem quendam qui uiuus captus est ad ipsum rediens ex acie pepulit: quod grauius fuit illi morte. CAP. XX.

Editiosi autem ad domum regiam profecti ubi quia tuta erat multi facultates suas deposuerant & Romanos hinc pellunt: & omnibus popularibus qui eo conuenerant prope ad octo milia & cccc. occisis pecuniam etiam diripere. Viuos autem duos milites Romanos coepere unum equitem alterum peditem: & peditem quidem interfectum per omnem traxere ciuitatem uelut uno corpore omnes Romanos ulciscerentur. Eques uero quidam his quod saluti foret suadere pollicens deducitur ad Simonem. Cumque quod diceret nihil sciret: Ardale cuiusdam ex numero ducum traditus puniendus, is autem reuinctis post terga manibus: ceruice atque oculis in conspectu Romanorum uelut si capite caesus produxit. Verum ille dum gladium Iudaeus educeret ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset lapsus non est passus quidem occidere: indignum uero esse Romanorum militem iudicauit, quia uiuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit. Quae res prudenti uiro grauior esse morte uidebatur.

Romani conuersis latronibus in fugam: omnia igni tradidere: illi uero in superiorem ciuitatem recedebant: latrantes quod nil essent relicturi hostibus & alacri uultu mortem expectabant: illi undique per ciuitatem capiebantur: mortuique canibus proiciebantur: spes quibusdam erat in cloacis latere: & ignis latitantes cremabat: & qui descendebant necabantur. CAP. XXI.

Ostero autem die Romani uersis in fugam ex interiori ciuitate latronibus omnia Siloam usque igni tradidere: & oppidum quidem gaudebant absumi rapinis uero carebant: quoniam latrones ex inanitis prius omnibus in superiore ciuitate recedebant. Erat namque illis malorum quidam nulla penitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem laetis uultibus aspicientes alacri uoto mortem expectare dicebant quod perempto populo in cesso templo: & flagrante oppido essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus per reliquias ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitate atque impietate locutus multa uero pro salute adhortatus nihil amplius quam elusus est: quia neque se tradere pro iuramento patiebatur: neque pugnare cum Romanis ex aequo iam poterant ueluti custodia circumuallati: caedisque insuper consuetudo dexteram commouebat. Dispersi autem per ciuitatem per ruinas latitabant profugere parati insidiantes. Multi autem capiebantur omnesque interficiebantur. Nam prope in ediam fugere non ualebant: mortui autem canibus proiciebantur. Omne autem per eundem genus fame leuius uidebatur: adeo ut ad Romanos quoque sine licentia desperata misericordia tamen fugerent atque in seditiosos a caede non cessantes sponte incederent: nullusque in ciuitate locus uacuus erat: sed cuncta mortuos habebant: quos fames aut latrones confecerant: & cadaueribus eorum plena erant omnia: qui alimentorum penuria uel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat factionemque latronum spes ultima sita in cloacis. Quo si fugissent minime inueniri posse arbitrabantur. Sed peractum excidium post Romanorum digestum prodire ac fugere cogitabant. Id enim plane illis erat somnium. Nec enim uel deum uel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti plura quam Romani concremabant: & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent eos improbe necabant itemque spoliabant. Quin etiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine deuorabant. Erat autem iter se illis iam rapinae causa bellum: eosque putauerunt nisi excidio puenti essent nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

Caesar prospiciens ciuitatem superiorem non posse capi sine aggeribus distribuit milites operibus ad occidentalem partem: legiones munit isdem diebus Idumaei mittunt ad Titum quod ad eum uolunt confugere remittit legatos pollicens pacem: Simon hoc intellecto quosdam occidit: quosdam recludit: multitudo tamen maxima fugit. CAP. XXII.

Caesar autem fieri non posse prospiciens ut sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem in praerupto undique loco sitam. distribuit opibus militem uicesimo die mensis augusti. Erat autem transuersionis impendiorum difficilis omnibus. ut dictum est. circum ciuitatem usque ad centesimum stadium impiorum aggerum extructione deorsum. Quattuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur. auxiliorum uero manus & cetera multitudo xystrum uersus ac pontem & Simonis turrim quam Iohannes bellum gerens pro castello sibi edificauerat. His autem diebus Idumaeorum duces clam congregati consilium de sui traditione coepere missis ad Titum quoque uiris ut dextram sibi darent precabantur. ille tyrannos sperans esse cessuros Idumaeis abstractis quoniam belli pars uidebantur: sero quidem uerum tamen uitam his pollicitus legatos remisit. Discessum autem paratibus Simon praesensit. & eos quidem qui ad Titum perrexerant quoque uiros statim occidit. duces uero quoque nobilissimus erat Sossae filius Iacobus correptos in custodiam coniicit. nec multitudinem Idumaeorum abductis rectoribus quod ageret nesciente sine custodia habebat: sed diligentioribus ea custodiis amplectebatur & tamen custodes perugientibus obstare non poterat. Quamuis multi necarentur: plures tamen erant qui

urgerent. Omnes aut suscipiebantur a romanis: Titus nimia lenitate priores precepta neglegenter: plique milites iam & spe lucri & satietate credibus trahant. sola. n. relicta plebe aliud vulgus cum cō-
agibus ac liberis paruo quēq; p̄rio uenūdabant. Cū multi aut distraherent & emptores pauci eēnt:
q̄ uoce p̄conis edixerat ne qs solus transfugeret: ut eo mō familias suas educerēt tamen hos quoq;
recipiebat: appositisq; q̄ ab his secernerēt si qs digno supplicio uideret. Et infinita quidē multitudo
enit. Ex populo uero seruati sunt plusq; milia. xl. quos impator quō cuiq; gratum erat dimisit.

Quidam sacerdotum promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga recessit: multaq; uaria
ulcherrima donaria dedit.

CAP. XXIII.

Tidem autem diebus etiam sacerdotum quidam filius Thebuthi noie Iesus accepta fide
salutis a Cæsare ut de sacris donariis quādam traderet: egredit ac tradit ex phani pariete
cādelabra duo. His quæ in tēplo erant posita similia mensasq; & crateras oīa ex auro so-
lido & grauissimo facta. Tradit et uela & pontificū indumenta cū gemmis & uasa mul-
ta sacrificio cōparata. Quin et custos sacre pecunie cōprehensus Phineas noie uestes
& cingula sacerdotū ostēdit: multaq; purpurā & coccum quæ ad usum reposita catapetasmatis serua-
ant. Cū quibus aliquantum cinamī erat casæ pigmētōrūq; aliorū multitudo quibus cōmixta deo-
i dies singulos adolebant. Tradita sunt aut ab eo & ex aliis opibus multa & sacra ornamenta non
auca: quorum gratia licet ui capto transfugæ tamen data est uenia.

Perfectis aggeribus machinas Romani admouēt: multi desperantes in cloacasse demittūt: qdā in
crā confugiūt quidam Romanos applicantes arietes ad muros ulciscunt: Tyranni priuati sp̄s p̄d-
e descenderūt de turribus: Iudæi ad Siloā confugiunt: a custodibus recludunt: Romani in muris si-
na ponunt: ingreditur Titus admiratur q̄ tantas munitiones tyranni defuerant: admirata altitu-
dine & compagine lapidum præficit Frontonem custodiæ illorum: multos in Aegyptū mittit: mul-
tos uendit multos etiam bestiis deuorandos tradidit.

CAP. XXIII.

Am uero perfectis aggeribus septembris mensis die septimo: qui erat cōcepto opere octa-
uus & decimus dies: Romani quidem machinas admouebant. Seditioforum quidem
alii qui ciuitatem desperauerāt muris relictis in acram recedebant: alii autem se in cloa-
cas demittebant. Multi autem dispositi ulciscabantur eos qui arietes applicarent: & hos
autem superabant multitudine ac uirtute romani. quodq; maximum est. læti mœstos
tq; iam debiles. Cum autem pars esset aliq; muri subruta nonnullaq; turres arietibus pulsatae cecissi-
ent: statim quidē propugnatores eaq; diffugiunt timor autem etiam tyrānos necessitate maior in-
adit. Nam & priusq; transgredere hostes torpore tenebant: & ad fugiēdū suspensī erant. Videres
ut paulo ante superbos & factis impiis arrogantes ita tūc humiles esse hac tremere ut miserranda eēt
uāq; in nequissimis tanta mutatio. Conati sunt quidē ambitu & muro quo mœnia cingebant inua-
o atq; perupto custodes pellere atq; egredi. Cum uero antea fideles habuerant nūq; uiderēt fugie-
ant quo quēq; necessitas impulisset. Adeuntes aut alii torū ab occidente mure subuersum esse nū-
tarunt: alii subiisse Romanos aciem propinquare q̄rentes: alii etiam uidere hostes in turribus affi-
arent metu fallente conspectū in ora prostrati pro sua demētia q̄rebantur: ac ueluti succi nenuos
ua fugerent hæsitabant. Vnde & maxime qs & uirtutē dei sp̄pexerit contra iniustos & fortunā Ro-
manorū. Tyranni quidē semetipsos tuitione priuauerunt: sponte de turribus descendere: unde ui nū-
uā sola uero fame capi poterant. Romani uero q̄ tantum in muris infirmioribus laborauerant: eos
uos instrumētis non potuissent nūc fortuna cōpere. Oībus. n. machinis tres turres ualidiores erāt
e quibus supra memorauimus. Relictis itaq; his uel. quod est uerius. dei nutu in his depræhensī cō-
stitim quidem ad uallem Siloam confugere. Rursum aut ibi a metu paululū respirauerūt munitio-
em qua murus erat accinctus ex ea parte partire. Vsi aut infirmiori audacia quam necessitate. iam
nim uires eorū labor metus: & calamitas fregerat. a custodibus retradunt: & per diuersa disiecti in
loacis delitescunt. Romani uero muris potiti signa in turribus posuerunt: & plausu atq; læticia uictō-
am cantu celebrant: q̄ principio finem belli multo senserant leuiorem. Deniq; sine sanguine mure
acti nouissimum non esse credebant. cūq; nullum reluctante uiderent: pro in certo mirabantur. In-
guustias aut uiag; strictis gladiis fusi & quos cōpissent interficiebant: nullo discrimine: domosq;
oras cum oībus qui eo confugerant igni tradebant. Multas uero uastantes quas prædæ cā penetras-
ent: integras mortuorū familias & plena mortuis tecta quos fames consecerat offendebant. Ipsum
einde horrentes aspectum uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eodē modo peremptos mi-
erantes. Non idē aut circa uiuos patiebantur: sed unum quēq; obuium transigendū & angusta uia
am cadaueribus obstruxerunt: totāq; ciuitatē sanguine diluere ut plerosq; incisorū cædes extinguer-
ent. Et occidentes quidem uespere cessabant. nocte uero crescebat incendium. Ardentibus aut Hie-
osolymis illuxit dies septēbris mēsis octauus ciuitati tot clades cū obsideretur expertæ: quot bonis
usa esset ex quo condita inuidenda mansisset. nulla tamen alia re tantis infelicitatibus dignamissi
uoniā talem progeniē qua subuersa est edidit. Intro autem Titus ingressus & alia & ciuitatis muni-
ones ac turriū causas miratus est: quas tyranni per demētiā deseruerant. Conspecta quidē earum
solida altitudine itēq; magnitudine subtiliq; lapidū compagine singulorū quantumq; paterent uel

quantū erigerentur: deo inquit plane adiuuante pugnauius: & deus erat qui detraxit ab istis munimentis iudæos. nam quæ hominum manus: aut quæ machinæ ad istas ualerent? Tunc quidē multa eiusmodi cum amicis collocutus est. Quos uero a tyrannis uinctos in castellis repperit relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleret murosque subuerteret eas turres fortunæ suæ monumentū reliquit: quia eo militante his potitus fuisset quæ capi non potuissent. Quod ergo milites interficiendo laborabant magna adhuc extabat superstitum multitudo: solos quidem armatos Cæsar & qui manū opponerent iubet interfici. reliquā uero multitudinem saluam esse. Illi autē cū his quos occidi mādātū fuerat: etiam senes ac debiles trucidabant. uegetos autē atque utiliores coactos in templū in destinationē mulieribus ambitum concluderūt. Custodes autem his Cæsar apposuit: unū ex libertis & amicis suis Frontonē: qui fortunam quæ meritis esset quisque decerneret. Ille autē latrones quidem omnes atque seditiosos cum alius ab alio iudicaretur: occidit. Iuuenes autē lectos qui pccero atque formoso essent corpore triumpho seruabat. Ex residua multitudine septē & decē milia maiores anhis uinctos mittit ad Aegyptū operibus deputandos. Plurimos autē per prouincias Titus distribuit in spectaculis ferro & bestis consumendos. Qui uero infra .x. & .vi. annū ætatis agerēt uendidere. His dē autē diebus quibus secernebant a Frontone mortui sunt fame. xii. milia quibus partim odio custodū non pbebatur cibis. partim quoniam ipsi uictus fastidio tenebant. Erat autē præ multitudine hominum frumenti penuria.

Captiuorum numerus per omne tempus obsidionis numeratus fuit decies centena milia: Ioannes sempiternis uinculis seruatur. Simon uero seruatur triumpho. CAP. XXV.

Captiuorum quidē oīum qui toto bello cōprehensi sunt. xc. & .vii. miliū cōprehensus ē numerus. Hostiū uero per omne tēps obsidionis decies cētena milia. Horū plerique gentiles fuerunt: sed non indigenæ. A totis. n. regionibus ad azymorum diem festū congregati bello subito circūfusi sūt: ubi primo quidē illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur. deinde citius fames. quæ autē caperet tantam hominum multitudinem ciuitas certū erat ex his qui sub Cestio fuerant. enumeratis. n. tunc uiris ciuitatis ac Florus Neroni significare cupiens contēnti nationem a pontificibus petiit ut si quō possent multitudinē numerarēt. Illi autē cū dies festus adesset qui pascha uocat quādo a nona quādam hora usque ad undecimā hostias cædūt per singula quādam contubernia non paucior: quā decē hominum sūt. solū. n. epulari non licet: multi etiam uicini conueniūt. Hostiæ quæ ducēta & quinquaginta milia & quingētas numerauerunt. Fiunt autē ut denos epulatores per singulas imputemus uicies centena ac septingētena milia sancti oēs & puri. nec enim leprosis siue uiliginosis & semine fluētibz: quos gonorrhœos uocat: neque mulieribus mēstruo cruore pollutis neque aliis in quinis participare sacrificia permittebant: sed nec alienigenis quæ nisi qui religionis cā uenissent. Magna uero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamē tota gēs fato conclusa est & facta hominibus ciuitas bello obsidebat. Itaque superat oēm humanā & diuinis emissam pestem numerus peremptorum. quos partim palā occidere partim capere Romani. Rimātes. n. cloacas & sepulchra ruētes quos offendissent iugulabant. Inueniunt autē ibi quoque plusquā duo milia quorum alii manu sua plures aut mutuis se uulneribus interfecerāt: cū alios fames corrupisset. Scæuus autē corporis odor in troeuntibus excurrerat adeo ut statim multi recederēt: alii plurius habendi cupidine congesta cadauera calcantes se imergēt. Multæ namque opes in cuniculis inueniebantur: nephasque oēm uiam lucrifaciebat. Subducebantur autem multi quos tyranni uixerant: nec enim in extremis a crudelitate cessauerant. Vltus est autē deus utrūque merito. Et Ioannes quæ oppressus fame cum fratribz in cloacis: quæ sepe despexit a Romanis dextram sibi dari pccatus est. Simon uero multa ui cum necessitate luctatus: sicut delinabimus: semet tradidit. Seruatus est autē alter triūpho. Ioannes autem uinculis sempiternis. Romani uero extremas oppidi partes incendunt: murosque subuertunt.

Capitur Hierosolyma secundo anno principatus Vespasiani die octauo mēsis septembris: prius quinquies capta fuerat: Conditor primus eius fuit Chananæorum rex qui iustus fuit appellatus: Cæsar insit ut turres & pars quædā ciuitatis pro custodibus remanerēt: reliquum explanarūt: laudat Cæsar exercitum suum ei que gratias agit de eorum uirtute & fortitudine: & pro gestis rebus dona largitur & coronas & p̄mia multa singulis. CAP. XXVI.

Ta quidē Hierosolyma capta est secūdo anno principatus Vespasiani septembris mēsis octauo die. Quinquies autē prius capta tūc iteque uastata est. Aegyptiorum quidē rex asochæus & post eū Antiochus: deinde Pompeius & post hos cū Herodes & Sosius captū oppidū seruauerunt. Antea uero rex Babyloniorum eo potitus excidit. Post ānos ex quo ædificatū est mille. ccclx. & mēses octo & dies sex. Primus autē conditor eius fuerat Chananæorum potētissimus que patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis ideoque sacerdotū deo primus exhibuit & phario primū ædificato Hierosolymā ciuitatē uocauit cū ante Solyma uocaret Chananæorum quidē populo rex iudæorum David pulso colēdam suo tradidit: & .cccclxiii. āno post ac mēsibus tribus a Babylonis euerfa est. A rege autē Dauid qui primus iudæus in ea regnauit usque ad id quod Titus fecit excidiū āni. mille. clxxix. Ex quo primū autē cōdita ē usque ad excidiū āni. lllm. clxxvii. sed. n. neque antiquitas neque ingentes dinitæ neque per totū orbē terræ diffusa notio nec magna religionis gloria quæquā inuit quo minus periret. Talis quidē finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

Hoc est in græcis codicibus. vii. libro principium.

Postquam uero quos occideret quidue raperet non habebat exercitûs q̄ fratris animis omnia deerant: nec enim parcendo si esset quod agerent abstinuissent: iubet Cæsar totam funditus iam eruiere ciuitatem ac templum relictis quidem turribus quæ præter alias eminebant: Phasello & Hippico & Marianne: muriq̄ tanto quanto ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem ut esset castrum illis custodiæ causa relinquendis: turre autem ut posteris indicarent: qualem ciuitatem quæue munitissimam Romanorū uirtus obtinisset. Alium uero totū ambitum ciuitatis ita complanauere diruentes ut qui ad eam accessissent habitata liquando uix esse crederet. Hic quidē finis eorū dementia: q̄ nouas res mouere tentauerunt Hierosolymis fuit clarissimæ ciuitati & apud omnes hoies prædicatissimæ. Cæsar autem p̄sidio quidē illi statuit relinquere decimam legionē: nonnullaq̄ alas equitū ac peditum cuneos. Omnibus autē belli partibus administratis & laudare uniuersum cupiebat exercitū p̄ rebus fortiter gestis & debita meritis fortibus p̄mia p̄soluere. Composito at̄ in medio ante hæc castris magno tribunali stans in eo p̄p̄ce: eminētissimis unde ab oī milite posset audiri magnā illis ait habere se gratiā q̄ beniuolentia erga se utēdo p̄seuerassent. Laudabat autē q̄ per oīa bella morigeri fuissent quāq̄ præliando fortitudine in multis magnisq̄ piculis monstraissent patriæ p̄ se amplificantes imperiū oībusq̄ planū faciēs hoībus: q̄a neq̄ hostiū multitudo neq̄ munitiones regionū: neq̄ magnitudines ciuitatū uel auaricia incōsulta & imanitates efferre aduersantiū possint unq̄ Romanorū uires uel manus effugeret. Quis in multis rebus aliqui fortunā opitulante habuerint. Bonū qdē esset ait illos et̄ bello finē pone: qdē & multo tpe gestū sit. Nec. n. optasse his quicq̄ melius cū id ingrederent. Hoc autē p̄claris q̄ p̄claris q̄ duces Romani & p̄curatores imperii ab his declaratos ac p̄missos imperiū cuncti libere suscipiūt. Et his quæ ipsi decreuere manendum putant agētes his gratias q̄ legissem: mirari autē se eos ac diligere oēs quia nemo uiribus alacritatē habuit tardiorē. Et illis tamen q̄ pro maiore uictoria decertassent uitāq̄ suā condecorassent fortibus factis etiā re bene gesta militiam suā nobiliore fecissent. Dixit se & honores & p̄mia redditurū: nec illū eorū qui plus alio laborare uoluissent iustitiam caritū: magnamq̄ sibi huius rei fore diligentiā q̄ magis uellet honorare uirtutes eorū qui militiæ socii fuissent q̄ punire peccata. Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt indicare: quos nam sciret fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellatos præsentēs collauit: quasi qui domesticis recte gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat & torques longasq̄ hastas. & signa ex argēto facta donabat: & uniuersisq̄ ordinem mutabat in melius. Quin & ex manibus aurum & argentum itemq̄ uestes aliamq̄ prædam largiter distribuebat. Cæsar donatis omnibus secundum eorū merita: ad sacrificia se conuertit deinde ad Cæsaream maritimam descendit reponitq̄ in ea multitudinē manubiæ: captiuosq̄ seruat: quia hyemis tempus præbebat in Italiam nauigare.

CAP. XXVII

Mnibus autē ita donatis ut q̄sq̄ se meritum p̄buerat: uotisq̄ cum uniuerso exercitu factis magno fauore descendit uertitq̄ se ad sacra pro uictoria celebrāda. magna q̄ astāte bonæ multitudinis circū aras immolatos oēs exercitui dedit ad epulas. Ipse cū honoratis p̄ triūduum lætatus militem qdē alios quo quēq̄ conueniret: dimittit. Hierosolymorū autē custodiā decimæ legioni credit. Naq̄ ad Euphratē q̄ pridē ibi fuerāt misit duodecimæ regionis memonq̄ Cestio duce Iudæis cōcesserat: totam quidem illā de Syria pepulit. Erāt at̄ olim apud Rhaphaneos ad Melitē aut̄ quæ sic uocatur misit. Hæc ad Euphratē in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. Duas uero sibi obseq̄ satis esse dixit: donec ad Aegyptū pueniret quanta & decima regiones. Deinde cū ad maritimā Cæsaream cū exercitu descēdisset in eā manubiæ multitudinem reposit: captiuosq̄ ibi afferri p̄cepit: q̄ ad Italiā nauigare tempus hyemis prohibebat.

Eo tpe quo Titus Cæsar hierosolymis cōmorat̄ obsidiōis cā Vespasian⁹ Rhodū trāsmicat Titus ex Cæsarea maritima reuersus: uenit i Cæsareā Philippi celebrat ibi oīa spectaculorū gēna. CAP. XXVIII. Er idē uero tps quo Titus Cæsar obsidiōis cā apud Hierosolymā cōmorabatur ascensa nauī onoraria Vespasianus Alexādrīa Rhodū trāsmittit. Hinc autē uestus triremibus postquā oēs quas p̄teruauigauit ciuitates inuisit. & ab his cum uotis exceptus in Græciam ex Ionia transit. egressus deinde Cocyra in iapigiā delatus est unde iam terra iter agebat. Titus autē ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsareā quæ Philippi uocat̄ aduenit: ibiq̄ cōmorabatur: celebrās oīa genera spectaculorum: multiq̄ in ea captiui cōsumpti sunt. Alii uestis obiecti. Alii autē catenatim more hostium inter se depugnare coacti.

Inuenit Cæsar Simonem gorgiæ filium: & quō captus sit declaratur: seruat̄ pro triumpho: quod omnia est facturus Cæsar.

CAP. XXIX.

Ic Simonem etiam minorē Gioræ filium comperit hoc modo comprehendit. Itē Simō cū Hierosolyma obsideret i superiore ciuitate cōstitutus postquam muros ingressus fuit exercitus totā uastatē ciuitatē cōpat: tūc fidelissimis amicorū ascitis & lapidariis cū feramētis eorū necessitati cōgruis & alimētis q̄ multis diebus sufficere possent. una cū illis oībus in quādam occultiorē cloacā sese demittit: & quoad fossa patebat illa progre-

diebatur ubi uero soliditas obstinisset: eam suffodiebant spantes posse ulterius progressos tuto emergere atq; ita seruari. Sed hanc expectationē ueram nō esse rei periculum repellebat. Vix. n. paululū fossiores pcesserant: iāq; alimenta quāuis ex parte his uterent eos deficiebant. Et nunc igitur uelut stupore possit Romanos fallere: albis tunicis innexaque fibula ac chlamyde purpurea indutus illum ipsum ex terra aditus ubi templum fuerat appuit. Ac primo qdē obstupere qui eū uiderunt locisq; suis manebant. Deinde proprius cum accessissent q̄ essent pcontanti sunt. & id qdem Simon non dēcebat iubeat aut ad se ducem uocari. statimq; accersitus ab his qui ad eū cucurrerāt uenit Terentius Rufus. nanq; his rector militiæ relictus erat. omni at ab eo ueritate cōperta ipsum quidem uinctum custodiebat. Cæsari uero quemadmodū esset cōprehensus indicauit. Simonē quidē in ultionē crudelitatis quam in ciues suos amare ac tyrānice exercuerat ī potestate hostiū quibus maxie iūsus erat ita deus posuit. non ui subditum eorum manibus: sed sua sponte ad suppliciū aductum propterea q̄ plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos defectionis. s. ad Romanos nec. n. potest iram del. effugere nequitiam nec inualida est res iustitia: sed quandoq; sui temeratores ulciscuntur & grauiorem pœnam ingerit criminosis cū iam se liberatos esse crediderint: eo q̄ nō statim luere commissa. Id etiam. Simō didicit postq̄ in iras Romanorū incidit. illius aut alensus e terra magnam etiam aliorū seditiosorū multitudinem hisdem diebus fecit in cloacis depræhendi. Cæsari aut maritimam Cæsareā reuerso uinctus Simon oblatus est & illum qdem triūpho quē Romæ acturus erat seruari iussit. Ibi autē moratus fratris sui natalem diem clarissime celebrabat multā pte damnatorū eius honori a tribuēs. Numerus. n. eorū qui cum bestiis depugnant quiq; ignibus cremati sunt & inter se digladiatores periere. Duo milia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis ridebantur hæc licet mille modis illi consumerētur minus esse supplicii. Postea Cæsar Berytū uenit hæc aut est ciuitas Phœnicis provinciae: Colonia Romanorū: & in hac quoq; diutius demoratus est maiore usus claritudine circa natalem patris diem tā magnificentia spectaculorū. q̄ sumptibus aliis excogitatis cū etiā captiuorū multitudo eodem quo antea modo periret.

Cæsar inuenit multos Iudæos apud Antiochiam inuidus Antiochus irritum multique cremantur ex his.

CAP. XXX.

Nuenit autem per diem tempus Iudæos qui apud Antiochiā reliqui erant acerba & ex ciosa picula ppeffi cōcitata ī eos Antiochiensiu ciuitatem ppter criminationes illatas eis in præsencia q̄ppter ea q̄ fuerāt non multo ante commissa. De quibus necessariū mihi uidetur pauca prædicere: ut etiā quæ postea gesta sunt consequenti narratione referamus. Iudæorū nanq; gens multum quidē totius orbis indigenis asseminata est. Plurimū autē Syris in ciuitate permixta p̄cipue apud Antiochiam uersabatur ppter magnitudinē ciuitatis. Maxime uero his liberam domicilii facultatem reges qui post Antiochum fuerant præbuerūt. Nāq; Antiochus quidē qui Epiphanes dictus est uastatis Hierosolymis templū spoliavit. Qui uero post eum regnū assecuti sunt: quicquid æneum in donariis fuit hoc Iudæis apud antiochiā degentibus reddidere in eorū synagoga dedicatū est. Concesseruntq; ut pari cū græcis iure ciuitatis uterentur. A securis quoque eodem postea regibus modo tractata & multitudine profecere & extructiones itemq; magnificentia munerum templum clarius reddidere: semperq; religione sibi sociantes magnam paganorū multitudinem etiam illos quodāmodo sui partem fecerunt. Quo tempore bellū autem fuerat conclamatum & recens: in Syriam Vespasianus delatus est nauigio: Iudæorū uero odium apud oēs pullulabat tunc unus eorū Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis: erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum cum Antiochenis populus concionaretur in theatro progressus in medium patrem suum & ceteros referebat: insimulans eos q̄ una nocte totam ciuitatem incendere statuis. sentis & ueluti gestorū participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autē auditis populus irā cohibere non poterat: sed in eos quidē qui traditi fuerant ignem iussit afferri: statimq; oēs in theatro concremati sunt. In multitudine uero Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter uli essent patriam suam seruatū ini existimantes. Antiochus aut iracundiam magis accendere mutato quidē uolū. tatis argumento quodq; Iudæorum mores exhibere se credens si paganorum ritu sacrificaret. iteq; iussit & ceteros compelli facere: tenuendo. n. manifestos insidiatores fore. huius item rei periculo ab Antiochenis facto pauci quidem consenserunt: alii uero qui noluerunt perempti sunt. Antiochus aut acceptis a romanorū duce militibus scæuus instabat suis ciuibus nequaquam eos die septio ab opere cessare permittens: sed oīa cogens facere quæ diebus aliis agerent. Tanq; ualidam necessitatem imposuit: non modo apud antiochiam ut septimi diei feriæ soluerentur: sed ad hoc exordio in cæteris quoq; ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret.

Declarat noua calamitas q̄ accidit Iudæis: accusant Iudæi ab antiocho q̄ cremassent q̄dratum forum cū multis aliis: cognoscunt non fuisse in culpa per legatū Vespasiani.

CAP. XXXI.

Vidæis autem apud Antiochiā qui tunc erant eiusmodi mala perpeffis: altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati hæc quoq; profecuti fuimus. Nanq; q̄ quadratum forū exuri cōtigat & archiua monumentorumq; receptacula publicorū: iteq; basilicas uix q̄ ignis inhibitus est: super oēm ciuitatem magnanimus uiuens. Huius facti Antiochus

KK

Iudæos accusati & Antiochenſes quo. ſ. his inſeſſi antea non fuiſſent recenti ex incendio tumultu facile calumnia perpuliſſet: multo magis ex anteaſtis fidem habere dictis ſuis perſuaſit: ut pene ſe uidiſſe ignem ab iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti magno cum ardore cuncti aduerſus eos q̃ accuſabantur impetum facerent. Vix autē motus eorum potuit reprimere Collega ad huc iuuenis legatus poſtulans ſibi permitti referre ad Cæſarem geſta. Redorem namq; Syriæ Ceſennium Priſcum iam quidem Veſpaſianus eū miſerat: nondum autē ille peruenerat. Habita uero diligēti quæſtione collega reperit ueritatem. & eorum iudæorum quidem quos Antiochus accuſauerat nemo conſcius fuit. Omne autē facinus admiſere hoīes qdam nocētiſſimi neceſſitate debitoꝝ: rati quod ſi forum & ſcripta publica concremaſſent: exactione liberarentur: iudæi quidem pro ſuſpectis conſultatione criminationibus futura expectātes magna fluctuabant.

Accipit Cæſar litteras a patre q̃ deſiderabilis ipſe peruenerit Romam & quo honore ſit ſuſceptus deſcribitur. CAP. XXXII.

Titus autem cæſar a patre ſibi allato nuntio q̃ uniuerſis quidam Italiæ ciuitatibus deſiderabilis perueniſſet: maxime uero q̃ urbs eum Roma ſumma cum alacritate & claritudiſſe ſuſcepiſſet: in maximam lætitiā uoluntatēq; translatus eſt: curis de eo ſibi erat ſuauiſſimum liberari. Veſpaſianum. n. etiam longe abſentē omnes hoīes Italiæ uoluptatibus ut pſentem colebant expectatione ſua q̃ nimis eum uenire cupiebant: p̃ eius aduentu ducētes: & omni habentes neceſſitate liberam erga illum beniuolētiā. Nā & ſenatus memor calamitatum quæ mutatione principum contigiffent: optatum erat imperatorē ſuſcipere ſenectutis honore bellicorūq; geſtoꝝ maturitate decoratum: cuius præſentiam ſciebāt ſoli ſaluti ſubiectorum cōmodaturā: quod & populus malis inteſtinis ſollicitus magis eum uenire cupiebat. tunc ſe calamitatibus quidem pro certo abſoluendum eſſe confidens: antiquā uero libertatem cum opulentiā receptū: præcipue pars militaris ad eum reſpiciebat. Hi. n. maxie belloꝝ per illum patratōꝝ nouerant magnitudinem: imperitiā uero alioꝝ ducum experti atq; ignauā magnā quidē ſe optabant turpitudine liberati. Eū uero qui ſe & ſeruare & honeſtare ſolus poſſet recipere precabantur. Cum uero hac beniuolentiā diligeretur ab oībus honore quidem p̃cipuis uiris ulterius expectare intollerabile uidebatur. ſed eum longiſſime ab urbe Roma conuenire ante properabat: nec tamen quiſq; moras eius conueniendi ferebat: ſed ita ſimul omnes effundebant & uniuerſis facilius & promptius ire q̃ manere uidebatur ut etiam ciuitas ipſa tunc primum inter ſe iocūdā ſentiret hoīum caritatem. Erant autē pauciores abeantib⁹ remanentes. Vbi uero eum appropinquare nuntiatum eſt: quāq; manſeſſet ſingulos ſuſcepiſſet qui præceſſerant nuntiatum eſt. oīa iam reliqua multitudo per uias cum cōiugibus & liberis præſolabantur. & quo tranſiens adueniſſet: uidendi eius uolūtatem uultuſq; lenitatem oīum genēꝝ uotiſque proſequēbatur bene meritum & ſalutis datorem ſolūq; dignum Romanorū principē appellātes. tota uero ciuitas ueluti templum erat ſertis atq; odoribus plena cum aut uix p̃ circumſtantē multitudinem in palatium uenire potuiſſet ipſe quidem penatibus diis aduentus ſui gratulatiōes ſacra celebrauit uertunt autē ſe ad epulas turpe perq; tribus & genera & uicinas conuiuia exercentes deo ſolabant & ab eo precabantur ipſum Veſpaſianum quamplurimū t̃p̃is in Romano imperio perſerare & filium eius & qui ex his naſcerentur ſeruati inexpugnabilē principatū. urbs quidē romana Veſpaſiano ita ſuſcepto ſtatim maxima ſœlicitate creſcebat.

Deſcribitur defeſſio Germanorum facta tēpore quo Veſpaſianus erat i Alexandria: qui credebāt e poſſe liberari a ditione Romanorum: his auditis a domitiano exercitus tendebat: tunc Germani e ſponte ſubdiderunt. CAP. XXXIII.

Nte hæc uero tempora qbus Veſpaſianus qdem apud Alexandriā erat. Titus uero Hieroſolymā obſidebat. magna p̃s Germanorū ad defeſſionē mota ē: qbus ēt Galatæ p̃ximī conſpirantes magnā ſpē cōtulerant q̃ ēt Romanorū dominio liberarent. Germanos atq; deficere uelle bellūq; inferre ſuſtulit primo nā bonis cōſiliis uacua quaq; ſpes appetēs p̃uuloꝝ deinde odiū principū: quoniā ſoli ſciūt p̃ cæteris gentē ſuā ut coactā ſeruare Romanis. nec nō qdem maximā t̃p̃s eius fiducia dedit. nā cū uiderent Romanū iperitū crebris iperatōꝝ immutationibus inteſtina ſeditione turbati: oēm q; his ſubditā orbis terræ p̃te pendere ac nutat cognoscerent. hoc ſibi optimū tēpus ex illoꝝ rebus aduerſis atq; diſcordiis oblatum eſſe putauerunt. Id autem conſilium dabant: & hac eos ſpe decipiebāt. Clauſus qdē & Vitellus ex eoꝝ potētiffimisq; oī quidem es nouas cupiebant: t̃pe aut abducti ſuā ſententiā p̃didere. iamq; alacriter affectæ multitudinis p̃uulum facturi erant. Veꝝ maxia p̃te Germanorū defeſſione pollicita: & cæteris fortaffe non diſcipientibus: ueluti diuina p̃uidentiā Veſpaſianus ad Ventidium cerealē q̃ pridē Germaniā rexerat litteras mittit: qbus eum conſulē declarauit: iuſſitq; ad Britannias adminiſtrādas p̃ficiſci. igit ille quod uſſus erat abiciens audita rebellionē Germanorū in eos iam cōgregatos inuadit ordinata acie manum in conſpectu numēꝝ peremit: depoſitāq; amentia ad ſobrietatē coegit. Sed quanto cito illi ad loca non perueniſſent: tūc aut multo poſt erant ſupplicia luituri. Nā ut primū defeſſionis eoꝝ nuntius allatus eſt Romā. Domitianus Cæſar hoc audito nō ſicut alter i illa ætate feciſſet. Nā oīno adoleſcens erat tantā rei magnitudinem ſuſcipe nō detraxit: ſed a patre habēs ingentiā fortitudinē

& supra ætatem exercitatus illico tendebat in barbaros. illi aut expeditionis fama percussi ei se p mī serunt: lucrū hoc existimare maximum nacti: ut sine ulla clade pristino iugo subiiceretur. Omnibus ergo circa galatiam ut oportuit ordinatis: ne facile rursus unquā turbarent. Domitianus clarus atq; insignis ætate superantibus factis & patrium decus afferentibus romā ingreditur.

Scythæ conueniant. cū Germāis in defectione: transgressi flumē Istrū multos ex Romanis inter quos Fronteiū Agrippā occiderūt Vespasiāus hoc audito Rubrū Gallū mittit q multos occidit: alii domū confugere: muniuntur loca ne barbaris amplius detur locus talia faciendi. / CAP. XXXVIII.

C Vm supradicta uero Germanorū defectione hisdē diebus etiam scytharum cōuenit audacia. Namq; appellatur scythæ sarmatæ maxima multitudo clam transgressi flumen Istrum uolenti atq; scæuissimi propter inopinatum impetū: multos quidem Romanorum quos in præsiidiis offendere interficiunt. Et consularem uirum seniore Fronteiū Agrippam qui fortiter his obuius pugnauerat occidunt: proximasq; regiones totas feriendo atq; ducendo omnia quæ incendissent peruagabantur. Vespasianus at hoc facto & uastitate Mesiae cognita Rubrū Gallum dirigit pœnas his impositurū: a quo multi quidem in præliis trucidati sunt. Qui uero salui esse potuere cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum diffinito etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsiidiis loca circumdedit: ut omnino barbaris etiam impossibilis transitus. In Mesia quidem bellum ea celeritate discretum est.

Titus reuersus ex Beryto spectacula per ciuitates Syriae celebrabat: antiochenles expectant cū summo desiderio: petunt iudæos expelli qui non exaudiuntur: ad alias petitiones se conuenerunt: Titus inde Hierosolymam proficiscitur: miseratur q; calamitatē ciuitatis curatq; captiuos in italiam asportari: cupiens eos triumpho præducere. / CAP. XXXV.

P Rinceps uero Titus aliquādiu quidem Beryti cōmorabatur ita ut diximus. Inde autem reuersus & per omnes quas obiret Syriae ciuitates magnificentissima celebrans spectacula iudæorū captiuis ad ostentationē cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluium cognitione dignissimū. is fuit medius inter Arceas & raphanæas agrippæ regni ciuitates. Habet quoddā peculiare miraculū. Nam cū sit quando fuit plurimus neq; meatu segnis: tamen interpositis sex diebus a fontibus deficiens siccū exhibet locū uidere. Dein de quasi nulla mutatione facta septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertū est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est: a sacro iudæorum septimo die sic nominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus quoniam Titū aduentare cognouit: manere q; dem intra mœnia præ gaudio nō patiebatur. Omnes aut obuiam ei pergere pperabant usq; ad tricesimū uel eo amplius stadium progressi non modo uiri sed etiam foeminae cū pueris expectabant. Et cū appropinquantē uidissent ex utroq; uia latere stantes dexteras cū salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes cum ipso reuertebant. Crebro autē inter oēs alias laudes p̄cabantur ut iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil p̄cibus istis indulgit: sed otiose quæ dicebant audiebat. incerti autem quid sentiret quidne facturus esset iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec. n. cōmoratus est Antiochiæ Titus sed continuo ad zeugma Euphratē uersus iter contendit. Quo missi etiā ab Rege Parthorum uenere auream ei ferentes coronā q; iudæos uicisset. Ea; suscepta etiam conuiuium exhibuit regiis atq; ita Antiochiam remeauit. Curia uero & populo Antiocheni multum petentibus ut in theatrum ueniret ubi omnis eum multitudo præstolabatur humanissime paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus & crebro postulantibus expelli ciuitate iudæos īgeniose respōdit patriam eorum dicens quo expellendi fuerat interfisse: nullumque iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenes q; priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum p̄cabantur eximere quibus incisa essent priuilegia iudæorum. Sed ne id quidem Titus adnuit. uerū in eodem statu relictis omnibus quæ habebant apud antiochiam iudæi ad Aegyptum inde discessit. Iter autē agendo cum ad Hierosolymam uenisset tristemque solitudinem quam uidebat antiquæ ciuitatis claritudini cōpararet. Disiectorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinem recordatus miserabatur excidium ciuitatis non sicut alius fecisset exultans q; talem & tam funditus excidisset. Verum multa imprecans seditionis auctoribus: & qui hanc pœnam ei inferri cogere: ita certus erat q; nunquā uirtutem suam uoluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitiis non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani. Plura uero captiuis indicantibus auferebant aurum atque argentū aliaq; instrumenta preciosissima: quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem ppositum iter ad Aegyptum tendens emensa uelociter solitudine peruenit. Alexandriam decretoq; ad Italiam nauigare cum se duæ legiones conitarentur utranque unde uenerat remisit. quintam q; dem in Mysiam: quintam uero decimam in Panoniam. Capnuorum autem duces Simonem & Ioānem & alios numero septingentos uiros electos tā magnitudine corporum q; pulchritudine pstantes illico ad Italiam portare præcepit: cupiens eos triumpho præducere.

Venienti Tito Romam pater cum tota ciuitate obuiam prodiit: ordinatur Triumphus cōmunis pompa triumphi declaratur: & modus exeundi in triumphum: quo ordine quæcūq; sint distributæ: & offensa parant conuiuia ab oībus per totam ciuitatem: dieq; gratulationis celebratur cum spe nis malorū ciuiliū: & scēlicitatis principum.

CAP. XXXVI.

P Eracta uero navigatione pro uoto similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat effe-
cta: & excursus exhibuit ei quos patri. Claritudinē uiro Tito pater attulit qui uēit obuiā
eumq; suscepit. Multitudini autē ciuium diuinam quandā lætitiā suggererat q̄ uide-
bat in unū tres conuenisse. Nō multis at̄ diebus post unū cōem triūphum ob res gestas
agere statuere. quāuis utriq; senatus pprium decreuisset. p̄dicto autē die quo futura erat
p̄pa uictoriæ nemo ex tā infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Oēs autē cum exissent loca
bi tantū stare possent p̄uenerant: quātus spectandus ip̄eratoribus modus sufficeret cōcesso necessa-
rio transitu. Cuncta uero parte militari ante lucē per turmas atq; ordines p̄gressa cum rectoribus su-
& circa hostia constituta nō palatii superioris: sed prope Isidis templū ibi. n. principes nocte illa q̄e-
rebant. prima iam aurora incipiente p̄cedūt Vespasianus & Titus lauro q̄dem coronati. amicti uel
patria ueste purpurea: & ad octauianas ambulationes transeunt. Ibi. n. senatus & duci p̄toces &
onorati equites eorū p̄stolabantur aduentū. tribunal at̄ ante porticus factū erat: sellæq; eburnæ
eo p̄paratæ. Quo cū ascendissent confederūt. Statimq; partis eos militaris fauor excepit: ma-
gis uirtutū testimoniis p̄dicans. Illi autē inermes erant in ueste serica laureis coronati: Perceptis autē
uidibus eorū Vespasianus cū dicere adhuc uellent silentii signū dedit. Magnaq; oīum quiete facta
irrexerunt: & amictu magnā partem capitis ad opertus solēnia uota celebrant: idemq; Titus fecit. Perfe-
ctis autē uotis Vespasianus in cōmune oēs breuiter allocutus est. Milites quidem ad prandiū quod
is ex more ab imperatore parari solet dimittit. Ipse uero ad portā recedit: quæ ab eo q̄ per illā sem-
per triumphorū p̄pa ducitur nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant & triūphalibus uestibus
micti diis ad portā collocatis: cæsa hostia inter spectacula transeuntes triūphum ducebant ut mult-
tudi facilius p̄beret aspectus. Pro merito autē narrari multitudo illoꝝ spectaculoꝝ & magnificētia
non potest in oībus quæ quisq; cogitauerit uel artium factis uel diuitiarū opibus uel naturæ nouita-
tibus. Nam pene quæ cum oībus qui usq; sunt fortunatis paulatim quæsitæ sunt aliis alia mirabilia atq;
magnifica. Hæc uniuersa illa die romani imperii magnitudinem probauere. Etenim argenti aurique
ecnon eboris in omni genere specierū siue oporū multitudinem: nō ut in pompa ferre cerneret: sed
quis dixerit oīa fluere: & alias q̄dem uestes ex rarissimis generibus purpura portari: alias diligentis-
sima p̄ctura uariatas arte babylonia gēma aut clarissimæ & tam multæ aliarū coronis aureis aliarū opū
us aliis inclusæ traduntur: sunt ut appareret frustra nos eorū usq; tarum esse aliquid suspicari. Ferebāt
ut simulachrorū sigilla: quæ illi deos habebant & magnitudine mirabili & arte non desuntorie fa-
cta. Horumq; nihil non ex p̄ciōsa materia. Quin & animalū diuersa genera producebantur pro-
p̄riis ornamentis induta. Erant autē quæ etiam singula portarent magna hoīum multitudo purpure-
is uestibus atq; inauratis omata. Ip̄i etiam qui ad pompam fuerāt alia turba discreti: p̄cipua & mi-
rabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his ne captiuorū quidem uulgus inorman-
tēderes: sed uarietas & pulchritudo uestium natam ex fatigatione corporum deformitatem oculis
abtrahebat. Maxime autem stupor erat machinarū quæ portabant siue p̄agmatum fabricatio p̄ cu-
ius magnitudine timendum tūibus portantium occurrentes putabant. Multa. n. in tertiam nidum
uartūq; surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multisq; aurata ueste cin-
datis cum aurum p̄terea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitatiōibus
ellum aliter in alia diuisum certam sui faciem demonstrabat. Erat. n. cernere uastari fortunatissimā
rram: totas uero interfici acies hostium & alios fugere: alios captiuos duci murosq; excellētes ma-
nitudine machinis dirui: & castellorum excindi munimina & populosarum ciuitatum mœnia dē-
urbari: exercitumq; itra muros infundicæ: diisq; omnia loca plena: & eorum qui manu resistere nō
oterant p̄ces: signemq; templis immisum ædiumq; super dominos: & post multam uastationem
uersionis atq; omnis tristitiæ defluentis: non arua culta neq; ad hominum uel pecorum potum: sed
rram ex omni parte flagrantem. Hæc. n. iudæi bello passuros esse ip̄i experti sunt. Ars autē & conse-
orum oporū magnitudo nescientibus adhuc fieri tanq̄ p̄sentibus ostendebant. Erat autē per sin-
gula p̄agmata captæ ciuitatis dux ita ut captus fuerat: ordinatus. multæ autē naues sequebant spolia
ero alia: alia q̄dem passim ferebant. Eminebant autē duces eorū quæ apud hierosolymā in tēplo res-
ta sunt: mensa aurea ponderis talēti magni & candelabrū q̄dem similiter auro factum: sed opere cō-
mutato abusus nostra consuetudine. Nā mediā q̄dē colūna basi hærebat: tenues autē ab eo cānulæ p̄-
ucebant: formatae ad similitudinem fuscinae & summum cuiusq; in lychni speciem fabricatæ. Erāt
ntem numero septem septimi diei: qui apud iudæos est indicantes honorem. Post hæc autem por-
batur lex iudæorum nouissima spoliū. Deinde transibant plurimi uictoriæ simulachra portan-
s: omnia ex auro & ex ebore facta. Post quæ Vespasianus prior ibat: & titus deinde sequebatur. Do-
nitianus autem adequitabatur: ip̄e quoq; ornatus pulchritudine dignūq; spectari exhibens equum.

Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum. Quo postq̃ uentum est consistere. Erat autem uetus mos patrius operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ tunc inter captiuos in pompa traductus laqueo uero circumdatus per publicum trahebatur: q̃ eum si mul caderent qui ducebant. Lex aut̃ Romanis est ibi necare criminum reos morte dānatos. Postq̃ igit̃ eū sinem uitæ habere nunciatū est oīumq̃ fauor secutus est tūc hostias inchoare. Hisq̃ oīno per actis secundo p̃ uota solēnia in palatiū recessere. Et alios q̃dem epulis ipsi exceperat aut̃ oībus domi cōiuior̃ instructi erant apparatus. Hunc. n. diē urbs Romana celebrabat uictoriæ q̃dem in hostes gratulatorum: sinem uero malor̃ ciuiliū & spei bonæ p̃ foelicitate principum.

Vespasianus peractis triumphis decernit ædificari templum paci: donatq̃ templū muneribus pigmentor̃ operibus omnia quæ fuerant Iudæor̃ in eodem templo reposuit. CAP. XXXVII.

Post triumphos uero & Romani imperii firmissimū statum. Vespasianus paci templum ædificari decreuit. Itaq̃ mira celeritate & quæ hoīum cogitationem superaret effectum est. Magna. n. diuitiar̃ largitate usus insup̃ sectis id picturæ ac pigmentor̃ operibus decorauit. Omnia namq̃ in illud phanum collecta sunt: quor̃ uisendor̃ studio p̃ totū orbem qui ante nos fuerunt uagabant quō aliud apud alios sitū esset uidere cupiētes. Hic aut̃ reposuit etiam quæ Iudæor̃ fuerant instrumenta hisq̃ se magnifice ferens. Legem uero eorum: & penetralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Lutius Bassus in Iudæam legatus mitti: statuit bellum inferre Machærontiis: describitur Herodii fortitudo: & situs inaccessibilis. Ab Herode hoc castellum munitum est: nascitur in eius ualle herba quædam mirabilis uirtutis: sunt balnea amænissima: castellum Lutius accipit: multos occidit: qui castellum tradiderunt dimisit. CAP. XXXVIII.

N Iudæam uero legatus missus Lutius Bassus suscepto a Cereali Vitelliano militū magistro castellum quidem Herodiō ab incolētibz sibi sociauit. Post aut̃ omni manu militari collecta. multi aut̃ in partes diuisi erant. & legione decima bellum inferre Machærontiis statuit. Valde. n. necessarium uidebat̃ id excindi castellū ne multos sui munimine ad desertionem inuitaret. Nam & salutis sp̃e habitatoribus certā & aggredientibus hæsitacionem atq̃ formidinem natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est saxosus est collis in p̃ceram altitudinem surgens: & ob hoc etiam capi difficilis uidere: sed ne uel accedi posse eo natura excogitaret: quæ uallibus eū ex oī parte uallauerat: quæ altitudo oculis cōprehendi non posset: nec transire erat facile: nec aggestu ulla rōne cōpleri possibile. nam ea quæ ab occidente sita erat uallis. lx. stadiis distendit: unde Asphaltidis lacus ei limitem facit. Ex hoc uero tractu ipse Macherus altissimo uertice supereminet. a septentrione aut̃ & meridie ualles magnitudine quidem supradicta uincunt. similiter uero sunt inextricabiles. Ad conatum uero eius uallis q̃ ab oriente est altitudo non minor centum cubitis inuenit̃. Monte uero ex aduerso Macherunti posito terminat̃. Ea loci natura p̃specta rex Alexāder primitus in eo castellum cōmuniuit: quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi aut̃ regnanti oībus locis dignior cura uisa est & constructione tutissima propter Arabum præcipue uicinitem. Nāq̃ opportune situs est eor̃ fines p̃spectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribz ciuitatem illic fecit incolis unde in arcem ipsam ferebant ascēsum. Quin & ipm uerticē rursus ædificauerat: turreseq̃ in angulis. clx. cubitis erexerat. In medio aut̃ ambitu regiam struxerat magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletem. Multas uero cisternas recipiendis aquis abundæq̃ suppeditantibus locis maxime idoneis fecerat: ueluti cum natura certaret: ut qđ illa situ loci inexpugnabile fecerat ipse manu instructis munitionibus superaret. Insuper. n. & sagittar̃ multitudinem machinarūq̃ reposuit: & omnem apparatus excogitauit qui habitatoribus posset magnæ obsidionis præstare contemptum. Erat at̃ in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: nullo enim caryce uel celsitudine uel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus pseuerasse: mansissetq̃ ulterius profecto: sed ab Iudæis q̃ locum coeperant excisa est. Vallis autem qua ciuitas a parte septentrionali cingit̃ quidam locus Baaras appellabat̃: ubi radix eodem nomine gignit̃ quæ flāmæ quidem assimilis est colore. circa uesperam uero ueluti iubare fulgurans accedentibus eam quæ euellere cupientibus facilis non est: sed rādiu refugit nec prius manet quā si quis urinam muliebrem uel menstruum sanguinem sup̃ eam fuderit. Quin et̃ tunc siq̃ eam tetigerit mors certa est: nisi forte illam ipsam radicē ferat de manu pendentē. Capitur aut̃ alio quoq̃ modo sine periculo qui talis est. Totam eam circumfodiunt ita ut minimum ex radice terra sit conditū. Deinde ab ea religant canem illoq̃ sequi eum a quo religatus est cupiente radix quidem facile euellitur: canis uero continuo morit̃: tanq̃ eius uice a quo herba tollenda erat traditus. Nullus. n. postea accipientibus metus ē. tantis autem periculis propter unam uim capi eam opere preciū est. Nam quæ uocant̃ dæmonia pessimor̃ hominum spiritus uiuis imersa eosq̃ necantia quibus subuentū non fuerit. Hæc cito etiā si tantūmodo offerat̃ ægrotantibus abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum multum inter se sapore diuersi. Alii namq̃ amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus non solum in humilioribus locis fontes altemos habent: sed quod amplius quis miretur in proximo. Etenim quædam

spelunca cernitur non quidem alte canasaxo autem imminente protecta. Super hoc uelud dux mil-
 itæ inter se paululum distates. Et altera quidem frigidissimum fontem altera calidissimum fundis.
 Qui mixti lauacrum suauissimum præbent multisq; morbis ac uicis salutare: maxime uero nemoꝝ
 curationi conueniens habetq; idem locus metalla sulfuris & aluminis: Bassus autem contemplatus
 undiq; regionem ualle orientali repletam expugnatione aggredi statuit opusq; inchoauit pperans
 aggerem q̄ plurimum extollere facilemq; per eum obsidionem facere. Qui uero itus fuerant depræ-
 hensis ab externis segregati Iudæi illos quidem coegere inane uulgar esse existimantes inferiore ob-
 seruare ciuitatem ac pericula priores excipere: superius uero castellum ipsi occupatum tenebant & p-
 pter munitionis firmitatem: & ut saluti suæ consulere. Impetraturos. n. se ueniam opinabatur si lo-
 cum tradidissent Romanis. Prius autem spem uolebant experiendo obsidionis declinandæ cōtra-
 cere. Iudæiq; alacri animo in dies singulos excursus habebant & cum his quos fors obtulisset conser-
 tis manibus multi quidem moriebantur multosq; Romæos interficiebāt: semper autē utriusq; plus
 ex tempore uictoria captabatur: Iudæis quidem si incautiores aggredere tur in aggers autem positi
 si improuissimum excursum eorum bene septi armis exciperent. Sed non erat finis obsidionis futurus.
 Res autem quædam fortuito gesta inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuerat. I-
 ter obfessos iuuenis ex audacia ferox erat & manu strenuus Eleazarus nomine. is autē ~~fuerat~~ & incūsi-
 bus nobilis multos aggredi aggressumq; prohibere obseruans: ēt in præliis semper grauiterq; Ro-
 manos afficiens: audaciaq; sua socios prosequens impetum quidem facilem his: periculo autē uacūū
 discessum afficiebat nouissimus recedendo itaq; discreto quodam die pugna progressa ex utraq; par-
 te ipse tanq̄ despiciens omnes existimans neminem tunc hostium. prælium exceptusq; extra portam
 remansit: & in muro stantes alloquebat tutamen illoꝝ attendens. Hanc autē oportunitatem uidit q-
 dam ex castris Romanorū Aegyptius nōmie Rufus: & quod nemo sperasset impetu facto cum ipsis
 eum armis repente correptū cum hoc uiso stantes in muro stupor teneret in castra Romanorū tradu-
 xit. Postq; uero dux nudū præcepit extendi & in apto constitutū ut ex ciuitate conspiceret cædi uer-
 beribus uehementer Iudæos confudit casus adolescentis uniuersaq; ciuitas in flumē erat: & q̄stibus
 unius uiri clade pculsa. Id ubi Bassus animaduertit consilioꝝ aduersus hostes hoc ~~principiū~~ sumpsit
 eorūq; miserationem augere cupiens quatenus coacti p eius salute castelli traditionem ~~facerent~~
 sperauit adeptus est. Nam ipse quidem uelut mox Eleazarū suspensurus crucem defigi iussit. Ea uero
 conspecta maior castellanos dolor inuasit: & ululando quærebant intolerabilem esse calamitatem
 uociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat: ne uel se despicerent mortem miseram se subitu-
 rum sibi: ipsi salutem præberent: postq; iam subacti oēs Romanorū uiribus ac fortunæ concederēt
 illi autē & eius sermone fracti & qd̄ multi intus pro eo præcabant: ex magna. n. & populosa propinq-
 uitate genus ducebat: & contra ingenium suū misericordia uicti sunt. Et quibusdam celeriter missis colo-
 loquebant castelli traditionē facere petētes ac reddito sibi Eleazaro sine metu dimitti. Cum autē his
 accēsus esset dux Romanorū multitudo ciuitatis inferioris inita separatim cū Iudæis cognita pactio-
 ne ipsi clam nocte aufugere statueret. Cum uero portas aperuissent ab his q̄ deditionē pmiserant ad
 Bassum nūcius uenit: siue inuidia salutis eoꝝ siue formidine ne eoꝝ fugæ cās ipsi præstarent. Sed for-
 tissimi quidem fugientū q̄ præcesserant euasere. Reliquorū at uiri qd̄m mille septingēti. perempti
 sunt: mulierculæ uero & pueri in seruitium ducti. spōsiones autē cū his q̄ castellum ~~dediderat~~ habitass
 Bassus conseruandas esset ratus & ipsos dimisit & Eleazarum reddidit.

Ad saltum qui appellat lardes ducit exercitum Lurios: militibus cingit: bellum cōmittitur: nul-
 lus ex Iudæis euasit. Sed omnes cum Iuda duce eorum cæsi sunt.

CAP. XXXIX.

Ils at administratis in saltū q̄ appellat lardes ducere pperabat exercitū: multi. n. illuc cō-
 gregati esse nunciabāt: q̄ pridem tpe obsidionis ex Hierosolymis & Machæronte pflu-
 gerant. Ergo cū ad locū uenisset neq; falsum fuisse nunciū reperisset. primo qd̄m oēm
 locū cum equibus cingit: ut si quis Iudæorū conatus fuisset euadere: fugiendi p equites
 copiā non haberet. Pedites autē siluam iussit cedere ne inde cōfugerent. Hoc mō ad ne-
 cessitatem adducti sunt fortiter aliqd̄ faciendi uelut ex audaci certamine fortasse fugam ēt repenrēt.
 itaq; simul uniuersi & cū clamore impetu facto in eos a qbus cincti fuerant irruūt. Illi autē fortiter ex-
 ipiebant. multa q; his audacia illis contentione usis: diu qd̄m plium factum ē. Non autē similis eue-
 nit finis pugne certantibus: Nam Romanorū quidem. xii. tantū contigit occūbere neq; multos san-
 iari. Iudæorū uero ex illo plio nullus euasit. Sed cum non essent pauciores tribus milibus pstrati sūt
 rēs: eorūq; dux Iudas Ari filius: de quo supra meminimus q̄ ordini cuidam præpositus cum Hiero-
 solyma obsideretur: quibus demeris fuerat cloacis latenter effugit.

Scribit Cæsar ad Liberium procuratorem ut Iudæam uendat iussitq; singulis annis q̄ Iudæi om-
 nes binas dragmas in capitolium ferrent.

CAP. XL.

Iodem uero tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit. erat autē pcurator ut
 omnem terram uenderet Iudæorū. Nec enim ciuitatem in ea condidit propria seruās &
 patriam suam. Solis uero octingentis militibus illic relictis locum dedit quē incoherens
 qui uocat Ammaus. distat autē ab Hierosolymis. xxx. stadiis. Stipēdiū uero ubicūq; dege

rent iudæis induxit binas dragmas singulis annis defferre in capitolium iussit: ita ut ante hæc Hierosolymorum templo pendebant: & res quidē iudæorum illo tempore hunc statū habebant.

Accusatur Antiochus apud Cæsarem a Cessennio peto: quod deficeret a Romanis: mittit Vespasianus ut quid uideatur Peto efficiat: Capitur Antiochus post longam pugnam cum filiis suis: ducitur Romam uinctus: Audiens Cæsar ligatum Antiochum iubet uincula auferri. filii cogitant conciliaturos patrem Cæsari: ueniunt Romam: cum patre aduerso ex Lacedæmone ibi manserunt.

CAP. XLI.

Am uero quarto anno Vespasiano administrante imperium contigit Cōmagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere ex causa huiusmodi. Cessennius Petus qui tunc Syriam administrabat siue re uera seu propter inimicitias Antiochi certā non ualde patefactum est litteras ad Cæsarem misit. Antiochum dicens deficere ad Romanis cum Epiphane filio decreuisse: pactis habitis cum rege Parthorum: proptereaque debere illos antecapere: si priores nouas res adorti essent: totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. nam uicinitas regum maiore negotium puidetia dignum esse faciebat. Samosata. n. Commagene maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est ut esset Parthis: eo namque id cogitauere facilimus transitus: tutum autē receptaculum. fide igitur habita & præte sibi promissa ut ageret quod expedire uideret: negligendum non putauit. Subito tamen Antiocho eiusque sociis nihil opinantibus in Cōmagenā ingressus est ex legionibus quidē sextā ducens: & insuper quosdam cuneos alasque equitum. Habebat autē auxilio reges terrarum quidē quæ Calcidicha uocat Aristobolum Emesæ autem Soæmum. Introitus autē illis sine certamine: quod nemo indigenarum manus ualebat opponere. Antiochus. n. insperato percussus nuncio bellum quidē contra Romanos ne cogitatione concepit. Decreuit autē toto regno in eo quo erat tractu relicto cum coniuge ac liberis egredi. Hoc se romanis purum ab ea suspitione quæ sibi ingeretur probaturum esse ratus. Progressusque de ciuitate cxxx. prope modum stadiis in campo tabernaculum ponit. Petus autē in Samosata qui eam capessere mittit: & per eos ciuitatem tenebat. Ipse uero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamē rex uel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid belli congerere. Sed fortunam quæstus quiduis pati sustinebat. Adolescentibus autē bellique peritis uique corporis præstantibus filiis eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad uirtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarum uirium diminuta discedunt. Antiocho uero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile uidebatur: sed subducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit: atque hoc facto militum suorum animos fregit. Nam ueluti desperato ab eo regno defecerunt: & ad Romanos se transulere omnique erat desperatio. Ergo priusque penitus destituerunt auxilium Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. Fiuntque omnes equites decem qui cum his una transgressi sunt flumen Euphratem: hinc iam sine metu profecti cum ad Bologessen parthorum regem uenissent: non quasi fugiui de specti sunt: sed adhuc fortunam pristinam retinentes omni honore dignati sunt. Antiochum uero ubi Tarsum Ciliciæ uenit misso hecatontharco Petus uinctum Romam transmisit. Vespasianus autē ita regem ad se deduci non passus est: dignus esse ratus ueteris amicitie habere rationem: quam belli occasionem inexorabilem iracundiam obseruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri uincula intermissaque interim profectio Romam apud Lacedæmoniam degere: magnos uero ei pecuniæ redditus præbet: ut non modo copiose sed etiam regie uictum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis qui patri ante metuebant magna cura & inextricabili animos relaxarunt: & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare cocepere. Cum autem etiam Bologessus de his scripsisset ad Cæsarem nec. n. quauis foeliciter ageretur: extra Romanum uiuere patiebantur imperium: & cum Cæsar his mansuete facultatem dedisset: Romam uenerunt. Patre autem ad eos ex lacedæmone statim aduerso cum omni honore haberetur ibi mansere.

Scythæ his temporibus cogitant Medicam terram inuadere: colloquuntur cum Hyrcanorum rege: adhibito aditu fines omnes populantur: ad Armeniam usque peruenere.

CAP. XLII.

Alanorum autem natio quidē Scythæ sunt iuxta flumen Tanain & Meotides paludes sedes habentes iam quodam loco memorauimus. His uero temporibus inito consilio ut terram Medicam & ulterius prædandi causa peruaderent cum rege Hyrcanorum colloquunt. Namque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat ut portis ferreis clauderetur. Aditu autē sibi præbito uniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos omnigenumque pecore plenos diripiebant: cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terras obtinebat Pacorus metu percussus in difficiliora loca refugiens cæteris quidem bonis omnibus cessaratus: uix autem ab illis coniugem ac concubinas captas datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi & usque ad Armeniam uastantes omnia percessere. Eius autē tyridates rex erat qui cum his obuius bello conflisset: non multum absuit quo uiuus in illa acie caperet. Procul. n. quodam misso laqueo circumdatum tracturus fuerat nisi celeriter gladio rupisset laqueum: atque ita fugisset: illi autē pugna multo magis efferrati terram quidem depopulati sunt: magnam uero hominum multitudinem aliamque ducentes prædam ex utroque regno ad sua domicilia redire.

KK iii

Basso Flavius Siluius in administratione succedit : Castellum quoddam adhuc rebelle lens mouit militem aduersus illud : princeps castelli erat Eleazarus cuius mores describo :
 oiorum eius.

CAP. XLIII.

Ad Iudæam uero mortuo Basso Flavius Siluius in administratione succedit. Et aliam quidem terram bello subactam uidēs unum autem adhuc rebelle superesse castellum oī quæ in illis locis habebatur manu collecta aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Masada. Princeps uero Sicariorum a quibus fuerat occupatum erat uir præpotēs ex origine Iudæ : qui non paucis Iudæis persuaserat. ut ante diximus ne professionem faciendo censor Cyrinus in Iudæam directus est. Tunc. n. se sicarios uocauere : qui Romanis dīs esse nollent : omni modo his quasi hostibus utebantur. diripiendo quidem & ciuē eorū bonasignem uero domibus iniiciendo. Nihil. n. illos ab alienigenis differre dice gna etiam petendam Iudæorum libertatē tanta ignauia perdidissent : magisq; se optare seruitium spondissent. Erat aut id plane causatio & crudelitatis atq; auaritiæ ducebatur : nisse autem rebus effectū est. Nam idem itli & defectionis socii fuerunt & bellum cū muniter susceperunt. Causa uero peior illorū in eos facta est : & cū mēta prior eorū resel peius tractabant eos q; nequitia suā iustis assertionibus exprobrarent. Fuit. n. quodā tēpus apud Iudæos oīum generū malitiæ foecūdisimū : ut nullum opus intermitteret quis excogitando fingere uoluisset haberet quo magis nouū aliquid inueniret : ita & præter omnes unum erant : & exuperare alium alius tum impietate q̄ iniquitate in proximos otentes quidem multitudinē male tractando : multitudo uero ad interitū potētium pro s. n. erat dominandi cupiditas : his aut uim faciendi bonaq; locupletū diripiēdi. Primo arii fuerunt : iniquitatis in propinquos & crudelitatis auctores nullis neque uerbo indito : neq; facto intentato ad exitium eorū qbus insidiarent penitus prætermisso. Verum & hos derationes esse demonstrauit. Non solum. n. omnes interficiebat qui necessaria & profuta tanq̄ inimicissimos eiusq; modi maxime ciues tractans : sed etiam patriam malis pluriuit. Qualia facturus fuerat q; deum quoq; iā esset ausus impietate contemnere. Nā & mē scebatur : & legitimam patriā : quæ exterminauerat castimonia ut iā sit minie mirū si mā dionē minime seruauit hoibus : q; dei pietatem furore contempserat. Rursus igit Simō mali non cōmisit : q̄ ne liberorū corporū iniuria tēperauit : q; eū creauere tyrannū. Quæ icitia : quæ ne cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit. Nanq; alienos qui actare inertis nequitia opus esse arbitrabat. Clarissimā uero gloriam parere crudelitatem existimabant. Horum furoris æmuli etiam idumæi fuerunt illi. n. sceleratissimi perē ibus ne qua pars conseruaretur pietatis in deum : torum quod ex ciuitatis facie supererat mnamq; per omnia iniustitiam induxerunt : in qua illud hominū genus qui Zelotæ ap pignit : qui nomen factis ueg; probauerunt. Omne. n. malitiæ facinus per æmulati sunt. ulato : quod ante commissum memoriæ tradidit prætermisso quāuis nomen sibi ex bo latione imposuissent : qui eos quos læderent propter efferam sui naturam cabillādo sal alorum quæ maxima essent bona ducebant. Itaq; debitum finem innuere merita illis po tate decreta. Cuncta. n. quæ natura hominis posset ferre supplicia i eos usq; ad extremū am congesta sunt quæ uariis perempti cruciatibus pertulere. Verum fortasse dixerit ali eos quam commiserat perpeffos : uerum his qui iuste ea paterentur hærebāt. De illis aut crudelitatem inciderūt non huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam partem redeam unde digressus sum.

Siluius aduersus Eleazarum uenit : castellum cingit licet difficillimus adeunti accessus ideo loca poterant accedere homines : declarat difficultas accessus : admoet machinas p fabricat arietem cum quo murū percutit : ignem ad muros ponit : letiq; Romani custo s eorū ex castro fugeret.

CAP. XLIII.

Init autem dux Romanorum contra Eleazarum : & qui cum eo Masadam tenebant Si arios exercitum ducens : & fines quidem statim omnes obtinuit : præfidiis ubique locis opportunitissimis collocatis. Castellum autem muro circumdedit : ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet : utque custodes perseverarent : ipse uero castris locum occu sionem quidem idoneum : quem delegerat : qua parte castelli rupes monti proximo ap p. Cæterum difficilem ad copias utensilium : non solum enim commeatus ex longinquo re Iudæorum maxime portabantur : quibus hæc fuerat cura mandata : uerum etiam po n castra ducebatur : quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem uius obsidionem aggressus est : maximæ molis ac laboris egentem propter castelli muni s natura huiusmodi est Saxum gyro non exiguum : & excelsum longitudine undique : altis uallibus cingitur ex inuisibili super fundo habens scopulos : ipseq; omnium sūt ani sibus iaccessæ : nisi q; duobus modis idem saxum indifficilem explicatur ascensum. Est iter ab lacu Asphaltide ad solis ortum : & alterum ab occidente facilius ambulari. Vq

catur autem unum coluber ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. Quae enim prominet rupes frangitur ac saepe in se reuertens paulatim rursus producitur: uixque illo innere gradiens promouet pedem. Namque mutanti uestigium necesse est pede altero niti. Est autem certa perniciēs. Altitudo enim rupium utrinque dehiscit ut quae horrore quēuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi uiam cum .xxx. stadiis ascendens quod restat uerticis est non in cautum finem coacti: sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidē Ionathes pontifex castellū aedificauit & appellauit Masadam. Post autē Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per oēm eius gyrum erexit stadiorum spatio .lx. & cādido lapide factum: & per .xii. altum latūque octo cubitis: & uigintiseptem turres quinquagenis cubitis in eo stabant ex quibus aditus membra per omnem murum intus aedificata. Rex .n. uerticem quo fecundus omniū planicie mollior esset culturae destinauerat: ut si quando externorum alimentorum penuria contigisset: hanc quidem laborarent qui salutem suam castello eradidissent. Quin & regiam sibi aedificauerat ab occidentalis partis ascensu intra omnia quidē arcis oppositam uergentem autem ad septentrionem. Regiae uero murus erat magnus ac firmissimus celsitudine quattuor sexagenum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus & porticum: itemque balnearum uaria erat & sumptuosa constructio: columnis quidem & singularibus saxis undique substitutis. Parietibus autē membrisque solida compage lapidum uariatis. Ad singula uero habitacula & sursum: & circa regiam & ante turres multos magnosque puteos in scopulis exciderat: custodes aquarum tantam molitus abundantiam quantam qui fontibus uterentur haberent. Fossae uero iter ex regia in arcem summā ducebant: quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestae quidē uiae facilius sui usum praebere hostibus poterant. Nam orientalis quidem uia natura est inaccessa: ut supra memoriauimus. Occidentalem uero magna in angustia posita turri conclusit: quae non minore mille cubitorum spacio ab arce distaret quā neque transiri posse neque capi facile uidebatur. Inextricabilis autem quis licenter ambulantibus fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum: intus autē repositi apparatus magis & diuturnitatem & opulentiam iuuare: nam & frumentum multum erat conditum: & quod in longum tempus sufficere posset: uinumque multum & oleum: super autem cuiusque leguminis fructus: & palmae coaceruatae. Cunctaque repperit Eleazarus castello per dolum cum sicariis occupato maturum: nihilque recens depositis deteriora quāque fere ex quo apparata sunt ad excidium a Romanis illatum. c. annorum tempus agebat. Quin etiam Romani fructuum reliquias icorruptas offendere. Si quis autē causam diuturnitatis autem esse existimet: non errauerit quod arcis altitudine ab omni terrena ac foetulenta materia sit remotum: inuenta est autem omnigenum quoque armorum multitudo ab rege condita: quae decem milibus uirorum sufficeret: ferrumque in seclum nec non aeris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederetur apparatus. Aiumt .n. Heroden id ipsum castellum sibi ad refugium paruissimum duplex periculum in suspicantem: unum quidem ab iudeorum populo ne se deposito illos qui antea reges fuerant ad principatum reduceret. Alterum uero maius atque atrocius ab regina aegypti Cleopatra. Haec enim suam sententiam non celabat: sed cum Antonio saepe uerba faciebat postulans Herodē interficere sibi autem obsecrans regnum iudeorum donari. Et magis quis miraretur nondum eius imperio Antonium paruissimum male eius amore emancipatum: quā non dominaturam sperasset pro eiusmodi meritis Herodes condita Masada in extremum belli contra iudeos Romanis opus dimisit. Nam quod foris iam locum omnem muro cinxerat dux romanorum: sicut supra diximus: ac ne quis effugeret diligentissime procurauerat: incipit obsidionem uno tantum loco reperto qui aggerem iactum posset excipere. Nam post eam turrim quae iter ab occidente quod ad regiam summumque montem duceret precludebat: erat quaedam continentia saxi uastior latitudine multumque porrecta: celsitudine autē Masadae trecentis cubitis inferior: quam Leucem appellabant: hanc igitur Siluius ut ascendit ac tenuit: aggerem apportare militibus iussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus solidus ad duceros cubitos erectus est tumulus. Verum neque firma neque sufficiens machinis ferendis haec mensura uidebatur: sed super eum tribunal constrictis saxis ingentibus factum est altum itemque latum cubitis quinquaginta. Erat autem aliarum machinarum fabrica illis assimilis. Quas primo quidem Vespasianus ad obsidiones postea uero Titus excogitauerat: turrisque quinquaginta cubitis effecta est: tota ferro consepata. Unde multis balistarum tormentorumque iaculis Romani cito eos reppulere qui de muro pugnantibus: & caput exerere prohibuere. Simul autē ingente et ariete fabricato Siluius crebro murum pulsari iubet: ac uix quidē tamen aliquā eius deiicit partem interruptam. Cito autē peruenire sicariis muro itus altero constituto. Qui ne machinis quidē simile aliquid pateretur: mollis .n. adhuc erat & impetus laxare uolentiam poterat: hoc modo constructas trabes periclitante magnas: & quae sectae sunt continentes compo-suere. Eae autē ordines erant duo similes tantumque distantes quantum esset muri latitudo & inter eos ambos replebant aggeris spacium. Nec uero crescente cumulo terra deflueret aliis transuersis trabibus quae in longitudinem posuerant colligabatur. Erat ergo illis quidē opus aedificio simile: sed quod cecidendi inferebant machinarum ictus euanescebant lutoque subsidente structiore fabricam faciebant. Vbi hoc Siluius considerauit igni magis murum captum iri putans multas quidem ardentes faces militibus intro iaculari praecipit: murus autem quippe: ut maxima ex parte lignis constructus ignem cito

imprædendit: & usq; ad imum sui laxitate calefactus ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem huc incendio spirans aquilo Romanis erat horribilis auertens de super flammam in eos abigebat: pene machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. Deinde flatu mutato ueluti diuina providentia excitatus auster: multaque ui contra obuios eas referens muto appulsiuamque totus ardet ex alto. Romani quidem cum dei uterentur auxilio ad castra læti digrediebantur decreto hostes luce aggredi: & nocte uigilias accuratiores facere ne quis eorum clam subterfugeret.

Eleazarus uidens non posse euadere manus Romanorum hortatur ut omnes combusta urbe se ipsos interficiant magis q̃ seruituti subiciantur: quibusdam placuit: quidam uero molliores lachryabantur: reiterat exhortationem Eleazarus præponens immortalitatem animæ: pulchrius esse pulchre mori q̃ turpiter uiuere.

CAP. XLV.

Ed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat: neq; alii cuiq; pmissurus erat ut faceret. Videns autem murum igne consumptum: alium uero nullam salutis modum neq; uirtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberosq; suos & coniuges facturi essent si uicissent ante oculos positis de omnium morte cōsiliū cœpit: idq; ex præsentibus fortissimum ratus: lidioris animi sociis uesperis congregatis talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cum olim uobis cretum sit uiri fortes neq; Romanis neq; cuiquam alii seruire nisi deois enim solus est uerus & iustus deus hominum: ecce nunc tempus adest q̃ factis uestros probare animos iubeat. Nec igitur ipsi dehonestemus ante quidem seruitutem nec sine periculo passi. Nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas amplexi uiuemus sub Romanis futuri. Primi enim omnium ab his defecimus: & nosissimi cum his bellū gerimus. Puto aut̃ & hanc nobis a deo gratiam datam: ut bene ac libere possimus mori quod aliis nō euenit: præter spem paupertatis: nobis autem certum est orto die futurum exitium. Libera est aut̃ strenua mortis cōditio cum affectibus: nec. n. prohibere id hostes possunt: i profecto nos optant uiuos abducere: neq; nos illos iam possumus superare pugnando. Nam forte quidem ab initio statim oportuit quando libertatem defendere cupientibus oīa & a nobis ipsis uerba peioraq; ab hostibus eueniebant. De dei uoluntate conicere & scire q̃ amica ei quōdam nam damnata esset interitus: manens. n. propitius uel salte nobis leuiter infensus nunq̃ tantorum quī in hoīum perniciem neglexisset: sacratissimā uero urbem suā igni hostium excidioq; prodidisset. Nos autē soli. s. ex omni genere Iudæorū sperauimus seruata libertate superare tanq̃ nil in deum deuiuissemus: nulliusq; culpæ participes fuisset: qui alios quoq; docuimus. Itaq; uidetis quemadmodum nos uana spectasse redarguit fortiore nobis insperatis rebus maloq; necessitate illata. Nec enim quicq; nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorū copiam. Sed morū multitudinem aliumq; habentes abundantissimū apparatū ipso manifestissime deo sp̃e saluauerente pdidimus. Ignis. n. qui ferebat in hostes in ædificatū a nobis murū non sponte reuertitur. Sed hæc multorum ira sunt criminū: quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus pœso ne Romanis inuictissimis pœnas: sed p nos ipsos deo præstemus iste autē illis moderatioris interitus. n. cōiuges iniuria uacui: liberi seruitutis expertes. Post illos aut̃ ipsi nobis honestam uicem gratiam præbeamus libertate seruata optima sepultura. Primus tamen & pecunias & castellum igni comburamus. Metebunt. n. Romani certe scio si neq; corpora nostra tenuerint: cōpendio fuerint. Alimenta sola relinquemus: hæc. n. nobis erunt testimonio mortuis: q̃ non penuria uicti sumus: sed ita ut ab initio statueramus mortem seruituti p̃tulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non eundem modum p̃sentium snæ congruebant. Sed alii quidem ei obedire p̃perabāt: q̃si uolūate plebant pulchram esse mortem existimantes. Qui uero molliores erant coniugum ac familiarum suorum misericordia: uel ērppius quēq; aptissimus deterrebat interitus alius alium intuens contrariam uoluntatis suæ motum lachrymis designabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare ac magnitudinem consilii animis frangi pertimuit: ne etiā qui fortiter dicta perceperunt effeminarētes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior multoq; repletus spiritaliorem de immortalitate animæ orationem incipit magnaq; usus exclamatione lachrymans: attentius spectans plurimum inquit opinione deceptus sum: qui putarem uiros fortes pro libertate certantes mori bene malle quā uiuere. Vos autem nec cuiuslibet quidem hominī quicquam neq; adacia neq; uirtute p̃statis qui etiam magna mala effugituri mortē timeris: cum deberet uos super hoc neq; cunctari neq; expectare monitorē. Olim enim & a primo sensu nos eruditos patriæ orationis & sacræ maiorumq; nostrorū factis & aīs confirmando p̃seuerabant: quod uiuere hominis non mori calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstat ad propriū purumq; locū dimittit ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore iunctæ sunt. unaq; malis implentur: quod uerisimile dicitur mortuæ sunt. Diuina enim cum mortali societas turpis est: ultimum quidem potest anima iuncta cum corpore instrumentum enim facit suum latenter id moriens & ultra mortalem naturam gestis producens. Verum tamē cum pondere quo in terram detrahuntur: quodq; ab ea pender absoluta proprium locum receperit: tunc beatam & undiq; liberam participat fortitudinem: & humanis oculis: ut ipse deus inuisibilis manens: nec enim cum est in corpore conspicitur: nam & accedit occulte: neque rursus cum recedit uidetur unam quidam ipsa habēs in-

corruptam naturam: corpori aut causam præbens mutationissimam quod anima attigerit hoc tunc atque uiuet. unde uero digressa fuerit hoc marcidum moritur tantum immortalitatis ei superabit. Huius orationis argumentum uobis sit somnus: in quo collectæ animæ nunquam eas detrahente corpore locundissimam quietem agunt. Cum deo uero pro cognatione degentes ubique adsunt multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat: qui somni diligimus quietem? Quæ admodum aut non sit dementissimum breuitatem uitæ sequentes subimet inuidere perpetuam. Oportebat quidem nos domestica institutione meditados aliis esse exemplum promptæ uoluntatis ad mortem. Nam si ab alienigenis etiam rei fides petenda sit: Indorum uideamus sapientes: qui sapientiam profiterentur illi enim cum sint boni uiri uitæ quidem tempus quasi quoddam necessarium naturæ munus inuiti sustinent: properant aut homines corporibus soluere: nulloque urgente neque exagitante malo propter immortalis conuersationis desiderium aliis quidem prædicunt se esse abituros. Nec est qui prohibeat quod sed omnes fortunatissimos appellantes eos ad familiares suos litteras mittunt. Ita certam ueramque animis esse inter se consuetudinem credidere. Alii aut cum mandata perceperint igni traditis corporibus ut immaculata puraque anima secernatur paulatim moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi persequuntur quam exterorum hominum quisque suos ciues in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos desolent: illos aut beatos dicunt quod immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit si deterius Indis sapiamus? propriaque ignavia leges patrias quæ omnibus hominibus æmulandæ uiderentur inhoneste despiciamus: quæque & si contraria nos a principio instituisse eruditio: quod summum bonum est hominibus uiuere: mors autem calamitas attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare dei uoluntate: & necessario morituros. Olim quantum enim apparet contra omne iudeorum genus hoc decretum posuit deus ut uita careremus qui ea non eramus quæ admodum oportebat usque. Nec ausim enim uobismetipsis ascribere: ne uel Romanis gratificari quod nos omnes eorum bellum assumpsit. Non enim uiribus illorum hæc accideret: sed causa fortior interueniens illis præstiterit ut uincere uiderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti sunt qui Cæsaream incollebant iudei? Ac ne defecturos quidem ab illis dum diem septimum celebrarent aggressi Cæsariensem multitudinem neque manus referentes cum coniugibus ac liberis mactauerunt: ne uel ipsos erubescere Romanos. qui nos tantummodo hostes quod defeceramus putabant. Sed dicit aliquis Cæsariensibus semper cum suæ ciuitatis iudeis fuisse discordiam: tempusque nactus uetus odium exuperasse. Quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt: aut non cum propinquis nostris Romanos ulcisci. Multum igitur his fides illorum ac beniuolentia profuit: ac non ab ipsis cum totis familiis acerbissime trucidati sunt: ac pro auxiliis gratias eis reddere? Nam quæ illos a nobis pati prohibuere hæc passi sunt: uelut ea ipsi committere uoluissent. Longum sit si uelim nunc separatim de singulis dicere. Noctis enim quod Syriæ ciuitatum nulla est quæ non iudeos apud se habitantes occiderit nobis quam Romanos plus inimicæ. Vbi etiam Damasceni quomodo ne causam quidem probabilem confingere potuissent ciuitatem suam cæde nefaria repleuere. xviii. milibus iudeorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Aegypto peremptorum. lx. milium numerum audiebamur excedere: illi quidem fortasse in aliena terra cum nullum inuenissent hostis aduersarium ita sunt mortui. Omnibus autem qui domi cum Romanis bellum susceperunt. nihil de erat eorum quæ spem totam possent præbere uictoriæ. Arma enim & muri & castellorum inexpugnabiles fabricæ: atque interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda cunctos ad defectionem red, dunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cum suffecissent: sequi sustulissent maiorum malorum exitere principium. Omnia enim capta sunt: omniaque hostibus succubuerunt: uelut illorum nobilitas res causa uictoriæ: non ad eorum salutem a quibus instructa fuerant apparata sunt. Et in præteritis quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnantes enim & libertate non perditæ perire. Eorum uero multitudinis quia a Romanis subiugati sunt quis non misereatur? quis uel non antequam illa patiatur mori properet? Quorum alii torri tanque igne quam uerberibus extruciati perierunt: alii ferocissimè bestis ad secundum eorum cibum seruati uiui sunt: illorum quidem miserrimi habendi sunt: qui ad hæc uiuunt qui sæpe mortem oprantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut ubi est quæ totius gentis iudeæ metropolis fuit. Tantis quidem murorum septis munitissima: tot uero ante muros castellis turriumque disiectis mœnibus tuta bellicue apparatus uix capiens: tot autem uirorum pro se pugnantium multitudinem continens. Quid nobis facta est: quæ deum habere incolam credebat: radicibus ex fundamentis erepta est: solaque eius monimenta restant eorum a quibus excisa est: imposita reliquiis castra. Senes uero infelices ad cineres templi assident: & paucae mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputans quisquam nostrorum aspicere solem durabit? etiam si uiuere sine periculo possit. Quis inimicus adeo patriæ? quis tam imbellis aut parcus animæ ut eum non poeniteat hucusque uixisse? Atque utinam omnes fuissetis mortui priusquam illam sacram ciuitatem hostium manibus uideremus excindi priusquam templum sanctum tanta impietate funditus eruisset: quoniam spes non in strenua nos illexit: quasi forte potuimus pro ea hostes ulcisci: nunc autem euauit ac solos necessitate dereliquit. Mori bene properemus nostri metipsi misereamur: & coniugum liberorum dum no-

fecit a nobis ipsi misericordiam capere: ad mortem namque ipsi nati sumus: & quos ex nobis gemi-
tamque fugere ne fortissimi quidem possunt: in iura uero & seruitus & uidere coniuges ad turpi-
tine duci cum liberis non est malum hominibus ex naturae necessitate profectum: sed haec sua timidi
perferunt qui ante mori cum licuit noluerunt. Nos autem multum freti fortitudine a Romanis dese-
tus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus non paruimus. Cui igitur non est eorum ira-
dia manifesta? si nos uiuos subiugare potuerint: miserandi quidem adolescentes erunt quorum ni-
corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores quorum aetas clades ferre non
erit: uidebit alius coniugem abdaci: alius manibus reuinctus uocem filii patrem implorantis exau-
di. Sed dum liberi sunt & gladios habent pulchrum ministerium nobis praebent expertes serui-
s hostium: moriantur liberi cum filiis & coniugibus uita decedamus nobis leges praecipiente
nos coniuges & filii depræcantur: horum necessitatem deus misit his contraria Romani uolunt-
e quis nostrum ante excidium pereat timent. Festinemus igitur eis properata potius nostri no-
ate stuporem mortis admirationemque relinquere audaciae.

Præterea Eleazarum omnes interpellant decemumque sibi mortem dare: omnes mortui sunt: tumus ulti-
mum incensa regia: gladio se transfigens occubuit: clam cum quinque pueris mulier latuit: Romani de-
scendere per scalas muros ascendunt: neminem uidentes admirantur mulier illa ex cloacis exiens roma-
ni gestam aperuit.

CAP. XLVI.

Ad huc: cum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni
ad opus incitabant: ac ueluti laruis exagitati alius alium antecapere cupiebat: hoc speci-
men esse fortitudinis: rectique consilii existimantes ne quis extremus remanere uideretur
tantus eos & coniugum & filiorum & propriae caedis ager inuasit. Sed nec id quod ali-
quis putauerit cum facinus accederet obruti sunt: uerum etiam seruare sententiam quam cum
acciperent habuerunt: proprium quidem earumque effectum retinentibus cunctis: rationi uero cedenti
quia iam optime filius consuluerant. Simul. n. ualere uxoribus cum amplexu dicebant: ac liberos
nisi captos extremum lachrymantes osculabant. Et simul quidem manibus alienis iussa peragenti-
uales eas configebant: malorumque subditi hostibus passuri fuerant cogitationem habentes per sola-
necessitatis ad caedem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cum autem coniunctissimos trans-
ire miseri quibus id necesse fuit quibusque filios atque uxores occidere: malorum omnium uidebat esse leuissi-
mum. Igitur neque hoc iam factorum dolorem tolerant: & interfectos laesum existimantes si illis bre-
ui tempore ei superuenerit: cito quidem uniuersis bonis in unum congestis ignem iniiciunt. Sorte uero
numero suo decem lectis omnium percussoribus uniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos
positi: eosque complexi manibus cum communicauissent parato animo se mactandos praebant
elicissimum illud exhibentibus ministerium: isti autem intrepide cunctis occisis eandem sortis les-
a in sua quoque morte statuerunt ut cui obligisset nouem peremptis semet super eos occideret. Ita
sibi confidebant: quod neque in audiendo neque in sustinendo facinore praestaret alius alii. Et
extremum ceteri quidem se neci supponere. Unus uero atque nouissimus circumspecta multitudi-
mortuorum: ne quis forte in multa caede superesset qui suae manus egeret: ubi cognouit omnes
emptos: ignem quidem imittit regiae: uehementi uero manu toto per se transacto gladio iuxta su-
effectus occubuit. Et illi quidem perierant nullam credentes animam ex numero suo Romanis sub-
m reliquisse: latuit autem una mulier senior: & alia quaedam Eleazari cognata plurimum do-
na sapientiaeque mulieribus praestans. Et quinque pueri per cuniculos: qui aquam sub terra potui du-
ant abditis: cum alii caedibus occupatas mentes haberent: qui erant non ingenti numero: & sex-
a cum mulieribus simul ac pueris. Haec autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die.
Romani autem adhuc pugnam expectantes mane desistunt & aggeribus scararum pontibus iunctis
eos aggrediebantur. Cum uero hostium neminem uiderent: sed undique uersum acerbam solitus
em ignemque intus silentium quid factum esset conicere non poterant: ad extremum uelut im-
pentes istum arietis ululatum siqui forte prouocarent dederant. Clamorem autem sensere mulie-
& ex cloacis emersae. factum romanis ut erat indicauerunt altera earum quemadmodum dicta uel
a fuissent omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facile his uerbis adducebantur ausi
gnitudinem uerisimilem non credentes. Ignem uero extinguere conabantur perque hanc uiam se-
tes cito in regiam peruenere: conspectaque multitudine mortuorum non ut in hostibus gaudi-
sed consilii fortitudinem & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis ad-
abantur.

Peracto excidio Flavius silius cum exercitu in Caesaream proficiscitur: quidam ex iudeis in Ale-
driam confugerant: hi nouas res tentabant ex quibus multi occisi sunt: mortemque potius pati
uerunt: etiam pueri: quam Caesarem dominum appellare.

CAP. XLVII.

Huiusmodi autem peracto excidio in castello quidem praesidium dux reliquit: ipse uero
cum exercitu Caesaream profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regioni-
bus hostium: sed iam tota iudaea belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum
etiam procul incolentibus sensim perturbationis periculum exhibuerat. Nam & cir-

cum Alexandriam ægypti ciuitatem postea contigit multos iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt non satis erat saluos esse: uerum & illic nouas res conabatur ut libertatem defenderent: & Romanos quidem nihil se meliores putarē: uero solum dominum dicerent. Cum autem quidam is iudæorum non ignobiles aduersarentur illis quidem mastrauere: aliis quidem instabant ad defectionem eos rogantes. Eorum autem uidentes confidentiam principes seniorum iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabatur: sed congregatis omnibus in congregationem iudæis sicariorum temeritatem publicabant: illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant eos quod nec sic fugissent certam spem salutis habituri uiderentur. Romanis enim cognitos statim esse perituros proprias calamitates explere. Ipsis autem qui nullius fuissent eorum delicti participes cauendum esse ab eorum exitio: & multitudinem precabantur ut illorum causa Romanis ipsorum traditione satisfaceret. His dictis prospecta periculi magnitudine pauere: multoque impetu sicarios aggressi corripuere: quorum sexcenti quidem statim capti sunt. Qui uero in ægyptum ac Thebas qui in illo tractu erant elapsi sunt non multo post comprehensi redacti sunt: quorum non est qui duritiam siue confidentia siue pertinacia uoluntatis sit dicenda non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & uexatione corporum in eos excogitata ob hoc solummodo ut Cæsarem dominum faterentur: nemo cessit neque dicere uelle uisus est: sed omnes ille necessitates ualidiorem sententiam conseruare tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent: maxime uero puerorum ætas miraculo spectantium fuit. Nec enim uel eorum quisquam commotus ut dominum Cæsarem nominaret: usque adeo corporum infirmitatem uis audacie superabat.

Lupus rector Alexandriæ hæc omnia Cæsari indicat ad quem Cæsar scribit ut templum iudæorum destruat.

CAP. XLVIII.

I Vpus tunc Alexandriam rector administrabat: & de hoc ad Cæsarem motu uelociter retulit. Ille autem inquietum iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans ac uictus ne rursus in unum congregarentur: & quosdam sibi adiungant præcepit Lupo in templum iudæorum quod esset apud Thammis quæ sic appellatur ciuitatem destrueret: hæc autem in Aegypto. Quæ ob hanc causam & coli cœpit: & nomen sumpsit.

Onias unus ex pontificibus quodam ex Hierosolymis fugatus Alexandriam uenit: optinetque ut templum possit fabricare iuxta morem patrium: hoc autem fuit prædictum per Esaiam quod in ægypto futura esset constructio templi.

CAP. XLIX.

O Nias Simonis filius unus ex pontificibus ex Hierosolymis fugatus Antiocho rege Syriæ cum iudæis bellum gerente Alexandriam uenit: & a Ptolemæo suscipitur humanissime propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem iudæorum eius auxilio sociatam si dictis suis obtemperassent. Cum autem rex ea quæ possent fieri annuisset rogauit ut in aliqua parte ægypti templum sibi ædificare permitteret: & more patrio deum colere. Ita enim & antiochum magis odiosum iudæis qui templum apud Hierosolymam uastauissent ipsique beniuolentiores fore eosque multos ad eos religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus ei que locum dedit centum & octuaginta stadiis a Mēphi distantem. Heliopolitanus autem ille tractus dicitur ubi castello fabricato Onias templum quidem dissimile ab eo quod est in Hierosolymis: turrum autem similem instruxit ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabri cam secundum patriam imitatus est: & donariis similiter exornauit præter candelabri confectionem candelabra enim non fecit: sed informatum aureum lignum tanquam iubare in luce radiante de aurea catæna suspendit. Totum uero circa templum spatium structo latere circundedit faxeas portas habente: concessit autem rex etiam multum agri modum ac pecuniæ redditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa quæ dei cultus desideraret: non tamen hæc Onias sana uoluntate faciebat sed erat ei contentio cum iudæis apud Hierosolymam degentibus propter fugæ memorem iracundiam. Et hoc templo ædificato arbitrabatur ad id omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis noningentis septuaginta. Esaiasque prædixerat huius templi futuram in ægypto constructionem a quodam uiro iudæo: templum quidem ita fuerat ædificatum.

Lupus rector ad templum accedens ablatis denariis templum claudit Paulinus eius successor. nihil reliquit: sacerdotibus cominatus est: fecitque ut ne uestigiū quod diuini cultus uideretur.

CAP. L.

I Vpus autem rector Alexandriæ susceptis litteris imperatoris cum ad templum aduenisset nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus qui eius potestati successit: neque donariorum quicquam reliquit: uehementer enim sacerdotibus cominatus est nisi omnia protulissent: neque ad templum religionis causa adire uolentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit ut ne uestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usque clausum templum ex quo fuerat conditum anni. ccc. xxxiii.

Ionathas quidam ex iudeis persuasit multis ut eum sequerentur: nunciat Catullo rectori libiae: comprehensus ipse cum multis aliis tribus milibus: qui pecunia diuites erant: non consensit tamē se occidit: Curatq; Catullus ut Ionathas omnes iudeos criminaret: etiam illos qui Romae habebant inter quos Iosephus erat: Vespasianus noluit ut aliud efficeret: Catullus ob iniustitiam mor grauissimo laborauit: ita ut ipse moreretur.

CAP. LI.

Iudicia uero sicariorum ueluti morbus quidam etiam ea quae circum Cyrenem oppida erant contigerat. Elapsus enim ad eos Ionathas homo nequissimus: & arte textor non paucis imperitorum ut se attenderent persuasit: perduxitque in solitudines cum signa umbrarum imagines se polliceretur ascendere: & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat. Dignitate uero præstantes Cyrenem suum iudeorum apparatus eius & profectiōem pentapolitanae Libyae rectori Catullo pronunciant. Ille autem equitibus peditibus missis inermes facile comprehendit: & magna quidem pars manibus interiit. Nonnulli uero uiri capti ad Catullū perducti sunt. Auctor autē consilii Ionathas tūc quidem potuit effugere: multū uero ac diligenter per omnes quasitus regiones incidit: adductus est ad Catulum sibi quā moram poenae moliebatur Catullus autem iniquitatis præbuit occasionem: nam ipse quidem cupletissimos iudeorū falso insimulans auctores sibi huius consilii fuisse dicebat. Catullus autē criminationes alacri animo suscipiebat: remq; delatam multimode incumulabat. Tragicis etiam ueris exaggerans: ut & ipse quoddam bellum iudeorum patrassē uideretur: quodq; hoc atrocius esset credendi facultatem etiam doctor erat calumniandi Sicarios. Denique cum uidisset iudeorum aliquem Alexandrum nomine: cui iamdudum insensus odium publicauerat etiam uxore eius. Cronice criminationibus implicata. hos quidem priores occidit. Deinde omnes simul pecuniarū piis eximios tria simul milia trucidauit. Et hæc secure facere arbitrabatur: quod eorum patrimonio redditibus Caesaris sortiebat. Ne uero uel alibi degentium quisquam iudeorum eius iniustitiā infutaret: etiam longius mendacium propagauit ac Ionathae nonnullisq; aliis qui comprehensi fuerat persuadet nouarum rerum accusationem uiris inferre probatissimis iudeorum apud Alexandriam Romamq; degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt: unus erat Iosippus qui hoc scripsit. Non tamen Catullo factiosa ut sperauerat: cessit. Nam Romam quidem Ionathen cæcosq; uinctos duces finemq; arbitrabatur esse quæstionis apud se: ac per illam conflatam calumniā. Vespasianus autē rem suspicatus ueritatem requirebat cognitione nō iure hominibus accusatio in illatam: illos quidem Titi studio criminibus soluit: merito uero poenam in Ionathen statuit. Ius. n. uerberatus exiuit. Catullo autē tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne qd am rephensibile experiretur. Non multo autē post multiplex morbo & insanabili correptus acerbissime liberatus est: non corporis tantū cruciatum sustinens: sed erat ei maior aī morbus & grauior. Terribus. n. expauescebat & crebro uidebat sibi instantes umbras eoq; quos peremerat & clamitabat. Inq; se tenere nō posset exiliebat stratis tanquā torquentis sibi & flāmis adhibitis. Hoc autē semper altum pficiente malo extisq; defluentibus ac intestinis exhaustis: ita est mortuus: nulla re alia mis diuinæ prouidentiae factus iudicio quā q̄ nequissimis ulciscatur.

FINIS.

Hic nobis est finis historiarum: quam promissimus nos cum omni ueritate tradituros cognoscere cunctibus quē admodum hoc bellum Romanis ita gestum est cum iudeis: & qualiter sit quidem ex scriptis lecturis ut dicant relinquatur. De ueritate autem confidenter dicere non pigebit q̄ eam se non per omnia quae scripsi habuerim coniecturam.

Has Iosephi Historias diligentius multo cæteris emendatas. Venetiis
excusit formis Bernardinus Vercellensis Sumptibus
Viri optime de literis meriti Andreæ asulani
XII. KAL. NOUEMB. M. DII.

REGISTRVM

A IOSEPHI ditur: quod quing & flumen	H Quomodo post inquit syba opera manuum sacerdotem	P tissima. Tunc testimonio dominum populo uel	Y tenuere ptatem Chaldaeos & dos: & quidem quia	FF Antonius atq; perpetuum obuiam pdeunt: Fabricatis
B mine iacob rum: & non permisit ex mulieribus	I Cūq; fateretur diuitiis ricaretur leges uxor: &	Q mam peruenit illic iudæis aula turbanit De terremotu	Z super nos conuenit uerb. Atheniēses	GG & uolentia ciuitate ad bant: quorum bus a similes
C præparatos iecerant dei credere biliora: quā	K necessitatem in his malis duo. Post cum deus	R mirandam tam: non eius fuisset in honorem	AA IOSEPHI RVFFINI Hierosolymis multitudo	HH persequabantur numerosæ maxime ingenii quidem: cætera
D inspexerant concillium Quemadmodū quæ ab eo	L edos & imperium: & Princeps barbaros	S Qualiter taminum tionem suæ hominibus	BB sum in idumæā ta peruenit stitit: qui/ tamen arabas	II C Aggeres rati nō steterunt nem oporteret re multi quidem
E unusquisq; mis constituti rosolymitarum enim fuit	M q; quidam plis subiectas membrorum duodecimi	T gnati fueres: ex deliciis Quantæ sint Artabanus	CC de rebus fratris erga spatium p̄bui cū propinquis	KK diebantur: ubi & supra ætatem Pompæ autem rent iudæis.
F uenit ad eum ut non usq; in dei semetipfos	N amicis regis usq; ad terram De morte & bethsuram	V præsentem perditione Hos præceperat re constrictum	DD quidem tres abstinentium magis ad esse plenam	FINIS.
G dominæ quidē bum non getem appellant quanta &	O hierosolymorū sent: & aliquos phonis frui rent. Et	X studuit erudiri pulus occurrebat tus signi stola Post mortem	EE sus antecedebar Quidam qui bat: quosq; daris sed	